

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

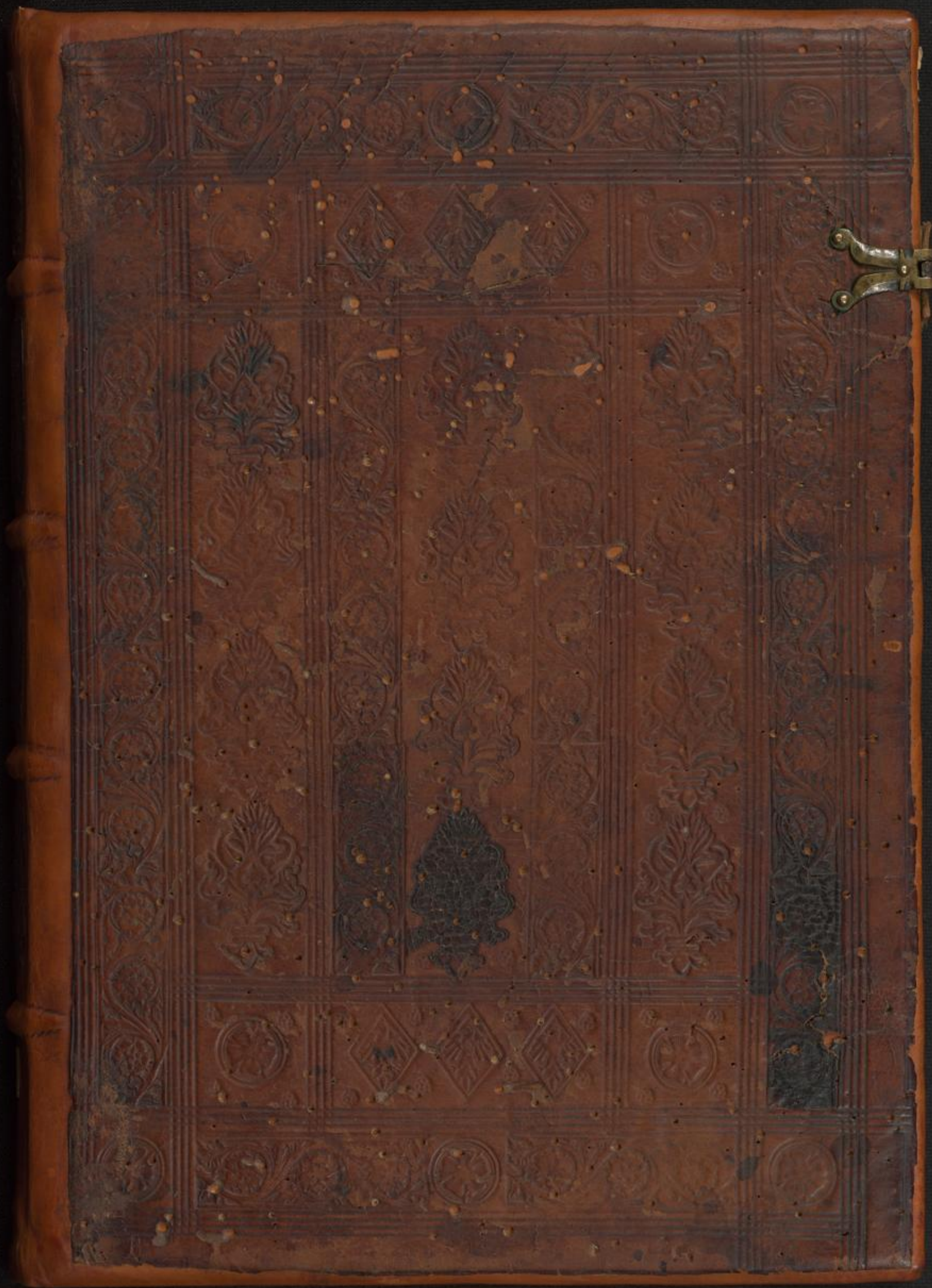
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Peregrinatio in terram sanctam

Breydenbach, Bernhard

[Mainz], 11. Feb. 1486

[urn:nbn:de:bsz:31-247288](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-247288)

106

F. I. 9

Handwritten scribbles or faint text, possibly including the number 20.

WR 475

?

act

Reuerendissimo in xpo patri et dño dño
Bertholdo sancte Magistri. sedis Archi
episcopo Sacri Romani Imperij per
germaniam Archicancellario ac principi
electori dño suo gratiosissimo Bernhar
dus de Breydenbach dicte ecclesie Mas
guntinen. decanus simul et camerarius
obedientiam pro mptam et deuota.

Reuerendissime in xpo pater et dñe. dñe
mi gratiose. **M** tue pter morē meū vsita
tum scribere Reuerendissime paternita
ti audentius solito psumpsi. et rem haud tue dignā grauitati exhibere
temptaui. id cause est q̄ tua michi sepe numero experta probataq̄ fruor
gratia bonitate et hūanitate. qua pter supraq̄ ceteros amulatius in
psentiarū vris. Reuerendissime pater id obnixius primū omnīū pcor
quatenus nō certe moleste aut indigne. q̄d ipe encēni loco tue dixi re
uerendissime offerendū paternitati. feras. sinoq̄ pene tecū iocari. tam
etsi id alienū pro: sus a tua maturiori cōditiōe certo sciam. ferā et ego
si nō satis grauitate pro meo officio a te vel alio quopiā spectato viro.
agere. suero iudicatus. Temptatio si me apprehendit hūana et imperti
nens curiositas. ignosces pro tua clemētia. haudq̄ succensēbis. Ceterū
multipharia humanorū studia ingeniorū neq̄ nouorū cōdēdoz exister
re sine librorū. (si tamen id nouā dici possit q̄d alia q̄ prius veste indu
tū et nouo dūtaxat fūco siue colore suplitum supq̄ videtur opertū. ca
dem rei substantia manente sub alio et alio aduenticio modo essendi.)
qui nō videat sub oculis hac psertim tēpestato. qua nouitarū opido in
creuerūt adinventiones et vnusquisq̄ in suo sensu habundat. inueniri
posse arbitror neminē. quādoquidē eousq̄ ventū sit iam pridē vt in gra
vulgatū puerbiū stigm dūtaxat mutauisse sit fecisse librū. Taceam
opozet de gramaticis. rethoricis. dyalecticis. musicis. geometris. astro
nomicis. et philofophis. Diuus dudū Ieronimus testatur quonia q̄d
medicorū est medici tractāt fabrilis fabri. ita et de alijs parē in modū.
Sola scripturarū ars est ipso eodē asserente et dietim docente experien
tia. quā sibi passim vlt. dicant oēs. quo sit q̄ scribimūs indocti doctiq̄
poemata passim. hanc garrūla anūs. hanc delirūs senex. hanc sophista
verbosus. hanc vniuersi psumunt. lacerāt. doctiq̄ anteq̄ discant. At
ego vt meā falcem in alienā mittā messem absit procul. earū haud di
ues p̄ciosarū mersū. opūq̄ maiorū egenus et pauper. psumpserim mi
nime aurea vel argentea vasa in donaria dñi offerre. sed que michi sūt
fictilia atq̄ cōmūibus apta vsibus. et si pūdet. piger tamen minime ex
hibere. magna magnis relinquens. qui aciori et excellentiori p̄diri in
genio. in optimarū studijs disciplinarū a puero et teneris (vt aiunt)
vnguiculis eum suū omne cotruere vel diuinarū instituti doctrinis

Heromg.
Quod medicorū a medicorū

rerum. vel ceterarū artū eruditionibus imbuti. **H**is q̄ quinq; talenta
a dño tradita sunt eis. alia quinq; merito supplicasse. **E**go vero si duo
minuta era in gasophilaciū vidua cū paupcula misero. bene kelleg; me
cū actū existimauerim. neq; tñ ea reuerēdissime pater prius censui in ec
clesiā offerēda q̄ tuis acutissimis p̄sentauerim oculis p̄uidenda. p̄ban
da q̄ tracti talis tātiq; p̄ceptoris haud digna sint cōspectōne. **M**irabere
fortassis qd̄ velim. **O**pusculū habeo qd̄ duplā p̄feret docetq; pegrina
tionē. altera quarrū vsq; **H**erusalem. altera inde ad inclitā virginē et
martirē porrigitur **K**atherinā. quas ipse ego ut tua nouit **R**euerendiss
sima paternitas. deo propicio et votis meis benignius amiente. anno
perfecti superiori. zelo tamen bono et optimo fine. quo ceteris cristicollis
vel tali inferuere mea opa atq; labore eas ambas in cartā traduci decre
ui. modo prius inuiso. p̄ scripturā videlicet et picturā. quatenus nō mo
do intellectū res hec oblectaret verū et aspectu. traferetq; vehementius
affectū hominū deuotōrū. **E**t quāquā ipm vile opusculū nō magno pe
aut necessario veniat corrigendū quasi periculo alicui esse possit. etiam
si tuas doctissimas inciderit manus minime. tue tamen absq; **R**euerē
dissime paternitatis nutu et cōuentia. in publicū prodeat nolo. quo
nō modo tibi detulisse sed et ipi opusculo videat cōsultū esse. **N**eque enim
adeousq; desipio ut nō intelligā hac ex deditōne tue me celsitudini nil
vel gratiarū vel preconiorū intulisse. **S**cio equidē et certus sum q̄ ipm
potius opusculū dū ex tua quasi officina egredi videbitur. auctōrita
tis et splendoris plurimū accipiet. atq; valoris. maxime q̄ incōpertū
sit nemini. nil vnquā tuā venisse sub līnā (que scōriā omnē eradit) qd̄
nō rectissimū enaserit atq; emēdatissimū. **Q**ue enim macula. que tibi
go. que impuritas. tuos p̄spicacissimos oculos p̄terfugere possit. **Q**uid
vero tuā grauissima indicatū vnquā fuit censura. aut equa lance exa
minatū. qd̄ quibus etiā summōrū hominū. arguere p̄sumpserit. **H**inc se
quatur necesse est. vt qd̄ abste probatū fuerit id magnip̄cedatur. **Q**uod
vero reiectū id nichil et floccihabeatur o portea. **E**ām ob rem operam
imp̄dī q̄ sollicitā. ut ipm opusculū hac diligentia cōficeretū. et lit
cubratione eoq; moderamine vteretur vt cōmunia p̄teriret et non nisi
cursum ac summis (vt aiūt) labijs prius descripta p̄stringeret. **Q**ue ve
ro digna essent dictū scimq; ea latius eūo lueret et differeret cōpio sius.
vt id in processu de machometo et alijs quibusdā grauib; assertionib;
bus et disputationibus haudq; cōtemendis orationibus fiet euidentis
magis. **P**orro quomā magna benivolentia maiori dil. cōtione maxi
ma vero gratia tuā me **R**euerendissima paternitas et serenissima dña
tio semp et vbiq; p̄ ceteris cōpliori p̄secuta est falioze (qd̄ nō tā ipse
sensisse p̄cipue q̄ omnes habent p̄spectū) quinetiā etsi tacerem lapides
clamarent haudq; silerent ipa tua in me plurima collata beneficia of
ficiaq;. **E**apropter tue me p̄stantissime et colendissime paternitati pro
fiteor fore p̄petuo obligatissimū. deditissimūq;. **E**t q̄ q̄ (qd̄ doleo) nō
opis sit mee gratē referre cōdignas. neq; proisus habēa qd̄ retribuam

dño meo obseruadissimo pro omnibus que retribuit michi. tamen quo
propensissimū animi mei in te affectū prodā utcūq; atq; paratissimā
ostendā coplacenti voluntatē. **E**n et meipm totū et hoc exile enceniū.
sequēs videlicet opusculum. sterile et incomptū tue dedo dedicoq; **R**e
uerendissime paternitati / vt ere et me et eo vt liber. **E**t si quādo licebit
pre ocio id intueri digneris. **S**icq; fiet ut tua longe melius acceptius et
clarius euadat approbatione. q̄ alterius cuiuspiā vel exacta discussio
ne. q̄ pernotissimū cūctis iam factū sit et celebri fama vulgatū. q̄ hūce
in terris sicut potestate ita et virtute p̄stantior te sit nemo. **Q**uis enim
omnes p̄claras animi corporisq; tui dotes et eximias gratias. paucis
explicabit. que sedem sibi quasi propriā in te vno omnū iudicio collo
cauere. **Q**uis tuā vel cogitando vel dicendo singularē prudentiā. ocu
latissimā circūsp̄ctionē. ingenij acumen et facilitatem. grauitatē mo
rum. debita suauitate puenistam. amorē equitatis et iusticie. clementie
legibus haud incultam. animi constantiā et magnitudinē. ac rebus in
gerendis industriā et sagacitatem. pauculo emetiatur sermone. **Q**uid et si
quis vel eximius oratorē temptare p̄sumeret. eum nō modo succūbiturū
sed et obfuscationis q̄ accessionis siue elucidationis plus allaturū.
haud iniuria crediderim. **N**e ergo multis morer frustra q; coner
id sentio. id pro clamo (non certe assentatoris vicio sed quo veritatis
testimonio sum morēq; ei geram) quicquid prorsus in auctissimo et do
nis referto amplissimis inuenitur. id tu cumulatissime habes et possi
des totū omnū felicissimus et fortunatissimus iure merito q; reputan
dus. **E**ya vero q̄probe q̄apte q̄iuste. tua p̄clara merita. tue responde
rūt sublimationi. qua in summā vsq; gradū conscendisti et apicem. in
insigni metropoli magūtinensi. **E**n fides tuā integerrima. zelus arden
tissimus. infatigabilis labor. casū p̄pessio variorū. quibus pro ipsius
altine ecclesie et inclite sedis magūtinensis incremēto pridem semp des
certasti. q̄ recte. deo ipso volente et patrū omnū vnitissima cōcurrente
electione. plebisq; acclamatione fauentissima. mercedis et premiij iusta
retributione. te in p̄cellam hoc fastigiū constitūere. **S**upremā ergo glo
riosisimi **M**artini collocatus in arcem **A**rchipresul faustissime dño
prorsus auspicio. eam adauge semp et exorna. et quā tibi hactenus ca
ram promotāq; habuisti. nunc fac operosius atq; accuratius vt cepisti
magnifices. amplifices. et illustres in dies. quatenus se te rectore te du
ce. te pastore iustis et optimis se gubernatā legibus letetur. gloriatur. et
gratuletur sibi in eum. tua quoq; **R**euerendissima paternitas p̄sentī
gaudeat felicitate. et eterna in celis iocūditate atq; beatitudinis expleto
certamine. cursuq; boni p̄sulis cōsummato p̄fruat. **A**men.

Continentiam huius operis subiecta monstrabunt.

In primis p̄fatio p̄mittitur ciuitatis Iherusalem ac sancte terre finis
time. quondā promissionis appellate comendaticia. plures eius p̄clas
ras ostendendo p̄ter et supra ceteras excellentias et p̄cipuas p̄rogatis
uas. vnde et ex ea veluti termino ad quē motus et p̄fectio in eā emi
nentior cōuincitur et dignior merito cōprobatur. Fructus etiā sancte
huius peregrinationis quosdam ipsa p̄fatio p̄sequitur. intentionēq̄
explicat auctoris et operis diuisione v̄patet intuenti.

Deinde processus Iherosolimitane peregrinationis de loco ad lo
cum ordinate et ex amussim cōmuni et vulgata dēducitur narratione.
et tū literis et scripturis. tū imaginibus et figuris. potiores illē ciuitas
tes et loca quibus inter proficiendū cōmunis applicatur terra ma
riq̄. ad intellectū et sensum describuntur videlicet
Primū omnium inclita ciuitas veneciarū tanq̄ terminus a quo intran
tibus mare.

Deinde ciuitas parentina que a venecijs leucis cōmunibus siue milia
ribus ytalicis distat centū.

Deinde vrbs Corfona que octingentis.

Deinde Modona que mille et centum.

Deinde Joppen siue Japha que bis millenis. Vbi peregrini ad terrā
de mari egredientes. per Rama opidū vsq̄ Iherosolimā per. xl. leucas
in asinis p̄gūt. Et ita a venecijs vsq̄ Iherusalem sūt bis millena milia
ria ytalica et quadraginta. Ceterē vero minores vrbes et insule omnes
suis in locis. proprijs dūtayat nominibus designantur. Quōd vero insi
gnis et potens ciuitas Ragusina quingentis distas a venecijs leucis
suo loco nō est hic effigiata. ad cuius portū etiā cōmuniter solet appli
cari. Id causē est q̄ nimio ventoꝝ impetu et vi inde proiecti. ac celerio
ri cursu alio delati. illac nequiuimus propinquare. quo accidit vt nos
stros subterfugerit oculos et obrutus. Inter insulas vero plurimas
quas p̄tergredi oportet. inter nauigandū tres p̄cipue ceteris p̄clariores
hic habentur figurate et designate. videlicet Candia q̄ a venecijs mille
leucis ytalicis distat. Rodum que mille quadringentis. et Cyprus que
mille septingentis. Reliquę dūtayat numeratū et nominatū suis in
locis. Porro loca sacra intra Iherosolimā. et q̄ ciuitati de vicino
adiacēt de quibus crebrius in sacra sit pagina mēto. et in quibus queq̄
memorati digna patraea legūtur. specialibus effigiant figuris cū no
tulis declaratorijs et remissionibus oportunis ad veteris vel noui tes
tamenti passus.

In scda p̄te prime hui⁹ ptis principalis. determinato de locis. agit
ordine cōgruo de incolarū siue indigenarū locoꝝ eorūdem. et p̄sertim sa
croꝝ moribus ritibus legibus et sectis. Et primū omnium de sarracenis

Insula.

quorū vt magis pateat error et damnatissima secta.
De eorū pseudo propheta et pestifero seductore Machumeto. Longa et
propria texitur historia tractans videlicet
De eius ortu et natiuitate. De eius detestabili vita et cōuersatione.
De eius prophane legis inicio et promulgatione.
De eius infelici morte et indubia damnatione. Et tandem cōpendiosa
quedā sed notabilis et matura anectif machumetice secte et p̄fidie im-
probatio. vbi multa haud contemnenda inserūtur dogmata. potissimū
cōtra illam epicureā paradisi quā ipse Machumet suis p̄dicauit sectas
toribus et promisit. Inde agitur breuissime. De Iudis. Grecis. Sirig-
nis. Jacobitis. Nestorianis. Armenis. Georgianis. Indianis. Maro-
nitis. Et eorū omnium erroribus cerimonijs et ritibus. **¶** Adiunguntur
quoq; cuiuslibet sue proprie litere siue characteres quibus vtitur vel scri-
bendo vel loquendo ipse nationes. **¶** In fine eiusdem tractatus oras
ciucula quedā additur miserū et miserabilem orientalis ecclesie statum
modernū deplorās. **¶** Et disputatio quedā seriosa et grauis cōtra eos
qui vnūquēq; in sua fide. lege vel secta. credūt posse saluari. **¶** Postre-
mo de veris catholicis latinis qui p̄pauci sunt Iherosolimis fit memo-
ria cū lamentatione quadā lugubri. sup̄ desolatione ecclesie dei sancte.
et exhortatione ad principes orthodoxos. eos ad ecclesie fideliorē cōtra
p̄fidios defensionem animando. Cuius rei gratia in calce visio quedā
terribilis Carolo quondā Imperatori ostensa. annotatur. **¶** Ex speculo
historiali Vincentij Beluacensis sumpta.
In secunda huius operis pte principali. de seba agitur peregrinatione
ab Iherusalem p̄ vastam solitudinē in montē Synai. ad diuam et in-
clitā sanctāq; virginē et martirē Katherinā. Cui etiā cōmendaticia
quedā antefertur p̄sa ciucula sicut et priori. **¶** Deinde p̄fectionis ipius
ordo et p̄cessus ab Iherusalem vsq; in Gazera ciuitatē. et inde p̄ deser-
tum vsq; Syna describitur. vbi et loca sacra singula in montē dei orēs
et Synai ex ordine explanantur et debitis notulis elucidantur.
¶ Tandem regressus ex monte Synai p̄ ortū balsami in Natbarea
villā existentē et p̄ Chayrū Babiloniā ciuitatē sarracenoꝝ potentissi-
mam et maximā. vbi rex ipsoꝝ Soldanus residet. et inde per Nolum
paradiseū fluiū nobilissimū vsq; in Alexandriā quondā gloriosa in
urbem. vnde venecias reditur nauigio. vbi etiā de cōstantinopolitane
urbis excidio et exp̄gnatione digressiue agitur. ordinata et oportuna
exp̄licat̄ narratione. Et in fine omnium quedā ponitur scitu necessaria
hīs qui forte has volent in futuro deuotionis gratia subire peregrina-
tiones. quos fructu multiplici spiritali haud dubium inde ditandos
altissimus saluos cōducatur et reducat Amen.

Prefatio in opus transmarine peregrinationis ad venerandum et gloriosum sepulcrum dominicum in Iherusalē eius tū laudes tū fructus paucis attollens. intentionēq; exprimens auctoris et operis diuisionem Incipit feliciter.

Ancte et salubris profectionis atq; pegrinationis trās marine Iherosolimitane. laudes amplissimas. eximia dignitate. et pclaras utilitates cupiens hac cōmendatiua extollere oratione. ita paucis vtendū censui quo more gerā lectori. vt habeā nichilominus rationē dicendis quo orthodoxoꝝ deuota pectora in eā prius fortassis inclinata. etiā atq; etiā faciam inclinatioꝝ. Atq; in primis hinc michi arduorū exordiendū. q̄ cum perspicuū sit inota philosophicam assertioꝝ nem a termino ad quem motū accipere speciem et rationem atq; etiam dignitatem. Hinc ex terre sancte super cūctas preminentia. huius peregrinationis laus et cōditio nobilis venit. haud dubitū metēda primū. q̄obrem si vel summotenus attigero magnā excellentiam. maiorem p̄ ceteris prestantiam. maximā progatiuam sancte illius ciuitatis Iherusalem et terre finitime (tametsi suapte pernotissimā) nō medio crem. immo pene euestigio proximā. in eam rem fecisse me accessionem. plurimamq; absoluisse cōmendationis partem. haud iniuria existimabo. Gloriosa sane de ea ciuitate dicta sunt abolum. psalmista teste. dicunturq; dictū. quoniā ciuitas dei summi est. magni regis et domini virtutum. cuius fundamenta in montibus sanctis. ita vt diligat dñs ipse portas syon super omnia tabernacula iacob. Genesios quoq; testatur aliter. quanta promissionū serie. terram hanc priori seculo venerandis patribus ipse omnipotens deus pollicitus sit. vnde et terra promissionis appellata est. eius terre viuentiū que in celis est typum ex multis similitudinibus (quas breuitatis amore transeo) sapte p̄ferens. Claretq; libro ex eodem. quemadmodum multarum gentium pater abraham. diuo ammonitus iussu. paterno derelicto solo. egressus de terra sua et cognatione sua et de mo patris sui. ad terram hanc festinauerit. figens tabernaculum suum Bethel inter et hay. in geraris Bersabee cōmoratus et Ebron. Itidem de ysaac Jacob Joseph quoq; et fratris eius liquet. Hoc adiecto q̄ hij quoniam viuunt in terra ista semper esse nequibant. mortuū saltē in ea exoptabant et magno pe desiderabāt.

sepeliri. **I**d posteris suis in mandatis relinquentes. Constat preterea
neminemq; fugit. et ipse omnium mitissimus hominum Moyses. hanc
ob terram non tam visendam quam possidendam. contempto regali palatio.
preclaris egypti opibus nihil habitis. spretoque terra inclita. cum fra-
tribus suis longo per desertum tempore affligi maluit quam temporalis
regni sui iocunditate. Cumque eam dei nutu ingredi non licuit. saltem a
longe prospicere et salutare eam loco de sublimi montis abarim habuit
pergratum. **O**mittit hoc in loco recensere ex pentateuci regum. iudicum.
prophetarum. historiarumque voluminibus plurima. que maiorem in mo-
dum ad eiusce terre ingentem conducerent ostendendam sublimitatem.
quanto videlicet israelitarum ipsa parta fuerit sudore. quanta hostium
sanguine cede et strage subacta. quam sacratissimis semper gubernata legi-
bus. quam miris a deo signis et prodigijs sepe numero decorata. quam clarissi-
mis semper exulta patribus. et eorum tum rebus et factis memorandis.
tum doctrinis et exemplis insignibus egregie illustrata. quam gloriosis
referta personis. sacerdotibus scilicet ac regibus et prophetis. quorum est
ampla satis laus in historijs. et memoria in benedictione. apud quos
etiam tam sincerus dei cultus diu et diu viguit. ita ut notus in Iudea
deus duraxat tunc in toto esset orbe terrarum. et in solo israel magnum
nomen eius. atque habitatio eius in syon. **S**iquidem facta est iudea sancti-
ficatio eius. israel potestas eius. **I**d potius post omnia velim adiectum
velut precipuum instituti mei documentum. quod homo natus est in ea. et ipse
fundavit eam altissimus. quia videlicet terram hanc unigenitus dei fi-
lius nostram venturus in carnem. in temporis plenitudine sibi uniuersa
so delegit ex orbe. quam et sua benedicta consecrauit incarnatione. nas-
tinitate conversatione. quam preterea doctrina sua et miraculorum gloria
eximie honestauit. illustrauitque morte resurrectione. et in celos ascensio-
ne. **Q**ua ex re id haud ab re intulerim. quoniam si (ut par ratio) digna
putamus loca ubi Petrus et Paulus. christiani duces exercitus. et do-
minici gregis pastores sanguinem fuderunt pro christo. **S**i denique mar-
tirum ubique venerantur reliquias. et sanctam fauillam oculis apponen-
tes. si licet etiam ore contingimus. **T**erram illam quomodo non omnium
prosumus dignissimam venerationem existimabimus. in cuius medio salus
tem nostram operatus est saluator noster. monumentum quoque in quo res-
demptor ipse noster coactus est quomodo non magnificemus magis. quo-
modo non pluris reputabimus. immo vero quomodo sic a perfidis floccibus
keri et nauicendi. tantis iam retro habitis temporibus sustinemus in
iniuriam christi et opprobrium nominis christiani. **S**citum est preterea et incoper-
tum exat nemini. quanto antiqui studio et veteres iudei templum Ier-
rosolymis et sancta sanctorum tum venerabantur tum frequentabant
presertim quod illic erat archa testamenti cum cherubin et propiciatorio.
ubi tabule legis. manna quoque et virga aaron que frondeuerat conti-
nebantur. que tamen omnia et singula ut vas electionis Paulus disserit.

non nisi umbra erant futurorum. At nonne apud nos (vt de ceteris
sileam) venerabilis longe est mediatoris dei et hominum ihesu xpi
domini nostri sanctum gloriosumq; sepulcrum. quod quotiens fidelis
quisq; ingreditur. cotiens mentis ac fidei sue oculis. inuolutu syndone
videt saluatorem. paululumq; pcedens. lapidem conspicit reuolutum.
angelum quoq; super illum sedente. et sudarium cu linteaminibus mu-
lieribus ostendente. tempus exinde pteriens vetustu. quasi in pntiaz
rum. audit ihesum inibi pdicantem. cenantem post hac in monte syon
recolit. discipulorumq; illic pedes lauantes. ac eis corporis et sangui-
nis sui sacramta consiciente. egressum tandem in montem oliueti des-
uotissime orante. defluentem sudore sanguineo. osculo proditu a tradi-
tore. captum dehinc. tractu. illusum. consputu. accusatum. flagellatum.
coronatum. morti adiudicatu. crucem propriam baiulante. eiusq; sub
mole in porta ciuitatis (cuius rei hodie relictta cernitur vestigia) des-
cientem. succedente Symone cyreneum. ac postremo in golgata ama-
rissime passionis sue misteria consummante. **P** quanta loca illa sacra-
tissima exundant haud dubium laude et gloria. quanta virtute ac dis-
gnitate prestant. quata proinde deuotione si via nobis ad ea esset aper-
tior. iure meritoq; essent. tum honoranda tum visitanda. quato colen-
da affectu. que et ipsa mater domini maria. virgo perpetua. eius post
mortem atq; resurrectione. dictarum reru ob memoriam non tam inco-
luit multo post tempore. q; ardentissimis desideriorum insignijs hono-
rabiliora nobis efficit. Ita et relique mulieres sancte loca ipsa sepe-
mero deuotissime exosculantes. Atq; huc in modu pleriq; alij vtriusq;
sepe homines fecere. suo nos ad id exemplo prouocantes. Inter quos
beatissimus effulget Jeronimus eorundem locoru cultor et inhabita-
tor pcpuus. qui in diuersorio marie ad psepe domini in bethlehemitico
tugurio latitare atq; comorari. romans ptulit delicijs. Ita deuotissi-
me paula et eustochium. ita venerabilis marcella. ex Roma ornatis-
mis dictaru literis eo aduocata. Ita clarissimi quiq; alij ex omni des-
lectiores cristianismo viri. qui pro sua eximia fide et deuotione quan-
tu libet distarent minus se habere cristiane religionis abolita putaveret
ni illa loca sacratissima suis perspexissent oculis. osculisq; attigissent.
atq; illic xpm dominu adorauissent vbi steterunt pedes eius. et in quib;
bus euangelium primu de patibulo choruscantia. fidesq; nostra sumpsit
exordium. **A**dde q; dictorum deuota visitatio locorum. ad emenda-
tioris vite propositu concipiendu. hauriendamq; suorum copuccione
criminu. non nichil confert pio et fidei peregrino. ita vt meo quide arbi-
tratu. atq; plurimoru mecum coscientiu censura. nullus pene sit vel
prarus. qui non melior inde legrediatu q; ante fuerat ingressus. Neq;
ob id. hoc in loco. gentili coefferim poete dicenti. celum non animum
mutat qui trans mare currit. **E**sto in curiosis id locum habeat. qui
vanitatis ducti spiritu. scrutandorum locorum causa. eo pergit. nullu
lum referentes fructu ex tanto labore et sumptu. nisi q; veterum more

exploratorum. quos moyses miserat terre sancte terreque promissionis
destrahere non cessant. At non sic in hijs. qui deuotionis uenerationisque
gratia illo proficiscuntur. per varios casus per mille discrimina rerum.
Quis equidem cristicola has ingressus terras sacratissimas. non mox
amaras solueretur in lacrimas. quis conuictionis non preferret iudicia.
etiam si adamantino esset pectore. ubi et petre scisse sunt. et saxa ingentia
diruta (que hodie sub aspectu ibi monstrantur) atque terra tota funditus
mota pro moriente in cruce. Quis non alterum mutaretur in virum. perditus
quatuor ante fuisse. quando quidem (ut de plenissimis illic remissionis
bus et indulgentijs copiosissimis taceam quas consequi quisque ibi potest
mox ubi mare egreditur et pede terre sancte insigit. ac deinceps quod sepe
multis in locis) quando inquam (quod pluris facio) veneranda saluatoris
sui vestigia. ac omnium pene passionum seu victoriarum suarum erecta ibi
vexilla. terramque suo precioso rubricatam et perfusam sanguine. copia sibi da-
tur sub oculis conspiciere. deoscularique ore. terere pedibus. manibus et cor-
pore toto complecti. Quando licet in viliulam christi ingredi. intrare marie
diuersorium. atque pre sepe illud dignissimum contingere. adorare paruum hoc ter-
re foramen. in quo celorum conditor natus est. in quo deus immensus in-
fans factus vagiuit. in quo inuolutus panis. visus a pastoribus. stella
demonstratus. a magis fuit adoratus. Quinetiam (ut minora referam)
ad iordanis fluentem ubi baptisatus fuit christus a iohanne. ad pastorum
quorumque caulas. ad dauidis mausoleum. ad amos prophete rupem. ad abra-
he denique ysaac et iacob eximiorum monumenta patriarcharum in
Hebron. Sed et ad trium illustrium feminarum. yporum scilicet eorumdem tabernacu-
la ac memorias. liber patet apertus. transitusque ad riuum Eunuchi a philis-
tippo baptisati. vnde samariam pergas. cineres baptiste. helisei. ab die-
mente colligas. videas floridam nazareth. florem vti que iuxta nomen
suum galilee. villam chana. montem thabor. mare galilee. et secus id nulla
populi non pauca agnoscas per dominum satiata. Inde progressus. mente
pertractes filium unicum matris sue in porta naim resuscitatum. atque montem
suspicias hermon. vadaseque per torrentem Endor. in quo zizara superatur.
In prospectu tibi sit capbarnaum. albanus. tyrus. sydon. betse. hay. sylo
duplex cesarea. triplex rama. gloriosa olim persolomeida. Ramathaim
sophym. Joppe. Lydia. Jamnia. Nobe. ac philistym ciuitates quinque
et reliqua id genus loca multa. in quibus mira leguntur facta gestaque.
Post que omnia peragita. in montem rursus ascendas oliueti. et inde in
montem properes caluarie. atque in crucifixionis loco adores. noctem de-
hinc in dominico facturum sepulchro. ubi tua cum magdalena defleas dol-
enter peccata. Quis inquam cunctis hisce ex locis et monimentis (si tamen
deo credat et euangelio) non magnam sibi hauriat deuotionem. Quis
ibi melioris sibi vite non inbibat voluntatem. viteque veteris peniteat. ubi
tot et tanta ad hec sub oculis habet incitamenta. ubi haud dubium diuina
gratia efficacius pre ceteris locis in animas agit deuotorum. si obex
non ponatur. Sed de hijs iam satis superque fortassis.

Quod reliquū est neutri q̄ putauerim silencio trāseundū. quādamo
dū videlicet dictarū p̄lustratio terrarū. haud immodice ad earū simen
dam intelligentiā rerū deseruit. de quibus sacris in historijs q̄ creber
rimā mentionē fieri cōstat. Numiū p̄spectū omnes habemus exploras
tūq̄. qm̄ visa q̄ audita vel lecta dūtaxat. amplius mouēt. atq̄ que co
ram videntur sua sub effigie. fortius nobis solent imprimi. q̄ si aliena
tantūmodo imaginē respiciuntur. Hinc in veteribus legimus histo
rijs beato tradente Jeronimo. philosophos quosdam lustrasse provin
cias. nouos adisse populos. maria transisse. vt quos ex libris nouerāt
corā quoq̄ viderent. Sic pitagoras mēphiticos vates. sic plato egiptū
et eam oram ytalie. que quondā magna grecia dicebat laboriosissime
pagrauit. Sic ad Tyrū liuiū lacteo eloquentie fonte manantē de vlti
mis hispanie galliarūq̄ finibus. quosdā venisse nobiles legimus. et
quos ad cōtemplationē sui Roma nō traxerat. vnius hominis fama
pduxit. Sic appollonius plurima p̄trāsuit regna. atq̄ (vti hec veluz
ti extranea missafaciam) sacra habet pagina celebriq̄ memoria refert
venisse reginā saba a finibus terre. cū comitatu et diuitijs multis Je
rosolimā vt audiret sapientiā salomonis. qua p̄bata obstupuit. ita ut
spiritū vltra vi haberet. p̄clamans q̄ media pars eorū que audiisset
et vidisset. minime fuisset sibi prius nunciata. Quid ergo mirū si deuo
tus quisq̄ xp̄ianus illam videre desiderat terrā. quā quotidie ecclesie
resonat vniuersē. Que enim dies pene p̄ anni circulum in qua vel can
tando vel legendo vel p̄dicando ecclesie xp̄i nō recolunt. que hisce in
terris ac locis eius finitimis facta p̄hibent. **O**mnibus quidē homi
nibus teste philosopho naturale inest desiderii sciendi. sed hac rēpe stas
te p̄pauci sunt. qui sese claris oblectare disciplinis et scientijs volunt.
animūq̄ suū nobilem. ingenuis optimarū artium pascere doctrinis. q̄
vel laborem horeant adiuctū. vel copia sibi desit reifamiliaris ocūq̄.
Per plures vero sunt qui melioribus et vicinioribus saluti neglectis.
supuacaneis studijs dediti sunt nimis. qui videlicet diuicias coacerua
re. augere opes. mundi huius oblectationibus p̄frui. affluere delicijs et
voluptatibus querūt. studentq̄ amplissimis officijs et gradibus p̄mi
nere. nec ed̄gitāt miseri fragilem fortunā et inanes eorū contentiones.
que mediocri in spacio sepe frāgūtur et corrūit. vel ante in ip̄o suo cur
su obrūit. q̄ portū cōspicere potuerūt. Sicq̄ omnē mortaliū vitam
varius sub sole labor exercet. atq̄ ut longe ante ih̄sus syrach p̄dixit.
occupatio magna creata est filijs adam. a die exitus eorū de ventre
matris vsq̄ in diem sepulture in matrē vniuersorū terrā. Porro vnum
est necessariū. ih̄sum videlicet scire et hūc crucifixū. Id doctissimus in
lege et euāgelio apostolus paulus. etiā postea q̄ in terciū raptus fuit ce
lum vbi mira vidit. vbi audit. et archana que hominibus loqui nō licet
satis sibi esse arbitratur. atq̄ etiam p̄cipit vniuersis xp̄iane religionis
p̄fessoribus. non plus sapere q̄ oportet. neq̄ in alio quoq̄ gloriari nisi
in cruce dñi nostri ih̄su xp̄i. in quo est salus vita et resurrectio nostra.

per quem saluati et liberati sumus. Quippe qui factus est nobis via ve-
ritas et vita. **N**o ergo gloriatur sapiens in sapientia sua. neq; diues in
diuitijs suis. neq; fortis in fortitudine sua. sed in hoc gloriatur qui glo-
riatur scire et nosse me. ait dñs deus exercituum. Quonia hec est vita eter-
na vt cognoscat te solum veru deu et que misisti ihesum xpm. ipso id p
semetipm cofirmante. **E**t qd ad hanc salutare assequenda scientiam
euangelica p cipue et apostolica satis coferant documta. que sanctoru
studiosa lucubratone expornatur in dies. ac p diuini verbi declamatores
quotidiana elucidatur explanatone. non parum tm vt pfatus sum ad ea
ipsam coducit dicto pagratio. et sub oculis conspectio locor. in quib
bus queq; p xpm facta. dicta. aut passa. dietim aut legimus ipi aut au-
diuimus. **S**ancta pfecto esset huiuscemodi curiositas (vt ita dixerim)
et salubris euagatio atq; exercitatio proorsus perutilis homini. pferim
mediocri. sic videlicet exploratu ire atq; pscrutatum. loca vite mortisq;
ihesu dñi nostri saluatoris. ei ex amore et sincera dilectione. qui morte
ibi nostra moriendo destruxit. et vita resurgendo reparauit. **A**t cu Je-
ronimo sic iam cocluda. **N**o Ierosolimis fuisse. sed Ierosolimis bene
vixisse. Ierosolimis deuote se et religiose habuisse. honesteq; et sancte
conuersatu fuisse. in medio nationis prave et puerse. laudabile est. et red-
dit qd comendabilem peregrinu ipamq; magnificat et expomat peregrini-
natione. illustratq;. **E**t his iam satis sit sup rebus hacten differrisse.

Intentionis explicatio.

Siquidem omnibus et singulis pfatis rationibus alte consti-
deratis. pensatisq; animo. **E**go bernhardus de Breydenbach.
in signis metropolitane ecclesie Maguntine. tuc quidem Cam-
merarius. nuc vero etia decanus immeritus. fatear necesse est
(quo ceteris exemplo fiam) postea qd diu prochodor lasciuiori etate re-
spexi in vanitates et insanias falsas. tandē desuper quasi de graui som-
no expergestus. cogitare cepi vias meas. et conuere pedes meos in
testimonia dei. atq; post multa vana vane experta. tepus adesse ratus
sum. quo quod bonu esset et saluti accomodu tenerem et amplecterer.
Itaq; cetera inter multa que mecu ipse reputabam. estimabaq; effica-
cius ad vite conducere gnendam. id potissimu in mentem michi venit.
vixima est bonu. eam ipam de qua pdixi salutare peregrinatione mas-
gno fortisq; animo subire. pio in visendi dñici sepulcri. ceteroruq; sacro-
rum conspiciendoru locorum desiderio vehementer affectus. **I**dq; diuina
desuper gratia et fida apprime cofratrum et comilitonū fretus comi-
tina pfecti. de quo magnifice deo gratias ago. qui me et socios tali has-
buit dono dignos. voti q; nostri pij effecit copotes. atq; magnis de an-
gustijs sepe liberauit. **D**oro quo hanc meam pfectione siue (vt aiut)
reysam. vtilem no solum michi sed et alijs fidelibus facerem. et maxi-
me generosoz clarorum hominu animos in eam ipam magis magisq;
comouerem. operam nauauit qd exactam. vt inter peregrinandu me de

omnibus que sciunt necessaria dignaque essent cognita facerem certiore
studiose singula perscrutando. nec ullis parcendo expensis. Huius rei
gratia ingeniosum et eruditum pictorem **Erhardum** scilicet **rewich** de traiecto
inferiori ope precium duxi mecum assumere uti et feci. qui a veneciano por-
tu et deinceps portuum civitatum quibus terre pelagique transitu applica-
re oportet perscrutatus sacrorum in terra sancta locorum dispositiones. situs et fi-
guras. quoad magis proprie fieri posset. artificiose effigiaret. transferre-
retque in cartam opus visu pulchrum et delectabile. cui declaratorias notu-
las. vel latinas. vel vulgares feci per quendam alium doctum virum ad vo-
cum meum apponi. Quod quidem perfectum opus. impressorie artis am-
niculo cunctis habere volentibus communicandum. utinam atque utinam. inter-
to optatoque haud vacuum fructu evadat.

Operis divisio.

Divinum opus ipsum in duas divitavit libuit scindere partes.
Altera quarum **Jerosolimitana**. altera vero **Katharinianam**
doceret peregrinationem. utiliora quaedam necessariis respecti-
bus et optimis. de moribus et ritibus erroribusque ac sectis va-
riis incolarum et inhabitatorum locorum eorundem. prime huius operis parti
adiciendo. inserta nichilominus in fine narrationis huiusmodi secta-
rum. pulchra quadam disputatione. cum antidoto quodam et remedio. ne-
quis unquam in sua fide lege vel secta credat posse salvari. Alias etiam
quasdam exhortationes et lamentationes prout res exposcit addendo
bonis et oportunitis motibus. **Postremo** omnium primum opto lectorum de-
corum deum cunctipotentem. ut veris suis cultoribus christianis omnibus affe-
ctum et amorem infundat ampliore. zelumque ad terram illam sanctam
non modo visendam. sed et aliquando recuperandam. redigendamque sub christia-
ne reipublice ditione. uti olim fuit. ad sui nominis gloriam et fidelis populi
laudem et honorem Amen.

Sequitur inicium huius peregrinationis a solo
natali vsqz venecias.

A laudem et gloria dñi nostri ih̄s xpi. gloriose geni-
tricis sue p̄petue virginis marie. atqz totius celestis
curie. ob nostrarū salutem annuarū nos tres subscripti
videlicet **Generosus dñs Iohannes comes de Solms**
dñs in **Wintzenberg**. et ego supra memoratus **Bernhar-**
dus de **Breydenbach** camerarius atqz decanus ecclesie

Magūtine. Itemqz dñs **Philippus de Bicken** strenuus miles. singul-
tā singulis famulis pio ducti zelo et desiderio. iam supra expresso. ve-
nimus in locū p̄ nos deputatū et cōdictū. videlicet **Oppenheim** dioce-
sis **Magūtine**nsis opido. ipa die sancti **Marci** euangeliste Anno salu-
tis. **Mcccclxxviii**. vnde profecti sub quindecim dierū interuallo. vene-
cias diuo munere sani et incolomes applicauimus. Inter agendū iter.
saluo vsi cōductu. vbi expedire videbatur. maioris gratia securitatis.

Inuenimus autē ibidem plures generosos comites et barones. stren-
uos milites. ac alios nobiles viros. atqz ecclesiasticas quasdam p̄so-
nas. eodem quo nos animo ex diuersis xp̄ianitatis partibus illo con-
fluxisse. ex quibus duo barones et tres milites cū suis famulis. nostre se
cōiunxerūt societati. alijs seorsum turmā facientibus singularē. **Trā-**
autē nomina eorū qui in vna nobiscum galea fuerunt et societate. dñs
Maximinus de Koppensheyn baro. **Itē dñs Vernandus de mernawe**
baro. **Item dñs Caspar de bulach** miles. **Dñs Georgius marx** miles.

Item dñs Nicolaus maior de furt miles. Neqz hoc in loco neces-
sariū visum est. viam nostrā vsqz venecias. q̄ omnibus germanis suapre
nota sit profusiori stilo designare. Spaciū vero qd̄ interiacet ex p̄fato
opido scz **Oppenheim** vsqz venecias. centū pene germanica cōtinet mi-
liaria. nec vltra protenditur. **Ibidē** apud **Petrū vgelshemer** de **franc-**
fordia venecijs cōmorantem. hospicio fuimus recepti. et ab eodē legalis-
ter in omnibus atqz humaniter tractati. rebusqz in gerendis. et p̄sertim
in cōducēda galea cōsilio suo et auxilio fideliter adiuti. Multā enim
opus est diligentia et sagacitate in cōuentione cū patrono galee. vnde
haud ab re duxi eas hic clausulas annotare. quas matura deliberatio-
ne preua. literatore nostre cū patrono nostro dño **Augustino** cōteres
nt. id est cōmitem rem. inferim⁹ pactioni. quo ceteri hāc eandem fortas-
sis subituri peregrinationē. hinc exemplum sumāt itidem faciendi vel
certe meliorandi.

De forma contractus cū patrono galee.
Erant enim in conuentione articuli tales inserti. quos quasi
ad alios factos cursim et sub cōpendio hic enarrabo.
In primis qd̄ dictus patron⁹ pegrinos de venecijs vsqz
ad terrā **sayctam** id est **Joppen**. et inde denuo vsqz venecias
ducat reducatqz. ad qd̄ faciendū immo et pueniendū ad minus p̄ diem

alteram galeā que dño Petro cognomento Landawe attinebat in qua
alii peregrini de secūda societate vehebantur. sub pena se mille florenoz
obligant. sup quo debita fiat provisio iuxta placitū et votū pegrinoz
Item q ipsi dñi peregrini duos inter se ordinent deputentq. qui in ve
neciano portū deinceps in omnibus locis quibus foret applicandū
prospiciat et inquirant an patronus necessarios et sufficientes habeat
famulos et officiatos. vt moris est vsitari. et necessitas siue cōsuetudo
hactenus obseruata requirit. Q. si aliquem vel aliquos huiusmodi ex
famulis quo libet casu deficere aut mori cōtingeret. patronus aliu vel
alios in locū eius vel eoz subrogare teneat. suis in expensis.

Item q patron⁹ teneatur armaturā pro. lxxx. viris disponere pro pes
regrinoz et galee defensione. aut hostiū si opus fieret inuasiōe.

Item q patron⁹ ad singula loca et portus applicare teneatur. quibus
absolū cōsuetū est applicare. neq. tamen vltra bidui triduiue spacium
in aliquo loco immoretur. nisi forsitan tempestas maris (fortuna ap
pellata) id faciendū psuaderet. hoc adiecto q si peregrini in insula Cys
pro ad Nicosiam ciuitatē egere velint. eos teneatur in portu Cyprino
expectare. At in reditu de terra sancta biduo vel triduo in quolibet
portu. mercū vel vendendarū vel cōparandarū gratia. poterit immo
rari et nō vltra. Ita tamen q loca peregrinis deputata. in galea libe
ra maneāt. nec mercibus occupentur aliquo modo.

Item q patronus peregrinis singulis diebus bis ad comedendū et bi
bendū det vt decet pro viris honestis. Q. si ex qualibet causa aliqs pe
regrinoz ad mensam patroni mane aut vespere venire nequiret. aut so
lus forasse vel cū sua societate seorsum vellet manere. nichilomin⁹ ipe
patronus solitiū sibi cibū et potū transmittere teneatur absq. contras
dictione omni.

Item q patronus pegrinis ex venecijs vsq. ad terrā sanctam. et inde
vsq. venecias de bonis panibus. vino bono. recentibus carnibus. ouis.
alijsq. huiusmodi esculentis cōpetenter prouidere teneatur.

Item q patron⁹ peregrinis id perentibus mane vnā refectionē. et vespe
re collationē cū malinaseto et alijs tribuat. vt fieri solitū est et cōsuetū.

Item si peregrini plures vel pauci p. recenti aqua aduehenda. et alijs
procurandis necessitatibus. ad litus vellēt pficisci. patronus nauticu
lam siue barca et famulos q. eos ducāt et rediscāt cōcedere teneat. eisdē

Item q patronus semp et vbiq. ipos tutari debet peregrinos. ne ab ali
quo hominū verbis aut factis quoquo mō molestent. siue in mari siue
in terra. iuxta suū posse et nosse absq. fara.

Item q patronus ipos peregrinos debito pmittat tpe in terra sancta
morari. et eos custodiat atq. cū galea expectet. Itemq. psonaliter cū
eisdē equitet ad loca sacra visitanda. vsq. ad Jordanc. et inde denuo
vsq. ad galeam. fideliter quoq. et prole se ad eos exhibeat. tuendo et sp
ac vbiq. defendēdo. ne ab infidelibus aut alijs vilo pacto circūueniāt.

sue seducantur dolo et fraude semotis.

Item si aliquem vel aliquos ex peregrinis (quod deus auertat) mori
cotingeret. patronus de derelictis eius vel eo et bonis. nullo modo se in-
pediat siue intromittat. sed apud eum vel eos cui vel quibus eiusmodi
decedens vel decedentes bona sua legauerit vel legauerint. omnino relin-
quat intacta.

Item quod si aliquis ex ipsis peregrinis antequam terre sancte applicaret more
retur. patronus ipse dimidia partem date sibi prius pecunie restituere re-
neatur. de qua eius testamentarij ordinabunt iuxta commissam.

Item si aliqui ex peregrinis ad sanctam vellent proficisci **Katherina** in
monte **Synai**. patronus cuiuslibet tali id petenti decem ducatos de data
prius pecunia reddere teneatur. et hoc ipsum peregrini patrono quotiens
studeant insinuare in **Jerusalem**. ne propter eos diutius ibidem exspe-
ctare oporteat cum galea.

Item si peregrini aliquem sibi interpretem siue scium et peritum linguarum
illarum terrarum ad quas pergunt. sibi in venecijs ut fieri solet voluerint
procurare. patronus eidem interpreti usque ad terram sanctam. et inde usque
venecias de cibo et potu providere teneatur. et nauis recipere non pos-
sit neque debeat ab eodem. Postquam vero peregrini ad **Joppen** siue **Japha**
usque puenierint. et iam fuerint in terra constituti. quicquid tunc et deinceps inter
pres ipse exposuerit siue pro vectigalibus theloneis pedagogis salina guar-
dia. aut victualibus. peregrini ipsi qui cum eodum fuerint. exsoluere tenean-
tur absque damno patroni. Conuentio vero cum interprete arbitraria esse
dinoscitur. et sua propria secundum quod inter eos conuentum fuerit et con-
clat sum habet formam.

Item quod patronus omnia vectigalia omnemque pecuniam pro saluo cons-
ductu exponendam siue salua guardia. proque iumentis et alijs exactio-
nibus. quibuscumque nominibus censentur. aut ubicumque exponere oport-
bit. ipse solus pro peregrinis totum soluere et expedire absque eorum sumptu
vel damno teneatur.

Item quilibet peregrinus ipsi patrono pro huiusmodi omnibus per eum
ut prefertur faciendis vel exponendis. quadraginta duos denarios de
zecca dictos. id est nouiter monetatos dare teneatur. ita tamen quod illius
summe dimidia partem in venecijs exsoluat. reliquam vero in **Japha**
siue **Joppen** absque fara.

Item quod si peregrini omnes vel eorum aliqui postquam **Jerusalem** per-
uenerint ulterius ad montem **Synai** aut alio ire voluerint. ipse patronus
eisdem auxilio esse teneatur atque consilio in conueniendo cum infidelibus
iuxta suum posse et nosse. ac si causa ipsa suam contingeret personam.

Quod si qui peregrini quidpiam rerum suarum quas secum ferre oportune
non possent. in galea decernerent derelinquendum. reducendumque. ipse pa-
tronus id venecias usque. secum reducere omni absque contradictione teneas-
tur. iuxta eorum dispositionem eis ibidem reseruandum et hoc iterum

11°

12°

13°

14°

15°

16°

17°

16
19
proprijs sub expensis.

Item q̄ patronus peregrinis aptū in galea assignet locellum pro p̄s-
lis siue gallinis. lignis. aqua. sale et huiusmodi rebus necessarijs inibi
reponendis. Quod per eorum si habeant cocum aut serū omnia eis co-
quenda disponat.

Item q̄ si aliquid in hac cōuentionis formula neglectum aut suffici-
enter non esset premissum et expressum. quod tamen iure vel cōsuetudis
ne ipsi patrono congrueret faciendū. Id pro expresso in hac formula
p̄senti q̄ tenore pro inserto debet haberi.

Huiusmodi omnia et singula p̄cta p̄scripta. articulos et elausus
las p̄notatas. patronus cū quo peregrini taliter paciscuntur sub bona fi-
de loco veri instrumenti prestiti. se solet obligare fideliter firmiterq̄ ob-
seruaturū. nec contra ea se facturum aut fieri siniturū. p̄ se vel alios suo
nomine quomodocūq̄. q̄ si in aliquo p̄cto vel aliquibus ipse patronus
cōtrauenire p̄sumeret. quicquid inde damni allatum fuerit peregrinis
siue in venecijs siue in transitu vel reditu totū ipse patronus exsoluere
teneatur. scdm̄ q̄ a peregrinis arbitrātū fuerit vel iudicatum. ita vt ipsi
proprus mancant sintq̄ indemnes. Solet quoq̄ huiusmodi conuentionio
necessarijs fideiussionibus et alijs mūnimentis roborari. quō firmior
sit et diligentius obseruetur.

**De reliquijs p̄ciosis et venerandis.
que habentur venecijs.**

Omnino deuotis peregrinis venit cōsiderandū.
q̄ in ciuitate ipsa v̄reclarū plurime p̄ciōse reliquie
conseruantur. que ab eisdem videri et visitari. tempo-
re intermedio quo ibidem vsq̄ ad galie p̄parationē
et expeditionem expectare coguntur. possunt et meri-
to debet. nā et nos viginti duobus diebus illic traxi-
mus causa ex p̄dicta moram.

In primis in monasterio sancti Georgij quod in mari iacet prope san-
ctam Marcū. est brachium cum manu integra ipsius sancti Georgij in
quodam altari. Sed et in alio quodam altari eiusdem ecclesie sancti
martires Cosmas et Damianus requiescūt.

Item in monasterio sancte Helene iuxta castella. ipsa sancta requiescit
Helena tota in quadam capella. que crucem dōminicam Ierosolimis
legitur inuenisse. Ibi etiam duplex crux cōseruatur. in quarū altera
frustum quoddam ipsius vintifici ligni. In altera vero Constantini
magni ipsius sancte Helene filij pollex. ac sancte marie Magdalene
os quoddā de pectore continetur.

Item in monasterio sancti Nicolai de ello dicto. est vna de sex ydrijs
quarū aquas dñs in euāgelio legitur cōuertisse in vinum. Ibi etiā est
baculus pastoralis sancti ipsius pontificis Nicolai. quo dum viueret

in presulatu suo utebatur. Multe ibidem alie reliquie reseruantur quas omnes enumerare non est necesse.

Item aliud quoddam monasterium est in venecijs quod acruschirij appellatur. in quo corpus sancte **Barbare** requiescit in quadam capella marmoreo quodam sarcophago nunc studiose reconditum. quod prius in quodam altari in ecclesia reseruabatur. In alio quodam altari est os quoddam magni sancti **Cristofori**.

Item in alia quadam ecclesia venecijs que ad sanctam **Marinam** vocatur sancta ipsa **Marina** tota in quodam requiescit altari. de qua mira in vitaspatri leguntur.

Item in alia quadam ecclesia sancte **Lucie** venerabile corpus eiusdem sacre virginis ac martiris **Lucie** requiescit. adeo integrum et illesum. ut mamille eius videri et recognosci proprie valeant et distincte.

Item in ecclesia sancti **Zacharie** venecijs. corpus ipsius venerandi sacerdotis patris sancti **Johannis baptiste** iacet humatum. Atque cum eo duorum quorundam corpora sanctorum. quorum nomina sunt in libro vite.

Ibi etiam pre foribus ecclesie eiusdem. est sepulcrum domini instar eius quod est **Ierosolimis** formatum.

Item venecijs in ecclesia parochiali vbi et patriarcha residere consuevit. multe sunt reliquie preiose et indulgentie maxime a pena et culpa. presertim singulis per quadragesimam dominicis diebus.

Item ad sanctum **Marcum** eiusdem euangeliste corpus venerandum requiescit. Estque ibidem thesaurus venetorum in testudine quadam. summa cum diligentia reclusus.

Item duodecim corone. et. xij. pectora de auro. margaritis. saphiro. atque smaragdibus etcetera.

Item sex magne et preiose valde cruces de auro.

Item pileus ducis quo quislibet dux venetorum. singulari privilegio sine prerogatiua coronatur. et est precij inestimabilis.

Item duo candelabra aurea et magna. decem lapides preiosos habentia.

Item coram vnicuiusdam unicornis. et alias multa et varia preiosa ornamenta. opesque infinite. de quibus non est prentis temporis per singula differere.

Item prope venecias ciuitas quedam est **Muranum** nuncupata. vbi distra sunt. Ibi in ecclesia parochiali in duobus altaribus multa iacent corpora sanctorum innocentium.

Item vltra memorata ciuitate aliud est quoddam opidum **dortzellan** appellatum. vbi in quadam ecclesia corpus sancte **Cristine** virginis et martiris fertur conseruari. quod multo prius tempore in castro **Bulseno** non longe a **Viterbio** quieuit. vbi et ipsa martirium suscepit.

De reliquijs in Padua :

Diro cum antiqua et insignis vrbs Paduana magna et populosa. modico a venecijs distet intervallo. si quepiam peregrinorum illucosq; pia traixerit curiositas. inueniet que animi sui possint oblectare. etiam reliquias preciosas. Nam sub vnus spacio noctis. de venecijs illucosq; nauigio ventur
In primis padue in conentu fratru minoru. sanctus requiescit **Antho-**
nus. eiusdem religionis quonda professor et obseruator precipuus. qui magnus dictim miraculis claret.
Item ibidem in monasterio sancte **Iustine** virginis. corpus venerand-
um sancti requiescit apostoli **Matthie.** excepto capite. qd in **Treueri**
seruatur in monasterio insigni ab eodem sancto **Matthia** nome et glo-
riam habente apud germanos singularem.
Item in quodam altari eiusdem ecclesie corpus sancti euangeliste **Luce**
requiescit. Et ibidem in alio quoda altari corpus est reconditum eius-
de sancte virginis **Iustine.** in cuius honore etia ipa ecclesia est consecrata.
Item corpus sancti **Prosodaci** episcopi. Item corpus sancti maximi
episcopi. corpus quoq; sancte virginis **Felicitatis.** Item multa corpo-
ra sanctoru innocenti. Item in eo altari in quo est corpus sancti **Luce.**
tabula quedam ingens et pciosa supposita extat. In qua venerabilis
illa imago gloriose virginis marie pueru ihesum habens in brachijs.
qua ipse sanctus dicitur depinxisse **Lucas** in honore magno habetur.
Fertur etia q quicunq; imaginem illam serpel cu deuotione et cordis co-
punctione inspexerit. nuqua a visionis faciei sue dulcissime. eius inter-
uentu. separabitur in eum. Nemo tamen frivole aut temere se hinc co-
mittat incerte narrationi. audita enim q; credita narro potius.
Item in eadem ecclesia est corpus sancti **Orini** qui dicta sanctoru ma-
thie et luce corpora in psatum monasteriu deportauit. Cuq; idem sanz-
ctus dicta corpora de locis suis accepta per mare venecias transferret.
rogatus a collega suo. sancto quodam viro. qui sibi adnutatio in huius-
modi fuerat corporu translatione. quatenus ei aliquam tanto. de the-
sauro particulam conferret. caput sancti **Matthie.** preciosum utiq; mu-
nus. partibus germanicis tradidit inuehendū. reliquam ipse gazam in
loco reposuit memorato. merito proinde multa habendus veneratio-
ne apud paduanos atq; deuotione. q; tantis tuis opibus locupletarit.

**Sequitur oratio comendaticia ciuitatis et dominatio-
nis veneciarum.**

Quam antiquissima clarissima et florentissima ciuitas venes-
ciar. sancte huius pegrinationis pindat q; terminus a quo per-
gribus p mare extet et principiu. atq; hic sub aspectu cosequē-
ter effigietur. haud ab re fuisset fateor. immo q; decens hinc

deconi eius hoc in loco amplissimas laudes. atque singularem preter et
supra ceteras ciuitates prominentiam et prestantiam decusque maximam. tum
in potentatis magnitudine. tum in eiusdem optima administratione
stilo paulo venustiori. et accuratiores designauisse. Verum id hac potissi-
mum ratione haud sum rarus necessarium. mihi summas feci. quod et dicendo
copia maxima est. meis non equa sed grauiuscula viribus et humeris.
nec otij atque scientie michi satis. quod eiusce urbis immortalis et immen-
sa fama et gloria pro se tota notissima exorat urbi. nec quecumque pro sue clari-
tudinis luce et cumulo fugere potest. Et tamen pollicens a principio or-
dini mougerus sum. et saltem paucis eam videri videar commendauisse.
suapte que comendatissima. Nam velle michi adiacet et si perficere sit pro-
cul. ab eius vetustate exordium sumam. hinc ad alia que occurrent descendens
surus. Sane vti veteres tradunt historie. Anno ante Romanam urbem
conditam. cccc. lxxviii. Ante vero christi saluatoris nostri natiuitate. M. c.
lxxviii. non longe videlicet post Troianum decennale bellum famosissimum.
troicorum exordium. Euoluitis iam a mundi exordio Annis circiter bis
millenis septingentis octoginta. hec insignis et summis efferenda lau-
dibus ciuitas. a troianorum reliquijs. et nequaquam a pastoribus ut roma
(nam et in hodierna usque tempestate nobilitum industriorum et clarorum
semper est ferax virorum) primam fuit extructa in adriatici maris sinu. ubi
hodie gloriosa consistit urbs antiqua. iamque multos diuata per annos.
Dives opum armis potens. studijs sat aspera belli. Neque tamen inficiaseo
quod ipsa copulata post annos a sua primaria conditione emensos. cum
iam insarnati verbi annus cureret sex quasi quadringentesimus sexagesimus.
ciuitas ipsa veneciarum a potentioribus. ac ditioribus prouinciarum
aduenis. illuc ob seuisimam Artile tyranni (qui et dei se flagellum
recte equidem cognominauit) persecutionem confugientibus. ob loci inextinguibilem
munitionem. ampliata quidem fuit. et ex parua maior effecta. que
eo quo dictum est tempore. humiliter satis inchoata fuerat fundata. Et profecto
dictum mirabile est. creditumque pene difficile. atque summo preconio dignum
potuisse a tot tamque diuersis urbium et oppidorum populis conditam ci-
uitatem. sub non paucorum decursu anno. cum tali reipublice incrementis
to. ac glorie splendore. vnanimique ciuium sagacitate et concordia conser-
uari. sic exaugeri. sic exornari denique urbem. que ex paruulis piscatorum
rugijs et mansuetis illis primam omnium. Trapezinorum consensus
ciuium (qui iam pridem sue subditur ditioni) locatis. in tantam consurgit
regit sublimitatem. Inque tantum conscendit fastigium. ut inter notissimas.
famosissimas. et potentissimas in orbe vniuerso ciuitates. non modo
vna. sed precipua extet nulli fortasse secunda. Eya (ut paulo plus
ipsius fiat cognitu euidentior mire dominationis potentia) que longe
que late sue olim potestatis alas pro immensos terre marisque tractus. Dis
id fata sinu iam tunc tenditque fouetque. Nam germanorum non tam con-
tingit. que occupat fines. et in longobardorum late se effudit regiones.

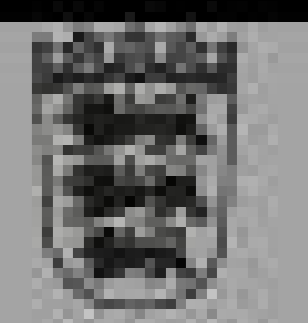
De Urbe Venetiana

Padua
Verona

vbi (vt cetera silencio transcam que optinet terrarū spacia) p̄claras ip̄-
las et egregias cū latissimis terminis habet sibi subditas regiones et
ciuitates. **P**adiam videlicet magnam et sibi coequam urbem non tam
nobilissimo pado fluuio qui eā p̄terfluit. q̄ archiepiscopali sede et an-
tiqua ac famosa vniuersitate. ceterisq̄ rebus ex multis insignem. **V**ir-
centiam debeat. ast **V**eronā. **B**rixiamq̄ atq̄ **P**ergamū vrbes. tum po-
pulosas. tum opulentas. tum plurimus comitatibus terrisq̄ finitimis
vniuersis. fructiferis. et vberē valde glebe piscuosissiq̄ aquis superbas.
Quis gardelagū magnū et nobilem vidit et non obstupuit. vtpote qui
vndiq̄ fortissimis et amenissimis castris. castellis. et opidis. et his mūl-
tis circūseptus refulget. p̄sertim firmissimo castro pisthira munitus. et
insula tutissima pulcherrimaq̄ **F**ermione. vbi veterū adhuc latibula et
cōfugia subterranea videntur. **I**n quibus q̄ locus nō tam secretus q̄
firmus atq̄ defensionē aptissimus sit. se inter bellorū strepitus vt
fertur receperūt interdū. **I**n pontū autem fretūq̄. eius rimaturus domi-
ni amplitudinē. si eueharis. o quantū mirabere. o quorsum fereris. nā
his triam moy attingit et dalmaciam sua potestas. atq̄ **S**chlaunoniam
Inde in greciam vsq̄ se porrigens. et **C**andiam **C**ypriūq̄ regales insu-
las. multas in clitas maritimas possidens vrbes. et p̄potentes insulas
alias. portus et sinus quos numerare longum nimis foret. sed eos se-
quens descriptio fortassis pandet magis. **C**redo profecto neq̄ vana fi-
des q̄ regnū aut dominiū huic par p̄ omnia. in mari p̄sertim. nō repe-
riatur vllum. vnū videlicet et solum sumptum toto in vrbe. **F**acile est
venetis et parū se p̄centas armatas galeas ex suo producere argenti.
bidui dūtaxat spacio in mare. **D**el classē insignem et terribilem hosti-
bū. si solo veneciano nomine et signo vexilloq̄ fuerit illustris. **N**am
sub vnus horū interuallo. ducēta milia viroꝝ expeditoꝝ ad pugnā
vel terrestrem vel naualem. omnibus necessarijs et oportunis armis a
planta pedis vsq̄ ad verticem munire et prouidere possunt. ad insilien-
dum subito in hostes. et congregiendū animose si necesse fuerit cum eis-
dem. **E**t q̄ magnū sive est argumentū prouidentie. p̄ter alias copiosissi-
mes in victualibus prouisiones. semp̄ mille ad minus habent in archi-
nali suo viros. diuersarū mechanicarū artū. et p̄sertim faciendarū naz-
uum scios et gnaros. armorūq̄ fabros. et alios artifices perdoctos. cū
quibus iuniores quosdā eisdem instituendos artibus. cōgruē emittunt
stipendijs. ne oblivione intercidente. inuenta argute ars deperire pos-
sit. **M**ulieres vero quinquaginta. omni habent tempore pro solis ves-
tis faciendis. debito prec̄o in eodem loco conductas. **O**mnia vero hec
ipse ego meis p̄spexi oculis. q̄ vix credidissē prius narratibus michi.
et p̄bani q̄ maior est potentia et circūspectio venetorū q̄ rumor. quē
aliq̄ audiuī. **A**dde q̄ p̄ singulos ānos ipsa dñatio veneciana. in omnia
regna et loca. quib⁹ nauigio applicari potest suas armatas galeas vel
naues onerarias p̄ mercib⁹ aduehēdis. vel alijs deserēdis necessitatib⁹.

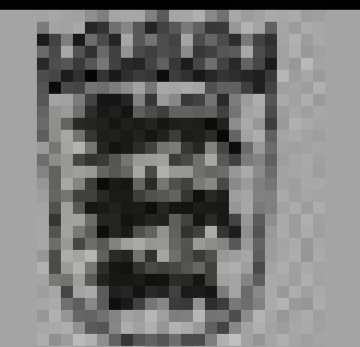
transmittit. potissime sex in **A**lbaniam. duas in damascum. duas
in barucum. duas in barbarorum regiones. duas in constantinopolim.
duas in Joppen sive Japha. in quibus et peregrini in terram sanctam
pergunt. duas in angliam. duas in portum flandrensem suscipiunt.
Id quoque quod magnificum. sive maximi sui dominij per bellum ostensum. quod
in omnes provincias suas et civitates ac terras rite administrandas.
probeque gubernandas. singulis annis ad sexcentos aut septingentos ma-
gnanimos. eruditos. probatos. expertosque viros. venecijs natos. qui et
gentiles homines suo trito et vulgato appellantur cognomine. trans-
mittunt. quos et annue mutant. quo equa sit honorum onerumque distributio
et pax firma. iugisque inter eos perseveret. **R**edeuntes autem expleto his
iujcemodi prefecture tempore. potestates. aut capitanei predicti. sive villa ca-
tionis coram inclito veneciano duce et senatu. omniumque gestorum reddere te-
nentur rationem. **N**am si ob causam quamlibet emergentem. ambasiatam
aliquam. sive maximam ad pontificem. sive ad imperatoriam celsitudinem
et maiestatem. sive ad reges. principes. vel communitates ipsa dirigit do-
minatio veneciana. in scriptis redigit quid sciendum decreverit. nec li-
cet cuiquam misso tali contravenire decreto. **I**ta et de his quos rebus belli-
cis perficit. **Q**ui si quispiam auso temerario aliquid quidpiam facere presumpse-
rit quod in commissis accepit. absque ulla retractatione. capitali sententia pu-
nitur. qua et ego quendam capitaneum plecti ibidem vidi. pro eo quod et si bene
rebus gestis et prospere rediit. tamen non pro omnia tradite sibi paruerat
comissioni. **I**d ea tempestate presertim accidit. qua inter venetos et ducem
ferrariensem licium et guerrarum turbines. et dissensionum volumina age-
bantur. **Q**uo etiam in tempore dominatio ipsa veneciana in re bellica su-
perior fuit. ducemque cum omni sua. que magna erat adhaerentia. sub sua
compulit potestate. productis contra eum copioso exercitu terrestri. et
classe maritima. sexcentorum navium et galearum. **S**ed ut multa paucis absol-
uam. fatear necesse est. non michi si lingue centum sunt. oraque centum. fer-
rea vox. omnes venetorum probitates. omnia virtutum parrere genera
possem. **Q**uis gentis antiquae mores semper laudatos. quis ritus omnes
ceremonias et observationes. quas celebris de eis fama predicat. quis
fortia facta patrum. quis egregia facinora maiorum. quis modernorum
gloriosos triumphos. crebras victorias. omnemque magnificentiam. anguste
orationis limitibus. comprehendat. **S**upvacaneum etiam quis non arbi-
trabitur. civium inter se explicare mutuam pacem et concordiam. urbanitatem et
munificentiam. benivolentiam et amorem. cum cernere sit quod hisce suis virtuti-
bus. ex parva maxima et auctissima sua republica civilem fecerunt. quam
ut omnibus nota habet sententia. concordia res parvae crescunt. discordia
vero etiam maxime dilabuntur. **C**eterum quae lateat fides eorum integra. zelus
precipuus. et eximia devotio in deum. inque eius ecclesiam et omnem ec-
clesiasticam disciplinam atque religionem. unde omnem suam que latissimum est
provinciae terre pelagicae iusto apprime imperio regunt. pergunt. ab hostibus

potenterq; defendunt. et optima gubernant pollicia. piratarū vbiq; in
mari tyrānicam reprimentes predam. et nullam prorsus diuinitis con-
trariam institūtis sectam. suos infra terminos manere dissimulantes.
Pape vero q̄ gloriosum. q̄ ve celeberrimū est istud. q̄ pro sua qua sunt
deuotione et constantia p̄fidos turcos. xpiane religionis hostes acerri-
mos. et crucis xpi inimicos truculentissimos. plurimo iam tempore pe-
ne soli ex omī xpianismo. laborose. sumptuose. fortiter. fideliter. et enixe
satis. impugnando. p̄sequendo. et exturbando. pleriq; in locis. mirū
se pro ecclesia posuere. donec qui sibi manū porrigeret adiutrices et fer-
ret auxiliū ex ceteris cristicolis. habuere neminē. **P**ostremo omnū q̄s
diui ducis eorum. et incliti principis maiestatem. gloriā. religionem. et
grauitatem. omnesq; suas p̄stantissimas. quās eius p̄ferunt mores. vir-
tutes. et gratias. digna vnq; attollet cōmendatione. laudeq; debita af-
ficiet. **Q**uis ornatiissimi et spectatissimi numerosiq; senatus veneciani.
et tantorū patrum miram et incredibilem pene prouidentia. oculatissi-
mā circūspecionē. iusticiā equissimā. grauissimas censuras. instituta li-
beratissima. leges sacratissimas. cautiissima plebiscita. et p̄sertim prouis-
dum illū et pacificū eligendi ducis sui modū morēq; perutilem. quo
ex primoribus sancti **M**arci procuratoribus optime in rempublicam
meritis vnū sibi p̄ficiunt. quē et saluberrimis volunt esse. regulis suis
obtemperantē. quatenus sic ab vno et eodem principio et capite. omīs
eorum deinceps per varios distributa gradus. magnificā proficiscat
dominatio. **Q**uis in quā has omnes & hīs similes eorum laudes. et ex-
cellentias cumulatissimas. quibus mirifice p̄stant. p̄fulgētq; omni in-
gente. **Q**uis eorū p̄conia. meritaq; innumera. quibus dei illustrant
ecclesiam. breui et paucula p̄stringet euoluētq; oratione. **C**redo equidē
q̄ etsi dicēdi magister **C**icero ex inferis emergeret. huic rei pro sua im-
mensitate vix faceret satis. **Q**uāobrem et hīs post habitis. ad cepta rez-
grediōr ea que meo magis alludunt instituto prosecuturus.

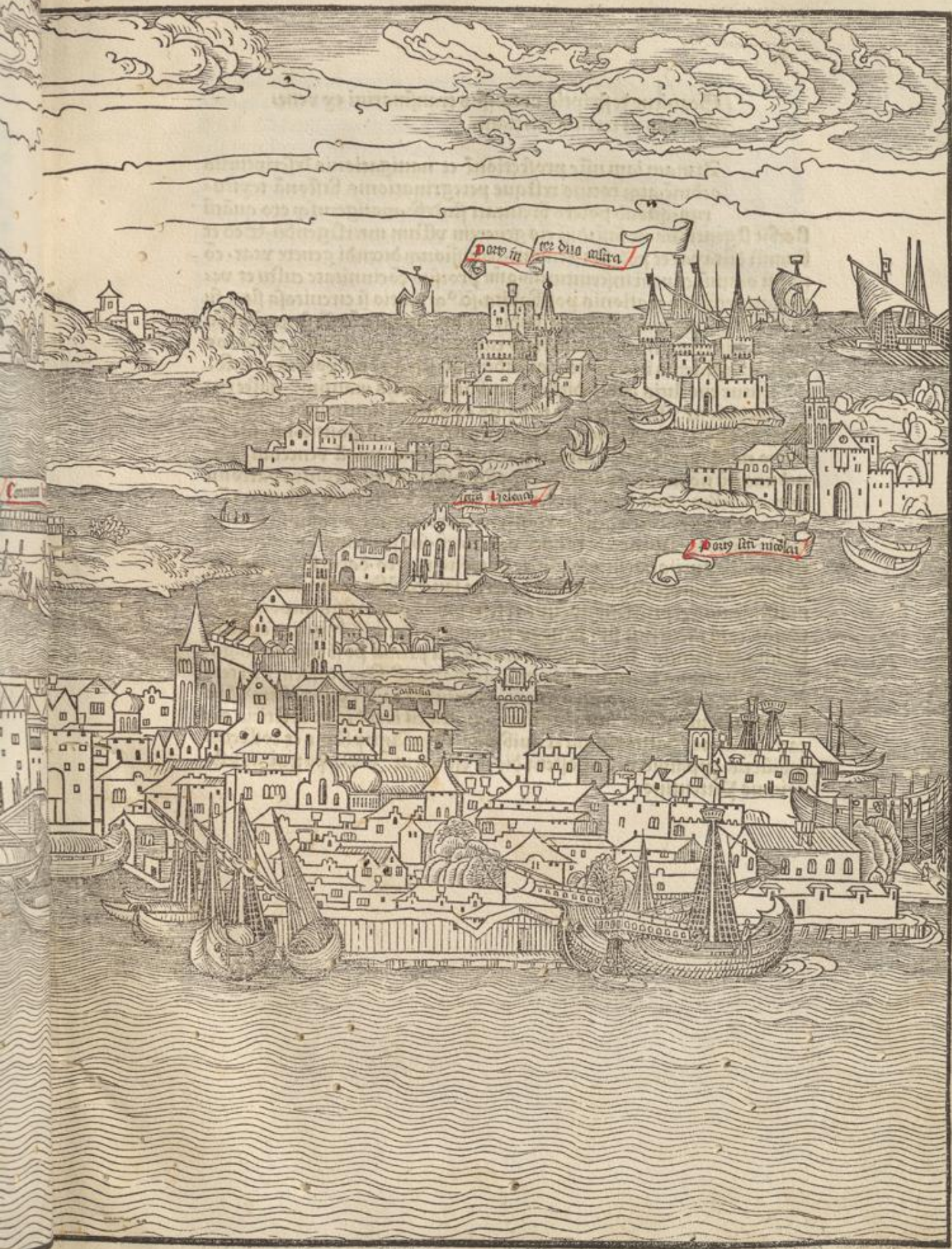

**BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK**

Baden-Württemberg

Sequitur descriptio processus transmarini ex venecijs vsq; in terram sanctam.

Marinam iam nunc profectio et navigationis descripturus ordi-
ne atq; totius relique peregrinationis historiam textu-
rus. quoad potero breuitati studebo. morigerusq; ero quantum
licebit legentibus. ne fastidium eis generem vllum interlegendum. Sed et
humili dicitur et pedestri sermone. remissionem dicendi genere utar. com-
muni omnium captui inseruimus. omni proorsus communitate cultu et ve-
nustate rethorice orationis posthabita. scilicet quod oratio si circuitosa sit et fu-
cata. vel potius manufacta. ostendit animum quoque non esse sincerum. et ha-
bere aliquid fracti. proinde non ficto carmine. non per ambages et varios
dicendi anfractus incedam. neque quemadmodum sed quod dicam potius curabo.

Igitur euolutis .xxij. diebus quibus venecijs mansimus. galee ex-
peditionem prestolantes cum iam tempus opportunum nauigandi instaret.
Atque omnibus ad profectioem necessarijs in ordine dispositis. iubente pa-
trono nauigaturi galeam intrare pararem. cuius quidam venecianus im-
pedimentum non modicum patrono et nobis prestitit. graues contra patronum
ipsum querelas apud senatum deponens ratione debito non soluto etc.
Quamobrem ne nostra diutius differeretur nauigatio. communi decreui-
mus consilio inclitum accedere ducem veneciarum. sue principali magnificen-
tie supplicaturi. quatenus inducitur patrono nostro. datis interim ab eo
fideiussoribus. vsque ad reditum eius de terra sancta preferentur. aut certe quod
maluissimus ceptis litibus finis si fieri posset quamoties imponeret.
Quod totum factum fuit sub paucis intervallis dierum. **H**ic ita exactis
Prima die mensis Junij que tunc erat dominica prima post trinitatis. ga-
leam cum patrono intrauimus. iactisq; anchoris ab hora eiusdem diei ter-
cia vsque in crastinum prosperum gratumque ventum non tam expectabam diu
exoptabam. Quo tandem afflante. multa cum iocunditate et leticia can-
tatis ex more Salve regina et quibusdam alijs Antiphonis et collectis
subiunctis. expansis velis postera die id est tertia Junij portui appli-
cuimus Parentino.

Est autē parentiū ciuitas quedā in **H**istrīa puincia sita. cōstituta sub
dominio venetoz. distās a venecijs centū miliaribus ytalicijs dūtapat
Estq; illic episcopalis sedes. sūt quoq; in ecclesia maiori multe recōdite
reliquie p̄ciose. q̄s et visitauim⁹ vt decuit deuote. In primis in maio-
ri altari sancti martires requiescūt **D**emetrius et **J**ulian⁹. Item in alio
quodā altari ante chorū eiusdem ecclesie corpa sanctarū sunt virginū
Berte et **A**colite. In eadē etiā ecclesia ante paūca tpa sanctorū **M**auri
et **E**utherij corpa quieuerūt. s; p̄ ianūses inde asportata ianūā trās-
ta fuere. Narratūq; nobis fuit decerto. q̄ cū ijsdem ianūses aliud q̄d-
dam altare temptassent effringere. animo quedā scoꝝ corpa inde reci-
piendi. moy sanguis miraculose ex eodē profluxit altari (cui⁹ hodie
ibi cernitur vestigia derelicta) vnde territi a cepto desierūt.

*Ciuitas parentina
distans a venecijs
centū miliaribus ytal
lib. 20*

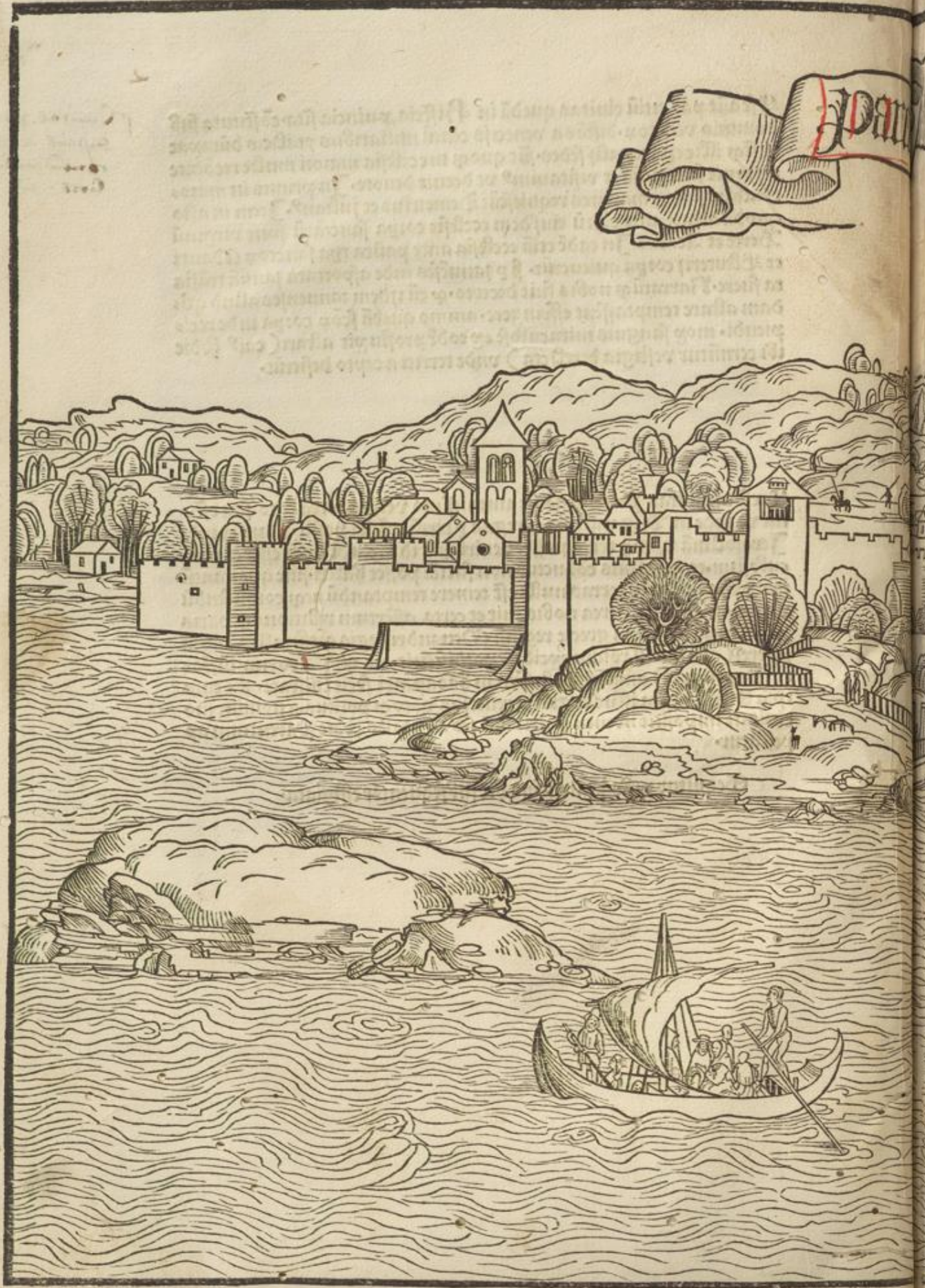
Prefata ciuitas **P**arentina in amenissimo versus terrā loco sita est.
ita vt inde in **V**ngariā aliaq; regna p̄ terrā trāsiri possit. Nam et inde
Jerosolimā vsq; p̄ terrā possēt veniri q̄s id factu difficile esset et peris-
culosum. eo q̄ salius cōductus non facile possēt haberi. sine quo. tantū
iter p̄ eas infidelū terras nullū est temere temptandū neq; consulendū
vt faciat. Dicitū pretea nobis fuit et certa assertum relatione q̄ paris
Troianus cū **H**elenā grecie reginā **M**enandri regis cōthoralem raptū
p̄geret (que res **T**roiani excidij exordiu fuit. vt ipsa **T**royna histo-
ria late narrat) omnē suā classem in hac aptari fecit ciuitate. Et cum
ipsa **H**elena rapta illuc de grecia reuersus voto q̄ potitus. a nomine suo
ciuitati imposuit nomen **P**aridinū sed ab ytalīs hodie **P**arentium ap-
pellatur.

Sequitur descriptio Parentina hic subsequenter effigiata.

d

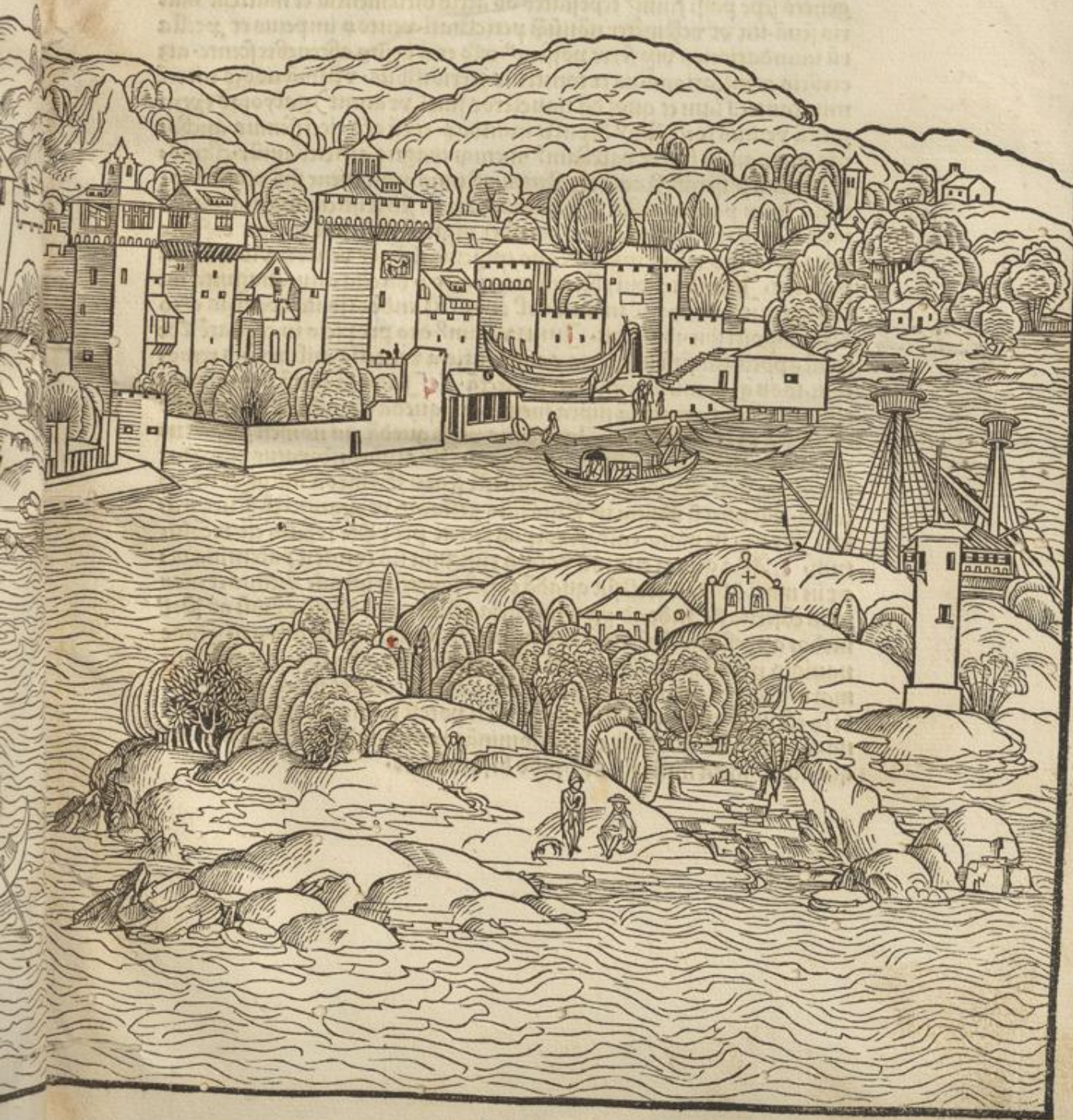

ADAM

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Die quarta mensis Junij ante dictā ciuitatē Parentinā p aliquot
 horarū spacū expectabamus. donec sc̄bus aspiraret ventus. quo in tpe
 pisces illos monstruosos vidim⁹ delphin dictos magnos valde qui sese
 in modū rotarū carri circa galeā hincinde volutabant. **N**ox vero vbi
 optatū accepim⁹ ventū. expansis velis nauigātes aliq̄diu lero ferebam⁹
 mur curso celeriq̄. At nōnūq̄ etiā aduersis et cōtrarijs iactabamur vē
 tis in freto. nūc via recta pcedētes. nūc retro vi ventoz repulsi vt fieri
 solet equore cōmoto. experimētoq̄ didicim⁹ q̄ nauigātes mare enarra
 re possunt ei⁹ picula si tamē euadāt. **N**ā p octo dies cōtinuos iter agē
 tes in mari et plura castra insulasq̄ multas p̄tercūtes. horrendos et in
 gentes sepe passi fuim⁹ tēpestates ob aeris inclementiā et maliciā mas
 ris seuā. ita vt vehēmēter nōnūq̄ periclitati. ventoz impetus et pcella
 rū inundationes vix ferre possē. celo etiā desup obtenebrescente. atq̄
 crebris conuulsationibus et tonitruis terribilibus. vltimā nobis mortē
 minitante. **N**am et quos dā naucleros siue (vt aiunt) galioras extra
 galeā ventus fortissim⁹ depulit inundas. et cū oēs eieci ssemus anchō
 ras vix nauim figere valebam⁹. metuq̄ magno afficiebamur. clamos
 re nōnūq̄ miserabili aera replentes. ob imminentē pene sub oculis mor
 tem. **I**taq̄ parua nobis illis diebus leticia sed tristitia ingens fuit. cū
 interdū sub triū horarū spacio centū et viginti miliaria cursim cōficere
 mus. eo in incertū nauigātes quo impetus spūs et ventoz vis nos im
 pellebat. **I**nterdū. xxiii horarū interuallo p du cēta quinquaginta mi
 liaria traiceremur vel in ante vel retro. **T**andē hijs ita excursis octo
 diebus. postridie. id est. xij. Junij venim⁹ deo propicio in ciuitatē **C**or
 sonā appellatā. sitā in grecia. octingentis a venecijs miliaribus remoz
 tam. ipozq̄ dominio venetoz subiectā. **I**nter iā dictā vero ciuitas
 tem et urbem parentinā supra memoratā quedā notabiles interiacent
 ciuitates in **S**chlauonia. **I**n primis vrbis quedā cui nomen zara. centū
 miliaribus a parentino segregata. **I**bi archiepiscopatus est vbi et
 in ecclesia maiori requiescit sanctus ille senex **S**ymeon iustus et timos
 ratus. qui puerū ih̄sum in vltus suis gestauit. vt euangelii **L**uce tras
 dit. **I**bi etiā in maiori altari corpus sancti prophete **i**oh̄elis est recōdis
 tum. **A**lia quoq̄ ciuitas vocata rufigina nō longe a parentina ias
 cet in mari. **V**bi in ecclesia quadā corp⁹ sancte **F**ufemie vginis et mar
 tiris cōseruat. **I**nde ad. xxv miliaria aliud quoddā est opidū qd̄ **P**ol
 medoz appellatū. finē histrie prouincie facit et. niciū **D**almacie. **I**nde
 nauigio p sinū quendā siue (vt aiūt) gollum. id est p spaciosam et latā
 maris viā. vbi ml aliud in prospectu habet q̄ celū et mare. et vbi. na
 re sp̄ est in cōmōtione & furia. nec vlla potest nauis anchora figi. quē
 naute coruerum hoc in loco cognomināt venitur ad portū sancti **P**etri
 qui ad triginta miliaria. ab opido distat p̄fato.

*Corsona ciuitas. Distans a pe
 narijs octingentis miliaribus.
 Schlauonia*

*ZARA ciuitas. Distans centū
 miliaribus a parentino. zara
 zara. S*

Palmana

De Zara ciuitate spacio centū miliarū aliud quoddā est castellū **Zi**
zina appellatū sub dominio venetoz cōstitutū in **Dalmacia**. Inde ad
 munitiſſimā quandā et p̄potentē opulentāq; venitū ciuitatē que **Ra**
gū ſiū vocatur in **Schlanonia** prouincia regni **Croacie** ſitā vbi cōmu
 nitas ip̄a dominio potitur. nec aliū recognoscit dñm niſi q̄ regi vnga
 rie annuū exſoluit tributū qđ et **Turco** magno facit v̄ optata cūctis
 mortalibus pace ſui poſſit. In eadē ciuitate multe ſunt inſignes eccle
 ſie ſed et cōuentus quidā ordinū ſancti **Dñici** et ſancti **Franciſci**
Item in alia quādā ibidē eccleſia que ad ſanctū **Blasiū** dicitur. eſt ca
 pit̄ ip̄ius martiris ſancti **Blasi** et ambe manus. et quedā argentea taz
 dula deaurata. **Diſtat** autē ciuitas p̄dicta a veneciſ quingentis milla
 ribus veniēdo illuc via propinquiori. **De ragusio** p̄gendo ad **Corſunā**
 ciuitatē ſupra memoratā. due quedā ad triginta miliaria prope ragus
 ſium ſunt ciuitates collocatē. quarū altera **Kathra**. altera **Budua** ap
 pellatur. vbi et terminatur **Schlanonia** et incipit **Albania**. Inde dul
 cis quedā aqua et abilis ad potandū inſluit in mare ex ciuitate quādā
 que **Cozora** antiquo p̄notatur vocabulo. ſed **Scutarim** hodie eā ytaſt
 appellant. diſtans a mari ad. xxx. miliaria **Turco** magno a paucis
 ſuperioribus annis ſubacta. ymmo data a venetis quoz ſubditiōne an
 tea fuit. vna cū quodā munitiſſimo caſtro **Torneſij** cognominato qđ
 etiā veneti **Turco** tradiderūt tpe treugarū mūtuo inter eos initarum.
Inde nō longe prope mare ciuitas quedā apparet iam pridem deſtrū
 cra cui nomen **Durazum** venetis ſubdita. quā **Coſtantineus** magnus
 olim edificare ceperat animo illuc regni ſedē et imperiale palaciū ſun
 dandi. **Sed** propter ſterilitatē et glebe inepciā mutata ſententia eoſq;
 proceſſit. vbi nūc **Coſtantineopolis** eſt ab ipſo edificata. **De durazo** ad
 parū ſpaciū alia quedā eſt ciuitas in litore conſiſtens nomen habens
Lauelona ſub ditione **Turci** magni ciuitas equidē firmiſſima. iuxta
 quā in flūmine quodā **Turcus** ipe ingentē ſolet habere claſſem. nauū
 vt cōmuniter quadringentarū. **Diſtat** autē ipſa ciuitas a **Ragusio** ad
 ducenta miliaria. **Ex** eadē quoq; ciuitate ſuperiori anno nō abſq; ves
 recundia et clade xp̄ianoz **Turcus** ipe ydruntum kathedraſt ſede glo
 rioſam et altā bene munitā et populōſam cepit ciuitatē in **Apulia** ſis
 tam. que ad regnū p̄tinet **Neapolitanū** vbi fidelibus omnibus qui in
 ea erant ferro pempris ep̄iſcopū tūc ſacris inſiſtentē miſterijs in altari
 lignea ſerrā p̄ mediū **Turcus** fecit ſecari. **Verū** eodē turco rebus huma
 nis exempto ymmo gefennalibus orcis tradito (quippe qui maximā
 ſepertūmero xp̄ianis intulit pluribus in locis ſtragem et more rabidi
 canis eccleſiā vndiq; p̄ſequebatur. p̄ter et ſupra oēs ſuos p̄deceſſores)

Zizina

Croacia

Ragusio

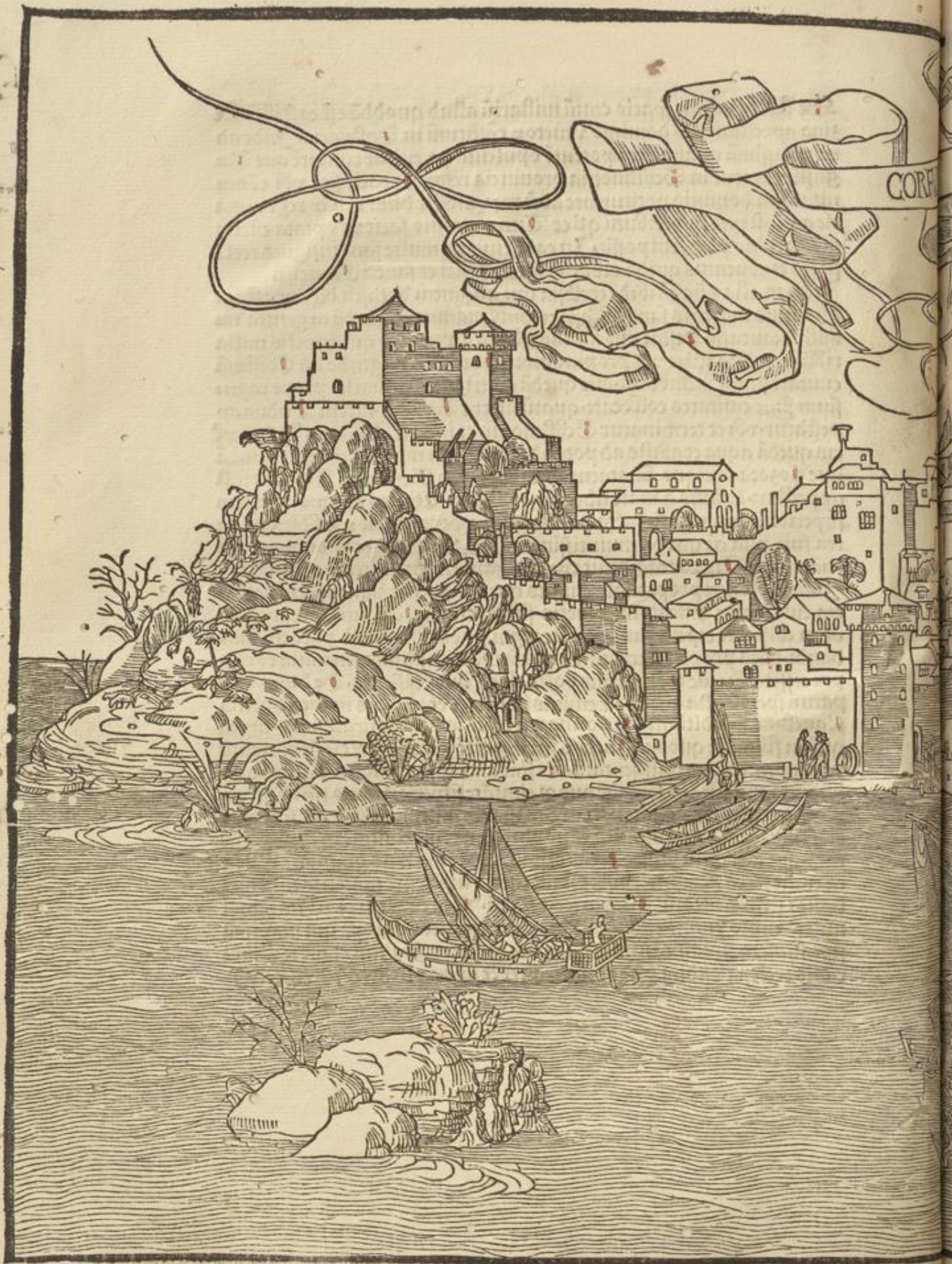
Albania

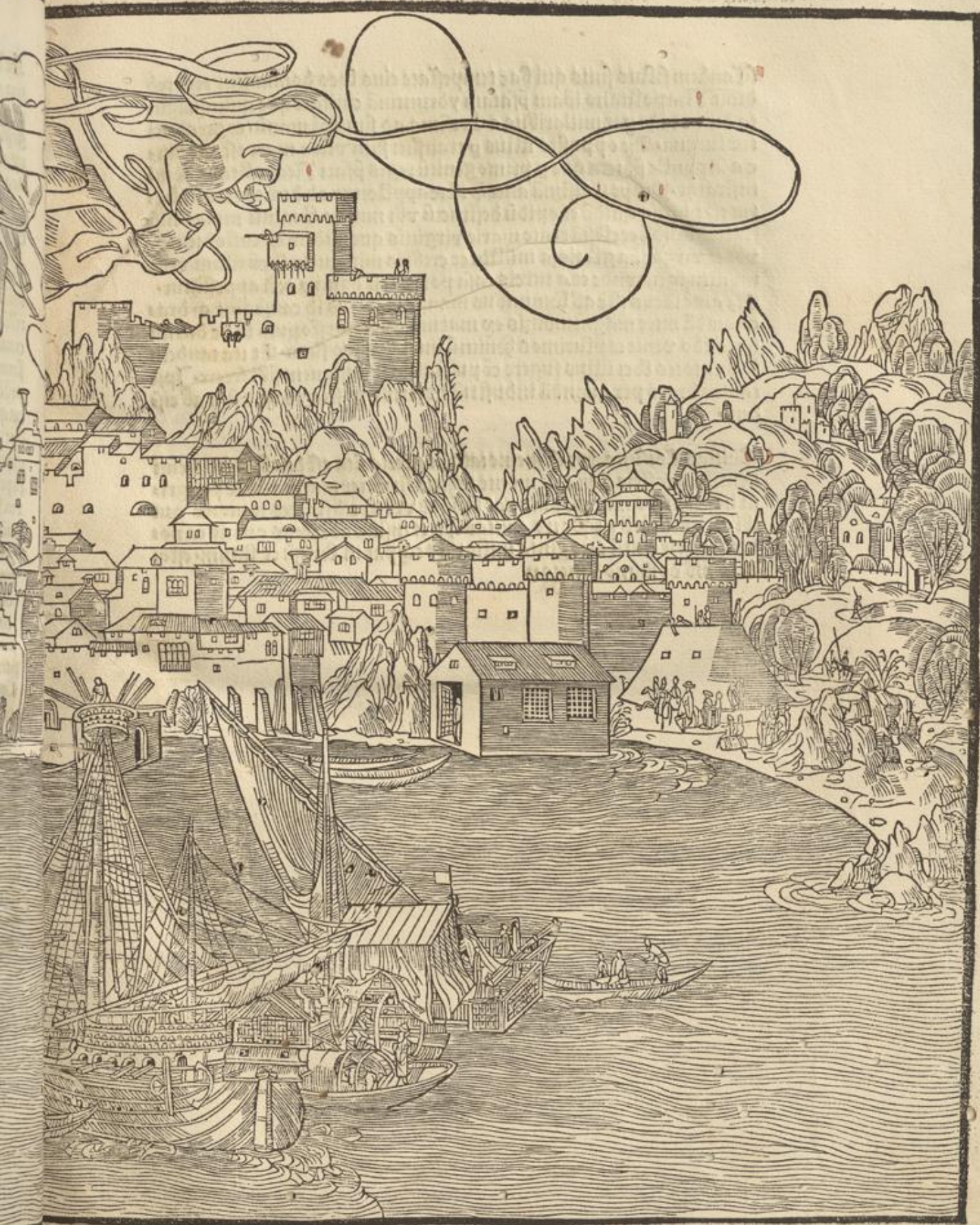
Ydruntum

Apulia

e

Tandem filius suus qui hac tempestate eius loco dominatur regi red-
didit Neapolitano ipam p̄fatam ydruntinā civitatē que quinquagin-
ta distat dūtaxat miliaribus a Corfuna ad sinistrā manū. et greca uti-
tur lingua. Et opposito illius p̄ transversum ultra mare est provin-
cia Appulie p̄dicta que p̄ primogenitū regis p̄fati Neapolitani admi-
nistratur. Prope Corfinā anteq̄ illuc applicetur ad decē et octo milia-
ria est portus quidā et opidū destructū vbi nullus hominū morat̄ nisi
fratres quidā ecclesiā beate marie virginis que ibidem est custodientes.
vbi et virgo ipa gloriosa multīs et crebris miraculis locū illum vene-
rabilem facit. vnde et a turcis casa poli id est domus celi appellatur.
Q autē locus ille ab hominibus mansit incūctus id cause fuit q̄ dras-
co quidā mire magnitudinis ex marino quodam scopulo illuc dictim
natando venit et plurimos hominū interfecit suo flatu. Et ita tandem
habitatores loci illius fugere cōpussi alibi mansionem sibi fecere. Ipse
tamen draco per quandā industriā ut fertur postea occisus fuit ab eis-
dem.

Civitas Corfuna sepe iā memorata in grecia sita est duobus satis emi-
nentibus castris supra in monte positis firmiter munita. illic peregrin-
ni in suburbio manere dūtaxat sinuntur vel apud fratres minores qui
ibi cōventū habent. Porro civitas ipa et insula adiacens que ab ea nos-
men traxit centū octoginta miliaria occupat in longū et latum. est q̄
tota sub dominio venetorū

De quinta decima mensis Junij que erat Sirti et modesti ex-
 untes Corfinā venimus prospero satis vento ad civitatem
 Modonā bidui spacio. vbi postq̄ applicuimus supuenerūt
 peregrini cōfratres nostri in alia galea vecti que erat Petri
 Landave quā vna die puenimus venetijs mare ingrediendo. Itaq̄ cō-
 uenientes in vniū nos omnes ex vtraq̄ galea peregrini in Modona-
 mansimus p̄ diem nos mutuo aspectu et colloquio refouētes atq̄ po-
 tu. Nam ibidem aliud nō habetur vinū nisi malinasetum. Sūt quoq̄
 plurima ante ipam civitatē tuguria numero quasi trecenta in quibus
 pauperes quidā instar ethiopū nigri et difformes habitant quos nos
 dū nostras veniūt in terras vulgato vocabulo sarracenos appellam⁹
 qui se falso assērit ex egipto esse que tamen p̄ longissimos ab loco illo
 distat tractus sed reuera sūt de gippe terra quadā illi loco vicina tra-
 ditores ut cōmuniter et proditores xpianorū.

Modona civitas est satis firma et munita sita in Morea sub potentas-
 tu venetorum trecentis a Corfina miliaribus distans. Estq̄ ibi greca
 lingua vsitata et homines magna pro parte de cinctura id est de fide
 sancti Pauli. Verū est etiā ibi archiepiscopatus et clerus venerabilis
 de nostra fide scz romane ecclesie totūq̄ officiū diuinū secundū ordina-
 tionē nostre fidei et romane ecclesie agitur in ecclesia maiorū. Est etiā
 ibi in ecclesia parochiali que ad sanctū Johannē dicitur corpus sancti
 Leonis et caput sancti Anastasij episcoporū.

Item Morea quondā terra bona et fertilis fuit mari vndiq̄ cincta.
 vno dūtaxat transitu versus Turciam excepto. vnde et Turcus paz-
 triam illam sepe ingressus pene solotenus vastavit sibiq̄ subegit. exces-
 ptis solā civitate Modona et paucis quibusdā castris que adhuc sunt
 venetorū sub ditione. In Morea ad sinistrā inter Modonā et Corfinā
 civitas est quedā fortis et bene murata Turco subiecta que Archadia
 nūcupatur. insigne quoddā habēs castrū in medio sui et distat a Mo-
 dona per miliaria quinquaginta. Inde nō longe est alia quedā civi-
 tas que Corvyna dicitur distās a modona. xviii miliaribus etiā Tur-
 corū sub manu et potestate.

Item alia quedā civitas dicta Neapolis de romaniam ducentis distās
 miliaribus a modona et centū a Camelione.

Item malnasia civitas. xxx. distans miliaribus a Camelione vna
 cū castro sub venetorū existens dominatu.

Item alia quedā civitas sayemilo cognominata. centum et quinquā-
 ta a modona miliaribus distās. Nec alia aliqua est civitas in morea.

Modona civitas

no 63 37

Morea

Civitas modona tre-
 centis a corfina mila-
 ribus distans

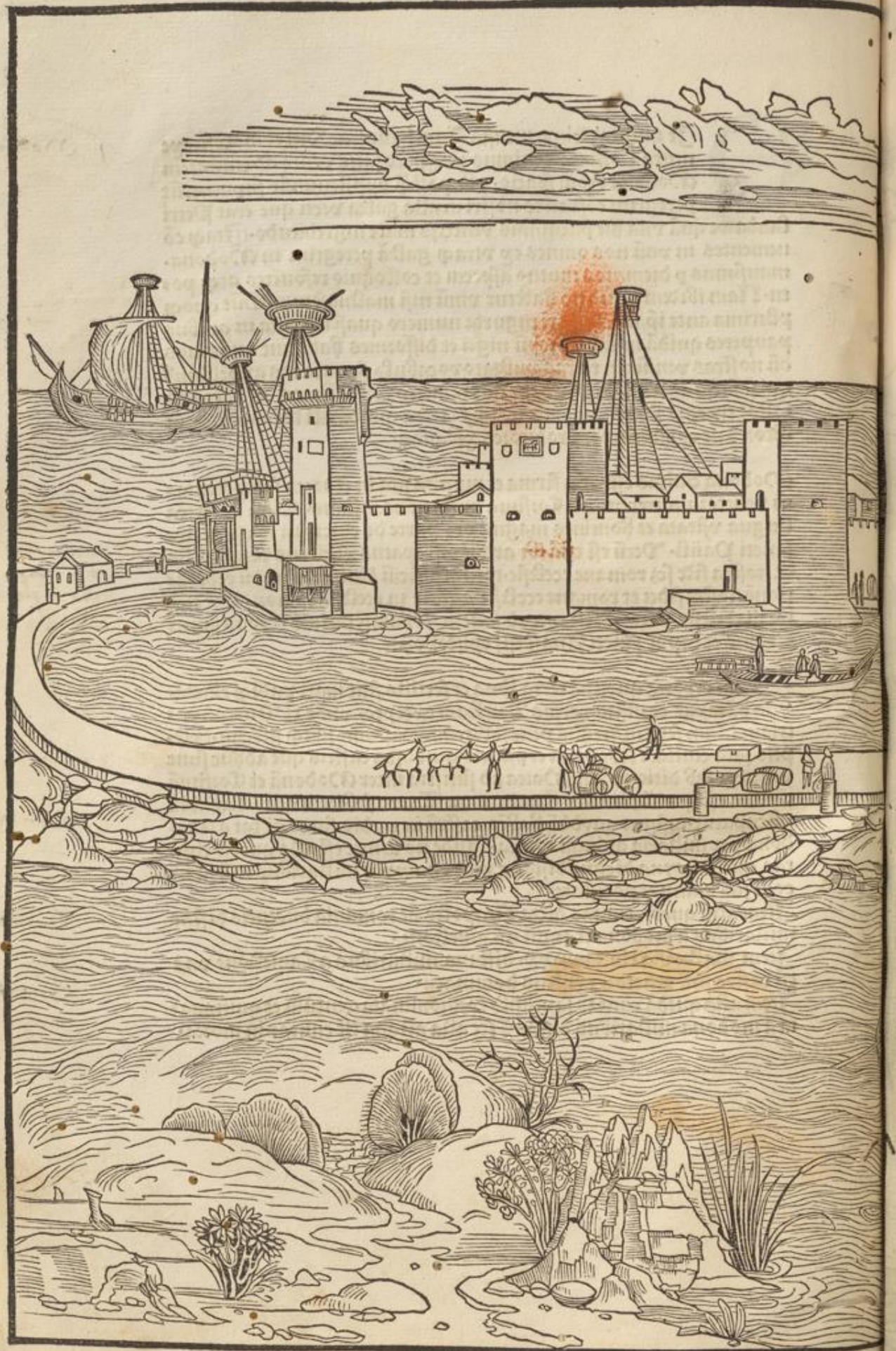
Civitas archadia

Civitas Neapolis

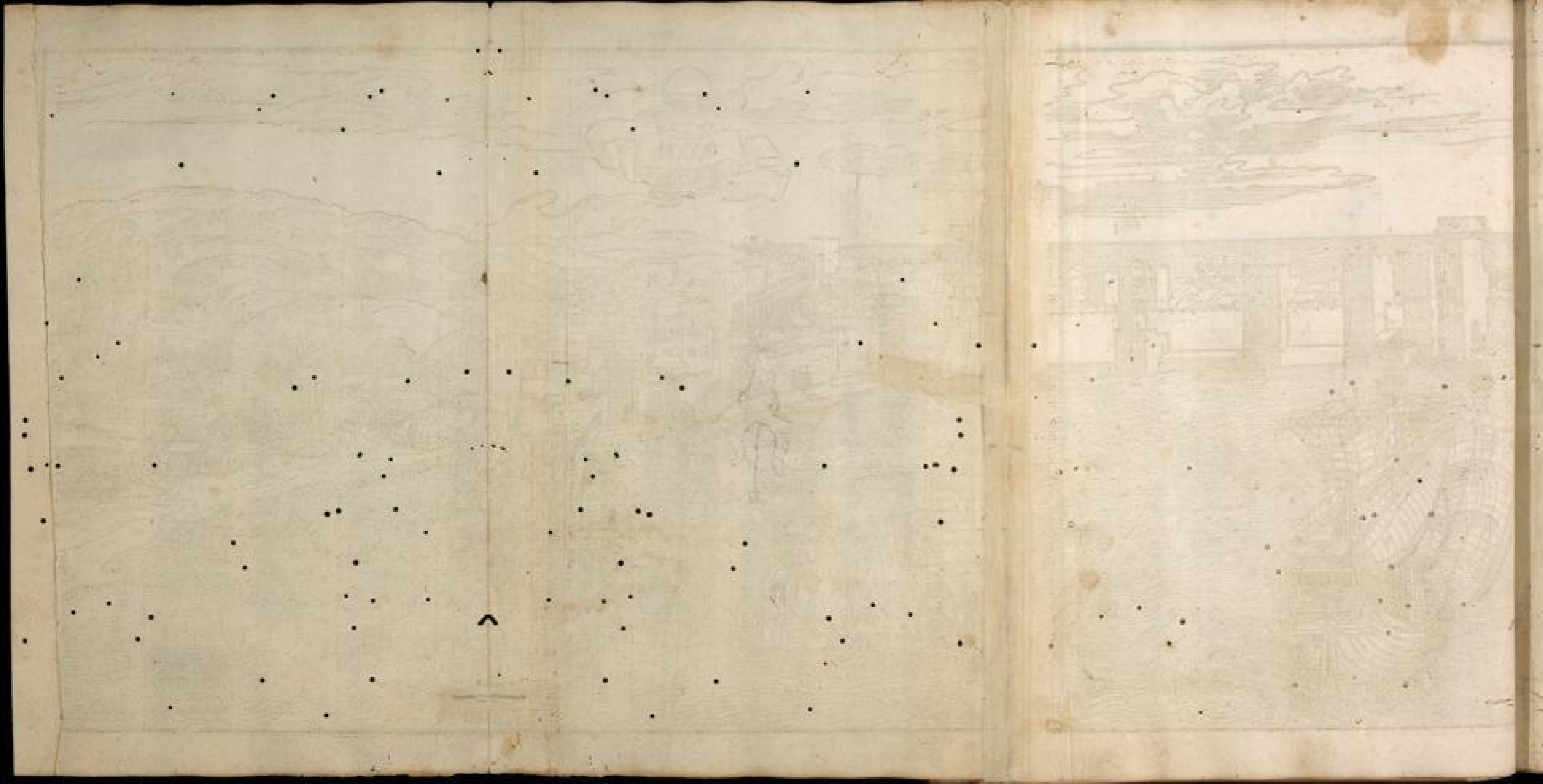
Civitas malnasia

f

De Candia sive creta insula

Cretam vocant interea sive ytalice usque ad insulam cretam sive Candia que et ipsa tota sub domino est bene vocum nam ducem ille mittit vocem ex suo et exacto non potest suo mutare ut mons est eorum etiam in alba pferunt. Et autem Candia sive creta grece insula a quodam rege inde jura dicitur creta nominata inter orientem et occasum longissimo tractu potrecta a septentrione est ad austrum egypti jordanis fluvio. Fuit quondam centum vellebas medullibus decorata unde et centapolis dicitur est. Prima autem fuit insula que venis et armis claruit ac sagittis. Prima lucris luna dedit equosque raras primo de cuius studii musici in ea primo reperi fuit et modo tradita atque exercicio inibi apudam. Decades et capras haec copiosas canes autem capras valde paucas lupos et vulpes alias rursus ferarum novis genera nulli gignit serpens ibi nullus nulla bestia nociva ibi et si affluat mullata innoxia dantur morit. Terra i virenti autem arboribus costata herbis medicinalibus referta ut depiano et alho et huanfimo di. Gemmas autem generat preciosas gignit enim lapides qui in eadem insula dicitur ut dicit ysidorus li. xv. Et cum sit insula a mare orientis veniens notabiliter libera raras spatangias id est quasdam araneas generat venenosas hanc insulam ysidorus etiam. Idem per omnia narrant Plinius libro. iij. De eadem vero insula dicit Dioscorus Creta ad orientem sita inter mari carpatho ad occasum et septentrione mari cartho a meridie mari thico est ab oriente vocant. Et habet in longum passum milia centum et sexagesima. In latum vero milia. l. Dicitur autem Candia insula a Rebo lucia vocantis de qua insula mox dicitur.

*De Candia vocantur
Creta ytalice usque
ad insulam cretam*

Centapolis

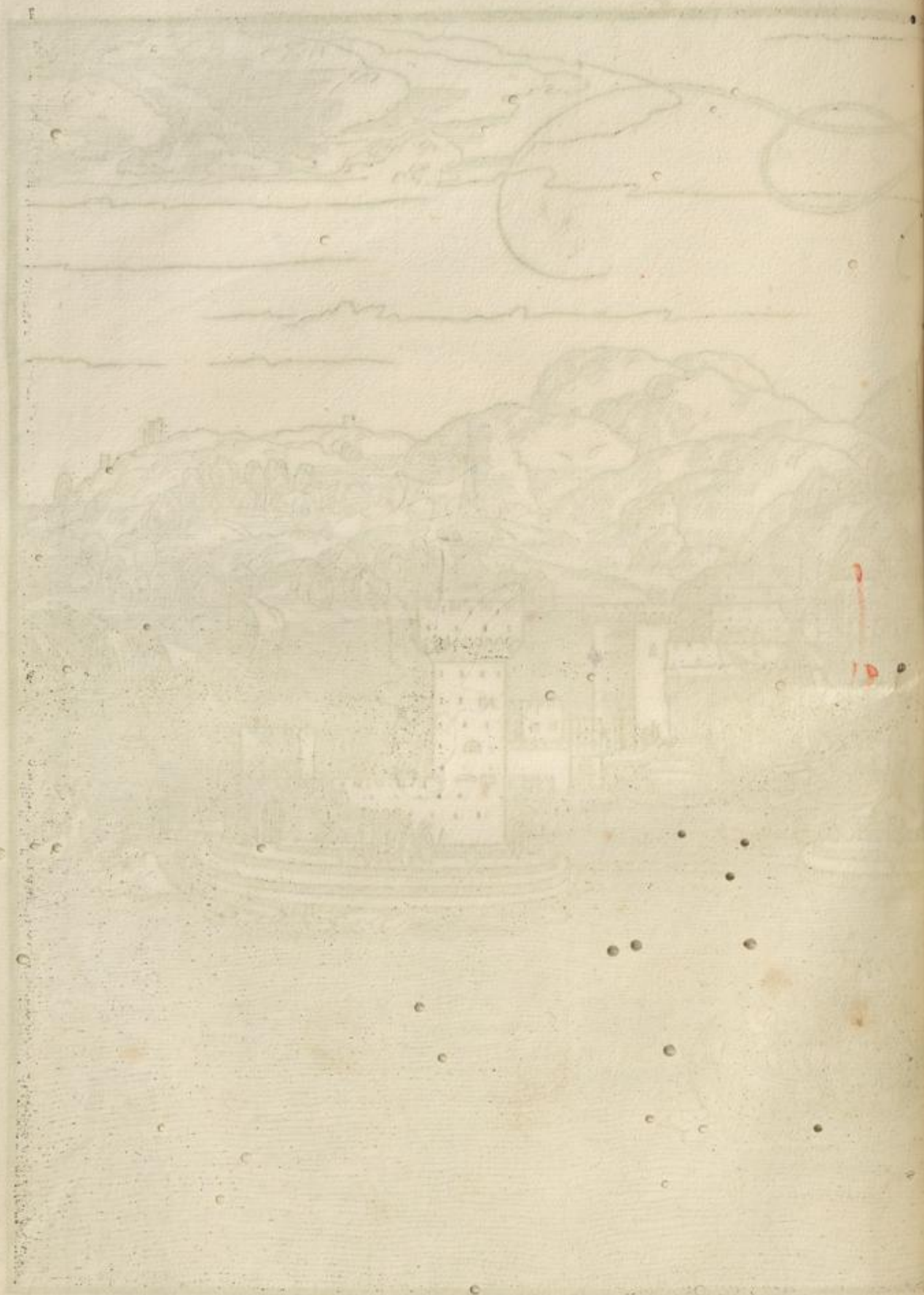
*Superius Candia
sub Cantia
Candia sive creta*

De .xviij. mensis Junij ex. c. res. p̄fata civitate modonā lento
factis cursu die illa ferebamur in mari. sicut et diebus duobus
sequētibz. Erat enim tranquillitas magna in freto. ventis
vndiqz quiescētibz quā trāquillitatē naute bonazū appels
lant cōmuni vocabulo. sicut et tempestatem fortunā. **E**o in tpe. navis
quedā veneciana ex damasco rediens ad nos applicuit in mari. cuius
patron⁹ longū cū nostro miscuit sermonē. inquirens de duce ferrariensi
et duce lothringie. statuz venetoꝝ. **N**ā guerra tūc t̄pis et dissensio gra
uis inter duccē ferrariensem ex vna. et venetos ex pte altera erat et bel
lum ingens terra mariz gerebat vtrinqz. **F**inito colloquio vesemēs
irruit ventus nostrā in puppim. ita q̄ illo celerius ducti. die. xvij. Ju
nij Rodensi portuū suū. illati. **V**erū. qz fama (malum vtiqz quo nō
aliud velo eius vllum) p̄nolarat et falso detulerat accusaratz nos q̄
pestis nostrā sentiret in galea. id circo noctē ipam in portu agere p̄fato
cogebamur donec aurora illucescente dñs Rodensis supremus magi
ster Johāitarū qui illic in castro residet insigni et inexpugnabili. ve
ritate cōperta. et salua giardia data. in civitatē suā Rodū et insulam
nos recepit et intromisit. **V**bi triduo māsimus sequēti. vsqz ad dñicam
pro ximā inclusive. que festū erat decē milū martirū.

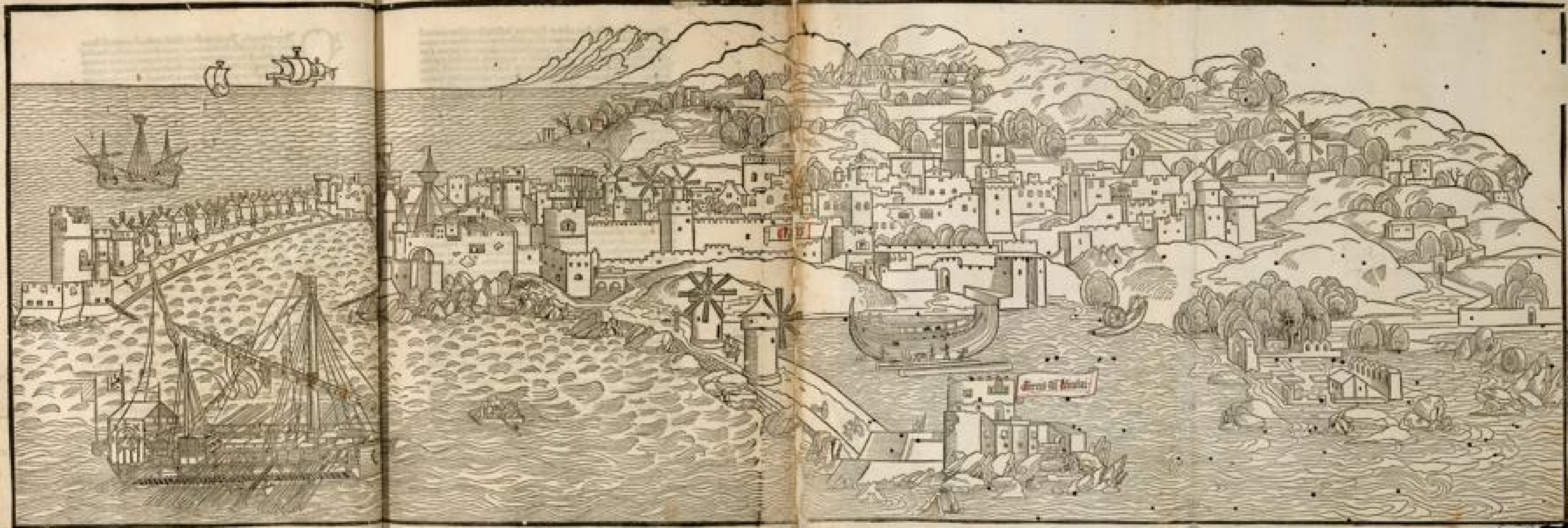
De reliquijs que habentur Rodi.

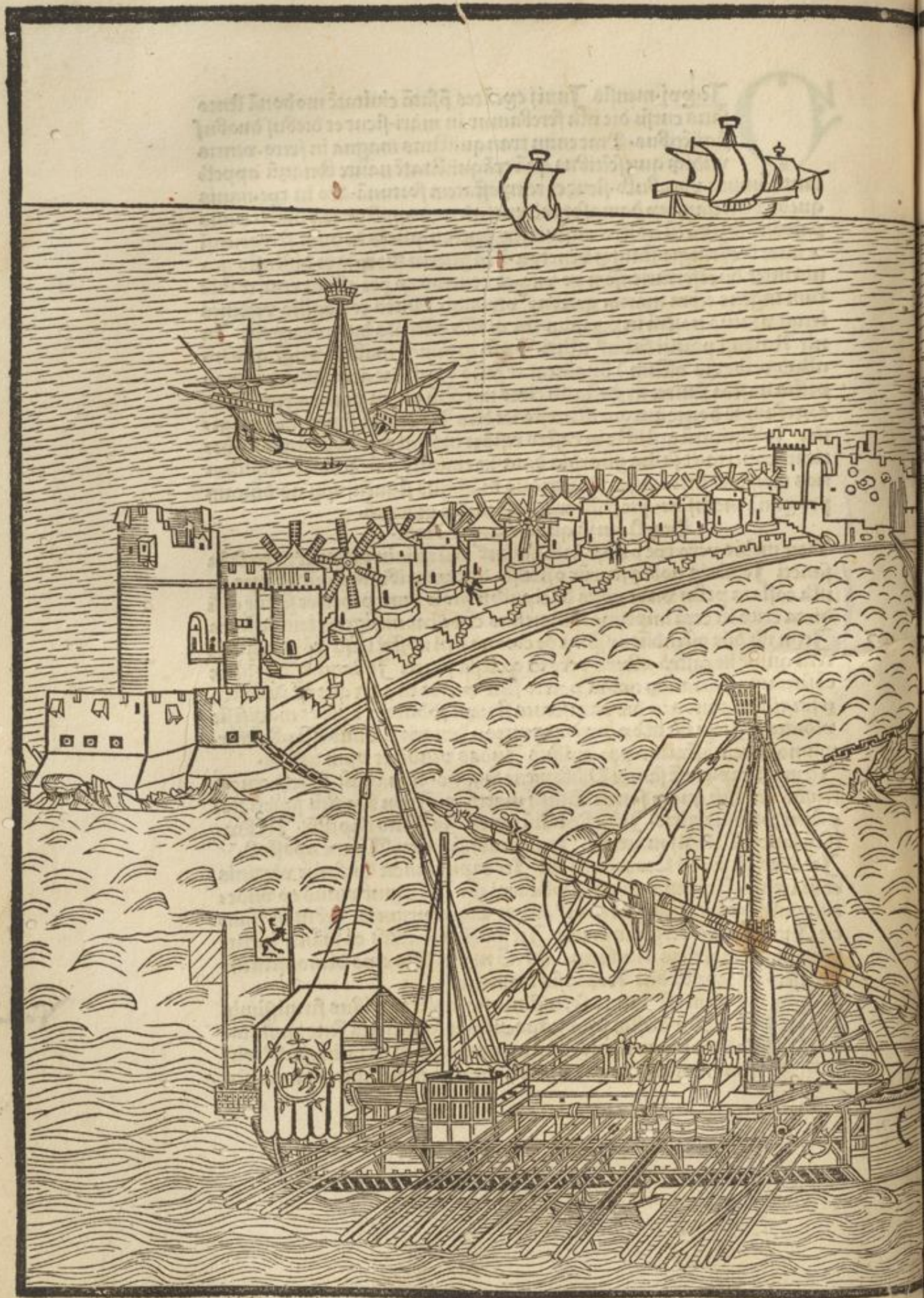
Vter medio vero tpe p̄ciōse q̄ ibi habent reliquie in castro et in ecclesia
sancti Johānis nobis fuerūt ostense. **E**st enim ibi crux quedā enca ex
illa cōflata pelui vnde xp̄us discipuloꝝ suoꝝ lauit pedes. et fertur q̄ si
dicta crux in cerā imprimat. marinas copefcas mitigetqz tempestates
Item ibi diē ostendūtur spine de corona dñi nostri ih̄esu xpi. quarū al
tera quidē in castro. altera vero in ecclesia sancti Johannis honorifice
cōservatur. narratūqz nobis p̄certo fuit. q̄ vna earū sez que est in castro
p̄ singulos annos in die parasceues florem p̄ducere apte et manifeste
videatur. **I**tem ibi illoꝝ. xxx. argenteoꝝ denarioꝝ vnus esse p̄hibetur.
ymmo et demōstratur. pro quibus Judas vendidit xpm iudeis.
Item ibi caput est sancte Philomene v̄ginis. et magnū sancte crucis
frustū. brachiū quoqz sancti Blasij martiris. **I**tem brachiū sancti ste
phani p̄bomartiris. **I**tem brachiū sancti Johānis baptiste. **I**tem bra
chiū sancti Georgij martiris. **I**tem brachiū sancti Thome apostoli.
Item brachiū sancti Leodegarij epi. **I**tem caput sancte Eufemie virginis
et martiris. **I**tem caput sancti Policarpj epi. **I**tem caput vnus ex vnde
cim milibus virginū. **I**tem man⁹ sancte Clare virginis. **I**tem man⁹ san
cte Amematis virginis marie. **I**tem sinistrū brachiū cū manu inclite
virginis et martiris Katherine. qd̄ nō nisi in festo eius demonstratur
in castro in capella dñi Rodensis memorati.

Modum est civitas fortissimis muris et turribus firmissimis
edificata. alijsqz propugnaculis et fortalicijs bene munita.
habetqz iuxta littus maris turres. xvij. in terra. in quibz. xvij
sunt molendina que ventoꝝ impetū mouentur. p̄ januenses

Rodi

h

esse conuenit. De bellum nāq; et fraudem insidiasq; quibus ciuitati
 ipam et insulam subito opprimere sicuti subingere conuenerunt et capere
 re pluribus ex eis interfectis hac pena fuerit multanti. ut dicitur suis
 eliquantur imperio tunc ad medietatem in partem mox illam et in di
 genari subsidii et emolumenta sicut in iuste fraudis memoriale p̄fens
 ne dicitur et. Rodio primū legitur fuisse Troia o casualiter destruc
 ta eo qd ibi dicitur et ceteris vulgariter fama auris esse uolles. De
 de quo in ipsa troiana latius distonia habetur. Hec p̄terea insula Rod
 densis insignis opido est et montuosa. seris habudans siluestribus et
 uallibus amnis. Quia qd est mare uisit et uideatq; uenit Rodio
 apphant oportet. Et autē Rodus insula cyclada insularū prima
 ab oriente ubi eodem capitolii dicitur esse inuentū. dū ibi ciuitas peri
 motus cōderunt. Porro cyclades insule ut dicit ysidorus quondā grece
 fuerit que inde Cycladas annuunt esse dicitur qd licet spacio longius
 uisus a delo insula medea sine portu in eodem nomen circa deli ipas
 sic sunt. Nam eodem grece cyclum uocant. Quia tamē dicit sic ead
 uocatis propter sic pulo qui in circuitu ead sunt. Hec insule sunt in
 helle ponto inter egei mare et mada cōstitue. Cycladas enim p̄sa
 go indice et sunt numero quinquaginta quatuor tendentes a septen
 trione in meridiem habent quinquaginta milia passū a septentrione
 ne ad meridiem et quinquaginta milia ab oriente in occasum scdm ysi
 dorus. Et in hoc sū uero milia ducenta. Prima uero inter eas ut dicit
 idem Isidorus ab oriente est Rodus a septentrione. Thnedes a quodā
 latere thnes dicit sic uocari. qui infamatus qd sui nomen cognouit
 sit suspens insulam ipsā uocari reperit. custodius edidit qui ex no
 mine suo ciuitati quā ibi cōdidit et insule nomen dedit a meridiem uero
 est carpadus insula cōtra egei aqua carpadū mare appellatum est
 sic uocata propter ead fruentū maritima. Et enim inter egei et
 Rodū. Et hac insula dicitur et carpadus magis naves et spacio se. Ad
 occasu autē est insula cetera sic uocari eo qd ibi uentus orit se. Ad ori
 ente finem est insula cyclades litrosus asie. Ad occidentem mari uo
 rō. A septentrione mari carpadus. In hac quoq; uel Rodens et in
 helle. cuius occasione de cycladibus insulis mentio est sancta) solis
 sūt collesis eras id est imago era. Cetero autē ad orientem. alii etiā
 in ea sunt minores colles. ut dicit ysidorus. Hec hie incidenter et per
 digressum dicitur. uelido ad hystone scilicet. Hic insulam pelus et uel
 Rodens ipsi fratres hospialis sancti Iohannis Ierosolimitani post
 longū obsidionē. quadrienni uelidit occupatū et uelidit oppugna
 tam. Tandē uel ut obtinuerit et cuius cōmunita quondam qui ea
 fuit hie habentis ibi impudem in ea metropolim sū. sū sū sū sū
 magis sū sū principalem. Et quoq; adeo cōgno. Turcis et vicina
 ut uel uelidit spaciū maris. nec nisi parū maris hie sū sū
 los dicitur ab ipis. Uelidit anno septem uelidit. Et occidit.
 Turcis uelidit manifestū est dicit obsidione uelidit ciuitatē.

Rodus i. n. d. i. p.

Calpe

atq; classe maxima adducta bellis impetijt mirabilibus multis diez
bus. sepeq; assultibus animosis aggressus fuit. Tandem ipsa die san-
cti **Panthaleonis** cum enixissime ex aduerso eam turci oppugnarent.
Jamq; muros cōscendissent dñi **Johannite** diuinitus (vt certo credi-
tur) adiuti cōsertis fortiter cū hostib; manibus. ipse mureis eminus re-
pulerūt. nō absq; ingenti **Turcoz** pudore et strage. Sicq; obsidio solu-
ta est. iniectis tamē prius (vt fertur) octomilibus lapidibus et vno ex
Bombardis et machinis **turcoz**. Et qđ mirabile est dictu haudq; dubiū
diuina actū dispositione vno reuoluto anno dūtayat. mortuo ipso ses-
niore **Turco** qui hoc bellum gessit filius eius ipa eadem die sancti **Pan-**
thaleonis illuc fugiens. germano suo qui hodie imperat in **Turcia** eū
psequente fuit ibidem captus. sed inde ad alia xpianitatis loca trans-
missus. in quibus adhuc manet detentus. metu germani sui predicti mi-
nime audens redire. sed neq; pualens vtpote diligentissime apud xpia-
nos reseruiatus et custoditus. Eius rei gratia dñi **Johannite** ex tūc tri-
butū dari solitū. turco nequaq; prestant. vt olim. quinimmo **Turcus**
ipse eisdem tributarius effectus est. **Johannitis** ipis in cōmune. xxxv.
milia ducatoz. magistro vero. p. milia hucusq; annue pbens. qđ. certa
dñoz ipoz didicimus narratione.

De .xxij. Junij ex Rodo ceptam viam per mare prosequens
 res. vento vehementius impellente. p. golffum sancte helene
 dictū nauigauim⁹. Locū vtiq; periculosum. tantaq; fuit maz
 ris et fluctū cōmotio. q; pleriq; ex peregrinis metuetes plu
 rimū pre timore pene infirmarentur. Postera vero die secūdiōri frueba
 mur vento. vnde tribus expansis velis in crastino. id est in festo sancti
 Johannis baptiste regno et insule applicuimus Cipri. transētes per
 quasdā ciuitates. quarū vna Bassa vocatur. magna quondā et potens
 vt ruine eius restantur. sed hodie desolata et destructa. vbi et mansimus
 ipso die sancti Johānis. Ibi aer est pessim⁹. sicut et in tota fere insula
 Cipri. Ibi vestigia adhuc cernūtur egregiarū quondam ecclesiarū. que
 olim illic fuerūt sed et turriū fortissimarū. in colle quodā in medio eius
 dem ciuitatis quondā positarū. Ibi etiā subtus ecclesiam. que antiq;ui
 tus fuit ordinis fratrū minor. carcer quidā magnus. septem foraminis
 bus distinctus ostenditur. vbi sanctus Paulus aliquanto fertur fuisse
 tempore. in vinculis detentus. cū ibidem euangeliiū p̄dicaret. vna cum
 sancto Barnaba coapostolo sibi adiūcto. Ibidem etiā sub alia quadā
 ecclesia. fons quidam reperitur. bonā et haustu dulcem aquā scaturiens.
 que febricitantibus dicitur remedio esse et cure. propter quod et in lon
 ginquas aqua ipa terras defertur. Ibidem sub terra septem parue cas
 mere demonstrantur. in quibus septem quidā dormientes. non illi qui
 in monte celso. sed alij. multo iacuisse tempore referūtur. De p̄fata ciui
 tate Bassa. in aliam etiā destructā venimus ciuitatem. cui vocabulum
 est Piscochia. quā rex quidam Anglicū cōperiisset sororem suam Iero
 solimā pergentem. ibi a rege Cipri fuisse violatam. dicitur penitus des
 truxisse et totā illam patriā vastauisse. Inde ad quinquaginta milia
 ria de Bassa. est alia quedā ciuitas portū habens vbi cōmuniter applis
 catur Limisimū appellata. quam Soldanus quidā funditus ante tem
 pora euerit. Ibi vbiq; effodiatur in litore maris dulcis emanat
 aqua. Ibi in crastino sancti Johannis baptiste. id est die .xxvj. Junij
 in portum ipm venimus Ciprinum.

Est autē Ciprus insula a Cipro ciuitate. que in ea est sic appel
 lata. Ipa est et paphos. que quondā fuit veneri consecrata
 multū autē quondam fuit famosa. et maxime metallis eris
 habūdans. cui⁹ etiā vsus primo idi dicitur fuisse repertus.
 Terra est vinifera. et fortia sūt valde loci illius vna. Ciuitates habet
 multas et nobiles. inter quas caput et metropolis dicitur Nicosia.
 Terra est mari vndiq; clausa. sed interi⁹ siluis. campis. pratis. vineis
 et frugibus nimis plena. fontibus et amnibus irrigua. et multis diuis
 cijs. pariter et delicijs opulenta. hec insula vocatur sepius Cethim in
 scriptura. Spaciū eius in longū tenet centū et .lxxv. milia passū. In
 latū vero milia passū centū. .xxv. Caro tamen ouine nō est magni in
 ea p̄cij. sed neq; multre bonitatis. vnde cōtingit interdū oues. .xij. p̄vno
 cōparari ducato. Distat autem Ciprus a Rodo miliaribus trecentis.

Regnum Cipri

Bassa

Piscochia

Limisimū

Ciprus insula

Nicosia

Etq; hodie sub venetorum ditione.

Die .xxvij. Junij nauigantes de Cipro. vento satis optato. puenim? tridui pene spacio in locū vnde sanctā aspiciere terram poteramus. Quia ex re. ingenti affecti leticia et exultatione. a longe eā salutauim? . vt par ratio erat. iocūdas prosumpentes in laudes. atq; canentes Te deū laudamus rē. cū Antiphona Salute regina. et collectis atq; orationibus opportunis. pauloq; post eodem die ante Japha siue Joppen venimus ciuitatē. modico inde interuallo. iactis anchoris. galeam nostram figētes. Nox inde patron? ex more quosdā ex suis pro salua guardia. in Rama vsq; Jerusalemq; transmisit. ac pro patre Gardiano fratrum minorum montis Syon. et conductore pegrinorum qui truzschelmann? cōmūni vocabulo appellatur. Eius rei gracia. per sex dies continuos. in loco expectauim? memorato. Vbi intermanendum alter patronus Petrus Landawe dictus. cū sua galea et pegrinis fratribus nostris supuenit. et iuxta nos quantum est iactus arcus cōsedit. mittens et ipse mox pro cōductu ut supra. Hos etiam infra dies quidam ex galeotis galearū vtrarumq; piscatum euntes. ac dephensi. ab infidelibus plagas pro temeritate resportauerūt cōdignas. In terrā etiā aliquādo descendimus cū patrono nostro in quadā nauicula. Botros et vias pcoquas. aliaq; necessaria a paganis cōparantes. Quinta tandē julij. venerunt in Japha equites Soldani. qui apud eos māmalici vocātur. habentes in comitiua sua patrē Gardianū pdictū. duobus sui ordinis fratrib? associatū. qui etiā litteratorū a dñis de Jerusalem. et Rama ad nos prulerūt cōductū. Eodem die Petrus Landawe. suos ad litus applicans peregrinos. in spelincā quandā veterem vti cōmuniter fieri solet introduxit. vbi tris duo manserūt inclusi. Nos vero patroni nostri vsi prouidentia et humanitate. in galea maluimus expectare. Vnde cōtiguit alios nostros cōperegrinos tribus vt diximus diebus et noctibus. in spelunca manere. in qua nos nō nisi p vna reclusi fuimus noctē. Est enim cōsuetudo paganis. vt illuc aduentantes peregrinos xpianos nominatim vocāt nominibus patrū suoz designatos cōscribant. et cōscriptos in quandā laceram testudinē siue spelincā veterem de qua dictū est cōtrudant. donec ipsi cū patronis de pecunia p salua guardia cōueniant pro suo libitu. et pacifcātur. Ad ostiū autē spelunce pdicte xpiani de cinctura. id est de fide sancti Pauli de jerusalem et Rama cōuenientes merces varias venales sed et victui necessaria. puta carnes coctas. pullos. oīa. panes. fructusq; et huiusmodi solent cōparare. Vnde peregrini emunt qd libet. quodq; volunt.

De octava Julij omnibus nobis peregrinis asini fuerunt ad
ducti. quibus insidentes. usque in Rama que ad decem milia
ria distat a Japha properauimus. triū sub spacio horarū. Fuit
autē Japha ante tempora gradis ciuitas et famosa Joppe
appellata. vel Japha a japhet filio noe qui eam cōstruxit. et ex suo no
mine eā appellauit. et fuit ut dicitur octaua inter eas vrbes. que in mē
do cōtra diluuiū quōdā noe tpe extitit fuerunt edificate. vnde et hodie vectes
ferrei et magni ex quadā rupe videntur pendere. quibus naues fuerunt
affixe. vbi etiā mire magnitudinis cathena quedā apparet. qua gygas
quidā Adromadus nomine detinebat captiuus. cuius costa quadragin
ta vnus pedū longitudine ptenditur. ut hodie cernitur.
Cum autē ad Rama vnus iugeris spacio prope venissemus. descendere
de asinis et pedites ire cogebamur. singulisque res suas in humeris porta
re. Quōd idcirco nō parū nobis fuit molestum. quia calor erat intensus. et
pulsis hincinde agitabat. Nullum ibi xpianū sunt pagani introire
in asino vel equo. Ibi iterū in vetustā quandā annumerati et reclusi fui
mus domū. Sūtque ibi testudinata edificia multa. et fons bonam satis
cōtinens aquā. hanc domū philippus quondam dux Burgūdie bone
memorie in hospiciū cōparauit peregrinorū. ac fratribus motis Syon
cōmēdauit. vnde et hospitale peregrinorū nominat. De Japha associa
uit se nobis dñs ipse de Rama nobiscū equitando propria in psona. cū
multis mamalucis. id est (ut dicitur) apo statis xpianis. Sed et truz
elmānus de Jerusalem nobiscū venit. habentes ambo equos pene cen
tum. ut saluos nos cōducerent et custodirent a paganis. et eorū filijs. qui
in villis et locis illis se cōglomerantes. lapidibus solent impetere pe
regreinos. et adeo ferociter quādoque inuadere. quia vix etiā adiuti a cōco
mutantibus illesi possunt pegrini pterire. quin et aliquādo aliquos inte
rimūt lapidibus obruendo. sicut vni ex nostris pene accidisset. vnde pe
riculosum valde est illud cōficere iter de Japha usque Rama. ob huius
modi insidias. et insultus paganorū. Est autē in Rama estuariū quod
dam siue balneū. miro ingenio et modo edificatū. quatuor inclisū tur
ribus. quōd desubtus ex fomace per pauimentū stratū pulcro et a vario
marmore calorem trāsmittit. Mansimus autem in Rama per triduiū.
hac ppediti occasione. quia duo dñi pagani capitanei in se mutuo versi
cōpugnabant. quorū vnus Amor cognon. isarus. albo vltens vexillo
decem et octo suorū amisit clientū. Alter vero Naballeus vocatus. ru
beum ferens vexillum. victoria potitus. obtinuit triūphū. qui et ductor
noster fuit et custos.

Japha vel
Joppe

Rama

De nona Julij iussu et dispositione Gardiani. vnus ex fratribus eius missam in Rama corā nobis celebrauit. qui vbi ad offerentiū venit. conuersus ad nos. informationes nobis dedit de modo nos habendi in terra sancta. subiectas nobis tradens regulas. lingua latina. ytalica atq; germanica. Ita inquit Dilectissimi in xpo ihesu necessariū vobis scitu indicans. vos facio auisatos de quinq; articulis bene cōsiderandis. ne frustra tantis laborib; et sumptibus hucusq; veneritis peregrinatū.

Primus articulus est. si qui inter vos essent. qui absq; summi pontificis licentia huc loci venissent. ac p hoc excomūnicationis sententiā incurrissent. sciant apud nos et psertim patrē nostrū Gardianū auctoritatem summi pontificis quo ad hoc esse. qua ab huiusmodi sententia possunt absolui. Etsi idem pater noster a quo q; vestro sup hoc fuerit requisitus siue rogatus. ipam animo volenti cōmunicabit auctoritatē. vnde gaudete. sed et ob id maxime exultate. qui hanc a deo gratiā estis consecuti. vt has sacratissimas terras. in quibus salutē nostrā ipse omniū saluator operatus est. visitare perq; lustrare possitis.

Secūdus articulus est. vt veram et indubitātā cristiānismi fidē vnusquisq; habeat peregrinoꝝ. alioquin frustra venisset.

Tercius articulus. vt purā habeat conscientiā. et verā peccatoꝝ suoroꝝ contritiōē. atq; propositū in antea cauendi.

Quartus. vt quāta potest seipm excitet deuotione ad videndū et pambulandū ipa sacratissima loca.

Quintus articulus est. q vnusquisq; sibi p̄cipuo studio caueat. ne sup paganorū vnquā gradiatur sepulcra. aut ea cōtrectet calcando. quia id molestissime ferunt. immo si vnq; fieri viderent. periculum vobis vite immineret. His ita dictis et traditis monitis. idem frater cepta mysteria sacra prosequēbatur. Finita vero missa. vnusquisq; in suā se recepit societate et mansionem. moꝝq; xpiani de cingulo. id est de fide sancti Pauli. cocos nobis afferebat cibos venales. Vinū autem nemo ibi potest comode habere. nisi de galea ipse attulerit secum. Die itaq; illo quia dominica erat quieuiimus ibi.

Omnisequenter cōsiderandū venit deuotis peregrinis. quāte indulgentie et remissiones loca sacra visitantibus. Primū omnium a Papa Sixtēstro ad instantiā Cōstantini xpianissimi imperatoris. ac sancte Helene matris sue sunt cōcessē. et deinceps per successores eius summos pontifices cōtinuate et cōfirmate.

In primis vniuersis et singulis xpifidelibus hac peregrinationē trās marinā susceuntibus. cōtritis. et cofessis. et ob hmoi cōsequendas gratias illuc aduentantibus. moꝝ vt galeā egrediūtur. et sanctā cōtingunt terrā. omniū peccatoꝝ suoroꝝ remissio (vt dici solet) a pena et culpa vigore indulgentiarū apostolicarū est cōmunicata.

Item in eo loco cōmuniter peregrini sancte applicant terre. Jonas

V. 22

22

32

22

22

Indulgentie

propheta nauim intrauit. vt fugeret a facie dñi in Tharsis vt habetur
Ione primo. Item in Japtha que et Joppen dicitur. princeps aposto-
lorum Petrus. Tabitam resuscitauit. vt in actibus legit apostolorum.
Inde nõ longe. locus est vbi sanctus Petrus piscationis officio vaca-
bat. vbi et indulgentia est septennis et totidem carene.

Item de Rama p viã procedendo. ad aliã quandã venit civitatẽ ad
duo miliaria. que et Lidia dicitur. vbi vsq; in hodiernum diem ecclesia
quedã est in honore sancti Georgij martiris dedicata. vbi et ipse suũ cele-
brauit martiriũ. capite truncatus. In eodẽ opido sanctus Petrus Enca
paraliticũ sanauit. et est ibi indul. sep. et totidem carene.

Fuimus autẽ de Rama die vndecima Julij circa horã noctis
secundã. et ascendimus Ierosolimam in asinis nostris. Distat
autẽ Ierusalem a Rama triginta miliaribus ytalicis nõ par-
uis. Fundo vero de Rama ad manũ dextrã. est castellum Emaus ex
euangelio satis notũ. distans a Rama ad miliaria viginti. ab Ierusa-
lem vero stadijs. lxxxv. vbi et Cleophas vnus ex lxxij. discipulis xpi
requiescit. Illic prope opidũ est sanctoꝝ machabeoꝝ Modon appella-
tum. vnde originem traxerũt. et est ibi indul. sep.

Inde nõ longe versus Ierosolimã in cuiusdam mōtis cacumine. san-
ctus propheta Samuel est sepultus. Omnibus hijs in locis p̄fatis est
indulgentia septẽ annoꝝ. et totidem carenarũ.

Ibi prope ad dexterã est villa Ramatha. vnde Samuel fuit oriũdus
et Ioseph ille de Aramathia. cuius fuit monumentũ illud nouũ exci-
sum in petra. quo sacratissimũ xpi corpus reconditũ fuit.

De ingressu in Ierusalem

Multa quidem sunt loca sacra in ciuitate sancta Ierusalem. nec dies
sufficit vna peragrandũ singula. Inter ea tamen dñici sepulcri tem-
plum obtinet principatum.

Que igit̄ memorata vndecima Julij. hora sexta post meridiẽ
in sanctã venimus ciuitatẽ Ierusalem. descendẽtes vt iustũ
est de asinis nostris. et pedibus illam ingredientes. in cuius
introitu plenaria est remissio omniũ peccatoꝝ. Nec aliquis
peregrinoꝝ illic p̄mittitur equitare.

Primũ autẽ omniũ p̄cessimus et venim⁹ ante dñici sepulcri templum
gratia indulgentiarũ cõsequendarũ. Inde in hospitale dũcebamur pe-
regri noꝝ. Ego vero cũ cõfratribus meis qui mecũ p mare venerãt. do-
mũ intrauimus Calini minoris. iuxta hospitale p̄dictũ. qui vt cõmuni-
ter interpretis fungitur officio. et cũ peregrinis ad sanctã p̄ficiatur Ra-
therinã. hic assignata nobis camera hospicio suscepit. vbi die illa quie-
uimus. longi itineris fatigati confectione.

De locis sacris qui sunt inter hospitale peregrinoꝝ et montem Syon inclusiuẽ.

Crastino autẽ id est. xij. m̄sis Julij. que et dñica erit. cõuenientes in
vni oēs peregrini in montẽ ascẽdim⁹. Syon. in via intermedia quedã

Ida

Emaus

Modon

Ramatha

nichilominus loca sancta visitantes.

Et primū in cū venimus locū. vbi iudei corpus gloriose virginis marie quando ab apostolis in valem Josaphat ferebatur. sepulture tradendū. vi conabantur auferre. Inde mox illi accessim⁹ locū. vbi sanctus Petrus post trinā negationē suā. regressus foras atriu⁹ Cayphē. spei. Antea quādā intrās amariissime fleuit. Paulo post ecclesiā intrauim⁹ sanctorū angelorū titulo pnotatā. vbi quondā domus fuit Anne pontificis. in qua xpus dñs de morte oluerti primum ductus. grauem p̄tulit iniuriā. alapa sibi a ministro in facie data. Inde in alia properauim⁹ ecclesiā. ad sanctū saluatorē appellatā. vbi quondā Cayphē dom⁹ magna et angularis stetit. in qua et dñs noster xpus illusus fuit. et velatus. facieq; pcussus. ac tota nocte grauitē afflictus. vbi etiā ostēditur locus angustus. in quo xpm recluserūt donec cōsilio inuito. seniores iudeorū quid de ipso faciendū esset deliberarunt. Et appellatur locus ille carcer dñi. Et q̄ id in euāgelij nō reperiatur expressum. qz nō omnia scripta sunt q̄ circa xpm cōtigerūt. tamen propter loci illius existentiā et testimonia q̄ de hoc p̄hibentur. nemini id absurdū videatur tāq; a veritate alienū. Ibi etiā est lapis ille magnus valde. quē ab angelo legimus reuolutū a monumento. et est hodie mēsa altaris magni in ecclesia supradicta saluatoris. Ibi in curia que est ad sinistrā. est arbor quedā lapidibus circūdata. vbi ministri iudeorū et Petrus cū eis calefaciebāt se ad ignē. Exeūdo autē de dicta curia. in plateā ad manū dexterā. est lapis quidā in angulo. quo in loco virgo maria stetit. quando Petrus flens amariissime. exiuit de atrio principis sacerdotū. vnde p̄ fletu nec virginē gloriose de filio inquirētī potuit respondere. Ibi etiā ipa benedicta virgo auida sciendi de filio expectabat vsq; mane. quādo vincitū eū duxerūt ad pylatū p̄sidentē. quo et eū sequebat̄ ipa mestissima haud dubiū mater. Inde ad modicū spaciū. quedā desolata apparet ecclesia lapidibus dūtayat circūsepta. in qua gloriose virgo post mortem filij sui. xiiij. angis vsq; in diem assumptionis sue morā traixit. et est ibi remissio omnium peccatorū. Nec ex defectu aut culpa fidelium eadē ecclesia sic manet neglecta. sed qz pagani in eodem loco edificari nō paciuntur. In omnibus vero supra memoratis locis et singulis est indulgentia septennis cū cotidem carenis. Ibi prope iuxta locū vbi virgo maria mortua fuit et assumpta in celum. est vestigiū cuiusdā capelle. q̄ quondam ibi fuit. in qua sanctus Iohānes euangelista tanq; virginis gloriose capellanus. eidē post xpi ascensionē sepenumero missas celebravit apparetq; ibi ps quedā illius lapidis. sup̄ quē idem diuina misteria p̄fecit. Ibi etiā locus ostēditur vbi sanctus Mathias in apostolum loco Iude fuit electus. et est locus ille lapide rubeo designatus. Inde p̄gendo in montē Syon prope ecclesiā est locus vbi virgo beatissima suas diuini deuotiōnis psoluit orationes. Ibi etiā duo lapides demonstrantur. in quorū altero xpus suis p̄dicans discipulis seorsim se debat. In altero vero mater sua dignissima sedēs audiebat verbū illi⁹

Sub ecclesia vero montis Syon partim et partim extra est locus sepul-
ture prophetarum et regum Israel. puta dauid Salomonis et reliquorum.
Quorum hec sunt nomina. Robam. Abya. Asa. Josaphat. Jozā. Ocho-
zias. Athalya regina. Joas. Amasias. Ozias. Joathan. Achaz. Eze-
chias. Manasses. Amon. Josias. Joachaz. Elyachim. Jeconias. Sed
dechias. qui tamen non omnes in eodem sunt loco sepulti. ut patet in
scriptura sacra.

Ad huiusmodi sepulcra regum hodie christiani nequaquam sinuntur introire.
Sed sarraceni qui locum illum colunt et venerantur muschlemam. id est ec-
clesiam sine capellam sibi illic construxerunt. Quoniam locum cum ego et quidam
ex confratribus meis nobilibus descendissem. nisi quia dominus adiuvit nos
paulominus a paganis improvisis advenientibus. interempti fuisset.
Inde non longe est locus ille. ubi secundo sanctus protomartyr stephanus
sanctus Gamaliel Pauli apostoli informator. et Abybas filius eius.
Nicomachus quoque fuerunt tumulati. Ibi etiam prope locus demonstratur
quod tunc erat cenaculum grande ubi discipuli paraverunt pascha christo in-
bente. ubi seculi agnus paschalis. quem in ultima cena christus cum discipulis
comedit dicitur fuisse assatus sive igni coctus. Ibi etiam aqua illa fer-
tur calefacta. cum qua discipuloz suoz dominus pedes lavit.

Illic in proximo est locus ubi dauid penitentiam agens pro occasione
vrie. quem in bello in aciem ut interficeretur. iusserat constitui. septem
psalmos quos penitentiales appellamus. spiritu haud dubium revelante
divino dictavit. ubi modo indiani claustrum sibi fecerunt. Omnibus hijs
in locis supra assignatis est indulgentia septennis cum totidem carentis.

In quibus peragratis. in monasterium intrauimus montis Syon. ubi sa-
tis pulcra et restudinata est ecclesia. eratque ob nostrum ut reor. aduentum
accuratius solito preparata et ornata preciosis tapejis. parietibus affixis
et alijs ornamentis. que dux quondam Burgundie Philippus una cum
annuo mille ducatoz subsidio dum vixit. pro sua ad loca illa contulit
deuotione. ac fratrum inibi deo famulantium sustentatione. Quod et filius
suis Karolus dum fuit in humanis etiam fecit. Nam et successor eius mo-
dernus dominus illustrissimus atque victoriosus dux Burgundie Maximis-
lianus ipsum idem suorum imitatur exemplum predecessorum. Nos illic in-
gressis nobis peregrinis. solenne officium misse fratres ipsi celebrare.
quo expleto sacris omnes induti ornamentis. processionem quandam se-
cerunt. quam nos ex more sequebamur. Ducebamur autem inter procedendum
ad hec loca.

Primum ad locum ubi nunc est altare maius. ubi christus cum discipulis suis
ultimam cenam fecit. et post agnum typicum corpus suum instituit in sacramen-
to. a suis deinceps sumendum. simul et sanguinem suum preciosum bibendum.

Ibi est remissio plenaria omnium peccatorum.
Ibi prope ad dextrum cornu altaris supradicti. est locus ubi christus disci-
pulis suis pedes lavit.

Deinde venimus in locum extra chorū ubi spiritus sanctus in linguis
igneis die penthecostes super discipulos venit.

Ibi subitus est capella ista de qua supra habitū est. in qua videlicet est
regū et prophetarū israel sepulcrū. in qđ per fenestram quandā intro
speximus. nam ingredi nemini licet xpiano prohibentibus paganis.

In ipso loco iterū plenaria est remissio.

Inde paululum progressi. venim⁹ in locū ubi xp̄us post resurrectionē
suā discipulis suis ianuis apparuit clausis. et post octo dies dū iterū
essent discipuli cōgregati et Thomas cū eis. iussit Thomae inferre digi
tum suū. et manus afferre. et mittere in latus suū vt Johannes scribit.

Ibi est indulgentia septennis cū totidem carnis.

Finita processione inuitati fuimus a Gardiano et fratribus illius
vt est de more manducare cum eis. pro quo et alijs eorū officijs et obse
quijs nobis crebro et humaniter exhibitis. refusionem sponte propria
fecimus cōdignam.

Deinde redeūtes ad hospiciū nostrū. in via in quandam intrauim⁹ eccl̄
esiam. quā Jacobite inhabitat. quo in loco Herodes sanctū fecit des
collari apo stolū Jacobū maiorem. Ibi iterū est indulgentia septens
nis cū totidem carnis.

Inde nō longe est locus ubi xp̄us post resurrectionem suā marie mag
dalene et alijs deuotis mulieribus apparuit in via. quando de monu
mento venerūt. dicens eis. Auete. que accesserūt et tenuerūt pedes eius.

Ibi iterū est indulgentia septennis.

Et quā nocte subsequētī in templū dn̄ici sepulcri eramus intromit
tendi. iuxta veterem cōsuetudinem paululum nos dedimus quieti. in
hospitālī manentes p̄fato ad paucas horas.

Et nota qđ ciuitas Ierusalem sita est in loco multū eminenti. et de ea
videtur tota Arabia et mons Abarim et Nebo. et phasga planities ior
danis et Jericho et mare mortuū vsq; ad petrā deserti. Nec vidi ciuita
tem siue locū qui pulcriorem habet prospectū. Ad ipam autē ascendit
ab omni parte. qđ sita est in loco altiori qui est in terra illa p̄ter qđ Sylo
que distat ab ea per duas leucas.

De ingressu in templum domini sepulchri et processione inibi facta ad loca sacra.

De .vij. Julij hora vespertina in ipso venerando domini sepulchri templum a paganis id est rectoribus ipsius civitatis sancte Ierosolime fuerunt admissi et numerati ostijs per eos apertis pro qua re unusquisque nostrum quinque exsoluit ducatos nec unquam alias hoc aperitur templum ab eis nisi vel propter advenientes peregrinos vel fratres mutandos qui ibi pro custodia deputantur. Quorum nobis intromissis templum clausurunt. Intraverunt autem nobiscum Gardianus ipse et plures suorum confratrum. Quapropter autem devotus quisque christianus vel peregrinus in templum hoc pedem posuerit plenariam consequitur remissionem.

Est autem haec dispositio templi eiusdem sacratissimi. Ecclesia ipsa rotunda est et habet per diametrum inter columnas septuaginta tres pedes ab sidentibus que habent per circuitum a muro exteriori ecclesie decem pedes super sepulchrum domini quod in mediocritate eiusdem ecclesie est apertura rotunda ita ut tota crypta sancti sepulchri sit sub divo. Calgathana autem ecclesia adhaeret isti et est oblonga loco chori ecclesie sancti sepulchri adiuncta sed parum demissior sunt tamen ambe sub uno tecto. Spelunca in qua est sepulchrum domini habet in longitudine octo pedes in latitudine similiter octo undique tecta marmore exteriori sed interiori est rupes una sicut fuit tunc sepulture

Ostium ad hanc speluncā intrat ab oriente demissum valde et parvū
Tumba vero sancti sepulcri est ad dexterā intrantis iuxta parietem
ad septentrionem de marmore grisei coloris. alta a superficie pavimenti
tribus palmis. longa pedibus octo. sicut est interius ipsa cripta sine spe
lunca. et ex omni parte clausa nec lumen potest haberi intrinsecus ab ex
trinsecō. quia nulla fenestra est mittens lumen intus sed pendent novē
lampades sup sepulcrū dñi ministrantes lumen intus. **A**lia etiam spe
lunca est ante speluncā istā scz sepulcri eiusdem longitudinis et latitu
dinis et dispositionis intus et extra. et videntur iste due extra existens
ri esse vna. sed cū interius fueris videbis eas ab invicē pariete p mediū
separatas. **I**ntratur autē prima ista et deinde alia in qua est sepulcrū.
in istā exteriorē intraverūt mulieres quādo dicebāt. **Q**uis revolvat no
bis lapidem etc. **E**t iste lapis erat aduolutus ostio spelunce interioris
et iacet hodie magna pars eius ante ostiū spelunce interioris. cui fuerit ad
uolutus in medio istius? **A**lia pars eius translata est in mōtē syon pro lapide
supponēdo altari quē etiā ibi vidi. **M**ōs caluarie in quo dñs crucifixus
est distat a loco sepulcri p septingētos pedes. et ascēdit ad locū vbi crux
infixa fuit rupi decē et octo pedes a superficie pavimenti ecclesie. scissio pe
tre eiusdē in qua crux fuit fixa. tante capacitatis est. vt caput hominis
recipiat. **N**am ego in ea imposui caput meū et descendit longitudo eius
de loco crucis in fixationibus vsq ad pavimentū ecclesie inferius p decē
octo pedes. et color sanguinis dñi nostri ihesu xpi apparet hodie in ipsa
scissione petre. et scissio ipsa erat sub manu eius sinistra. **A**ltare etiā edi
ficatū est iuxta eundem locū magis sinistre valde decorū et pulcrū de
marmore pavimentū. huius capellule stratū est totū et parietes de mar
more sunt tecti et ope musino decorati de auro purissimo. **L**ocus vero
in quo crux fixa est. est fossa profunda duabus palmis et ita capax q
in ea posui caput meū. **D**e caluaria cōtra orientem viginti quatuor pe
dibus est altare quoddā sub quo est pars columnne. super quā dñs fuit
flagellatus illuc translata de domo pylati. et sub lapide altaris est recta
ita vt a fidelibus possit tangi et videri et osculari. **E**st autē de lapide
porfirico subnigro habens maculas quas dā rubeas naturaliter. quas
credit vulgus tincturas esse sanguinis ihesu xpi. **A**lia pars columnne
dicitur translata esse in **C**ōstantinopolim. **D**e altari columnne huius con
tra orientē decem pedes. descenditur p gradus quadraginta octo. ad
locū vbi ab helena fuit crux inuenta. **E**t est ibi capella. et duo altaria
longe infra terrā. **I**lle locus in quo crux fuit de fossa videt michi fuisse
se vnu de fossatis ciuitatis. in quibus cruces depositis corporibus misse fue
rūt. et desup sordes ciuitatis cōportate. donec per **H**elenā loco mudato
crux est inuenta. **P**rope ciuitatē enim erat locus passionis. et ortus in
loco isto. **L**ocus vero vbi stetit beata virgo cū mulieribus alijs iuxta
crucē non fuit sub ipso brachio crucis ad aquilonem sicut voluit quis
dā. sed ante faciē filij fere ad occidentē. **M**onstrat enim locus stationis

eius contra faciem filij pendentis in cruce sub monte et rupe in qua
cruy fuit fixa et venerationi habetur a fidelibus. que locū etiā pluries
vidi. Ipse etiā xp̄us in cruce pendens faciem vertit cōtra occidentem
ut voluit quidā. q̄d patet ex eo. quia vorago illa magna de qua dictū
est supra. que fuit ab occidente per fossata civitatis erat retro cruce.
et in ipsa erat cruy proiecta et postmodū inuēta. ut dictū est paulo ante.
Nulla altaria sunt in ecclesia ista et decenter posita et ornata. Ante
ostium occidentale huius ecclesie foris. est locus vbi maria egiptiaca
orans ante imaginem beate virginis cum diuinitus remota fuisse vo
lens intrare templum cōsolationem per responsum beate virginis re
cepit. Reliqua loca templi huius que p̄ noctē hanc p̄cedentibus fratri
bus minoribus et demonstrantibus. processionaliter circūcūtes. deuote
visitauimus sunt hec ut magis in specie explicantur.

In primis capella dñici sepulcri de qua iam habitum est.
Deinde capella quedam in honore virginis gloriose marie consecrata
quam Gardianus et fratres sui ingressi. sacris se vestibus inducūt. et
iterū solennem processionē cū letania inchoauerūt. quos nos sequēbas
mur cū festigio. ad summū altare eiusdem capelle accedentes. Est enim
ibi locus ille vbi xp̄us primū omnū sue dilectissime post resurrectio
nem apparuit matri.

Item in eadem capella est frustu quoddā siue pars columne. ad quam
xp̄us ligatus fuit in domo pylati flagellatus. et est indul. ibi ple. 7c.
Aliud quoddā eiusdem columne frustu equalis magnitudinis est Ro
me ad sanctā praxedem. Item aliud simile frustu est lugduni in eccle
sia maiori. Item aliud est altare in dicta capella ad sinistrā maioris
altaris. vbi longo tempore sancta cruy stetit integra et tota postq̄ a
sancta helena fuit inuenta. Estq̄ ibi pars quēdā eiusdem sancte crucis
reseruata. Ibi est indul. septennis. Item in medio illius capelle est la
pis quidā rotundus ex marmore. et est ibi locus vbi dñica cruy suppo
sita cuiusdā mulieri defuncte p̄ ei⁹ resurrectionē a ceteris fuit discreta. q̄
ibi etiā reperte fuerūt. et est ibi indulgentia septennis.

Item ipsam egressi capellam. duos alios ex marmore reperimus lapis
des albos et rotundos. in quorū altero est locus vbi xp̄us post suā resur
rectionē apparuit marie magdalenę in specie ortulani. in altero vero
locus vbi ipsa stetit quādo nomine suo vocata. respondit Naboni 7c.
Ibi iterū est indulgentia septennis.

Inde p̄cedendo in templo. aliam quandā intrauimus capellam in rus
pe quadam edificatā. vñū habentē altare dicitur. ibi est locus ille. vbi
xp̄us mansit detentus donec cruy sibi pararetur. Ibi iterū indulgen
tia est septennis 7c.

Inde prope alia est quedam capella vñū habens altare. ibi est locus
ille. vbi crucifixores xp̄i. dimiserūt sibi vestimenta sua. sortem mittētes
super ea. Et est iterū septennis indulgentia.

Inde per triginta gradus lapideos in aliam quandam descendimus capellam sancte Helene titulo prenotatam ubi etiam ipsa suas exegit deuotiones ibi manens post sancte crucis inuentionem. Ibi etiam est locus quem ipsa fecit effodi ubi sancta crux latebat. et fuit ibidem prius indulgentia septennis dicitur. sed Sixtus papa quartus dedit ibi plenariam remissionem etc.

Inde adhuc per undecim gradus descendimus in rupem quandam. et est ibi spelunca vigintiduos in longitudine habens pedes. et illic crux sancta lancea quoque et clauis atque corona spinea reperta fuerunt. anno post christi passionem tricentesimo septimo. et est ibi plenaria remissio etc.

Ex hoc vero lacu ascendimus. atque procedendo accessimus ad quoddam altare in templo. sub quo lapis quidam est ad modum columnae super quem christus sedit in pretorio pylati. quando fuit coronatus spinea corona. dentibus et oblitus sputis etc. et est ibi indulgentia septennis.

Inde adhuc ascendentes per gradus decem et octo in montem venimus Caluarie. ubi christus fuit crucifixus. et est ibi pulchra quedam capella testudinata. et sunt ibi semper undecim lampades ardentes. eo quod locus valde sit sacer et venerabilis.

Ibi etiam est foramen in quo crux stetit in petra excisum. habens trium palmarum profunditatem. latitudinem vero hodie non nisi palme unius. eo quod lamina quadam cuprea circumdatum sit ne aliquid inde subtrahi possit.

Ibi etiam spacio septem palmarum de loco sinistri brachii christi pendentis in cruce. est scissura magna in petra ita ut homo in ea possit locari. que scissura per ipsam petram usque subter terram facta fuit. christo moriente in cruce.

Ubi etiam virgo gloriosa maria. sanctus Johannes. et sancta maria magdalena una cum ceteris sanctis mulieribus steterunt paulo inferius tempore christi passionis et mortis. et est ibi plenaria remissio etc.

Sub monte Caluarie descendendo ad sinistram est alia quedam capella in honore virginis marie et sancti Johannis consecrata. in loco golgatha dicto. ubi etiam predicta videtur scissura descendens a sursum ut dictum est per petram totam usque infra terram deorsum. Ibi etiam inuentum fuit caput prothoparentis nostri Ade. et est ibi indulgentia septennis etc. Nec cum processione descenditur usque ad illum locum.

De monte vero Caluarie ad locum illum processimus albo quodam lapide designatum. ubi virgo maria mater dolorosa sedit. habens in gremio mortuum filii sui corpus depositum de cruce. mox sepulture tradendum. et est ibi plenaria remissio.

Tandem cum processione in supra memoratam venerabilem intrauimus capellam. amplam et rotundam. in cuius medio gloriosum est dominicum sepulchrum. et lapis ille quo ipsum sepulchrum claudebatur est in ecclesia sancti saluatoris. ut supra est habitum. Sunt autem in domino sepulchro. xvij. lampades semper ardentes. et ante sepulchrum ubi est quasi quedam puula capella semper tres habentur accense lucerne. et est ibi plenaria omnium peccatorum remissio.

Inde egressi reuertebamur in priorem capellam virginis marie honore celebrem et vnde iniciu huius fuit processionis. ibi et finis.
Postea ipsa finita processione. quisque corpus suu cibo et potu reficiens. p reliqua noctis parte iuxta votu suu et libitu ibat hincinde ad loca sacra intra templum visitatu. Et deputatis cofessoribus cofitebatur singuli peccata sua. illucescente die in auroa comunicaturi. Erat autem dies hec tercia decima iulij. quando sub missa solenniter cantata in monte caluarie peregrini comunicabant. Ego vero vna cu nobilibus comitibus et baronibus in nocte ipsa intra dominicu comunicauimus sepulcrum etc.

De egressu ex templo dñici sepulcri et locis alijs sacris intra Ierusalem.

His omnibus pactis. orto iam sole et clarius resurgente die videlicet tercia decima mensis iulij. apertis templi ostijs p paganos qui nos intromiserat euocabamur. exiutes ergo vidimus sepulcra xpianorum regu versus meridiem in templo videlicet regis melchisedech et regis waldani. Item ducis gotfridi de buslion primi regis Ierosolimitani. cui septem alij in eodem regno immediate successerunt. qui et ibi sepulti sunt oēs honorifice satis. Quippe qui Ierosolima et terra sancta recuperata gloriosis claruerunt victorijs et triumphis. regnu ipm ierosolimitanu ereptum de manibus psidoru per lxxxvij. annos et. xix. dies successiue administrantes. donec sub eoru ultimo videlicet Gwidone iteru inditione redactu fuit vt hodie est saracenorum vt infra latius patebit.

Item in templo in medio chori. quida ostenditur lapis modicu eleuatus a terra. rotudu habens foramen. latitudinis palme vnus. vel paulominus. vbi dicitur esse centru habitabilis terre.

Sunt etia intra templum diuerse hominu nationes. in locis hincinde distinctis habitantes. habentes alios et alios ritus et mores. atq obseruationes ac ceremonias dispares prorsus. qui omnes se xpianos gloriantur. pluribus tñ inuoluti erroribus et heresibus. de quibus plenius infra differemus. Sūt autē ante templum tres capelle. quar prima in honore onniu angelorum. altera sancti iohannis baptiste. tercia marie magdalene est. cofsecrata. et est in qualibet earu indulgentia septemis cu totidem carenis.

Item prope templum retro monte caluarie. petra quedā lata ostenditur. super qua dicitur Abraham filiu suu ysaac voluisse immolare. et illic prope est oliua quedam pernetusta. in qua Abraham circūspiciens. vidit arietem herentem cornibus. que accipiens. ad iussu angeli immolauit loco filij sui ysaac.

Inde non longe in muro templi monstratur altare immuratu. super quo melchisedech obtulit sacrificium suu. psignans quandoq per xpm. veru illic sacrificiu in cruce offerendu.

De Regibus

Item ante templum ad decem passus. est lapis quidam positus in signum
quod Christus ibi crucem hauriens. pro amentia et debilitate cecidit in terram sub
cruce. alius quoque lapis ostenditur prope murum qui adhuc sanguinis
Christi vestigia et insignia presert.

In crastino. id est die quartadecima Julij. sacra visitamus loca. p̄cedē
dentibus et ostendētibz nobis guardiano et aliquibus fratribz eius.
audita prius missa in hospitali sancti Johannis. itaque p̄cedentes per viam
illam longam. per quam et Christus de domo pilati usque ad crucifixionis locum
ductus est. ad subscripta ex ordine devenimus loca.

Item ad domum sancte veronice. que ad passus quingētos et quinquaginta
distat a domo pilati. ubi Christus eius populo imaginem faciei sue
impressit que hodie Rome habetur.

Item ad domum diuitis epulonis. qui sepultus est in inferno.

Item ad quoddam biuium ubi multe mulieres stabant. que dominum lamenta
bantur dum duceretur ad mortem. quibus et dixit. nolite flere super me filie
Ierusalem. sed super vos ipsas flete et super filios vestros.

Item iterum ad quoddam biuium. ubi est locus in quo iudei angariaverunt
Symonem cyrenensem venientem de villa. ut tolleret crucem post Iesum.

Item ad locum ubi beata virgo stetit. quando filio suo obiit crucem por
tanti. ubi et pro nimio dolore amens fuit effecta. In eodem loco sancta
Helena ecclesiam quandam edificavit. que omnino desolata hodie cernitur et
destructa. Nec tamen aliquis paganorum in eodem loco edificare potest.
divino ut creditur miraculo. nam id sepius attemptatum est. et semper con
pertum. quod nulla ibi potest manere structura.

Item ad quandam stratam sive vicum. ubi arcus lapideus stat suppositus
vix. super quem duo videntur lapides albi et lati. in quorum altero Christus
stetit quando morti fuit adiudicatus. In altero vero pilatus quando
in eum sententiam tulit ut crucifigeretur.

Item ad domum pilati in qua Christus fuit flagellatus. ligatus. percussus.
coronatus. et multis alijs iniurijs et opprobrijs affectus. nec aliquis
peregrinorum in domum illam intrimitur. nisi forte ex gratia et favore
speciali. et seorsum atque occulte. quo modo et ego cum paucis nobilibus
intrare fuimus permisi pecunijs datis.

Item ad domum Herodis que est ad sinistram iam dicte domus pilati
ascendendo. in quam Christus inductus Herodi fuit presentatus. et a iudeis ac
cusatus. ac tandem ab Herode spreus. et veste alba indutus. Et est ibi
scola puerorum infidelium.

Item ad domum in qua marie magdalene dimissa fuerunt peccata.

De templo Salomonis.

Item ad locum ubi fornicus templum vidimus Salomonis. ope rotundum
do. et greco labore fabricatum. altum valde et amplum. plumboque tectum
magnis sectis et politis lapidibus edificatum. Super ambitum illius
templi eclipsim lune posuerunt pagani. sicut solent facere in suis eccle
sijs cunctis. in quarum ingressu communiter dimidiam locant lunam.

De Campid.

Et est ante templum illud quedā lata planities. marmoreis lapideis strata. Prope illud templum est quedā longa ecclesia. plumbō desuper recta. quondā dicta porticus Salomonis. sed dum Jerusalem sub ditione fuit xpianoz. ecclesia ipa a beata virgine maria nomen fuit sortita. ita q̄ templum marie virginis vocabatur. et habent in eo Sarraceni octingentas lampades semp ardentis. In templo vero Salomonis septingentas. Nam et porticus in magnitudine templum salomonis excedit. Juxta illud templum modernus Soldanus nouā edificauit ecclesiam siue muschleam. in qua et ego fui ipa die sancte Braxedis virginis. et semp. lxxxviii lampades in ea habent accense. Estq̄ mire magnitudinis ecclesia ipa. Sub ipa ecclesia beate virginis que et porticus dicitur Salomonis est structura quedā subterranea. mirabilis et lata. sic q̄ sexcenti equi comode ibi possent locari. Hanc ecclesiam in habitant pagani. nec facile pmittūt xpianos introire.

Item Sarraceni templum salomonis in magno habent honore. nullas in eo immūdicias sustinentes. Nam et nudis pedibus illud ingrediuntur. et rupem sanctā appellant non templum dñi. et id hac ratione. quia in medio illius templi rupes est quedā parua. ferro vndiq̄ cācelata. et sicut nobis retulerūt apostate xpiani. quos nos mamelucos cognominam. nullus sarracenz aut infidelū eidem rupi aliquatenus audet vel p̄sumit appropinquare. Veniūt tamen ipi a longinquis partibus rupem illam deuote visitantes. Multa enim magna mirabilia in rupe illa legūtur facta.

In primis nāq̄ Melchisedech sacerdos dei summi sup eam panē obtulit et vinū. Item iuxta illam Jacob patriarcha dormiuit. viditq̄ in somnis sup eam scalam stantē. cui⁹ summitas celos tangebatur. et angelos ascendentes et descendentes p̄ eam. Item dauid vidit sup eā angelum dei habentē gladiū euaginatū. Item sup illam sacerdotes templi holocausta ponebant. que ignis diuinus totaliter absumpsit.

Item in illam rupem fertur Jeremias propheta archam federis miraculose inclusisse tpe captiuitatis babilonice. et dixisse spiritu propheticō. locus iste manebit incognitus donec miserebitur dñs populo suo. Hinc arbitrantur multū archam eandem adhuc ibi esse inclusam.

Item super illam rupem xp̄us fuit oblatus quando Symeon iustus accepit eum in vlnas suas.

Item sup eandem ipse ih̄sus adhuc duodennis sedit in medio doctorū audiens et interrogans eos. atq̄ postmodū cū esset triginta annoz. sepius super eam sedens populo pdicauit.

De ipso templo Salomonis multa egregia refert scriptura. que non est necesse hic per singula explicare.

Deinde venimus ad portā sancti Stephani. p̄ quā ip̄e eductus nō longe ab ea fuit lapidatus. Ibi etiam videtur locus vbi sanctus Paulus t̄c quidē Saulus stetit. quādo iudei stephanū lapidantes. vestimēta sua deposuerūt secus pedes eius.

Ibi etiā porta aurea fuit nobis demonstrata. per quā xp̄us in die palmarum sedens in asino Ierusalem introiit. Nec aliquis cristianorum accedere eam propius permittitur. sed quicumque peregrinorum illam aspiciens versus eā orauerit. omnium peccatorum suorum plenariam consequitur remissionem.

De descensu in vallem Josaphat.

In vallem Josaphat descendimus ad torrentem Cedron. qui estiuo quidem tempore aquis caret. sed verno tempore et praesertim circa tempus quadragesimale copiose illis habundat. Pontem habet lapideum in eo loco quem sancta Helena construxit. vbi lignum illud iacuit ex quo crux christi facta fuit. Dicitur quod lignum illud fuerit vialle siue ysa per ripam illam quodam regina Saba noluerit transire. neque pedibus suis ipsum contingere. eo quod cognouisset in spiritu redemptorem mundi in eo passurum.

Inde non procul venimus ad quandam ecclesiam. beate virginis titulo et sepulchro insignem. grandem et testudinatam. estque descensus in ea per gradus quadraginta octo. et ibi sepulchrum virginis gloriose ex albo marmore factum paulo latius christi sepulchro. potestque ibi celebrari sicut et super sepulchro christi. Et habet duas ianuas per quas ingrediatur vel egrediatur. Illic intemeratum virginis gloriose corpus. eius post mortem ab apostolis honorifice traditum sepulture. sed tertia post die ut pie creditur assumptum fuit in celum. anime virginis beata resurrectione unitum. Est ibi plenaria remissio.

De monte Olueti et locis sacris in eius ascensu.

Nunc egressi ecclesiam per gates ad sinistram. venimus ad pedem montis oliueti. vnde paululum ascendentes accessimus locum illum sub rupe quadam concava. vbi christus orans positusque in agonia factus est sudor eius tanquam gutte sanguinis decurrentis in terram. Ibi etiā videtur lapis super quem angelus sanctus confortabat eum. Inde descendentes quantum iactus est lapidis. venimus ad locum vbi christus Petrum Iacobum et Iohannem reliquit. dicens eis sedete hic donec vadam illuc et orem.

Inde ascendimus denovo in locum illum vbi sanctus Thomas apostolus fertur cingulum virginis gloriose accepisse dum ipsa assumeret in celum. Inde procedentes intravimus ortum in locum vbi christus fuit captus. et vbi Petrus abscidit Malcho ancillam.

Ibi prope ostenditur locus signatus lapidibus vbi iudas osculo christum tradidit iudeis. vbi et iudei ipsi resupini cadebant. christo eos interrogante et dicente. quem queritis.

Adhuc amplius ascendentes in eum pervenimus locum. vnde christus videns civitatem Ierusalem in die palmarum fleuit super illam dicens. Si cognovisses et tu etc.

Inde altius scandentes illo proximius. vbi angelus domini palmam dicitur virgini gloriose detulisse. atque diem mortis eius sibi pronunciasse etc.

Unde paululum progressi inter ascendendum venimus in collem quendam cui nomen est galilea. Et est locus ille de quo angelus xpi annuncians resurrectione dixit discipulis pcedet vos in galilea ibi eu videbitis sicut pdixit vobis. nam et ante passionem suam xpus eis promiserat dicens. postquam autem resurrexero pcedam vos in galilea. id est locum iam memoratum. non regione galilee que longe distat a loco isto.

Tandem in cacumen montis venimus. vbi est ecclesia quedam in eo fabricata loco vnde xpus videntibus discipulis eluatus est in celum et nubes suscepit eu ab oculis eorum. In eadem ecclesia prope ingressum est lapis quidam super quem xpus stans ascendit in celum. in quo adhuc pedum eius relicta vestigia cernuntur. et psertim pedis dextri. Distat autem locus ascensionis xpi ab Ierusalem leucis communibus tribus. et illic prope locus est vnde mare mortuum pspici potest. vbi quondam ciuitates quinque videlicet Sodomam et Gomorram et alie stabant. cum adiacente prouincia. postmodum in ultione peccati contra naturam submersa. Distat vero ipsum mare mortuum ab isto loco miliaribus septem. et tamen vix ad dimidium distare videtur.

De locis in descensu montis Oliueti.

Igitur per aliam viam descendentes de monte oliueti. Primum in quadam venimus ecclesia. vbi sancta Pelagia requiescit. vbi etiam dum viveret rigidissimam penitentiam et arduissimam exegit. Inde paulo post venimus in villam Bethphage vnde xpus misit duos discipulos Ierosolimam die ipsa palmarum dicens eis. Ite in castellum quod contra vos est. et statim inuenietis asinam alligatam etc. Inde haud procul venimus in ecclesia sancti Marci euangeliste. quo in loco apostoli post xpi ascensionem symbolum fidei condiderunt. singulis singulos articulos spiritu haud dubium dictante diuino depromentes. Inde iterum non longe est alia quedam desolata ecclesia in eo loco quondam constructa. vbi xpus discipulis suis modum orandi tradidit dicens.

Cum oratis ita dicite. Pater noster qui es in celis etc. Inde paululum descendentes ad lapidem quendam venimus. super quo virgo gloriosa maria solita erat quiescere. quando loca ista sacra frequenter pagrans atque deuotissime visitans sepius fatigabatur.

Postmodum ad ecclesia sancti Iacobi minoris primi Ierosolymorum episcopi descendimus. In eo loco xpus post suam resurrectionem eidem apostolo apparuit. in quo etiam loco post mortem suam sepultus fuit. licet postea inde fuerit translatus. Nam iudei ipsum ostendentem xpm esse filium dei. de pinnaculo templi precipitauerunt. et cum adhuc constanter xpm predicaret. quidam cum parua fustione cerebri eius excussit.

Inde non longe sepulcrum extat zacharie prophete. vnde profecti in locum venimus vbi quondam erat villa Bethsemani.

De locis in valle sub monte Oliueti.

Quandem in vallem vsq; descendimus vbi turris quedam stat^a
in qua Absolon dicitur fuisse sepultus. et ibi est magn⁹ acers
ius lapida. qz pagani via illa trāsantes. lapides p fenestrā
quandā in turrim proiciūt. quasi exprobrantes et vndica
re volentes eius inobedienciam. et rebellionem aduersus patrem suum
Dauid. quem fugatū de ciuitate persequebatur vt habetur secundi res
gum quintodecimo. et tribus sequentibus capitulis. Inde venitur in
vallem Siloe. In pede vero motis oliueti ad leuam locus ostenditur
vbi Judas laqueo se suspendens. crepuit medius. In hui⁹ vallis sylloe
introitu. fons quidam satis clarus reperitur aliquantulum sub terra
scaturiens. vbi virgo gloriosa pannos illos sepenumero lauit. quibus
filium suum adhuc infantulum inuoluit. Inde venimus ad natatoris
am sylloe. ad quam cristus cecum natum cum fecisset lutum ex spūto et
inde linitisset oculos eius misit dicens. vade et laua in natatoria sylloe.
Cui abiit et lauit et venit videns. que historia per longum texitur Jo
hannis nono capitulo.

Inde pergentes locū illum vidimus iuxta arborē quandā. vbi ysaias
propheta lignea serra per medium sectus fuit iussu Sedechie regis. Et
est ibi hodie ortus olerum etc. Ibi etiam multe sunt cauerne et latibus
la siue receptacula. in quibus apostoli et alij sancti plures ob metū iuz
deorum latuerunt.

Inde digressi ad agrum peruenimus achaldemach. id est agrū sanguis
nis. qui emptus fuit triginta. argenteis mercede scilicet xpi traditonis
in sepultura peregrinorū et valent tres ex illis denarijs vni ducatū.

Est autē ager ille pdictus. quatuor muris inclusus in modū turris. sit
perius testudine coopertus. habens foramina desup distincta septem. p
que defunctorū corpora xpianoꝝ intus proiciuntur. fecitq; eum sancta
Helena in hanc redigi clausuram. Est autē latitudinis quinquaginta
ta pedum. longitudinis vero septuaginta duorū.

Omnibus hijs visitatis locis Ierololimā reuertebamur ex itinere tam
to nō nichil fatigati. iam refectionis hora instabat. qua expleta quieti
festa dedimus mēbra.

**De transitu in Bethleem et de locis
adiacentibus.**

Quod sperere itaq; factis die qua supra id est quārtadecima Julij
que festū erat diuisionis apostolorū. in montem Syon per-
rexiimus ad fratres. vbi paratos inuenimus asinos. quibus
ascensis in Bethleem vsq; properauimus. que quinq; leucis
ab Ierusalem distat. Exeuntes autem Ierosolimā ad diūo militaria.
venimus ad locum vbi stella reapparuit magis. que disparuerat ipis
Ierusalem intrātibus. de q̄ matheus dicit. ecce stella quā viderāt ma-
gi in oriente antecedebat eos. vsq; dū veniēs staret supra vbi erat puer.
Deinde ad quandā venimus ecclesiam constructam in loco vbi pro-
pheta helias natus fuisse phibetur.
Inde nō longe locus ostenditur vbi angelus dñi Abacuc prophetam
cincinno capitis sui sublatū. transtulit in babiloniā. deposuitq; iuxta
lacū leonū in quo erat daniel propheta quē Abacuc allatis cibis et po-
tu aque refocillauit
Ibi prope locus est in quo patriarcha Jacob moratus dicitur. vbi et
sepulcrū est Rachelis sive cōthralis sub quercu rē.

Inde in Bethleem vsq; pergentes ad ecclesiã mire pulcritudinis p̄uenimus in honore virginis cõsecratam. longitudo ei⁹ ducentoꝝ viginti octo pedũ. latitudo vero octoginta septem. **N**ox vbi illo venim⁹. fratres minores p̄cessionem ordinauerunt. quã nos accensas gestantes in manibus candelas. euestigio sequebamur. **P**rimũq; venimus p̄ ambitum monasterij ad quoddã altare. ibi est locus vbi xp̄us est circũcisus. **I**nde processimus ad aliud quoddã altare. ibi est locus vbi tres reges munera sua aptabãt et dona. dño offerenda.

Inde p̄ gradus quosdam lapideos descendimus in quandã capellam pulcherrimã sed parua. secus cuius altare maius est locus xp̄i natiuitatis quondã diuersorium. locus vtiq; sacratissimus. vbi puerpera beata virgo maria solem iusticie regem peperit supremũ.

Inde p̄cedentes venim⁹ ad aliud quoddã altare sub rüpe quadã excisum. vbi magi dño aurũ. thus. et mirã obtulerunt. **A**n̄te dictũ altare est locus vbi erat p̄sepe in q̄ beatissima virgo et mater natũ filũ reclinauit. vltibus p̄anicũlis immoluit. **R**etro vero dictũ altare multa sanctorum **I**nnocentũ ibidẽ ab herode interfectoꝝ corpora multo tpe incognita iacere. **V**nde in ambitũ monasterij reuertentes. in aliã quandã p̄ gradus lapideos descendim⁹ capellam. in honore gloriosi **J**eronimi de dicatã. vbi et corpus suũ multo iacuit tpe humatũ. donec tandem **R**omam ad sanctã mariã maiorẽ fuit translatus. **I**n eodem loco ip̄e gloriosus et laboriosus doctor ecclesie bibliam de hebreo transtulit in latinũ. et grecũ. et mansionẽ illuc multo tpe habuit. suãq; eximia peregrinationem simul et cõuersationẽ. **I**lluc nõ longe aliud est quoddã altare. vbi sanctus **E**usebius eiusdem **J**eronimi discipulus et imitator studiosus fuit sepultus.

Inde exeutes in ambitũ sepedicti venimus monasterij. vbi terminata p̄cessionẽ illuc quievim⁹. manducauim⁹ et bibimus. mansimusq; vsq; post mediã noctem. extric enim fratres missas celebrauerunt in locis supradictis donec illucesceret. **L**atior ip̄ius Bethleem et locorũ ei adiacentũ descriptio infra habetur.

De reditu ex Bethleem in Jerusalem

Mane igitur factõ die. xv. **J**ulij. regressi sumus ex Bethleem in Jerusalem p̄ aliam viam. **I**nsidiantibus autẽ nobis paganis haud inscijs nostris conductoribus. nec obstante salua guardia. inuasunt nos arabes et viginti quatuor ducatos exegerunt a nobis. quos et soluimus vt vitã redimeremus.

Venientes autẽ inter redeundũ venim⁹ ad quandã ecclesiã desolatam dictã ad sanctũ **N**icolaũ. que distat a Bethleem p̄ leucã vnam. ibi sanctus **P**aulus prim⁹ heremita. et sanctus **E**ustachius p̄sidentur fuisse sepulti. **I**lluc prope alia est quedã ecclesia ad beatã virginem nũcupata. in eo loco vbi xp̄o nato angelũs ad pastores ait. **A**nnũcio vobis gaudium magnũ. quia natus est nobis hõdie saluator mundi. **E**x eadem

ecclesia nullus lapis a paganis quacumq; potest subtrahi virtute aut ingenio vel arte auferri. Qui vero id psumit vel subito periclitantur vel etiā moriuntur. sed nec iumenta puta equi vel asini illi possunt loco absq; periculo propinquare vt certa cōperimus relatione. Ibi etiā prope sunt grandes quedā oliue in loco vbi facta est cū angelo priori multitudo celestis exercitus laudantiū et dicentiū nato iam xpo gloria in excelsis deo.

Inde nō longe est quedā capella in eo loco vbi angelus dñi in somnis apparuit Ioseph dicens. Surge et accipe puerū et matrem eius et fuge in egiptū. et esto ibi vsq; dum dicam tibi.

Ibi etiā est sepulcrū duodecim prophetarū. Ibi etiā mons quidā est in quo dauid Goliath funda et lapide prostrauit. Ibi et ager Boos vbi idem dauid leonem interfecit et vsūm.

Inde ad domū venimus Zacharie. in quā post salutationē angelicā et xpi cōceptionē virgo abiens in montana cū festinatione intravit et salutauit Elisabeth. canticūq; illud dulcissimū dictauit. Magnificat anima mea dñm. In superiori eiusdē domus loco. quondā fuit ecclesia hodie penitus destructa in eo fundata loco vbi zacharias repletus spiritu sancto prophetauit dicens. Benedictus dñs deus israel qz visitauit et fecit rē. Vbi etiā postulans pugillare. scripsit de filio suo Iohannes est nomen eius. Ibi prope ostenditur locus natiuitatis ipsius xpi p̄cursoris Iohannis. Fuitq; ibi quondā ecclesia quē hodie desolata stabulum p̄stat iumentis asinis et equis.

Postea ad Symeonis iusti et timothei habitationē venim⁹. qui xpm p̄sentatū in templum. in vlnas suas accepit dicens. Nūc dimittis dñe seruum tuum in pace rē. Paulo post ad duas leucas ab Ierusalem ad quoddā venim⁹ claustrū ad sanctā crucē appellatū. qd̄ greci monachi inhabitant in quo iuxta maius altare olim arbor quēdā dicitur stetit se. de cuius ligno Crux xpi dicitur facta fuisse. Prope illud monasterium dicitur quondā fuisse ortus egregius et cōclusus Salomonis.

Inde p̄gentes Ierosolimā. vidimus in valle claustrū quoddā. qd̄ ad sanctū Sabba dr. qui illic quondā abbatis officio functus. plurimis p̄fuit monachis. quoz numerus ad .xiiij. milia dr̄ interdū excreuisse.

Igitur die qua supra sez. xv. Iulij Ierosolimā rediim⁹ circa horam prandij. factaq; refectione quecumq; paululūdo q̄ nocte subsequētī in templū dñici sepulcri secūdo dicebamus admittēdi. Nam rex in ipm peregrini ex more veteri intromittuntur. Adueniente ergo hora septima noctis. apertis templi ostijs ingressi. illic mansim⁹ p̄ noctē totā. et q̄sq; p̄ voto sancta visitauit loca. In auroza diei crastine id est. xvi. Iulij ex nostris cōperegrinis nobilibus pleriq; cingulū accipientes militarem. et cōsuetas ceremonias de more obseruationesq; peragentes clam ipis paganis q̄ id nō bene ferūt. gloriā adepti sūt militare. Quibus rite expletis. fratres sepediti missas in dñico celebrare sepulcro in loco

crucifixionis xpi monte scz caluarie. quo facto iterū templum egressi.
in nostro nos collegimus hospicio. quieti et refectioi congruā operam
dantes. eo qd eodem sero in Bethaniā equitare oportebat. 2c

De transitu ex Jerusalem in Bethaniam.

Situr die qua supra id est. xvj. Julij circa hōrā vespertinam profecti de
monte Syon. venimus in agris nostris in Bethaniam. que est retro
montē oliueti. distās ab Jerusalem quatuor leucis. Illic ecclesiam in-
gressi. monumentū vidim⁹ in quo Lazarus iacuerat quadriduanus.
quē ihesus a mortuis suscitauit. Inde nō longe est domus Symonis le-
prosi. qui rogauit ihesum vt manducaret cū eo. Et eo ibi discubente ma-
ria magdalena afferens alabastrū vngenti. secus pedes dñi astantis in-
cessanter crine soluto diua vestigia ei⁹ osculabatur. lacrimis plena atqz
irrigabat. dedergetatqz officio capillorū.

Ibi prope est domus marthe hospite dñi. domus quoqz marie magdala-
lene. quibus visis Ierosolimā denuo repedauimus.

In crastino id est. xvij. Julij. cōtractū fecimus cū dñis in Jerusalem
sup cōductu et salua guardia vsqz in montē Synai. et inde vsqz in ortū
balsami. de quo infra patebit in secūda hui⁹ operis parte latius.

De transitu ex Jerusalem ad Jordanem.

Dstera die id est. xvij. Julij arripuimus iter versus Jorda-
nem. licet multe nobis occurrerent difficultates. preperunt qz
nobiscū aliqui ex fratribus montis Syon cōcomitantibus
simul et cōducentibus nos quibusdā paganis. propter Ara-
bes ne in eorū manus incidere. vnde et multā satis erogauim⁹ pec-
uniā. Trāsuimus autē p montē oliueti versus Bethaniam. et tandem
venimus ad quandā habitationē vbi quondā fuit. claustrū. hodie vero
italico sermone terra russo. id est latine terra rubea appellatur. distans
a Bethania miliaribus octo. Ibi est locus in quem Joachim secessit
postqz ab Abiathar pontifice cū sua oblatione a templo tanqz in lege
maledictus vtpote sterilis repulsus est. vnde tali notatus opprobrio.
et erubescens cōtribulum suorū oculos. domū redire noluit. sed cū pasto-
ribus suis p dies aliquot remāsit. donec ad angeli iussū tandem fuit
regressus.

Seinde p montana iter. vij. miliarū fecim⁹ versus Jericho. et est via
illa de qua in euāgelio dicit. Homo quidā descendebat ab Jerusalem in
Jericho. et incidit in latrones. 2c. Est enim hodie trāsitus ille satis pe-
riculosus. In Jericho multa legitur dñs fecisse. psertim in domo zachei
in qua et hospicio fuit receptus. ipso zacheo de hoc plurimū gaudente. qd
talem et tantū hospitium meruit habere.

Item ante Jericho locus ostenditur vbi cecus clamabat. licet prohibitus
a turbis. ihesu fili dauid miserere mei. et moy visum recepit.

In Jericho nocte vna pnoctantes mane facto. ad jordanē preximus. qd
est in spacio sex leucarū ab Jericho. et venimus ad eū locū vbi xps fuit

Baptisatus a Johāne. ibi aquis ipsis jordanicis nos abluentes et bal-
neantes. a peccatis omnibus mūdari exoptabamus. nam et ibi plena
ria est remissio omniū peccatorū.

Est autē Jordanis iudee fluvius a duobus fontibus. quorū vnus Jor-
alter dan vocat. Jordanis nominatus. Nascitur autē sub libano mor-
te. diuidens Arabiā et Iudeam. qui p multos circuitus iuxta Jericho
in mare mortuū influit. qđ ipm absorbet penitus et consumit. Hic flus
uius tpe messis triticee que solet in palestina vernali tēpore iam matu-
rescere. cōsuevit plus solito habūdare. qđ accidit ex imbris ferorini in-
undatione. et ex niuiū resolutione vt dicit Josue. iij. vbi sic habetur Jor-
danis ripas aluei sui tpe messis impleuerat etc. Hic fluvius in multis
est privilegiatus. qz in primis regionē fidelū iudeorū a regione incre-
dulorū paganorū scz ab Arabia separauit. Deinde qz corā filiis israel se
aperuit. et eis ad terrā pmissionis transitū pbens. in arche dñi et popu-
li p̄sentia se diuisit. vt habetur Josue. iij.

Itē qz lepra Naaman syri abluat et mūdauit vt habet quinti regū. v.

Item qz p sui diffusionē sanctitati helie et helzei testimoniū p̄hibuit
qz vtriusqz imperio obediuit vt habetur qrti regū. ij.

Item qz ferrū cōtra naturā aliarū aquarū nō abscondit in fundo suo.
immo ad superficiem illud remittens. prophete qui pdiderat ipm vt reci-
peret eleuauit vt patet qrti regū sexto.

Itē qz ex tactū mūdissime carnis dñi sanctificari meruit. quo median-
te dñs vinū regeneratiuā aquis cōtulit et humane salutis sacramentū
in aqua fieri ordinauit.

Item qz in jordane Johānes baptista. et celos aptos videre et vocem
patris audire meruit. immo totius trinitatis misteriuū baptisando do-
minū cognouit. patrē in voce. filiū in carne. spiritū vero sanctū in co-
lumbę specie vt habetur Luce. ij.

Inde ad ecclesiā sancti Johannis baptiste properauimus exstructā in
eo loco vbi ipse quondā in deserto morabatur. Fuit ibi ante tempora
ista monasteriū quod greci monachi inhabitabāt. sed hōdie est omnino
desolatū. Ibi sanctus ipse Johannes videns ad se venientem ihesum vt
baptisaretur ab eo. dixit digito demonstrans Ecce agnus dei qui tol-
lit peccata mūdi.

Ibi etiā locus ē vnde helias in currū igneo: p̄tū fuit in paradysum.

Inde nō procul ad leuam est claustrū quoddā in eo loco vbi sanctus
Jeronimus rigidissimā legitur penitentiā fecisse. Illic paulistū quies-
uimus. postea p̄fecturi ad mare mortuū. prius tamen vallem illā in-
quisiuim⁹ et intrauimus vbi quondā sanctus abbas Saba monaste-
rio p̄fuit. in quo quatuordecim milia monachorū ferūtur fuisse vt supra
etiā habitū est. Et qđ nulle sint ibi indulgentie. tamen qz claustrum
ipm non longe aberat illuc accessimus.

no nō p̄m.

Unde ad mare mortuū proximū. vbi quondam Sodoma et Gomora alicq̄ fuerūt ciuitates. nec est ibi aliqua indulgentia Sed de hoc mari et ceteris locis supra memoratis infra latius suo loco dicitur.

In hoc mari mortuo Tyrus serpens inuenitur. vnde tiriaca cōficitur Est autē serpens ille longitudo dimidie vlnie. spissitudinis vero ad modū digiti vnus. diuersis et cōmixtis inter se coloribus respersus. Estq̄ cecus et tam noxio plenus veneno vt nullo ei possit remedio mederi. nisi p̄cisione eius mēbri qđ illo fuerit infectū. Prouocatur autem serpens ille cū fuerit capiendus ad mirā indignationē. vngule cuiuspiam p̄cussione. vnde et caput eius intumescit. et cauda. ex cōcursu veneni de toto corpore in mēbra dicta. que subito vno dumtaxat ictu sibi amputantur. alioquin venenū extractū nil valeret.

De mandato Soldani nullus Tyrus alio duci potest nisi ad Chayrū vbi ipse manet Soldanus vbi et venalis reperitur tyrus dūtaxat.

Deinde reuersi Jericho. ad montem venim⁹ quarentena cognominatum. et ascendimus in eū locū vbi xp̄us ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus.

Ibi capella quedā est in rupem quandā incisa. estq̄ periculosus satis ascensus ille et descensus. et pro sui altitudine difficilis. vnde et peregrini rarissime in eius vsq̄ summitatē conscendūt. nos vero in cacumine eius sumus. nō absq̄ labore ingenti et periculo. Quē descendentes. venimus ad fluiū helisei cuius ipse sanauit aquas steriles et amaras qui est ad pedem montis. Iuxta quem cōsedentes manducauimus et bibimus fatigati ex labore ascensus et descensus. Hic fluit iuxta locū galz gale a parte australi vsq̄ Jericho et ibi tandem influit in jordanem.

Inde recreati paulisper Ierosolimā sumus regressi.

Reliqua huius itineris loca et alia mari mortuo vel Jericho cōtermina infra latius habentur descripta.

Hoc autem iter nequaquā est peregrinis absq̄ tutoribus siue cōductori bus paganis aggredi temptandū. eo qđ arabes hīs in locis desertis latitantes frequenter spoliant homines.

Omibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atq[ue] pluistratis. plures ex nostris cōperegrinis ad recessum se paras uerūt. pauci uero id est. xvij. duraxat ex omni illa multitudi- ne quoz deus tetigerat corda. nobiscū manere decreuerūt ad uirginem gloriofam et inclitā martirē **K**atherinā nobiscū pariter profecturi. Adueniente ergo iam die. xxj. mensis **J**ulij. que erat solennitas sancte marie magdalene. sole ad occasum vergente. alij in **R**ama usq[ue] redies rūt et inde **J**apha ubi quisq[ue] in suā se recepit galeam. Quoz post recessum triginta quatuor diebus nos **J**erosolimis mansimus. quo expleto tpe omnibus necessarijs paratis. datisq[ue] uie ductoribus. iter illud graue et laboriosum. aggressi fuimus uersus montē sanctū **S**ynai. Verū inter manendū **J**erosolimis crebro et pluries sacra uisitauimus loca singula queq[ue] diligentius pspicientes perq[ue] scrutantes. Nam et hinc adhuc uice in sanctū templum dñici sepulcri prece et p̄cio fuimus admissi. ita q[ue] quinque ipm intrauimus. Sic et ad domū **P**ylati datis muneribus clam et occulte his puenimus. et diligenter loca illa uidi- mus ubi xp̄us fuit flagellatus. coronatus. et cruci adiudicatus. Estq[ue] ibi plenaria remissio omnū peccatoz.

Sic et alia pleraq[ue] loca sancta illo tempore pluistrāuimus a confratris bus nostris inuisa. Nam pre nimio estu qui tūc erat ire p̄ deserta loca uersus **S**ynay nō poteramus. et ob id morā traximus in **J**erusalem longiozem. Imminente autē festo sancte **A**nne qd̄ sub diē. xxvj. **J**ulij currebat. industria et patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum sancte **A**nne ingredi fuimus pmissi. ubi quondam pulchra fuit ecclesia eius in honore fabricata. quā pagani hodie pro suo habent usu. et muscā fecam ex illa fecerūt. nec permittitur peregrini illam introire nisi forte ualde occulte. Ex illa ecclesia uenimus in ambitū ei contigūū. et inde in criptas quasdam descendimus subterraneas et tenebrosas. quas accensis candelis ingressi uenimus ad locū ubi beata **A**nna diem clausit extremū. Deinde in locū ubi ipsa gloriofam uirginē peperit mariā. ubi et plenaria est remissio omnū peccatoz.

Ibi de lapidibus particulas quasdam assumpsimus eo q[ue] pregnantis būs mulieribus consolationi et medele fore dicantur.

Eodem die in probaticā piscinam que prope dictam est ecclesiam ueni- mus. ubi xp̄us infirmos plures curauit. de quib[us] et in euāgelio **J**ohans nis. v. habetur. q[ue] angelus dñi statuto tempore descendebat in eā et mo- uebatur aqua et sanabatur vnū languentiū et expectantiū illic aque motū qui primus in eam descendi sset. Et est ibi indulgentia septennis cum totidem carenis.

Illis etiā diebus in alia pleraq[ue] loca p̄ximūs que sunt propinqua **J**erusalem et in circuitu eius. de quibus iam nūc latius disseretur.

Sequitur cōpendiosa terre sancte descriptio. et singuloz locozum quozum habet nomina sequens pictura.

Ad pleniorē habendā noticiā et intelligentiā locorū illorū Jeru-
salem ciuitati sancte adiacentium de quibus sacra in pagina crebro fit
mentio potissimū in libris historicis veteris testamenti scz Josue Ju-
dici. Regū. Paralipomenon et ceteris. sed et noui testamenti pene sin-
gulis voluminibus. etiā ad declarationē euidentiorē picture et descrip-
tionis terre sancte que hic habetur. subscriptā inferni terre sancte diu-
sionē que valebit non nichil immo q̄ multū deseruiet p̄dicantibus et le-
gentibus frequenter scripturas p̄sertim memoratas.

Sciendum autē in primis q̄ terra ista quā sanctā dicim⁹
que cecidit in sorte duodecim tribuū israel pro pte aliqua
dicebat regnū iudee. q̄ erat duarū tribuū scz Iude et Be-
manyn. Pro pte altera dicebatur regnū Samarie ciuita-
tis scz que nūc Bebasste d̄r. Et erat caput decē tribuū relictarū
quarū q̄ israel dicebatur. Verūq̄ tamen regnū istud cū to-
ta terra philistym. quondā dicebatur Palestina que erat ps syrie. sicut
Saxonia et Franconia pres sunt teutonie. et Lombardia et Tuscia
pres ytalie. Ad hoc aut plenius intelligendū. Nota q̄ plures sunt Sy-
rie diuersis scz nominibus nūcupate. Tota enim terra a tigris flumio
vsq̄ ad egiptū generaliter syria nūcupatur. pars tamen ei⁹ prima que
est inter flumios Eufiatem et Tygrim. et protenditur p̄ longū ab aequi-
lone in austrū. hoc est de monte Tauro vsq̄ ad mare rubrū appellatur
Mesopotamia syrie. quasi media inter aquas. Et habet gētes multas
videlicet Persas et Medos. quibus ab austro cōiungitur Chaldaea. in
qua est Babilonia scz magna iuxta flumiū Chobar. vt patet Genesis
xj. et illi ibidem ab austro adiacet Arabia vsq̄ ad mare rubrum. qd̄ in
locis illis synus arabicus d̄r.

Prima tamen pars totius hui⁹ mesopotamie que aquilonem respicit.
in qua est ciuitas ediffa que antiquitus Arath vel rages medorū nunc
aut rase d̄r. specialiter mesopotamia syrie nūcupat⁹ et hec ē prima syria
Secūda est syria Choeleth sine celes. que incipit a flumio Eufiate. et ter-
minatur in riuo valanie qui fluit sub castro Margad. et cadit postea
in mare magnū. In hac celesyria erat insignis illa et famosa quondā
ciuitas Antiochia cū alijs vrbibus ad eam p̄tinentibus scilicet Loodis
cia Hispania et alijs multis.

Tercia est syria p̄henicis. que incipit a p̄dicto flumio valonie ab aequi-
lone et extenditur versus austrū vsq̄ ad petrā incisam siue desertā sub
monte Carmeli qui postea vocabatur. et erat castrū munitissimū p̄eres-
grinorū sub domino quōdā fratruū de militia templi cōstitutū. In ista
syria erat nobiles olim et magne ciuitates atq̄ multe scz Margad. An-
theradū. Tripolis. Barutū. Sydon. Tyrus. Accon. Capharnaū. Et
appellat⁹ syria p̄henicis a p̄henice filio Agenonis fratre Cathim qui ty-
rum instaurauit. et eā metropolim hui⁹ terre cōstituit. atq̄ terrā ipam
suo nomine appellauit.

Quarta
Syria

Cessa
Rages

Antiochia

Tripolis
Barutu
Sydon
Tyrus
Accon
Capharnaū

Damascus.

3° palestine

Jerusalem.

Cesarea.

Bethsan.

galilea.

Campo
of Szelon.

3° arabie.

o.

Boferon.

Labath.

Lazath.

Metha civitas.

o.

Ortholomaida.

Quarta est Syria damasci. in qua est civitas Damascus metropolis huius pdicte q̄ et tercie syrie p̄hnicis sc̄z ab ouctē cōiūgit̄. Dicit̄ tamē ista q̄rta syria etiā syria libanica quia mōs libani in ea p̄clarus habet̄. Post istā quartā syriam sequitur Palestina que Philistym proprie incipatur. Unde nota q̄ tres sunt palestine que tamen omnes sunt syrie magne partes. Prima palestina est cuius metropolis est Jerusalem cū omnibus montanis suis vsq̄ ad mare mortuu et vsq̄ desertum cades barne. Secūda est cui⁹ metropolis est Cesarea palestine siue cesarea maritima cū tota terra philistym. incipiens a pdicta petra incisa siue castro peregrinor. et se extendens vsq̄ basan cōtra austrum. Tercia est cui⁹ metropolis est bethsan sita sub monte gelboe iuxta iordanem. Ista palestina d̄r proprie galilea. siue cāpus magn⁹ esdrelon. Sūt etiā similiter tres Arabie. similiter maioris syrie partes. Et est prima cui⁹ metropolis est boferon que nūc busereth d̄r. olim tamen bozora dicebatur. Huic cōiūgitur traconitidis regio. et yturea ab occidēte. Damascus vero fere ab aquilone. quā ob causam syria damasci alis quotiens arabia vocatur. Unde aretha rex de arabia dicitur. qui in rei veritate erat rex damasci. Secūda est cui⁹ metropolis est civitas olim labath dicta. sup torrentem arnon sita. Ista arabia erat terra filiorum Amon. licet ciuitas fuerit de moab. Item fuit de regno Seon et inclu debat regnū basan et montē galaad. et cōiūgitur prime arabie a parte australi. Tercia arabia est cuius metropolis est mons regalis. qui carath dicitur. olim tamen petra deserti dicebatur. sita sup mortuu mare. et cōtinet sub se terrā moab que proprie syria sebal dicitur. et totā ydiu meam siue montē Seyr. et totā terrā circa mare mortuu vsq̄ ad cades barne. et vsq̄ ad syongaber et aquas cōtradictionis versus mare rubrū per latissimas solitudines vsq̄ ad flumen Eufraten. Hec est Arabia magna in qua est Mecha ciuitas. vbi est sepultura detestabilis Nachumeti. Hucusq̄ de situ terrarū terre sancte adiacentiū dicta sufficiāt. que pro maiori parte de dictis venerabilis patris dñi Jacobi de Vitriaco sancte romane ecclesie quondam legati in terra sancta sunt assumpta. Ceterū ad particularem descriptionē ipsius terre. que in possessionē decē tribuū cessit. stilum vertamus.

Ouiditur autem tetra sancta in plures partes respondentes diuersis plagis celi. incipiendo semper a ciuitate Acconensi. que antiquitus Ortholomeida dicebatur. et erat vrbs gloriosa et insignis. sed hodie penitius desolata cernitur. Ab ea tamen ob sitū eius cōgruentius linee protenditur ad omes terras alias. que hic sub cōpendio describentur q̄ ab aliqua aliarū ciuitatū. Primū igitur descriptionis initiū sumitur ab ipsa ciuitate Acconensi. per directā lineam procedendo versus Tyrum. et inde ad alias ciuitates sequentes de quibus suo loco dicitur.

Sciendū tamen q̄ hec ciuitas **Accon** nūquā fuit de terra sancta. nec a filijs israhel possessa. licet autē in distributione terre. tribui **Aser** fuerit assignata. aserite tamen nūquā possiderūt eam. Est autē in prouincia phenicis sita. habens ab austro carmelum montē ad quatuor leucas et ciuitatē **Cayp̄ham** ad pedem montis eiusdem ultra torrentē **zyson**. vbi **helias** propheta sacerdotes **baal** interfecit. vt habetur. iij. regū. xvij.

Phenicia vero regio siue syria phenicis adhuc extenditur vltra. contra austrū ad tres leucas vsq; ad petrā incisam. que castrū peregrinorū dicitur. qui locus terminus est phenicis contra austrū.

Accon autē ciuitas munita valde erat muris mirabilibus turribus et fossatis et barbicanis fortissimis. triangulamq; habebat formā vt **clispeus**. cuius due partes iugebantur magno mari. tertia pars campū respiciebat qui ipam circūdabat. habebat quoq; duas leucas latitudinis et plus in partibus aliquibus vel etiā minus. fertilis valde erat tam in agris q̄ in pascuis et vineis et ortis. in quibus diuersi generis fructus crescebant. sed ob frequētes terrarū illarū vastationes etiā ipa deperijt destrūcta penitus.

Iude contra aquilonem ad quatuor leucas est **casale lamperti** iuxta mare vineis similiter et ortis. aquis fluminibusq; habundās sub monte **saron** constitutū.

Iude transcensō monte **saron** ad tres leucas est castrū **Laidaleon** q̄ **Alexander** obsidens tyrū dicitur cōstruxisse. Sed **Baldūinus** rex postea **Jerusalem** illud demō instaurauit et quibusdam nobilibus qui inde cognominabatur tradidit possidendum.

Iude modicū amplius q̄ per leucam vnā est puteus ille ammirabilis aquarū viventū iuxta viā ad tyrū quantū iacere potest arcus. Cuius aque sicut v̄ in canticis fluūt impetu de libano. Quāuis autē singulariter dicatur puteus. sunt tamen quatuor eiusdem dispositionis sed disparis quātitatis. Vnus enim qui p̄cipuus est habet quadraginta cubitos latitudinis et longitudinis et est quadratus. alij tres circa. p̄p̄. omnes muris fortissimis de lapidibus durissimis de opere insolubili ad altitudinem haste vel amplius circūdati. In quibus ita colligitur aqua et exaltatur q̄ ad omnē partem aqua fluit vltra muros. Sūt tamen nichilominus inde aqueductus facti p̄ riuos descendentes tante profunditatis et latitudinis. quāta est statūra vnius hominis. Deducuntur autē aque iste p̄ totā planiciem tyri et rigantur inde orti. et terra adiacens vberē satis glebe. Distant autem fontes isti a mari magno paulo amplius q̄ iacere possit arcus. et in isto modico spacio impellūt sex rotas molendini satis magnas. et statim in mari absorbentur. Fonti isti ad litterā videtur cōuenire illud ecclesiastici. xvij. Rigabo ortū plantationū et inebriabo p̄tus mei fructū et ecce factus est michi trames habundans et fluius meus appropinquabat ad mare. Multas cōmoditates cōferūt incolis aque iste.

Accon

Accon

Casale

Puteus

teropoda
icis tam
us habet
a proprie
mes iun
i. Iuxta
delectum
me iue est
terra in ca
trum.
iuxta iou
q̄ dicitur
es. Et ei
tamen d
ad occide
amafa ab
r. qui in
uitas oim
ra filioim
on et incl
die a parte
ls. qui cas
quū mari.
tota ydo
q̄ ad eade
nare iudi
est Arabi
ilis. Nadi
sufficiat. qu
e. Viriaco
assumpto
ssione de
spondens
Accommi
orbe glim
ur. M. cum
terras alle
tari.
te Accom
allas iun

Tyrus

De isto fonte minus q̄ vna leuca est Tyrus ciuitas in litore maris sita. de cuius p̄comio satis habetur in ysaia et Jeremia et ceteris sacre scripture libris. habuit aut̄ de p̄dicto puteo aquarū viuentiū venā vnā p̄ tracones et pyramides mirabiles (quarū vestigia et ruine adhuc videtur) illuc ductam. Ciuitas Tyrus dicitur a filio Japhet cōstructa post diluuiū. sed a phēnice vt dictū est supra. instaurata Metropolis phēnicie est effecta. in gyrū habebat muroū ambitū et maior fuit ciuitate Acconensi. formā habebat rotundā sita in corde maris in rupe durissima et vndiq; mari circūdata. nisi in fronte ciuitatis cōtra orientē vbi eā primo Nabuchodonosor et postea Alexander fecerūt cōtiguā terre quantum iactus est lapidis. cincta erat muro forti et alto. et ad .xxxv. pedes spisso. qui etiā murus munitus erat turribus duodecim fortissimis quibus etiā turribus cōtinuabat̄ arx ciuitatis siue castrū munitissimū. et in rupe et in corde maris sitū. munitū etiā turribus et propugnaculis que expugnare totus mūdus vix debuisset. Multe erāt in ciuitate ista reliquie sicut legitur in ecclesiastica historia de martiribus sub Diocleciano ibi passis quorū numerus est soli deo notus. Digenes ibidem in ecclesia sancti sepulchri requiescit in muro cōclusus. fuerunt ibi columne marmoree et aliorum lapidū tam magne q̄ stupor erat videre. Sedes archiepiscopalis erat in ista ciuitate et fuerat metropolis phēnicie. habebat suffraganeos baruteū. sydoneū. et acconeū. ep̄os. Et extendebatur ista metropolis vsq; ad petrā incisam sicut dictū est siue castrū peregrinorū. Ante portā ei⁹ orientalem ad iactū duarū sagittarū inter arenas ostenditur locus p̄dicationis ihesu xpi. vbi eo loquente ad turbas Ex tollens quedā mulier vocem de turbā dixit. Beatus venter qui te portauit et vbera que sugisti etc. et est lapis ibi magnus in loco in quo tūc stabat ihesus. qui locus nūq; arena operitur. cū tamen arena copiosa tenuissima ibi sit et volatilis sicut in p̄tibus occidentis et aquilonis nix volare cōsuevit tpe hyemis et cumulos facere circa sepes et loca similia impulsu venti. Iste enim locus in medio arenarū sp̄ nudus p̄manet et estate et hyeme. De tyro ad tres leucas modicas cōtra aquilonem fluiuius eleutherus intrat mare magnū ad quē vsq; Ionathas p̄secutus est regem Demetriū. sicut habetur primi Machabeorū. xij. Iste fluiuius venit de yturea siue galilea gentiū de cōfinio illo qd̄ dicebatur antiquitus terra roob et postea zabubet fluit sub castris helcisford. qd̄ fuit milicie templi iuxta hōma vsq; quo Josue p̄secutus est quinq; reges. sicut dicitur Josue. x. De isto fluiuius ad duas leucas est sarepta sydoniorum. ante cuius portā australem ostenditur capella in loco vbi Helyas propheta vt habetur terciū regū. xvij. venit ad mulierē sareptanā vbi et māsit et eius filiū suscitauit. et ostenditur ibidem cenaculū in quo quieuit. Sarepta vix octo domus habet hodie. cū tamen ruine eius ostendat eā fuisse gloriofam valde. Inde ad duas leucas est sydon vrbs olim magna phēnicis. cui⁹ magnitudinē adhuc ruine ei⁹ testant̄ q̄ etiā vix credere renzur. Fuit autē in capō p̄ longū disposita tendēs ab aūstro in aq̄i-

Sarepta

Sydon

bonem sub monte antilibano inter ipsum et mare speciosa et spaciofa valde. De ruinis tamen eius alia est edificata parua quidem sed munita si haberet defensores. et est ex parte vna in corde maris sita. habens hinc inde duo castra satis munita. vnu ab aquilone in rupe quadam in corde maris situm. quod ibidem edificauerunt peregrini qui de rethonia venerant. Aliud ex parte australi in colle siti firmum opido. Que castra cum ciuitate milites tenuerunt templi olim. Terra adiacens fertilis valde est et habundans omnibus bonis et aere saluberrimo. etiam sunt ibidem canie mellis. etiam vinee ibi erant quondam valde bone. que tamen a saracenis non modo hic sed et vbiq; in terra promissionis negliguntur. neq; coluntur quidem ab eis. quippe qui vna bibere non debent sed neq; ab alijs coluntur. Ante portam orientalem ciuitatis antique que nunc est deserta est capella edificata in loco vbi ad dominum venit rogans pro filia demoniaca mulier chananea in via. que versus ytuream et cesaream philippi ducit. De hoc habetur mathei. xv. vbi dicitur. Egressus ihesus secessit in partes tyri et sydonis. et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamauit etc. Mons antilibanus distat a sydone ad vnam leucam contra orientalem plagam. Incipit autem mons iste super flumem elcurum de quo dictum est ante et protenditur ultra usque tripolim ad quinque leucas fere per quinque dietas et nusquam recedit de mari per duas leucas nisi iuxta tripolim vbi fere distat a mari per tres leucas. Interdum tamen ita accedit ad mare quod locus est immeabilis omnino. habundat autem vineis optimis secundum illud. memoriale eius ut vinum libani. Ultra sydonem ad quinque leucas est nobilis illa et antiqua ciuitas Barutum vbi dicitur dominus predicasse vbi iudei facta imagine de pasta ei illuserunt et tandem crucifigentes sanguinem ab ea in magna quantitate extraxerunt que usque hodie in multis locis venerationi habetur. Episcopus huius ciuitatis sicut et sydonis suffraganeus erat olim archiepiscopus tyrensis et terminabatur ibi metropolis tyrensis. et ultra ad tres leucas in flumine qui passus canis dicitur archatus Ierosolimitanus. Et incipiebat patriarchatus antiochenus et comitatus tripolitanus qui locus passus canis dicitur. et est locus immeabilis per terram nisi de saracenis voluntate. pauci enim ibi viri prohiberent transitum defacile toti mundo. De Baruto ad sex leucas super mare est biblium ciuitas prima de patriarchatu quondam antiocheno habens episcopum. de ista dicitur in ezechiele. xxxvij. capitulo. in commendatione tyri. Genes biblij et prudentes eius habuerunt nauitas ad ministerium varie suppellectilis tuerunt ciuitas ipsa bibletis dicitur. et est satis parua. De biblio ad quatuor leucas est botrum ciuitas opulenta quondam in vino valde nobilissimo et omnibus bonis mundi. sed nunc funditus est destructa. Inde ad tres leucas est castrum nephim in mari situm fere totum. quod erat principis antiocheni in quo fuerunt. xij. turres bone. et locus munitus valde. vnum huius ville magis nominatum erat inter omnia vna partium illarum.

Baruto

Biblium

Botrum

Nephim

Tripolis.

De Nephim ad duas leucas est ciuitas tripolis nobilis valde. et fere tota in corde maris sita sicut tyrus et populosa multū. De serico multa sūt in ea opera. Terra illi adiacens dici potest adq; dubio paradysus propter amenitates infinitas in vineis oliuetis. ficetis canamellis quibus omnibus in alijs ptibus similes vix reperientur. Campus ante ciuitatem cōtinet in longitudine leucam vnā. in latitudine dimidiā. In quo spacio sunt orti multi. in quibus fructus diuersi crescūt. et in quantitate magna atq; copia. Libanus distat a ciuitate ista ad tres leucas ad cui⁹ pedem oritur fons ortoz fluens impetu de libano sicut dicitur in canticis. Fons iste humiliter nasci videtur. sed subito inualescēs fluxu facit vehemētē et magnū valde. Iste rigat omnes ortos. et planicie inter tripolim et libanū. et cōmendat mirabiliter regionē. Aque ei⁹ optime sunt frigide et dulces. et plura loca religiosa constructa erant quondā sup riuos eius. et ecclesie multe. Venit autē sicut dictū est de rade monte. et pro pte circūnt montē leopardoz. et postea p ortos deditur rigans ipos. Tribus autē fluminibus bene magnis mare ingrediuntur pter riuos altos qui in locis diuersis similiter in mare fluūt. et pro certo de isto fonte verū est qd̄ v̄r in bester. qz fons paruus creuit in fluxu magnū et in aquas plurimas redūdauit. De tripoli ad duas leucas est mons leopardoz. rotūndus in aspectu et satis altus. distans a libano ad vnā leucā. In hui⁹ pede aquilonari spelunca est in qua erat monumentū habens duodecim pedes longitudinis qd̄ sarraceni deuote frequentāt. dicentes illud esse sepulcrū ioseph qd̄ nō credo verum esse. Quia rextus dicit eū sepulcrū esse in thaminath sare ioseph ultimo. que est iuxta sychem in latere montis effraim. Sed creditur potius istud esse sepulcrū chanaan filij cam filij noe. vel alticius filij filioz eius qui ad litterā circa locū illum habitasse probātur vt infra dicitur.

Mons leopardoz.

De spelunca illa ad tres leucas cōtra aquilonē fere est finis antilibani et libani similiter. et vbi vterq; terminatur ostenditur hodie castrum archas qd̄ arathus filij chanaan edificauit. et suo nomine appellauit sicut dicit glosa Gen. x. capitulo. Et gloriosa et pulchra et fertilis ē terra ista vbi libanus terminatur. de cuius situ et longitudine infra dicitur cū de cesarea philippi. et iordanis ex ortu fecero mētionē. De castro archas ad dimidiam leucā est Syn opidū qd̄ Synus filius chanaan frater arathēi edificauit post diluuiū nō p̄q̄l̄. b archas sicut dicit glo. Gen. x. Nestorianus tamē quidā ibidē habitās requisitus dixit michi opidū illud appellari synochim. Et idem dixit michi quidā sarracen⁹. Ibidem sub castro Archas et opido Synochim est planicies magna et amena. et fertilis valde vsq; cōtra castrū crach qd̄ fuerat hospitalis sancti Iohannis fere p leucas vndecim longitudinis. et p sex leucas latitudinis vsq; ad Anterandū que nūc Tortosa dicitur. Planicies ista multa habet casalia. et pulchra nemora oliuarū et ficuū et arborū altiarū diuersi generis et ligna multa. Preterea habūdat fluminibus. et pascuis

Archas

Syn

pinguibus supra modū. vnde turcomāni et madianite et Rodwini ibi-
dem habitant in tabernaculis cū vponibus et filijs et pecoribus suis et
camelis vidi ibidem gregem maximū cameloꝝ. **Planiciem** istā circū-
dant quedā montana ab oriente nō multū alta. que incipiūt iuxta ar-
chas et p̄tendūtur vsq; in Crach. In his montanis habitabāt quidā
sarraceni qui dicūtur vānigert efferi et maliciofi et xpianis infesti.
Iterum ab **Accon** procedendo cōtra aquilonē occurrit primo castrum
qđ dicebatur mons fortis. qđ fuit hospitale tentōnicōꝝ. sed nūc peni-
tus est destructū. **Inde** quatuor leucis cōtra eandē plagam est eboron
castrū munitū valde qđ dñs tyberiadis cōtra tyru edificauerat cū tene-
rent eam sarraceni. distans a tyro septem leucis.
Inde quatuor leucis est ciuitas antiqua **Afor** dicta in quā habitauit
rex ille potens **Jabin** qui cū viginti quatuor regibus pugnauit et con-
tra ioseph et israel ad aquas maron. de qua etiā dicitur **Iosue**. xj. qđ so-
lam **Afor** munitissimā vorax flama cōsumpsit. De hūc p̄conio ciuita-
tis ruine eius testantur vsq; in p̄sentem diem. De ea per sex leucas con-
tra aquilonē est fere **Belenas** ciuitas in pede montis libani. que sicut in
libro **Judicū** d̄r capitulo xviii. **Lays** primo dicebatur. Et cū esset pro-
cul a sydone hoc est fere. xj. leucis. et cū nemine societatis quicq; haberet
homines illius sita in regione roob. ceperūt eam filij dan et vocauerūt
eam **lezendan** nomine patris sui dan. sepe tamen simpliciter d̄r **danle**.
zen etiā **Iosue**. xij. scđm illud. cōgregatus est vniversus israel a dan
vsq; **bersabee**. Est enim hec ciuitas cōtra septentrionem terminus terre
sancte. **Bersabee** vero contra austrū scđm illud q̄rti regū. Venit **helyas**
in **bersabee** iuda et infra et abiit in desertum qđ absq; dubio ciuitati illi
est cōtiguū. et nūc **giblyn** appellatur. **Philippus** autē cū esset tetrarcha
ytiree et traconitidis regionis istā ciuitatē **Belenas** siue dan suo nomi-
ne cesaream philippi voluit nominari. a grecis autē **paneas** appellat.
Sed hodie omnia nomina hec cessauerūt et cōmuniter **Belenas** appella-
tur. **Supra** hāc ciuitatē hincinde oriūtur duo fontes **Jor** et **dan** et in
pede montis libani qui est ante portā ciuitatis cōuenientes in vnū. **Jor**
danem flūuium efficiūt. **Nota** tamen qđ in rei veritate iste nō est verus
ortus iordanis. Dicit enim **Iosephus** et verū est. qđ ab isto loco contra
austrū fere sexcentis stadijs est fons qui appellatur **phiala** semp̄ plen⁹
et nunq; effluens. sed sub terraneo meatu vsq; ad istū locū fluit et ibi es-
fluit scđ dan qđ p̄ palteas in **phialā** fontē missas. in fonte dan receptas
sepius est probatū. **Sarraceni** autē fontē illum nō **phialam** sed **medan**
vocāt. id est aquas dan. quasi dicāt iste sunt aque dan. **Ne** enim aqua
arbbice d̄r dan vero fons est vnus de supradictis. Est autē nō longe a
siueta ciuitate iuxta pyramidem sepulcri beati **job** in traconitide regio-
ne. de hoc autē plenius infra dicitur. **Jordanis** autē flūuius vt dictū est
ante portam ciuitatis **Belenas** cōgregatus. de duobus illis fontibus
post longos circuitus quos facit traconitidē et ytireā seperādo tandē

Afor

Belenas
Lays

40

Capharnaum
Corozaim
Cedar

inter Capharnaum et corozaim mare galilee ingreditur quatuor leucis a Cedar ciuitate que est supra in monte sita. Medio tamen loco inter bez lenas et mare galilee quandam vallem ingrediens in stagnum colligitur tpe resolutionis nimium de libano. diciturque hodie ad aquas Maron ubi Josue cum jabin rege Asor et alijs. xxiiii. regibus dimicauit. victorque existens persecutus est eos usque ad aquas masrefoth. et usque ad sydonem magnam fere per octo leucas. Hec aqua tpe estiuo exsiccatur per magna parte unde crescunt ibi arbuta et herbe dense valde in quibus latitant leones et ursi et bestie alie. et sunt ibi venationes regie. Valles autem in ipso libano et antilibano fertiles sunt et bene culte. habundantes pasuis vineis ortis et pomerijs. habitantque in ea gentes multe.

Iterum ab Acon contra vltimum occurrit castellum ad quatuor leucas. Indin dictum in montanis saron. quod fuit olim domus teuthonicoz. sed modo est destructum. Inde ad tres leucas est castellum regium in valle. quondam domus eiusdem. habundans omnibus bonis et fructibus que etiam in terra illa rari sunt nisi ibi. Inde leucis quatuor contra aquas maron est vallis senym ubi helercineus retenderat tabernaculum non longe a ciuitate Asor cuius vxor nomine Jabel saram principem milicie Jabin regis Asor clauo tabernaculi transfixo per tempora interfecit. sicut de Iudicium. v. Ab ista valle ad duas leucas est labul quod sarraceni zabul vocant. terra illa terra labul est appellata quod displicentiam sonat vt de tercio regum. Inde contra austrum ad duas leucas est ciuitas et castrum zephet firmum situm in monte altissimo quod quondam fuerat milicie templi.

Inde contra aquilonem quatuor leucis iuxta vallem senym est cedes neptalim. de hac fuit Barach filius Abinoen qui contra zisaram pugnavit in monte thabor. Hec videlicet cedes fuit ciuitas fugitioz in tribu neptalim. habundans omnibus bonis mundi. et monstrantur ibidem adhuc ruine magne et sepulera pulcherrima antiquoz. De castro zephet ad duas leucas secus mare galilee est ascensus montis illius in quem totiens ascendit christus ihesus in quo fecit sermonem illum longum et preclarum de octo beatitudinibus et alijs virtutibus qui habetur Mathei. v. capitulo. In quo etiam saturauit quinqz milia hominum de quinqz panibus et duobus piscibus vt habetur Mathei. xiiii. Illic dimissa turba ascendit solus orare. fugit in ipsum cum vellent eum facere regem Johannis. v. Ibi docuit discipulos orare Luce. xi. In eo erat pnoctas in oratione Mathei. viii. Ibi eo descendente supplicauit centurio pro puero paralytico. Ibi ad eum venit multitudo languentium. Et qui vexabatur a spiritibus immundis Mathei. viii. Ibi tetigit leprosum et sanauit eum. Ibi stetit in loco campestri et turba discipulorum eius. De isto monte videtur totum mare galilee et yturea et traconitidis regio usque ad libanum montem. insuper sanie et hermon. terra zabulon et neptalim usque Cedar et alia loca multa. Est autem longus sermo sus et amen. atque abilis ad predicandum. Descendit adhuc ibi lapis in quo sedit predicans dominus ihesus et apostolorum sessiones.

Cedes

In pede montis huius iuxta mare ad triginta fere passus oritur fons
vini muro circumdatus que dicitur esse vena nili qz horam piscem nus
trit qui nusqz alibi inuentur. Josephus fontem hunc appellat Capharna
naum qz totus campus qui est ab isto fonte vsqz ad iordanem p duas
leucas capharnaum appellatur. De fonte isto ad viginti passus supra
mare galilee est locus vbi post resurrectione sua stetit ihesus in litore.
septem discipulis piscantibus dicens eis. pueri nuquid pulmentarium
habetis. vbi etia in lapide videntur tria vestigia a dno ihesu lapidi im
pressa. Inde ad decem passus est locus vbi egressi discipuli de nauu vide
runt primas et piscem suppositu et etia panem vt habetur Johannis. xxi.
De isto loco ad vna leuca contra orientem est capharnaum ciuitas quon
dam gloriosa. sed nuc est valde vilis vix habens septem domos paupes
rum piscatoru. Et est vere in ea impletu illud verbu dno ihesu. Et tu ca
pharnaum si exaltata fueris vsqz in celum. vsqz in infernum detraheris.
Mathei. xj. De isto loco ad duas leucas mare galilee iordanis fluminis
ingreditur. in cuius vltiori litore videntur adhuc ruine ciuitatis Cor
rozaim supra mare galilee quodam site. De loco isto scz Corrozaim ad
vna leuca incipit ascensus montis Samir siue seyr scdm quosda et in
troitus ydumee. Inde ad tres leucas est cedar ciuitas gloriosa et firmo
loco sita in mote Samir ad orientem. et p hanc ciuitate trāsit via p litus
maris galilee ducens ad occidentem. In ysaiā autē via ista vocatur via
maris trans iordanē galilee gentiu. Via maris sr qz omnino procedit
in litore maris. trans iordanē additur qz trās iordanē ducit in regione
que dicitur Aran. Galilee gentiu sr qz galilea ibidem in iordanem ter
minatur. qui iordanis p mediū huius vallis transit.
De ciuitate Corrozaim et ostio fluminis iordanis quatuor leucis contra aquis
lonem est Swittha ciuitas. vnde in Job sr Baldach swithes. Iuxta ea
est pyramis beati job ad orientem in planioribus locis. Sub ciuitate ista
versus ciuitate cedar. cōsueuerunt conuenire sarraceni de Aran et mesopo
tamiā syrie de moab amon et tota terra orientali circa fontē phialā. de
quo dictū est supra et habere mūdinas toto tpe estatis propter locorum
amenitatē. et erigere tentoria diuersorū colorū. que in ciuitate Cedar ex
istentibus in monte pulcrū generant prospectū valde. que tabernacula
Cedar in canticis appellantur. De ciuitate Corrozaim quatuor leucis
contra orientem est ciuitas Cedar in mote alto sita. quā Josephus appel
lat Camelam. pro eo qz mons in quo sita est ad modū cameli dispositus
est. In principio longior ad modū colli et capitis cameli. In me
dio gibbū habens vt dorsum. incipiens in fine in modū caude declinare
Hic nota qz sicut dictū est supra tota terra circa iordanē in litore eius
orientali appellatur Tracomicis regio sup planicies libani vsqz ad
montē Hermon et bosra. Litus vero iordanis occidentale appellatur
galilee gentiu siue yturea siue labul siue decapolis. et via maris trāsit
per mediū eius ab Accon scz procedendo per valem terre Aser que nuc
sancti Georgij appellatur. in sinistro habens ciuitate sephet et p litus

Capharnaum

Corrozaim

Cedar

Swittha

Sephet

Terra Aram

fric
na

Lasale

Naason

Dothaym

Ramathaym sophym

Neptalim

Josapatam

Bethsaida

maris vsqz Cedar ad montana sez traconitidis regionis supra qua est terra Aram. vnde dicit quedā glosa vir erat in terra hus nomine job. glosa Aram pater syror qui codidit damascū et syriam. codidit hus coditorem traconitidis regionis. hic intra celestiam et palestina tenuit principatum que terra ab eo terra hus est dicta. vnde vir erat in terra hus siue in regione traconitide. hanc habuit Philippus tetracha sicut et yturea que est citra regionē jordanis ad occidentē vsqz ad montes sydonior et tyror et acconensiu.

Iterū ab Accon pcedendo directe cōtra orientē occurrūt hee ciuitates. Prima est casale qd̄ dr Santgeoz. vbi idē sanctus Georgius dr fuisse natus. et est sitū inter montana in valle pingui. et est fertilis et amena que amenitas ptenditur vsqz ad mare galilee. et fuit vallis fortis aser vsqz iuxta sephet p decē fere leucas. Et propter ei⁹ amenitatē ad literā dici de ea poterat illud Gen. xli. x. Aser pinguis panis eius et plens de licias regibus. qd̄ vtiqz verificatū fuit in sorte tribus huius.

Inde ad quatuor leucas cōtra austrū fere declinādo aliquatiter cōtra orientē est villa Naason de tribu neptalim in valle sita. de qua legitur in Thobia primo capitulo. Inde ad tres leucas cōtra austrū est dothaym Gen. xxxvij. vbi ioseph inuenit fratres suos sitū sub mōte bethulle ad vnā leuca opidū valde amenū in vinetis oliuetis et ficetis. habūdās etiā pascuis pinguibus. Ibidē adhuc in campo ostenditur cisterna Ioseph in qua missus fuit ioseph. que est ibidē iuxta viam que de galaad venies cōiūgitur. in bethsaida tamē viā q̄ de syria dūcit in egiptū ascēdens de dothaym iuxta montē bethulle et inde p campū esdrelon pcedens sub monte Thabor ad sinistrā h̄ campū magedo ascendit montē effraym et venit in Ramathaym sophym p qz gazam dūcit in egiptū. Per hāc viā venerūt hysmaelite qui emerūt ioseph. De ista villa legitur q̄rti regū. vj. capitulo. q̄ syri in ea vallauerūt heliseum qui eos inde duxit ad mediū samarie. que distat inde fere p vnā dietam.

Nota tamen q̄ Dothaym nō solum est villa sed etiā contrata ab ipsa villa dicta. que illi ab antiquo adiacet. sita in terra capestrū inter mōtes hincinde nō multū altos irrigua fontibus et ideo pascuosa atqz alendis pecoribus apta. De Naason ad duas leucas cōtra orientē de dothaym cōtra aquilonē est ciuitas Neptalim de qua fuit thobias. in firmo loco valde sita. habet enim ab occidentē montē altū valde et penitus inascensibilem. nisi a pte orientis pbene spaciū. Hanc puto tpe exidij Ierosolimitani scdm Iosephū Josapatā dictā. in qua idem Iosephus obfessus fuit a romanis et captus vt ipse testat nūc syrin dicit. Et distat de sephet pauloplis q̄ leucā vnā. De neptalim p duas leucas in angulo maris galilee vbi idem ab aquilone curuari incipit cōtra austrū sita est Bethsaida ciuitas Andree et Petri et Philippi. nunc habet vi x sex domos iuxta viā que de syria dūcit in egiptū. habuit antiquitus aqueductus de flumio que Iosephus vocat parūū jordanem. qui medio loco inter ipam et Capharnaum ingreditur mare galilee.

Huius vestigia adhuc apparent **I**nde p duas leucas cōtra meridiem est magdalu castellum marie magdalene cui? domus adhuc ibi videtur situm est in litore maris distans a bethulia tres leucas fere contra vltimum. et habet a pte occidentis et aquilonis planiciem magnam et pascuosam. Et ista diuisio nō habet villas aliquas amplius circa mare galilee. s; in alio eius litore sunt ciuitates et castella plura ad hanc diuisionē ptinentia in terra ierusalem que huic directe est opposita.

In hac sunt ciuitates plures vt **J**erasa **G**adera **P**ella **S**uirtha a qua fuit baldach **S**uirthes **T**hemā a qua eliphas themanites et plures alie **G**erasa tamen ciuitas est in litore maris sita galilee sub monte **S**eyr cōtra cyberiadem fere s; modicū declinās ad aquilonē. Et erat de tribu manasse dimidia q̄ citra jordanē sorte acciperat. Et nota q̄ tota terra ista vltra mare galilee montuosa est valde. Et erat in regno **D**g regis **B**asan pro pte aliqua dr mons **S**eyr qz **E**sau ibi habitauit vt statim dicitur. Dicebatur insup alibi mons **S**anir qz ille erat in ea. Item dicebatur mons **H**ermon q̄ similiter illic erat. et ita a diuersis locis et mōtib; diuersis erat terra ista nominibus appellata. tota tamē cessit in partē dimidie tribus manasse. sed nūq̄ eam totam possedit. Quia filij **E**sau habitant in ea pro pte vsq; in p̄sentē diem. appellantur autē cōmunitē sarraceni. qz nec ritu nec lingua discrepāt ab eis nisi forte tonsura et vestitu. **H**ic tamen sciendū q̄ adhuc est alius mons **S**eyr siue **E**dom cōtra desertū maris rübri de quo dr **Gen.** viii. q̄ **Chodorabam** mor et alij reges cū eo percussērūt **Choreos** qui habitabat in monte **S**eyr. qui tūc vtiq; nō dicebatur mons **S**eyr qz **E**sau qui et **S**eyr dictus est a quo et mons iste appellatur nondū erat natus. vnde p̄ anticipationē creditur esse dictū. Item **Deuteronomij.** iij. trāsibitis p̄ terminos fratru vestrorū filiorū **esau** qui habitāt in **seyr** et timebūt vos. hoc primo dictū fuit filiis israel venientibus de egipto cū essent in cades barne venturis ad montē **seyr** qui est iuxta cades barne vbi tūc erant. sed certū est q̄ terminos hui? mōtis **seyr** qui est supra mare galilee nūq̄ acceperūt filij israel cū exirent de egipto. qz iste mons **seyr** cōiungitur cū **damasco** quo nūq̄ pugnerūt. **A**lius autē **seyr** mons de quo ibi loquitur cōiungit cū deserto **pharan** quē longo tpe circūierūt filij israel p̄hibiti a dño ne eū tangerent. Et de illo monte **seyr** dr **Deuteronomij.** ij. in monte **S**eyr olim habitauerūt filij israel. In isto autē monte **seyr** qui est iuxta mare galilee et montē **galaad** habitabat **E**sau eo tpe quo **iacob** redijt de mesopotamia syrie cui occurrir iuxta vadū **jabothe** vt dr **Genes.** xxxij. **E**st adhuc tercius mons **seyr** in finibus **azoti** et **astolonis** q̄ ascriptus fuit tribui **juda** in distributione terre. sed quare sit sic dictus nō recolo me legisse. habitatores tamen loci illius ydumei dicti sunt sicut et alij posterū **E**sau ab edom ydumei dicebantur.

Tem ab **Accon** cōtra aūstrū ad quatuor leucas est **chana** galilee vbi dñs cōuertit aquā in vinū vt habetur **Johannis.** ij. et ostenditur ibidem hodie locus vbi steterunt **seyr** ydrie et tricliniū in quo erant mensē.

Magdalu

Gerasa

Suirtha

Theman

*Esau mont
Seyr.*

*Chana
Galilee*

Sunt tamen hec loca sicut omnia alia fere in quibus dñs aliquid ope-
ratus est hodie sub terra. Et descenditur ad illa in criptā p̄ plures gra-
dus. sicut etiā est locus annūciationis et natiuitatis xpi. et iste locus
in chana galilee et plura alia q̄ ostenduntur sub terra. Cui⁹ rei aliā nō
inuenio rationē nisi q̄ p̄ frequētes destructiones ecclesiarū in quibus
erāt loca ip̄a ruine sūt sup̄ terrā exaltate et sic eis qualitercūq̄ coplas
natis alia edificia desup̄ sunt constructa. Cristianam vero deuotionē ha-
bentes visitādi loca ista et volentes ad vera loca vbi res est gesta puez-
nire. necesse habuerūt loca emūndare ad gradus faciendos vt sic ad ea
puenirent. Et ideo fere omnia loca ista quasi in criptis videntur.
Chana galilee ab aquilone montē habet altū et rotundū. et est in decli-
uo lateris ei⁹ sita. sub se vero cōtra austrū habet campum et planiciem
valde pulcrā. quā Iosephus appellat Carmelton vsq̄ in sep̄tū ferti-
lem nimis et amena. Unde nō longe sunt ciuitates ille quondā p̄po-
tentes et p̄clare Tirus et Sydon. de quib⁹ etiā supra mētio est habita.
In quarū pres cū secessisset ih̄sus ecce mulier chanaea a finibus illis
egressa clamauit dicens ei. Misere mei dñe fili dauid filia mea male
a demonio vexat̄ rē. quā et ipse sanauit vt habetur Mathei. xvij. Et
est ibi indulgentia septēnis. Multe quoq̄ alie ciuitates et opida in eo-
dem sunt districtu. in quib⁹ legitur dñs miracula multa fecisse. vt eū
geliste tradūt. Inter q̄s maritima quedā p̄stat ciuitas q̄tuor distās ab
Ierusalem dicitis. que hodie Barutū est dicta. portū habes marinū. Et
et ibi nō longe ciuitas q̄ Cappadocia appellat̄. vbi sanctus Georgus
draconē interfecit. Et est ibi indulgentia septēnis rē.
Item de Baruto ad septentrionalem plagā est ciuitas quedā q̄ tripo-
lis nūcupatur vbi est locus ille in quo sancta Marina in habitu virili
monachali de crimine accusabat̄ q̄si cū filia cuiusdam bubulci. carnis
p̄petrasset peccatū. Unde p̄cedendo est ciuitas quedā Leodosia dicta
hodie destructa et desolata. vbi tamē inter alias ecclesias quedā est cete-
ris p̄ulterior ad sanctū Saluatorē appellata q̄ remāsit. Et est in ea in-
dulgentia septēnis cū toridē carenis. Adhuc vltterius p̄gendo veni-
tur ad Antiochiam ciuitatē. vbi sanctus Petrus verbū vite p̄dicās plu-
rimisq̄ miraculis coruscās infra septē dies plusq̄ decē milia hominum
baptisauit. vbi etiā cōstituta sibi cathedra multitudo populi ad eū cō-
ueniens quotidie audiebat sanā doctrinā q̄a sanitatū efficacia cōfir-
mabat. vbi et p̄ septennū p̄sūt. vbi etiā primū omnium xpianū nomē
fuit exortū. Sūt autē ibi plures ecclesie. nam et sedes patriarchalis illic
plurimo tpe p̄senerunt. Et ē ibi indulgētia septēnis cū toridē carenis.
Unde p̄cedēdo est ciuitas Acon dicta siue p̄tholomeida. de qua supra
habitu est. vnde etiā omes hec diuisiones incipiūt ad alias sc̄dm diuer-
sas plagas p̄cedendo. Ibi sanctus paulus verbū vite diu p̄dicauit. Et
fuit hec ciuitas quondā sub dominorū Rodensū ditione.
Unde venitur in ciuitatē Damascenorū inclitā et insignem. itinere sep-
tē dierū ab Ierusalem distantē in qua sanctus paulus baptisimū suscepit

Chana galilee.

Tirus
Sydon.

Azinma Baruto
Cappadocia nō.

Leodosia.

Antiochia.

Acon.

Damascus.

non enim longe ab ea locus est ubi subito circūfuit eum lux de celo et
cadens in terrā audiuit vocē de celo dicentem sibi **Saule saule** quid me
psequeris et c. et cū dixisset dñe quid me vis facere. ait ad eū dñs. **Surge**
et ingredere ciuitatē sez damascū et dicetur tibi quid te oporteat facere.
Ad manus autē viroꝝ introductus damascū erat ibi tribus diebus nō
videns et nō mādicauit neqꝫ bibit. Tandē post baptismū accepto cibo
cōfortatus est et māsit cū discipulis qui erāt damasci p dies aliquot. et
cōtinuo ingressus synagogas pdicabat iudeis ihesum affirmans qꝫ hic
est xꝑs. Tandē cōspirantibus in eū iudeis. et notificatis insidijs eorū
p discipulos noctu in sporta p murū submissus est. vt habet actū. ix.
p totū. Est etiā ibi domus Ananie qui iussu dñi Paulū baptisauit.
et in hodiernū vsqꝫ diē locus ostenditur in muro ciuitatis. vbi a fratribus
in sporta fuit dimissus querentibus eū iudeis interficere. Et est ibi
indulgentia septēnis et c. sicut et in loco sue cōuersionis de quo supra. q
ad dimidiā leucā distat a damasco. Sed harū ciuitatū ptermittā vltē
riori descriptione. qꝫ nō venerūt in sortem tribuū filioꝝ israhel ad cepta
reuertamur. **Igitur** de chana galilee ad duas leucas cōtra meridiem
fere in via q de Gepharo tyberiadem ducit. est villa quedā Rama no
mine in qua jonas propheta dr sepultus fuisse. villa ista est sub monte
sita q de nazareth venies includit pdictā vallē Carmelon a pte aus
strali. De Rama ad vnā leucā et fere dimidiā cōtra orientē. est villa
grādis quondā vt videtur nomine **Abelna**. de qua legitur **Judith**. vij
capitulo. qꝫ holofernes vadēs cōtra **Bethulia** venit secus eā. et sic opor
tebat qꝫ propter difficultatē locoꝝ via alia illuc esse nō poterat.
De hac villa creditur oriūsus fuisse **heliseus** propheta. sicut dr. iij. regū
ix. capitulo. et est in cōtrata illa que dr **Dothaim** distās de ipa villa
p mediā leucā cōtra occidentē. Sūt in ea columnę multę marmoreę et
ruine magne que omnia ostendūt eā fuisse gloriosā. et est in loco al
to et firmo sita. De **Abelna** ad vnā bonā leucā est mons **Bethulie** vbi
Judith occidit **holofernē**. qui mons p totā fere galileā videtur pulcer
valde et munitus. Sūt in ea adhuc plura edificia et ruine plures. sed et
in fine mōtis adhuc castellum p tuitione mōtis factū. Ibi etiā adhuc
sunt edificia castrorū **holofernus** in campo prope **dothaim**. et vallis in
qua **Judith** se lauit et quā girauit in **bethulia** redeundo. De **Bethulia**
ad duas leugas bonas supra mare galilee inter orientē et austrū est cui
tas **tyberias**. a qua mare galilee mare tyberiadis dictū aliquoties inue
nitur. vt habetur **Johannis**. vi. hec antiquitus dicebatur **zennereth** que
postmodū ab herode tetrarcha galilee instaurata ad honore tyberij cesa
ris tyberias est appellata. Ibi xꝑus cū trāsiret vidit publicanū nomi
ne **leui**. qui et **martheas** sedentē ad **theloneū** et ait illi. **Sequere me**. Qui
relictis omnibus surgens secutus est eum. et fecit ei cōmuniū magnū in
domo sua et c. vt habetur **Mathei**. ix. et **Luce**. v. Et est ibi indulgentia
septēnis. Ibi in propimo est locus vbi xꝑus filiam archisynagogi
a mortuis resuscitauit. eppellēs priꝫ tibicines et turbā tumultuantē et

Rama

Abelna

Bethulia

Tyberias

Regio Decapolis

- Tyberias
- Sephet
- Cedes neptalim
- Asor
- Capazca philippi
- Capharnaum
- Jacopata
- Bethsaida
- Corosaym
- Bethsan

Sephoru

Nazareth

vt habetur **Mathei. ix.** Est autē longa valde illota litus maris plon- gum sita et sunt in eius australi pre balnea medicinalia. et ruine mul- te et magne. **Palme** autē multe crescunt ibi. et sunt ibi vinee et oliueta et terra pinguis valde. **Hic nota** q̄ in hac ciuitate tiberiadis sez termina- tur regio q̄ decapolos appellat. cui⁹ fines siue extremitates sunt mas- re ab oriente. et sydon magna ab occidente. et hec est latitudo eius. In longitudine vero p̄tenditur a ciuitate tyberiaide et toto litore aquilo- nari maris galilee vsq; in damascū. et s̄r decapolis a. x. ciuitatib⁹ pri- cipalib⁹ sitis in ea que sunt tyberias. sephet. Cedes neptalim. Asor. Ce- sareia philippi. Capharnaū. quā iosephus juliam appellat. Jacopata. Bethsaida. corrosaym. Bethsan. q̄ satopol dicebat. Sūt tamen adhuc in ea plures alie p̄ter istas. **Hic nota** tamē q̄ terra ista diuersis nominis- bus appellatur. Dicitur enim vt supra dictū est nūc yturea. nunc regio traconitidis. nūc planicies libani. nūc terra roob. nūc labul. nūc galis- lea gentiū. nūc galilea superior. et est semp eadē regio licet diuersis no- minibus appellatur. et nō continet multo amplius q̄ dictā et dimidiā in longū et in latū. neq; videtur michi q̄ longitudo excedat latitudinē nisi forte in modica quātitate. Post territoriū autē sydonense et mōtas- na vsq; barutū est proprie yturea regio in valle q̄ s̄r bakar et q̄ ad ras- dices libani extenditur in longū saltus libani appellatur.

De tyberiaide redeundo contra occidentē ad sex leucas et de chana galis- lee ad duas leucas contra austrū est **Sephoru** opidium et castrū desup- pulcrū. de quō **Joachim** pater beate marie virginis s̄r oriūdus fuisse.

De sephoro ad duas leucas cōtra austrū sere sed modicum declinando contra orientem est **Nazareth** itinerē dierū triū ab **Jerusalem** ciuitas galilee illa videlicet benedicta. in qua virgo de radice yesse exorta ad eā facta angelica salutatione de spiritu sancto cōcepit ventris fructū be- nedictū ih̄sū xpm. Distat autē ab **Accon** leucis septē. Est hodie in ea p̄manens locus ecclesia scilicet quedam in honore virginis gloriose cō- secrata olim quidē in veneratione multa habita. sed hodie valde deso- lata. In eadem ecclesia. parvula quedam est capella exstructa in loco dominice annūciationis. vbi etiam hodie marmorea quedā manet co- lumna cui virgo ipsa fuit appodiata quando angelus gabriel missus a deo sibi attulit nūcium salutarē dicens. **Aue gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus.**

Tria altaria sunt in capella et est excisa de rupe in petra sicut et locus natiuitatis. passionis. et resurrectionis. **Magna** quoq; pars ciuitatis **Nazareth** erat antiquitus excisa in rupe que adhuc apparet.

Ibi etiam quondā fuit synagoga. in quam cū post baptismū dñs ves- nisset **Nazareth** vbi erat nutritus. intravit scdm̄ consuetudinem suam in die sabbati et surrexit legere. Et traditus est ei liber ysaie prophete. Et vt reuoluit librū inuenit locū in quo scriptū erat. **Spiritus dñi su- per me. propter qd̄ vnxit me. euāgelizare pauperibus misit me. sanare cōtortos. p̄dicare captiuis remissionē et cecis visum. dimittere cōtractos**

in remissionē peccatorū. p̄dicare annū acceptū dñi et diem retributionis
Et cū coplucisset librū. reddidit ministro et sedit. et omnī in synago-
ga oculi erāt intendentes in eū. et omnes mirabantur in verbis gratie
que p̄cedebant de ore ipsius. vt habetur **Luce. iij. capitulo.**

Est insuper in fine ciuitatis vbi quondā erat ecclesia sancti gabrielis
nuncupata fons quidam siue puteus qui ab incolis venerationi habetur
tur de quo hausit aquam sepe vt dicitur **Puer ihesus ministrās dilecte**
matris sue. Extra ciuitatē contra aūstrum forte quantū quater potest
arcus iacere est locus qui vocatur saltus domini in monte. in cuius
superciliū iudei duxerūt ihesum vt precipitarent eum. Ipse autē transiēs
per mediū illoꝝ ibat. vt habetur **Luce. iij.** et est ibi indul. septennus.

Moy autem inuentus est xp̄us in latere montis oppositi ad iactū ars-
cus et videntur ibidem adhuc linamenta corporis et vestiū lapide im-
pressa. De monte isto videtur fere tota latitudo campi magni esdrelon.

De nazareth ad duas leucas cōtra orientem est mons Thabor. in quē
assumpsit ihesus **Petrū et Jacobū et Johannē fratrem eius. et transfigu-**
guratus est ante eos. et resplenduit facies eius sicut sol. vestimenta au-
tem eius facta sunt alba sicut nix. vt habetur **Mathei. xvij.** In huius
montis cacumine est murus ambiens locum transfigurationis dñice.
Intra quē est ortus arboribus cōsitus et fontibus irriguus. Nemo ta-
men in eo habitat. sed in pede montis multi morantur pagani. Neq̄
enim aliquē hominē dignū arbitrantur. vt in eo monte maneat quem
valde venerantur et cognomināt pro reuerentia loci montē dei. **Estq̄**
plenaria ibi omnīū peccatorū remissio.

Ibi etiā hodie ostenduntur ruine triū tabernaculoꝝ siue claustrorū scdm
desideriū petri cōstructorū. **Sūt p̄terea ibi ruine maxime palacioꝝ tur-**
riū et regalīū edificioꝝ in quib⁹ nūc latitāt leones et bestie alie. et sunt
ibi venationes regie. Difficile ascēsum habet mons iste et est altus val-
de haptus pro castro cōstruendo. In pede ei⁹ australi cōtra villā **En-**
dor in via q̄ ducit de syria in egiptū est locus vbi **th̄ melchisedech** occur-
risse **Abrahā** reuertēti a cede quatuor regū. vt habetur **Gen. xviij.** de confis-
sio damasci. **Ad pedē vero ei⁹ ex pte occidentis cōtra Nazareth est cas-**
pella cōstructa in loco in quo dñs de mōte descendens dixit discipulis
suis. nemini dixeritis visionē hāc **Mathei. xvij.** In pede eius orientali
descendit **torrens cyson** in quo **barach** pugnavit cōtra **zisarā** et vis-
cit eum et fugauit. **Torrens iste cyson collectus de aquis pluvialibus**
mōtis **thabor** et **hermon** descēdit cōtra mare galilee. et intrat illud iux-
ta castrū bellifort. qd̄ fuit fratrum hospitalis sancti **Johānis.** De monte
thabor ad dimidiā leucā cōtra **Eurū** est villa **Endor** in monte sita **her-**
monio scz modico. q̄ **hermoniu** non est mons p̄ se. sed quasi tumor qui-
dam veniens de monte **hermon** contra montem **Thabor.**

Et in eo est villa Endor sita. de qua dicitur in ps̄ Disperierūt in endor
In hac villa mansit mulier habens phitonem que ad instantiā saulis

Thabor

Endor

Cyson

Hermonu

Villa Endor

hermon

Naym

Carmeli

Caypha

maggedo

Campus maggedo
esdrelon
planities galilee

samuelem suscitauit. vt dr primi regū. xxviii. qui sepultus fuit in **Na** mathaym sophym fere ad duas dretas de illo loco. De nazareth ad duas leucas. de monte thabor plus vna. cōtra austrum est hermon maior mons in cui⁹ latere aquilonari est ciuitas Naym. cuius cū appropin⁹ quāret porte xpus. ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris sue quē et a mortuis suscitauit. vt habetur **Luce. vii.** Et est ibi indul. septe. Et extenditur mons iste in longitudine fere quatuor leucis cōtra mare galilee. et terminatur nō longe a loco isto vbi jordanis fluius egreditur de mari galilee.

Terum ab **Accon** cōtra notum occurrer prima ps mōtis carmeli ad quatuor leucas de **Accon** vbi locus est in quo helias propheta occidit sacerdotes baal in torrente cyson. vt dr tercij regū xviii. qui etiā ibidem post modicū spaciū mare magnū ingreditur vna leuca a ciuitate **Caypha**. sed fere ad tres leucas a ciuitate **Acconensi**. Et nota de isto torrente cyson qd licet in rei veritate videatur et dicatur vnus esse. dupliciter tamen accipitur. qz dupliciter currit. Aliqua enim ps eius currit cōtra orientem ad mare galilee. aliqua vero currit contra occidentē ad mare magnū. Et hęc diuersitas cursus huius ex eo contingit. qz mons thabor et mons hermon nō longe distant ab inuicem trāsmittūt ad se inuicē tumore quendā vt videatur quasi continuari in pede montis vtriusqz. qui tumor maior est ex pte montis hermon. et vocatur hermoniū. de quo dictum est supra. in quo sita est villa **Endor**. et iste tumor impedit ne aquē pluuiales q cadūt in vtroqz mōte descendāt ad plagā vnā omnes. Sed ps vna descendit contra orientē et ingreditur mare galilee nō longe a ciuitate **berhsan**. In hoc torrente cyson pugnavit barach cū zysara vt dr iudicū. v. Alia ps descendit contra occidentē ad mare magnū. Et in hoc torrente cyson helias interfecit sacerdotes baal vt dr. iij. regū. xviii. Ad istā tamen pte quē contra occidentē fluit colligūtur aquē multe de monte effraym et de locis samarie propinquis. et de toto cāpo magno esdrelon et maggedo. De loco interfectionis sacerdotū baal ad tres leucas cōtra austrū est castellū montis **Cayn** in pede extremo mōtis carmeli. vbi lamech cayn sagitta interfecit. vt dr **Gen. iij.** occidi virū in vultus meū etc. De cayn monte ad sex leucas cōtra austrū est maggedo qd nūc subube dr. vbi mortuus fuit ochozias rex juda quē hien rex israhel vulnerauit iuxta israhel in ascensu gagaler. qn etiā ipe hien joram regē israhel sagitta interfecit et proici fecit in agrum naboth israhelite vt habetur qrti regū. ix In hac eadem maggedo occisus est **Dzias** rex juda a pharaone rege egypti qn pficiscebāt cōtra regē assirioꝝ ad flumē eufraten. vt dr. iij. regū. xviii Et nota qd campus maggedo et esdrelon et planities galilee vnū sunt et idē nomina alia acqviserūt. et appellat nūc cōmuniter cāpus sabei a quodā castello sabei dicto. qd distat a ciuitate affeth quātū ter vt iaceat arcus. Est autē in rei veritate campus galilee qui cingitur ab oriente mari **Galilee** et **Jordane**. ab austro monte **Effraym** et **Samaria**.

ab occidente partim monte effraym partim monte carmelo. Ab aquis
Lone mōtibūs p̄fenicie et libano. Et videtur habere capus iste in longi-
tudine decē leucas fere in latitudine sex vel amplius in p̄tibus aliqui-
bus fertilis supra modū in frumento vino et oleo. et habūdans omni-
bus bonis mūdi. ita q̄ videtur michi q̄ terrā nō viderim meliorē si des-
meritis et peccatis nostris nō impredientibus eā possent colere xpiani.
De mōte **Cayn** cōtra orientē ad duas leucas et amplius casale mesiba
est in torrente cyson. p̄ vnā leucā a pede mōtis hermon. De mesiba vna
leuca cōtra austrū est castellum q̄ d̄r **Faba**. ad cui⁹ latus occidentale
extra viā que ducit **Jesrahel** ad dextrā ostenditur ruine ciuitatis **affeth**
vbi syri pugnauerūt cōtra **Ahab** regē israhel quādo dixerūt dii mōtiū
sunt dii eorū. pugnemus cōtra eos in campestrib⁹ et obtinebim⁹ eos vt
habetur terciū regū. xx. capitulo. De **affeth** ad vnā leucam cōtra oris-
entē ad sinistram extra viam que ducit **Jesrahel** in latere australi mō-
tis hermon. **Suna** ciuitas ostenditur quam frequētare solebat **Helise-**
us vadens de **Carmelo** ad **Galgala** vel **Jordanem**. Erat enim planior
via eunti in **Hericho**. vbi cum filijs prophetarum morabatur vadens
de **Carmelo** per **Sunā** in **Bethsan**. et inde per cāpestria **Jordanis** vsq̄
ad **Galgala**. deo quarti regū quarto dicitur q̄ cū vellet ire ad **Jordanē**
oportebat eum transire p̄ **Sunam**. et hac occasione eā frequētabat. De
ipsa etiam ciuitate eadē mulier mortuo filio suo. venit ad eum in mon-
tem **Carmeli**. qui distat p̄ quatuor leucas de loco isto. hui⁹ filium **He-**
liseus ip̄ suscitauit quarti regū. iij. Ibi castrametati sunt philistym
quādo **Saul** venit in **gessoe**. primi regū. xxviiij. Et primi palipomez
non. v. De ista ciuitate **Suna** fuit **Abisag** sinamitis. que senem regem
Dauid calefecit dormiens in sinu eius. terciū regum primo. De **Suna**
duabus leucis contra orientem fere sed parum declinādo ad austrum
est **Bethsan** ciuitas inter montem **Gelboe** et **Jordanem** dimidia tantū
leuca a **Jordane** semota. in cuius scz ciuitatis **Bethsan** muro philistym
suspendērūt cadauera **Saulis**. et filiorum eius in monte **Gelboe** occis-
sorū. primi regum vltimo. Dicebatur aliquādo **Satopol** vt dicit **Jos-**
ephus. sed nūc ab omnibus **Bethsan** appellatur. et est locus delicatus
valde. Supra hanc cōtra occidentē est mons **Gelboe** extrēdens se vsq̄
Jesrahel ad duas leucas. De **Bethsan** ad duas leucas contra occiden-
tem. oritur fons magn⁹ ad duas leucas sup̄ **Bethsan**. qui dicitur fons
Jesrahel primi regū vltimo. vbi philistym posuerūt castra sua cū esset
Saul in **Gelboe**. inter ip̄m fontē et **Bethsan**. De fonte isto ad modicū
fere quātū bis potest iacere arcus est ciuitas **Jesrahel** in loco aliquātū
sum eluato sita. quondā vna regaliū ciuitatū in israhel. sed hodie vix
habet. xxx. domos. et d̄r hodie **Sanachim**. et est in pede mōtis **Gelboe**
ad occidentē sita. ante cui⁹ introitū adhuc ostendit ager **Naboth** **Jesra-**
helige. de quo. terciū regū. xxj. et distat duab⁹ leucis modicis a ciuitate
Suna q̄ est ab ipsa cōtra aquilonē in latere australi mōtis **Hermon**
Isti duo mōtes scz mons **Hermon** et mons **Gelboe** ita sunt dispo-
siti

Mesiba

Affeth

Suna

Bethsan

Mons gelboe

Jesrahel

ut mons gelboe sit ab austro et hermon ab aquilone et duarū modicas
rum leucarū spaciū sit inter eos. longitudo vero eorū protenditur ab ori
ente in occidentē. et terminantur ambo in iordane longi duabus leucis
vel plus. In planicie vero intermedia multi et magni habitū sunt cōs
flicus. Ibi enim pugnavit gedeon cōtra madian. **Judicium. vi.** Item
saul contra philistym. Item achitob contra syros. ibi etiā tartari cons
fli verūt cū sarracenis superioribus temporibus.

Nota aut de isto monte hermon q̄ adhuc est alius mons eiusdem noz
minis supra regionē traconitidē iuxta montē sanir q̄ est multo maior
et altior isto. et ille est de quo scriptura in multis locis loquitur nō iste
In planicie vero q̄ ē inter montes istos incipit cōuallis q̄ dicitur illustris
propter sui amenitatē et fertilitatē. Et extenditur a loco isto p̄ totū des
censum iordanis vsq̄ ad mare mortuū. Anteq̄ enim subuerteret dñs
sodomā et gomorrā erat conuallis hec illustris q̄ irrigabatur sicut pa
radisus et sicut egiptus vt dicitur **Gen. viii.** **Jesabel** aut pulcra habet pro
spectacula p̄ totā galileā vsq̄ ad carmelum et mōtes phenicie montēq̄
thabor et galaad et vltra iordanē et totū montē effraym vsq̄ carmelū.
Iter autē de monte galaad versus **Jesabel** est in latere australi mon
tis gelboe p̄ viā valde planā de iordane p̄ hermon et salim vbi erat **Jo
hannes baptisans.** et p̄ hāc viā venit hien de ramatha galaad q̄ dicitur
speculator: video ego globū hien venientis. q̄rti regū. ix. Nec verū est q̄
dicunt quidā q̄ nec ros nec pluuia veniat supra montes gelboe. Verū
est tamen q̄ in quibusdam locis petrosi sunt aridi et steriles sicut alij
montes israhel. De **Jesabel** quatuor leucis contra austrū est gymin opi
dum munitū quidē. s̄ collapsum sitū in pede montis effraym. a quo
opido incipit samaria. et terminatur galilea. De gymin vsq̄ iordanē
sunt fere septē leuce contra orientē. et illi parti ab austro coniungitur ter
ra taphne q̄ habet mōtes valde altos. De gymin cōtra austrū ad qua
tuor leucas est ciuitas **Sebaste.** q̄ quondā samaria dicebatur. cū caput
esset et metropolis decem tribuū. In qua subscripti regnauerūt reges
israhel successiue videlicet **Jeroboā Nadab Baasa hela. zamri. Amri
Achab Dohasias joram Hien joachas joas. jero boam. zacharias. sel
lum. manahel. phaceia. phacee. o see.** In hac ciuitate postmodū p̄cur
dñi sanctus **Johannes baptista** ab herode vincus missus fuit in carcerē
et ob p̄uēllē saltatricis rogatus. immo maris sue adultere pessime mis
so spiculate in carcere ipo decollatus vt habetur **Marci. vi.** Et est ibi
indulgētia septēnis cū totidē carenis. Fuit autē ciuitas hec ab olim ma
iorem immodū insignis et potēs atq̄ munitissima. s̄ hodie nec vnā has
let domū nisi duas ecclesias desolatas. de quaz vna q̄ principalis erat
et sedes cathedralis. sarraceni fecerūt sibi maneriā. et maxime de sepul
cro eiusdē beati **Johannis baptiste** q̄ de marmore fuit factū ad instar
sepulcri dñici vbi idem sanctus inter **Heliseū** et **Abdiam** prophetas
fuerat sepultus. Ista ecclesia est in latere montis sita in descensu
Alia ecclesia est in supercilio montis vbi erat palaciū regis. hāc inha

Valle illustris

Galily

Sebaste. Samaria.

Reges Israhel.

bitabant quondam greci et quidam monachi xpiani. **S**amaria autem ipsa
ad tantam miseriam nunc devenit ut in reiveritate sit ortus olerum effecta. sicut
achas rex eius facere voluit de vinea **Naboth** **I**srahelite eo quod esset
prope domum suam. et reuera nunc iusto dei iudicio non solum vinea ipsa sed et
palatium ipsum regis est in ortum olerum commutatum. **S**itus huius civitatis val-
de pulcher erat. **E**rat enim prospectus eius usque ad mare joppen et antequam
patridam et cesaream palestine. per totum quoque montem effraym usque ramatha
sophym et ad carmelum mareque iuxta **Accon**. habundabat fontibus ortis
et olivetis et omnibus bonis mundi istius. **D**e samaria quatuordecim
contra orientem sita est **T**ersa civitas in monte alto. in qua reges israel ante
constructionem samarie aliquanto tempore regnaverunt. et erat in sorte manasse.
De tersa sex leucis contra orientem in via qua itur ad **Jordanem** est terra
tophne. quae inter ceteros montes habet unum valde altum. hoc similiter fuit in
sorte manasse. et protendit usque ad caepetria iordanis contra macherota.
De samaria ad duas leucas contra austrum iuxta viam que ducit siche-
m in monte alto ad dexteram est **Bethel** mons in quo **Jeroboam** filius **na-**
both posuit unum de vitulis aureis quibus peccare fecit israel.
Inde ad dimidiam leucam ad sinistram super viam est alius mons altior priore
qui vocatur **Dan** supra civitatem siche-
m. in quo dicitur quidam quod alius vi-
tulus aureus positus fuerat. sed alij tradunt quod in civitate **Dan** que nunc
Helenas sive **Cesarea philippi** dicitur. et hoc videtur **Jeronimus** potius velle
eligat quivis quod voluerit. certum tamen est quod mons iste **Dan** vocatur.
Inter istos duos montes sita est civitas siche-
m hodie **Napolis**. sive ut
alij dicunt **Napolsa** vocata. amegitate nimia et delicijs habundans sed
munita non est. nec muniti potest villo modo nec aliquid restat. nisi quod
hostibus accedentibus ad portam unam habitatores fugiant per aliam si fuerint
eis paviores et inferiores. **E**st autem in valle media sita inter montes alti-
tissimos ita ut intus iacere possit aliquis cum lapide manuali. **D**e por-
ta eius australi quantum fere bis potest arcus iacere est **fons jacob** in via
que ducit **Jerusalem** ubi dominus fatigatus ex itinere sedens super puteum aquam
petiit a samaritana. **S**upra fontem istum ad dexteram est mons excelsus
habens duo cypita quorum unum **Garrisy** aliud **Ebal** appellatur. **I**n
monte **Garrisy** edificato altari **Josue** scripsit **Deuteronomium**. et bene-
dicentes stabat et maledicentes. **E**t de monte **Ebal** respondebat ut pre-
ceptum fuit **Deuteronomij**. xxxv. **S**upra montem **Garrisy** ostenditur adhuc
phanum antiquissimum **Jouis**. olim piacis hospitale quod ad instar templi **Je-**
rosolymorum edificaverat **Sarrabalach** vel **Saraballa** tempore **Alexandri** ma-
cedonis. dux regionis trans flumen genero suo **Manasse** qui voluit esse
summus pontifex. et permansit idem templum ibi usque ad destructionem factam
per romanos et vestigia eius et ruine adhuc videntur. **H**unc montem et hoc tem-
plum creditur demonstrando **Jo. iiii.** innuisse mulier samaritana quam dixit
patres nostri in monte hoc adoraverunt. **A**d sinistram fontis huius est opidum
quoddam magnum valde sicut desertum quod credo fuisse **Sychem** antiquam. quae ruine
eius magne sunt distans de forte et mansionem **Jacob** quantum bis potest iacere arcus in

Tersa

Bethel

Dan

Napolis

fons Jacob

Garrisy

Sychem

Napolis

Lepna

Magnas

Gabaa

Rama

Emon

Zephet Lazith

Doch

Terra galaad
Terra esebon
montana moab

Abarym
phasga
nebo

amenissimo loco situ nisi q̄ aquis caret nec vidi alias locū tam ferti-
lem et secundū. Distat autē de ciuitate que nūc Napolis d̄r siue napo-
losa tactu duoz arcuz et hanc napolim quidā putant fuisse thebas.
Huic fonti adiacet prediū qd̄ dedit Jacob Joseph filio suo extra fra-
tres suos vt habetur Gen. xlviij. et est vallis longa et fertilis et amē-
na nimis. Et nescio eque magnam valem ibi similem in delicijs. In
sichem sepulta sunt ossa Joseph allata illuc de egipto.

De sichem quatuor leucis cōtra austrū iuxta viā euntibus Ierusalem
ad dexterā est Lepna casale pulcrū valde. Est tamē alia ciuitas in tri-
bu iuda Lepna dicta sed ista fuit de tribu effraym. De Lepna quin-
que leucis cōtra austrū est opidū Magnas magnū satis. qd̄ fuit terminus
tribus effraym cōtra austrū nūc d̄r Byra et fuit quondā fratrū mil-
icie templi. Iuxta latus eius australe sunt termini inter tribū effraym
et beniamin. De magnas cōtra austrū ad vnā leucā est Gabaa san-
cti vbi oppressa fuit vxor Leuite que venit de Bethleem. p̄ qua fere tota
tribus beniamin deserta fuit Iudicū. xix. De ista ciuitate Gabaa fuit
oriūduus Saul filius Cis primus rex israhel. De Gabaa ad vnā leucā
contra austrū est villa Rama in monte sita ad sinistrā euntibus in Je-
rusalem extra viā nō longe. De hac creditur dictū illud Jeremie. xxxij
Vox in Rama audita est r̄. De Rama ad duas leucas cōtra austrū
est ciuitas illa gloriosa Ierusalem ciuitas dei summi locus vtiq̄ san-
ctus quē elegit dñs vt esset nomen suū ibi r̄.

Nota tamē prius q̄ plures sunt ville in terra sancta que dicuntur Ra-
ma. Vna iuxta Technam circa viā que ducit in Ebron. Alia in tribu
neptalym nō longe a castro zephet. Tercia est ista de qua hic d̄r. Quar-
ta sylo que similiter Rama d̄r. Rama autem excelsum interpretatur. et
reuera omnes iste ville in collibus excelsis sunt site. De sichem igitur
procedendo cōtra austrū ad jordanē primo ad quatuor leucas est Emon
opidū valde bonū in ameno loco situ. habūdans quondā omnibus bo-
nis. Et fuit de sorte effraym. De Emon ad quatuor leucas cōtra orientē
in descensu montis effraym ad duas leucas a jordanē in campestribus
est zephet casale vbi torens carith descendit de monte. tercij Regū. xvij
in quo mansit helias quādo corni deferebāt ei cibū mane et vespere.
De zephet ad vnā leucā ad sinistrā versus terrā tophne est castrū Doch
in quo p̄tholomeus filius Abobi insidiosē cepit symonē. primi macha-
beoz ultimo. In loco isto multū plane videtur terra Galaad et duarū
tribuum et dimidie. Terra esebon et montana moab mons abarym et
phasga et nebo. et descenditur hic in campestria jordanis. et sunt loca
plana vsq̄ in jericho et vltra p̄ totū descensum jordanis vsq̄ ad mare
salinarū. montes etiā abarym et phogor et phasga et nebo sunt directe
cōtra locū istū vltra iordanē. Sciendū etiā q̄ ab ortu jordanis sub mō-
te libano vsq̄ ad desertū Pharan fere p̄ centa miliaria et amplius ipse
jordanis in vtroq̄ litore cāpos latos et amēnos habet. et postea idem
ca. npi circūdantur mōtibz altissimis hincinde vsq̄ ad mare rubrū.

De sephet fere contra austrū sed tamen declinando parū cōtra orientē ad quinque leucas est locus galgala vbi longo tēpore castrametati sūt filij israel trāsito jordanē et fuerūt ibidē quidā ex eis circūcisi.

De galgalis ad dimidiam leucā eūdo in Jericho ad dexterā vltra viā est mons quarentena dictus vbi dñs quadraginta diebus et noctibus ieiunauit altus mons et difficilis ad ascendendū. sed tēptatus est dñs ipse in alio monte. qui p tres leucas distat ab isto supra in deserto a latere ketzel et hay australi. Subter quarentena fere quātū bis potest iacere arcus. oritur fons helisei et effluit cui⁹ aquas sanauit heliseus quia amare erant et steriles. Hic fluit iuxta locū galgale a pte australi. et impellit ibidem magna molendina. et postea diuisus in riuos plures rigat cānamellas et ortos vsqz jericho et infra. et influit in jordanem.

Juxta galgala ad dimidiā leucam contra austrū est vallis Achor sub monte vbi lapidatus fuit idem achor pro furto anathematis.

De galgalis cōtra orientē ad vnā leucā jericho ciuitas sita est quondā gloriofa. sed nūc vi p octo habet domos. et sunt ibi vix vestigia ville. et omnia monimenta sacrorū locorū in ea penitus sunt deleta.

De Jericho ad duas leucas post jordanem est capella in honore sancti Johānis baptiste facta. vbi creditur dñs baptisatus. credit tamen quidam iuxta salim hoc factum esse. sed ecclesie solemnitas cōtradicit. Que facta sunt in jericho satis sunt nota.

De jericho ad duas leucas iuxta mare mortuū ē betbagla vbi filij israel hel planxerūt patrē suū Jacob mortuū qñ eū rulerūt de egipto Gen. l.

Distat aut ad vnā leucā de jordanē et habitabāt ibi quondā monachi greci. De jericho tribus leucis de jordanē est capella sancti Johānis et mare mortuū qd lacus aspatri. id est bituminis vel mare salis dicitur.

Istūd diuidit arabia et iudeā. et est in litore eius orientali terra moab et amon et mons seyr. et extenditur vsqz ad cades barne et desertū pharian. Ostendit circa mediū eius in litore orientali mons roob qui antequitus petra deserti dicebatur. nūc vero Crach dr. castrū munitū valde.

qd balduinus rex postea Jerusalem edificauit p regno Jerusalem dilatādo. Sed nūc Soldanus tenet illud. et reponit ibi thesaurū totius egipti et arabie. De Crach ad duas dietas cōtra vltimū est areapolis nūc petra dicta. metropolis totius arabie secūde. olim tamen Ar dicebatur. et erat in torrente Droy sita in cōfinio moabitarū et Amonitarū et Amorreorū.

In eodem litore est locus vbi Balaam fuit ductus in montana moab vt malediceret filiis israel. De jericho quinque leucis contra Affricū est Segor opidū sub monte Engaddi inter quē et mare mortuū est statua salis in quā vxor Loth fuit versa Genesis. xix. pro qua videnda multo labore opus est. Habet autē mare mortuū in latitudine q̄ p̄tendit ab oriente in occidentē sex leucas. In longitudine q̄ p̄tenditur ab aquilone in austrū dicūt sarraceni q̄ habet quinque dietas sūmme tenebrosas sicut est caminus inferni. multa dicuntur et scribuntur a diuersis de mari isto que p̄transio tanq̄ multis nota.

Galgala

Quarentena

Achor

Jericho

Bethagla

Mare mortuū

Areapolis

Segor

Mare mortuū

Hic tamen nota q̄ de vapore huius maris tota vallis illa que diceba-
tur quondā illustris et vere dico q̄ a fine huius maris qui est in deserto
pharan vsq̄ supra Jericho ad dimidiā dietam fere reddita est inutilis.
ita vt nec gramen proferat nec germen aliquod omnino p̄ totā latitu-
dinem suā. que quinq̄ vel sex est aliquando leucarū. nisi iuxta ciuitatē
jericho vbi cānemellas et orti rigantur de fonte helisei. Et o tremēdum
procerto dei iudiciū qui p̄ tot secula annoꝝ peccatū adeo p̄sequitur so-
domoꝝ q̄ etiā terra penas ipas hūit p̄ tot milia annoꝝ. A dextris in-
sup et a sinistris montes steriles sunt et aridi. vel barbare habitatiōnis
p̄ stadia longa terrarū. vbi vapor idem p̄tingere potest vento impellen-
te. Dicit quidā iordanem aquas suas nō miscere. sed priusq̄ illuc veni-
ant a terra absorberi. Sed sarraceni procerto dicit q̄ intrat et exit. sed
post modicū spaciū de exitu suo a terra absorbetur. Excrecit autē mare
istud interdū de resolutione niuū de libano et alijs mōtanis. de inun-
datione iordanis et torrentis jaboris et hermon. et sareth. de pluuijs ca-
dentibus in galilea monte galaad. terra moab. et amon. et seyr. de quib̄
b̄is omnibus aque descendit p̄ iordanem ad mare istud. Inuenit etiā
in eo bitumen collectum de fundo ipsius q̄b̄ vento agitante adheret sibi
mutuo. et appulsum litonibus tollitur in magna quātitate. et est medi-
cinale. et forte nō soluitur nisi mēstruo sanguine. et appellatur gliten
iudaicū. Unde et lacus idem asphalti et bituminis appellatur. Dicitur
enim Genesis. viii. q̄ vallis sithestris que nūc est mare salis. habebat
puteos multos bituminis et hodie sunt plures in litore eius. Et h̄c de
istō mari dicta sufficiant. **De galgala** loco de quo dictum est supra
tribus leucis de fonte helisei tantūdem cōtra aquilonē in montanis a
latere aquilonari quarentene. est hay ciuitas quā expugnauit Josue
rege interfecto vt d̄r Josue. vi. De hay ad vnā leucam fere cōtra aquis-
lonem sed aliquantū declinādo ad occidentē est Bethel ciuitas que
quondā Lusa dicebatur. in tribu beniamyn vbi iacob vadens cōtra oc-
cidentē quādo fugit a facie Esau fratris sui lapidem capite supponēs
obdormiuit. et vidit scalam stantem sup̄ terrā. et cacumen eius tangēs
celos Genesis. xxviii. et erexit lapidē in titulum. et appellauit nomen
eius Bethel. De Bethel ad vnā leucam cōtra aquilonē versus Rama
que et sylo d̄r. est palma Delbore vporis Lapidoth. q̄ iudicauit israhel.
et Barach misit ad pugnandū cōtra Hizzaram in monte Thabor Ju-
dicū. iiii. De Bethel ad duas leucas de Jerusalem tribus nō longe a Ra-
ma beniamyn est anatoth vicibus sacerdotū modicus. a quo jeremias
propheta exiit oriūdus. Juxta anatoth inter orientē et austrū. inc̄-
pit desertū illud q̄ est inter Jerusalem et Jericho. q̄ nūc desertū quā-
rentene dicitur. et extenditur vsq̄ supra galgala vsq̄ ad desertū cōtra
Thecum et Engaddi iuxta mare mortuū. Supra mare mortuum in
litore eius occidentali de Segor ad vnā leucā est ascensus montis En-
gaddi. in quo aliquādo inuenitur David latuisse cū saul p̄sequerē eū.

Hay

Bethel. Lusa.

Anatoth

Thema

Engaddi

In circuitu montis illius et in ipso erat quedam vinea balsami. sed tpe
herodis magni Cleopatra regina egypti in odium ipsius herodis. fauente
sibi Antonio. transfudit eam in Babilonia egypti. Et cultores balsami
dicunt quod a meridie sabbati usque ad diem lune boues nullomodo trahere
possunt aquam illam etiam si in frustra conciderentur. Dicitur habet in longi-
tudine quantum bis potest iacere arcus. in latitudine iactum lapidis. et
nunc non colitur vinea balsami in egypto nisi a christianis. et rigatur de quodam
fonte in quo dicitur beata virgo sepe puerum Iesum baptisasse. sunt ta-
men sirculi vinearum valde nobiles in engaddi sed non colunt eos sarraceni
et christiani non habitant ibi qui colere possent eos. Sub engaddi iuxta
mare mortuum sunt arbores pulcherrime. sed fructus earum quando decapit
interius fauilla et cinere plenus inuenitur ut supra habitum est.

Montes engaddi alti sunt valde et sunt mirabilis dispositionis prae-
rupibus et vallibus. qui etiam videntibus incutiant horrorem.

De jericho ad quatuor leucas contra occidentem via quae ducit in Ierusalem
ad sinistram quarentena est castrum Adomyn ubi ille qui descendit ab Ierusalem
in jericho incidit in latrones. Luce. x. quod modernis temporibus multis
contingit ibidem. et ab effusione frequenter sanguinis locus ille nomen
accepit. Est enim horribilis visus et periculosus valde. nisi aliquis vadat
sub conductu.

De adomyn ad duas leucas contra occidentem est bethurim de tribu beniamin. de quo fuit Semei filius gemini. qui maledixit
dauid quando fugit a facie Absolon. ut dicitur in i. regum. xvj. Et est castrum
fatis pulchrum et in monte alto situm. Subtus vero in valle contra orientem
in via regia de adomyn est lapis qui vocatur leon filii rufen magnus in
modum elibani. et videtur esse marmor. De bethurim contra occidentem
quantum bis potest iacere arcus loco procliuiori est bethania castellum mar-
thae et marie. ante cuius introitum minus quam sit iactus lapidis iuxta cister-
nam in campo ostenditur locus ubi domino bethaniam venienti primo occurrit
martha. et postea maria ab ea vocata. Jo. xj. In bethania ad
hunc ostenditur domus symonis leprosi. in qua recubuit dominus Iesus quando
maria magdalena venit ad eum afferens alabastrum unguenti. et stans res-
tro secus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius. et capillis capitis
sui tergebat. et osculabatur pedes eius et unguento ungebatur. ut habetur
Luce. vij. Ista domus marthae in qua fuit saepius hospitatus dominus est hodie
ecclesia in honore eius et marie magdalene fabricata. Sepulchrum
autem Lazari de quo resuscitatus fuit non longe est ab illa ecclesia. ubi etiam
est facta capella valde decens et pulchra. et monumentum eius marmore
rectum. Sarraceni multum honorant sepulchrum istud propter miraculum res-
uscitationis ibi factum a domino. Recedendo de bethania nondum videtur
Ierusalem propter montem oliueti interpositum. sed ostenditur primo marmor
quidam terre. et videtur pars quedam civitatis dilectae cum monte syon.
Descenditur igitur de monte et iterum civitas dilecta occultatur.

Item sub latere orientali montis oliuete iuxta Bethphage quae ad iactum
lapidis dimittitur ad sinistram sub monte offensionis in valle. viculus

Engaddi

Adomyn

Bethurim

Bethania

valde parvus ascenditur per latūs australe et giratur mons oliueti. ve-
niturq; ad locū vbi dñs asinum ascendit et cōtinuo respendet ciuitas
cū templo et ecclesia sancti sepulcri et sanctis locis ceteris. Venit ergo
ad descensum mōtis oliueti vbi turbis pcedentib; et sequētib;. clamā-
tib; quoq; ofanna filio dauid. et letantibus sup benedicto ei; aduen-
tu ipse videns fleuit amarissime sup illam. Inde pcedendo venitur in
ter locū orationis ei; in agonia et locū captiuitatis ei; in gethsemani.
Trāsitoq; torrente cedron venitur in golgatha vbi crucifixerūt eū rē.

Querū ad descriptiones ptis terre que adhuc restat redeamus.
De Ierusalem igitur pcedendo duas leucas cōtra angulū quī
est inter occidentē et septentrionē est mons sylo qui et distat de
gabaā faulis vnā leucam et plus. et de rama benyamin similiter. In
hoc loco fuit archa dñi longo tpe. et tabernaculum federis quod fecerat
moyses in deserto. De ista ad vnā leucā parua est Gabaon ciuitas de
tribu benyamin sita in eodē mōte. vnde et ibi br fuisse e pcellsum maxis-
mū. Istius ciuitatis incolē miserūt ad iosue in galgala nūcios audien-
tes cūcta q̄ fecerat iosue jericho et hay. callideq; cogitātes tulerūt sibi ci-
baria. saccos veteres asinis imponētes. et vtres vinarios scissos atz cō-
sutos. calciamētaq; pantiq̄. q̄ ad iudiciū vetustatis cōsuta erāt. indu-
ti veteribus vestib;. Panes quoq; quos portabāt obuiaticū duri erāt.
et in frustra cōminuti. et ita venētes ad iosue omnēq; simul israhel dixē-
rūt. De terra longinq; venim;. pacē vobiscū facere cupiētes rē. vt habe-
t iosue. ix. capitulo. De Ierusalem ad quātuor leucas cōtra occidentē
est Emaus castellū vbi dñs ambulans cū duobus discipulis in specie
peregrini agnitus est in fractione panis. Hec villa hodie Nicopolis ap-
pellatur. De Ierusalem tribus leucis sub monte sylo contra occiden-
tem est Borthozon inferior de quo fit mētio in libro iosue et machabeoz
et est de tribu benyamin. De ierusalem ad quātuor leucas et dimidiam
contra occidentē cūtribus dyopolim siue liddam est Chariathiarim que
fuit vna de vrbibus gabaonitharū. in qua viginti annis māsit archa
dñi postq; de philistym est reducta. De Chariathiarim ad duas leucas
fere cōtra occidentē est lachis similiter vna de vrbibus gabaonitharū.
cuius mentio fit q̄rti regū. xvij. quā obsedit sennacherib tpe ezechie. et
fuit de tribu benyamin. De Chariathiarim ad duas leucas cōtra austrū
fere est bethsames opidū q̄ ad differentiā alterius bethsames q̄ in nep-
talim est br bethsames iude. Attamen in rei veritate erat de tribu Dan
que fuit circa sortem iude iuxta mare. In campo hui; velle due vacce
de accaron reduxerūt archam dñi quādo bethsamite metebāt triticū in
vallis et mortui sunt de ipis. lxx. viri et quinquaginta milia plebis eo
q̄ vidissent archam dei nudā. vt habetur primi regū. vi. De Ierusa-
lem ad decē leucas contra occidentē est Ramathasophym prim de tribu
benyamin et prim de tribu effraym erat sita tamē in mōte effraym.
Planicies enim illa sic appellatur. licet mons nō sit sed cāpus planus

S. lo

Gabaon

Emaus

Borthozon

Chariathiarim

Lachis

Bethsames

Ramathasophym

Dicitur etiā fuit Aromathia de qua fuit Ioseph nobilis decurio qui se-
peluit dñm ihesum xpm. Samuel propheta fuit de ea oriūndus et in ea
sepultus. Hodie dicitur Ramula. De Ramula vel ramatha ad tres leucas
contra occidentē est Joppe ciuitas que et Japha dicitur. vbi Jonas intra-
uit nauem volens fugere a facie dñi in tharsis. hoc est ad insulas maz-
ris. vt habetur ione primo. In ea quondā erat princeps apostolorum
Petrus hospicio detentus apud symonē coriariū. cuius domus erat iuxta
mare. In qua etiā ipse petrus hospicio recepit viros quos ad angeli mo-
nita Cornelius centurio de cesarea miserat ad accersendū eum ad se. vt
habetur Actū. x. Ex eadem domo sub rupe posita facta est postmodū
capella. in honore sancti petri cōsecrata hodie desolata. Sūt etiā ibi sco-
puli in mari ad quos scdm fabulas Andremoda filia Tephsei religata
fuit deuorāda a belua marina. s; a rege pseo liberata. Sub ea est iannia
portus alius quondā iudee ad duas leucas contra austrū. quē portum
cepit iudas machabeus et succendit cū nauibus. ita vt ignis in Jerusa-
lem videretur. vt habetur scdm machabeos. x. vij. De Jerusalem ad duas
leucas contra austrū sita est Bethleem ciuitas illa veri dauid ortu in
signis in sinistra pte vie que ducit Ebron extra viā tamen ad iactum
arcus vnus. prius tamen occurrit sepulcrū Rachelis ad dexterā iuxta
viā cui pyramis pulchra imminet quā edificauit Jacob in titulū monu-
menti Rachelis. supponens eidē sup tūmbā duodecim lapides grādes
scdm numerū filioꝝ israel. q̄ hodie ibidē sūt. Juxta sepulcrū inueniū-
tur quidā lapilli nigri omnino sicut cicera dispositi. quos ibidē solent
colligere peregrini propter mira quedam que ibi dicuntur fuisse facta.
Contra vero ciuitatē Bethleem est turris Ador sine gregis vbi Jacob
dicitur aliquāto tpe post mortem Rachelis mansisse et pecora sua pas-
uisse. De Bethleem ad quinq; iactus arcū fere est locus vbi
pastores cūstodientes vigilias noctis sup gregem suū in hora natiuita-
tis xpi viderūt et audierūt angelos cantātes Gloria in excelsis deo.
Qui etiā nūc iauerūt natū esse mūdi saluatorem. Bethleem vero sita est
in monte alto sed arto. qui ab oriente in occidentem in longitudinē se
extendit. Ab occidente habet introitū et ibi est cisterna iuxta portam de
qua dauid desiderauit bibere cum esset in p̄sidio et statio philistinoꝝ in
Bethleem. et tres fortissimi p̄ media castra philistinoꝝ preperūt et hausa-
rūt aquā de cisterna Bethleem que erat in porta et attulerūt ad dauid ut
biberet. vt habetur primi Paralipomenon. xj. capti. In fine vero orien-
tali cinitatis eius dem sub rupe quadā que erat iuxta murū ciuitatis et
videtur scdm morem terre illius fuisse locus pro stabulo. habens p̄sepe
excisum in petra vt ibi moris est facere p̄sepia. ortus est huic mundo de
virgine matre solūsticie xpus ihesus deus noster. Ostendens se sua na-
tiuitate sordes et tenebras mūdi ablaturū. eo q̄ in sordibus nasci et ori-
ri voluit talis loci. Juxta p̄dictā vero rupē est alia capatior quatuor
tangū pedibus distans. sub qua erat p̄sepe in quo dulcis puer ille moꝝ

Aromathia

Joppe
Japha

Iannia

Bethleem

Turris
Ador

natus coram boue et asino pannis inuolutus fuit reclinatus. videtur
tamen michi pro certo vna tantū rupes fuisse. sed factū est ostium in me
dio p rupem p quod in chorū de capella illa est ascensus. Ad locū autē
dulcissime natiuitatis descenditur ab ecclesia in capella per decem gra
dus cuius cause superius assignate sunt. Est autē capella illa tota inte
rius facta de opere musino et strata marmore 7 sumptuose valde facta
Super locū illū vbi beata virgo peperit potest dici missa sup tabu
lam marmoreā que strata est ibi. De lapide etiā nudo videtur ibi pars
vbi natus est xps. Similiter etiā pars quedā psepis in quo iacuit xps
relicta est nuda. que loca fideles deuotissime osculantur. Non vidi nec
audiri aliquē qui dixerit se ecclesiā vidi sse tam deuotā in toto orbe ter
rarū sicut est ecclesia bethlehemitana. Sūt enim in ea columne marmo
ree p quatuor ordines disposite nobilissime. nō solum multitudine. sed
magnitudine stupende. preterea nauis ipa ecclesie desup columnas vsq
ad trabes facta est de ope musino pulcherrimo et nobilissimo de omnibus
historijs a creatione mundi vsq ad aduentū dñi ad iudiciū. Totū etiam
suppauimentū ecclesie stratu est marmore diuersoz color. qd mira var
rietate pictura decorat. quarū precū scdm opinionē multoz nō potest
estimari. Sarraceni quidem omnes ecclesias beate virginis honorant.
sed pcpue istam que est in bethleem. **S**oldanus vero videns in eccle
sia ista ornatū et tabulas et columnas omnes pcciosas valde. precepit
omnia deponi et portari in babiloniā. volens inde palaciū suū edifica
re. Mira res artificibus cū instrumentis accedentibus ipso adhuc **S**ol
dano astante cū multis alijs. de sano et integro pariete quē nec acus vi
debatut posse penetrare serpens mire magnitudinis exiuit. primeqz tas
bulē que occurrit dedit morsum. tabula p transversum crepuit. secūda
adiit. terciā et quartā. deinceps vsq ad tricesimā. et sic omnibus acci
dit omnibus stupentibus. etiā ipso **S**oldano continuo propositū reuo
cante serpens disparuit. Remansit igitur ecclesia et remanet vsq hodie
sicut prius. vestigia tamē corporis serpentis apparent vsq hodie in sin
gulis tabulis quas trāsiiuit quasi cōbustio quedā igne facta. Et super
omnia mirabile videtur quomodo serpens ille potuerit sic transire in
pariete qui erat planus et politissimus sicut vitru. In exitu huius ec
clesie contra aquilonem est ambitus claustrī qd fratres aliqui minoz
res hodie inhabitāt. **L**oca sacra huius ecclesie et claustrī superius sūt etiā
designata et descripta vnde hic transeo **D**e ecclesia ista quāntū iactus
est lapidis fere contra orientē est ecclesia sancte **P**auli et eustochii filie
eius. vbi sūt etiam sepulcra earundem. **D**e **B**ethleem ad dimidiam
leucam est villa quedā contra occidentē nomine **B**ezech que habūda
bat quondā optimo vino ita q in terra illa non inueniebatur melius
In hac villa captus est **A**dombezech a filijs istrahel cesis summitatib⁹
manuū eius et pedū qui dixit. **L**xx. reges amputatis manuū ac pedum

S De anna bethlehemitana

Bezech

qui erat super omnes gazas eius. veneratq; adorare in **Jerusalem** et re-
uertebatur sedens sup currū suū rē. vt habetur **Actū. viij.**

De Neelleschol quatuor leucis contra **Jerusalem** est domus zacharie in
quā intravit beata virgo et salutavit **Elisabeth.** Vbi etiam natus est
sanctus **Johannes baptista.**

De domo illa ad duas leucas contra aquilonem est **Nohe** civitas sa-
cerdotū que nūc **berhenopol** dicitur in via que ducit dyoppolim et ra-
matha vbi dauid ab achimelech sacerdote accepit gladiū goliath gethet
vt habetur primi regū. **xxj.**

De berhlem ad vnā leucam et plus via que ducit theciā sepulcrum
est sancti **larioth** abbatis cū suis monachis qui omēs eo migrante mi-
grauerūt. et fuit quondā concursus magnus ad locum istum.

Terū pergendo contra austrū quatuor leucis de **Acon** occurrit ciui-
tas **Cayphas** sub pede montis carmeli aquilonari.

De caypha ad tres leucas cōtra austrū est peregrinorū castrū munitiss.
simū. situm in corde maris. quod quondā fuit fratrum milicie templi.

De caypha ad vnā leucā est spelunca helie et mansio heliei. et fons vbi
habitabant filij prophetarū in carmelo.

De castro peregrinorū ad quatuor leucas est **Cesarea** palestine metro-
polis que quondā fuit sedes archiepiscopalis. hęc primo dicebatur **Dor-**
postea **Purgus** stratonis. **Sed** herodes magnus eam instaurauit et ce-
saream appellauit in honorem cesaris. de cuius structura et munitione

Josephus multa scribit. **Cingitur** ab occidente mari magno. ab oriente
te palude quadā dulci et profunda. in qua est multitudo cocodrillonū.

Situ quidē habuit firmū cesarea. sed hodie penitus est destructa. **Man-**
sionem in ea habuit **Philippus** et filie eius quatuor virgines prophe-
tisse. **Actū. xxj.** **Petrus** etiā in ea baptisauit **Cornelium** centurionem.

Actū. v. qui primus in ea fuit episcopus. **Paulus** etiā in ea corā rege
Agrippa et felice pside cōtra tercullum oratorem elegantissime disputa-
uit. **Actū. xxiiij.**

De cesarea ad tres leucas contra austrū est villa
quedam hodie **Assur** dicta. quondā tamen **Antipatrida** dicebatur. ab
antipatre patre herodis magni que fuit quōdā fratrum hospitalis sancti
Johānis.

De assur ad quatuor leucas contra orientem est manerich
nūc **katso** dicta. et fuit de tribu manasse in planicie sub monte **Esfrain**
sita non longe a monte **Saron.** In hac psidium militū posuerūt sarra-
ceni contra castrū peregrinorū quando ipm expugnauerūt.

De katso quatuor leucis contra austrū est mons **Saron** et opidū saro-
na. cuius mentio fit in **Actibus** apostolorū.

De Assur sūt octo luce vsq; **Joppen** que est sup mare sita. de hac dictū
est supra. **De Joppe** quatuor leucis est **Gerth** non longe a mari sita
quondā vna de ciuitatibus philistinorū. sed nūc modicū casale est et vo-
catur **ybibyn** in colle sitū. ab ea proprie incipit terra philistinorum.

De Joppe quatuor leucis est **Gerth** non longe a mari sita
quondā vna de ciuitatibus philistinorū. sed nūc modicū casale est et vo-
catur **ybibyn** in colle sitū. ab ea proprie incipit terra philistinorum.

Nohe

Cayphas

Cesarea

Antipatrida

Saron

Joppe

Gerth

Asyphame

Asodin

Ascon

Asome

Lydda

Lepna

Azecha
Maceda

Sochor

Enay

Bethsura

Astolona

Gaza

Bersabee

De Geth ad duas leucas contra austrum est Bethsames iuda. de qua dictum est supra. De Bethsames ad duas leucas contra austrum in monte iuda videtur mons Modyn de quo oriundi erant Nachabei et monstrantur hodie sepulcra eorum illuc etiam procul ita ut videantur in mari. quod altus est situs loci. De Bethsames fere ad quatuor leucas contra austrum non longe a mari est Accoron civitas secunda de quinque urbibus philistinorum nunc modicum est casale tamen adhuc antiquum nomen retinet. De accoron ad quatuor leucas contra austrum est Azotus tertia de quinque civitatibus philistinorum per unam leucam distans a mari et est nunc similis ter casale satis parvum. De joppe ad duas leucas est Lydda siue dyospolis de qua dictum est supra. Inde ad duas leucas contra orientem fere sed tamen aliquantulum contra aquilonem est Lepna non longe a lachis quam cepit Josue et obsedit Sennacherib. sicut dicitur quarti regum. xviii. Inde tribus leucis via que ducit in gabaon est Azecha oppidum et maceda que ambo cepit Josue cum liberasset Gabaonitas ubi se in spelunca absconderunt quinque reges. ut habetur Josue. x. Inde tribus leucis contra orientem non longe a Nobe est Sochor iude iuxta vallem therebinti. ubi datus puer in funda et lapide interfecit Gollam getheum. ut habetur primi regum. xvii. De Nobe que nunc Bethenopol dicitur sunt tres leuce usque in Emaus. que hodie Nicopolis appellatur. De Emaus una leuca et dimidia ascenditur per vallem raphaym a latere domus zacharie que relinquatur ad dexteram euntibus in jerusalem. Et de eadem domo per unam leucam et dimidiam est castrum valde munitum Bethsura dictum. situm in latere montis contra Bethleem quod edificatum fuit tempore Nachabeorum et per fraudem cepit illud Antiochus adulescens. Distat autem per dimidiam leucam et parum amplius de jerusalem. De Azoto sex leucis contra austrum est Astolona quarta civitas philistinorum in litore maris sira forma habens semicirculi munita valde et est quodammodo robur saracenorum in illa. De Astolona quinque leucis contra austrum est Gaza civitas in litore maris sita. que nunc communiter dicitur Gazera. et est sita in via que ducit in egiptum. de qua infra in secunda parte dicitur. De Gaza sunt quatuor leuce usque Bersabee que nunc Gallyn dicitur. et est terminus iudee et terre promissionis contra austrum. In hac multo tempore habitaverunt Abraham et Isaac sicut dicitur Genesis. xii. Et distat ab Ebron ultra unam dieteram sicut et Gaza. Has partes terre promissionis que cesserunt in sortem tribusende sequitur desertum illud magnum quod extenditur usque in flumen egipti. in quo multo tempore filii israel manserunt de loco ad locum transeuntes. de quo deserto infra latius agetur in secunda huius parte. Et hec de terra ista et locis eius dicta sufficiant.

summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias. Sicut feci ita reddidit michi deus. Adduxeruntque eum filii israel in ierusalem et ibi mortuus est. ut habetur **Judicium primo capitulo**

De bethleem ad sex leucas contra orientem supra mare mortuum est moyses Engaddi de quo dictum est supra. De engaddi tribus leucis contra austrum est collis Achile qui postea edificato ibidem ab herode castro inexpugnabile Messida est appellatus. In hoc loco dauid saulem fugiens dicitur aliquotiens latuisse. ut habetur primi Regum. xxvii.

De bethleem ad duas leucas contra collem Achile est ciuitas thecua in monte sita. de qua fuit Amos propheta qui etiam sepultus ibidem est. quem Dabozias rex israel vecte per tympora transfixum interfecit. huic ciuitati adiacet desertum techue. Inter thecuam et engaddi est vallis benedictionis. vbi Josaphat rex iuda pugnavit contra ydumeos et filios Amon et vicit eos. Iuxta hunc locum ad unam leucam ad sinistram contra desertum quarentene est castrum quoddam ab herode magno edificatum. quod Herodum dicitur in alio loco situm. vbi idem est sepultus ut dicit Josephus. De thecua ad quinque leucas inter orientem et austrum est ziph opidum iuxta desertum quod etiam ziph dicitur. vbi legitur dauid similiter latuisse. ut habetur primi regum. xxvi. Huic contra austrum adiacet desertum Maon in quo est mons carmelus vbi habitavit Nabal carmelus. ut dicitur primi regum. xxx. qui nuncios dauid repulit. Cuius etiam uxorem Abigail duxit dauid eo mortuo. ut habetur ibidem. Deserto maon inter austrum et orientem adiacet mons seyr alius in ydumea quam terram longo tempore filii israel iussi sunt circuire Deuteronomij. iij.

Deserto maon contra austrum adiacet terra Amalech quam iussus est saul subvertere. primi regum. xv. interfectis habitatoribus eius. Ante terram amalech contra maris mortui lingua est cades barne. de quo loco moyses misit duodecim exploratores ad considerandum terram chanaan. et dixit ad eos. Ascendite ad meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes considerate terram qualis sit et populum qui habitator est eius etc. Confortamini et afferte nobis de fructibus terre illius. Erat autem tempus quando iam propeque vne vni videri poterant. ut habetur Numeri. xiiij. Ibi etiam longo tempore manserunt filii israel et inde iussu sunt montem seyr circuire et redire in desertum per viam maris rubri. De bethleem ad tres leucas contra austrum in via que ducit Ebron est bethzacha villa in alio loco sita cui ad austrum adiacet alia villa Rama nomine excelsa valde in qua in colle sublimi stans potest videre totam terram Arabie usque ad montem seyr et omnia loca circa mare mortuum et loca latibulorum dauid jordanem insuper usque sethim et usque ad montem Abarim. Contra occidentem vero totum litus maris magni ab ioppe usque gazam et bersabee usque desertum Seyr. totam insuper terram philistym a Ramathasophym per Gerh et Acharon et Azotum et jammiam et ascalonem cum omni planicie sub monte iuda. De Rama plures sunt leuca una ad dexteram prope viam

Achile

Thecua

Vallis benedictio

Herodum castrum

Ziph

Maon desertum

Terra amalech

Cades barne

Bethzacha

Rama

Mambre

de Iure

Ebron

Ager Damascenus

no

no

Fabris
Caruaty saphoz

Vallis lacrimar

no

regiam que ducit Ebron est mambre. vbi habitabat Abraham longo tempore. vbi sedens ad radicem mambre in ostio tabernaculi sui. vidit tres viros descendentes per viam quos etiã recepit hospicio. vt dicitur Genesis. xvij. Ilex illa hodie ibidem ostenditur ante ostium tabernaculi abrahã. Verũ illa verus aruit. sed de radice eius alia nata est. et habet folia paulo maiora q̃ lentiscus. sed fructũ omnino sicut quercus. De ylice mambre p̃ dimidiã leucã ad dexteram iuxta viam est Ebron illa vetus ciuitas que hodie omnino est destructa. et sũt ruine eius magne valde et videtur fuisse satis gloriosa. De ista ciuitate quãtũ arcus potest iacere contra austrum fere et tamen declinando ad orientem est Ebron noua edificata in loco illo vbi erat spelunca duplex in qua sepultri sunt Adam et Eua. Abraham et Sara. Isaac et Rebecca. Jacob et Lia. Sarraceni circa hanc speluncã duplici que erat quondã ecclesia cathedralis edificauerũt munitionẽ firmã valde.

De spelunca duplici cõtra occidentẽ quãtũ iacere potest arcus bonus est ager Damascenus. in quo loco plasmatus fuit Adam. Ager iste in rei veritate rubẽã valde habet terrã que est omnino flexibilis sicut cera quam sarraceni portant in camelis in egiptũ. in ethiopiã et indiam et ad loca alia. pro speciebus valde caris vendentes eam. et tamen modica apparet fossio illo in loco. Dicitur enim q̃ semper anno reuoluto quãtũcũq̃ magna facta sit fossio semp̃ miraculose repletur. Dicitur etiã q̃ quicũq̃ terrã istam secũ portat nulla bestia eum offendit. hominem insup̃ dicitur a casu cõseruare. Vallis ista circa Ebron fertilis est nimis et amena supra modũ et delectabilis ad manendũ.

De fossa ista contra austrũ ad iactũ arcus est locus vbi cayn fratrem suũ occidit. sicut dicitur Genesis. iij.

Item de fossa eadem cõtra occidentem quãtũ bis potest iacere arcus in monte quodam a latere Ebron veteris australi est spelunca quedã in rupe in qua Adam et Eua interfecũt Abel filiũ suũ luxerũt centum annis. Sũt hodie in spelunca lecti singulo:ũ et fons intus scaturiens de quo bibebant. Et habet fere pedes triginta in longitudine et latitudo sine spelunca ista.

De Ebron ad duas leucas cõtra austrũ est dahir que est cariatb sepber id est ciuitas litterarũ quã cepit ottomel filius zenez frater Caleph inuizior et dedit ei a xam filiã suã vxorem et urigũ superius et inferius. vt habetur Josue. xv.

De Ebron ad duas leucas contra aquilonem fere sed declinando partim contra occidentem est Neelleschol id est torrens botri vel vallis lacrimarũ. vnde exploratores tulerũt palmitem cũ vna sua quem portabant in vecte duo viri. de malis quoq̃ granatis et de ficis loci illi? vt habetur Numeri. xij.

Ad leuam huius vallis per dimidiã leucã descendit riuus in quo philippus baptisauit virũ ethiõpem eunuchũ candacis regine ethiõpũ

**De montibus Israel in specie et primo
de monte Syon.**

Syon mons erat in Ierusalem super cuius verticem erat arx
sive turris dauid ibi posita pro decore et defensione ciuitatis
In vno autem latere montis Syon erat templum quasi mes-
dium inter arcem et inferiorem ciuitatem. ut scilicet munis-
tio arcis defenderet templum. et templum cum arce protegeret ciuitatem
Et ideo sepe scriptura vocat Ierusalem filiam syon. quia sicut filia pro-
tegitur a matre et subditur ipsi matri. sic ciuitas inferior templo fuit sub-
dita atque arci. Tante autem auctoritatis et nobilitatis inter ceteros mon-
tes fuit mons Syon quod non solum ciuitas Ierosolima atque etiam ipsa
Iudea. verum etiam vniuersalis ecclesia tam ex iudeis quam ex gentibus con-
gregata sepius in prophetis nomine Syon designetur. sicut ibi. funda-
tur exultatione vniuersae terre mons syon. latera aquilonis ciuitas regi-
gis magni. Nam mons syon fuit mons magne altitudinis et sublimi-
tatis. magne fortitudinis et firmitatis. magne plenitudinis et vberita-
tis. magne pulchritudinis et amenitatis. maxime confidentie et securita-
tis. maxime opulencie et locupletationis. maxime leticie et exultatio-
nis. perfecte iusticie et sanctificationis. mons doctrine et eruditionis. si-
cut scriptum est. De syon exiit lex et verbum domini de ierusalem. mons pro-
phetie et reuelationis. ut ex multis scripturis et eius conditionibus glo-
riosius late posset ostendi sed breuitatis gratia hijs missis ad alia refer-
enda pergendum est.

De monte Noua

Moria est mons in Ierusalem in quo edificatum est templum
Salomonis. sicut dicitur secunda Paralipomenon. iij. Hunc
enim montem emit dauid ab omni iebuseo sexcentis siclis
auri purissimi. ut in eo edificaret altare domino. quando pro
immolatione quam fieri fecerat populus est percussus. ut habetur primi
paralipomenon. xxj.

In hoc monte immolauit domino et orauit. et exaudivit illum domi-
nus de celo ut igne super altare holocausti.

In hoc monte obtulit Abraham holocaustum pro ysaac. quem domi-
nus precepit ibidem immolari. ut habetur Genesis. xxij. vbi dicit glossa
Jeronimi super illud verbum. Dade in terram visionis et offer filium tuum
super vnum montium etc. Hunc montem hebrei dicunt esse illum in
quo postea templum conditum est in area ornata iebusei in monte mo-
ria. qui idcirco illuminans et lucens interpretatur. quia ibi est dabitur
hoc est oraculum dei. et lex. et spiritus qui inspirat prophetas. et docet

Syon

Moria

et docet homines veritatem. Hucusq; Jero. in eodem loco creditur iacob
dormuisse et ascendentium angelorum per scalam vidisse visionem.
vt patet Genesis. xxxvii. vbi dicit Glosa super illud verbum. Non est
hic aliud nisi domus dei etc. hoc dicitur q; puidit templum et dei cul-
tum ibidem futurum. Fuit aut; iste locus collis a latere montis Syon
vbi edificata est postea turris dauid. vnde patet ex pdictis q; mons mo-
rea fuit mons visionis et reuelationis. mons sacrificij et orationis. mons
prophecie et instructionis. mons luminis siue illuminationis. mons an-
gelice frequentationis. mons diuine apparitionis. mons misericordie
et propiciationis.

Oliueti

De monte Oliueti

Mons oliueti est mons in iudea iuxta Ierusalem sic dictus. propter
copiam oliuaru que in monte illo maxime habundant. Et ideo
ab augustinus vocatur mons crismatis et vnctionis. mons lu-
minis. mons pinguedinis et refectionis. et mons medicaminis et cura-
tionis. Et hoc dicit propter oliuaru ibi crescentiu habundantiã. quaru
fructus est vnctuosus. liminosus et deliciosus. q; vt dicit ysidus. oleum
olue ex radicis amaritudine surgit in pabulu luminis. in medicamen
vulnerum. et in refectione esurientis. In huius montis oliuaru radice
sive pede fuit rivulus qui tr; torrens cedron. inter cuius monte et ripã
fuit ortus. que dñs orationis et quietis gratia sepius frequentauit et sub-
intrauit. vnde et ibi captus fuit primo in orto qui gethsemani dictus
est. vt dicitur Iohannis. xix. Ibi enim sc; in pede montis fuerat quon-
dam villula dicta gethsemani. cuius orti tunc temporis adhuc ibi erant
vt dicit Augustinus. Et illoꝝ locu ortoꝝ dñs ex consuetudine frequẽta-
bat. Hic autẽ mons fuit ad orientalem partẽ templi. et ideo mane illu-
minabatur solẽ oriente. de vespere vero et de nocte illustrabatur ex sul-
gore a luminaribus templi resplendente. Et ideo merito mons lumi-
nis dicebatur. tum quia a celo et a templo lumen recipiebat. tum etiã
q; lucis materiã olei sui habundantiã alijs impendebat. vt dicit Aug⁹.
In hoc monte erat quidam viculus nomine bethphage. qui sacerdotu
erat. in cuius montis latere erat ciuitas dicta bethania. que fuit ciuitas
Marthe et lazari et marie. vt dicit glosa sup; Matheu. xxi. De hoc mon-
te dñs celos ascendit. et super eundem monte ad iudiciu apparebit. vt
patet in Actibus apostoloru primo capitulo. In hoc monte edificauit
Salomon delubra excelsa vt patet scdi regu. x. Et ideo vocatus e mons
olue et propiciationis. mons offensionis. qrti regu. xxiii. scilicet quia
in illis ydolis offendit Salomon deu suum.

Cedron

Bethsemani

Bethphage

Bethania

EBron

Nambre

De monte EBron

EBron mons est in iudea. in quo sita erat vetus ciuitas olim quis-
dem famosissima. hodie aut; desolata. ab eius dem montis nomis-
ne EBron dicta. cuiꝝ vallis tr; Nambre. iuxta qua est aspa ci-
uitas dicta noua EBron secus spelunca duplicẽ exstructa. Non autẽ

Cum vero ciuitatis Ierosolime fundamenta in montibus sanctis teste dauid collo cata dicatur. nō incongruū duxi de montibus Iſrahel. preſertim q̄ crebro de eis fiat mētio in ſacra ſcriptura paulo amplius diſſerere. Et primū quidem in genere. deinde in ſpecie de aliquibus.

De montibus Iſrahel in genere

Montes Iſrahel dicuntur montes generaliter totius terre promiſſionis ſiue fuerint ultra Iordanē ſiue citra. ſepe etiam ſumuntur pro terra decem tribuū que fuit montuoſa. p̄cipue in tribu Dan et Eſſraym. Nam et decem tribus nomen Iſrahel ſibi vendicauerūt ſub Ieroboam filio Naboth qui fuit de eſſraym. et regnauit primo in Samaria ſup decem tribus. vt habetur tercij Regū. viij.

Hij montes multū erant pascuales. vberes. fructuoſi. et frugiferi oliuis et alijs arboribus fructiferis conſiti. erant etiā medicinalēs herbis et ſpeciebus aromaticis pleni vt dicit Iſidorus libro. viij. capitulo. iij. Nam et tota terra illa quondā variaru opum diues erat. frugibus fertilis. aquis illuſtris. optima baſſamis. adeo q̄ ob gratiam alimentorum iudei hanc terrā melle et lacte fluentem iudicabant. In ei⁹ enim montibus propter paſcuaru habundantiam. innumerabiliū ouium et pecorum greges et armenta paſcebantur. Apes etiā innumerabiles in eiſdem mellificantes herbarū et florum ſuauiſſitate dulciſſima nutriebantur. Fructus et fruges propter aeris temperiem et rois habundantiam citiſſime ad maturitatem in illis montibus ducebantur. Aurū argenti et cetera metallorum genera in illis montibus ſodiebantur. Deniq; fontes et flumina de venis montiu ſuperius progrediebantur. Loco munitiſſima in illis montibus edificabantur. Fere ſilueſtres ſicut tigrides et leones in illis nemoroſis montibus cōuerſabantur. Verum quēadmodum reliqua terra illa propter peccata inhabitantiū et frequentes eius vaſtationes vilis admodū effecta eſt et pene ſterilis atq; inſtructuoſa. Ita et montana illa longe a priſtina perierūt vbertate et ſecunditate. Quia tamē frequens de eis fit memoria ſacra in pagina aliq̄uid vel breuiter de eis dicere haud ab re erit.

Sequitur nunc de montibus Iſrahel in ſpecie

iste et ciuitas ebron iure merito q̄ vniuersis solemniter habetur et p̄celes
bris ratione sanctorū patriarcharū quorū corpora ibidē quasi a mundi
principio requiescūt. Est etenim ciuitas ip̄a antiquissima. Nam ebron
septem annis ante thammī urbem egipti cōdita est. vt habetur Numeri
xviij. Illū quoq̄ montē potentissimū et fortissimū viri iure hereditario
possederunt vt patet josue. xv. vbi inter cetera ita d̄r. Deleunt ex ea cas
leph filios Enach Gezei et Achiman et Tholmay de stirpe enach rē.
In hoc mōte tanq̄ in loco tutiori d̄ns principū regni dauid instituit.
et ei illac ascendere post mortem saulis iussit. vbi septem annorū spacio
regnās. tandē ad totius regni Ierusalem fastigiū assumptus fuit. Iste
mons ab antiquis Chariatbarke fuit primus nūcupatus. id est ciuitas
quatuor q̄ nominatissimorū viroꝝ q̄tuor corpora ibidē requiescunt. scz
Adam Abrahā ysaac et Jacob vt dicit Jeronim⁹. Ibi et vporēs eorū
famosē mulieres sepulte sunt videlicet Eua Sara Rebecca et Lya. In
spelunca hij omēs recōditi duplici q̄ respicit mādre. quā emit abrahā
a filiis seth. vt habetur Gen. xvij. Illuc sarraceni sepe vadūt peregris
natū. mūschdeam insignem ibi habentes. nec aliquē siue xp̄ianū siue ius
deum ingredi illam sinunt. Verum per quādam fenestrā sepultura illa
cōspici potest.

De monte Bethel

Montes Bethel sunt in iudea vicini ierusalem. vbi dom⁹ d̄ni fuit
sub salomone edificata. Sūt autē mōtes Bethel nemorosi. arborū
bus constri. fertiles et fecūdi. graminiibus et herbis aromaticis
pleni. et ideo cerui capree et hynmuli. frequētare illorū montiū cacumī
na sunt cōsueti.

De monte Sylo

Mons sylo qui hodie ad sanctū samuelem d̄r. altior est omnibus
mōtib⁹ in terra sancta existētib⁹ p̄ circuitū. et quātū ad sitū
sup̄eminet vniuersis. et ibi multo fuit reseruata tpe archa fede
ris d̄ni. Atq̄ crebro populi israhel cōuentiones in eo celebrate p̄ diuer
sis causis vt in plerisq̄ veteris testamenti locis habetur.

De monte Garisim

Garisim vt dicit Jeronimus est mons iuxta iericho cui vicinus
est mons hebal ex aduerso respiciens. In hijs diobus mōtib⁹
benedictiones et maledictiones populo intranti terrā p̄missio
nis promulgabātur. vt p̄ benedictiones p̄uocarentur ad bonū legis
amatores. p̄ maledictiones vero terrent decalogi transgressores. In
garisim vero sex tribus nobiliores cū sacerdotibus proclamabāt bene
dictiones. vt habetur Deutro. xxxij. capitulo. Et ideo inoleuit cōsuetu
do vt mons ille haberetur in veneratione a posteris. et frequentaretur
causa sacrificij et orationis. Vnde inter iudeos et samaritanos fuit cō
tentio de loco adorationis. samaritis proferentibus montem garisim
cōuenientiorē esse ad orandū q̄ templū in ierusalem. iudeis cōtrariū
asserentibus. vt patet Johānis. iij. tam in textu q̄ in glosa.

De monte Hebal

Cariatbarke

Bethel

Sylo

Garisim

Hebal

He bal est mons trans iordanem in quo steterunt sex tribus post iordanis transitum ad maledicendum illis qui precepta decalogi non seruiarent. ut patet etiam Deutro. xxvij. Et est mons ut dicitur cauernosus et voraginosus. patiens sepius terremotum cui concordat interpretatio eius. nam hebal vorago interpretatur. Fuit itaque mons maledictionis et imprecationis in quo mala transgressoribus imprecabantur. Reputabatur etiam mons uilitatis et abiectiois. unde et sex tribus ignobiliores scilicet ancillarum filii super montem hebal fuerunt ad maledicendum populo deputati. Deutronomij. xxvij.

De monte Quarentena

Quarentena

Quarentana est mons excelsus valde iuxta jericho. ad dimidiam leucam eundo de galgathis in jericho. In cuius supercilium secundum aliquos christus a diabolo fuit ductus. ubi ei ostendit omnia regna mundi et gloriam eorum dicens. Hec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. ut habetur Mathei. iij. Alij autem tradunt quod in alio quodam monte fuerit christus temptatus qui per tres leucas distat ab isto. existens in deserto a latere berhel et hay australi. Sed id certum habetur quod in isto monte fuit christus quando ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus. ductus in desertum illud a spiritu post baptismum ut temptaretur a diabolo. ut habetur ibidem. In huius pede montis effluit fluvius helzei. de quo habetur quarta regum. ij. capitulo. quod viri ciuitatis Jericho accedentes ad helzeum dixerunt. Ecce habitatio ciuitatis huius optima est. sicut tu domine ipse prospicis. sed aque pessime sunt et terra sterilis. At ille iussit sibi offerri vas nouum et mitti in illud sal. Quod cum allatum fuisset egressus ad fontem aquarum qui est in pede montis huius. et misso in illum sale sanauit aquas ut non esset in eis ultra mors neque sterilitas. et ita sanate sunt aque ille usque in diem hanc. iuxta uerbum helzei quod locutus est. Est autem fluvius amenus valde et delectabilis. iuxta quem peregrini illo venientes commouescere et pausare solent.

De monte Hermon

Hermon

Hermon est mons modicus super iordanem situs. qui herbis et pascuis est fecundus. Nam circa radices eius siue circa pedem fluminis iordanis imbuitur. circa verticem uero eius seu cacumen copioso rore perfunditur. et ideo virore ex rore et aque influentia decoratur. et insignitur. propter quod et ibi nutriebantur pecora que in templo debebantur immolari domino et offerri. Et quod animalia ex rore fluminis et herbis impinguata. in monte syon id est in atrio templi offerebantur. Ideo dicitur secundum hebreos per prophetam quod ros hermon descendit in montem syon quod ad literam fieri non potuit. quia mons syon monte hermon altior existit. Insuper et ab eo valde remotus fuit. pro tanto igitur ros montis hermon debet ascendisse in syon. quia pinguedines et adipem animalium que in illo monte pascebantur ad pastum ignis altaris in ierusalem in sacrificio offerebantur. propter quod et hermon flumen exaltatum interpretatur sicut dicit glossa. super os flumen in altari augebatur quam ignis sacrificij tali pabulo fovebatur.

De monte Carmelo:

Carmelus est mons iudee in qua est ciuitas dicta Carmela. Et est duplex carmelus. vnus in superiori pte contra meridiem in quo Nabal legitur pausse greges. primi regu. xvi. Alius est carmelus in inferiori pte terre respiciens mare. vterq; mons fertilis est in pascuis fructibus et herbis.

De monte Ziph.

Ziph mons est squalidus et vmbrosus. in quo latuit dauid qñ fugit a facie saulis. et est iuxta carmelum in quo nabal carmes lites quondã habitabat. qui fuit de stirpe caleph vt dicit Jeroz nimus. Est aut mons multũ nemorosus. dumis et arborib⁹ infructuosus cõsitus. et saluosus feris et ybicibus puius. spelũcis et antris plen⁹ et plurimũ cauernosus. et ideo fugitiuis et latere volentibus cõgruus est. et ignotis transeuntibus periculosus.

De monte Thabor

Thabor est mons in medio campo. et est mons mira rotũditate sublimis. distãs a cesarea decẽ miliaribus ad orientalem plagã et fuit in cõfinio zabulon isachar et neptalim. Hic mons inter totius terre promissionis montes maxime est famosus ratione situs. fertilitatis amenitatis fortitudinis. et firmitatis. Gleba enim illi⁹ mōtis est fertilis vineis. oliuis. et alijs arborib⁹ fructiferis et herbis. Aer ibi est salubris. ros frequẽs et dũlcis. imber tam temperaneus q̃ se rotinus medio cris. Ibi arborũ proceritas que nõ deponit hieme vel estate comã vel virore suũ. Ibi auis multigenarũ canorus sonitus et sonora suauitas. quarũ voce afficitur auditus. pennarũ varia dispositione ad earũ aspectũ prouocat vñsus. in carniũ suauitate delectatur gustus. Et ideo multi sunt ibi aucupes auiculis locũ istũ frequẽtantibus. retia et tendiculas imponẽtes. sicut dicit Jero. sup illum locũ osee quarto. quasi rethẽ in panis sup montẽ thabor rẽ. Sup omnia aut montem istũ reddit cõmendabile p̃sentia saluatoris qui in hoc mōte docuit. In hoc monte gratia orationis p̃noctauit. In hoc mōte aliquãdo pascuit populũ. et tã spiritali q̃ corporali pabulo recreauit. In hui⁹ montis etiã supcilio corã discipulis suis se trãssfigurare voluit. et future claritatis gloriã in suo corpore discipulis reuelauit.

De monte Libano

Libanus est mons p̃henicis altissim⁹. cui⁹ sepe meminerũt prophete et scripture. Dicitũs est autẽ liban⁹ a thure vt dicit Isido. q̃ ibi colligitur. cui⁹ ps ad orientẽ respiciens libanus appellatur. vt dicit Isidor⁹. Libanus etiã id est candidatio vocatur. quia perpetuus niuis⁹ semp hieme sez et estate candidatur. Nullo enim tpe ita niy totaliter eliquescit quin in aliqua sin parte in eo valeat inueniri. Est autem libanus flumioꝝ et fontiuũ principiu et origo. Ex ei⁹ enim radice oriũtur duo fontes sez jor et dan. q̃ simul iũcti jordanẽ efficiũt.

Carmelo

Ziph

Thabor

Libano

Libanus igitur est mos redolentis et sume aromaticitatis. nam ibi herbe
 odorifere crescunt. ibi etiam arbores thurisere coalescunt. quarum gummi electum
 olibanum a medicis nuncupatur. **Item** mos est sufficientis et fecunditatis
 Nam propter rois habundantiam et plumarum frequentiam herbis habundat.
 papius pascuis vberimis et fructibus optimis et maturis. **Et** ideo
 in monte libani nutriebatur animalia que offerebantur in templo. et in
 ipsius pascuis fouebatur. **Item** mons erat eminentis et maxime subli-
 mitatis. quoniam omnes alios montes illius regionis altitudinis situ li-
 banis excedebat. **Et** ideo venientibus tyrum per remota valde maris nau-
 uigia. se nauigantium oculis offerebat. et quos deberent nauigantes petes-
 re portus. sua altitudine ostendebat. **Item** mons erat indeficientis in-
 fluentie et sempiternae humiditatis. nam quamuis siccitate preerat in sua
 superficie. nobilissimis tamen habundat intrinsecus uenis aque. ut patet in
 puteis aquarum uiuentium. que iuxta salomonis sententiam in canticis so-
 lent continue cum impetu de libano emanare ut dicit **Can. iij.** quasi puteus
 aquarum etc. **Item** mons confidentis et securitatis. nam in libano quiesce-
 tes turti sunt a venenosis serpentibus quos sua aromaticitate et virtu-
 te fugant tam herbe quam arbores ibidem continue cocrescentes. nam cedri ibi
 crescentes suo odore fugant omnia venenosa. et ibi venenosa reptilia vi-
 uere non permittunt. **Item** mons est pulchritudinis et amenitatis. nam ces-
 droz et altiarum uiuentium arborum mira proceritas graminum. et herbarum con-
 tinua uiriditas. auium siluestrium sonora suauitas. riuulorum et fontium
 multiplicitas libanum amenum faciunt et iocundum. **Item** mons est medici-
 ne et sanitatis. ibi enim species aromatica crescunt. que sunt contra morbos
 innumerabiles remedia et medela. **Ibi** cypressi et oliue quorum liquores
 et resine sunt contra diuersarum infirmitatum incommoda. precipue medicine.
Item mons leticie et iocunditatis. nam in collibus libani quodam creuit
 habundantia uini optimi. quod precipue leticie et hilaritatis maxime est in-
 ductiuum. **Item** mons honorificentis et dignitatis. nam inter omnes mon-
 tes arabie phenicis et syrie. mons libani in sublimitate. in fecunditate. in
 amenitate. et aeris salubritate optinet principatum. ut dicit **Jeronimus**
 et **Iosephus.**

De monte Semeron.

Semeron est mons de quo dicitur. **ij. paralipo. viij.** Mons
 in quo est modo sebastis. ubi relique iohannis baptiste requie-
 scunt. **In** eodem quidem monte prius edificata est samaria a qua
 et tota regio postea samaria est vocata. **Hec** ciuitas ratione
 motis fuit fortissima. et ad expugnandum difficilissima. unde et reges assi-
 riorum miris sumptibus et bellorum maximis apparatibus eam tribus annis
 continue obsederunt. **Et** vix propter angustiam contra ipsam prevalere vi-
 ribus potuerunt. immo ut dicit **Jero.** et **Iohan.** nunquam eam expugnassent
 si ipsius habitatores deum israel ad iracundiam prouocantes plenam fidu-
 ciam in eo habuissent. et ipsius legem nullatenus reliquissent.

Samarion

In secundā partem prime huius partis principalis de moribus ritibus et erroribus eorum qui sanctā inhabitāt terrā psatiūcula incipit.

Dista quā in superioribus sancte peregrinationis Ierosolimitane loca descripta sūt figuris pariter et scripturis. superest ordine congruo iuxta pollicitū incolarum et indigenarū locorum eorundem leges ritus et mores. immo perfidiam detestabilem. pestiferos errores. heresesque damnatas. put a nobis inter peregrinandū exacta indagis ne et inquisitione studiosa potuerūt deprehendi. in mediū adducere. atque hic sub cōpendio annotare. ad laudem et honorē vniuersae vere fidei orthodoxae. sanctaeque romane ecclesie catholice. que absque macula et ruga sponsa permanet decora. sponso suo christo fideliter coniuncta. qui semetipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mudans eā lauacro aque in verbo vite. ut exhiberet ipse sibi eam gloriosam sanctā et unmaculatā. Ad ignominiam vero et confusionē illorum perfidorum superborum et obstinatorum. siue sarracenorum qui pseudo sui prophete Machometi. sacrilegas imitantur leges. immo fabulas inanes siue scismaticorum eiusdem in terris existentium. qui se falso christi cognominant cultores. ore quidem confitentur se nosse deū. quē tamen factis negant. ab obedientia sancte Romane ecclesie pro sua superbia et arrogantia pertinaciter segregati. Proinde etiā longe a salute effecti. eo quod omnis qui est extra archam Noe. id est ecclesiam sanctā catholicā et apostolicā. pereat necesse est. Longe profecto ab huiusmodi peccatoribus salus. quia iustificaciones dñi non recte exquisierunt. suorum dogmata heresiarum pure et simplici quā nos amplectimur (felicitate sane) preferentes. Generatio porro perversa est et infidels filij. gens absque consilio et sine prudentia. vniuersā saperent et intelligerēt quod inobediens sault regi dixit Samuel propheta. Numquid vult dñs holocausta aut victimas et non potius ut obediatur voci sue. Nam et ipse dñs dicit. qui ecclesiam non audierit (intelligens proculdubio eā quā ipse supra petram fidei edificauit atque fundauit Romanā scilicet) sit tibi tanquā ethnicus et publicanus. maior est enim obedientia quam victimae. et auscultare magis quam offerre adipe arctū. Quoniam quasi peccatū ariolandi est repugnare. et quasi scelus ydolatrie nosse acquiescere. Sola est profecto que fidei meritū possidet obedientia. sine qua. quisque infidelis conuincitur. etiā si fidelis esse videat. Sed hac de re infra latius differetur. Hoc vnum adiectū velim. promonitūque fore cupio eius rei lectorem. quod nequaquam michi in presentiarum desumpsi contra hos quos narrabo errores cogredi aut colligere disputando. Id enim longe supra meas esset vires. id longe meā supgrederetur facultatē. Id quoque ante nos diu actū est per patres et maiores nostros tum eruditissimos tum etiā sanctissimos viros. multoque ea super re labore est sudatum in sacris generalibus concilijs et synodis. In quibus tum multi tum graues sunt editi canones contra eosdem.

Quatuor synodi
 1. Nicena
 2. Constantinopol.
 3. Ephesina
 4. Chalcedonensis

Ceperunt autem ut omnibus notum est. huiusmodi generalia celebrari
 concilia a temporibus Constantini. In precedentibus namque annis persecutio
 ne feruente. docendarum plebium minime dabatur facultas. Unde christiana
 tas in diuersas hereses scissa est. quia non erat licentia episcopis in unum conuenire
 re. nisi tempore supradicti imperatoris. Ipse enim dedit facultatem christianis
 libere congregari. Sub hoc etiam sancti patres in concilio Niceno de omni
 orbe terrarum conuenientes iuxta fidem euangelicam et apostolicam. secundum post
 apostolos symbolum tradiderunt. Inter cetera autem concilia quatuor esse
 scimus venerabiles synodos que totam principaliter fidem complectuntur.
 quasi quatuor euangelia vel toride paradisi flumina. Harum Nicena syno
 dus. cccc. viij. episcoporum constantino Augusto imperante pacta est. In qua
 arriane perfidie condemnata est blasphemiam. quam de inequalitate sancte tri
 nitatis idem arrius assererat. consubstantialitatemque deo patri deum filium
 eadem sancta synodus per symbolum diffiniuit. Secunda synodus. e. e.
 patrum sub Theodosio seniore constantinopolitana congregata est que mace
 donium spiritum sanctum esse negantem condemnans consubstantialitatem patri et
 filio spiritum sanctum demonstrauit. dans symbolum formam quam tota grecorum
 et latinorum confessio in ecclesijs predicat. Tercia synodus ephesina pri
 ma ducentorum episcoporum sub iunioris theodosio Augusto edita est. que Nesto
 rium duas personas in christo asserentem iusto anathemate condemnauit.
 ostendens manere in duabus naturis unam domini nostri ihesu christi personam.
 Quarta synodus chalcedonensis. dc. xxx. sacerdotum sub Marciano
 principe habita est. in qua Euticem constantinopolitanum abbatem
 uerbi dei et carnis unam naturam pronuntiantem et eius defensorem
 Dioscorum quondam alexandrinum episcopum et rursus Nestorium cum
 reliquis hereticis una patrum sententia perdamnauit. predicans eadem syno
 dus christum dominum de uirgine sic natum. ut in eo substantiam diuine et huma
 ne confiteamur nature. Hec sunt quatuor synodi principales. fidei doctri
 nam plenissime predicantes. Verum non solum in istis sed et in alijs mul
 tis concilijs temporum successu. varijs in locis celebratis. non modo acerri
 me disputatum fuit contra illos heresum inuentiones et sectatores. de quibus
 infra suis dicetur locis. sed et tremendis ac terribilibus sententijs et gra
 uibus censuris in eos est fulminatum. Ergo hijs missis et presuppositis
 tanquam prius et abolim studiosissime ventilatis animus est michi dum
 taxat eos quos inter lustrandum terras illas et perscurandum incolarum
 mores et obseruantias. comperi errores. puris recitare ueritate et simpli
 ci stilo designare. Eo potissimum fine ut talibus cognitis erroribus qui
 bus sancta illa sedatur terra. orthodoxorum animi magis ac magis inar
 descant. concitentur. confortenturque contra pessimos et prophanos hereticorum
 illorum sacrorum non tam inhabitatores quam maculatores. Ita ut si unquam
 deo uolente. ac sancta disponente ecclesia ulla ariserit oportunitas.
 perfidos illos exturbandi et exterminandi. ipsi veri christi cultores. ac christia
 ne religionis zelatores. more fortissimorum quondam et zelosissimorum

machabeorum. promptiores paratiores feruentioresq; inueniantur. pro
xpo. proq; eius vltiscenda iniuria. profide deniq; et sacratissime terre
illius expurgatione. animas suas ponendi. morteq; subeundi cum ho-
nestam tum etiam sanctam.

Ceterū vt ordinatius in rem veniam. primū omnium de sarracenis et
eorum legibus differere instituti mei est. Postac de aliorū varijs sectis
ex ordine dicturus. verūm quō sarracenōū error et prophana lex ama-
plius elucescat fiatq; cogniti euidentior. In primus de ipsoꝝ sarrace-
norum maledicto seductore scilicet Machometo pauca duxi p̄mittens
da videlicet.

Primo Ortū et origine sue natiuitate.
Secūdo detestabili vita et cōuersatione.
Tercio De eius secte pestifere introductione.
Quarto misera et infelici morte.
Quinto de articuloꝝ in alforano siue lege eius cōtentōꝝ enumeratio-
ne. et ipsoꝝ cōpendiosa improbatione siue suggillatione propter rudes
quosq; ne fabulas istas. diuina oracula putent. que nil prosus habent
fundamenti.

De ortū et origine Machometi **Primū Capitulum**

Tempore quō Bonifacius papa q̄rtus ecclesie romane
psidebat. et focas Imperiū administrabat. qui regnare ce-
pit Anno dñi. dc. quinto. vt tradūt hystorie. quo videlicet
tempore Cosdroe rex persarū. grauissima bella ecclesie mo-
uens. multas romanoꝝ puincias et ipam etiā Jerosolimam
inuasit. ac destruens ecclesias. sacraq; loca prophanās. inter cete-
ra que rapuit. etiā crucem sanctam pro parte ibi ab Helena relictam
asportauit. natus fuit ille p̄ditionis filius machomet. currēte iam dñi
ce incarnationis Anno. dc. sexto. sub die vicesima tertia mēsis Aprilis
Cuius natiuitatis exordiū. vite quoq; et cōuersationis mortisq; seriem

Machomet

omne libellus quidam qui in transmarinis partibus habetur famosus. sed et Vincetius beluacen. in speculo suo historiali li. xxij. ca. xxxij. et sequentibus multis. diffuse tradit admodum et copiose. ex quibus que sequuntur copendiosius sunt extracta. atque in ordine historie redacta. Fuit siquidem vir quidam in Arabia. cui nomen abdimenech. sarracenus genere siue Agarenus. Nam sarraceni proprie sunt agareni. vixit te non ex sara legitima consorte et cothorali abrahe. sed ex agar eius concubina descendentes. ex progenie scilicet ysmahelis. unde et ysmahelice etiam dicitur. cuius manus ut liber Geneleos testatur contra omnes et manus omnium contra eum. Hic ergo Abdimenech uxore sui ritus et cultus accepit (nam venerit uti ceteri arabes colebat) ex qua filium genuit. nomen illi imponens Machomet. quod interpretatum confusione facies proloqui. congruo certe presagio et impositum qui sibi suisque perpetua compararet confusione. Hic diem natiuitatis machometi solemnem habet sarraceni. et per dies septem continuos veneratur. crapulis et comestationibus rebusque venereis vacantes singulis annis. Ceterum natus machomet. paulo post utroque orbatus parente. pupillus et orphanus mansit. cuius miseris patrius suus cognomento abdemutalla. in tutela et cura eum suscepit. educavitque in Arabia in loco quodam cui nomen Salingia. Coluit et ipse machomet ydola cum omni domo et generatione sua. Cum iam infantilem excessisset etate iuuenis factus. cuiusdam nobilis et pudicitie matrone vidue nomine Cadigan famulus effectus est. cum camelis eius et asinis in Syriam et alia loca finitima merceque deferens. donec tandem eam suo captam amore. et calliditate seductam duxit uxorem. Verum etiam legitur quod a primeua sua etate mercator fuerit. atque cum camelis suis in egiptum et palestina cum iudeis et christianis peregris. ab eis verus et novum didicerit testamentum. atque magus perfectissimum euaserit. Et dum sic discurrens corozainam ingrediatur puincia. cui Cadigan que supra dicitur. et diuersas species aromaticas ad eam crebro afferret. cepit ei mulier ipsa familiariter adherere. quam ipse incantationum suarum perstrictam santasmate cepit paulatim in errorem inducere. asserens quod ipse esset summus propheta et nuncius dei. Suffragabantur autem verbis eius tam incantationum prestigia quam sue calliditatis ingenia copiosa. Quia opinione potens mulier a deo decepta fuit. quod cum vidua esset eum sibi assumpsit maritum. et omnia sua ei eradidit bona. De hoc ipse machomet in alforano suo testatur. scribens deum sibi dixisse in hec verba. Nonne tu fuisti orphanus. et collectus es in errore. et iustus ficatus es. pauper. et ditatus es.

De detestabili vita et conversatione machometi. Secundum Capitulum

machometi. Machometus natus est in Arabia. cuius nomen abdimenech. sarracenus genere siue Agarenus. Nam sarraceni proprie sunt agareni. vixit te non ex sara legitima consorte et cothorali abrahe. sed ex agar eius concubina descendentes. ex progenie scilicet ysmahelis. unde et ysmahelice etiam dicitur. cuius manus ut liber Geneleos testatur contra omnes et manus omnium contra eum. Hic ergo Abdimenech uxore sui ritus et cultus accepit (nam venerit uti ceteri arabes colebat) ex qua filium genuit. nomen illi imponens Machomet. quod interpretatum confusione facies proloqui. congruo certe presagio et impositum qui sibi suisque perpetua compararet confusione. Hic diem natiuitatis machometi solemnem habet sarraceni. et per dies septem continuos veneratur. crapulis et comestationibus rebusque venereis vacantes singulis annis. Ceterum natus machomet. paulo post utroque orbatus parente. pupillus et orphanus mansit. cuius miseris patrius suus cognomento abdemutalla. in tutela et cura eum suscepit. educavitque in Arabia in loco quodam cui nomen Salingia. Coluit et ipse machomet ydola cum omni domo et generatione sua. Cum iam infantilem excessisset etate iuuenis factus. cuiusdam nobilis et pudicitie matrone vidue nomine Cadigan famulus effectus est. cum camelis eius et asinis in Syriam et alia loca finitima merceque deferens. donec tandem eam suo captam amore. et calliditate seductam duxit uxorem. Verum etiam legitur quod a primeua sua etate mercator fuerit. atque cum camelis suis in egiptum et palestina cum iudeis et christianis peregris. ab eis verus et novum didicerit testamentum. atque magus perfectissimum euaserit. Et dum sic discurrens corozainam ingrediatur puincia. cui Cadigan que supra dicitur. et diuersas species aromaticas ad eam crebro afferret. cepit ei mulier ipsa familiariter adherere. quam ipse incantationum suarum perstrictam santasmate cepit paulatim in errorem inducere. asserens quod ipse esset summus propheta et nuncius dei. Suffragabantur autem verbis eius tam incantationum prestigia quam sue calliditatis ingenia copiosa. Quia opinione potens mulier a deo decepta fuit. quod cum vidua esset eum sibi assumpsit maritum. et omnia sua ei eradidit bona. De hoc ipse machomet in alforano suo testatur. scribens deum sibi dixisse in hec verba. Nonne tu fuisti orphanus. et collectus es in errore. et iustus ficatus es. pauper. et ditatus es.

Dixit ubi se Machomet lo cupletatū eiusce mulieris opibus
vidit elatus animo. cogitavit sup omnē gentē et patriā illā
regnū sibi vsurpare. Sed dū hoc effectui dare facile nō posset
psertim cū paucos adhuc haberet fautores. arte ingenio vt
poterat utebatur. simulans se dei propheta et nūciū. quo vel sic regiam
tandē nancisceretur dignitatē. Cūq; sibi hoc modo prophete nomen fals
so assumpsisset. ingressus est ad homines qui tāto facili⁹ qualiter astu
cie machinatione decipi poterāt. q̄to longius ab omni sapientia et vsu
civilitatis. totinq; huane prudētie honestate p agros et villulas seque
strati. q̄d dei nūcius vel propheta esset. aut in quo cognosci deberet. de
niq; quid inter veritatē et mendaciū. inter fatuitatē distaret et prudē
tiam. discernere prorsus nesciebāt. Ad hos seducēdos. quorū dā (de quib⁹
postea dicemus) ope et consilio nō mediocriter confortatus. In primis
homines ad se pestiferos et viarū insidiatores fugitivos. homicidas. pre
dones. raptos. latronesq; attraxit. quos ad devia silvarū. acumina
montiū atq; proxima fontibus loca circūquāq; mittebat. Insidiari scē
negociatoribus et iter agētib; occidere et pdari eos. atq; diripere omnia
que vel negociationis vel necessitatis causa. bona portassent. Nā et ipse
quoq; met cū primo prophetie sue tpe. de civitate veniret ad mecha. ca
melum pauperi cuidā abstulit. atq; cū iam q̄draginta triū esset āno
tali beneficio. pdicationis sue primordia dedicavit. Hij autē q; in mecha
erāt. magno eū odio psequēbatur. eo q; omnia eius maleficia nō essent.
Quippe q; cū latro esset. et predo. prophetā se dei stultis hominib⁹ mētie
batur. Abijt ergo inde in quā dā civitatē destructā. quā ex maiori pre
paupes inhabitabāt in dei. in quā ingressus vt iusticie sue regulā. mo
dūq; sue prophēcie ostenderet. pupillis cuiusdā carpentarij filijs domū
vi abstulit. sibi in ea templū cōstituit. Ex hac civitate quot et quāta
mala. damna et bella. et viatorib⁹ et locorū incolis intulerit. quot etiā
ex suis socijs amiserit. longū esset evolvere. maxime tñ insidiarū assul
tus die et nocte agēs. viginti sex numero cōsilius sine cōgressus hosti
les in paupes. eo tpe gessit. nouē p se. reliquos p socios. Hec sue prophe
cie exordia fuere. Et q̄d deterius longe erat. si quis ei in huiusmodi ma
leficijs cōtradiscere aut eū redarguere psumpsisset. mox eū vel p se vel p
suis proditorie iugulabat. sicuti (q̄d certū est) inem quē dā iudē in
lecto dormientē ideo pter ceteros fecit iugulari. q; se ab eo vituperatū
dicebat. Animadvertat q; q; rationis compos. si hec ad dei prophetā pri
neant. in quibus nil aliud q; fraus et violentia. atq; huani sanguinis
effusio (q̄d latronū est propriū) apparuit. Quis vniq; nō dico prophe
ta. sed qui vel modicā dei noticiā haberet talia fecisse auditus ē. An nō
poterat se de illo iudeo (vt reliqua silē) aliter vindicare nisi dormien
tem confoderet (q̄d auditu ipso horrendū est. Sed vnde hoc ei nisi a dya
bolo. qui et ipse homicida extitit ab inicio. Aut vbi est id q̄d de seipo in
alforano suo tradit. missum videlicet se cū pietate et misericordia. q̄d

quo modo verū vbi tanta in homines feritas. tanta crudelitas agebat-
tur. Cetera plurima eius detestanda transeo facinora. q̄ ipm̄ fuisse pseus-
do propheta et vas omnis iniquitatis euidenter cōuinceret. si p̄ ocio in
mediū adducere liceret. sed rationē habendā pio lectori censui magis.
Hoc vnū ex multis velim adiectū. risu p̄fecto dignū. q̄ cū ip̄e quadā
vice cū suis satellitibus p̄geret. cōtra eos qui sibi pro sua malicia obedire
cōtempserāt. victus et vulneratus. labro superiori cōcussō. cōfractis
genus. dentūq; inferioꝝ medio excussō. ac vultu miserabiliter dilacera-
to. vix a socijs defensus euasit. Et cū se penumero diceret semp̄ se decem
habere angelos custodes sibi a deo datos ne vn̄q; lēderetur. liquido ap-
paruit. q̄ mentita est iniquitas sibi. Quū profecto videri cuiq; potest
quo pacto is dei nūcius et propheta haberi potuerit. cui? vt breui verbo
omnē describam? vitā. alia nō fuit actio q̄ homines interficere et alicū
na diripere. vt ostensum est. atq; supra incestus et adulteria p̄petrare.
q̄ nūc paucis absoluem?. Erat siquidē ip̄e Machomet p̄ter tantā ty-
rannidem omnium hominū sui t̄pis impudicissimus atq; impurissimus
qui etiā suo alforano tale nō erubuit dedecus inscribere vt diceret (sicut
patet legēti) tale donū a deo venibus suis datū vt quadraginta viros
in coitu quāntūlibet potentiissimos posset adequare. vbi quoq; inter cete-
ra rebus se odoriferis et potissimū mulieribus asserit delectari. Pudet
profecto hoc in loco ad specialia descendere q̄ tamē illum porcū sine inse-
rere prophēcie puduit minime. Quid enim turpi? q̄ q̄ ip̄e de sua vxore
que Aissa vocabatur legit fecisse. Hec enim cū pulchra esset et dedita
libidini. a quodā cui nomen zaphagan. amabatur. q̄ et cōsuetudinariū
cū ea adulteriū. ip̄o machometo scientē et cōsentiente agebat. Cūq; sup̄
hoc a quodā argueretur. qui diceret mulierū copiam esse. nec decere tantū
hominē a muliercula dehonestari. dignāq; eam fore repudio. Respondit
machomet. nullā sibi ex omnibus quas habebat vxoribus illa esse ca-
riorem. neq; se vel de alioꝝ verbis vel de eius adulterio curare aut sibi
dilectā dimittere velle. quinetiā in alforano suo eam affirmat innocen-
tem fuisse et hoc sibi diuinitus reuelatū. De huiuscemodi vero suis turpi-
tudibus plura iam dicerem. nisi libellum hūc inhonestissimis verbis
sordidare formidarem. per omnia similis factus est equo et mulo qui-
bus nō est intellectus. Sed et sarracem (vt hodie est cernere) eū in hoc
imitatur. homines omnino carnales et bestiales. vt latius infra patebit.

De tempore et modo quo Machomet sectam
suam incepit. **Tercium Capitulum.**

Quod ad hanc historiam q̄ regnante iam Eractio. post focā Impera-
torem. sub quo natus fuit machomet. sectam suā ip̄e incepit.
Nam Eractius iste cepit regnare Anno dñi. dc. tercio decimo
et. xxx. annis imperiū rexit. Bene quidem a principio faus-
teq; pro ecclesia agens et prole. sed male cōcludens. Na hēresi pessima

monothelitarū qui vnā tantū in xpo naturā dogmatizabant deprauat
tus. post multas victorias et gloriosos triūphos (de quib⁹ etiā partim
in historia sancte crucis habetur) a catholica fide aberrauit. Vnde diuis
na haud dubiū pmissione eius tēpore sarraceni ipso machometo pseu
do propheta eis ducantū p̄bente a sedibus suis exiuntes. eractij imperi
um grauius deuastare ceperunt. Sic et **Homar⁹** machometi discipulus
vt dicit **Hugo** floriacensis circa finē imperij eractij. damascū et regio
nē **Phenicis** et **Jerusalē**. totāq; **Siriā** et **Anthiochiā** p̄ sarracenos occu
pauit. In quibus omnib⁹ locis erat tūc tēporis multi deuoti xpiani in
cenobijs. numero etiā centenarij et ducēnarij et interdū ampliori do
mino famulantes. qui iporū sarracenoꝝ gladijs ad celestia regna perue
nerūt. Circa finē itaq; eiusdem eractij vertente iam anno salutis. dc. xli.
machomet⁹ ppria nequaq; cōtētus malicia. nisi etiā velud alter draco
tartareus sue prophane doctrine aut legis cauda. terciā stellarū partem
de celo deiceret. ipaz suā nephandissimā sectā incepit atq; auctore diabolo
p̄fecit hoc modo. Nā vt superius memoratū est cū se cerneret regnū ara
bie p̄ vim cōsequi nō posse. p̄ simulatam sanctitatē id tēptauit. fingens
se p̄phetā et nūctium dei. Sed quoniā rudis et illitterat⁹ erat. prouidit
ei diabolus mille artifex. ac animarū nostrarū hostis p̄petuus. p̄ditissi
mos quosdā s̄ eruditos et doctos. tum ex iudeis. tū ex cristianis quie tē
tamq; omnis impietatis instrumētā assisterēt. atq; instructum. in erroris
bus iugiter fouerēt. At inter xpianos p̄cipuus fuisse legitur monachus
q̄dam apostata vir bestial nomine **Sergius**. qui eum in nouo informas
uit testamētō. De hoc **Sergio** scriptū reperitur. q̄ cū in monasterio suo
grauius deliquisset. et ob id excommunicat⁹ et expulsus fuisset. eius sce
cōfusus pudore aufugit et ad machometū se contulit. Alibi quoq; legit
q̄ q̄dam multarū l̄rarum cleric⁹ qui etiā **Anthiochie** archidiaconatus
fungebat officio. cū romam venisset. et dignitatē quandā quam ambie
bat obtinere nequisset. indignat⁹ plurimū et graui contra ecclesiā ira et
odio p̄motus. se huic machometo cōiūxit in regione **Cubene** in qua cō
mixtim et gentiles et iudei cōmorabatur. Machomet vero artibus ma
gias intentus adhuc ydola colebat q̄n̄ h̄i ad eū venerūt. Nam h̄oꝝ pra
uo cōsilio ab inicio sectā illam incepit. Volens igitur sergius p̄dictus
aliquid facere. vnde monachis illis q̄ eum expulerāt recōciliari merere
tur (erat eji heretici nestoriani. qui dicūt virginem gloriosam mariam
non deū. sed hominē tantū peperisse) omni conatu et studio machometo
p̄suadebat. vt ab ydolis recedēs. fieret xpianus nestorianus. q̄ dū astu
cia sua p̄fecisset discipulus eius machomet effectus est. et sergius se ob id
nestoriū nuncupauit. Cognito vero iudei q̄ multi etiā machomet⁹ ipse
ad qualemcūq; quasi vmbra xpianitatis monachū illū sequerentur et
pene id quod po stea p̄ machometū effectum est p̄ ipm nestoriū iam fieri
incepisset. inuidēs timētesq; ne in veram aliquādo xpianitatē macho
met et alij inciderēt duos ex suis peritioribus et ceteris astucioribus sub
iugerūt. quoz vnus **Audias** alter vero **Cabalabar** vocabatur. qui mas

Sec. 2. 1. 10

liciosa calliditate socios se eius esse fingentes. multa enim de veteri lege
docuerūt atq; in alforano suo (quo res confusior fieret) inscribi fecerūt.
Taliū itaq; cōplicū machomet doctus magisterio. alforanū suū legē
suā. vtriusq; testamenti coloratā auctoritatibus composuit. Veris qui
busdam. falsa multa et omnino absurda comiscēs. atq; venenū vt mo-
ris est omnibus hereticis sub melle abscondens. Quo sic vt p̄fertur con-
fecto. machomet porrectiori iam fronte. hysce videlicet armis munitus.
et socijs. se esse prophētā ⁊ dei nūciū ad eorū salutē missum diuinitus. au-
denter populis mentiebatur. asserens maxime ideo se missum. vt xp̄ias
noꝝ et iudeorū leges. q̄ rigide nimis essent ac seuerē. mitioꝝ p̄ceptoꝝ tē-
peraret promulgatione. Vt autē eius missioni. instar moysi. prodigia
quedā attestari viderētur. assignata die populū ad certū cōuocauit lo-
cū. vt legem suā in signis et p̄digijs susciperent qua deceret deuotione.
Tūc eo sermocinatē ad plebem. columba quedā alba q̄ in vicino erat
ad hōc p̄m fallaciter edocta. sup̄ humerū ei⁹ aduolauit. et grana quedā
in aure eius reposita vt erat solita comedens. quasi sp̄s sanctus legis
et verba q̄ loquebatur suggerere videbatur. Taurus quoq; vt fertur si-
mili inductus cōsuetudine. vt de manu ei⁹ pabulū acciperet. ad vocem
eius corā omnibus aduenit. et quasi noue legis mādata celius missa.
que ip̄e cornibus ei⁹ alligauerat detulit. omnū cū stupore et admirā-
tione ingenti. Sed et ciphos quosdā aureos et argenteos lacte et melle
plenos. quos ip̄e certis in locis terre latenter infoderat. quasi p̄ diuinā
reuelationē ibidē fecit effodi. ac populo velud in signū future habūdā-
tie. quā p̄ eius dē legis obseruantia mereri deberet. ostendit. Sicq; quasi
miraculis et magnalibus diuinis cōglatulantes et acclamātes. rudes
illos seduxit. ac ad legē suā quasi diuinā recipiendā p̄naciter animas
uit. Inde arabes ei adherentes regnū p̄sidis vt supra habitū est infesta-
re. ac demū orientalis imperij fines vsq; ad Alexandria inuadere sup̄-
eractū cepērūt. Porro propter huiusmodi sceleratissima foris facta sua
Machomet adeo p̄cussus. cepit frequēter cadere epileptica passione. que
vulgo morbus caducus appellat. vnde crebro p̄stratus in terrā mise-
rabiliter caput collidebat. ac spumās abhominabiliter sedū ac visu hor-
rendū spectaculū de se p̄buit. ita q; etiā ad tēpus omnino insensiret. amēs
effectus. Quō cernens cadigan vxor eius prima. opido tristabatur. eo q;
impuriissimo homini et epileptico nupsisset. Sed et ceteri hōc cōperto in
eo scādalisabātur. Quos ille cōciliare sibi stūdēs. talibus eos callidissi-
mus nequā sermonibus demulcebat dicēs. Quoties gabrielem archan-
gelum meū cōtemploꝝ loquentē. toties claritatē atq; splendorem vul-
tus eius ferre nō sustinens vtpote homo carnalis et mortalis. deficio et
cado et rapioꝝ nōnūq; in extasim. a sensibus prostris alienatus. Credis-
dit mulier. sed et arabes omnes vsq; hodie in eo p̄seuerāt errore q; sedu-
ctor ille ex archangeli gabrielis (qui ei sepi⁹ apparuerit) ore. illas q̄s

eis tradidit suscepit leges. Sed excecavit eos proculdubio malicia
eorum. et demeritis suis obscuratū habentes intellectū. iusto dei iudicio
miseri errant atq; perditū eunt.

De misera et infelici morte Machometi. Quartū Capitulum.

Queterū postea q̄ ille pseudo propheta Machomet. primogeni-
tus sathane. multo plures suis dyabolics legibus mancipas-
tos populos puerit. q̄ vnq̄ aliquis heresiarcha seduxerit. ac
sanctus quisq; cōuertit. tandem infelici morte. actibus tamē
suis dignissima a quodā emulo suo vt in quibusdam reperitur histo-
rijs toxico infectus interiit. Vel vt alibi legitur morbo pleuretico per
septē dies egrotauit. sensib⁹ amissis. Septimo vero die resumptis pau-
lulum viribus. iratus est in eum grauit̄ halay filius abythalib. prin-
ceps inter suos. eo q̄ sic sensum amississet. et idipm ei significauit. Tunc
ille rubore pfusus. iussit nullum aliu secū manere in domo. nisi alahas-
ker filium ab demutella patru sui. Redeunte autē egritudine. septimo
post die infelicem exalauit anīmā. orcis moy tartareis dandam. Intū
muitq; venter eius et minimus sulis digitus incuruatus est. Fuit autē
obitus eius die lune. duodecima mensis primi. qui apud eos appella-
tur Rabeg Anno vite sue. lxxij. die quartadecima postq̄ ceperat egro-
tare. Vita ergo ipsius. lxxij. exiit annorū. quōrū viginti tres in pro-
phetia sua execrabilia expendit. Sed id hāud p̄mittendū censui. verū
quidem sed ridiculosum. q̄ cum ipse adhuc viuens. p̄cepisset discipulis
suis et amicis ne eum mortuū moy sepelirent. quoniam die tertia post
mortem suā assumendus esset in celum. Ibiq; eo defuncto. p̄ceptis paz-
rentes a sc̄da feria in qua obierat. non modo per tridū sed p̄ duodecim
dies prestolarentur si quis eū in celum deferret. longaq; fatigati exspe-
ctatione. nil aliud in eo quam intollerabilem cernerent supercrecere
fetorem. tandem nudū corpus sine honore indignantes sub terrā proie-
cere. Talis ergo fuit vita machometi. talisq; finis profecto miserabilis
Porro seductore illo et pseudo propheta sic mortuo. omnes facile eius
deprehensa falsitate (nam omnia que dixerat irrita et inania cernebāt)
reuerſi sunt vnusquisq; ad suam quam ante tenuerat sectam. paucis de
sua cognatione exceptis. qui se in regno succedere sperabant.
Eo quidem tempore fuit Abukker vir callidus et prudens. qui non

multo post regnū adeptus est. Et quod id filio abitalis nomine halay
 principi inter discipulos et amicos machometi vehemēter displicuisse
 adeo tamen eū rex obsequijs delinuit et blandicijs. vt sponte ei regnū
 post se delegaret. Hic ergo eos qui auersi fuerāt a lege Machometica
 omni ingenio ad eam reuocās. iterū eos errori et stulticie mancipauit.
 Quidā enim metu penarū. quidā spe honoris. alij alterius cuiuslibet lu-
 cri causa. omēs tamē simulatorie. nō ex animo. rediere. Iste quoq; suc-
 cessor machometi iam dictus. calyptha a suis cognominatus. postea quod
 in regno cōfirmatū se vidit. pdecessori suo templū equidem satis pcius
 sum in mecha fieri fecit. et sumptuosam artificiosamq; maiore immodū
 in eo sepulturā. Nam fertur quod sarcophagū in quo ossa machometi erāt
 reconditi. vndiq; p circuitū circūdedit ferro. ac repositis clanculo mas-
 gnis de adamante frustis in superiori pre templi. et sarcophago p vir-
 tutē lapidis illius in ferū agentis. paulisper a terra elevato. suspensum
 quasi miraculose in aere cernebatur. quo artificio delusi populi. crede-
 bant eius corpus ob sanctitatē suā sic eleuari. atq; in eo errore sic demens-
 tati semp pstitērūt. Verū Anno dñi. m. cccc. lxxx. vti certa et veridica
 cōperi relatione. subito horrenda venit tempestas (diuina hāud dubiū
 dispositione) micabāt fulgura. tonitrua terribilia resonabāt. ignis des-
 cendit de celo. et grando ingens. in mecham et templū pferim. atq; ses-
 pulcrū illius maledicti seductoris cū corpore ei? in profundū terre vel
 certe inferni detrusērūt. ita quod nullo deinceps modo aut studio potest in-
 ueniri. Magna quoq; templi pars corruens. igni cōsumpta est. atq; ita
 pseudo sui prophete reliquijs et corpe sarraceni priuati sunt et si intelli-
 gere vellent vehemēter valde cōfusi. Sed induratū habentes cor in ini-
 quitatibus. suū nequaquā possunt agnoscere errorē. ira dei manente sup
 eos. Et q; sic rebelles sunt lumini. iusta dei sententia. tenebris obscuras-
 tū habentes intellectū. et alienati a vita dei p ignorantia q est in illis.
 propter cecitatē et duriciam cordis ipoz vt apostolus dicit. in tenebris
 ambulant. in tenebras tandē exteriores ad suū damnatissimū prophe-
 tam pellendi.

**De articulis in alforano seu lege machometica cōtentis. cū eoz cō-
 pendiosa improbatione propter vulgares. Quintū Capitulū**

Alforanū machometi siue legem execrabilem et prophanā. si
 quis (tantū nactus ocij. vt possit) diu et diu legerit releges-
 ritq; quāsepe proprio profecto cōpertū exploratūq; habebit ex-
 perimēto. quod tota illa scriptura adeo cōmixta est et cōfusa. vt
 quicquid ibi est. totū sine cōtinuatione. sine cōpositione. absq; omni verbo
 rū aut sentētiarū ordine vel colore. postremo absq; vllō sensu et ratione
 positū videatur. ita vt nichil ibi sit. quod homini placere possit aut animū
 oblectare. Nam si eloquētia consideretur. nemo tā turpiter aliquid arabice
 scripsit. Quātū em ad sapientes arabicos scriptores quod est tota alforani

littera vel scriptura nisi digna risu barbaries. Ego nichil ibi video (si
 tamen esse potest aliquid) boni. Ita mala illic reperiri multa dubium non
 est. que vel stultus quilibet similiter aut certe multo elegantius fingere
 poterit. Esto tamen bona ibi videtur esse aliqua. ut verbi gratia. quod ali
 quando ieiunetur. oratur. et elemosine aliquae fiant. Quisquid primum talia
 inuenta sunt a machometo. Quod quanto sanctius. quanto honestius. quanto
 rationabilius. Moyses. helyas. et alij prophetarum plurimi. Johannes
 quoque baptista. atque ipse omnium dominus saluator noster et ieiunauerunt et ora
 uerunt et misericordias impenderunt. et nos quoque ieiunare orare et ele
 mosinas dare ante monstruosam machometi prophetiam longis ante tem
 poribus docuerunt. Cesset cesset machomet earum rex velle videri magister
 primum. quarum nec dignus fuit discipulus esse vel vltimus. et de his infra
 lacius. Ceterum si quis forte obiciat in alkorano scriptum esse et ab ipso
 machometo predicatum legem hanc talem esse quam nec ab hominibus nec a
 demonibus fieri potest. Respondemus ipsum imprimis tales certe elegisse
 quibus eam daret rusticissimos videlicet atque rudissimos et prostris aggre
 sses. qui et nouiter de diuersis sectis venerant ipsamque adhuc linguam arabicam
 ad plenum ignorabant. qui omnino nulli essent discretionis ut eam
 diiudicare aut discernere nossent. Deinde concedimus profecto per omnia et
 libera profiteamur voce. quod vere tam stulta tam inhonesta tamque irrationa
 lis scriptura. nec ab hominibus nec a demonibus fieri potest. Puto enim quod
 etiam demones talia scribere erubescerent. Idque in processu patebit magis
 magisque. **S**unt etiam in alkorano duodecim articuli ceteris principa
 liores ceteris. quorum succinctam narrationem et improbationem quoad sub
 copedio fieri potest ex quodam libello excerptam his inferere oportet. duxi
 optimo respectu. quem quidem libellum. petrus quondam alfonsi inde confecit
 qui licet inter sarracenos nutritus fuerit. tamen iudaismo relicto ad fidem christi
 conuersus est circa annum domini millesimum centesimum septimum. in quo libello
 sarracenum quendam introducit eum redarguente hunc in modum. **M**iri non
 desino petre. cur paternam fidem relinquas (quod optime feceris) christianorum
 fidem delegisti et non potius sarracenorum. cum quibus se conuersatus atque nu
 tritus es. linguam intelligis. libros legisti. **L**ex enim illa probat esse lar
 gam. de presentis vite delicijs. multa comens mandata. gaudiaque repromit
 tens suis cultoribus ineffabilia. paucis denique et non multis oneratis eos
 preceptis. **P**rimus articulus. Namque in die tantum eos iubet quinque orare
Secundus. **A**nteaquam orientem ut profectam habeant mundiciam. precipit prepu
 cium. manus. brachia. os. nares aures. oculos. capillos decentissime. et ad
 vltimum pedes lauare. quo facto. publica voce precantur. unum confitentes
 deum. qui nullum simile sibi habeat aut equali. eiusque prophetam machometum.
Tercius. Menses preterea integrum in anno ieiunant et ieiunantes nocturno
 tempore comedunt. diurno abstinent. **Q**uartus. Semel autem per singulos
 annos propter solam recognitionem ad domum dei que est in mecha iuben
 tur. et ibi adorare eamque incosutibus regumetis circuire. **I**temque lapides

19
 29
 39
 49

per media femora retro pro lapidando dyabolo iacere. Hanc domū dicunt Adam cum de paradiso exulasset. domino extruxisse. et omnibus filijs suis (donec Abraham venit) locum orationis fuisse.

Qui videlicet Abraham eam instauravit. atq; in ea vota vouens dño sacrificia obtulit. Quā et filio suo ysmaheli post mortem reliquit. eiq; et omnibus filijs eius per multa annoꝝ curricula. donec Nachomet natus est orandi domus p̄mansit. Quo nato. deus eam sibi cūctisq; generationibus suis et sequacibus. hereditariam promisit.

¶ Quintus. Amplius dei aduersarios et eozꝝ prophetas. iubentur p̄dare. captiuare et interficere modis demq; omnibus p̄sequi ac delere nisi resipiscere. et ad eozꝝ fidē cōverti voluerint. aut indictū seruitutis censum p̄soluere. **¶ Sextus.** Absoluta demq; est eis et cōcessa omnis caro p̄ter porci carnē et sanguinē vel morticinū. ad vescendū. respuitq; quicquid in dei nomine nō fuerit cōsecratū.

¶ Septimus. Licet p̄ter hęc illis eodem tpe quatuor legitimas habere vxores. et repudiata qualibet aliā semp accipere. ita tamen vt nūquā quaternariū nūmerū transcendāt. In repudio quoq; id obseruatur vt eis vsq; tercio. quālibet repudiare et eam rursus liceat recipere. **¶ Impri-** cias vero et captiuas quot quis habere voluerit et nutrire poterit. licitum erit. et eas dem vendendi denuo. emendiq; liberā habet potestatem. sic tamen vt postq; semel gravidā fecerit. nequaq; eam vltorius iugo seruitutis astringere possit.

¶ Octauus. Conceditur insup eis vt de propria cognatione vxores accipiant. quatenꝝ sanguinis sui. p̄les accrescat. et fortius inter eos amicitie vinculum vigeat.

¶ Nonus. De possessionibus recuperandis. iudicia talia sunt inter eos qualia et apud hebreos. vt scz petitor testibus comprobet. ac negator se metipm expurget. Testes autē nullos nisi valde p̄batas p̄sonas suscipiūt. quibus scz credere fidemq; possint adhibere sine iuramento.

¶ Decimus. In alijs plerisq; iudicialibus mosaice legis custodiūt morem. vt qui hominis sanguinē fuderit. eadē pena p̄lectatur. Et quisq; in adulterio dephensus fuerit. cū adultera pariter lapidetur. Qui autē cū alia qualibet fornicatus fuerit. octoginta sustineat plagas siue flagella. Pari modo si q̄s de furto cōuincatur prima vice et sc̄da. verberibus castigetur. pro tertia vice manū. pro quarta autē pedem amittat. sed pro quinta suspendatur. Et qui homini cuiuslibet membrū abstulerit. digno redimat p̄cio. In alijs lex talionis obseruetur. oculum scz pro oculo. dentem pro dente r̄.

¶ Undecimus. A vino semp abstinere iubentur. quoniā seminariū et fomes omnis peccati esse probatur.

¶ Duodecimus. Promisit tandem deus sibi et fidelī suo prophete credentibus. legisq; illius obseruatibus mandata. paradysum. id est ortum deliciarum preterfluentibus aquis irriguum. In quo sedes perpetuas

Habentes arborum umbris protegentur. nec calore affligentur nec frigus
gore. sed omnium calorum et fructuum generibus vescantur. Quid quid
appetitus cuius suggeret. inueniet coram se confestim. Induentur seris
eis vestibus omni coloribus. in delicijs accubabunt. current angeli. pur
cernarum ministerio inter eos cum vasis aureis et argenteis vinum offe
rentes atque dicentes. Comedite et bibite in omni leticia. quoniam quod deus vo
bis promisit. ecce contempsit. Iugenturque virginibus spectiosissimis quas
nec humanus nec demoniacus violauit contactus. iacincti et coralli splen
dore forma prestantioribus. Hec bona credentibus dabuntur. Non credens
tibus autem deo et machometo eius prophete. erit infernalis pena sine fine
Quanti scilicet vero peccatis colligatus quisque fuerit. si in die mortis sue
deo et machometo eius prophete crediderit. ipso interueniente saluus erit
Hec et alia quae plurima. cum tu petre a puero. et ab ipsis pene anabulis
nouisses scripta. et ab omni sarracenoque gente maxima celebratione ha
bita. Cur christianam et non potius sarracenicam religionem es sectatus.
Responso Petri alfonso ad hoc. Quamquam inquit orationis tue contem
tus. plurimum decorus habeat. dulcedinisque. apud eos scilicet qui summum bonum
in delicijs esse putant. de me tamen id sperare te mirum est. ut ad id
persuadendum insteteris. in quo me nullatenus falli posse sciebas. Certum est
enim michi nec incognitum. quis Machomet fuerit. quomodo callida se sim
mulatione prophetam confunderet. et ad hoc machinandum quae ei consiliarius
extiterit. Quae autem dicis me libros sarracenoque legisse. linguam scire ac se
inter eos fuisse nutritum. non ideo conuenit ut etiam legem sequar eorum.
quam si per singula que narraui mandata discurrimus. quantum rationis ha
beat aut fundamenti facile poterimus inuenire.
Primus. Quae enim quinquies in die Machomet orandum precepit. ideo
vtriusque fecit quae suorum consilio et eruditione doctorum (de quibus supra mentio
facta est) mediatrice inter iudeorum et christianorum legem. suam voluit esse.
non quod prohibere sua. neque iussu aut adiutorio dei. sed propria duritia
et suorum temeritate et iniquitate. Iudei namque secundum legem ter in die orant.
Christiani vero septies. si iste medium ponens inter utrumque. nec ter nec septies
sed quinquies iussit orare.
Secundus. Quae autem priusquam orient manus et brachia ceteraque corporis
membra abluunt. id nequaquam ad orationem noscitur pertinere. Nam ad ora
tionem quidem mundari oportet intrinsecus. non extrinsecus. Mundicia
vero de membrorum ablutione pertinebat ad stelle veneris cultores. qui
eam adorare volentes. ad modum femine se aptabant. ora oculosque tergen
tes et huiusmodi. Quia vero in puncto stelle veneris (ut aiunt) macho
met rex effectus est. et per omnem vitam suam impudicissimus fuit. ideo hoc in ve
neris honore fieri precepit. Igitur dum sarraceni frequenter corporum lotionem se
credunt purificari. apte sane hoc illis dici potest quod et iudeis similia facienti
bus dominus non ster dixit. De vobis hypocrite. qui mundatis quod de foris est. intus
aut pleni estis rapina et iniquitate. Quid enim prodest toties lauare manus

et pedes. extergere caput et ita orationibus insistere. vbi cor et animus occupata sūt in effusione sanguinis diripiendis substātijs alienis. vxo-
ribus quoq; alioꝝ et filijs captiuādis. **Tercius.** Per mēsem etiā ais
integrū. in anno pcepit Machomet suos ieiunare. quo vicia carnis res-
stringat. Sed dic queso michi. quid pdest p diē ieiunare et p noctē terq;
q̄terq; comedere. optimis repleti epulis. libidinosissime abuti mulierib;
bus. Hec certe carnē nō debilitāt. non minuit cōcupiscentiā. sed augēt
sed corroborant potius. **D** ergo monstruosum ieiunium. Absit absit
a nobis talis p̄dicator ieiunij post quod in die expletū sic omni libidi-
ni. ingluui. crapulis et cōmessationib; p noctē operā impedere p̄cipit
vt nō ob aliud ieiunū instituisse videat. q̄ vt postea voluptuosus et
appetentius. omniū turpitudine libidini exerceatur.

Quartus. Q; vero semel in āno dicis eos ad domū dei q̄ est in mecha
propter recognitionē ire peregrinatū. ibiq; circuire. lapillos p̄scere. et
tandem orare. et domūq; illam fuisse Ade et abrahe. scias. nō eos id ex
aliqua auctoritate habere. s; quasi cōmentū quoddā fuisse. Antea em
q̄ legē suā Machomet p̄dicasset. ydolis plena erat dom; illa. Hic ergo
gradū siste et ego tibi apte monstrabo. qualis illa dom; prius existerit.
q̄d ibi fuerit sacri. et cur illic ire et que dicta sunt machomet facere iusse-
rit. Duo filij loth Amon sez et Moab hāc domū honorabant. ibiq; duo
colebant ydola. vni ex albo factū lapide. q̄d mercuriū. alterū ex nigro
q̄d canos appellabāt. Et istud quidē ex nigro lapide. in honore saturni.
Alterū ex albo. in martis honore venerabatur. Et bis in āno ad hęc
ydola adorāda. eoz ascendebāt cultores. Ad martem quidē quādo sol
primū intrat arietis gradū. qm̄ aries honoz est martis. In cui; disces-
sione vt mos erat lapides iaciebāt. Ad saturnū vero qm̄ sol primū gra-
dum libe ingrediebatur. qz libra honoz erat saturni. Sicq; nudi ac ton-
sis capitibus thurificabant. Arabes quoq; cū amonitis et moabitis hęc
ydola adorabāt. Longissimo post tpe veniēs Machomet. pristina gen-
tis cōsuetudinē nolens tollere. quasi mutato quodāmodo more incon-
suetis op̄tos regumētis domū circuire pmisit. Sed ne videretur ydolis
sacrificare p̄cipere. Saturni simulacrū in pariete in angulo dom; con-
stituit. cū; ne appareret facies. dorsū tantū extra posuit. ydolum vero
martis qz vndiq; erat sc̄lptū. subtus terrā misit lapidemq; supposuit.
Homnibus autē qui ibi ad adorandū cōueniūt. lapides istos oscula-
ri p̄cepit. et hūiliatis tonsisq; capitibus inter crura lapides retro iacta-
re. qui et dorsa denudabant q̄d est signū pristine legis. et ad effugandū
demonēs. se hoc modo lapides iacere dicūt. quos etiam in eo ritu potius
venerātur. Et hęc est illa p̄clara machometi industria. ymmo malicia
vt cū a ceteroz cultu ydolor; suos inhibuerit. Istud tamē in honore ve-
neris apud mecham suā fieri pmisit. quin etiam p̄cepit. Ne ipsam domi-
nam suam venerem. in qua se potentissimum iactitabat penitus res-
linqueret sine honore. Cuius etiam rei gratia. diem veneris quam nos

septam appellamus feriā. voluit a suis lege perpetua celebrem obseruari
(quod et sarraceni usque hodie faciunt) quemadmodum nos diem dominicam festi-
uamus. et sabbatum iudei. longe tamen alia et alia ratione.

Quintus Preterea dicit. Aduersarios dei et legis sue machomet iussit
sit predari. captiuare et interficere. donec vel credant vel censum persol-
uant. Atque id viam esse dei affirmavit. profecto scias. non id ex dei ope-
ribus habet aut preceptis. sed vel odio vel cupiditate id iussit. ut suos des-
truerent inimicos. Neque villo id pacto fieri debet. immo si quis alius
in sua velit conuertere fidem vel sectam. non id per violentiam. sed per
piam et rationabilem informationem facere debet. Multi certe ab olim fuerunt
heretici. quos tamen nec gladio nec coactione aliqua. sed fallacibus et
dulcibus sermonibus legimus usos fuisse. Et omnes quidem ita fecisse
noscuntur preter machometum. qui gladiis qui violentiis. qui terrarum depo-
pulationibus. qui rerum omnium direptione. qui pessundatione facultas-
tum. etiam nolentes. suam cogit sub legem. Vbi ergo tua manet scriptura
o machomete in alforano posita. qua te in pietate et misericordia homi-
nibus missum asseruisti. Quales queso misericordia in effusione sangui-
nis. latrocinis. predis aut moribus. ubi etiam est oratio quod in alforano po-
sisti. dicens ad teipsum. Si dominus deus tuus vellet. totius seculi gentium
vniuersitas crederet. Cur ergo credere cogis. cum nullus credat etiam tuo
testimonio nisi dei voluntate. Sed dico quod non modo in isto sed et in ple-
risque alijs tua sibi ipsi contraria et repugnans est scriptura alforan. ut
facile patet discurrenti per eam. Neque id tibi sufficit nisi etiam viam dei esse
predicares. Absit absit hoc a deo. ut talis sit via eius. qui ab initio fecit ho-
minem rectum. ac in manu consilij suum reliquit. morte apposita vel vita
ut libero arbitrio quod vellet eligeret. Nec quisquam de plebe eius vnquam fuit
qui fecerit talia aut mandauerit fienda. via certe dyaboli est. cuius tu mem-
brum es. et quidem preclarum. Hoc tamen hic velim adiectum. Quod enim hodie
sarraceni presertim turcomani id non obseruant. hinc reor esse. quia vnus
quisque in sua fide credit posse saluari. et id ex alforano se dicunt habere.
quod iterum priori (quod nunc impugnamus) mandato penitus est aduersum.
Sextus Amplius cur Machomet porcum comedi vetuit. ego quidem
ob aliud non arbitror. nisi forte ob aliquam inter eos et christianos diffe-
rentiam habendam. Nam quod iudei a porco et quibusdam alijs carnibus
prohibiti sunt. ratio certa apud eos est. quod licet nos christiani ad litteram
non seruemus. implemus tamen mystice. quibus in nouo testamento
omnia per christum sunt reuelata. qui conditor vtriusque est testamenti. qui
et per apostolum suum dixit. Omnia munda mundis et nichil reiciendum
quod cum gratiarum actione percipitur. Pudet hic fatuam istam et falsam omni-
no adducere rationem. ob quam porcum suis prohibuit. quia videlicet ut ipse
in alforano dicit. porcus post diluuium ex fimo cameli fuit procreatus.
et ideo immundum animal estimauit. cuius tamen contrarium habet in dia-
logo suo ad Abdiam iudeum. sed hec quoniam fabulosa proorsus sunt transseo.

Septimus Ceterū illam turpitudinē quis nō exhorreat mox audita
quā nō erubuit machomet in alkorano ponere. de habendis videlicet quā-
tuor vxoribus tpe vno et eodē et repudiata qualibet. ex qualibet causa
de alia ducenda. Hāc certe legem etiā bruta animalia si loqui possent
turpissimā proclamarent. Sed quid mirū si alijs quatuor habere vxores
indulset. qui ipse utpote canis immūdiſſimus quindecim habuit inge-
nūas. Ancillas vero et cōcubinas sine numero. quas omnes zelotipie
amans spiritu. inclusas custodiebat ne ab alijs viderentur. nec hijs
erat cōtentus. s; et aliorū vxores sibi placitas adulterio polluere nō ve-
rebatū. Et cū de hoc a multis argueretur. atebat sibi soli hoc prius legi-
a deo fore cōcessum. ut prophetas et virtutis filios ad dei cultū propa-
garet. retorquēs bestia impudentissima suā luxuriā in deū. ut patet in
alkorano legenti. Quia etiā empticias et captiuas quaslibet et quocūq;
habere. emere quoq; et vendere pmisit. manifestū est id omnino fore ad-
ulterinū. qz multotiens emit pater stupratam a filio et e contra.

Sextus Quid vero mirū qd incestū nequa qd phibuit. sed de cogna-
tione propria vxores ducere amittit. qui et sodomiam admisit nō modo
circa masculos aut feminas s; etiā cū bestijs ut liquido patet in alkorā-
no capitulo. ij. vbi ita habet littera in forma. Contineatis vos a mulie-
ribus in mensuris et nō accedatis ad eas donec mūdentur. et dū mūn-
date fuerint accedite ad eas pte qua volueritis. Et iterum ibidem dicit
Vxores vestre sint vobis tanq; vinea. excolite ergo eas qualiter cum q;
libuerit. Et adiūgens venenū pessimū dicit. qz re propria ad omnē vo-
luntatē et voluptatē suā quislibet potest vti. Et iterū in alkorano capi-
tulo. xliij. dicit Deus cōtulit vobis animalia ut ex eis quedā equitas
retis quedā comederetis. et ex eis iuuamēta haberetis. et ut p ea exequet
remini ea que in cordibus vestris proponeretis. Et licet vos sarraceni
reptus istos et similes passus in alkorano. exortis quibusdā expositio-
nibus palliare et fucare conemini. tamen apud sapientes vestra expositio
merito floccipendit. Cum etiā de ipso vestro seductore legatur. qd cū
quodā tpe iter faceret mulierē que sibi casu obuiam venit in via oppri-
mere voluit. qm facinus horrens restitit. asinā suā porcus ille impū-
rissimus sodomitaq; fedissimus est aggressus. dicēs pro sui excusatione
ad socios qd mulier illa coitū sibi negando amplius peccauisset qd si cen-
tum homines occidisset. pro eo qd ipse eam cū propheta dei impregnaſſet.
Unde et vsq; in hodiernū tempus. sarracenōz facie mulieres. peccatū
illud ab illa cōmissum muliere. deflere ferūtur. qd propheta dei hoc modo
impediuit. Huiusmodi autē insanias et nequandissimi Machometi
vestri flagicia fateor ob honestatē et stultū verecūdiam silencio trāsissē.
ni tibi ipse me reddere rationē coegisses. cur legem vestrā a tali datā le-
gislatore nō elegisses potius qd xpianōz. que castissima. qd omnibus vir-
tutibus. omni quoq; honestate refertissima. sacratissimaq; existens. ut
pote a deo ipso data. longe alia est a vestra. Rex siquidē dñi psalmista

teste immaculata. cōuertens animas testimoniū dei fidele. sapientiam
prestans parvulis. Ac vestra porcina et nec digna dici epicurea. omnium
spurcissima facile cōprobat. dino scitur q. Jamq; ultra pergam.

Nonus. Id qd postea de iudicijs et iusticijs vestris adieceras. hanc
impentiarū impugno.

Decimus. Laudo quoq; quin tantis mulctatis penis adulteros et
fures. sed et addam. vni hoc solum. qz si cūcti apud vos adulteri lapidi
bus deberent obrui. pauci ex vobis superstites in vita essent mansuri.
quippe qui nulla recta lege. maximoa cōtrahitis. sed potius adulte
rina habetis. Ad rapinas quoq; et furta estis promptissimi. et ideo cō
sulte satis. Nachometus vester simili assuetus vicio vt supra habitū ē
mitiores censuit penas adhibendas ne a sua maledicta lege diffugeretis.

Undecimus. Q. autē a vino suos exceptis ieiuniorū diebus. abstinere
voluit. in promptu causa est. qz et regio ipa vestra calidissima omni
no sit. et ob id frigida appetibiliora magis. qz ipse vester pseudo pro
pheta cuti sue timuit. ne videlicet sui vino estuantes. insultu in eū fecis
sent aut occidissent. quēadmodū et alie gentes aduersus suos sepe insur
rexere tyrānos. Nam sarraceni facillime ex ipso vino inebriantur. mode
ramine nullo seruito. Pretereo hic p pudore atq; ptermitto. phibitio
nis vim causam illā fabulosā et fatuissimā proferre in mediū. quā ipse
in dialogo ad Abdā iudeū assignauit scz de duob; angelis. qui aroth
et maroth appellabātur. qui inebriati vino et muliere quandā cogno
scentes in penā. in puteo lebil vsq; in diem iudicij sunt suspensi capitis
bus demissis. Ego enim cōfundo: talia etiā scribere recitando. que deli
rus ille asserere veritus nō est.

Duodecimus. Ita et que de paradiso predicauit. vana omnino sunt.
neq; vlla possunt ratione cōprobari. vt infra diffusius patebit.

Sequitur de sarracenis deq; eorū moribus et erroribus

His nostris temporibus et iam pridē morātur Ierosolimis di
uersi cultus et ritus homines videlicet Sarraceni Iudei et
xpiani. Serū sarracenoꝝ triplex est differentia pnotanda. p
mxtenda q. Quidā enim vocātur Thurcomāni. et hij morā
tur ad plagam aquilonarē ciuitatis Ierusalem sub imperatore turcoꝝ.
Et hij multa ecclesie sancte romane crebro inferūt mala. Quidā vero
appellantur Marrochiani. et hij inhabitāt Affricam magnā. sunt q; ad
australem partē vrbis Ierusalem sub dominio et ditione regis eorum
Marrochij. et ex hijs duabus nationibus nemo est Ierosolimis hodie.
sed neq; in terra sancta. nec aliquā ibi habent potestātē aut iurisdictio
nem. Alij vero nūcupantur Soldanini. et hij proprie morātur Iero
solimis. qz hac tempestate. ciuitas ipa Ierusalem. et terra tota pmissio
nis est sub ditione regis soldani. q; cōmuniter residet in magna Cayro.

*Tris
Sarracenoꝝ
P.
Turcomani
Marrochiani*

Soldanini

Omnes he nationes sub prop̄hana lege maledicti Machometi viuunt et omnes nomināt se sarracenos. vel q̄ ex sara se genitos p̄dicāt et glo-
riantur. vel sicut gentiles aiūt q̄ ex origine syroꝝ sunt q̄si syrigene. ipsi
et cedareni a cedar filio ysmahelis. s̄ proprie ysmahelite sunt. et agareni
censendi potius q̄ sarraceni. utpote ab agar et eiꝝ filio ysmahelē origi-
nem diūcentes nō a sara. Horū sarracenoꝝ mores et obseruātie in cres-
cendis agendis et sperādis inferius late satis habentur in articulo. iij.
ideo hic transeo. Hij Ierosolimis in sua habent possessione templū sa-
lomonis et ipm plurimū venerātur. q̄ licet primo a Nabochodonosor
destructū fuerit et postmodū a romanis p̄ Tyrū et vespasianū. et iterū
ab imperatore Helio adriano qui et Jerusalem totā funditus euerit
atq̄ denuo instauratā a se anno imperij sui. lxx. ex nomine suo heliā
appellauit. A viris tamē fidelibus. subtriti postea et rotūdo ope templū
artificiose fuit reedificatū. Aliud quoq̄ habent templū in suo vsu sarra-
ceni. in honore virginis gloriose edificatū. in eo loco prope templū Sa-
lomonis. in quo ipa post p̄sentationē suā in templū p̄dictū in cella qua-
dam manens diu deuotissime vixit donec sancto Ioseph fuit desponsa-
ta. Nam templum salomonis p̄dictū cū atrijs suis vsq̄ ad locū illum
quondā porrigebatur. Et in vtroq̄ tēplo dicto. sarraceni nullas proz-
sus immūdias sustinēt aut sordes. s̄ neq̄ patiūtur xp̄ianos in aliq̄
eorū introire. Innumeras pene habent lampades in templo salomonis
die noctuq̄ ardentes. Quēcūq̄ ibi inueniūt xp̄ianū indilate vel fidem
abiurare cogūt vel occidūt. Postremo ipsi sibi viā p̄cludētes salutis. nul-
lum cōtra suā sectā p̄dicantē admittūt aut disputantē. s̄ solo eā gladio
materiali defendūt. Apostatantes etiā ab eꝝ moy interimūt.

Circa sectam sarracenoꝝ et eius sacrilegū actorem quedā occurrūt
attendenda que ad maiorē informationē fidelū p̄sertim simpliciū sunt
studiose notanda.

- P**rimū de eius secte inicio seu inchoatione.
- S**ecūdū de falsis et ficticijs huiꝝ secte fundamentis.
- T**erciū de erroribus et vicijs multiplicibꝝ in ea cōtentis
- Q**uartū de ratione et causa quare multitudo tanta gentiū ad ta-
les tantosq̄ errores cōfluxerit.
- Q**uintū de diuturnitate duratiōis eius.

Circa primū sciendū q̄ licet omnes historiographi cōueniāt
in hoc q̄ tpe eraclij imperatoris circa finē vite sue. hec secta
nephanda habuit iniciū vt supra habitū est. nō tamen omes
cōueniūt de modo. causa et occasione huiusmodi inicij. **V**is-
detur tamen michi q̄ hoc tradatur sufficienter in quadā historia breui
fratris Bartholomei de luca q̄ de historijs ysidori et Richardi et Mar-
tini multa collegit ad hoc p̄tinentia. In qua quidē historia habetur q̄
causa seu occasio ex qua huiusmodi error sup̄sit principiū fuit magna

106
tiramis eractij imperatoris q̄ post victoriā de Persis habitā in superbi-
am eleuatus et nimia cupiditate accēsus nimis p̄mebat Persas et Ara-
bes et Caldeos et alios confines eisdē in tributis et alijs exactionibus
grauib⁹ et inordinatis. Ex quo populi illarū regionū inclinati fuerūt
ad resistendum exactoribus imperatoris. quod tamen nō audebat cōmit-
tere timētes eius tirānidem et magnam p̄tatem. Sed machometus qui
maxime audacie et versucie erat et etiā magicis artibus eruditus se eis
adiuixit. qui inueniēs disposicioē geneciū predictarū ad rebellandum ro-
mano imperio eos incitauit ad cōmittendam p̄dictā rebellionē. specia-
liter in denegandis tributis sub colore liberādi illas gentes a predictis
exactionibus. Unde et gētes ille acceperunt cū ducē et capitaneum sub
quo sepe rebellauerūt collectores imperij. de quibus p̄dictus machome-
tus obtinuit multas victorias. et vt firmitus huiusmodi principatū seu
ducatū sibi vsurparet. conatus est dare eis nouū cultum et ritū sub quo
in dicta rebellionē p̄seueraret. Unde cōsilio seu suggestione cuiusdā hereti-
ci monachi Sergij nomine accepit quedā quasi prima sacramēta legis
mosayce et quedā euangelij xpi vt supra p̄t̄ vt sic crederetur a rudibus
populis esse cōseruator vtriusq; legis seu testamēti. Unde recte conside-
ranti hec secta nephanda p̄prie assimilatur secte seu ydolatrie Jeroboā
in suo initio de quo agitur. iij. Regū vij. vbi habetur q̄ p̄pter fatuitatē
Roboā qui respiciens cōsiliū seniorū et iuuenū acq̄rescens deliramentis
minatus est populū aggravare in suis exactionibus. Jeroboā accepit
occasionē rebellandi regi. et deinde p̄uertendi populū a cultu diuino. q̄
quidē error p̄seuerauit in decem tribub⁹ vsq; ad earū totalem trāsmi-
grationē seu p̄ditionē. vt planius habetur tercio et q̄rto Regū libris.

Post vero huiusmodi iniciū in p̄dictis regionibus habitū multe alie
gentes sunt cōmote ad adherendū p̄dictis sub colore p̄dicte libertatis et
specialiter de radice montis caucasi egressa est gens p̄fida cōtra eractiū
que quidē gens nabothica vocatur. que scdm̄ Jeronimū Anabaioth p̄ri-
mogenito ysmaelis descendit. que gens deuastauit regiones imperij vsq;
in Syriam et iudeā. Deinde p̄mittente deo et malicia humana crescite
totā Africā et deinde hispaniā fere occupauerunt. Et licet ab hispania
diuina misericordie opitulante et probitate regū hispanie pro deo mili-
tante pro maiori p̄te sint eieci. adhuc tamen hodie ad exercitiū bonorū
aliqua radix germinās remanet.

Circa secundū sc̄z de falsis et ficticijs hui⁹ secte fundamentis.

Sciendū q̄ seductor p̄dictus attendēs q̄ tpe illo iā ydolatria fue-
rat ab orbe exelisa p̄ doctrinā apostolorū et discipulorū xpi p̄ro-
p̄tū prophetatū fuit ysaie. ij. capitulo de tpe xpi vbi habet. et ydo-
la penitus cōterentur. Similiter et cosdroe qui se fecerat vt deū
adorari cū eius sequacibus. fuerūt p̄ eractiū deuicti et suppressi. nō inue-
nit aliū modū introducendi ritū et cultū nouū nisi fingendo se legis di-
uine hactenus approbate cōseruatorē et executorē. Et q̄ lex diuina

edificata est sup fundamentū apostolorū et prophetarū. ideo fingit se
esse prophetā et apostolū. Unde hijs duob⁹ nominib⁹ cōmūniter apud
omnes qui hūc errorē fatentur seductor ille appellatur. Vocant enim
eū prophetā simpliciter quasi antihōnomatice. vt intelligatur eximius
prophetarū. Vocant etiā eū nūciū seu apostolum dei cōmūniter in suis
oratorijs execratis. vt vtriusq; legis cōseruator atq; eruditor estimetur
Prophetā scz respectu antiqui testamenti. Apostolū vero respectu noui.
Recte igitur in reuelatione facta beato johāni que habetur Apo calyps
·xiiij· figuratur p bestia ascendētē de terra. qz bestialiter viuens de genz
tibus et cognationibus terrenis ad sublimen potentiā mūdānā ascen
dit. Dicitur etiā habere duo cornua similia agni. qz sicut veritas euāge
lica p duo cornua fuit diuulgata. scz prophetiā et apostolicū. sic fals
sitas sarracēna fuit ampliata p dictū seductorē. fingentē se habere p
dicta duo cornua simul vt dictū est. Unde notanter dicitur duo cornua
similia agni. ad ostendendū q nō erant vera cornua agni scz eius pro
phetia et apostolatus. sed similia. id est ficta seu simulata. Et notandū
q sarraceni hęc duo cornua falso nituntur fundare in dictis vtriusq; tes
tamenti. De cornu enim prophetico allegant illud Deutro. viij. capis
tulo. prophetā suscitabo eis etc. qd dicit de p̄dicto adimpleri. De secūdo
vero allegant illud Johānis. viij. capitulo. paraclitus autē spūs san
ctus quē mittet pater in nomine meo ille docebit vos omnia. Sed fals
sitas vtriusq; allegationis euidenter hic perpendi potest. Nam in pri
ma manifeste habetur de medio fratrum tuorum. qd nō potest de p̄dicto scz
ductore intelligi quē ipsi cōfitentur fuisse ysmahelita. In secūda autem
manifeste habet q ille q mittendus erat habebat docere oēm veritatē et
suggerere omnia q xps pcepit. Constat autē q doctrinā euāgelicā pre
dictus seductor quantū in se fuit subuertit. vnde de illo nō possunt alijs
quo modo verificari verba p̄dicta. Similiter illud qd legit Luce. xxi.
capitulo. Ego enim dabo vobis os et sapientiā cui nō poterūt resistere
oēs aduersarij vestri. nō potest intelligi de p̄dicto seductore. qui nullo
modo docuit veritatē. nec ipse et eius sequaces p sapientiā resistūt. sed so
lum p violentiā et potentiā armorū. vt p experiētiā patet. et in suo al
forano habetur expresse q deus mādauit sibi vt p gladiū cogeret popu
los ad recipiendū fidem suā. Ad designandū autem seu fingendū q ipse
esset vtriusq; testamenti cōseruator et sic haberet tanq; prophetā. et apo
stolus pcepit seruari primū sacramentū veteris testamenti scz circūci
sionem. et primū noui scz baptismū. Omnes enim sub p̄dicta secta errā
tes masculi circūciduntur et tam viri q; femine baptisantur aqua. In
vtro q; tamen errauit manifeste ab vtro q; testamento. Nam circūcisio
que octaua die p̄cipitur fieri. vt leuitici. xij. capitulo patet. In etate ad
ultra. iuuenili et ultra p ipos fit. et sic p̄dicta circūcisio non est mosaica
prout voluit fingere. sed ysmahelitica seu nabaiotica. Baptismus autē
qui scdm veritatē apostolice doctrine nō iteratur. qz cum sit generatio

spiritualis. correspondet generationi carnali q̄ nō est nisi vnica. Unde ad ephesios. iiii. Vnus dñs. vna fides. vnum baptisma. Nam scdm glo sam vna xpi mors vniū baptismū cōsecrauit. ipi vero fatuifantes. sepe et sepiissime baptisantur seu aqua abluuntur p̄ immūdijs tantū corpo raliū. Nam de spūalibus immūdijs minime curant et sic dicentes se cōseruare vtrāq; legem. vtriusq; se manifestat corruptores. et sic patet q̄ hui⁹ secte fundamēta sunt falsissime fictiones et inania deliramēta.

Circa terciū articulum de varijs erroribus et vicijs multiplicibus in lege machometica contentis.

Notandū q̄ summam Alkoranū perstringendo. inueniemus q̄ Machomet q̄ periculo se errauit. et circa credenda. et circa agenda. et circa speranda. In primis equidē circa credēda vt in plurimū famosū hereticorū errores est secutus q̄ hinc manifestū est. Nā diuinatū psonarū trinitatē. sed et in xpo ihesu deitatem negat. licet cōcedat ipm creaturā ceteris omnibus sup̄eminentem. et sanctissimū atq; virtuosissimū inter omnes homines fuisse. intantū q̄ ipm nominat verbum dei et spiritū dei et animā dei. hīs vocabulis equiuoce vtens. Negat etiā hūanitatē in xpo. ipi verbo ypostatice fuisse vnitā. quā q̄ cōcedat q̄ fuit de virgine sine patre natus. Tradit quoq; ipm nequa q̄ a iudeis occisum. sed quendā aliū similem eius. q̄q; deus ipm ad se transtulerit. et q̄ apparebit denū circa finem mūdi. et occidet anticristum. et postea faciet eū deus mori. Cōmendat virginē gloriosam Mariā multum. et eam absq; virili semine xpm affirmat cōcepisse. virginēq; p̄mā sisse in partu et post partū. non autē deū genuisse. sed hominē dūtaxat. Sarraceni quoq; eam plurimū venerātur et honorant. beatissimū etiā xpi p̄cursozem Johannem baptistā. eo q̄ xpm baptisauerit. et sanctissimam duxerit vitā. Ea que habentur in libro apocrip̄o de infantia saluatoris miracula. omnino vera fuisse credūt. De alijs veris miraculis eius parū curantes. Afferit etiā Machomet in alkorano q̄ p̄ legem suā etiam demones saluari possint. q̄q; multi ex dyabolis facti sunt sarraceni. Preterea in deo et in angelis corporeitatem ponit vti ex multis fabulis suis facile sit creditū cognitūq;. Potissimū tamen id narrat. q̄ cum ipse inisset ad deū qui eū vocauerat per gabrielem. imposuit ei de⁹ manus. et sensit tantā frigiditatem tactus a deo inter humeros q̄ vsq; ad dorsi spinam frigiditas ipsa puenit. Sed hec omnia eadem vti q̄ sunt facilitate cōtemnenda quā ponitur. neq; enim aliquid habent rationis aut fundamenti. vt pote quo ad aliqua nō solum euāgelice veritati. sed et philosophie naturali aduersa et rationi.

Circa agenda vero quantum errauerit Machomet. ex superioribus liis quidō patet. Preter ea tamen id etiam notandū. q̄ sarraceni circūcisionem obseruant. anno terciodecimo filios suos circūcidentes. quo etiam anno ysmahel pater eorū legitur fuisse circūcisus Genesis. xvij. capis

tulo. Sed circūcisio quid ad eos ptineat scire nō possum. cū nec macho
met ipse circūcisus fuerit. nec in alforano aliquid de ea dixerit nisi fors
te Abraham in hoc se sequi dicant. Sed cū se ysmaselis iactitent filios.
et abrahe a deo dicatur. Non in ysmaselle sed in ysaac reputabitur tibi
semen. quid ad eos de semine abrahe. qui ad ysaac nullo ptinent modo.
Si dicant xpm fuisse circūcisum. quid ad eos qui xpiani non sunt sed
neq; iudei. Ceterū pter superius memorata. sarraceni id enixissime ob
seruant q̄ in singulis opidis et villis. ter in die et ter in nocte. p̄ depu
tatos quosdā ex altis turribus hoc faciūt proclamari Lex machometi
sancta et iusta est. et ipse summus propheta a deo in salutē populorū mis
sus. Omnesq; id audientes respondent Amen vel ita est. et id eis suffice
re dicunt ad salutem. Dant nichilominus elemosinas quibusdam ex
suis quos reputant sanctos. Sanctus autē apud eos existimatur qui
ab utero matris fatuus nascitur. et in ipsa fatuitate vsq; in senectam ps
seuerat. vel qui post multos longo tempore patratas nequicias paup
tatem assumit. Hij autē libera omnū licentia. per domos vadūt. coz
medūt et bibūt. atq; ad mulieres ingrediūt. quarū si aliquam im
pregnauerint. credūt ipi sarraceni q̄ puer ille sit sanctus anteq̄ natus
Ieiunant non nisi semel in anno modo superius exposito. Alias nec
cofitentur peccata sua. nec aliquid habent sacramentum. nec decimas
dant. nec aliquas faciūt oblationes. nec aliquid diuinū officium ha
bent. Sed dumtaxat breuem in die exfoliūt orationem. versus meris
diem ter se profunde inclinātes vsq; ad osculum terre. et iterū se leuātes
Ante orationē autem pmittunt lotionem. vt superius declaratum est.
cum aqua pura. q̄ si aquam habere non possunt. terra se abstergūt. cre
dentes miseri per hoc se a quolibet etiā quantūlibet enormi crimine mis
datos. quo errore ad omnia mala procliuiores reddūt. dum ad artio
rem se putant penitentiā minime obligatos. Duas peregrinando visi
tant ciuitates quas reputant sanctas. Mechem videlicet. de qua super
ius habitum est. et Jerusalem quā in multa habent veneratione. pro
pter templū Salomonis qd̄ ipi rupem appellant. Duas vero alias ex
aduerso. detestantur valde ciuitates. Romā scilicet et Antiochiam. ob
causas cuiq; erudito haud incognitas. De ceteris virtutibus. puta hū
militate. patientia. castitate. misericordia vel caritate dei aut proximi.
et huiusmodi nil prorsus inuenies in alforano relatione dignum. nisi
q̄ machomet multum cōmendat psalteriū et prophetas. Moysen p̄ci
pue. quem magnū asserit fuisse prophetam. xpm vero maiorem. seipsum
autem maximū. Job quoq; laudat et legem moysi. super omnia autē
euangeliū xpi. Et dicit q̄ xpus de eo prophetauerit in euangelio dicēs
Annuncio vobis de nūcio dei qui post me venit et nomen ei⁹ est Macho
met. quod quidem nomen suū. asserit esse scriptum ab eterno in throno
dei in superiori parte ad dexterā. Hec et multa talia visu p̄fecto digna
in alforano continentur.

Sed quia nichil horum in lege diuina: veteri vel noua habetur ut est manifestum. et ipse frequenter precepit legem et euangelium seruari. ideo finxit aliud notorium mendacium dicens quod iudei corruerunt legem moysi et prophetarum et christiani euangelium quod nichil remansit de veritate legis et euangelij nisi quantum in alforano habetur. **Cum** quidem fictionis falsitas licet euidens satis sit apud doctos. propter simpliciores tamen quosque clare ostendi potest hoc modo. **Nam** talis corruptio scripturarum puta veteris et noue legis. aut fuit vniuersalis et manifesta. Aut particularis et occulta. **Non** vniuersalis et notoria. quia sic alie nationes id sciuisent et fuisset corruptio illa omnibus cognita facta. quod est manifeste falsum. **Neque** potuit esse particularis et occulta. quia sic aliqui saltem codices remansissent incorrupti. quod iterum ex eo falsum patet. quia in omni lingua et natione inueniuntur lex et euangelium vniuniformiter scripta. **Item** lex apud hebreos est in propria sua lingua et littera. qua fuit in monte synai patribus data. sed et posteaquam a terra promissionis fuerunt expulsi et per orbem dispersi. eandem ubique habent legem sine aliqua variatione. **Translaciones** quoque per septuaginta interpretes iussu prothomei regis egypti facte. adeo in sententia vniiformes fuere quasi vno ore et calamo conscripte fuissent. quod efficacissimum est argumentum incorruptionis veteris legis. **Multo** autem minus huiusmodi corruptio potest noue legi applicari. quod hinc patet. **Nam** quatuor sacra euangelia que per orbem terrarum fuerunt diuisa. et aliqua hebraice. aliqua grece. quedam latine conscripta. postea fuerunt a pseudo apostolis et hereticis multipliciter impugnata. suffragantibus eis nonnullis imperatoribus aliisque potentissimis viris. heresibus infectis. et tamen diuina operantur gratia. incorrupta semper et illesa manserunt. non sine signis et diuinis prodigijs. **Unde** et hodie non solum apud latinos. sed et apud grecos qui nobis grauiter aduersantur. sacrorum textus euangelicorum vniiformis habetur. nemine discrepante. **Ex** quo concluditur quod predicta Machometi fictio non modo est falsa sed et contra ipsum facit non minime. **Quomodo** etenim mandat legem et euangelium obseruari. **Non** equidem ea que apud nos sunt quia ipsa dicit esse corrupta. **Sed** neque alia ad istis. cum nulla talia in toto inueniantur orbe. ut est manifestum. **Ast** preterea. quomodo christiani cum iudeis in tali potuerunt conuenire corruptione. a quibus tam antiquo odio secernuntur. **Aut** quomodo ipsi in eis consentirent corruptionem. in quo maxime discordant. in christo scilicet. ut notum est. quem iudei nec deum nec hominem sanctum confitentur. **Ipsi** vero christiani eum non modo hominem sanctissimum sed et deum verum certa religione affirmant. **Et** quamplures ad hoc propositum adducunt rationes facile possent. hec tamen sufficiant causa breuitatis. **Nam** ex hijs satis perpendere quisque potest quod etiam in alijs locis in alforano

suo Machomet falsissimis utatur figmentis. que mediocriter edoctus
quilibet interlegendu facile animaduertet. Neq; tamen miru videri des
bet cumq; si canis ille impudentissim⁹. in sacratissimā vtriusq; testamēti
legē latrare ausus est. corruptā vtrāq; ore asserendo impudico Quippe
qui nō nisi mendacijs. falsitatibus. immo maledictionibus os habuit
assuetū. Cui (vt vicē reddam pro improbis iniurijs istis condignā. et
malleo malleū retundā) legem suā quā solam p̄dicat incorruptā non
nisi dyabolicā esse mōstrabo. Ita q; reuera mirari non sufficio quōmo
do p̄suaderi potuerit. nō dico cuiq; sapienti sed vel qui p̄ somniū aliq̄d
humani cordis se habere p̄taret. istū talem mendosum prophētā fuisse.
cui⁹ et vita et doctrina ita cōtraria sunt nō solū diuine religioni. verū
etiā humane honestati vt ipa quoq; bruta animalia pene hoc intelliges
re possint. Sed ne longi⁹ a proposito abducar hinc paucis accipe p̄
sus dyabolicā suā extare legem. Nempe duas dūtaxat leges accepisse
nos a deo (p̄ter eā que nature d̄r que et omnib⁹ cōmunis est. humanā
p̄ticipantibus naturā) cōstat. Altera quarū gratie. altera iusticie lex
appellatur. Lex quidē gratie talia iubet. diligite inimicos vestros. Bez
nefacite hijs qui oderūt vos rē huiusmodi. Lex iusticie. o culū pro oculo.
dente pro dente. vstūrā pro vstura. p̄cussūrā pro p̄cussura rē. Item
que ad rationē p̄tinet reddi imperat. harū duarū nullā Machometi esse
manifestū est. Cū ergo iste due tantūmodo leges hominibus dare sint.
quarū altera diuina. altera hūana magis esse videtur. ista tertia lex a
machometo inuēta q̄d erit nisi dyabolica. Diabolo enim inspirate. hāc
subito nescio vnde emersi sse cognoscim⁹ que nec hūana nec diuina esse
probat⁹. Sed inter vtrāq; prodigiosa facie nūc hoc nūc illud videri vo
lens. et se nūc illam nūc istā esse cōfingens. nullum aliū nisi dyabolū q̄
se inter deū et homines sp̄ mediū facere nisus ē. imitat⁹. Sed forsitan di
ces. inde probari hanc esse diuinā qz cū machomet ydiota et sine litteris
esset nullaten⁹ eā scribere vel anūciare hominib⁹ nisi diuina virtute po
tuisset. maxime cū ipse ibi dicat. si hanc legē fecissem⁹ descendere supra
montē inclinaret se mons ipse. et adoraret eā p̄ timore dei. Et multa ta
lia frivola et nichil rationis habentia. de quib⁹ etiā supra habitum est.
velut signa et prodigia legi sue attestāta adduci possent. S signa et mi
racula in istis ait machomet ipse. S signa cōparada mari rubro diuiso.
et soli ad imperiū iosue stanti et xpi p̄cepto mortibus impelanti. ymmo
vere magna tā veritatis q̄ virtutis inopia. Profecto argumēta ymmo
deliramenta omni rationi vacua. q̄si incopertū sit nobis quib⁹ cōp̄tici
bus et quibus adiutorib⁹ legē cōfecerit suā. quos supra descripsim⁹ late
fatis. Porro circa speranda quā nō mō erronea s; absurda et omnino
irrationabilia p̄nciosus ille seductor senserit atz in alkorano posuerit
hinc accipi p̄t. Nā asserit q; vltima hominis beatitudo cōsistat in come
dendo. bibendo. luxuriādo cū virginib⁹ r mulierib⁹ speciosissimis. Itēq;
in p̄ciositate vestiū et lectoz. vmbracloz q; amentatib⁹. in ortis irri
guis. pincernis dapiferis atz ministris. existētib⁹ angelis et hmōi. Et

profecto radicales errores quibus gentē illā brutale seduxit ex hoc pro-
fluūt fonte immo hac sentina prodeūt. vnde paulo hic diutius subsiste
dū arbitrat^r sum ne sensuales et carnales hinc hauriāt. **V**enenu quoq^{ue}
sensus et cogitatio prona sunt ad malū ab adolescētia sua. Facile autē
mea quidē censura. hęc falsitas p̄t reninci. nō solū ex theologia. s̄ etiā ex
morali philosophia. vti de hoc acute et docte per ypatheicoꝝ princeps
Aristoteles scribit in primo p̄s̄tim ethicoꝝ et. v. **E**quidē ex dictamine
rationis naturalis cōcedere cogimur q̄ felicitas hūana ne dū cōtēpla
tiua verū etiā politica in bono tantūmō cōsistit honesto. q̄ ē bonū ra
tionis. **N**ā scdm Boeciū in. iij. de cōsolatu philosophico. **S**i voluptas
beatos efficere posset. nil caū se esset quin et pecudes beate dicerēt. vnde
voces iste voces pecūdū sunt. nō hōmīnū. p̄inde vltimā hōmīnis felici
tate in carnalib^{us} voluptatibus ponere ridiculosum opido est inter sen
satos rē. **C**ōstat em̄ q̄ magis et minus nō diuersificāt speciē. vnde ses
quitur q̄ non alia bona q̄ habeat vita ista. promisit sed uctor ille suis
deceptis. vbi em̄ eis promisit flumina lactis et vini et mellis. nō promi
sit eis alios liquores scdm speciē q̄ habeat vita ista. et si forte gustu sua
uiores. **E**odē mō se habet et de saporib^{us} cū sunt determinati numero spe
cierū suar. nec ap̄tiores nec alij esse possunt. **P**reterea queremus ab eis
vtrū cibi hōmī et potus corpa hōmīnū tūc nutriēt. aut nō. **S**i nō frustra
assumētur. **S**i sic cū nutrimentū nō sit nisi repatio cōsumptionis q̄ sit
p̄ motū et calozē vitale. erit ibi cōsumptio et repatio corpa. ergo erūt cor
pora et cōsumptibilia et repabilia. q̄re et defectibilia et mortalia de nes
cessitate. nisi p̄ nutrimentū occurrat. **H**oc autē est admixtio magne mi
serie videlicet quotidianus cōfliktus contra ruinā corpa r̄ quotidiana
refectio contra eius consumptionē. **E**rūtq^{ue} epule hōmī non solū felici
tati s̄ etiā vrgētissime necessitati q̄ p̄ consumptionē corpa necesse est quo
tidiane refectiois alimonia retineri. **A**mplius querem^{us} ab eis vtrū
sint ibi digestiones ciboz et potuū. q̄s vtrūq^{ue} ibi esse necesse est. **C**ū enim
cibi et potus multas p̄tes habeāt q̄ non conueniūt nutrimento hūanoꝝ
corpa. necesse est eas p̄ digestionē separari ab eis q̄ cōueniūt huiusmodi
nutrimento et in secessum mitti. et tandē egeri. **Q**uare cū huiusmodi dige
stiones et egestionē sine non habeāt. nō sufficet paradysus illa etiā so
la stercoꝝ egestionū cape. cū omnis regio corpalis finita sit magnitudi
ne. **P**ulcē proinde irrisit quidā xpianus quendam sarracenu ex hoc
ita dicēs ei. **M**aledicta paradysus in quā et in quā merdat. **Q**uod si forte
dixeris q̄ ea ibi erit vis ventrū vt totā sup̄fluitatem consumat. quāto
melius et rectius dicerēs. quia ea erit ibi virtus corpa vt consumptio
nem seu resolutionē non patiantur. **M**ulto enim minus est non pati
consumptionē ab alio q̄ facere consumptionem in cibo et potu.
Amplius cum ponant coitum necesse habent ponere superfluitatem
tercie digestionis. cur ergo non prime et secūde digestionis.

P

l

l

Ex hoc vero sequuntur abhominande feditates. Aut enim erit ibi generatio ex illo usu mulierum. aut non erit. Si erit et hoc per modum vite istius. erit profecto magna miseria parientium et nutrientium et tanto maior quanto crebrior erit ibi commixtio marium et feminarum. Quocumque autem modo sit. quia mors ibi locum non habet. crescet populus in infinitum. Finita est autem regio paradisi illius et omnis regio corporalis sicut ex naturis libus scimus. quare breui tempore necesse habebit exire pars magna populi illius de paradiso tali. et oportebit eis creari regionem aliam ad habitationem eorum. Et non unam solam sed et infinitas. quoniam impossibile est regiones finitas quantecumque sunt. homines capere infinitos. et hoc manifestum est eadem via qua declarant omne corpus esse finitum et nullum posse continere infinita tanta quantacumque parua demonstrata. Quod si non erit ibi generatio. erit ergo sterilitas in maribus et feminibus. quare frustra erit ibi vis generatiua in utrisque. Amplius sterilitas plaga est et lesio nature in virtute generatiua. vel ex parte viroꝝ vel mulierum. propter quod remanet opus generationis incompletum. Ibi autem erit plaga nec lesio. nec incompletio siue imperfectio vlla locum poterit habere.

Amplius. secundum hoc vis generatiua non deseruet fructui sed tantum sede voluptati. Quia primum autem bonum generationis est fructus siue proles. et absque vlla comparatione melior est fructus quam voluptas istius commixtionis. ergo priuabitur ibi virtus generatiua eo quod est optimum in ea. et minus bonum in infinitum ex ea proueniet tunc quam nunc prouenit in vita ista. ergo vis generatiua non beatificaretur ibidem. quod est absurdum dicere. Quod si dixeris quod non erit ibi in commixtione maris et femine feditas vel immundicia. sed sola coniunctio corporum et amplexus. absque emissionem humorum hinc inde. Manifestum est quia equivoce veteris nomine concubitus. Preterea quid erit paradisi ista nisi taberna indefesse ingurgitationis et perpetue turpitudinis prostibulum ut preceamus innominandas alias abhominaciones et feditates. que ex huiusmodi commixtionibus marium et feminarum sequuntur.

Quod autem dicit machomet angelos pincernas futuros atque dapiferos eorum qui sibi crederent et legem suam seruarent etc. Quis non rideat. sanctos angelos felicitatem illam quam oculis non vidit nec auris audiuit. et in cor hominis non ascendit. deserere. ut lectos parent eis et orientent ad turpitudines exercendas. et angelice beatitudinis sue excellentiam. in coquinariam seu dapiferariam aut pincernariam commutent seruitutem. Incomparabiliter enim vilis est seruire huiusmodi lectis et mensis quam porcis. Unde animalis iste homo animalibus hominibus loquens nec futuram patriam aut eius felicitatem. immo nec propriam vocem pecorinam intellexit neque somnia sua delirus agnouit.

v. seruarent.

Amplius. ut vniuersali sermone dicamus. aut cū huiusmodi delicijs carnalibus erūt simul et deliciae spirituales. aut non. Non potest dici quod sic. quia manifestū est quod se nō copatiūtur. Nam spirituales deliciae animam ad se trahunt et in se totam rapiūt. nec sentiri carnalia patiūtur ea hora. qua mentem tetigerint humanā. vti in raptu aut extasi liquido est videre. vbi etiam ad modicū bona spiritualia gustata animā totam ad se rapiūt ac a sensibus et sensibilibus abstrahūt omnino. Quāto ergo fortius vbi totaliter beatificabitur mens humana. nūl carnalis sensibilis voluptatis. permittet sentire vel etiam cogitare. Si modica stilla spiritualis voluptatis totam eam occupat et absorbet. quid faciet correns ipse voluptatis in debriatis ab vbertate domus dei. Nō ergo simul esse possunt felicitas spiritualis et illa de qua loquimur carnalis. Quod si dixerit quia alternatim id est altera post alterā fruuntur in vita illa. sequitur ex necessitate quod neutra erit plena. cum neutra sit continua. Continuitas autē pars est felicitatis. **A**mplius ex ipsa experientia sensus patet quod gustates delicias spirituales statim fastidiūt carnales. iuxta vulgatā sententiā. gustato spiritu desipit omnis caro. Vnde impossibile relinquitur quod beati in patria a spiritualibus redeāt ad carnales. Cū enim ea hora qua vacant spiritualibus. carnales minime appetant. adhaereant vero spiritualibus fortissimo amore qui nec memoriā patiatur carnaliū voluptatū. impossibile est quod ab eis redeant voluntarie ad carnales cum illas non appetant illa hora. Nichil ergo est ibi quod eos a spiritualibus delicijs abstrahat vel trahat ad carnales eo tempore et hoc voluntarie. Violentia autem vel subreptio ibi locū nō habet. Vnde manifestū est semel admissos ad spirituale felicitatē. ab ea vel admodicū diuertere aut se iungi nō posse. ergo impossibile alternatim vtrāque ibi obtineri. ergo necesse est felicitatē spirituale vel omnino ibi nō esse vel solam esse. id est p̄ter carnalem istā de qua loquimur. cū nec possit esse simul cū ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam. Quod si ibi non est felicitas spiritualis. que est indubitāter potissima. nobilissima et maxima pars felicitatis (si tamen et alia est alia qua eius pars) apparet euidenter quod felicitatem nō possit. sed partem felicitatis et illam modicam atque vilissimā quae carnalem posuit solam. etiam si nomine felicitatis digna esset. Modicum enim esse in nobis id quo cū beatis comunicamus omnibus scitū est. Erit quoque iniquitas magna in deo atque pueritas. quā constat partē illam sensualem in nobis se rebelle esse honestati. et dei voluntati. quā sic remunerabit. Portionem autē in nobis superiorē que et longe p̄stantior est. que pro vera honestate pugnat ac dei voluntate. nō remunerabit propria gloria et felicitate. Absit absit hec a deo iniquitas. qui equissime queque iudicabit.

Declaratū ex hijs arbitror satis euidenter. quia nō modo impossibile est carnalem esse paradisum et felicitatē sensibiliū deliciarū. sed etiā ridiculosum. Quod somniata h̄moi felicitas non nisi brutorū est animalū

Quod vera felicitas non sustinet huiusmodi delicias carnales quas somnator ille predicavit sed necessario abstrahit ab eis. Unde in patria esse poterit minime iuxta verbum veritatis quod mathei. xxij. habetur. quod in resurrectione non nubet homines neque nubentur. sed erunt sicut angeli dei in celo. Et luce. xx. cap. v. Neque nubet neque ducet vapores qui digni habentur illo seculo. Equales enim erunt angelis dei. Et tantum de isto articulo dicta sufficiant propter simpliciores ad ducta. ne huiusmodi deliramentis a fidei nostre abducantur veritate.

Quia quartum articulum de causa scilicet cur ad eam sectam que totum continet errores et falsitates tanta confluerit hominum multitudo. cum naturalis ratio semper ad optima deprecetur. ut dicitur in primo ethico. et per consequens ductu naturalis rationis. homines huiusmodi errores et falsitates horrere deberent. Noverit pro certo nulli unquam notabili vel sapienti homini eam placuisse primo. sed miserrimo et imperitissimo vulgari hominum generi. qui ab eo de locis siluestribus congregati. cum has primas leges audissent. rei novitate stupefacti. sacris legas fabulas divina esse oracula crediderunt. Denique cum et paupertate et assiduo ruralium operum labore. confecti fuissent. cibi. potus. precioso sarum vestium. umbrifera amenitatis. vasorum spectabilium. vaporum insuper pulcherrimarum et infiniti concubitus. aliarumque spurcissimarum paradisi deliciarum beatitudinem audientes. seque ibi ex promissione machometi iam iam futuros esse sperantes. ad omnia quecumque ipse machomet voluit. peccatorum homines cucurrerunt. Inde est quod contra regem persidis exiens sic adiutus est ab eis ut vinceret. Promisit siquidem omnibus qui in bello ipso pro eo mori eligerent. sui paradisi delicias. Idcirco animosius congressi pugnauerunt ut ortos optimos quos in perside viderant obtinerent. Nam et illos se post victoriam eis daturum dixerat. ut in hoc seculo et in futuro semper in ortis essent. Delectantur enim arabes maxime pulchritudine ortorum.

Quia si denuo inferat aliquis. Non solum rustici sed et multi alij etiam nobiles et philosophi legem illam sunt secuti siue secta. vere multi alij sed pessimi et qui gravati ere alieno. vel pro suis sceleribus morituri hanc solum evadendi viam inveniunt. Sapientem. vel honestum virum ad sarracenicam de alia qualibet lege vel secta venisse. profecto nemo vidit unquam. Illi vero philosophi arabes nati et qui sub lege sarracenicam claruerunt. puta Avicenna et plerique alij. magno et excellenti ingenio viri. et si fortasse legis sue ineptias cognoverunt. resistere tamen tante multitudini rudis populi. aut nequiverunt. aut metu mortis noluerunt. aut certe iusto dei iudicio cum et ipsi carnales homines essent in reprobum sensum dati sunt ut eam in qua nati essent legem defenderent potius et approbarent quam impugnarent. Porro hi qui ex iudeis vel christianis ad eos veniunt. absit ut aliqua hoc faciant honestate provocati. Sed quia miseri

Avicenna

et impudici legis sue regulas nō ferūt. ad latā et spaciosam viam quā
Machomet docuit. ducentem ad baratrum. sese conuertūt. Quod quī-
dem xpianis maxime coringit. quorum lex spiritualis et celestis. om-
nia que in mundo sunt spe et desiderio amoreq; visionis et fruitionis
diuine. que eterna est et semper manens cōtemni precipiens dūm car-
nales et fluxas infelicium mentes comprimit. ab ea diffugiunt. quia
pugnare contra carnis cōcupiscentias nolunt. Hoc tamen certissimū
omnibus sit quia neq; iudei neq; pagani neq; xpiani quomodo cūq; se
exterius habeant. venientes ad sarracenos. etiā si se esse de secta eorū fo-
ris simulent nūquā tamen ex corde sunt. Simulant autē se esse qd nō
sunt. vt sicut p̄dixi aliquod corporis euadant incomodū. Aut vt porci-
nis voluptatibus quarū apud eos copia et licentia est perstuantur.

Ceterū quādamōdū sanctus doctor aquinas in summa sua cōtra gēs-
tiles libro primo. capitulo sexto notat. Alia penitus via fuit introdu-
ctionis legis machometice et veritatis euangelice in orbem hincinde.
Siquidem lex noua et euāgelica nō nisi diuino miraculo mūdo fuit
propalata. Secta vero machometica opposito totaliter modo. Quod
hinc potissimū liquet. Nam in lege euāgelica omnē intellectū huma-
num trāscendentia p̄dicantur. vt est trinitas p̄sonarū cū vnitāte essen-
tie in diuinis. et natura diuina ac humana in xpo ypostatice cōiuncte.
et huiusmodi que omnino naturalis intellectus cognitio nō excedunt.
In secta vero machometi nil traditur credendū. nisi qd facile a quoli-
bet medio critere intelligēte naturali potest ingenio cognosci. vt est vni-
tas dei et xpi hominis excellentia sup̄ alios prophetas ante eū et h̄moi.
Multi etiā hominum substantias sp̄iales sepatas nō cognoscūt. ideo
etiā in deo et angelis machomet posuit corporeitatē. Et hec vna causa
est q; plures sectā illam susceperūt tanq̄ cognitu creditūq; faciliorem.
Preterea in veritate euāgelica vt supra habitū est carnales volupta-
tes cohibentur. vt sunt veneree delectationes. honores. diuitie et h̄moi.
At cōtra in secta p̄dicta. omni carnali voluptati laxatur habere. quin
etiam fastus et pompe. velud quēdā virtuosa p̄dicantur. ideo multi eā
sequuntur. Amplius in euāgelica veritate p̄mittuntur premia nō mō
inuisibilia sed etiam a mortalibus incōprehensibilia. vt manifestū est
ex illo apostoli verbo. Oculis nō vidit nec auris audiuit r̄c. que p̄pa-
rauit deus diligentibus se. Ad huiusmodi autē non multū inclinantur
naturaliter homines. quin potius sensibilia amplectuntur. que in lege
machometica mercedis loco p̄mittuntur. Inde est q; tanta multitudo
pestifere huic secte adheret. qm̄ stultorum infinitus est numerus. Vnde
iure meritoq; p̄ maximo deputatur miraculo noua in lege q; ipa per
simplices et ydiotas. in totū diffusa orbem terrarū. p̄ita per apostolos
p̄dicata. mortalium animos per fidem euāgelij eousq; attollit. vt vis-
sibilibus sp̄retis. sola inuisibilia querant. sequantur. sperentq;. deo ni-
mirum verba illorum credibilia faciente. signis. portentis. et virtuti-
bus varijs. mirisq; sancti spiritus distributionibus. Hec sane causa est

qua freti sine vlla ambiguitate suscipim⁹ quicquid mater ecclesia vniuersalis et apostolica docet. vsq; adeo vt pro tantorum documentorum assertione. p dei gratia omni genere tormentorum mori no timeamus. scientes pro certo vita nobis gloriosam restare in celis. qua nobis concedat post hanc miseram fragilem et caducam vitam ipse qui vite mortisque habet imperium xpus in secula benedictus Amen.

Circa quintum de diuturnitate durationis illius secte.

At tendendum q nonnulli mirantur de hoc q secta ista tam erronea et viciosa vt dictum est tam diu durat. cum ex cursu veteris et noui testamenti vsq; ad ipsam exclusiue nulla secta seu ritus erroris tante fuerit durationis. Videmus enim q assyrii et chaldei perse et greci qui populum dei p intervalla temporum afflixerunt. fuerunt parue durationis respectu durationis illius secte. Similiter romanorum et ydo latrarum secta modicum durauit respectu istius. Quod si dicatur q huiusmodi durationis non est causa querenda. cum sit ex voluntate diuina hoc permittente. cuius scz voluntatis causa non est querenda. hoc non videtur sufficere. Nam licet diuine voluntatis que est eius essentia non sit causa querenda cum sit prima causa omnium. nichilominus tamen de eius effectibus a sanctis et iustis viris nonnulli quam cause queruntur in similibus. Unde Jeremias capitulo .xij. deo dicit. quare via impiorum prosperatur bene est omnibus qui pernicantur et inique agunt. plantasti eos et radicem miserunt. proficiunt et faciunt fructum. Et Abacuc deum alloquens in primo capitulo dicit. Audi sunt oculi tui ne videas malum. et respicere ad iniquitatem non potes. Quare ergo non respicis super inique agentes et taces deuorante impio iustiorum se. Que verba proprie possent applicari ad hoc propositum. Nam deus videtur tacere permittendo q populus iste tantis erroribus et vicijs implicatus. populum iustiorum se deuorat scz xpianum. et hoc p tam insuetam durationis diuturnitatem. Nam ab initio illius prophane secte vsq; in hodiernum tempus corrente scz anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto. fluxerunt anni octingenti quinquaginta vel paulo plus. vt patet recte computari. Nec tamen adhuc apparent signa consummationis vel desitionis ipsius. de quo non solum multi mirantur tante durationis causam non inuenientes. sed etiam quidam alij in fide claudicant. murmurantes de dei prouidentia et eius equissima iusticia. Ad hanc questionem doctor quidam ex iudaismo ad xpianismum conuersus (cuius nomen ob reuerentiam silere malo q exprimere) ita putauit respondendum vt infra habetur. Assignas tres differentias inter sarracenos et alios paganos preedentes. quas differentias fideliter hic recitabo primum. Deinde necessarijs rationibus et maturis improbabo. dicit autem sic. Quamquam tam sarraceni quam pagani eos preedentes conueniant in ratione infidelitatis. oes enim tam isti quam illi carent fide vera. Differunt tamen in multis et specialiter in tribus que ad propositum faciunt. Quorum primum est. q hec secta licet mala et pessima vt dictum est non tamen est ydolatria. nec cultum ydolorum publice in suo domino permittit sicut alie secte preedentes communiter sa-

ciebant ut est manifestū. Nam a tpe assirior et chaldeor vsq ad tpus
Cosdroe inclisive. cui? dominiū propinquū fuit ipi machometo semp
viguit cultus ydolorū inter gentes. q̄ populū dei vexabant. ut patet in
veteri testamento. et in historijs ecclesiasticis. et legendis sanctorū. Co-
stat autē q̄ inter omnia peccata quib? deus offenditur. peccatū ydola-
trie est potissimū. intantū q̄ deus se ostendit feruētius seu ardentius il-
lud punire q̄ alia peccata. vnde **Exodi. xx. vbi** phibetur ydolatria di-
citur deus zelotes duntaxat. et nō alibi vbi alia prohibentur peccata.
Nam cum dixisset **Nō adorabis ea scz ydola nec coles.** subdit ego sum
dñs deus tuus fortis et zelotes. **Et ibidē capitulo. xxxiiij. cum dixisset.**
Nō adorabis deū alienū. statim subdit. quoniā dñs deus tuus dñs ze-
lotes nomen eius rē. et **Deutro. xxi. p.** loquens de homine ydolatra di-
cit. **Tūc q̄maxime furor eius. id est dei semet.** et zelus cōtra hominē il-
lum. et sic in multis alijs sacre scripture locis. Cui? ratio est Nam ze-
lus importat intensiōnē affectus ex quo q̄s vehemētē querit excludē-
re illud q̄ sibi repugnat scdm Augustinum libro. lxxxvii. q. **Et quia**
cultus ydolorū inter cetera peccata magis repugnat cultui diuino. ideo
circa hoc peccatum dī zelotes et zelare singularius q̄ in alijs peccatis.
vnde etiā nō tam dī tollerāt duratiōnē eius sicut aliorū peccatorū. **Et**
modo quo viri dicuntur zelare vxores. ne p consortiū aliorū impediatur
singularitas quā in vxore querūt. vnde nō tam dī tollerāt zelotipiā
sicut alia vicia que de vxoribus suspiciantur. **Et q̄ ista secta nō incur-**
rit peccatū ydolatrie cōmittendo nec pmittendo. Ideo nō mirū si deus
eam longiori tpe tollerāt q̄ alias sectas pcedentes. quātū plures publi-
ce ydola colebāt. **Si autē dicatur hic q̄ ydolatriā multo maiori tpe de-**
pmisit. Incepit enim scdm quos dā a tpe **Enos** q̄ fuit terci? ab Adam
de quo **Genesis. iiii. scdm vero alios a tpe Nemroth.** de quo **Gen. x.** **Et**
quicqd sit de hoc manifestū est. q̄ tpe moysi egyptij ydola colebāt. vnde
Exodi. xxi. **In dijs egypti faciam iusticiam.** et tpe dauid legitur in ps.
Deus dijs gentiū demonia rē. vnde ratio p̄dicta nō videtur habere locū
cū sit manifestū q̄ deus p multo maiora tpm spacia. ydolatriā in genti-
bus pmisit. **Ad hoc dicendū q̄ ydolatria est nomē generis.** sub quo cōti-
nentur multe et varie species ydolorū et cultus eorū. vnde diuersē gen-
tes seu nationes diuersa ydola colebāt. et sub diuersis ritibus. vnde ju-
dicū. x. de filijs israhel dicebatur q̄ seruiuerūt dijs Aram et dijs Sydon
et dijs moab et dijs Amon et dijs philistym et hmoi. **Cum autē aliqua**
gens aliā superabat. deos illius gentis deuicte destruebat et cultū eorū.
vnde ysaie. xxxvij. **Rabsaces nomine sennacherib qui multas gentes**
deuicerat dicebat. **Vbi sunt dijs Amath et arphat. et vbi sunt dijs saphat**
et **Bayn rē.** quasi diceret q̄ sicut deuicerat gentes illas ita et deos earū.
Ex quo patz q̄ sicut nulla fuit ptās mūdāna q̄ tm durasset sicut ptās
hui? secte. de q̄ lo q̄mur put ex historijs p̄t haberi. ita nec fuit aliq̄ idola-
tria intātū durās. Nā vna spē ydolatrie supata p aduersarios sue gētis

Alia species ydolatrie scz alterius gentis superantis insurgere. et sic licet deus multo tpe ydolatriam sub ratione generis pmitteret. nulla tamen speciem ydolatrie diu tollerabat. sed vna p alia puniebat. Et ideo quando romanu imperiu vt oēs nationes sibi subiugaret. omnes species ydolatrie recepit. vt in historijs scolasticis legitur de phano pontifone. tūc deus omnes hmoi ydolatrie species. p xpm et ei⁹ doctrinā destruxit prout fuit prophetatū Danielis. vii. q lapis scz xpus de mōte abscisus sine manibus. id est absq humana potestate natus. statuā. id est ydolatriam gentiliū diminuit quo ad oēs eius species. prout latius alibi declaratur. Et sic patet ratio vna quare ista secta nephāda de qua loquimur in propria specie et ritu tot tybis pdictis plisq alia species ydolatrie toleratur. Nam in ista est infidelitas sine ydolatria. In alijs vero pcedentibus fuit ydolatria cū infidelitate. ydolatrie autem punitio zelo diuino subiacet quo deus feruentius et celerius eam punit q alia peccata vt dictum est.

Secūdum vero in quo differt ista secta ab alijs pcedentibus est. q pcedentes vt cōmuniter cogebant fideles ad adorandū seu thūrificandū ydolis vt patet in danielē de tribus pueris. et in libris machabeor et multo frequētius et clarius in legendis apostolor et martirū. qui p tyrannicā potestātē multipliciter torquebātur vt cultū ydolis pstarēt. sup quo mirabilia tormenta patiebātur vsq ad sanguinis effusionem ymmo et mortē. Tenētes vero istā sectā sarracenicā cōmuniter et vt in pluribus nō cogūt fideles ad apostatandū a fide. Nam in alforano p capitur q omnes homines nō recipientes legem suā occiduntur nisi soluant tributū. Ex quo patet q p solutionē tributi. solūntur ab hac coactione. Solutio autē tributi superiorib⁹. etiā si sint infideles licita est dicente xpo Luce. xx. Reddite que sunt cesaris cesari etc. Cū autē sarraceni nō cogūt fideles ad apostatandū a fide est manifestū p experientiam. Manifestū est enim q hodie in sancto sepulcro Ierosolimis et in ciuitate Berhlem sunt monasteria fratrum minorū deuote viuētū. et in monte Synai vbi corpus beate Katherine requiescit sunt multi monachi deo seruientes sub regula sancti Basilij. Et sic patet ratio scda quare ista secta licet mala et pnciosa. nō tamen fidelibus tam nocua nec periculosa est sicut alte secte pcedentes que conabātur cogere xpianos ad apostatandū a fide et negandū xpm. Unde non mirū si diutius tolleretur q secte erronee pcedentes. Sed forte cōtra pdicta dicetur q licet ista secta cōmuniter nō cogat fideles ad recedendū a veritate fidei. tamē supprimit eos vehemētē. ita q viuūt inter eos quasi sub iugo captiuitatis et seruitutis. Item pdicti quotidie mouēt bella cōtra xpianos et multos occidūt et captiuāt. et terminos eor et terras deuastant. Ex quibus videtur q pro honore nominis dei nō tantū debuisse tollerari. Ad primū dicendū q viuere abiecte et sub iugo seruitutis nō diminuit aliqd de veritate ecclesiastice dignitatis. Nā vt ait hilarius

in septimo de trinitate. hoc habet propriū ecclesia. ut dum psecutionem
patitur floret. dū opprimitur crescit. dū cōtemnitur p̄sistit. dum leditur
vincit. dū arguitur intelligit. tūc stat cū supari videtur. Hec ille. Ex
quo patet manifeste q̄ veritas ecclesiastice dignitatis non consistit in
prosperitatibus mūdānis. dicente x̄po Johānis. xvij. Regnū meum
non est de hoc mūdo. sed potius in aduersitatibus mūdānis pro nomi-
ne x̄pi tolerandis. q̄d etiā ex processu primitiue ecclesie in bonis spiri-
tualibus potest haberi. Manifestum est enim q̄ in ecclesia primitiua a
tempore apostolorū vsq; ad tempus Siluestri pape. quādo nulla po-
restas mūdāna erat apud fideles. tūc ecclesia maxime p̄sperabatur in
spiritualibus. florebat enim frequentibus triūphalib; martirijs. quādo
pro fide x̄pi sustinenda summi pontifices et alij p̄lati et viri religiosi.
etiā simplices vtriusq; sexūs. pro x̄pi nomine gaudenter tormēta et ra-
biem tyrannorū vsq; ad mortē acerbissimā sustinebant. Ex quibus ma-
nifestabatur q̄ virtutes diuine scz fidei et spei et caritatis. protūc in ecc-
lesia. que sunt vera et maxima bona spūalia. maxime habūndabant.
Quādo autē processu t̄pis fideles magnas potestates seculares obtin-
uerūt. tūc p̄dicte virtutes et si p̄ misericordia diuinā nō ex toto defece-
rūt. non tamen sub eodem vigore cōmuniter reperūtur. sicut in ecclesia
primitiua ut est manifestū. Inter fideles etiā comorantes hīs tempo-
ribus in p̄tibus vltra marinis. multi reperūtur deuotiores q̄ in istis
partibus. q̄d satis patet ex magna patientia eorū in tolerandis oppro-
brijs et iniurijs sarracenorū. frequenter pro nomine x̄pi. Ad secundum
vero dicendū q̄ sc̄m Augustinū in tercio de trinitate capitulo. xvj. et
allegatur a magistro in primo. distinctione. xlvj. Mala q̄ ab iniquis
infidelibus fideles pie p̄ferūt. ipis scz fidelibus vtiq; profunt ad emun-
danda peccata. vel exercendā probandāq; iusticiā. Hec ille. Vnde huius
modi delectationes a sarracenis haud dubiū. diuina inferūtur volunta-
te x̄pianis propter multa eorū peccata que ab eis cōmittūtur in dies et
plurimū inualescūt. et in talibus sarraceni reputādi sunt ut flagellum
dei et virga furois eius. prout ysaiē. v. cap. habetur. et ita talia proprie
sūt ad emendāda peccata. Quandoq; vero ad exercendā probandāq;
iusticiā. Nam deus qui sine testimonio sue bonitatis. nullū tempus re-
linquit. languentibus seu tepescentibus p̄dictis principalibus virtutibus.
prouidit ecclesie sue. d. nis ei reges et principes qui viriliter et for-
tissime sepe contra aduersarios fidei strēnue pugnarūt. prout patet in
historijs germanorū et gallorū et aliorū orthodoxorū europē. principū.
Ex quibus patet q̄ sicut olim contra ydolatrās feroces qui cogebant
fideles ad recedendū a cūltu diuino et ad adorandū ydola. deus dispo-
suit martirū constantiā p̄ quā ostenderetur firmitas fidei ecclesie erga
deum. Sic contra falsos sarracenos. in armorū potentia confidentes.
prouidit de potentibus et fortissimis principibus. pro deo strēnue mili-
tantibus. in quo diuina prouidētia que in sui dispositione nō fallitur

37
se ostendit fidelium iustum et piū gubernatorem. **T**ercium vero in quo
differt ista secta a pcedentibus est q̄ pcedentes secte ydolatrarum digni-
tatem xpi in omnibus et per omnia denegabant. negantes non solum
eius veram deitatem. sed etiam eius bonitatem seu virtuositatem huma-
nam. asserentes ipm fuisse seductorem et maleficū et huiusmodi. **U**nde
cum viros iustos et fideles ad recedendum ab eius fide cogebant. deride-
bant eos propter crucem et passionē xpi dicentes. quomodo inter deos
debet computari. et tanq̄ deus colli qui seipm non potuit saluum facere.
que quidem blasphemia xpi comūiter inuenitur in legendis sanctorū
martirū. qui sub tyrannica potestate romanorū et persarū et aliorū ty-
rannorū post passionē xpi martirio sunt coronati. **S**ecta vero ista hoc
nō facit. **N**ā vt dictū fuit supra in tercio articulo. licet deitatem xpi neget
que est summa et ineffabilis excellentia diuine psonē. **C**oncedit tamen
ipsum fuisse excellentissimū sup omnes creatūras mūdi vt dictum est.
Unde non mirū si contra istā sectam tolerabilius se habeat diuina ius-
ticia diutius eam sustinendo q̄ alias pcedentes xpm hominē vitupe-
rantes. **E**t attendendū q̄ circa finem mūdi anti xps surget prout se-
cūda ad **T**hessalonicenses scdo capitulo dicitur. qui omnes psecutiones om-
niū sectarū pdictarū excedet. **N**am fideles non solum cogent ad receden-
dum a cultu xpi. sed etiam ad adorandū ipm anti xpm tanq̄ deum. vt
ibidem habetur. **E**t ideo non tantū dicitur antiapostolis et anti pro-
pheta sicut **N**achometus vt dictū est. sed etiam anti xpus tanq̄ ceteris
magis xpo cōtrarius. **E**t ideo sicut deus disposuit contra psecutionem
ydolatrarū que maior fuit q̄ sarracenorū vt dictū est martires. qui for-
tissimi fuerūt in fide. intantū q̄ mundū vicerūt. omnia mundana tor-
menta pro fide xpi sustinendo. **I**n pta illud. hęc est victoria que vincit
mundū scilicet fides vestra. prima **J**ohānis quinto. **S**ic contra perse-
cutionem sarracenorū disposuit reges qui licet in fidei firmitate non
tantū gradū attigerint sicut martires. fuerūt tamen in fide stabiles. et
in armorū potentia deo strēnie militantes. intantū q̄ de ipis potest di-
ci q̄ per fidem vicerūt regna. licet non mundū. vt habetur ad **H**ebreos
xi. et **J**ohānis dicto capitulo. et hęc fuit sufficiens prouisio ad sarrace-
norū maliciā refrenandam. **S**ic etiam disposuit cōtra maximā pse-
cutionem anti xpi scdm aduentū suū pficiendum. vbi contra summū
psecutorem summus insurget liberator. **O**mibus consideratis patet ras-
tio maioris et minoris durationis harū sectarum. que sumenda est ex
maioritate seu minoritate persecutionū earundem. **N**am quia psecutio
anticristi erit maxima. ideo erit breuissima. **J**uxta illud mathi. xxiiij.
capitulo. **E**t nisi breuasset dñs dies illos nō fuisset salua omnis caro.
Et pari ratione. quia psecutio sarracenorū inter ceteras est minor. vt
patet in pdictis tribus differentijs. ideo eius duratio est valde longior
ceteris. **E**t quia psecutio ydolatrarū fuit quasi media inter eas. ideo
eius duratio est quasi media inter durationes pdictas. et hoc loquendo

de duratione in cōmuni nō attingendo ad mensuram temporū exquisi-
sitam. quia hoc esset inquirere de temporibus et momentis que pater po-
sunt in potestate sua Actū primo capitulo. In quibus omnib⁹ maxi-
me relicta sapientia diuina. que vincendo maliciam dyabolicā pariter
et humanam attingit a fine vsq; ad finē fortiter et disponit omnia sua
viter Sapientie octauo capitulo. **¶** Verū quia doctor ille in his dictis
suis nimū videtur sectam sarracenicam impiissimā atcollere et cōmē-
dare super alias sectas vnde fideles tepidi reddi possent (vt alias satis
sunt) ad expugnandū vel impugnandū ipos p̄fidissimos sarracenos.
ecclesie dei nocentissimos hostes. et crucis xpi inimicos. et p̄terea ratio-
nes quibus vtitur fundamento carent veritatis. atq; hec ambo sunt pe-
riculosa valde. scz inuiti in talibus nō veritati quo ad fundamentum
dictorū et retrahere fideles p̄ huiusmodi dicta a defensione fidei catholice.
Idcirco ex amore veritatis et ad prouocandū fideles cōtra illos pes-
simos sarracenos. ostendam breuissime in tribus illis differentijs ipos
fore deteriores ceteris sectis vel adminis equales. et hoc scdm ordinem
triu differentiarū quas ponit doctor ille in cōparatione ad alias sectas
¶ Primā differentiā assignans tria facit. Primo namq; dicit q̄ hec secta
scilicet sarracenoꝝ licet mala sit nō tamen est ydolatria nec cultū ydo-
lorum publice p̄mittit. Secūdo ostendit q̄ deus feruentius punit pec-
catū ydolatrie q̄ alia peccata. Tercio ip̄e opponit de diurnitate ydo-
latrie et soluerē nititur. **¶** Tria hec scdm ordinem ostendā clare nil fun-
damenti habere in veritate quo ad intentionem suā fundandam.

¶ Primū ostendo sic scz non valere differentiā rē. Nam omnia peccata
que sunt equalia quo ad penam inferendā et offensam dei prouocandā
non possunt differre quo ad impunitatē. nec vniū magis excusari a p̄se-
cutione aut toleratione dei q̄ aliud scdm humanam inuestigationem.
sed infidelitas sarracenorum est equalis ydolatrie quo ad diuinam of-
fensam et penam peccati. igitur non est ex hoc ratio reddenda. nec reddi
potest cur diuurnior sit scdm humanā inuestigationē infidelitas ip̄o-
rum sarracenoꝝ q̄ peccatū ydolatrie aliorū. maior patet de se et ex fun-
damēto doctoris illius. Est enim fundamentū suū q̄ sarraceni nō adeo
grauiter peccent seu deum offendant sicut ydolatre. Si ergo p̄bat̄ mi-
nor q̄ sarraceni adeo grauius peccent et puniri merentur sicut ydola-
tre tunc constat fundamentū nichil concludere quo ad humanam in-
uestigationē. Minor igit̄ sic probatur. Nam sup id ad Galathas q̄rto.
quomodo cōuertimini iterū ad infirma et egena elementa legis. dicit
beatus Jeronimus obseruantia legis veteris cui tunc dediti erant erat
peccatū pene par seruituti ydoloꝝ. Et alia glosa ibidem. nō distat lex
post xpm ab antiqua ydolatria. Et si dicatur ibi colebatur deus. hic
vero dyabolus. Dicendū q̄ quāuis hic scz in lege colatur deus. tamen
non eodem modo quo debet. Et sanctus Thomas dicit secūda secunde

questione. xciiij. articulo tercio. ad tertium q̄ observatio legis non est
omnino equalis ydolatrie sc̄dm genus peccati. sed equalis pene. quia
vtrūq̄ est species pestifere superstitionis. **E**x quibus sic pcedo **S**i indeo
rum peccatum quo observant veterem legem tempore gratie est par et
equalis pene peccato ydolatrie. puniri ergo sc̄dm humanam investiga
tionem meretur sicut peccatū ydolatrie. et tamen hodie videmus adhuc
illam observantiā vigorosam. igitur fundamentū illi doctoris nichil
in veritate rationabiliter concludit. **E**t quia peccatū indeorū pestifere
superstitionis legem observantiā tempore gratie est equalis pene et est
par servituti ydolorū. sequitur de necessitate q̄ peccatum et infidelitas
p̄fidorū sarracenorū observantiā legem machometi. multo magis par
est servituti et pene ydolatrie. **C**onstat nimirū et ex superioribus cōper
tum habetur. sectam sarracenicam perversissimam. nō a deo v̄m q̄ fuisse
datam. nec pro aliquo tempore bonā. sed supersticiosam et falsam semp.
Legi quoq̄ tam veteri q̄ nove contrariā et blasphemantem. atq̄ a cul
tu dei et vera fide abducentem. que omnia longe excedūt observantiā
legis veteris indeorum. quam tempore gratie adhuc observant. v̄tpote
quorum lex a deo est data. pro tempore suo bona. et necessario illi pos
pulo tūc observanda. vera semper. et legi nove non contraria. nec ipsa
lex verus blasphemat. sed figurat legem gratie et veritatis. **N**ec quan
tūm in se est auertit a cultu diuino neq̄ abducit. sed potius inducit se
vere intelligatur ad verā fidem catholicā. **S**ed si plūstretur lex macho
meti in alforano. omnia p̄dicta et plura nēphanda reperiūtur et expris
muntur etiam in observantiā et moribus et orationibus et invocatio
nibus iporū sarracenorū perversorū. **I**terū si attendatur q̄ venerant
tur solemnissime illum seductorem machometū. **I**terum si attendatur
q̄ idem machometus fuit magus et artibus magicis v̄tebatur ad indu
cendum populū vt ipm crederent prophetam dei. et sic successive vsq̄
nūc omnes sarraceni legem ipius vestigijs patrū inherendo tenent in
ducti ex magicis deceptionibus. **E**t quia huiusmodi supersticio ex pa
cto cum demonibus invito provenit. ydolatria est sc̄dm sanctū Thomā
secūda secunde. questione. xc. **E**t q̄ est perversissimū legem statuerunt
obstinationis vt non admittatur quicūq̄ volens de veritate fidei aut
legis iporum perversitate loqui in quo in profundū malorum p̄uererūt
His cūctis consideratis et comparatis ad observantiā legis veteris
indeorū que par est servituti et pene ydolatrie. nulli dubium quin pec
catum infidelitatis sarracenorū adeo perversorū multo magis ratione
pestifere superstitionis sit equalis servituti et pene ydolatrie. **Q**uāobrem
non est ratio diversitatis quo ad hoc. cur diuturnior sc̄dm humanā in
vestigationem ipsa secta sarracenorū possit aut rationabiliter debeat
esse q̄ secte ydolatrariū. **N**ō vero annectit. sarraceni non p̄mittūt ydo
latriam est ficticiū. **N**am non sunt ydolatre quos repellerent hodie

nisi forte valde pauci ut dicit idem doctor met in libro quem intitulat
uit **S**crutiniū scripturarū. ita q̄ propriū dominiū seu regnum non ha
bent. ideo sunt de domino sarracenorum. Nec potest ostendi vñ q̄ ali
quem ydolatrā repulsum fuisse a sarracenis post mortē impij **N**acho
meti.

Quo ad secundū quo dicit q̄ deus ostendit feruentius se peccatum
ydolatrie punire q̄ alia peccata. et vult hoc probare ex eo q̄ solum cir
ca p̄ceptum de p̄hibitione latrīe et non sup̄ alia deus dicitur zelotes rē
nō potest p̄ hoc probare dictū suū esse rationabile. et tamen in hoc stat
totū fundamentū prime siue rationis. Nam non legitur deus peccatum
ydolatrie in gentilibus singulariter et feruentius puniisse. sed in ius
deis et respectu illorū quos desponsauit sibi p̄ legis dationem p̄ cūctis
populis dicit se zelotem sup̄ ydolatria. Sed cū sarraceni nō sunt iudei
nichil ex hoc concluditur pro eis nec contra eos sicut clarum est. **U**nde
fundamentū huius doctoris claudicat omnino.

Tercio opponit et postea soluit dicens ydolatriam esse duplicem
scilicet genericam et specificam. specificā non diuturnam fuisse sed ge
nericā. non est solvere obiectionem. Nam obieccio est de ydolatria in
vniuersali. et vbiq̄ viguit tot annorū spacio. Respondere ergo de spe
ciebus ydolatrie et concedere genericam ydolatriā diuturniorē q̄ secta
illa durauit sarracenorum nō est solvere obiectionē. immo est expresse
eam concedere. Item cōtra illam solutionem posset etiā dici q̄ omnis
ydolatria in hac specifica ratione cōuenit. q̄ eusebiam seu diuinū hono
rem soli deo debitū exhibet creature. **E**t qua re patet q̄ q̄diu durauit
ydolatria siue vno modo siue altero semp̄ hoc fuit propriū ydolatrie.
cultum deo soli debitū exhibere creaturis. et sic multo maioris duratur
nitatis ydolatria fuit q̄ secta sarracenorum. **E**t quo vltterius sequit̄
q̄ supra dictū est q̄ deus non fuit magis zelotes super peccato ydola
trie in gentibus q̄ sup̄ alia peccata. **U**nde argumentū q̄d ipe addūcit
in oppositū et nititur soluere. omnino stat et cōvincit rationem docto
ris illius. **E**t dato q̄ illa tria que in prima ratione ponit essent vera
tamen nō deberet aliquis ex hoc rationabiliter arguere q̄ ideo hoc secta
diutius duraret. q̄ rationabile videtur postq̄ deus homo factus est et
mortuus. et tanta bona generi tribuit humano q̄ etiam quācūq̄ infide
litatem non solum ydolatriam tempore gratie amplius et feruentius
p̄sequatur q̄ ante incarnationē etiam in quibuscūq̄ populis. sicut etiā
gravius iam peccant homines q̄ ante incarnationē. quando non erat
tantū auxilium datū fragilitati humane. **I**tem q̄ maior ingratitudo
est modo peccatū quodlibet q̄ simile ante incarnationem. **I**tem maior
est elucidatio veritatis q̄ ante incarnationē. **U**nde etiā huiusmodi pec
catū et p̄sertim infidelitatis aggrauatur amplius q̄ ante incarnatio
nem. **Q**uia ex re videtur doctor iste valde incōsiderate fuisse apparen
tiam illam et differentiam.

Secunda differentia secundū eum qua differunt sarraceni ab alijs
sectis est q̄ alie secte ydolatrarū cogebant fideles ad adorandū ydola
rē. In qua vult iterum sarracenos meliores ostendere et virtuosiores
alijs. sed hoc nichil valet. Iudei enim occiderūt xpm et tamen secta eorū
adhuc durat. ergo illa differentia nichil cogit. nichil etiā rationis ha-
bet. quod sic patet. Secta p̄sequens propter fidem graviter ecclesiā. xpi
fideles captiuando. incarcerando. occidendo. in seruitutē redigendo sup-
primendo et quotidie conculcando. omnē conatum faciens ad delens-
dum xpianitatem et vniuersalem ecclesiā. nonne huiusmodi secta cogit
quantū in ea est recedere a fide et a cultu veri dei. Nempe omnis sa-
ni capitis homo capit. quantū sit hoc cogere. quantū sit ecclesie destructi-
uum. quantū fidelium detractiuū a cultu et fide catholica. Quot pro-
pter hoc q̄ nolebant venerari machometū sunt a sarracenis trucidati fi-
deles. Quid rogo interest tot regna tot terras tot ciuitatis ab ecclesia
violenter recepisse in contemptū nominis xpi et xpiane fidei. et alias
sectas. certos fideles cogere voluisse vt ydolis immolarent. **E**t p̄ his
patet q̄ tertia differentia quā ponit illius secte respectu altaru etiā non
valet. q̄ sc̄z alie secte denigrabat dignitatem cristi sed illa honorat rē.
quomodo nō denigrat dignitatē xpi tot regna ab ecclesia recepisse xpi
sacramenta et omnia ad cultū diuinū spectantia prophanare et gloriā
totius ecclesie velle absorbere. Sed dicit hic doctor. illa secta permittit
xpianos in terris suis. hoc aliter non facit. sicut totus mundus scit nisi
ad habendū bona fidelium tam peregrinorū tam mercatorū q̄ religio-
sorum. et tamen dure eos premūt sicut doctor ille met fatetur. non ergo
hoc propter honorem et dignitatem xpi faciūt q̄ secū habitare pmittūt
xpianos. quia defacile in ipos fideles spuunt. et eos pcutiūt. spoliant.
vilissime tractant rē. Et certū est hoc xpm sibi factū reputare dicentem
Quod vni ex minimis meis fecistis michi fecistis. Iterū qui vos sper-
nit me spernit. Nichil ergo salua reuerentia illius doctoris valet q̄ vo-
luit ex his fundamentis rationes reddere diuturnitatis huius secte
sc̄z sarracenorū p̄ ceteris. Sed si quis de illa re speculari voluerit altius
necesse est vt scripturas sanctas consideret. et p̄sertim dictum Zacharie
prophete capitulo. viij. vbi dicit sic. Et erūt in omni terra. dicit domi-
nus. partes due in ea. et dispergentur et deficient. et tertia pars relin-
quetur in ea. et ducam tertia partem per ignē. et vram eos sicut vritur
argentum. Quid vero sacramenti verbū hoc habeat. qui legit intellis-
gat. Due enim partes que dispergentur et deficient non ab re possunt
intelligi iudei et gentiles siue sarraceni. tertia vero pars populus xpi-
anus. que pars ducitur per ignem variarū p̄secutionū et tribulationū.
nec tamen deficient vsq̄ in seculi cōsummationē. sed per hoc purgatur et
exeretur rē. Sicut enim olim tempore legis mosaice. dum vigeret. re-
liquit dñs gētes multas in circuitu populi sui sc̄z philisteos et alios

vt in eis erudiret israhellem et vt consuetudinem haberent preliandi ꝛc. Sic fortassis id ipsum non incongrue dici potest in proposito vt scilicet cet sarracenos dimittat dñs vel in flagellum vel exercitium populi xpiani. Sed ego nichil temere diffiniens id doctoribus relinquo. Hoc vni scio psalmista testante quia iudicia dei absissus multa ꝛc. Quis autem nouit sensum dñi aut quis consiliarius eius fuit. Apostolus etiã clamat. **D**altrudo diuinitarũ sapientie et scientie dei. q̃ incõprehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vie eius. Et tantũ de Sarracenis;

Sarraceni lingua et littera vtiuntur Arabica hic inferiũs subimpressa:

Dal.	Dal.	Feh.	heidy.	ezym.	Tech.	Te.	Be.	Aleph.
>	∟	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Ayn.	Daaz.	Ta.	adabua.	Sad.	Sahym.	ezym.	Jaym.	Ye.
∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
hebe	Min.	Mym.	lan.	lan.	caply.	fably.	ffea.	Saym.
∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
∩	∩	∩	∩					
∩	∩	∩	∩					

De Iudeis quorum etiam plerique hisce temporibus Ierosolimis manent.

Sunt preterea Ierosolimis hisce temporibus habitantes iudei utriusque sexus. circiter quingenti. in sua perfidia et obstinatione. pertinaciter perseverantes. velamen moysi habentes fixe super facies suas. ne lumen inspiciant veritatis. neque convertantur et sanentur. utpote qui indignos se iudicantes vite eterne. verbum respuerunt salutis. viarumque domini noluerunt scientiam habere. atque ipsum vite interemerunt auctorem. impie ad pylatum clamantes. Sanguis eius super nos et filios nostros. Et quia noluerunt benedictionem. elongabitur ab eis procul. Nam et deo et hominibus odibiles facti sunt. sed et sarraceni et barbari eos preceteris nationibus persequuntur. habentque exosos. Et cum ceterarum hic res

citentur nationum errores. eorum quoque summis ut pstringantur labijs
 hereses haud incongruū reor. **I**udei confessores interpretantur. Multos
 enim ex his sequitur confessio. quos antea p̄sidia possidebat. **H**ebrei
 transitores dicuntur. Quo nomine admonentur. ut de peioribus ad me-
 liora transcant. et pristinos errores relinquāt. **P**harisei et saducei inter
 se contrarij sunt. **N**am pharisei ex hebreo in latinum interpretantur di-
 uisi. eo quod traditionū et obseruationū suarū quas illi deuterosefes vocāt.
 iusticiam p̄ferūt. unde et diuisi vocantur a populo quasi p̄ iusticiam.
Saducei interpretantur iusti. vendicantes sibi quod non sunt. corporū res-
 surrectionem negant. et animas cū corporibus interire p̄dicant. **H**ij
 quinq; tantū libros legis recipiūt. prophetarū uarietia respiciūt. **E**ssēi
 dicunt ip̄m esse xpm. qui docuit illos omnē abstinentiā. **M**orbonēi dis-
 cunt ip̄m esse xpm qui docuit eos in omni re sabbatizare. **G**enistei dicti
 sunt eo quod de genere abrahe esse se gloriāntur. **N**am cū in babiloniā uen-
 nisset populus dei. pleriq; relinquentes uxores suas. babilonicis mu-
 lieribus adhaerūt. **Q**uidā autē israheliticis tantū cōiugijs cōtenti. uel
 ex eis geniti. dum reuersi essent de babilonia. diuiserūt se ab omni popu-
 lo. et assumpserūt sibi hoc nomē iactantie. **M**eristei appellati sunt eo quod
 separent scripturas. non credentes omnibus prophetis dicentes alijs et
 alijs spiritibus illos prophētasse. **M**eris enim grece. latine pars dicit̄.
Samarite dicti sunt quod legē solā custodiāt. **N**ā prophetas nō recipiūt.
Himerobaptiste nūcupatur eo quod quotidie uestimēta sua et corpora la-
 uet. **E**rat p̄terea moderni iudei in multīs. **N**ā et deū corporeū fin-
 gūt. et negant trinitatē p̄sonarū in diuinis. xpm uero quem nondū ue-
 nisse sed uenturū asserunt. purum hominē futurū p̄dicant et tenent. cre-
 dunt quod ih̄sum xpm dñm dñm nostrū et saluatore. ex semine ioseph et
 maria natūm. **P**urgatoriu non ponunt. nec peccatū originale a quo q̄
 contrahi dicunt. sed dūtaxat in signū distinctionis eorum et alior. circ-
 cūcisionem datam fuisse fatentur. **S**uū quoque messiam libertatem eis
 affirmant collaturū ac redditurū terram promissionis. **R**esurrectionē
 etiam corporū futurā ad delicias corporis usq; ad mille annos duratu-
 ram tradūt. **D**e uisuris quas fenerando alienis accipiūt nullam sibi fa-
 ciūt conscientia. **S**ortilegijs multi eorum intendūt. **D**e peccatis cor-
 dis siue cogitationū nichil curant. legem suam scdm̄ litterā que occidit
 interpretantur. nō scdm̄ spiritū qui uiuificat. **A**lijsq; pluribus heresibus
 inuoluti sunt et erroribus ut patet. **T**halmuticā legenti confictionē.
 que reuera rectius cōfictio siue deliratio uenit censenda q̄ expositio.

Sequitur de excrecentia iudaice usure.

- Indei
- Hebrei
- Pharisei
- Saducei
- Essēi
- Morbonēi
- Genistei
- Meristei
- Samarite
- Himerobap.

...antes
 ...fidia e
 ...oyse h
 ...verite
 ...digni
 ...tis: no
 ...aucto
 ...s no
 ...Name
 ...ri eos p
 ...uū suū

Porro de usuris in illorum quas exercent et impune exercere sinuntur apud xpianos in non modicum comunitatum et locorum damnum in quibus copioso nimis numero moratur easdem gravissimo fenore pene exhauriendo. erit fortassis haud ab re inter cetera eorum maleficia quidpiam hic annotare. potissimum quanta sit excrecentia usuraria de vno florenno monete praesertim francofordensis. que praeteris nota extat magis. ob multorum ad modum illic annuas concursam. Dum talis florennus cum usura desuper excrecente per viginti annos manet apud iudeum insolutus. Nam computando ad capitale praedictum ebdomodaria usura duos videlicet halenses praefate monete francofordensis. que sine usura consueto apud teutones vocabulo dicitur zügesuch. et deinde usuram usure vna cum capitali semper. et sic continuando per viginti annos. talis demum consurgit summa ut hic infra subditur.

Primo undecim solidi. quinque halenses.
 Secundo vnus florenus quatuor solidi. sex halenses.
 Tercio duo floreni sex solidi.
 Quarto tres floreni decem et novem solidi. quinque et dimidius halenses.
 Quinto sex floreni tres solidi. duo et dimidius halenses.
 Sexto novem floreni. octo solidi. sex et dimidius halenses.
 Septimo quatuordecim floreni. xv. solidi. octo halenses.
 Octavo vigintiduo floreni. quatuor solidi. octo halenses.
 Nono trigintatres floreni. novem solidi. dimidius halenses.
 Decimo quadragintanovem floreni. vigintiduo solidi tres halenses.
 Undecimo septuagintaduo floreni. decem solidi. septem halenses.
 Duodecimo centum viginti floreni. decem et octo solidi. sex halenses.
 Tredecimo centum sexaginta quatuor floreni. decem et octo solidi. tres halenses.
 Quartodecimo ducenti quadraginta quatuor floreni. septem solidi. octo halenses.
 Quintodecimo trecenti sexagintaduo floreni. decem solidi. septem halenses.
 Sextodecimo quingenti triginta septem floreni. decem solidi. quinque et dimidius halenses.
 Decimo septimo septingenti nonaginta sex floreni. sedecim solidi. septem halenses.
 Decimo octavo. mille centum. lxxx. floreni. xviii. solidi. quatuor et dimidius halenses.
 Decimo nono mille septingenti quadragintanovem floreni. decem et octo solidi. tres et dimidius halenses.
 Vicesimo duo milia quingenti nonagintaduo floreni. decem et septem solidi. quatuor halenses.

In anno

Item vnus florenus in viginti vno annis hanc importat vsuram. videlicet tria milia octingentos quadraginta vnū florenos. tredecim solidos. tres et dimidiū halenses.

Item vnus florenus in viginti duobus annis talem facit summā. quinq; milia seycntos nonaginta vnū florenos. sedecim solidos. tres et dimidium halenses.

Item viginti floreni in viginti annis. tantā importāt vsuram vide licet quinquaginta vnū milia octingentos quinquagintaquatuor flo renos. tredecim solidos. septem halenses. monete francfordensis. Sed quando octo halenses p vno albo. et viginti quatuor albi pro vno flo reno cōputantur talis consurgit summa videlicet quinquaginta octo milia. trecenti trigintasey floreni. nouem albi. tres et dimidiū halenses.

Item viginti floreni in viginti duobus annis faciūt vsuram. centū milia et tredecim milia. octingentos trigintatres florenos. quindecim solidos. septem halenses monete francfordensis. In albis vero vt sus pra centum triginta octo milia. octogintaquinq; florenos. octo albos. septem halenses.

Quātur autem iudei in locis illis existentes. lingua arabica ad alios. inter se autem hebraica cuius hic habetur alphasbetum bene cori rectum.

Joeth	theeth	beeth	Saen	vau	hee	deleth	ymel	Beeth	Aleph
Ⲛ	ⲛ	ⲏ	Ⲑ	ⲑ	Ⲓ	ⲓ	Ⲕ	ⲕ	Ⲍ
pe	Syn	Samath	Num	Num	Mem	Mem	Lamed	Kaff	Kaff
Ⲇ	ⲇ	Ⲉ	ⲉ	Ⲋ	ⲋ	Ⲍ	ⲍ	Ⲏ	ⲏ
			tass.	Sdyn	kef	Kuff	Zodue	Zodue	pe
		Ⲑ	ⲑ	Ⲓ	ⲓ	Ⲕ	ⲕ	Ⲍ	ⲍ

**De grecis quorū etiam plures sunt
in Ierusalem.**

Dico sanctam civitatem Ierusalem incolunt hac tem-
pestate plurimi diversarum nationum homines qui se
xpiane religionis professores. ore quidem pronūciant.
factis autem negant. vtpote heresibus et varijs erroribz
bus implicati. et horum dum illic essem Anno scilicet
Millesimoquadringentesimo octuagesimo tercio. circi-
ter mille erant ibidem in vtroq; sexu. etiam parvulis
exceptis ydiomate vrentes et lingua ipsorum sarracenoꝝ. inter quos
comixtim habitant. eozū etiam mores in multis fide sua excepta imitā-
tur. p̄sertim quo ad exteriorē conversationem et civilem. Nimirum
quoniam iuxta Senecę proverbiū. ex conuictu mores formantur.

quodam et tributarij facti sunt. ambulantes in yta ritus suos. et velut
oues absq; pastore. sic ipsi absq; iugo. et extra obedientiam ecclesie sancte
Romane positi errant. Sunt autem eorum nouem differentie. Nam
quidam sunt greci. de quibus mox dicetur. Alij autem dicuntur Euz
riani. alij Jacobite sive Jacobini. alij Maronite. alij Nestoriani.
alij armeni. alij georgiani. alij abbasini sive indiani. Ultimo sunt etia
ibi latini quidam sed pauci. qui et soli ex omnibus hys veri sunt xpia
ni. conuersationem habentes bonam et honestam inter gentes. ac in medio
nationis prave et peruerse lucentes velut luminaria in mundo. eccle
sie sancte romane per omnia et in omnibus obedientes. ut in fine pate
bit. Alie vero omnes memorate iam nationes. habundant vnaqueq; in
veteri suo ritu et more. viuentes absq; regula ecclesiastice discipline.
Hec autem dicte nationes capta ciuitate sancta Jerusalem. per salah
dinum Soldanum egypti Anno gratie Millesimo centesimo octuagesi
mo septimo. die scilicet Octobris. sub tributo sarracenoꝝ in vrbe reman
serunt. Patriarcha vero Ierosolimitanus. nomine Eraclius. atq; om
nis clerus et populus latinorum inde recesserunt. Nam cum ipse salahdinus
ueniens Jerusalem vrbem a parte occidentali vallasset. et cotinuis ag
gressionibus et assultibus obsessos die noctuq; impugnaret. iamq; mir
ros machinis debilitasset. verentes ciues xpiani. cum ex nullo loco auxi
liu prestolarentur. ne hostes violenta irruptione vrbem occuparet. plac
uit instanti et inenitabili periculo cedere et sub certis conditionibus
se reddere salahdino. ut scilicet redemptionis accepto precio. libere eos
qui exire vellent abire permitteret. et tunc hec nationes ut dictu est ma
serunt. **D**e earum ergo vita et ceremonijs pluscula annotare dixi
haud ineptu pro nostroru qui talibus non sunt impliciti erroribus con
solatione. ad illorum vero superboru et obstinatoꝝ hominum verecu
diam et confusionem. quibus tamen eatenus nichilominus copatias
mur ob eoru contumaciam et pfidiam. quatenus nobis ipsis ob rectam
fidem et obedientiam gratulemur. q̄ vtina atq; vtina rebus et factis inte
gram coprobemus semper et viuam. At in primis de grecis paululum
differamus. **G**reci in primitiua ecclesia famosi et celebres fuerunt in
fide. p̄claras plerasq; ciuitates et insignes ecclesias Antiochenam p̄fer
tim et Alexandrinam atq; Constantinopolitanam. cum latis terminis per
tempora multa sub ecclesiastica obedientia possidentes. Ipsi etia quon
dam mundi monarchiam ut neminem later. regnate alexandro magno
Dehinc imperiale fastigium in oriente plurimis annis. sed et summe
psulatus dignitatem. beatissimo petro apostoloru principe apud An
tiochia septennio psidere habuere. Dure tamen ceruicis se fuerunt homines
arrogantes. et vsq; hodie sancte romane ecclesie iugiter rebelles. eiꝝ aut sa
croꝝ concilioꝝ determinationibꝝ atq; decretis minime obtemperantes. Na r
ipm sumu potifice xpianicariu. oēsꝝ nos latinos tenet excoicatos. unde

19
nec latinorū censuras que in eos fulminātur et fulminate sunt aliqua
tenus curant. Clerici eorū in sacris constituti ordinibus contrahūt. nō
modo (vri eis liceret) cum vna. sed et quartas sepe nuptias celebrant
Subdyaconatus ordinem nequāq̄ pro sacro habent. sed neq̄ ordines
minores quicq̄ appreciātur. Barbas studiose nutriūt et in herbis sacer
docio reputant indignos. Sabbatū multū colunt more pene iudeorū.
nūquā in eo ieiunantes (sabbato sancto pasche solo ex cepto) sed et car
nes in eo comedūt splendide semper epulantes. a Sacramento preterea
cōfirmationis paruulis suis mox post baptismū conferūt per simpli
ces sacerdotes cōtra ecclesie veritū. Nam et sacramentum eucharistie eis
dem tribuūt sub vtraq̄ specie. non solum adultis. Amplius in fermento
conficiūt contra ecclesie p̄hibitionem et xpi institutionē. Nam dñs
ipse noster in vltima cena. id est prima die azimorū (q̄ tres ex euange
listis exprimūt) quando nichil fermentatū debebat esse in domibus ius
deorum. vt habetur. Prodi. vij. ex azimo pane eucharistie confecit sacra
mentum et instituit. Neq̄ attendere volunt aut intelligere. q̄ iuxta
apostolicā doctrinam expurgato fermento veteri malicie et nequicie in
azimis sinceritatis et veritatis epulari debemus. Aquam etiā in missa
vino non miscent. vt manifeste de eis magister in quarto sententiarum
distictione. xi. dicit. Debet enim propter institutionē aqua vino appo
ni. quia etiam dñs noster p̄babiliter creditur apposuisse iuxta morem
illius patrie quia nūq̄ ibi vinū propter eius fortitudinē bibitur purum
aut sine aqua. Et quāuis de aqua non fiat mentio in euangelio. q̄ nō
est principalis materia in hoc sacramento. eius tamen appositio cōpe
tit huic sacramento. et quantū ad representationem passionis xpi. et quā
tum ad significationem rei huius sacramenti que est corpus xpi misti
cum p̄ aquam signatū. Aque etenim multe populi multi dicit scriptura.
Vnde appositio aque ad vinum significat vnionem mēbroꝝ ad ca
put ratōne ipsius cōiunctionis. Et amorē capitis patientis pro mēbris
ad ipsa. ex hoc q̄ ex duobus cōiunctis vnum efficitur. Et processum res
demptionis a capite ad mēbra ex ipsa transformatione aque in vinum
Verū conficiūt quidē greci et in fermento et sine aqua. grauit̄ tamen
peccant ecclesie morem nō seruantes ex contemptu. Nam et nostris sa
cramentis nec assurgūt nec reuerentiā faciūt vllam. Quod si aliquem ex
nostris latinis presbiteris in suo altari nostro celebrare ritu cōtingat.
mox illud aqua abluūt tanq̄ immūdū effectū quo suo facto manifeste
ostendūt q̄ nos in azimo pane conficere minime credūt. tamen si verbis
nō explicant. Postremo in eo iugiter pseuerāt errore suo q̄ spūs sanctus
a patre procedat nō a filio. q̄ ob p̄fidiam tollendā trecenti decē et octo
patres in Nicena synodo sancta cōgregati fuerūt. et ordinato symbo
lo (q̄ Anastasij dicitur) ita concluderūt quo ad illum articulum. Spi
ritus sanctus a patre et filio nō factus nec creatus nec genitus s̄ procedens

Anathematizantes nichilominus eos qui eidem symbolo. addere aliquid vel subtrahere p̄sumerent aut aliquo modo cōtraherent. Sed obstinatum est pro sua arrogantia insipiens cor eorum. et dicentes se esse sapientes ipsi greci. stulti facti sunt. sed et perfidi seu nimis.

Greci in magno numero sunt ierosolymis. et miro modo infesti nobis latinis. Ipsi eorum habent maiorem in templo dominici sepulcri pro suo usu. atq; capellam sanctorum angelorum prope templum foris.

In diuinis officijs vtuntur lingua sua greca tantū. quare et laici eorum omnia intelligunt. quibus cantando vel legendo clerici vtuntur. In alijs vero negocijs vel contractibus cū alijs lingua vtuntur arabica aut sarracena.

Littera Greca que est propria eorum
 hic infra subnotatur:

alpha	beta	gamma	delta	epsilon	zeta	eta	theta	iota	kappa	lambda	mu
α	β	γ	δ	ε	ζ	η	θ	ι	κ	λ	μ
nu	xi	omicron	pi	rho	sigma	tau	upsilon	phi	chi	psi	omega
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω

De Surianis qui Ierosolimis et locis illis manentes etiam se
asserunt esse xpianos.

Quoniam sunt etiam Ierosolimis quidam alij Suriani appel-
lati a ciuitate Sur quondam peminenti vt aliqui dicunt. Vel
Syriani a provincia Syrie a qua et syri nominantur. Hij
in terra orientali sub diuersis regibus et principibus sarrace-
nis atq; barbaris in go seruitutis opprimuntur ab olim. semp tributarij
et serui. homines inbellis et prorsus inepti ad prelia. vtpote timidi et
formidolosi. vnde nec arcibus vtuntur aut sagittis vt ceteri. sed ad agri-
culturam et alios inferiores labores sunt aptiores. Sunt etiam ex ma-
gna parte heretici. homines dolosi. duplices animo atq; mendaces. ami-
ci fortune et ad munera accipienda promptissimi. Furtum et rapinam
quasi pro nichilo habent. Secreta xpianorum vbi possunt ad infideles
proditorie deferunt et sarracenos. inter quos nutriti et comixti didice-
runt opera eorum mala. Vxoribus suis more sarracenorum diligentissime
inclusas custodiunt. et tam ipas q; filias suas in publicum non sunt exi-
re. nisi linteaminibus inuolutas. velatasq; panno nigro super facies
suas. ne ab alijs videantur. Quod eorum filie adeo custodiunt accurate. vt
non nisi desponsate a maritis. prima nocte copule transacta. possint vi-
deri. quemadmodum et sarraceni circa filias suas itidem seruant. exemplo
patriarche Jacob qui ad rachelem se existimans ingressum expletis nu-
ptijs. mane reperit lyam. Hij Suriani. grecorum institutiones ritus et

mores in omnibus et per omnia imitantur. nullo articulo eorum cyclis-
 so. Habent etiam communiter unum de suis in templo domini sepulchri incli-
 sum. atque pro suo usu ecclesiam quandam possident in eo loco fabricatam
 ubi quondam erat domus matris sancti Johannis evangeliste. ante cuius
 ostium stetit Petrus pulsans cum eductus esset de carcere Herodis. ut ha-
 betur Actuum. vij. Ipsi in temporalibus negotiis lingua utuntur Ara-
 bica sive Sarracenicam. In spiritualibus vero sive divinis officiis. lingua
 greca. Quidam vero ex ipsis etiam chaldaicam sciunt linguam. et ea dum li-
 bet utuntur. Cuius littera vera est hic infra subinserta.

heth	zay	waff	he	dolath	gomal	Beth	aleph
Ⲙ	Ⲛ	Ⲑ	Ⲏ	Ⲕ	Ⲓ	Ⲃ	Ⲁ
hree	zencat	Nun	Myim	lameth	Saph	Jochy	theth
Ⲙ	Ⲟ	Ⲕ	Ⲓ	Ⲑ	Ⲏ	Ⲅ	Ⲃ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32

De Jacobitis et eorum erroribus.

Sunt preterea et alij quidam Jerosolimis et locis illis homines
 In multis a grecis et latinis differentes. et vocantur Jacob-
 bite sive Jacobini a quodam magistro suo Jacobo cuiusdam
 Alexandrini patriarche quondam discipulo. sic appellati. atque
 ab eodem varijs infecti erroribus et seducti. Hij a multis iam retro ha-
 bitis annis a Dioscuro quondam Constantinopolitano patriarcha fuerunt
 excommunicati et ab ecclesia grecorum (que tunc temporis adhuc fidelis erat et
 obediens romane ecclesie) sequestrati. Hij maiorem partem asie inhabitant
 quidam permiscue inter sarracenos. alij alias quasdam regiones seorsum ab
 infidelium consortio occupantes. videlicet Nubiaz que confinis est egipto
 et magna ethiopiae parte. omnesque regiones usque ad superiorem india pos-
 sidentes. ut asserunt plures quodam regna. Omnes autem dicunt se esse christianos
 a beato Mattheo apostolo ad christi fidem primitus conversos. Sed postea
 inimico supereminente zizania sua in medio tritici. multipharie multisque
 modis in hereses sunt prolapsi. Nam in primis pueros suos instar sarrac-
 enorum circumcidunt. Plerique etiam eosdem ante circumcisionem. ferreo calamo
 adunt. signantes eos in frontibus et cauterium imprimentes in modum cer-
 uicis. alij in ambabus genis. alij in tympanibus. putantes eos per huiusmodi

adustionem materialem a peccato originali expiari occasione sumpta ex eo verbo quod Iohannes Baptista de Christo dicebat *Ipe* vos baptisabit in spiritu sancto et igne. Quod verbum ipsi dumtaxat ad litteram exponunt et obseruāt. quod tamen longe aliter intelligi debet. ut in postillis et glossis sanctorum doctorum patet. Ipsi etiam iacobite communiter portant cruces in brachijs calamo ferreo impressas. ob reuerentiam ut dicunt sancte crucis quam multum veneratur. et etiam ad distinctionem quandam habendam inter eos et paganos. in locis presertim illis. ubi cum eis simul habitant et morantur. Ipsi etiam nunquam sua confitentur peccata alicui homini. sed soli deo in abscondito. hoc videlicet ritu. Ponunt enim thorus in igne iuxta se et orant. putantque cum fumo illo pariter peccata sua ascendere coram deo et deleri. Ipsi etiam tantum unam in Christo naturam credunt et tenent. sicut et personam unam. cum tamen huiusmodi error in concilio calcedonensi. damnatus fuerit. et omnes illi insequentes excommunicationis vinculo perpetuo inmodati. Huius autem erroris primus inuictor fuit *Eutiches*. abbas quondam constantinopolitanus. pessimum heresiarcha (qui etiam unam tantum in Christo dogmatizauit operationem scilicet diuinam sicut et naturam) quod licet quando falsum esse conuincitur. ex eo quod *Marci. viij.* habet quando dominus miseratus super turbam. eum triduo sustententem. paupere ex septem panibus et paucis pisciculis quatuor milia hominum. Quis autem non videat inquit *Beda* in omnia eadem. hoc quod super turbam miseretur dominus ne vel inedia vel vie longioris labore deficiat. affectum esse et compassionem humane fragilitatis. Quod vero de septem panibus et pisciculis paucis quatuor milia hominum saturauit. diuine opus esse virtutis. ita et in pluribus alijs locis scripture facile est videre. Quidam etiam *Jacobitarum* tenent. non minus errantes. quod ex duabus naturis in Christo una sit conflata et facta natura. qui error etiam est olim damnatus in sacris concilijs *Beda* et magister sententiarum in tercio libro et doctores alij desuper scribentes. eum errorem acerrime et acutissime reuincunt. *Beda* cepta ego persecuturus. hęc doctioribus relinquo. Ipsi etiam heretici iacobite vno solummodo se digito signant in modum crucis. quos greci et soriani perdetes asserunt ideo facere. quod tantum unam in Christo confitentur naturam. Ipsi etiam pueros suos adhuc ad vbera pendentes sub vtraque specie comunicant. ut hoc grecis et sorianis conformes. Ipsi diuersis videntur ydiomatibus secundum diuersas prouincias in quibus habitant. Habent tamen quoddam proprium ydionia. cuius vera littera est hic infra subnotata.

Alpha	Weda	gamma	delda	e	zfo	Syeta	heda	theda	joda	alba	Landa	Men
Δ	Β	Γ	Δ	Ε	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
Nyn	Axi	off	By	Ku	Syma	thaff	he	Hy	chy	ebfi	o	sthy
SV	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Υ
vey	hadi	hori	gensa	Syma	dy							
Ϛ	ϛ	Ϝ	ϝ	Ϟ	ϟ							

De Armenis et eorū erroribus.

Armeni sunt qui in Armenia puincia prope Antiochiā inter medios fines xpianorū et sarracenorū seorsum habitant. Hii ritūs quosdā habent et obseruatiōes singulares a nobis multū differētes. Nā ppriū habēt primatē quem catholicorū appellant cui obediūt summo cum honore et reuerentia. iūssibus eius a maximo vsq; ad minimū velut alteri pape obteperātes. Implacabiles sunt inter eos et grecos discordie. ac dissensionē inexorabiles. adeo q; sup ritibus suis et institutis atq; ceremonijs semp corripāt. Ipi Armeni t̄palem dñi nostri natiuitatē nō celebrāt immo diebus natalis domini ipsi ieiunāt. In die vero epiphantie siue apparitionis dñi. simul cū solemnitate apparitionis festū celebrant de baptismo cristi. in quo se festum spiritualis eius natiuitatis asserūt celebrare. sed errāt q; dñs ipse ihesus nō fuit in se spiritualiter renatus. quippe q̄ nō indignū cū peccatū nec cōmiserit nec cōtraxerit. nec dolus iniectus fuerit in ore eius. sed vim regeneratiuā tūc cōtulit aquis in quib; nos purgaremur. Ipi quoq; Armeni eo tpe quo et nos quadragesimā tāto obseruāt studio q; non solum a carnibus castis ouis et lacte abstinet. sed et pisces nō māducat. oleo nō vtūt in cibarijs. vinū non bibunt. verū fructus et legumina quotiēs libuerit edūt. Ut autē manifestius emulis suis grecis et sirijs cōtrarietur in certis septis ferijs cōmedūt carnes. Sacerdotes p̄terea eorū in missis aquā vino nō apponūt sicut nec greci in quo grauius errāt. q; vt etiā supra dictū est. Ideo aqua est vino miscenda vt tā xp̄o q̄ sanguim nostre redēptionis popūllis p aquā designatus sociāndus esse designet. Nam si vinū tantū quīs offerat. sanguis xp̄i incipit esse sine nobis. Si vero aqua sola sit. plebs incipit esse sine xp̄o. nec p̄ze-

*affertis quod de
erga primatē.*

dicta cōiunctio signatur. igitur nō debet in calice dñi offerri aut aqua
sola aut vinū solū. qz utrūq; legim⁹ de latere xpi in passione pro fluxis
se. **C**eterū ipi armeni in missē officio multū nobiscū cōcordāt. hoc priorē
dempto. calices et patenas in nostris formis habentes. et facta cōsecra-
tione hostiā sup patenā positā eleuāt. deinde calicē more nostro. **H**ij
deniq; armeni q̄q; olim summo pontifici et sancte romane ecclesie obe-
dientiā fecerint. quādo scz rex eorū a romano impatore henrico feudū.
et ab Archiepo pro tpe mogūtino. coronā regiā et cōsecrationē accepit.
Veteres tñ ritus suos et solitas cōsuetudines mutare noluerūt. q̄ obre-
sicut tūc eorū obedientiā erat impfecta. ita nūc ad nichilū penitus est res-
dacta. **P**ostremo isti armeni in copioso satis sunt numero ierosolimis
habētes cōmuniter ibidē ep̄m vnū. qui vt mores est eis vsitati. diuos in
capite cirros nūtrit ad tempora vsq; pendētes. **I**de quoq; ep̄s et omnis
clarus suus. coronas portāt latas et rotūdas. alias nec crines nec bar-
bas vllō mō radi sinūt. **I**nter reliq; pfecto nationes. armenoz p̄sbiz
teri in om̄ibus se morib⁹ et motib⁹. maturius gerūt. vili et simplici ha-
bitu incedētes. in orationibus et officijs suis deuoti. latinorū sacramē-
tis debitā exhibentes reuerentiā et deuotionē. **H**ij pro suo vsu ecclesiā
habent solennē sancti iacobi maioris in eo loco cōstructā. vbi ip̄e ab he-
rode fuit decollatus. **H**abent quoq; ecclesiā sancti saluatoris. vbi tpe
sue passionis dom⁹ erat cayphē. in q̄ xps fuit velatus. cōsputus. cola-
phis alapisq; cesus. a beato petro negatus. et multis alijs iniurijs atq;
opprobrijs lascessitus. **I**n eadē ecclesia est lapis ille magn⁹ q̄ ad ostiū
dñici sepulcri aduoluit⁹. ab angelo fuit reuoluitus q̄ sup eū apparuit se-
dens. **I**bi etiā ostēditur locus vbi gallus stās post petri negationē can-
tauit. **A**rmenoz laici oēs consi sunt capitibus in modū crucis. **E**t id ea
ratione vt fert⁹. **C**ū siquidē Anno dñi septingentesimo q̄dragesimo q̄rto
tyri armeniā infestaret bello. et seua insup peste admodū p̄merētur. sua-
su quorūdā xpianoz capita sua in crucis modū totondere. statimq; eis
salus diuinitus data est vt dicūt. quapropter ad p̄petuā ei⁹ rei memo-
riā illū rondēdi modū obseruāt. **H**abent quoq; Armeni propriū ydio-
ma et proprias litteras quib⁹ tā laici q̄ clerici in cōi sermone et in dis-
uiniis etiā officijs vtūtur. **E**st autē hec eorū littera q̄ hic infra annotat⁹.

De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

In orientis regione alius quidam populus inhabitat. Longo terrarum tractu a terra promissionis distans. cuius dominium extenditur usque ad caspios montes. bellicosus valde et in plerisque strenuus. fortis robore et innumera pugnationum multitudinem copiaque habundans sarracenis. persis. medis. assyriisque. in quorum confinio commoratur formidabilis valde. Et licet iste populus undique infidelibus sit circumseptus atque conclusus. ab omnibus tamen timetur nec facile vexatur. **H**ii homines a sancto georgio. georgiani vocantur. quoniam in suis plerisque contra paganos precipuum habentes adiutorem et patronum. tamquam signiferum omni cum honore venerantur et colunt. De istis multi morantur Ierosolymis. diuersa loca sancta occupantes. specialiter tamen montem caluarie et foramen illud in quo crux stetit quando christus in ea expirauit. Iuxta quem locum altare quoddam habet et in eo communiter unum de suis pro custodia inclusum. Ipsi etiam in usu habent ecclesiam sanctorum angelorum ubi quondam domus Anne pontificis fuit. in qua christus de monte oliueti primum adductus. ab eodem anna examinatus fuit de doctrina sua et discipulis. et interrespondendum a ministro alapa cesus. **H**ii georgiani in omnibus et per omnia ritus et errores grecorum sequuntur in sacramentis talibus. unde scismatici haud dubium esse conuincuntur sicut et illi. Clerici eorum rotundas habent coronas. layci vero quadratas. Quotiescumque veniunt de terris suis Ierosolymam. loca visitaturi sancta. absque tributo et erectis vexillis. sanctam ingrediuntur ciuitatem. Na sarraceni nullo eos pacto molestare presumunt. timentes ne ad propria reuersi. suis confratribus sarracenis vicem rependant. vel maioribus eos afficiant malis. Nobiles eorum mulieres. more amazonum armis in plerisque utuntur. Ipsi viri barbas nutriunt et pilos. utunturque pileis in capitibus variorum colorum. Greca quoque littera et lingua in diuinis utuntur officiis et scripturis. sed alias sarracenicam vel caldaicam. Et hec omnes superius habentur signate.

De Abbasinis siue Indianis et eorum cerimonijs
In Prosolimis quoque hysce temporibus habitant viri non pauci. qui Abba
sini. alio vero nomine Indiani ab india puincia vocantur. de
dominio et subditiōe potentissimi regis. que presbiterum Iohannem
appellant. qui quidam maximus atque serenissimus rex cum omni populo suo se
christianum profiteretur. Hic per beatum Thomam apostolum ad christi fide ab initio
leguntur conversi. Ipse quoque modernus rex. currite deinceps incarnationis
Anno. M. cccc. lxxviii. per ambasiatam suam romano pontifici Sixto quarto
obediencia fecit. et nostris inuibus atque statutis humiliter petijt informa
ri. Isti abbasini siue indiani omnes sunt nigri instar ethiopiū et multum ze
losi feruētēsq; ad visitandū loca sancta. Deuote et prolixe orāt. officia
diuina more suo perficiūt reuerēter. Amāt paupertatē. in multa inopia et
rerū penuria vitā agentes. etiā si multum habundent. lineis et coloratis
vritur indumentis. circumligātes capita sua tā viri quā mulieres lineis pe
pulis blauij coloris. Indisq; pedibus discalciati incedūt etc. Et quicquid
ista faciāt et obseruēt. tamen procho dolor a certis prauis erroribus non
sunt alieni neque immunes. Nam circumcisionē carnalē seruāt more sarrace
nox et iacobitarū puulos suos circumcidentes. non attendētes miseri quod
apostolus minatur. Si circumcidimini iniquis. christus vobis nichil proderit.
Adiurāt quoque infantes suos in frontibus ferro calamo. in modū crucis
Alij in genis. alij sup nasum. pleriq; in omnibus hys locis. credentes
eos per huiusmodi adustionem ab originali peccato mudari. Cum ego miseris
cōpatiētijs quā alias satis boni homines videntur. per interpretem inquirerē.
cur hec facerēt quā omnino romane ecclesie essent aduersa. cui se nup. missa
obediencia sua subiecissent. Responderūt. Verū fatear) se circumcisio
nem accipere non quasi sacramentū necessitatis. sed ob reuerentiā christi quā et ipse
fuit circumcisus. Adustionē vero obseruare pro eo quod scriptū esset et dictū
per iohannē baptistā de christo Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igne. Sed
informati a nobis. dicebat de cetero se velle his premissis baptismū in
aqua suscipere secundum ecclesie romane more. Sed non solum in isto sed in alijs
multis aberrat. Nam in sermōe cōficiūt instar grecoz. sub vtraque specie
sacramentū cōferūt parvulis et adultis. et illos per simplices sacerdotes
faciūt cōfirmari adhuc infantes. In officio missę ritus quosdam habent
singulares. Studiosē ad missam cōueniūt laici eorum. presertim in solenni
tatibus. et tunc omnes vtriusque sexus incipiūt altis vocibus cōcrepātes in

bilare. saltare pedibus. plaudere manibus. cōglobantes se in circulis.
 ibi sex vel septē. ibi nouē vel decē. et interdū p̄ totas noctes sic cātāt. po-
 tiſsimū in nocte dñice resurrectionis. qua nō cessant canere donec illuz
 cejcat. et nō nulli hęc adeo feruēter faciūt et deuote q̄ interdū debiles ex
 hoc reddūtur. Iſti etiā abbasini siue indiani. licet linguā sciāt sarrace-
 nicā et ea dū libet vrātur. habent tamē quōdā nichilomin⁹ propriū ydio-
 ma et alphabetū. p̄lvij. lras cōtines. q̄ hic infra suis figuris sūt formate

α	le	phū	Beſy	tyeſy	Ca	me	lie	ſaly	Le	zhu	he	vunſ
h	Δ	ſ.	Ω	Ɔ	ϩ	ϩ	Δ	ϩ	Ω	ϩ	ϩ	ϩ
uuf	ſa	ju	he	thū	the	thū	jo	du	ſa	phū	la	me
⊙	h	ϩ	th	Ɔ	ms	Ɔ	ſ.	h	ſ.	Δ	ϩ	ϩ
du	do	nun	ſaly	nun	the	thū	me	nun	e	ſe	ſaly	de
ſ.	ſ	z	h	ϩ	h	ϩ	ϩ	ϩ	ϩ	Δ	h	ϩ
co	ffu	ke	ſu	ſaly	nun	thū	vuo					
ϩ	ϩ	lo	h	h	h	h	h					

De Maronitis et eorū reditu ab olim ad eccleſiā romanā.
 Abitat etiā gens quedā ſyrorū ſub mōte libani in puincia phe-
 nicis non longe ab vrbe biblienſi. numeroſa ſatis multitudine.
 ad p̄lia admodū edocta apta q̄. arcubus et ſagittis vr̄tes expedi-
 te. Hij maronite vocātur a quodā magiſtro ſuo heretico nomine **Ma-**

ron. q̄ vnā dūtapat in xp̄o v̄oluntatē afferbat. et p̄ cōsequēs opationē
secutus in hoc quendā antiochenū ep̄m nomine machariū. huius heresis
primū auctorē. q̄ in sexta synodo Cōstātinopolitana. cū suis cōplacib⁹
dānatus fuit r̄c. Hāc imitati heresim maronite. p̄ quingētos fere ānos
tanq̄ heretici a cōsortio fidelū fuerūt exclusi. Sed tandē diuina inspi-
ratione redeūtes ad cor et se errasse cōfiteutes. heresi abiurata. in manus
Americi cuiusdā antiocheni patriarche. romane ecclesie obediētia facta
sunt adnumerati. et ad vnitatē catholicē fidei reuersi. Vnde cū oēs alij
orientales ep̄i et plati maiores aliarū nationū. anulīs et mitris ponti-
ficalibus nō vr̄atur nec baculos gesserūt pastorales. nec vsū habeāt cā-
panarū. maronite hīs omnib⁹ vr̄atur vti nos. in diuinis officijs et sa-
cramētis ministrādis nobis cōformes. Vnde et eorū patriarcha genera-
li interfuit concilio rome sub inno cētio tercio celebrato. Hic Maroni-
te non morātur Ierosolimis continere. s̄ sepius illuc ex deuotione ve-
niūt peregrinātū ad quasdam solemnitates. nec propriū habent ydiorū
ma. sed vel caldaica vel sarracēnica lingua vtuntur.

Quequitur disputatio quedā necessaria ad p̄dicta.
Terū ne occasione istarū q̄s narrauimus sectarū aut legū. aut
alio quolibet motiūo quīspīa in eū labat̄ errorē. vt credat vnū
quēq̄ in sua fide lege vel secta posse saluari. dūmodo credat eā
esse bonā. et deo placere q̄s facit. et dū propter deū facit q̄cqd̄ facit. neces-
sariū. opeq̄ p̄ciū duxi. contra errorē illū tā p̄nciosum. tāq̄ pestilentē. q̄
doctores ante nos tradiderūt. disputādo anectere. q̄ten⁹ mortifero toxi-
co ne a quoq̄ incaute insumatur salubre remediū quo ad in nobis est
debita prouidētia apponamus. Constat nimirū et indubitātū apud oēs
xp̄icolos ex̄tat. q̄ vnā ē fides. vnus dñs. vnū bap̄tisma. apostolo teste.
Dicitur autē fides vera vnā dūtapat q̄ et id de quo principaliter ē fides
vnū sit. deus videlicet. ap̄s quē non est trāsmutatio. nec vicissitudinis
obūbratio. Atq̄ etiā ratio formalis omnū credēdoꝝ vnā sit et eadē ve-
ritas sc̄z prima. cui fides principaliter innititur. Ip̄aq̄ fides lumen sit
desup̄ infusum. et nō sit a probabilitate rerū q̄ credūtur. Vnde nec sc̄dm
diuersitatē rerū credēdarū ip̄az fidē diuersificari op̄tet. Porro et sola ip̄a
fides xp̄iana vera ē. q̄s m̄ltipharie multisq̄ modis ostēdi posset. tum
videlicet miraculorū plurimorū confirmatione. tū testiū omni maiorū
multitudine exceptione. tū q̄ reuelationes et prophēcias certissimas ha-
bet. tū etiā q̄ nō nisi de deo dignissima sentit. tū q̄ nichilominus etiā de
homine probabiliora et credit r̄ tenet q̄ ve magis creaturā deceat ratio-
nālē. tū postremo p̄ successum quē populus iste habuit. q̄ hāc fidē susce-
pit. dū sc̄dm eā vixit. et deiectionē eius dē dū fidē hāc deseruit. r̄ sc̄dm eā
non vixit. Sed his omnibus p̄suppositis vnitatē sc̄z r̄ veritate fidei nr̄e
xp̄iane. atq̄ ob id in p̄nciarū p̄termittis facile esset pessimo huic obūiare
errori. Nulla nāq̄ fide deo credit̄ p̄ter hāc. et nulla ē alia digna hoc no-
mine p̄ter ip̄az. nullaq̄ alia honorat̄ de⁹ nisi hac. nec vlla ē virtus p̄ter
ip̄az. Nā et ip̄a sola fundamētū ē et caput omnis religionis in vita ista

sicut et eius opatio prima est in dei opibus et obsequiū. eius primū in
dei honorificētia et cultu. quādamodū et intellectus primus est inter ani-
me vires nobiliores. cuius est pfectio ipsa vera fides. Ex quo sequatur
neceffe ē. qd omnibus alijs credulitatibus et deo nō seruit ymo cōtumelios
se sūt ei. Unde et cōstat nullā aliā credulitatē fidei nomine fore dignā.
Unde aut potissimū et ex quo fundamēto dicitur error pcesserit videamur
vt sic ipso eliso fundamēto. omnis desup extructa edificatio penitus ruiat
Dicitur igitur erroris vna et picipua hęc esse causa videtur. q multos exa-
gitat atq cōfundit. numerosa scz multitudo dānandoz et paucitas sal-
uandoz. Unde et multi inquirūt qre tam paucos elegerit dei misericor-
dia ad salutē. tā multos vero deseruerit in pditionē. maxime cū p nioz
credatur ad saluandū q ad dānandū. vel nō minor saltē sit ei? miseri-
cordia ad miserendū et ignoscendū. q eius iusticia ad vindicandū rpi-
niendū. Ex hęc cōcludere volētes q credendū sit pro diuine misericor-
die et bonitatis infinitate et immensitate vnū quicqz in sua fide lege vel
secta posse saluari. dūmodo credat eā esse bonā et deo placere qd facit rē
vt supra. **P**reterea arguūt psumptuosū videri q pauci xpiani se so-
los arbitrentur saluandos. tota residua hominū multitudine. videlicet
maloz xpianoz q multo plures sunt q boni. deinde indeoz sarraceno-
rū atq paganoz in pditionē derelicta. **Q**ualiter ergo (aiūt) implebitur
domus dei celestis tāta paucitate electoz. cū infernus q longe mi-
nor est cape sufficiat de omnibus tantā multitudine dānatoz. **A**n vide-
tur cōueniēs regi regū et dño seculoz. vt plures habeat vinctos. plu-
res patibulis affixos. traditosq tormētis q sibi famulātes r subditos
An potest misericordia dei cui? nō est numerus nec mēsurā. tantā susti-
nere carnificiā tormētōz. vel ad qd inquirūt tantā multitudine dānan-
doz creauit deus. **E**t si creauit eos in pditionē et mortē. **A**n id cōueniat
diuicijs bonitatis eiuset immēsitati misericordie sue. eos creasse. quos
vtiq saluare poterat et flāmis infernalib? depascendos derelinquere.
De hijs autē q pro eo faciūt qd faciūt. credētes se obsequiū eidē psta-
re in eis. quibus male ignorāter tamē faciūt. qd erit. **E**t potissimū de his
qui pro deo siue propter deū omne gen? supplicioz nō solū patienter.
s etiā gaudēter pferūt. sicut de multis hereticis sepe audimus et ipsi etiā
videre possemus. qz ignē et alia tormenta sponte et letāter subeūt. vt qz
propter deū se omnia sufferre dicētes. et ita in corde sicut credim? habē-
tes. **I**ncipientes igitur dicamus q error iste multis hominibus dānan-
bilis est et causa dānationis. **S**i enim volēs ambulare corporaliter nol-
let puidere vie ipius discrimina. aut offendicula. aut alia picipia que
oculis corporis videri et nō videri possunt. s magis clausis oculis aut a
via auersis. vellēt incedere. quicqd ei mali id ē offensionis vel casus eue-
niret. iustissime ipsi imputari posset. **P**oterat enim per se hmoi pericula
declinare. **I**n eo ergo qui p semetipm imminētia sibi mala in huius-
modi via et nosse et euitare potuit. rectissime dicitur. vt sibi ea imputet
si in illa incidit. et ista est cōmunis omnium animozū conceptio.

Eodem modo si quis ire voluerit ad locū aliquē viā ignorans que di-
cat ad illū. presto autē habeat qui viā ei ostendat. et tamen nec ducātū
itineris nec vie ostensorē querit autē petit. si errat ei merito error iste est
imputandus. **E**t hāc propositionē cuiuslibet animus probat aūditā.
Similiter immo fortius multo in via morum se habere necesse est. q̄ in
via corporali. quāto magis et proprio visu spūali et alieno. sunt p̄cauen-
da pericula spūalia q̄ tpalia. **Q**ui igitur nō proprio sensu vbi eis sup̄
petit nec alieno vbi eis paratus est q̄s cōsulere. picula spūalia declina-
re nolunt. merito eis imputabitur cū inciderint in ea. **A**mplius si vi-
deris aliū errare in via ista visibili. teneris eū ab errore illo auertere et a
periculis que ei imminere cernis etdem p̄cauere. multo magis et in via
moriū. **L**onge autē ampli⁹ teneris tibi cōsulere q̄ alij quāto magis tibi
debitor es in hūiusmodi q̄ alij. **E**t hijs ergo manifestū est. qz negligē-
tia ista. querendi scz viā veritatis et salutis. negligentia est culpabilis
et damnatione dignissima. **I**n hijs ergo qui proprio sensu. ingenioqz
et industria. discrimina spūalia p̄cauere et p̄uidere potuerūt siue ex scri-
pturis siue ex doctrina siue ex miraculis siue ex onyibus hijs. iustissī-
ma est damnatio erroris talis. et ignorās huiusmodi. merito vt apo-
stolus dicit ignorabitur. **T**ales sunt q̄ nolunt intelligere vt bene agāt.
Si quis autē querat de illo qui doctores vel p̄dicatores inuenit con-
trarios videlicet vnū fidelem et aliū infidelem siue hereticū nec sufficit
ex proprio sensu aut dictis eoz. aut vita discernere cui eozū magis cred-
ere debeat. **A**n deus requirat ab illo vt diuinet fidē. hic p̄culdubio qz
nō habet de humana ratione qd faciat. diuinū auxiliū debet implorare
vt Augustin⁹ dicit. ac tota instantia deprecari. vt illuminator animarū
deus viā veritatis ei ostendat et applicet cor eius et intellectū ei p̄ti cō-
tradictionis que vera est et sibi accepta. **P**re autē credendū est de dei mis-
ericordia qz sic pulsanti aperiet et qz (nisi negligentia querende verita-
tis aut alia culpa obstat) cor ei⁹ auertet deus ne cōsentiat errori im-
pietatis. **E**dem sentiendū est in illo casu si videlicet seductor aliquis
sub p̄teptu catholici doctoris simplici alicui et indocto. errore aliquem
impietatis p̄dicet. qz deus cor ei⁹ auertet ne illi credat. nisi hoc vel negli-
gentia eius vel alia culpa impediāt. **C**ustodit enim deus. diligentes se
ait psalmista. et sapiens in prouerbij. **C**ustodiet iūstoꝝ salutē et prote-
get gradientes simpliciter. **D**icim⁹ etiā qz q̄ intellectus hūanus crea-
tus sit ad inquirendā et cognoscendā veritatē salutarē. ma yme de hoc
debet esse sollicitus atqz studiosus. quare. qz negligentia eius in hoc atz
desidia maxime culpabilis est atz damnabilis. **A**mplius vnusquisqz
ad actū et finē propriū expeditior est atz facili⁹ q̄ ad aliquē aliū vt de
se patet. **M**anifestū est autē qz virtus nostra intellectiua. ad querendū
et inueniendū deum. quantū hoc requiritur et expedit. facili⁹ est. q̄ ad
querendū aut inueniendū aliquid aliud. maxime cū presto sit deus sp̄
adinnare conantes ad se. et appropinquare appropinquātibus sibi.

Considera igitur ista que diximus et videbis omnes errates in via veritatis et ignorantes. eadem culpa errare et dampnabiliter ignorare. Nullum est enim inuenire in eis qui non sit negligens inuestigando per se metipsum salutare veritate. aut inquirendo ab alijs. aut diuinum auxilium implorando. aut in faciendo veritate. Qui enim negligit facere bonum quod esse faciendum nouit. meretur non accipere noticiam id faciendi quod nondum nouit. De vno quoque enim est sperandum quod si talento intellectus tota diligentia bene negociatus fuerit in quibus per se potuit quod multiplicetur ei vel adaugeat ut etiam diuine reuelationis seu inspirationis munere capiat ampliora. ad quam per intellectum proprium pertingere non valebat. vel etiam quod predicetur ei doctrina salutaris. ut manifeste patet in cornelio illo centurione viro gentili sed religioso ac timente deum. ad quem missus beatus petrus fuit. et ipsum cum tota familia ad fidem christi conuertit. ut habet Actuum. x. capitulo. Dicimus ergo quod si aliquis esset seorsum ab hominibus et vellet negociari diligenter talento intellectus sui ex consideratione visibilium facile est ei inuenire creatorem et multa alia de ipso cognoscere. ipsum videlicet esse honorandum. diligendum. adorandum et homini. Et si inuicis bene negociaretur. adderet ei deus alia vel per inspirationem. vel per doctrinam et predicationem quam ipse met ei procuraret. Omnino enim credendum est deum neminem velle deserere qui ei diligenter studet adherere. Jam satisfactum esse tibi credimus de omni adulto errore errore impietatis. quod iusta est eius damnatio. Declarabimus autem euidentius hoc et dicamus. quod sicut libere voluntatis est ut se auertat ab omni male volito et ut per consensum se non inclinet in illud. Ita et intellectus ipsius est. ut se auertat ab omni male credito et ut non assentiat illi. et hoc vel ex proprio lumine est ei possibile vel ex alieno. Ex proprio. id est proprie inuestigationis. ex alieno id est diuine reuelationis. Sicut ergo libera voluntas dampnabiliter assentit in male volitum. sic humanus intellectus dampnabiliter assentit in male creditum. quare tenetur vel ipse se corrigere vel correctionem suam per aliquam viam quam diximus procurare. Preterea non minus tenetur deo in suis operationibus intellectus humanus quam affectus. nisi quod autem licet affectui amare contrarium deo vel hijs que dei sunt. similiter nunquam licet ei non amare deum vel ea que dei sunt. ergo similiter nec intellectui vniquam licebit non credere deum vel ea que dei sunt. Quod enim est non amare in affectu. hoc est non credere siue non cognoscere in intellectu. Unde apparet intellectui positam esse legem et limites in operationibus suis et limitatum ei esse quod credere vel discredere. vel iterum non credere aut ignorare liceat. Et ite ignorantiam interdum esse dampnabilem videlicet in quibusdam hominum ignorantis. similiter et credulitate quorundam dampnabilem esse et impiam. et neutram excusare a tota damnatione eos quos inuoluerint. fortassis autem excusat a tanto. Non enim tantum peccare videtur qui erranter vel ignoranter male agit quantum ille qui scienter contra conscientiam facit. Igitur ut in summa dicamus. illud nobis potius videtur diuine consilium pietati. ut vbi inuincibilis est ignorantia. quod est vbi homo non habet

de hūana ratione q̄d faciat ibi imploret diuinū auxiliū. et nō temere se
p̄cipitet. Ibi enim totū p̄tinet ad deū facere. vbi nō habet hō q̄d de se fa
ciat. verbi gratia. Si in eam figurā vel formā se trāssormaret lucifer. in
qua nichil posset apparere homini p̄ q̄d nō videretur xp̄us. nec aliq̄d p̄
q̄d dinosci valeat nō esse xp̄s. solus dei est custodire hōminē. nec aliud
ibi relictū est hōmini nisi diuinū auxiliū implorare. nec dubium quin
p̄resto sit auxiliator deus inuocātib⁹ eū. nisi culpa eoz obstiterit.

Q autē quērūt de multitudine dānatorū ad q̄d deus eā creauerit. certū
est qm̄ ex diuicijs bonitatis sue eā creauit et qz multa bona magnifica
eis cōtulit. Penas vero vel tormēta nisi meritas atqz iustissimas nulli
vniq̄ intulit nec inferet. vnde manifestū est qz iusticia dei causa est effi
ciēs dānationis eoz. quā nulla iustior excogitari potest. mala vero me
rita eoz causa sunt q̄si materialis p̄ditionis eoz. quibus iustissimo iudicio
et laudāda in omnib⁹ iusticia. dānatio illa eis redditur.

Q autē tā multi sunt qui dānantur. et tam pauci qui saluātur. et in
naturalibus et in moralibus exp̄ssam similitudinē inuenies. Vitorū
enim et ignobilū maior sp̄ est multitudo q̄ p̄ciosoz atqz nobilitū. vt ferri
et plumbi q̄ auri et argenti. et lapidū ignobilū q̄ gemarū. similiter
quercū q̄ cedroz aut palmarū. Eodē modo stultoz hōminū q̄ sapi
entū. et maloz q̄ bonoz. Nam stultoz infinitus est numerus inq̄t sa
piens. Vides etiā qz in tanta multitudine hōminū. paucos ex eis deus
reges facit aut principes etiā tēporales. nec miraris qz nō oēs hōmines
fecit reges et principes. et tā modicoz tamqz ignobilū regnoz vt sunt
tp̄alia. Quāto fortius ergo mirari non debes si paucis largitur p̄clara
ac nobilissima regna celestia. **A**mplius cū tā raros videas qui regna
celoz appetent vel curent. tā multos autē q̄ ab eis se auertūt et contra
ria sectatur. propter q̄d miraris si tā pauci pueniant tā multi non pue
niant ad ea. **A**mplius si videres de centū p̄tib⁹ generis hūani nō
nagintanoūē totis studijs ac viribus currētes p̄ viā que ducit ad mor
tem. Paucos vero econtrario currere p̄ viā que ducit ad vitā. nō miras
ris si magna illa multitudo tota adueniat in mortē. et sola alia pauci
tas ad vitā. Sic et hic considera tantā multitudinē p̄ditorū et videbis
eam festinantē ad mortē. econtrario vero paucitatē electozū festinantē
ad vitā. Quid ergo mirū est si vnusquisqz hōminū ad finē pueniat ad
quē totis studijs ac virib⁹ cōtendit. Multitudo nāqz p̄ditorū hōminū
in viā vite istius et vitā fugit eternā in mortē se p̄cipitat. et in stagnū
ignis et sulphuris se deicit. et in abyssum eternarū flamarū se demergit.
Igitur qz in baratrū infernale q̄sqz cadit de pondere est proprie iniqui
tatis. qz vero sursum ad sublime beatitudinis aliq̄ trahūtur de v̄tute est
omnipotentis diuine bonitatis.

Igitur in eo qz deus tantā creauit hōminū multitudinem q̄ p̄uidebat
esse dānandā mirari debes diuicias bonitatis sue qz tali multitudini
tq̄ et tanta bona dedit. cū tamen p̄uideret eos ingratos futuros. Sed

et pueritate hominum ipsorum mirare qui largitorem omnium bonorum donis
suis impugnant. Sicque dei misericordiam cogita. ut et iusticie eius memi-
neris. que illos quos misericordia creat pascit. regit et conseruat. ingra-
tos de acceptis beneficijs merito damnat. Et quid mirum si iusticia pec-
catoribus reddat quod meruerunt. Non miraris quod sol calefacit et ignis illu-
minat et misericordia dei homini beneficia multa tribuit. ergo nec mi-
reris si iusticia eius punit eos qui sibi sunt rebelles. Non miraris si quod quis
seminauerit hoc et metet. ergo nec mirum si peccator metet quod semina-
uit. Unde Ecclesiastici. vij. legitur. Noli facere mala et non te apprehen-
det. Et iterum. Non semines mala in sulcis iniusticie et non metes ea in
septuplum. Et apostolus. gala. vi. Que seminauerit homo hec et metet
Si boni sumus non instructuos. si mali. non impune. Ecclesi. xv. Deus
ab initio constituit hominem rectum et reliquit eum in manu consilij sui. Appo-
sunt ei aquam et ignem ut ad quod vellet porrigeret manum. Ante hominem vita
et mors bonum et malum. quod placuerit dabitur illi. Et quid inquit
sustinet diuina bonitas tantam stragem hominum quos creauit. An delectat
eum carnificia tormentorum infernalium etc. Respondemus quod proprie nichil
extra ipsum eum delectat. et quod placet ei tormenta malorum tum quia bona sunt.
utpote eius creature. tum propter pulcritudinem iusticie que in eis inesti-
mabiliter et miranda est et laudanda. quod tanto delectabilius intuebitur
sancti in patria quam hic. quanto maior erit eis ibi amor iusticie atque cogni-
tio quam hic. similiter et quanto magis ibi maiorque videbitur ipsa diuine ius-
ticie magnitudo quam in presenti. Unde scriptum est in psalmo. Letabitur
iustus cum viderit vindictam manus suas lauabit in sanguine peccatoris.
Mirare ergo sapientiam dei et bonitatem immensam. qui penis malorum vitis
ad bonum electorum suorum. Inestimabile enim gaudium erit electis in futu-
ro. dum quisque letabitur dicens. Misericordiam et iudicium canta-
bo tibi domine. Vbi duplex erit cantus illius iocundissimi videlicet
et misericordia in ipsos electos. et iudicium in reprobos. Dominus siquidem deus
quia pius est miserorum cruciatu non pascitur. quia autem iustus. ab iniquorum vit-
tione impetuum non sedat. sed ipsi iniqui omnes eterno deputati supplicio sua
quidem iniquitate puniuntur et tamen ad aliquid ardebunt ut scilicet iusti omnes. in
deo videant gaudia que percipiant et in illis respiciant supplicia que euaserunt.
quatenus tanto magis in eternum diuine se gratie debitores esse cognoscant.
quanto in eternum mala puniri conspiciunt. que eius adiutorio vicerunt vitane-
rumque. **Ex** his ergo que diximus manifestum tibi debet esse o homo. quia
laudanda est diuina bonitas in hoc quod malis et reprobis preter esse. vitam et
naturalia alia. bona etiam gratuita et temporalia largitur. Quod autem amplio-
ra eis non dat non ideo hoc est. quia ipse manum retrahat sive largitatis. sed quia ipsi
manus suas alijs occupant. unde iustum est ut eo minus recipiant quo se auer-
tunt. Sicut quod lumen solis super multos non cadit et eos non illuminat. non
ex eo est quod sol radios suos retrahat. sed quia ipsi a lumine eius se auertunt.
Et tantum de isto.

De causis varietatis errorum et sectarum multiplicium.

Quod si quispiam fortassis querat interlegendum istam sectarum varietatem quidnam cause sit tante varietatis huiusmodi errorum in mundo. Etsi ex iam dictis eius rei ratio aliquantulum colligi possit. tamen ut id evidentius pateat animadvertendum quod prima et principalis errandi causa hec esse videtur scilicet peccatum negligentie qua divinum auxilium ab hominibus non queritur. seu quodcumque aliud peccatum quod divine gratie viam precludit. Merito enim iustorum dei iudicio adiutorium dei non obtinet qui illud obtinere non curat. et recte divine lumen gratie cor illius illustrat minime qui illi pro peccatum obicem ponit. Merito domum illius eterne solis radius non illuminat. qui fenestras et ostia omnium introitus splendoribus eius claudit. Fides siquidem non est naturalis ymo est ex electione divine bonitatis et donum gratuitum. Si enim esset naturalis. eadem esset apud omnes. nec esset tanta dissensio quanta est in mundo. idcirco a deo petenda est. Unde et quidam ad christum dicebat ut habetur Mathei. ix. Credo domine adiuva incredulitatem meam. Et apostolus ephe. secundo. aiebat. Gratia saluati estis per fidem et hec non ex vobis. dei enim donum est. Sicut ergo sol non videtur nisi lumine suo sic sol intelligentie non videtur nisi luce gratie eius. Sed quia multi sunt rebelles huic lumini. ideo etiam ceci. Alia causa est auersio intellectus a credendis et ab hijs que possent inducere ad credenda et conversio ad errores. Quomodo enim qui auersos habet oculos ab hijs que videnda sunt et ad alia conversos videre non potest in illa auersione. Hijs sunt qui tanto amore suas amplectuntur opiniones et sectas ut de contrarijs nec cogitare velint nec audire. tantoque odio auersi sunt et contrarij suorum errorum contra. ut ea nec respicere velint dignentur pertinaces prorsus in suo sensu et dura cervice que non modo hominibus melius sentientibus et recte credentibus sed et spiritui sancto qui pro eos loquitur resistere audiant. Proinde recte dicitur proverbiorum. xviiij. Non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde suo. Non est datum homini videre post tergum suum. nec videre sine intuitu. sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. Nolunt tales audire aliquid de miraculis si neque sacra eloquia nec rationes doctorum quibus possent ad veram fidem induci. ideo non mirum si remanent in erroribus suis. Tales sunt omnes sarraceni et dictarum nationum homines. qui nimis obstinate suis inhaerent conceptibus et heresibus. dum sanam doctrinam non sustinentes ad sua desideria coacervant sibi magistros prurientes auribus. et a veritate quidem auditum auertunt. ad fabulas autem convertuntur ut longe apostolus pre dixit. Alia nichilominus causa est rerum credendarum subtilitas et intellectus humani grossities et turbiditas. Nimirum que sub fide recta cadunt tam grosso et turbido intellectu videri non possunt. Quomodo enim ergo homines grossi ac turbidi visus pilam subtilem non videntes ubi est. contendunt monstrare

ipsum ibi non esse. propter eius subtilitatem vel gracilitatem ipsum non videntes. neque ipsum videntibus credere volentes. Ita pariformiter que ex fide vera. credenda sunt grossities intellectus vulgarium et indoctorum hominum propter credendorum subtilitatem non capiunt. ea non esse et credit et contendit. Alia preterea causa est remotio siue distantia hominum a rebus attendendis. et hec longinquitas est impericia siue inexercitatio in illis. que admodum dicit Aristoteles que imperiti veluti longe distantes speculantur. Qui enim in sensibilibus versantur et commorantur assidue que longe sunt a credendis que inuisibilia sunt. profecto longe sunt iudicabitur ab eis dem. et propter hoc illa videre non possunt. quia nec studio nec exercitatione ad illa appropinquat. ideo non mirum si ea non videt. Ipsi sensum volunt habere ducunt ad credenda. qui cecus est quantum ad ea. ideo non mirum si in precipitia et profunda corripiat errorum. unde et periculosissime errant. et nequaquam damna effugiunt salutis. Alia demum causa est stulticia multorum qui intelligere volunt intellectum naturali per se. quod eo per se capi non potest. que admodum si quis visu humano vellet videre quod visu aquilino vix videri potest. sic intellectus naturalis ad ea que fidei sunt per se nullo latenus se extendit nisi altiori lumine perfundatur. Hi sunt qui humani capacitatem et mensuram ingenij ignorat. qui intellectum suum omnia capere existimat. et quod illo non apprehendit. in natura non esse arbitrantur. nescientes vel non advertentes humanum intellectum fore mensuratum et limitatum in sua capacitate naturali ab ipso summo creatore deo qui terminos ei posuit. que quot et quanta sua naturali apprehendat capacitatem. multa apud se reservans secreta revelanda cum voluerit et cui voluerit. **C**eterum preter has iam assignatas rationes et causas errorum. tradunt doctores et istas. dicentes que omnes false suppositiones et adinventiones errorum ut in summa dicatur aut ex improbe physice investigationis ausu procedunt. sicut errores philosophorum. ut ponere mundum eternum et multa alia similia. quod est tota puertere sacram scripturam. aut procedunt ex perverso intellectu sacre scripture sicut infinite reperiuntur hereses. aut etiam procedunt ex inordinato affectu carnalitatibus. ut errores epicurorum. qui dicunt nullam aliam esse vitam quam ista terre. Et quidem de primis puta philosophis qui se scientes esse iactabant certum habetur. quoniam ab infidelitatis peccato nequaquam possunt excusari. cuius rationem adducit apostolus ad romanos. primo dicens. Revelatur ira dei id est vindicta peccati de celo super omnem impietatem id est peccatum contra fidem. et iniustitiam id est peccatum contra mores. hominum horum qui veritatem dei in iniusticia detinent. id est veram de deo cognitionem detinent. non sibi. sed impediunt ne fluat in alios. quia quod notum est dei manifestum est illis. deus enim illis revelavit. Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur a creatura mundi. id est ab homine. sempiterna quoque virtus eius et diuinitas. ita ut sint inexcusabiles. quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt. sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est

insipiens cor eorū. dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. et mutauerūt gloriā incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hominis volucrū quadrupedū et serpentum. propter quod tradidit illos deus in desideria cordis sui et in reprobū sensum etc.

Porro de secundis id est hereticis ita tradunt sacri canones quod quicumque scripturā aliter intelligit quam sensus sancti spiritus efflagitat licet ab ecclesia non recesserit tamen hereticus appellari potest. Ille vero dicitur aliter exponere sacra scripturā quam spiritus sanctus efflagitat qui ad hoc expositionē sacre scripture retorquet quod contrariatur ei quod est per spiritum sanctum reuelatum. Unde qui in ecclesia christi morbidū aliquid aut prauū sapiūt. si correcti ut sanū rectūque sapiāt resistūt pertinaciter. suaque pestifera dogmata emendare nolunt. sed defendere persistūt heretici sunt. **A**t vero tertij videlicet epicuri et eis similes quorum errores ex inordinato carnali affectu procedūt ex improba voluntate et electione liberarbitrij peccant malicie adherentes et ita ex certa malicia. **Q**uidē ex duobus cōtingit. **P**rimo ex inclinatione habitus viciosi quod malicia dicitur. et venit ex praua cōsuetudine peccandi qua quis inuiscatus desperat de resipiscētia et sic irrefrenate labit in vicia. iuxta illud **Jeremie. xvij. j.** desperas nimis post cogitationes nostras ibimus et vnusquisque post prauitatem cordis sui mali faciemus. **S**ecundo vero cōtingit ex eo quod homo per cōtemptū abicit et remouet illud quod electionē peccati poterat impedire sicut spem per desperationē timorē per p̄sumptionē et sic de alijs. et hoc ut liberius peccet. **N**imirū sapiens habet in p̄uerbijs **Impius cū in p̄fundū malo venerit cōtemnit.** et per cōsequēs intellectus auertitur a recta cōsideratione et ponderatione vicioꝝ. **E**t ex hoc etiā disseminate sunt diuerse hereses quod tanguntur inter alias in decreto. **xviii. q. ii. cap. quidā.** **E**t hi omnes licet non eque iudicantur infideles eterne obnoxij dānationi. **V**bi tamē notatu dignum videtur quod infidelitas dupliciter potest intelligi. **V**no quidē modo scdm̄ p̄uā negationē. ut ex hoc solo quis dicatur infidelis eo quod non habet fidē ut in illis quod nichil audierunt de fide. et ut sic infidelitas non habet rationē peccati sed magis pene. quia talis ignorantia diuinoꝝ ex peccato primi parentis est secuta. **Q**ui ergo sic sunt infideles dānantur quidē pena sensus propter alia peccata si que fecerūt. quod sine fide remitti non possunt. non autē damnantur propter infidelitatis peccatū nisi pena damni tantum. **H**inc dñs dicit **Jo. xij.** **Si non venissem et locutus eis fuisset peccatū non haberēt etc.** **A**lio modo potest intelligi infidelitas scdm̄ cōtrarietatem fidei quia scilicet alijs repugnat auditui fidei vel etiā ipas cōtemnit. scdm̄ illud **ysaie. l.** quis credidit auditui nostro. et in hoc proprie p̄ficitur ratio infidelitatis. et scdm̄ hoc infidelitas non modo est peccatū sed grauissimū peccatū. et oritur ex supbia ex qua cōtingit quod alijs intellectu suū non vult subicere regulis fidei et sano intellectui patrū. rebellis et inobediens effectus ecclesie sancte romane et eius capiti summo antistiti. cui p̄fidie et vicio omnes subiacent nationes supra memorate.

De Latinis qui sunt in Jerusalem.

Non interiectam haud inutilem spero digressionem inter ceteras nationes supra designatas. et hanc de qua nunc dicemus latinorum et catholicorum qui etiam Ierosolimis sunt (et si pauci). superest ea absoluta parti huic imponere sine. Si quidem narravimus in prioribus et pura atque simplici veritate explicavimus sectarum illarum siue nationum varietates. atque congregationum sathane differentias multimodas paucis absolvimus. prout exacta indagine in locis illis perscrutantes singula comperimus. sed praeter eas. sunt etiam potestremo hac nostra etate et ab aliquot annis superioribus in Ierosolimis quidam orthodoxe fidei devoti professores. viri religiosi. qui a ceteris nationibus ibidem (ut sunt) latinis a sarracenis vero francischi (Sunt equidem filii et fratres sancti francisci) a nobis autem fratres minores. usitato vocabulo appellantur. qui illo a suis mittuntur superioribus. et amotis vel mortuis quibusdam. alij in locum eorum subrogantur. vivuntque sub regulari sui ordinis institutione. de elemosinis devotoz peregrinorum illuc ex terris christianorum venientium. et aliorum quorundam fidelium principum qui sacrorum locorum devotione et pietate christiana moti. annuas suas eis transmittere elemosinas non negligunt. Ipsi quoque fratres peregrinos eo pro tempore adventantes. benigne suscipiunt. pro facultatibus caritative tractant. loca sancta ostendunt. infirmos refouent. ac varijs eis officijs pro posse subseruiunt. Ipsi fratres monasterium ibi habent in monte syon. et ut communiter viginti quatuor fratres. in eodem loco utique sanctissimo domino famulantes. Inde non longe habent sua sub cura et provisione. conventum pariterum dominarum sancte Marie in Bethleem in cura sua habent. et conventum ibidem cum sex fratribus sui ordinis. qui sacratissimi sepulchri domini et custodiant et colunt devote. atque etiam in templo domini sepulchri gloriosi. duos semper habent fratres inclusos quos crebro mutant. et alios atque alios subordinant successive. Omnibus hijs locis et personis fratres ipsi de necessarijs habent providere. Et nichilominus maximas et pene continuas perpetuas calamitates et molestias (ut facile est creditum) tum ab infidelibus. tum ab hereticis supra memoratis qui eis insultant et illudunt. affligentes eos graviter. et ad amaritudinem vitam eorum producentes. Et tamen pro certo existimo quod nisi ipsi ibi manerent. vix nobis latinis illo pro tempore proficisceretur. tutus ad loca sancta pateret accessus. adeo perfidi illi et maxime apostate christiani. odio nos habent et abominantur.

Sequitur luctuosa oratio sup desolatione terre sancte.

Oteru dñi hec reputatur agiturq; quis xpi fidelis amator et
feruidus zelator fidei lacrimas contineat. immo q̄s nō cū Je
remia petat dari capiti suo aquā. et oculis suis fontem lacri
marū vt ploret die et nocte tantā desolationē et fedationē et
uitatis sancte. regis magni ac dñi virtutū. quādo pro h̄dolor nō modo
ciuitas illa sancta s̄ et terra omnis ipa venerāda sic extra ditionē ves
nit xpianoz. In qua et fidei et salutis nostre cepit origo. opusq; redēp
tionis est cōsumatū. atq; q̄ dictu audituq; lamentabile est. vix ibi pb
veri reperiuntur catholici. sancte romane ecclesie obediētes. ac pfidoz nū
sarracenoꝝ tū apostatarū a fide et obediētia sancte matris ecclesie. plus
rima illic habitat multitudo vti superius est ostensū. Dolendū p̄inde
haud ab re maiorē in modū grauitēq; ingemiscendū nobis sup cūctis
abominatōib; q̄ nobis dudū pro nostris demeritis pulsas. ibidē sūt
in medio ierusalem. et in circuitu eius. Trahēda profecto. imo pectore
profunda suspiria. q̄ gloriosa illa illa terra et patria dñi nostri ih̄su re
demptoris atq; saluatoris. natiuitate. cōuersatione. p̄dicatione. signis
prodigijs mirifice illustrata. passione et morte. ac sanguine suo pio
rubricata. atq; nobilitata resurrectione et ascensione. p̄ tot annoꝝ curri
cula. puta p̄ ducentos. lxxv. annos. ab eo tpe scz quo vltimo. xpiane
religionis cultoribus et incolis adēpta est vsq; ad annū incarnati ver
bi nūc currentē videlicet. M. cccc. lxxv. in xpiani nominis dedecus et
opprobriū. maledictis illis sarracenis et blasphemis manet subiecta.
neglecta adeo a nostris et inculta. rarisq; repleta heresibus et malis. no
stroꝝ haud dubiū culpis. et negligētijs. Nec mō lugendū deuoto cuiq;
xpiano. hisce pensatis erūnis. s̄ et recurrendū assiduis ad deū p̄cib; pa
trē videlicet misericordiarū et deū totius cōsolationis. clamandūq; ad
deū in fortitudine. incessanterq; orandū. q̄ten? vel relique p̄ti sortis sue
miseretur. illuminet vultū suū sup nos et miseret nostri. gentēq; aufe
rat pfidā credentiū de simib; vt sibi laudes debitas p̄soluam? alā crite
r olim sanctus propheta daniel in captiuitate cōstitutus. sup flumina ba
bilonis illic sedēs et flens. simili pene ex causa pro loco isto p̄cabatur.
quē imitemur dicētes. Peccauim? o dñe. iniuste egimus. iniquitatē feci
mus in omnē iusticiā tuā. s̄ auertatur quēsum? ira tua et furor tuus a
ciuitate tua ierusalē. et a monte sancto tuo. Propter peccata em̄ nostra
et iniquitates patrū nostrorū. ierusalē et terra illa. sancta q; loca. in oppro
briū nostrū subiecta gētib; dishonestatur. et cōculcatur a canibus. atq;
a pfidis iā dudū prophanatur. Nūc ergo expandi deus noster orationē
nostrā et ostēde faciē tuā sup sanctuariū tuū q̄ sic desertum est. Aspice
dñe de sede sancta tua et cogita de nobis. Inclina propter te metipsum
deus noster aurē tuā et audi. aperi oculos tuos et vide tribulationē no
stram et ciuitatē sanctā sup quā ab olim iniocatur est nomē tuū. Tu es
enim dñs omnium et nō est qui resistat maiestati tue. qz in ditione tua

cuncta sunt posita atq; in manus tua omnes fines terre. et omnium iura regnorum. Ergo nunc domine rex regum miserere populo tuo. quia querunt nos inimici nostri perdere. et hereditatem tuam etiam reliquam delere. Ne despicias domine partem tuam quam redemisti tibi. si propicius esto sorti et funiculo hereditatis tue residue. nequando dicant gentes. ubi est deus eorum. Imotescat que sumus in nationibus coram oculis nostris. vltio sanguinis seruum tuorum qui effusus est. Introeat in conspectu tuo gemitus copeditorum. Secundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificatorum. Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum. improprium ipsorum quod exprobrauerunt tibi domine. Nos autem populus tuus et oves pascue tue confitebimur tibi in seculum. In generationem et generationem annuntiabimus laudem tuam.

Sequitur copendiosa ecclesie et terre orientalis deploratio.

Hec quoque inter memorandum interque legendum. dolendum vesperenter cuius pio lectori existimo. ac maiorem in modum ingemiscendum. quando talibus et tantis heresibus et erroribus. non modo Ierosolima. ciuitas vtiq; sancta. ciuitas regis magni cum tota adiacente prouincia. que olim terra promissionis appellabatur. sed et oriens omnis. latissimis diffusa terminis et preclarissimis quondam regionibus regnisque dilatata. turpissime sedatur. contaminatur. conculcat. adeo ut (quod profecto dictum auditumque est lamentabile) inter lacus contritos qui aquam non habent. difficile ubi fons quondam signatus. et ortus ille conclusus fuerit possit intelligi. **D**rem licetum prodignam. vineam illam domini sabaoth quondam electam et spaciosam. speciosamque valde. heu quam male exterminauerunt. quam deuastauerunt misere. quam radicitus euulsam dissipauerunt. pessime ille vulpecule **Arrius** scilicet **Apollinaris** **Luciferus** **Nestorius** **Gabellius** **Delagius**. et ceteri quique heresiarche. quam illam soloten rupta maceria. destruxerunt. **A**t aper ille de silua et singularis ferus **Nachos** met videlicet maledictus et pseudo propheta. quod hodie usque usque ad interitionem depascitur. Quis siccis pertranserat oculis. aut lacrimas quas poterit continere. dum sic perisse a fide deuias videt terras illas eximias. apostolica elaboratas predicatione. excultas studio multo. longo partas sudore. **A**siam videlicet omnem latissimam. septem cathedralibus ecclesiis. per beatissimum euangelista **Johannem** fundatis insignem. nobilissimam item **A**ffricam. opulentissimam **I**ndiam. prestantissimam quondam **G**reciam et reliquam totam orientalem ecclesiam olim tam celebrem tam gloriosam tam clarissimis tamque sanctissimis viris exornatam. tam eruditissimis patribus et ecclesie luminaribus. tum illustrem tum refertam. puta ut vel paucos commemorem **Augustino** yponensi episcopo diuine sapientie speciali organo qui gemma doctorum. pater theologorum. malleus validissimus hereticorum iure meritoque cognominatur. **J**ohanne **Crisostomo** episcopo **Constantinopolitano** qui et os aureum pro doctrine progatiua recte appellatur **I**nclyto martire et eleganti oratore **Cypriano** **carthagenensi** episcopo. **A**thanasio grauissimo **A**lexandrino episcopo. **J**ohanne **damaasceno**. **G**regorio **nisseno**.

Gregorio nazanzeno. Hylario pictauesi. magno Basilio cesariensi.
et reliquis plurimis doctissimis viris. quoz omnium si vel nomina re-
censeri deberent. taceo merita et dies deficeret et carta. Sed heu q̄ inter
rea repleuerit haste terras vertice. q̄ operuerit superficiē earū vepres et
ip̄. re. Heu q̄ incensa igni omnia et suffossa. verendū ne ab increpatione
vultus dei penitus perierint. Heu q̄ obscuratū est aurum mutatus
est color optimū. dispersi sūt lapides sanctuarij in capite omnium platea-
rum. Vbi nunc sunt inclite et egregie ille quōdam patriarchales sedes
et ecclesie. Alexandrina. Antiochena. Constantinopolitana. Ierosolis-
mitana q̄rum pro dignitate laudes nemo vel eximius orator posset
decantare. aut preconia depromere. Hee o mundi domina roma sancta
tue quondā erāt sorores. tibi deuote. tibi obedientes. tibi ex latere coherē-
tes. Et q̄ q̄ tu primā arcē et summū tenes fastigiū. eo q̄ beatissimi Pe-
trus et paulus suo martirio. tuā cōsecrarint sedē. tamen Alexandria
post te scdm quondā habuit locū. vtpote beati Petri nomine a sancto
Marco eius discipulo et euāgelista cōsecrata. Dehinc vero antiochena
eius dē beati petri apostoli sede venerabilis. quā septimio rexit. cui post
se sanctū p̄fecit Ignaciū ep̄m. vbi et xpianoz primū nomen exportū est
Postea autē Constantinopolitana. que et noua quondā roma appellata.
a xpianissimo Constantino magno qui cū multis illuc romanis preper-
rat insigniter est cōstructa. Tandē ierosolimitana. quā dñs ip̄e no ster-
suo proprio et pio sanguine cōsecrauit. Hee in quā oēs post te o ros-
ma. p̄pime tibi virgines. regi xpo quondā adducebatur. Sed heu heu
hodie procul sunt nimis. aliene a te effecte. infecte heresibus. excise a sim-
plicitate vere fidei. atz adulterates a sponso xpo. cū sathana fornicantē
Sic sic (laus deo) In occidente oritur sol iusticie. rutilatq̄ p̄clare. At
heu in oriente lucifer ille q̄ ceciderat. super sydera posuit thronū suū hic
luz mundi. hic sal terre. hic vasa aurea et argentea. Illic vero caligo in-
uoluens et tenebre densissime. atz plurima mortis imago. Illic sal in-
satiatū q̄ dñi sentētia ad nichilū valet ultra nisi vt mittatur foras et
cōculcetur ab hominibus. Illic vasa vix lignea vel testea que virgam
ferreā et eternū operiuntur incendiū. Sic heu perijt sic ruit oriens om̄is
sola collapsus. ac verusto inter se populoz furore collisus. indiscissam
dñi tunicā et desup contextā. minutatim in frustra decerpit. rebellis to-
tus effectus. Nec vult intelligere q̄ sancta romana et apostolica eccle-
sia. nō ab apostolis s̄ ab ip̄o dño ⁊ saluatore nostro primatū obtinuit.
qui beato Petro dixit Tu es petrus. et sup hanc petrā edificabo eccle-
siam meā. Et porte inferi nō p̄ualebūt aduersus eam. Et quodcūq̄ sol-
ueris sup terrā. erit solutū et in celis. sic et ligatū q̄d ip̄e ligaueris ⁊ c̄.
Ip̄am ergo solus ille fundauit et supra petrā fidei moy nascētis erexit
qui eterne vite clauigero. terreni simul et celestis imperij iura cōmisit.
Illam caput cōstituit et cardinē vt sicut cardine ostiū regitur sic hui⁹
sancte sedis apostolice auctoritate. oēs ecclesie dño disponēte regantur.

Illius ergo fungitur privilegio cuius auctoritate fulcitur. Unde dicitur
bui non est quod illi inobediens in heresim labitur. fideque violat qui aduer-
sus illam agit que est mater fidei et magistra. atque illi inuenitur cetera
maxime que eam cunctis ecclesijs noscitur protulisse. Unde et ipse beatus
brosius sese in omnibus sequit magistram suam romanam. proficitur ecclesiam.
accurata admodum et catholica protestatione. Ita et doctissimus Iero-
nimus. arriana pullulante heresi suis temporibus Petri cathedram et fidei. do-
minico ore laudatam sibi censuit consulendam. imitandamque. Ita et fideles
omnes debent facere. vniuersi id exemplum sequi. Vbi cumque enim fuerit
corpus illud congregabitur et aquile caputque membra (ut par ratio est)
sequitur. Sed excecata orientalis ecclesia. heu ista non capit. acquiescit
minime. Et quoniam extra archam noe facta est. pereat oportet. Neque enim ex-
tra illam salus cuius esse potest. attestatibus scripturis omnibus et san-
ctorum patrum canonibus. quoniam una est sancta et immaculata mater ec-
clesia. vnum habens caput. vno spiritu vniuersa. vna fide fundata. Qui
cumque ergo ab illius fidei vnitatem vel societatem Petri. semetipsum quomodo
dolibet segregat. tales nec a vinculis peccatorum absolui. nec iam regni
celestis ingredi possunt. Quicumque extra domum hanc agnum comederit.
prophanus sit necesse est.

Sequitur planctus lamentabilis super misero statu qui in presentiam
cernitur in ecclesia occidentali cum matura exhortatione ad principes
imperij ut quo ad ipsorum interest fideliorum nauet opera pro eius defensione.

Sed cur superuacane inuacane et frustra profusum dum hec recolo
et mecum ipse peracto stulto labore memetipsum afficio. ut quod in
uanum vetera hec et iam dudum oblivioni pene tradita longeque
posita mala deplango. quando quidem ut omnibus liquet. recen-
ta. presentia noua. et proxima ecclesie damna et exterminia. curatur mi-
nime. hac presentem miserabili tempestate. qua omnes que sua sunt querunt
non que ihesu christi. non que ecclesie sponse sue. non que suorum subditorum. Quo fit
ut cum communi omnium periculo et toti reipublice christiane clade damnoque
diuturno mala ingravescant. et tunc ipsis laribus tum lateribus nostris inci-
bant. imminant cominus. assentque per foribus ita ut percelerem ad interiora
nostra minetur ingressum. atque interpatiendum hec. magistratus omnes ec-
clesie et vniuersi optimates dormiunt. graui liturgia depressi. adeo quod que
sub oculis sepe conspiciuntur imo et sentiuntur. modo ipsi salui euadant. ceteris
pereuntibus nihil pendunt ac floccifaciunt. nec est qui se ex aduerso murum
opponat pro domino exercituum aut pro domo eius que est ecclesia. Proinde
sedet in tristitia mater et domina gentium. nec est qui consoletur eam ex omnibus
caris eius. Quisnam christianorum non consideret quis non maxime doleat.
vniuersam reipublicam nostram tam vehementer turbata hodie et afflicta. imo
iam pene labefactari incipientem. deficientem miserabiliter. Copertum habet
omnes exploratumque (nam plurimi id cum suo et communi ecclesie detrimento
pudore atque rubore sensere) quemadmodum christiani nominis et sanguinis

Stultus labor

S. P.

emuli. hostes fidei. inimici crucis xpi. ipsi videlicet **T**hurci p̄fidi. a pau-
cis superioribus annis fortiores nobis effecti. semunt ceu rabidi canes
ante fores ecclesie quin irrupere sepe moluntur. vacillantibus nobis ac
deficientibus in dies magis magisque. **N**ec quēpiam fugere aut p̄terire
posse arbitror quomodo iam dudū in suam redegere ditionē imperta ⁊
regna tum populoſa tum opulenta. provincias p̄potentes. p̄claras ci-
uitates et vrbes. insulas quoq; egregias et munitissimas. **C**ōstantino-
polim nāq; et **T**rapezūtiū vrbes imperatorias. **T**raciā omnē et **B**oe-
ciam. **A**tticam. **D**acedoniā. **T**hessaliā. **A**chaiā. **E**thiā. vtrāq;
Asiam. **T**ribalos. **S**cordiscos. **T**anricos. **B**astarnas. et cetera plu-
rima opida que breuitatis gratia haud enumerō. occisis eorū imperato-
ribus. pulsis regibus. ceterisq; dñis. ferro atq; igni vastatis regionib;
ceſis incolis. aut in captiuitatem abductis. olim bello truculentissimo
turcus occupat. **Q**uot autē strages cladesq; ingesserit. **D**eſeponeſicis.
Dalnatīs. **E**pirotis. **I**llirijs. **N**oricis. **P**ānonijs et germanis. ipi haud
dubiū frequenter audiūmus. ex quibus nō paucos nostris ex cōfrat-
ribus duxit. triumphos. **L**ibet hic p̄terire mare euſinum ſiue (vt aiūt)
mediterraneū (qđ etiā vulgo mare maius dicitur) qđ expugnata ca-
pſa. ſanuenſium colonia. libera claſſe **T**urcus nauigat. **T**ranſeo mi-
tilenem. ciclidas insulas. **C**alcidem euboie. ſiue **N**igripontem. **C**ozoriā
quā ytali **S**cūtariū vocant et reliqua xpianorum loca. quē **t**urcus
tum dolo et fraude. tum durissimo imperio regit. **N**on dicam aſperis
ma bella clarissimo ⁊ venetorum cū **t**urco vltro citroq; fortiter gesta.
Silebo queq; mortalia flagella a **t**urco illata inuictissimo regi vni-
garie. nostris tēporibus. qui pro fide domini nostri ih̄ſu xpi recte pa-
uor infidelium dici potest. **Q**uo tandem eſſe animo debeamus. ipi pens-
ſemus. **Q**uis **R**odum p̄claram ciuitatem et insulam vt cetera obmut-
tam anno superiori funditus delere anhelauit **T**urcus. **Q**uis paucis
euolūtis annis ingenti xpianorū strage et cede. ydruntum in ytalia vi-
cepit **T**urcus. **Q**uis episcopatū **M**eſſatenē. basilicasq; multas. ante
paucos emensos annos cōbuſſit ac ſolo equauit **T**urcus. **Q**uis oīm
Apulie maritimā oram. ferro igniq; vastauit **T**urcus. **A**d romanū
imperium frequēti animatus victoria. oculos ſuos ſanguineos nemo
ambigat p̄ſepe flectit. mortē nobis minitās. et vltimū expiciū. **A**t in tan-
to rerū omnium discrimine. hos inter turbines. in tantis terrarū depopu-
lationibus. vastationibus tantis monasteriorū et eccleſiarū. **I**nnocen-
tium necibus et fratrum nostroꝝ crebris abductionibus. quid ex aduerſo
ab hijs qui ſumma tenent gubernacula atq; ſupremo reſident. in ſa-
ſtigio. ſummaq; in arce deſiteſcūt. actum ſit aut tempratū. quantū qua-
literve repugnātū. qui neſciat ex omnib; arbitror neminem. **A**deo hui-
dormiūt vniuerſi ad quos negocium p̄tinet. ex quib; velut patronis

tranquillam navigationem ex quibus ceu pastoribus salutem. si vigi-
larent et obseruarent vigilas tenebrose noctis sperare deberemus.
Sic pfunctorie res agitur vt in malis nil supra. **Sentimus** q̄ expli-
mus longe melius tam periculosam p̄sidentiu inertiam. negligentiā
tutorum atq; pastorū. **Tamq;** licet deus ipse optim⁹ vineā suam (hac
loquor ecclesiam) Josim de egipto trāstulerit. eiecerit inimicas sibi gen-
tes. duces dederit itineris successiue in conspectu eius qui plantarent.
qui rigarent. ita vt ipa prident suozū vbertate palmitū mundū cinxer-
it vniuersum. procho dor tū aper de silia nostris nostris cernentibus
rectoribus. crebro exterminat eam. singularis quoq; ferus depascitur
miserandū in modū. **Vnde** ex tam remisso eorum gubernaculo et regi-
mine desidioso. atq; negligentissimo. omnis xpiane religionis ruina. des-
solatio. et dissipatio dinoscitur outi. **Porro** cui monstro huiuscemodi
plati aut principes cōparandi sint. hinc aduerti potest. **Nimirū** qd̄ re-
ctor nautis in medio maris dormiens et quasi sopitus gubernator amif-
so clauo inter tempestates. hoc talis in medio suorum. **Quod** preterea
custos ciuitatis carens gladio et proorsus inermis. hoc talis nullo pe-
nitus armatus bono zelo. **Qd̄** deniq; canis iuxta gregem non valens
latrare. aut speculator absq; buccina. hoc pastor et ydolum quicūq; per-
functorie ex magnatibus agens. **Hinc** tū tuorum q; naufragiū. peri-
culum. et pditionem pensa. quicūq; es rector aut ductor. tutorq; gre-
gis dominici. **Attende** tibi ⁊ vniuerso gregi tuo. tu in primis pater bea-
tissime. pontifex maxime. euigila animo vel ihesum cuius vicem geris
in terris. audi te adhortantem. teq; excitantem **Symon** quid dormis.
Desidiam pelle. pelle corpoream. feruorem assume. zelum domini indue.
quoniam illo aliud sacrificiū acceptius nullum. **Hely** memēro qui in
filios negligentius agens. grauem in se excepit vltionem fractis cerui-
cibus. peremptis liberis. archa ablata **David** recole. quū et ipse bonitatē
in filios. non disciplinā exercens. eozū inuentutem experimento sibi
didicit perniciosam. quozum puericiam vaga licentia permisit esse vo-
luptuosam. **Quot** et quanta hęc platon negligentia mala pariat. quū
nesciat. quippe que mordacissimo vermi cōparatur. q̄ in intimo ligno
nascitur et eius rodit paulatim medullam. **Constat** vero qz lignū ver-
mibus exarātū ad nichilum valet vltra nisi ad ignis cōbustionē. s̄ et
ad hoc huius mali q̄ euidenter et proprie vim atq; furorem spiritus ex-
pressit diuinus. cū eam etiā tineae assimilat que vestimentū cosumit. qd̄
vt notissimū est. estu tinearū attractu. nullius p̄cij vel vsus cōmerciū po-
test habere. **Hoc** malum ab inicio omnē destruxit xpianā religionem.
Nec enim subitanea quadā ruiua adeo defecimus. s̄ p̄ incuriā p̄siden-
tiū et platon paulatim virtutibus et exercitijs primis decedentibus. et
per hoc sensim vicijs crescentibus. tā miserabili cōcidimus casu. **Animus**
aduerte ergo pater beatissime et quēadmodū tūc diligēs fidusq; nauta

maximo desudat ingenio et plurimū impendit laboris. cum ventorū
turbines aduersosq; impetus patitur. cū procellarū moles sustinet im-
mensos. cū in scilicet rabiem scopulosq; acutos et vastas furtes. vi agi-
tu. ventorū. vnde insequit' clamorq; virū stridorq; rudentū. Ipe primū
in opus ruit. crebro fatigat thēmonē. cūctos ad laborē hortat. **A**emos
lapari iubet vndis. effunditq; vires viri. it magnus in ethera clamor.
Similem in modū cū vrbs quelibet obsidione cingitur hostiū. et bellū
faces ardent. feruet ludus martis. vastantur leta sata. boumq; labores
sternuntur agri. et neci datur hominesq; pecudesq;. Obsidēt ast alij tellis
angusta viarū. **O**ppositi stat ferri acies. mucrone corusco. **T**ūc primū
princeps ipe si qua fide. si qua pietate in suos est. **R**ūpit moras. robur
ciet exercitus. tubaq; clangēte ruit in agmē vnū cūcti. arma capessūt.
cōglomerantur duci. et omnū ardor vnū est. aut viribus et robore. aut
consilio et industria. reipublice cōsulere saluti. pellere hostes. **C**urrunt
hij in arcē summā. hij menia scandūt. viq; maxima tutātur. **H**ij qui-
bus integer eui sanguis est. solideq; suo stant robore vires. **M**anus cō-
serere ardent. inuat in hostes cōferre semetipos. **D**ū tali capite. tali duce.
et principe gubernātur gaudentq;. **Q**uid hys velim exemplis facile in-
telligis pater ipe beatissime. **E**t vos cognoscite principes secuti. deo
vos rationē reddituros esse propter ecclesiā. quā a xpo tuendā suscepis-
tis. **I**dcirco enim vt sacri tradūt canones. adeptē potestatis culmina
tenetis. vt p eandē potestātē vestrā ecclesiasticā disciplinā munitis. vt
q; nō pualet sacerdotes efficere p doctrine sermonē. potestas hęc vestra
imperet p discipline terrorē. et quidē vestra semp est ad ecclesiarū tuitio-
nem. pupillorū ac viduarū protectionē. rapaciūq; refrenationē intende-
re. facere vnicuiq; iudiciū et iusticiā. liberare de manu calumniarū vi-
oppressos. miseris p̄bere au viliū. neq; pati vt a quoq; vestra cōiunctia
cōtristentur. cohibere furta. punire adulteria. impios de terra p̄dere. ho-
micias. parricidas. et puros nō sinere viuere. subiectos vobis nō per-
mittere iniūte agere. **H**ęc in quā et similia sp̄ spectant ad vestras celsi-
tudines et magnificentias principales. **A**t vero nūc ea qua sumus mi-
serabili tempestate quādo equore toto cōmoto nauicula petri adeo ve-
hementer iactatur fluctibus. cōcutitur et pene pellitur in latus. **V**os q;
primi in acie cōfligere. pro gradu. pro q; officio habetis. qd deo et eccle-
sie sue eiusq; antistiti ac summo p̄suli debeatis. accuratius pensate. vide-
te diligentius quid facto opus sit. **A**tendite quoq; sagacissime qd tan-
dem vestra negligētia et dissimulatio (omniū pace et venia dixerim)
hactenus visa et expta. sit paritura.

Exaggeratio.
Sane cur hysce temporibus inuenerūt nos mala ista. si quis forte
miretur in promptu causa est. sub aspectū patet. latet neminem qui vel
pauillulum circūspiciens in gyrū fert intuitū. **N**ox enim orbē videbit
vniuersū innumeris habūdare vicijs et criminib;. repletū omni p̄sus

malicia. dolo. et fraude. qm̄ nequicie in habitaculis hominū in medio
eorū. tenet eos superbia. ioperti sunt iniquitate et impietate sua. prodit
quasi ex adipe iniquitas eoꝝ. trāseūt in affectū cordis. **H**inc videre est
iniquitatem et cōtradictionē in ciuitate. die ac nocte circūdat eam ini-
quitas. et labor in medio eius et iniusticia. nec deficit de plateis eiꝝ **v**it-
ra et dolus. **A**tqꝫ vt primū de ecclesiasticis viris et clericis in cōmune.
tremula tamē manu et stilo reluctate qua decet reuerentia quippiā scri-
bam. quis nō videat quomō obscuratū est aurū id est vita reproba mi-
nistroz dei sordibus fuscata. quōndā quidē virtutibus gloriosa. nūc ve-
ro p̄negotia seculi et vicia varia opido denigrata. **C**olor optimꝝ id est
sanctitatis habitus in culpe multiplicis seditatē mutatus. **D**ispsi sunt
lapides sanctuarij p̄ omnia pene genera vicioꝝ. in capite omnium platea-
rum. suis prauis exemplis plebeis scandalū graue inferentes. adeo vt
recte dñs ipe de eis illud **E**zechielis cōqueratur et dicat. versa est michi
domus israhel in scoriā. **O**mnnes isti es et stānum et ferrū et plumbū in
medio fornacis. **C**ecidit siquidē babilon magna a sanctitate et virtutibꝫ
bus que fuerūt in primitiua ecclesia. et facta est habitatio demonioꝝ et
custodia omnis spūs immūdi et omnis volucris immūde dū et carna-
lia et spūalia in eis vicia regnāt. **Q**uot ex eis cū illa fornicatur mu-
liere hodie. que inaurata est auro. et habet p̄ oculū aureū plenū abhomin-
natione in manibus suis. **Q**ue quidē mulier ambitionē et cupiditatem
designat in clero quibus peccatis hoc maxime tēpore plurimū sedatur
Omnnes enim diligūt munera. sequūtur retributiones. cū symone gras-
diūtur. auaricie student a propheta vsqꝫ ad sacerdotem. nec aduertūt qꝫ
alijs sepe p̄dicant. quomā iuxta apostolū. **A**dū omniū maloz est cu-
piditas. quā quidē appetētes errauerūt a fide. et immiscuerūt se dolori-
bus. **T**u autē o homo dei clerice quicūqꝫ hec fuge. sectare vero iusticiā.
pietate. fidem. caritate. patientiā. māsuētudinē. **C**erta bonū certamen fi-
dei. app̄hende vitā eternā in quā vocatus es. et cōfessus es bonā cōfessio-
nem corā multis. id quidē ad thymotheū ep̄m paulus scripsit sed ad om-
nem clerum speciali potest ratione dici. **F**lam qđ ad ambitionē attinet
pene oēs vel p̄ se vel p̄ amicos honores quērūt et dignitates. p̄cio et p̄ctis
bus. encenijs et minis. **A**mbulare volunt in magnis et mirabilibꝫ sup-
se. **A**deo inualuit hoc malū in clero. vt oēs sup̄grediātur seculares in eo
Testatur canon imo detestatur. quorūdā etiā religiosoꝝ oculos adeo
ambitionis et sup̄bie vicio excecatos. qꝫ quasi sue p̄fessionis immemo-
res quā cōtemptris honoribus. abiectis diuicijs. seculiqꝫ delicijs spre-
tis. propriū arbitriū alterius subiugarūt ditioni. **H**ec omnia prorsus am-
bitiose requirūt. nec vllō cōtentātur gradu. sinem nesciūt ascensionum
Atqꝫ (qđ pudori est maximo) in litigioꝝ amfractus p̄cipitanter ruiūt
causaz se ingerūt strepitibus. amplissima aspirāt culmina. atqꝫ fastigia
grandia conscendūt qui etiā titubant in plano. **N**imirum vt vetusta
habet sententia. mens dignitatis auida nec abstinere nouit a vetitis.

De Ecclesiasticis.

21

De Superbia et Ambitione.

nec gaudere concessis. nec ulli pietati adhibere consensu. Porro nullu est aliud viciu qd ita omnes exhaurit virtutes. cunctaqz homine sanctitate spoliat et denudat. vti superbia et ambitio. que velut generalis quedam pestis. non vnu solum mebru debilitat. sed solidu corpus. letali coru p. t. exicio. atqz in virtutu etia arce collocatos. grauissima deicit ruina. Angelum illum attendamus (vt cetera transeam) qui pre nimietate splendoris sui atqz decoris lucifer appellatus est. cu nullo alio qz hoc vicio ex illa beata et sublimi angeloz statione in baratru deiectu scimus. Hinc tyrandem mali huius cognoscant. Ambiciosus chore et coplices eius. igne diuino succensit sunt. qz sacerdotiu rapere voluerut. dathan et abyron. quia moysi de ducatu inuiderut. terra absorbit. descenderutqz in infernu viuentes. Dzas quoqz rex lepra recte percussus est. qz sacerdotiu sibi voluit vsurpare. Ambiebat jason frater onie sumu sacerdotiu. adito rege. promittens argenti talenta trecenta octoginta (Nam omis ambiciosus in symonia vt comuniter labitur) Is ipe jason qua sententiam exceperit. que vite habuerit terminu exituue. machabeoz liker docet. Fuit hoc viciu primu luciferi vt dictu est. qui equalis deo appetijt sedem. Quanti hodie feda insequuntur vestigia eius. imo qz pauci euas dnt. quibus dnandi libido no dnetur. sed que sequimini miseri. Nonne iste est mons in que ascendit angelus et factus est dyabolus. D ambitio. subtile malum. virus secretu. pestis occulta. docti artifex. mater ypo crisis. parens luo. ougo vicio. criminu fomes. virtutu erugo. tinea sanctitatis. excecatrix cordiu. ex remedijs morbos pro creas. ex medicina languores. Heu qz longe est a nobis eximiu et pclaru illud saluatoris nostri exemplu qui oblatu gloria culminis fugit. cu eum vellent facere regem. et tamen pena probrose mortis appetijt cu ad patibulum crucis sponte venit. Sed surda hec omnia prochyndoz aure trasimus. dum quisqz proprio se metitur iudicio. nec maior patitur aut expectat censuram. dum nec pceptis nec legibus dignamur subici. s. erupimus. sed estuamus. et vltra nostra ambitio se procedimur mensura. efferrim? nos metipos in inmensum. practicamus mira. inauditas adiuuenim? vias. neqz patimur ad nos deferri honores. s. pro hijs cosequedis puolamuis. cotendimus. certamusqz iure nobis deberi omnia arbitrates. du omibus nos superiores et meliores existimamus. Adde (qd extreme temete est) vbi maior et clarior inscicia et ignorantia est. ibi insolentior arrogantia regnat. Blandimur nobis ex sanctimonia status. ex tollimur de eius sublimitate. de illius dignitate cofidimus. neqz cogitamus qz sicut canon inquit. non locus. no dignitas. non cathedra. sanctu faciunt. sed vita et mores. Unde ex officio et status eminentia non licentia peccandi. sed necessitatem potius bene viuendi ecclesiastica viri se nouerint affectos. neqz ex dignitatis altitudine audacia delinquendi sibi sumant. fallentes semetipos et non recte arguentes. quia videlicet scriptum legunt suis in canonibus. Nullus sanctum dubitare debet que

quæ apertè tate dignitatis attollit. in quo si desunt bona acq̄sita p̄ meri-
tum. sufficiunt q̄ a loco et cathedra testatur. Et iter. cathedra aut claros
ad hæc fastigia erigit. aut qui eriguntur illustrat. Ad que dicimus. p̄turi-
mū falli eos q̄ de loci dignitate lætatur. Nā p̄dicta de illis intelligit ca-
non. qui p̄ bonos actus suos. sanctos p̄decessores imitatur. unde subdit
q̄ ea q̄ de cathedre sanctitate dicta sūt. ad illos p̄tinet. quos proprie cō-
uersationis splendor decorat. Sed p̄ t̄to sc̄os vocat canon. q̄ propter
loci et cathedre sanctitatē. boni et sancti p̄sumuntur. Neq̄ vos reddat se-
curos o patres. alte dignitatis fastigiū s̄ reprimat potius et humiliet.
ingens periculū et ip̄is cervicibus vestris imminēs si vita obest digni-
tati. Quid paradiso altius. q̄d tutius celo. et t̄n homo de paradiso peccado.
angeli de celo ceciderūt vt posteris exemplo essent. q̄ nō loci aut digni-
tatis amplitudo. securitatē tribuit. s̄ innocētia vite. Ecce in quāto ver-
samur piculo. In cūctis ceteris statibus culpa suos tenet actores. qui
libet suo punitur peccato. q̄ scriptū est. Anima q̄ peccauerit ip̄a moriet̄
In hoc autē vno vniūdi genere nostro. ne dū suo s̄ aliorū pastor. scelere
plectitur. populo p̄ dānatur iniquitate. d̄no p̄ prophetā acerbissime cō-
minante. Si nō fueris locutus vt se impius custodiat a via sua. et ille
in iniquitate sua morietur. sanguinē eius de manu tua exquirā. Quid ma-
ius periculū illo poterit excogitari. q̄s sane mētis cōpos. ad id genus
vite aspiret vt animā suā teneri obligariq̄ baratro eligat si alij pecca-
rint. In exordio hūani generis cayn ip̄e licet reprobis. tante tamē in-
telligentie fuit vt vite aliene curā abiceret iniquis. Nūquid ego custos
sum fratris mei. Repellebat a se caute fratris curam ne incautus pro
fratre teneretur. ille ctem fratris curā recusabat. nūc pro chdo lor ad ex-
traneoꝝ curā. cū apto periculo passim properat. curritur ab omni eta-
te et ordine. a doctis pariter rindoctis. Quid vero tā demētre proximū
q̄ alienoꝝ facinoꝝ strictā rationē se redditurū promittere. qui sua aut
nō videt aut nō intelligit. Grandis proinde et piculosa sarcina est cu-
ra pastoris. Nā cuiuslibet ouis depditio illius periculū est. ad que pro-
pheta ait. Et erit anima tua pro anima illius. **D** verbū tremendū. o stu-
penda sentētia. o durissimū iudiciū. cui caput tuū pastor inclinas atq̄
supponis. q̄n etiā tot mortibus dignus iudicaberis. quot pditionis ex-
empla ad subditos trāsrattis. Sed nemo ex nobis hæc secū cogitat. oēs
felices nos beatosq̄ credim⁹ si hāc cōsequimur curā. si pastorale culmen
adipiscimur. laboram⁹ pro his nanciscendis p̄ phasq̄ nephasq̄. diesq̄
noctesq̄. Dixerim omniū cōiuentia aliq̄d acrius. hodie pro ep̄atu nō
mō litigatur s̄ bellatur. nō solū cōtenditur s̄ pugnatur. q̄d ceteris om-
nibus detestabilibus nō incogruē indicauerim. quōniā et si scriptū sit.
feruū dei nō oportet litigare. nos t̄n q̄ spūales sumus et lites atq̄ cōten-
tiones specialius vitare iubemur. pro chpudor tā acerbe. tā crebro. tam
impie litigamus vt omnes vincamus in contendendo laicos. Et certe
plerūq̄ non sine orbis scandalo et periculo. ita sub colore iūsticie. obre-
pit impietas. Aunt enim ex nobis multi. et si non verbis. factis tamē

Gloriam nostrā alteri nō dabimus. qui dū vanā et caducā sectamur.
perā et eternā amittimus. Currimus ad gloriā. et ecclesiam periclitari
malim⁹. quā ipi nō honorari. s; gloria nostra in cōfusione erit. Hinc
hōnūq; accidit nobis ambiciosus q; cū multū et dū primaci animo vani
acti spebus altiora nitimur cōscendere. mox repentin⁹ casus irruit.
rapit mors improisos. et is qui nobis primus attigit ānus honoris. lū
ctū fit et fineri. Sed his missis vt cetera p̄terita cleri cōplectar vicia
paucis. in cōmuni saltem. in ea iam pridē incidim⁹ t̄pa. in quibus cum
propheta liceat exclamare. Sol et luna obtenebrati sūt. et stelle retraxe
runt lumen suū. Lamētabilem totius ecclesie statū. quo ad sup̄mi ordi
nis patres. mediocres quoq; et infimiores. deplorantis prophete verba
sunt. Qui enim propter celestis sapientie claritatē et spūalis vite hōne
statem. solū lūne et stellis in sacra cōparamur pagina. iuxta illud. Qui
docti fuerint fulgebūt quasi splendor firmamētū et q; ad iusticiā erudiūt
multos q̄si stelle in p̄petuas eternitates. ipi propter abhominabilem men
tis cecitatē et detestabilis vite inhonestatē obtenebrati. et hūc om̄i priua
ti lumine cernimur. Adde (q̄d omnia superat) ipis ipis nobis q; inter
ceteros sicut luminaria in mūdo. apostolica sententia lucere deberem⁹
tante iniecte sunt tenebre. obscuritas tanta adacta est. vt symonia que
ab olim heresis loco habita est sp̄. tam familiaris nobis. tāq; cara effecta
est. vt sine illa vix in domo dñi incedamus. lateralis auaricia. domesti
ca luxuria. amica sup̄bia. libido. voluptas. comessatio in rerū habūdā
tia nobis conuictissima. desidia. ignavia. dei statusq; nostri obliuio. qua
lis nobis ad dignitatē ingressus. an p̄ ostiū. an a limine. quis vite pro
gressus. ac tādē rebus cōfectis. nobis mortē obituris q̄s ex hūanis egres
sus sperādus. cōsideratio penitus nulla. q; om̄ia sedē q̄si sibi propriā col
locauerē in nobis. Quo fit vt ecclesie dei nocentior nemo sit q̄ nos ipi
dñi et puerse agim⁹ et nichilominus nomen et ordinē sanctitatis habem⁹.
S; id profecto. graui sime nos hōrendaq; manent pene. Tūmū
si prophetarū si patriarcharū si totius scripture repetam⁹ anālia nullū
reperiem⁹ hominū genū q̄d deus veshmētius arguat. puniat seuerius
Discurre p̄ prophetas. scripturā lege. quid audies nisi Pastores populi
mei p̄uicati sunt in me. De pastoribus q; disp̄gūt gregē meū. vt pasto
ribus q; pascūt semetip̄os. vt vobis qui opulenti estis in syon. optimas
in lectis eburneis. et lasciuitis in stratis vestris. Et reliqua id genus
plurima q; si p̄ ocio liceret asserere in mediū. mirū certe nobis ipis videri
facerē. si quē ex nobis contingeret saluari q; principamur et p̄sumus in
tātis minis et in tāta pigricia. in tātis increpatōib⁹ et in tāta desidia
Igit⁹ sic nobis maiorib⁹ celi luminariibus obfuscatis. in totius orbis
miserā facie et mūdi climata vniuersa. vt ali⁹ cecinit vates. iā dudū ve
nit dies tenebrarū et caliginis. proinde dies calamitatis et turbis. atq;
vt plāgit alan⁹. Incūbit fidei vespa mūdo nocturnūq; chaos fraudis
habūdat. laquet iusticie lucifer. hūc⁹ vix vmbre rem inet vmbra sup̄stef

Jam non ypocrites passia querunt sed crimen falleras exiit omnes. nec
se iusticie luce colorat. sed se iam viciu glosat apte. Censetur reprobu ius
probitatis. virtus sub vicio victa laborat. virtutis spes exultat omnis.
Laxantur vicio frena furoris. Inq. etia id ventu est tempus abolim vt
imperate florenteq. nequicia. virtus no modo premijs careat. veru etia
sceleratoꝝ pedibus subiecta coculcet. et in loco facinorꝝ supplicia luat.
Innocetis causa detorqueatur in crimē. et scelestus quisq. a facie iudicis
victor ascendit. Qui multis prodesse poterat velut purgantia quedā
mūdi huiꝰ abiecti in publicū venire nō audēt. At q. in omniū grassant
tur pnciem. potentissimi vigent tyrāni. Fulget pversus in solio iudi-
ciarie potestatis. et cuncta ei virtutis instrumēta sordescūt. miser macerq.
fenerator. infinitā auget pecuniā. at qui cūcta vellet largiri. tenui asse
vuit inglorius. matrone relicta gravitate inluxus meretricios resolu-
untur. et sanctū ioseph mulier emula castitatis ad hęc psequit. Et qd
frustra multa cōmemorem. Recessit lex a sacerdotibus. a principibus
iusticia. cōsiliū a senioribus. a populo fides. amor a parentibus. a sub-
ditis reuerentia. caritas a platis. religio a monachis. a iuuenibꝰ hōnes-
tas. disciplina a clericis. a magistris doctrina. studiū a scholaribꝰ. a iu-
dicibus equitas. protectio a militibus. a ciuibꝰ concordia. timor a ser-
uitoribus. a rusticis comunitas. veritas a mercatoribꝰ. a nobilibꝰ vir-
tus. castitas a virginibꝰ. a viduis hūilitas. dilectio a coniugatis. a pau-
peribus patientia. Ita agimur pncipites p antra criminū et mūdi areā
tetra caligine ceci oberramus. **D** infidus rerum mortalū status et sine
te deus hōne calamitosum omne qd viuimꝰ. Ecce si virtute cōspicui et
moribus. fide. sapientia. religione. castitate. ceterisq. animi dotibus cla-
ri. quos ppaucos hęc nostra fert etas. reprobꝝ cōparatione. tollantur
emedio. qd nisi caligo inuoluēs. plurima mortis imago et tenebre den-
sissime relinquūtur. **T** pta o mores. tempora turbatissima. tpa calamit-
rosa. Mores reprobi. mores pditi. et cleri et populi. **T**epus de quo tan-
dem dicet. Venit sūma dies. et ineluctabile tēpus. **T**epus in quo iuxta
vetustū prophete vaticiniū **D** mne caput languidū et omē cor merens.
a planta pedis vsq. ad verticē. non est in eo vlla sanitas. **P**rofecto ca-
put omne. omnisq. vertex. supbia languet. **C**or omne a maiori vsq. ad
minorem meret auaricia. **S**ordescit luxuria planta vniuersa. ita vt in
omni statu gradu et ordine nō sit vlla sanitas. s. vultus et lior et pla-
ga tumens. **A**t qui hodie vultus lasciuie. castitatis fastia circūliget. est
nullus et nemo. **Q**ui paupertatis medicamine. auaricie liorē curet. est
nullus et nemo. **Q**ui tumentē plagā fastus et supbie foueat hūilitatis
emplastro. est nullus et nemo. **E**n feda luxuries quo non penetravit
quo non irrūpit et regū scādit purpurā. sineq. mendici pterit ipa rogā.
Naufragium dulce. leue pondus. grata caribdis. **A**t auaricie virus
quos non inquinat. quos non tenet infectos. nec plebeum transit vul-
gus. nec clero et superioris ordinis hōminibus parit.

In quibus ipis tanto detestabilis est viciū. quo facultates ecclesiarū
pauperum patrimonia certo noscuntur et sacrilega eis crudelitate sub
trahitur. quicquid sibi ministri et dispensatores. nō dñi. non possessores
ultra victū subripiunt et vestitū. Pestifere demum superbie adeo inua
luit malum totum per orbem vt mirabile dictu cogitatuq; sit. Homini
mortali. vnde iste fastus. ista arrogantia. cuius est erūosa natiuitas
cuius vitam laboriosa penalitas cōcludit. cuius penalitatem penaltor
cunctis mortis demonstratur necessitas. cui etiam momentum est carnis
gaudium. vita naufragium. mundus exiliū. cui p̄reca vita aut abest
aut spondet absentia. mors aut instat. aut inenitabilem presentia mina
tur. Hinc ergo o patres mundo vnuerſo in maligno posito. dei amo
re nullo discrimine vndiq; extincto. cūctis ab sine primeiue institutionis
origine mirādum in modum degeneratibus. Vnde clades tante. tot ca
lamitates. tot plage in populo cristiano. pestes. fames. bella interna et
externa. ex superioribus facile est cognitu. Profecto iustissima censura
pater ille pietissimus atq; rector mūdi vltorq; equissimus deus. pecca
tis nostris exigentibus regnare facit sup nos ypocritas. q̄ videlicet so
lo nomine pastorū atq; tutorū titulis gloriatur. re autē vera ydola po
tius sunt et simulachra eorū quorum officia preferunt. permittitq; vt
percutiat nos nonnūq; leo de silia. lupus ad vesperā vaſtet nos. par
dius vigilet super ciuitates ecclesie. furetur dormientibus pastoribus
atq; tutorib; et loca et gētem. abducat p̄ voto. mactet. et p̄dat. Quippe
nemine resistente. dissimulantibus vnuerſis. id circo etiā digna dei sen
tentia effusa est contentio super principes nostros ita vt erret in inuio
et non in via. Nam versi in semetipsos atroces enses quos in perfidos
rum iugulis deo consecrare debuerant. proprio sanguine inhumane
et crudelissime fedāt. Quasi ideo accincti sint gladijs vt cristianū 7 fra
ternum semper effundāt sanguinē ac inplacabiles lites. p̄petesq; discor
dias inter se foueāt. et non potius ad vindictam malefactorū. laudem
vero bonorum. ecclesie pacem atq; tutelam. Attendite quiesco o reges et
principes. Nam ad vos deinceps sermo iste meus hortatorius. Animad
uertite tandem quantum potuisset dudum possētq; hodie recuperari. de
amissis locis et ecclesie subtractis p̄ turcos. terre pelagiq; hoc sanguine
quē crudeles manus vestre vel dominandi libidine vel crūdeltate vs
ciscendi vel nocendi cupiditate vel feritate rebellandi. interim fuderūt
fundūtq; incessanter. Neq; enim aliud quidpiā inter vos bella suscitāt
vt in plurimū aut lites mouet gūerrasq; nisi aut irrationalis iracūdie
motus aut appetitus inanis glorie aut terrene possessionis ardor. Et
certe vt ipsi nostis. talibus ex causis neq; occidere. neq; occūbere tutū est
sed ad prime periculo sum. At vero xpi milites q̄ contra infideles arma
sumūt q̄ secure q̄ sancte. prelia dñi sui et sponse eius ecclesie p̄lantur.
quibus metuendū nequa q̄ sit. aut de hostiū cede peccatū. aut de sua nece
periculum quādoquidem mors pro xpo vel ferenda sit vel inferenda.

Miles inquam talis et securus interimit et interit securior. quia et sibi
prestat obsequium cum interit et christo cum interimit. neque dum occidit males
factorem. homicida. sed ut ita dixerim malicida et plane vindex ac de
fensor reputatur christiano. In morte enim pagani christiano merito glo
riatur. quia christus glorificatur. Redite ergo ad cor o christiane religionis tu
tores. duces fidelis populi. custodes domini gregis. Exproscimini quous
euigilate animo. intelligite et erudimini qui iudicatis terram. Et si for
tassis qualibet fracti desperatione (quod deus auertat) aut alia difficul
tate vetera illa sancte terre ierosolimitane. que deplango damna. resar
tire impossibile arbitramini (quod non sit impossibile apud deum. si modo
boni emulatores et suarum ultores iniuriarum atque blasphemiarum essetis)
noua saltem in dies et vicina mala que relique parti atque christiane nostre
reipublice inferuntur. ardentius cordi accipite. propulsate studiosius.
neque semper negligenda putaueritis ad eius usque ultimam interuentionem.
Videtur christianiissimi principes. quo deuentum sit. in quem oceanus angustis
suis detrusa sit pridem ipsa ecclesia. Ex qua lata in quam angustam euase
rit. paucis emensis annis. scitum est vobis. Neque ignoratis quo iam in por
tu consistat. Sed quorsum feror. Quid verbis frustra mitor. Ut ad su
periora redeam. ad institutum meum sine principale (a quo. quo nescio
zelo longius euectus sum)

Ad vos o serenissimi reges et principes. Ad vos quoslibet secularium di
gnitatum magnificos administratores. Hec vna petitiuncula mea dirigetur.
hec michi supplex ad vos deprecatur. ut maiorum vestrorum videre analia. di
gnas memoratum historias relegere. reuoluere fortia facta patrum. non gra
uemini. Caroli videlicet quondam magni et christianiissimi imperatoris. qui cir
ca annos domini octingentos et duos. vocatus a patriarcha ierosolimita
no et ab imperatore constantinopolitano rogatus cum exercitu copio
sissimo veniens ierosolimam recuperavit. et terram sanctam vniuersam de
manibus infidelium eripuit. Hispaniam quoque totam perdomuit. habens secum re
ges et duces. comites et milites. omnes gloriosos milicie preconijs insignes
Inter quos tamen Rolandus comes cenomaniensis miles strenuissi
mus. in rebus bellicis pre ceteris clarior refulsit. vir diuina memoria dignus
qui mortis sacre compendio ibidem victoriosum triumphans. vitam haud du
brum possidet beatam. celosque petiunt sanguine laureatus. Itemque gesta
infatigabilis viri et illustrissimi ducis lothringie Gotsfredi de bullion
cognominati. mente recogitate. quo duce iterum circa annos gratie mille
nonaginta nouem ierusalem eruta fuit. et ditioni thurcorum subtracta
qui eam ante ceperant et tenuerant per annos circiter centum vel paulo plus
Hic dux propter eximias suas et pene diuinas virtutes. resque milita
res optime gestas. primus omnium voto et consensu factus est rex ieroso
limitanus. in quo regno septem successiue reges christiani per octoginta octo
annos fuerunt. Deficientibus tandem auxilijs occidentaliu regionum post
diutinos sudores. acerrimas et assiduas pugnas cum hostibus atque pluris

mas pfectas calamitates propter cōtinuos assultūs et incurfus hosti-
les. vel victualū penūriā Ierusalem iterū a Thūrcis capta est. Anno
scilicet dñi. **M. c. lxxxvij.** die scda Octobris. Sub octavo rege xpiano
ibidem Guidone. Ac a sarracenis exhinc vsq; in hodiernū tps possessa.
Terminabāt autē in dicto exercitu incliti ducis Gofredi. magnifici frater
eius Eustachius et Baldūm. Anselmus de ribo mōre. Boamū-
dus dux Appulie. Hugo magn⁹ frater Philippi regis francoꝝ. Bal-
dūnus comes mōtensis. Robertus comes flandrensis. Stephanus co-
mes blesensis ⁊ c. Atq; vt ait Gullielmus nū q̄ tot gentes in vnā coire
summā vise sunt. Opiniōe hōminū n. unerus vincebat. q̄uis estimare
tur. sexagesies centū milia. qui oēs Ierosolimā p̄gebāt. loca sancta de
potestate pfidoꝝ virtute magna tollentes. sub duce p̄dicto Gofredo.
Præterea memoria dignū est quomō anno mo x sequenti. id est. **M. c.
lxxxvij.** post generale cōcilium parisiis celebratū. ingens militū et pe-
ditū multitudo cruce signatur. ac de diuersis ptibus p mare per terras
loca adeunt transmarina. et paulo post rex francoꝝ Philippus. et rex
Anglie Richardus infinito agmine et incredibili apparatu ac proceri-
bus pene vniuersis. ducibus. comitibus. baronib⁹. militibus. archiepis
et episcopis q̄ pluribus. mare intrāt et oēs qui in militia alicui⁹ habe-
bantur nominis iter arripiūt. tantā aliq̄n fuisse motiōe populōꝝ nul-
la meminit etas. historia refert nulla. Nam et Fridericus Imperator
primus hui⁹ nominis cū filio suo Henrico et vniuerso exercitu cruce
signati. eodem tpe trans mare abeūt. vbi et idem impator post multa
gloriose in penitentiā patrata. flumini quendā trāsiens ac equo cadens.
vixq; extractus paulo post diē clausit extremū. Multa sequētib⁹ ānis
p reges et principes diuersos. duces quoq; Bavarie et austrie vna cum
nobilitate militū thutōnū in ptibus illis gloriose facta sunt q̄ longū ni-
mis esset p singula explicari. Laudandi pfecto sunt vni isti. in bene-
factis et generationibus suis. et ppetuis pconijs digni a posteris ha-
bendi. quippe qui fide deuotione et zelo magno in deū in q̄ terras illas
sacratissimas moti. dolentes loca eadē a gentibus prophānari. atq; sal-
uatoris nostri iniuriā. populiq; xpiani opprobriū nō ferentes. militiā
suā xpianā imo fidei cōstantiā et feruore in hostes crucis. cōsertis forti-
ter et strēnue manibus. fisis immēsis ac validissimis inimicoꝝ copijs
probe. egregie. eximieq; cōprobarūt. nec antea cessauerūt q̄ gloriosas il-
las terras e manibus infidelū creptas. instar robustissimōꝝ quōdā et
religiosissimōꝝ machabeoꝝ. occisis pfidis aut p̄fligatis. in xpiane rei
publice denuo. vel redegere ditione vel saltrem conabatur. Et q; in suis
corporibus immania ptulerūt tormenta. plurimi ex eis pro xpi nomi-
ne mortui. Ideo p̄cipere meruerūt omi pculdubio immarcessibile eter-
ne glorie coronā. Forū ergo o reges et principes. successores et heredes
in dignitatibus et bonis. virtutū quoq; imitatores in moribus estote.
Atq; dum eoꝝ feruidā fidem. religionē eximiā. inuictissimos animos.

*N.B.
pro Lucio
Lamporis*

prestantissimāq; ac celeberrimā in deū et ecclesiā sanctā. eius sponsam
deuotionē interlegendū recolitis. Vos quoq; ab eorū institutis haud de
generare. rebus et factis cōprobate. quorū sati sanguine. et stirpe sancta
progeniti estis. Equidē nō est hōdis vt propheta a sserit. abbreviata ma-
nus dñi vt nō possit nos saluare a p̄fidis. siue in multis siue in paucis
Deniq; seruoꝝ fidei in populo xp̄iano nō om̄iquaq; est extinctus. Con-
siliū p̄terea vobis deest minime. sed neq; milites neq; arma deficiūt.
neq; deerūt sumptus. Quis enim fidelium nō cōcurreret vel rebū vel
corpore ad illorū grauissimorū inimicorū nostrorū exterminatiōē. qui
nil aliud q̄ sanguinem nostrū sitiūt nec eo vniq; satiantur. quādo tam
cōmunis omniū vocat necessitas. quādo tā publice totius ecclesie ad id
hortantur erumne et miserie. quibus nisi occurratur. nec viuere nobis tu-
tum erit in occidentis angulo extremo. Si mō fides nobis esset zelusq;
dei. plurime essent ad manū copie. diuicie apud plerosq; nō parue. mul-
to iam studio et tpe cōgregate. que in talem expeditionē. si vniq; sumo-
rum ordinatione capitū indiceretur. haud dubiū. deo suoꝝ corda tāger-
te. animo prompto erogarentur. Res deniq; militaris in ecclesia dei in
p̄sentiarū adprime floret vigetq;. Nam studiosissime (tametsi vanissis-
ime plerūq;) miliciā milites exercent. Arma resplendent tum mirifica-
tum terrificā valde. seculo inuisa priorū. Sed et fortes auxiliarij de po-
pulo xp̄iano. omnes sez voluntarij in lege vobis nil dubiū adderētur.
D xp̄ianissimi principes. si tantū pace data. cōpositis periculosiss liti-
bus vestris. firmatis treugis. rebusq; in ordinem p̄ eos quorū interesset.
dispositis. pari voto. cōsensu vnanimi. eodēq; decreto. ad hūiles et sup-
plices ac frequentes ecclesie et capitū. summoꝝ videlicet pontificū aut
imperatoꝝ hortatus. sinceros. fideles. et paratos. vestre matris defenso-
res vos exhiberetis. Quo nā pacto. quo alio modo. fidem obediētiā et
deuotionē vestrā. sanctius ac fructuosius vtiliūsq;. aliter demōstrabi-
tis vniq;. An forte satis officijs vestris factū putatis. qz illa prohibita
torneamenta. cruenta spectacula. sumptuosa tyrocinia. atq; tum anima-
bus tum corpibus periculosa. tanto ere et studio inuanū frequentatis
et amatis. Quis oro vobis inde honos. que vtilitas. tantis militare la-
boribus et sumptibus. stipendijs vero nullis. nisi aut mortis aut crimi-
nis. Operitis equos sericis et pendulos nescio quos p̄anos loriceis sup-
induitis. depingitis hastas. clipeos et sellas. frena et calcaria auro ar-
gento ve circūornatis. et cū tanta pompa pudendo furore ad mortē sepe
properatis. Quātū subsidij ex huiusmodi vestris supbis supfluisq;
apparatibus quos in vanitates et insanias falsas impenditis. in infi-
delium castigationem cōferretur. si in eum sanctū vsum cōuerteretis.
Hec et alia similia multa. ip̄i vos pro vestra prudentia. queso altius
pensate. et miliciā vestrā. gloriāq; militariē. atq; principalem magnifi-
centiā. in dei potius laude. vestrā salutē. et glorie cumulum. ecclesie tui-
tionem. p̄fidiorum vindictam exercente. id longe maiori vobis sane erit.

vestrisq; honori in eum. et memoriale perhenne. id nomina celebrabit
vestra in generationes seculorū. id indubitata vestris pariet afferetq;
animabus coronā in celis. quā reddet vobis dñs in die illa nouissima
iustus inde p. pro quo adeo zelatis vt omnē corporū cruciatū ei? p. amo
re pro q; fide in vltionē blasphemoz subire nō formidētis. **¶** Verū nō es
sent quidē necandi etiā ipi infideles. aut occidendi. si quo modo aliter
possent a nimia infestatione vel oppressione fidelū cohiberi. **¶** Nūc autē
multo melius est vt occidātur. dum nos p. dēre incessanter et iugulare
querūt. studentq; q; relinquatur virga peccatorū sup. sortem iustorū. ne
forte extendāt iusti ad iniquitatē manus suas. **¶** Dissipentur gentes quē
bella volunt. **¶** Abscidātur qui nos cōturbant. qui loca nostra occupāt.
qui fratres nostros dura detinent seruitute ⁊ opprimūt vehēmenter. aut
crudeliter occidūt. nosq; oēs delere desub celo si possent. sup. cūcta desi
derabilia gratissimū haberent. **¶** Exerceatur vterq; gladius fidelium. in
cervices tantoz inimicorū nostroz. ad destruendā omnē altitudinē ex
tollentē se aduersus deū nostrū et eius sponsam ecclesiā matrē nostrā.
ne quando dicant gentes. vbi est deus eorū. **¶** Insurgite in eos o. fideles
ecclesie tutores et filij. **¶** Irruite in hostes xpi et xpiani nominis. debache
mini in eos. debitam acrimoniā exercete. reddite eis in capita sua sicut
nobis ipi sepe numero fecerunt. **¶** Forti animo estote magnoq;. **¶** Viriliter
agite et cōfortetur cor vestrū. omnes qui speratis in dño. quoniam ipse
erit vobiscū tāq; bellator fortis. et cōteret inimicos suos et vestros. ante
faciem vestrā. **¶** Mementote mirabilū eiūs que fecit pharaoni et exerci
tū eius in mari rubro. sed et terribilū iudiciorū suoz a seculo in natio
nes prauas et puerfas. quibus vindicans vindicauit in illas. suos sp.
de angustijs liberans et saluans. **¶** Qui est in secula benedictus Amen.

¶ Sequitur visio quedam horribilis. ostensa Karolo quondā **Impe**
ratori qui caluus cognominabatur et quartus post Karolum magnū
Imperium gubernauit. **¶** bonis respectibus hic inserta.

In nomine dei summi regis regum. Ego Karolus imperator dei dono rex germanorum et patricius romanorum. atque imperator francoꝝ. sacra nocte diei dñice post celebratū nocturnarū horarū diuinū officium. dum irem repausare. et vellent somnū cape venit vox ad me terribiliter dicēs. Karole exierat te spiritus tuus modo in hora nō modica. statimq; fui raptus in spiritu. et qui me sustulit erat candidissimus. tenens in manu sua glomerem lineum. clarissimū. iubar luminis emittentē. sicut solent comete facere. quādo apparent. Cepitq; illum dissoluere et dixit ad me. Accipe filium glomeris micantis et liga et nodā firmiter in pollice tue manus dextere q; per illū duceris in laborintēas infernoꝝ penas. Hoc dicto p̄cessit me velociter. distorquens filium luciflui glomeris. duxitq; in profundissimas vales igneas. que erant plene puteis ardentibus. pice et sulphure. plumbō et cera et adipe. Ibi inueni pontifices patris mei et amūculorū meoꝝ. Quos cū pauens interrogarem cur tam grauiā paterentur tormenta. Responderūt. fuimus ep̄i patris tui et amūculoꝝ tuoꝝ. et dum debuimus illos et populum illoꝝ de pace et cōcordia admonere. seminauimus discordias. et fuim⁹ inuicē malos. ideo nūc incendiū in istis tartareis supplicijs patimur et nos et alij homicidioꝝ et rapinarū amatores. Huc et tui ep̄i et satellites venient qui similiter amāt nunc facere. Et dū hęc tremēdū auscultarē. ecce nigerrimi demones aduolantes cū vncis igneis volebant apphendere filium glomeris quem in manu tenebam et ad se trahere. Sed reuerberātibus radijs illi⁹ glomeris nō valebant illum attingere. deinde post tergū meū currentes. voluerūt me aduncare. et in ipos puteos sulphūreos p̄cipitare. sed ductor meus qui portabat glomerē. iactauit sup scapulas meas filium glomeris. et duplicauit illum. et traxit me post se fortiter. Sicq; ascendimus sup montes igneos altissimos. de quibus oriebatur paludes et flumina feruentia et omnia metalloꝝ genera bullientia. vbi reperi innumeras animas hominū et principū patris mei. et fratrum meoꝝ. p̄cipitatas alias vsq; ad capillos. alias vsq; ad mentū. alias vsq; ad vmbilicū. et clamauerūt ad me eiulando. Dum vixim⁹ amauimus tecū et cum patre tuo et cū fratribus tuis et cū amūculis tuis facere p̄lia et homicidia. et rapinas. pro cupiditate terrena. ideo intra ista bullientia flumina et metalloꝝ diuersa genera torquemur. Et cū ad hęc timidus accederem. audiui retro me animas clamare. Potentes potenter tormenta patientur. et respexi et vidi super ripas fluminis bullientis fornaces piceas et sulphūreas plenas magnis draconibus et scorpionibus et serpentibus diuersi generis. vbi et vidi aliquos patris mei principes et fratrum meoꝝ. et amūculoꝝ meoꝝ. dicentes michi. Heu nobis karole. vides q̄ grauiā habemus tormenta propter nostrā maliciā et supbiam et mala consilia que regibus nostris et tibi dedimus propter cupiditatē. Cūq; dolendo cōgemiscerem. accurrerunt ad me dracones. apertis faucibus.

plenis igne sulphure et pice. volentes me inglutire. **A**r ductor me⁹ tri-
plicavit sup me filum. a cuius radijs claritatis superata sunt ora eoz
ignea. et peraxit me validius. et descendimus in vna⁹ vallē que erat
ex vna parte tenebrosa et ardens velut clibanus ignis. **E**x altera vero
parte tam amenissima et splendidissima vt nulla ratione dicere valeā
Verti me contra tenebrosam et flammivomā partē. vidiq; ibi aliquos re-
ges de meo genere in magnis supplicijs. **E**t tūc nimis angustatus pu-
taui me statim in illis supplicijs demergendū a gigantibus nigerimis
qui ipam vallē cōflābant generibus igniū. et valde tremens. glo-
meris filo illumināte oculos meos. vidi e latere vallis paucosper albe-
scere firmū ibiq; duos fontes fluere. vnus erat nimis calidus. alter ve-
ro clarus et tepidus. et erant ibi duo dolia. **C**ūq; illūc irem filo glome-
ris regente gressus meos. intentus sup vnum doliū vbi erat feruens
aqua. vidi ibi patrē meū **L**udovicū stare. vsq; ad femora. et dum essem
nimis dolore aggravatus. et angore percussus dixit. **D**ñe meus karole
noli timere. scio quia reuertetur rursus spiritus tuus ad corpus tuū. et
pmisit te deus huc venire vt videres propter que peccata ego et omnes
quos vidisti talia toleramus supplicia. vno enim die sum in isto feruē-
tis doliū balneo. et altero die transmittor in alio isto suauissimo aque
dolio. et hęc sūt p̄cibus sancti **P**etri et sancti remigij. cuius patrocinij
hactenus genus nostrū regale regnavit. **E**t si michi subueneris cito. tu
et mei episcopi et abbates et omnis ordo ecclesiasticus missis et oblatio-
nibus et orationibus et psalmodijs vigilijs et elemosinis. velociter li-
berabor de isto aque bullientis dolio. **N**am frater meus **L**otharius et
eius filius **L**udovicus. sancti **P**etri sanctiq; remigij p̄cibus. iam exē-
pri sunt de istis penis. et iam ducti in paradisi gaudiū. **D**ixitq; ad me
Karole. respice sinistrorsum. respexi et vidi duo dolia bullientia altissi-
ma. **I**sta inquit tibi sunt p̄parata. nisi te emendaueris et penitentiam
egeris de tuis nequandis delictis. **T**ūc cepi grauiter horrere. **C**ernens
autē ductor meus me in tanto pauore. dixit ad me. sequere me ad dexte-
ram luculentissime vallis paradisi. **E**t cū graderemur contemplatus
sum in ingenti claritate sedere cū gloriosis regibus lothariū anūculū
meū sup lapidem thopazium mire magnitudinis. coronatū dyademate
p̄cioso. et iuxta eū filiū eius ludovicū similiter coronatū. videntq; me.
comiter accessit blanda voce dicens. **K**arole successor meus. nūc ter-
cius in imperio romanoꝝ. venit ad me. **S**cio q; per penalem locum ve-
nisti. vbi est pater tuus frater meus in terminis sibi destinatis positus. s;
per misericordiā dei citissime de illis penis liberabitur. sicut et nos libe-
rati sumus meritis sancti **P**etri et p̄cibus sancti remigij. cui deus mas-
gnū apostolatū dedit sup reges et sup gentes francoꝝ. **Q**ui nisi quis
quilijs propaginis nostre suffragatus fuerit. iam desinet genealogia
nostra regnare et imperare. vnde scio quoniam tolletur citius potestas

imperij de manu tua et postea parvissimo viues tempore. Tunc conuersus contra me ludovicus eius filius dixit michi. imperium quod hactenus tenuisti iure hereditario. debet suscipere ludovicus filius filie mee. Et hoc dicto visum est michi affore in presentiarum ludovicum infantulum. Tunc intruens cum lotharius dixit michi. talis videtur esse infans qualis ille puer fuit quem statuit dominus in medio discipulorum et dixit. Talis enim est regnum celorum. Tu vero redde illi potestate imperij. per filium glomeris quod in manu tenes. Disnodans ergo filium de pollice dextre mee donabam illi monarchiam omnem imperij per filium glomeris. statimque ipsum glomus fulgidum sicut in bar solis coadunatum est totum in manu eius. Sicque post hoc factum mirabile reuersus est spiritus meus in corpus meum valde fessus et conteritus.

Prima huius operis pars fuit.

In secundā peregrinationē ab **Jerusalem**
per solitudinē in montem **Synai** ad sanctam
Katherinam p̄fatio cōmendaticia incipit fe-
liciter.

Quisquis veteris instrumenti sa-
cras legit historias et p̄thathēu-
cum p̄sertim atq; ioseph volumē
crebro reuoluit. haud poterit ig-
norare neq; ammirari satis. ma-
gnificentia glorie sanctitatis dei. et mirabilia
opera eius. virtutem quoq; terribiliū suorum.
memoriā deniq; habūdantie suauitatis eius.
quibus omnibus deus ipse cūctipotens desertū
illud inuūm et vastā solitudinē. in qua erat
serpens flatu adurens. **Dipsas** et **Scorpio**. atq;
plurima mortis imago. illustrauit. magnifi-
cauitq;. dum filios israhel in terram quā iu-
rauerat patribus eorum **Abraham** **Ysaac** et
Jacob. per longissimos vie circuitus introduxit. in māsonibus qua-
draginta diebus. precedens eos in columna ignis p̄ noctē. et in colum-
na nubis per diem. panem quoq; de celo prestans eis omne delectamen-
tum et omnem saporem suauitatis in se habentem. Nam et petram per-
cussit in deserto **Syna**. et fluxerunt aque in habūdantia. ita vt homi-
nes biberent et iumenta. Pars enim domini populus eius. **Jacob** funi-
culus hereditatis eius. Inuenit eum in terra deserta in loco horrois et
vaste solitudinis. Circaduxit eum et docuit et custodiuit quasi pupis

Lam oculi sui. Sicut aquila proiocans ad volandum pullos suos. et
super eos volitans. Expandit alas suas et assumpsit cum atq; portas
uit in humeris suis. Huiusmodi super rebus late satis sacre pagine
loquitur. Que etiam luce clarius ostendit quanta mons ipse Syna
presulget dignitate et gloria ob multiplicata dei magnalia in eo et cir
ca illum exhibita. quanta deniq; sacra pandat misteria. quanta archa
na preseruat. Siquidem Syna mons est in Arabia. cuius pars quedam
est orob. in terra Madian constitutus. Mons profecto preclarus et ex
cellens valde in regionibus illis. pascuosus et optimarum ferarum herbar
rum. Fuitq; ab olim opinio populorum ac fama peruetusta (et quidem
haud inanis) deum habitare in eo. Cuius rei gratia et si mons ipse ad
pascua esset egregius. nemo tamen in eo pecora pascere presumebat. ne
mo ei audebat propinquare. Moyses vero cum ad interiora eius gres
gem minasset audentius. celebre illud vidit prodigium. ignem scilicet
ingentem rubum coburentem. virorem tamen eius vel florem depascen
tem minime. neq; deua stantem incendio vllatenus ramos illius. Quam
flamma vorax et vehemens nimis esset. De quo igne dominus mox ad
moysen properantem vt videret visionem hanc magnam. aiebat. Ne
appropies inquit huc. solue calciamentum de pedibus tuis. locus enim
in quo stas terra sancta est etc. Quo certe diuo testimonio mons ille sa
tis superq; redditur comendatus. Proinde non tam ob sui magnitudi
nem atq; altitudinem stupulorumq; proceritatem. Syna mons sanctus
hominibus inaccessibilis reddebatur. quam ob communem omnium de eo
estimationem q; locus dei esset tum terribilis tum venerabilis valde.
Cuius vt paulo amplius innotescat maxima excellentia. subiecta sa
cris ex codicibus annotare operepcium duxi. quo ea qua habemus in
manibus profectio. ab ipso tanquam termino ad quem laudabilior offer
datur. atq; plures eius trahantur in amorem. Docet in primis Exo
dus q; mense tercio egressionis de egipto filij israhel in solitudine hac
Synai venerunt. et ibi multo confedentes tempore de moralibus. cere
monialibus. iudicialibus pceptis. fuere imbuti. Nam profecti de Ra
phidym et peruenientes vsq; Syna ibi castrametati sunt. ibi tentoria
fixere e regione montis. Ibi moyses primu vocatus a deo de monte in
madatis accepit vt hec filijs israhel annunciat. Vos inqt ipsi vidistis
que fecerim egiptijs. quomodo portauerim vos super alas aquilarum et as
supserim vos michi. Si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum
meum eritis michi in peculiis de cunctis populis. Nea em omnis terra et
vos eritis michi regnum sacerdotale et gens sancta. Et deinceps vade inqt

ad populum et sanctifica illos hodie et cras. lauentque vestimenta sua
et sunt parati in diem tertium. Die enim tercio descendet dominus co-
ram omni plebe super montem Synai. Constituesque terminos populo
per circuitum et dices. Cauete ne ascendatis in montem nec tangatis
fines illius. Omnis enim qui tetigerit montem morietur. manus non
tangent eum sed lapidibus opprimetur. aut confodietur iaculis. Si
ne iumentum fuerit siue homo non viuet. Ad iussum igitur domini san-
ctificato populo tertius iam supervenerat dies et mane inclaruerat. et
ecce ceperunt audiri tonitrua. ac micare fulgura. et nubes densissima ope-
rire montem. clangorque buccine vehementius precebat. et timuit po-
pulus qui erat in castris. Cumque eduxisset eos Moyses in occursum dei
de loco castrorum. steterunt ad radices montis. Totus autem mons Sy-
nai fumabat eo quod descendisset dominus super eum in igne et ascenderet
fumiis ex eo quasi de fornace. eratque mons omnis terribilis. et sonitus
buccine paulatim crescebat in maius et prolixius tendebatur. Moyses
loquebatur et dominus respondebat ei. Descenditque dominus super mo-
tem Sinay in ipso montis vertice. et vocavit Moysen in cacumen eius
eradens ei decalogum. legemque et mandata populo explananda. In-
terea cunctus populus videbat voces. et lampades. et sonitum buccine
montemque fumantem. et perterriti ac pavore concussi steterunt procul.
Venit tandem moyses et narrauit plebi omnia verba domini atque ius-
dicia. Responditque cunctus populus vna voce. Omnia verba domini
que locutus est faciemus. et erimus obedientes. Iterum ascenderunt
Moyses et aaron Nadab et Abiu. et septuaginta de senioribus israel
et viderunt deum israel. et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphiri.
et quasi celum cum serenum est. Viderunt deum et comederunt ac biberunt.
Rursus ait dominus ad moysen. Ascende ad me in montem et esto ibi
daboque tibi duas tabulas lapideas et legem ac mandata que scripsi ut
doceas filios israel. Cumque ascendisset moyses. operuit nubes monte.
et habitavit gloria dei super Synai regens illum nube sex diebus.
Septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. Erat autem spe-
cies glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspe-
ctu filiorum israel. Ingressusque Moyses medium nebule ascendit in
montem. et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus.
Quo in tempore videns populus quod mora faceret descendendi de monte Moy-
ses. congregatus aduersus aaron ait. Surge fac nobis deos qui nos pec-
dant. Moysi enim huic viro qui nos eduxit de terra egypti ignoramus quid acci-
derit. Igitur aaron acceptis inauribus aureis a populo fecit ope fusoria

vitulum conflatilem quem adorantes atq; immolantes ei hostias dixe-
runt. Isti sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. Pro quo
reatu percussit dñs populum cesis ex eis milibus hominū non paucis.

Ex quibus omnibus et hys similibus liquido patet (vt in sum-
ma dicatur nam plurima breuitatis gratia preterire necesse est. tam et si
memoratu digna) q̄apte q̄recte mons ille mons diuine habitatiōis
appellatur et angelice frequentationis. mons luminis et inflāmatiōis
nis. mons nubis et caliginis. mons pluuie et rois. mons pascue et res-
fectionis. mons sapientie et eruditionis. quia de illo monte dominus
et populum instruebat et ei legem cōferebat. mons misericordie et pro-
missionis. quia inde bona inaudita populo promittebat. mons iusticie
et comunicationis. quia timorem insipientibus inferebat. Vnde mons
fuit fulguris et choruscationis. mons tube et clangoris. mons amicitie
et confederationis. quia mediante lege populum ibidem sibi sempiterno
federe vniebat. mons mundicie et puritatis. mons leticie et iocūditatis.
quia nulli ad illum montē accedere potuerūt nisi qui mente et corpore
mundi erant. illi etiam qui mundi erant coram domino cum leticia
comedebant et bibebant. mons clementie et pietatis siue propiciationis.
mons sacrificij et orationis. nam ibi domino immolabāt ac p̄ci-
bus moysi et supplicationibus dei sibi placatū et propiciū audiebāt.
Et reliqua id genus multa. que si omnia ordine et numero suo euoluere-
rem. nō modo ante diem clauso cōponeret vesper olimpo. Sed et dies
et anni me deficerent et plurima carta.

Quod reliquū est (tam et si superiora excellentia sint et maximā
preferentia dignitatem) non minima laude prestat. Quinimo p̄clarū
reddit montem illū et famosum perq; celebrem. q̄ videlicet diuine et ins-
clate virginis et martiris Katherine sacros cineres et venerabile cor-
pusculum per trecentos ferme annos suo habuit in vertice locata. mē-
braq; virginea in eo manibus angelicis reposita. in monumento ab eis
dem mirabiliter facto in p̄ta quod diu et diu deuotissimas ipi excubi-
as celebrauerē. Hodie tamē in monasterio q̄d in eiusdem montis pede
situm est insigni. in sarcophago conseruatur. Aline eiusdem virginis
et martiris q̄squis deuotus amator fuerit et cultor. iter illud quāq; gra-
ue et laboriosū. facile estimabit p̄ amore. superabitq; Nam vero q̄s nō
amaret quā ihesus etern⁹ amor dilexit plurimū. eāq; adamauit. et ex-
q̄sivit a iuuetute sua sp̄sā sibi assumere. et amato. fact⁹ est forme illi⁹.
Eiusce nobilis et pulcre atq; prudētissime virginis Katherine clarā origi-
nē. antiquā familiā. alti sanguinis decus quo fata fuit. vtpote cui rex

carne pater. reginaq; mater erat. atq; externa fortune corporisq; bona
que illa semper contempsit. ut hęc in loco obmittam transcamq; silen-
cio. hac potissimum ratione q; iuxta gentilis poete sententiam. Non
census nec clarum nomen auorum. sed probitas magnū ingeniumq;
facit. Quis eius eximia vite sanctitatem. quis admirabilem cum xpo
eius a teneris annis desponsationē. Quis inauditam sapientiā ab hoc
femineo genere ut in plurimum alienam sufficienter describere poterit.
Constat equidem neminēq; fugit q; inter cuncta laudabilior mulierū
preconia sapientia p̄stat. quia fallax gratia et vana est pulchritudo. sed
mulier timens deū ip̄a laudabitur. Timor autem dñi iniciū sapientie.
Et q̄q; hac in re plures in historijs clare reperiantur mulieres. **Kathe-
rina** tamen sup̄greditur vnuerfas. ob id profecto pre cūctis et venerā-
da et amanda. Multe quidem sapientie studijs incubuere. multe cele-
bres fulsere in ea. sed nulla **Katherine** nostre cōparatur ne dixerim equi-
paratur. Nec filie cyri et dionisijs mater **Tanaquil**. **Calpurnea**. **Cithea-
rea**. **Thuburtina**. aut relique sibilis quarū est ampla laus in historijs.
nec **lesbia** sapho que tempore homeri in poetria clariūt. a qua et saphi-
cum carmen nomen accepit. nec **Centona** que ex virgilij maronis ver-
sibus cōtegiūt vitam xpi passionē et resurrectionem. q; luculenter. nec
Aurelia que et androgenes dicendi artis peritissima. que se accusatam
egregie defendit. Nec **Gaya** fromea lucij xpor oratorie artis erudita. q;
multis patrocinijs fuit in periculis. Nec **Augeria** medicine doctissi-
ma quā romani plurimū venerātur. Taceo de reliquis videlicet **Iside**
que colere agros prima edocuit. et lini filaturam texturamq; inuenit.
litterasq; in egipto prima ip̄a excogitauit. quoniā nymp̄ha carmetis
nicostrata nuncupata **Jonijs** regis archadie filia secuta litteras ip̄as la-
tine tradidit. et copulam earū ad inuicem adiuuenit. **Minerva** lanifi-
cium et texturā eius excogitauit. Item numeros cyfras et figuras al-
garisimi eadem ip̄a adiuuenit. que et olei ysum reperit. curruq; et rerū
militariū doctrix fuit. **Noema** soror **Thubal** artificia reliqua dedit.
Ceres dea terre terram colere seminare et metere docuit. **Vrenes** cratini
pictoris filia ip̄m in illa arte exsuperauit. **Marcia** pharronis lapicis-
das et pictores omnes excessit. et **sopolim** et **dionisiū** qui in ea arte p̄sta-
bant. cuius quidem marcie adhuc scūlptre et picte imagines miro inge-
nio inueniuntur. **Katherine** omnibus p̄minet. omnes sapientia antes-
cellit. omnes scientia vincit et exsuperat. quā ipsa non tam litterarum
acquisiuit studio et ingenio. quā desup̄ infusam accepit. habuitq; (q̄
prarū est) gratissima eloquentia exornatam. qua etiā tales tantosq;
mundi huius eruditissimos viros. disputando conferendoq; nō modo
deuicit et cōfuit. sed et in stuporem adduxit et extasim. atq; in fidem
viamq; veram redūxit. Quos etiam vbi igni quidem adiūdicatos in-
iectosq; sed nec pilis aut vestibibus lesos. iniustis vero corporibus. ad sus-
pera transmisit. ipsa post plurima supplicia gaudenter tollerata.

ad decollandum tandem est ducta. ubi ad celum tendens oculis collum
submitte gladio. oransq; dat gloria deo. **E**xpecto inquit pro te gla
dium ihesu rex bone. **T**u meum colloca in paradisi spiritu, et fac mise
ricordia mea agentibus memoriam. **O**ratione finita vox de celis into
nuit dicens. **V**eni electa mea veni intra thalamum sponsi tui. que postu
las impetraisti. qui te laudant salvi fient. **I**ta percussa gladio dat lac p
sanguine collo. quam man? angelica moy sepelivit vertice syna. **M**em
brisq; virginis olei fluit vnda salubris. **D** vere virgo et martyr vene
randa. **D** vere virginum omnium gemma pfulgida. **D** vere sponsa regis
regum gloriosa. **D** vere vna xpi hostia que sua venerantibus patroc
nia impetrata haud denegat suffragia. **E**ius inquam memoria sacraq;
familia et si nulla alia essent q monte **S**yna exornarent illustraretq;
haud iniuria devotos illac peregrinos suisq; amantes pertrahere posset.
Sed iam ad alia michi properanti hec q incognita sint nemini censui
permittenda. **Q**uod vero monte illo sacro pustrato q; extat iocundum
scitu. visuq; ppulcrum. in reditu famosum illum balsami ortum in **M**a
rthra. ortum inquam coelsum. fontemq; **M**arie. fontem sc; signatum. **U**nde
dictus ortus et nulla alia ex aqua irrigatur introire et pspicere. et ini
bi tum fructus ei? delectabiles tum suavissimum odorem degustare. **V**eni
te postea in **B**abilonia egypti atq; **C**hayru urbem sarraceno; pstatissima
mam/ maximam/ populosissimam. bonisq; omnibus et opibus mundi hui?
refertissimam. ubi et eoz potentissimus residet **S**oldanus. **M**are item
rubrum accedere. inq; eo baptisari exemplo veterum. illo p;cipue in loco que
fili i israhel sicco ptransiere pede. demum paradiso nobilissimo et fecundis
dissimo illo **N**ilo siue gion fluvio qui totam irrigat et inebriat influitq;
egyptum et germinare eam facit redditq; q; fertilem ptransito. tandem
in antiquissimam olimq; clarissimam descendere civitatem **A**lexandriam
unde nauigio iterum venitur venecias. et postremo in suam se quisq; re
cipiat peregrinis patriam et edem. magnifice gratias agens deo et vir
gini ac martiri sacratissime **K**atherine. q; tali et tanto dignus habitus
fuerit dono. post visitata scilicet loca illa multo sudore per varios cas
sus per tot discrimina rerum. **N**ovo care animu mestuq; mittere timore
Forsan et hec enim olim meminisse iuuabit.

Chayru

Anteq̄ sequentem peregrinationē aggrediar describendam. Haud ab re dixi p̄mittendā formā contractus habitū cū dñis de Ierusalem. sup̄ salua guardia nobis p̄standa. saluo q̄ cōductu vsq̄ ad sanctā katherinā. et inde reductu vsq̄ Chayrū. Eiusmodi autē contractus fieri debet quātotius. ante sc̄z recessum patrom et cōperegrinorū. p̄sentibus ip̄o patrono et patre Gardiano monasterij montis Syon. eo q̄ post patrom recessum et cōfratrū. pagani remanentes peregrinos pro voto et libitū suo circūuenientes angaria rent in pecunia exsoluenda. Igitur cōuenientes cū p̄fecto seu locū tenente Soldani in Ierusalem. qui tūc t̄pis existens. Naydon vocabatur et maiori Calino. id est magistro hospitalis peregrinorū. qui et miles. cui nomen Sabathytanco. sub die. xvij. Julij talem cū eis iniunximus contractum.

Item in primis saluum nobis pollicebatur prestare conductū ab Ierusalem vsq̄ ad sanctā katherinā. et inde denuo vsq̄ Chayrū. q̄ ip̄e propria in p̄sona et suis expensis ac sumptibus nos vellet comitari ab Ierusalem vsq̄ Gazeram.

Item q̄ de omnibus theloneis siue vectigalibus et exactionibus p̄stādis ab Ierusalem p̄ viā illam vsq̄ Gazeram. ip̄e pro nobis de suis satisfaceret sumptibus et pecunijs. Alioquin in eiusmodi soluendis peregrini a paganis valde grauarentur.

Item q̄ vnicuiq̄ peregrinorū pro equitatu asinū disponeret cū ductoribus eorūdem qui sc̄z ductores mucelli ab ip̄is appellati sibi ip̄is et astinis suis ab Ierusalem vsq̄ ad sanctam katherinam et inde denuo vsq̄ Chayrū de omnibus necessarijs victualibus sc̄z et pabulis et alijs huiusmodi prouiderent. nisi forte sponte propria. peregrini eis quidpiam ministrarent.

Item q̄ omnes res nostras puta vestimēta et cibaria suis expensis deferri faceret ab Ierusalem vsq̄ sepe dictā ciuitatē Gazeram excepto solo vino. q̄ ip̄i nos nostris sumptibus nobiscū dūcebamus.

Item q̄ de camelis in p̄fata ciuitate nobis prouideret suis in expensis qui omnes res nostras portarent vsq̄ ad sanctam katherinā et inde denuo vsq̄ Chayrū. Melius enim valent cameli ad onera portanda per loca illa deserta q̄ asini utpote iumenta robustiora et laboribus aptiora q̄ asini.

Item q̄ nobis vnū de suis familiaribus deputaret qui nos loco sui comitaretur a Gazera vsq̄ ad sanctā katherinā. et inde vsq̄ Chayrū. qui sic deputatus minor Calinus cognominatur. cui nos p̄ viam illam de victualibus prouideremus. iuxta cōdignū et sc̄dm̄ merita eius.

Item q̄ cuiuslibet peregrinorū virem vnū disponeret pro aqua ducenda per desertum. Nam ad plures sepe dies nusq̄ aqua in via illa reperitur.

Item q̄ papilionem nobis siue paruum tentorium disponeret. q̄d per staz
tiones singulas vbi liberet contra estum solis figere in locis desertis
possem⁹. **Item** q̄ quilibet nostrum ipsi prefecto siue Trutzschelma
no p̄dicto pro saluo cōductu theloncis et omnibus atq; singulis supra
memoratis. xxiiij. p̄solueret ducatos. mediā quidē partē eiusdem sume
in Jerusalem dans. reliquam veto in Gazera postq̄ ibi de camelis et
alijs supra tactis nobis prouidi s̄set iuxta condictum et iuxta tenorem
cōventionis r̄c.

Item totus ille cōtractus in scriptis redactus sigillis dñi de Jerusale
et maioris calini in cancellaria fuit signatus et inunitus. et tamē vt fie
ri solet a paganis illis male seruatus. **Exposuimus** autem pro littera
sic sigillata duos ducatos.

Id etiā diligenter est aduertendū q̄ peregrini qui ad sanctam volūnt
Katherinā p̄ficisci. si absq; alioꝝ cōfratru suoz offensa qui redire et res
patriare decreuerint fieri potest. nō debent eis comitiuā p̄stare ab Jeru
salem vsq; Joppen siue Japha sicut aliquādo peregrini facere consue
uerūt. cōfratres suos vsq; ad galeas demuo ex amore cōducendo. **Quod**
idcirco dissuadetur ne fiat. qz cū peregrini multis sepe afficiātur iniur
ijs et molestijs ā paganis. cōtingit nonnūq; q̄ ipsi se vlcisci et vindicare
quērentes vbi possunt. anteq; in galeas reuertātur insultum aliquē fa
ciūt paganos inuadendo et quādoq; vulnerando r̄c. et ita cursim gas
leas intrando r̄c. **Cui⁹** rei gratia ipsi infideles se vlciscuntur in peregrī
nos remanentes. quādoq; etiā eos interficiendo. **Unde** cōsultius vide
tur q̄ remanentes peregrini rogatos faciāt recedentes quaten⁹ propter
deum et eoz salutem patientiā seruent. et nusq; vltionem sumāt de pas
ganis. ne dum ipsi recedentes euaserint remanētes periclitentur vt sepe
numero compertū est factum fuisse.

Que igitur. xxij. Julij que erat festum sancte marie magdalene
cōperegrini fratres nostri Jerosolimā exētes ad galeas reuer
tebantur que in portu Joppeni eoz reditū expectabant. **Nos**
vero videlicet decem et octo ex omni illa multitudine. deuotione et de
siderio affecti sanctā visitandi Katherinā in monte Synay. aliaq; loca
p̄lustrandi. remansimus Jerosolimis. xxxiiij. diebus. vehēmentē estū
et intensum solis calore metūentes. qui nos iter illud grane p̄ desertū
tunc arripere prohibebat. **Illis** autē diebus intermedijs crebro et sepe
numero sancta visitauimus loca in Jerusalem et circūquaq;.

Sunt autē nomina eoz qui remanserunt et ad sanctā Katherinā simul
preperūt ista. **Que** vtinā atq; vtinam sunt scripta in libro vite.

Dominus Johannes Comes de Solms dñs in Myntzenberg. omni
bus quidem etate iunior. sed animo non minimus. et nobilitate nulli
alioꝝ secundū. imo omnibus p̄clarior priorq;.

Dñs Bernhardus de Breydenbach tūc quidē camerari⁹ nūc vero etiā
decan⁹ sacre metropo. ecclesie mogūciū. hui⁹ opis auctor principalis.

Dominus **P**hilippus de Bicken miles.
 Cum hijs erat inter ceteros eorum familiares pictor ille artificiosus et
 subtilis **E**rhardus rewich de Traiecto inferiori qui omnia loca in hoc
 opere depicta docta manu effigiauit
Dñs Maximinus cognomento sinasmus de **R**oppeltsteyn et dñs in
Dñs **V**ernandus de mernawe baro **H**oinecke.
Dñs **C**aspar de bülach miles.
Dñs **G**eorgius mary miles. **D**ñs **N**icolaus dictus maior in furt mil-
 les. Cum quibus p̄ter alios eis seruientes. erant etiā dño fratres mino-
 res **P**aulus et **t**homas multarū linguarū periti.
Dñs **H**enricus de schawenberg miles.
Dñs **C**aspar de Sientl miles.
Dñs **S**igismundus de marßbach miles.
Dñs **P**etrus velsch miles.
Dñs **J**ohānes lazinus archidiaconus et canonicus ecclesie trāssilua-
 niensis in vngaria. **P**ater **F**elix fabri de ordine p̄dicatoꝝ. sacre pagi-
 ne lector **V**lmensis et p̄dicatoꝝ egregius. qui etiam antea in sancta fuit
 terra. multa expertus.

De itaq; xviii. Augusti. que erat festū sancti **B**artholomei
 apostoli rebus omnibus p̄ desertū nobis necessarijs disposi-
 tis. hora vesperarū sanctā exiimus ciuitatē **J**erosolimā. et
 cunctā ferentes supellectilem nostrā in asinis. in **B**ethlehem
 post solis puenimus occasum. **I**n quātis autē fuerimus angustijs ins-
 ter viā istam parua faciendū propter insidias paganorū et laborē habi-
 tum cū vino qđ nos ducebamus. silere malo qđ recitare. bono respectu.
Mansimus autē biduo in **B**ethlehem et omnia sancta visitauim⁹ loca.
 de quibus supra mentio est facta. **D**ie autē illucescente. xvij. Augusti
 exeūtes de **B**ethlehem inclinata iam die in veterem venimus ciuitatem
Ebron. vbi etiā sancta accessimus loca. spelincā scz duplicem. et agrū
 damascenū. et reliqua supra memorata. **P**resertim autē monasterium
 sancti **G**eorgij qđ greci monachi inhabitant intrauim⁹. in quo et ca-
 rthēna est eius dem martiris almi. habens anulos. xxxix. quā sarraceni
 multū venerantur et circūponūt collis eorū qui a demonijs vexantur
 et freneticis qui ex eius contactu statim liberantur. quā et nos nostris
 apposim⁹ collis exēplo sarracenoꝝ prouocati. qui itidem ante nos
 faciebāt. **I**llic prope vestigia equi sancti ipi⁹ **G**eorgij manifeste et clā-
 re adhuc videntur terre impressa vbi quondam equitauit. de qua terra
 paululū asportauim⁹ nobiscū.

In crastino vero id est. xviii. Augusti mane ante lucem egressi tota
 ambulauim⁹ die vsq; post solis occasum vsq; ad locū quēndā vbi ins-
 uenta solitaria et grandi quadā domo nocte eadem mansim⁹ in illa.
Ibi terminatur montana et incipit planicies fructifera satis amena.
Faciendo iter illud trāsiuimus secus quoddā castellum qđ ad sanctū

Samuelem nūcupatur. Inde ad sinistram est opidum sancti Abrahe
dictū. vbi et hospitale quoddam est insigne sub ditione sarracenōū ex
quo omnibus aduentantibus et elemosinā petentibus quarūcūq; etiā
nationū vel sectarū hominibus panis p̄betur et oleū cum aliquo pul-
mentario ꝛc. Ibi per singulos dies mille ducenti panes coquuntur qui
pauperibus erogantur. Expense autē que p̄ annū in huiusmodi elemo-
sinas ibidem sunt ad .xxiij. milia ducatorū cōmuniter ascendunt

Que altera id est .xxix. Augusti que fuit de collationis sancti Jo-
hannis mane surgentes p̄fisciscebamus in Gazeram ciuitatem
et venimus ad eā paulo post meridiem. nec tamen intrauimus
donec ad uesperasceret. cōsilio ipsius Trutzelnām acquiescentes. qui id
nobis dissuasit ne forte dñs eiusdem ciuitatis vina nobis surriperet ut
sepe antea fecit peregrinis. Inter p̄gendū illa die ad multas venimus
cisternas ex quibus magno cum labore sarraceni haustas aquas porri-
gunt peregrinis propter deū. Juxta hāc ciuitatē Gazeram in ingressu
ficulneam quandā vidimus mire magnitudinis. p̄sertim in latū. que
septies in anno p̄ducit ficus. et dicitur ficus pharaonis. Itaq; cum
sol occidisset ingressi sumus ciuitatē cū sarcinulis nostris. et cum ma-
gna difficultate domū inuenimus in qua manere oportune possemus.
Domus enim cōsuetā peregrinoꝝ fuit nimis angusta pro tanta homi-
num et bestiarū multitudine capiēda. Tandem in curiā quandā for-
didam et plenā lateribus ex luto cōfectis detrusi. nocte illa et sequenti-
bus omnibus dormiūimus sub diuo in terra. Ibiq; māsimus. .xij. dies
bus. tedio maximo. egritudinibusq; grauib; affecti. quia malis aer
est ibi. fallacijs quoq; dolis atq; fraudibus a Calino nostro et alijs in-
fidelibus multipharie fuimus circūuenti et vexati. de quibus longum
esset scribere p̄ singula. Est autem Gazerā ciuitas duplo maior et am-
plior in circūferentia q̄ Jerosolima. sed impar ei in edificioꝝ structura
Et distat ad duo dūtayat miliaria yralica a mari. Eratq; quondā me-
tropolis philistinōꝝ Gaza dicta. de q̄ habetur Judicū. .xvi. q̄ sampson
ibi ad mulierem ingressus quā adamauerat cū id p̄crebūisset apud phi-
listym. circūdederūt eum positis custodibus et insidijs. ut exente ma-
ne occiderent. Sed sampson nocte cōsurgens media. ap̄p̄hendit ambas
fores porte cum postibus suis et sera. impositasq; humeris portauit ad
verticem montis qui respicit hebron. Postea idem delisus p̄ dalidā quā
adamauit q̄ habitabat in valle soareth. captus. et erūtis sibi oculis dus-
ctus fuit in hanc ciuitatē vbi cum philistei vinctū cathenis et clausū in
carcere molere fecerūt. Tandem adductus corā principibus philistym
et omni frequentia ut luderet. inuocato deo suo. ap̄p̄hendit ambas co-
lumnas quibus domus omnis imminebat in qua agebāt cōiunia pro
eius captione. Alterā dextra alterā leua tenens. et cōcussit eas adeo for-
titer q̄ domus cecidit sup omnes principes et ceterā multitudinem que
ibi erat. Nā de tecto et solaris circiter tria milia hominū vtriusq; sexus

spectabant ludentem sampson. et ita multo plures interfecit moriens
q̄ ante viuis occiderat. Domus autem illa templum dagon erat. cui⁹
adhuc hodie ibi cernitur ruine.

De tandem. ix. septembris extra ciuitatem secessimus in campū
vbi cameli stabant. xxiiij. nobis p trutzelnannu dispositi. qui et
tunc a nobis recedens Ierosolimā repedabat. calino minoru in locum
suū subrogato. qui deinceps nos duceret reduceretq̄ iuxta cōdictū.

De vero. x. septembris de campo illō nos mouentes. p planici-
es pcessimus. habentes mare magnū ad dexterā. et terra sanctā
ad sinistram. contra nos vero ad plagam meridionalem deser-
tum magnū et vastam solitudinem in quā conabamur. Peruenientes
autē iuxta quāndā villulam lebhem dictā. ad vñū miliare de Gazera.
ibi nocte māsimus illa propter infirmos nostros. qui lento gradu ince-
debant si visq̄ tentorijs discurrimus p regionē ad colligendū pauca
ligna. Neq̄ enim sunt illis in locis nisi arbustule aride. quas radicibus
euellentes cōportauim⁹ in fomentū ignis pro coctōne ꝛc. Est quīdem
in loco illo puteus magnus et altus sed aquis vacuus. de quo dicūt lea-
tam virginem cū puero ihesu et ioseph dum in egiptū fugerent aquas
hausisse et ibi pnoctasse. **U**nde mane crastino. id est. xj. septembris
surgentes transiimus p sabulosam planiciem adeo spaciosam q̄ non
vidimus eius finem nisi ab occidente vbi mari magno cingebatur. tan-
dem in regionē quāndā venim⁹. que lingua arabica Cawartha appels-
latur. sed latina cadēs. Ibi in cliuo cuiusdam arenosi monticuli fixis
tentorijs mansimus. dispersi iterū in regionem pro lignis colligendis
vt prius. et afferebatur nobis aqua in vtribus a longe. q̄ nausee et abho-
minationi nobis q̄ refrigerio magis erat propter ei⁹ corruptionem in
vtribus. Eadem nocte pluuia parua habuim⁹. que tamen rarissima est
in locis illis. Porro inter procedendū terra magis ac magis deserta fie-
ri et hominibus inhabitabilis incipiebat. Nam et ipa eadem die in ve-
rum deuenimus desertum. in quo nūquā habitauit homo. nec moratus
est filius hominis. vbi terra nec arari potest nec fert. per quā progredi-
endo non villam nō ciuitatem non opidum. ymmo nec domū aut tu-
guriū vidimus. non agros nō vineas. non ortos nō arbores. nō nemo-
ra aut siluas. sed terrā solis ardoribus adustam. sterilem penitus et in-
fructuosam. torrentibus. collibus et montibus habundantē. qui horro-
ris speciem. et mortis imaginem presferūt. Vidimus sepemūmero p de-
sertum quasi fumū maximū quem ab ignibus ascendere putabamus.
sed in dies experiebamur hunc pulueris et arene tenuis et subtilis. que
a vento mouebatur esse eleuationē. Nam et inde plerūq̄ monticuli sūt
et vbi hodie via est plana. cras monte collecto. ex arena vi ventoz agi-
tata. mons est et locus inuis factus. Ita pedetentim pficiscendo ve-
nimus. xij. die septembris in locū dictū Gayon. vbi in torrente lato de
sōlo albissimo fiximus papiliones. nec alia nobis erat aqua nisi in

utribus corrupta. nec panes alij nisi papimates sine biscotib. nec ligna
pro igne nisi radices herbarū. et omnia que de Gazera recentia tulim?
defecerant. Eodem sero arabes nostros vidimus subcinericios coquere
panes. **Q**ursus die. viij. septembris in torrentem magnū incidimus.
ab utroq; latere montibus cunctū. quem Arabes nominant wadalat.
vbi colo quintidā in copia magna reperimus.

Sequenti die que fuit. xiiij. septembris vastiorem solitudinem q̄ heri
et nudiusfertius intrauimus. vbi deinceps nec homines nec bestias vi-
dimus aut aues. nisi dumtaxat strutiones qui moratur in deserto. ves-
nimusq; intra altissima montana et sterilissima nō nisi limpidissimis
et abruptissimis petris coagulata. in loco arenoso magare dicto tento-
ria figentes. montes vero pro sui singulari vastitate arabice gebelhel
nūcipantur.

Porro die. xv. in desertum rigidissimū et frigidissimū cōtra morem oris
entaliū regionū venientes. mansimus in loco vbi gleba erat albissima
et petre quasi creta. zabulum vero quasi calx postq; exstinguitur. et vo-
catur. locus ille arabice mynscheue.

In crastino id est die. xvi. septembris processimus p̄ regionē nimis ri-
gidam et latissimā que cōtra orientē finem nō habet quā eques trāsiens
non potest in duobus mensibus venire (vt ferebatur) vbi hominum sic
habitatio. nec tamen illa inuenta finis est illi? deserti. estimaturq; a nō
nullis q̄ sit pars torride zone que duret vsq; ad paradysum terrestrem.
die illa in extremitatibus eius ambulantes venimus in alherock.

Die vero sequenti. id est. xvij. septembris in mesmar ad radices mōtis
eminentissimi quē nominant calab qui artificialiter videbatur factus.
Indē recedentes die. xviii. septembris pambulata terra salisuginis vbi
ros. montes. valles. saxa et arena instar salis sunt. venimus in torrentem
quē aq̄osum dicebant sed non erat.

Die vero. xix. septembris in montana venimus quibus alonge vidis-
mūs montem dei oreb. et Synai ad lenā. ad dexterā vero mare rubrū.
Nam distabat a nobis adhuc quatuor dietis. Ibi facta collatione de-
scendimus pedites propter pruptas petras et saltus precipites. viā val-
de periculosam. et mansimus in loco qui dicitur Kamathym per diem
vnam et noctem propter infirmos in cauernis suspendentibus petris
latitantes. nec erat ibi aq̄ta nec arbores aut virgulta.

In crastino. id est. xx. septembris diluculo surgentes montana asperri-
ma ingrediebamur. vbi nichil nisi arbores quedam valde spinose erant
que tūc temporis florentes locū optimo replebant odore vnde quasi re-
creabamur. Dicūt quidā. de illis spinis dñicam coronā plexam fuisse.
et ideo de illis assumpsimus nobiscū. Porro montes illi ex vtraq; pre-
vallis nō modo steriles erant sed et petrosi et stopulosi supra modū.
mixtim coloris rubei et nigri et videbatur saxa in solis refulgencia q̄st
essent oleo inūcta. Ibi grandem bestiam vidimus. maiorem cameleo. et

assererat calmus noster eam esse unicornem. Ibi etiā pastorē prospexi-
mus minante gregem per crepidinem montis qđ mirabile fuit in ocu-
lis nostris. eo qđ diu hominem nō vidissemus aut bestia saltem domesti-
cam. Advesperascente die mansimus in loco dicto scholle.

Porro hos inter labores et viarū difficilimarū discrimina hanc solam
meritis haud dubiū beatissime virginis et martiris Katherine habuis-
mus consolationē qđ stellam quandā ceteris fulgentiorem post mediū
noctis semper in plaga vidimus exsurgere meridionali. quam stellam
sancte Katherine appellant. Hec supra montē Synai stans viā nobis
ante diem demonstrabat. et quādo cūqđ ab ea declinavim⁹ viam nostrā
prolongari habuimus indubitatum.

Tandem die. xxj. septembris cōtra meridiem. vallem quandā ingreſsi
montem sanctū Synai cūctis eminentiorē montibus in vertice mon-
tium vidimus eleuatū. in cuius aspectu gauisi fuimus ultra modū.
veruntamen longe adhuc a nobis aberat. neqđ ullam particulare des-
terminationem in eo cernere potuimus. sed dūta erat molem ipam vidi-
mus sub obscuram. Porro cū sol iam ad occasum vergeret. venim⁹ in
locū dictū abalharoc et est planicies magna. altis montibus vndiqđ
cincta. signāter a parte meridionali. et ibi tentoria fiximus et noctem
egimus illam. Dicitur autē qđ in illa planicie moyses custodiebat gre-
ges Jetro soceri sui. Et vidimus in petra cavaturā in qua dicitur ipe
vir sanctus sedisse frequenter et dormiuisse. De illo enim loco totā pote-
rat planiciem facile pspicere et creditū sibi gregem. Credendū est etiam
qđ domus et habitatio Jetro sacerdotis Madian et templum ydoli sui
non longe a campo illo distabat. Posuim⁹ autē tentoria nostra cōtra
viam que ducit inter altos montes p vallem ad interiora deserti p quā
Moyses suos minabat greges ad montē Synai. per quā et nos trasit-
turi in crastinū eramus.

Alterā die que est. xxij. septembris valde mane surgentes ad interiora
deserti p̄fiscēbamur per vallem abruptissimis petris clausam. et ve-
nimus ad aliam planiciem arenosam de ruffa arena sicut et montes ru-
beti erāt in regione illa. Erat autem planicies illa lata et vallis longa
attingens radices sancti montis Synai. et in hac valle creduntur filij
jstabel habitasse et p tribus et familias suas tabernacula fixisse illo tē-
pore quo moyses cū dño in monte loquebatur. Vidimus etiā locū emi-
nentem supra petrā in modū cathedre pdicantis. In quo dicitur moy-
ses legem postmodū promulgasse. Cum autem vallem illam ascende-
remus adheſerūt nobis multi arabes nobiscū ad locum ad quē festinas-
uimus properantes. nec aliquid a nobis exegerūt. Igitur cū ad radis-
ces altissimorū montū per latam vallem cōtra austrū viam facerem⁹.
cōuertimus nos ad quandā vallem angustā et pfundam. saxosam et
asperam. eamqđ intrauimus lento gradu. eo qđ via mala esset maiorē in
modū. In p̄cessu vero monasteriū ante nos habuim⁹ sancte Katherine

in radice montis Synai situm. ad cuius conspectum ingenti gaudio et
ultra quod credi potest leticia magna fuimus affecti. Quoniam multis iam
emensis diebus domum vel habitationem hominum non vidimus ullam.
et nunc exoptatum pridem nostre peregrinationis terminum ad quem. sub
oculis habebamus.

Itaque monasterium ingressi et a monachis caritative suscepti cunctam no-
stram suppellectilem et sarcinas universas ad cellas intulimus nobis as-
signatas. Quorum ad audiendam missam in capellam festinavimus. Las-
tinorum eo quod nondum hora esset meridiana. Reliquam illius diei partem in
monasterio exegimus quieti operam necessariam indulgentes. Sed neque
in crastino. id est. xxvij. septembris motes sanctos Oreb et Synai ascen-
dere volebamus propter infirmos et valitudinarios. qui ex labore ite-
neris nimium adhuc erant fatigati.

Porro die. xxviii. septembris ante lucem monasterium egressi. acceptis
victualibus que per biduum sufficerent montem sanctum Oreb ascende-
re conabamur. Conscendentibus ergo nobis preceps fons ille viuis
nobis mox obuius fuit. qui ab initio ibi miraculose emanavit. ex caus-
sa quam infra dicam. et procedentes per montis crepidinem viam asperi-
mam atque oppido saxosam. venimus ad capellam que beate Marie tis-
tulo venerabilis habetur. in memoriam subscribere rei quondam fundata.

Quodam namque tempore serpentes. vipere. buffones. et alia animalia
venenosa adeo in monasterio et per eius circuitum multiplicata increue-
runt quod monachi hac necessitate compulsi locum penitus deserere decreverunt.
Verum communi prius ordinata processione ipsi monachi montem sanctum
ascendere et locis illis valedicere statuerunt antea quam cum rebus suis inde
migrarent. Quo facto cum in eum locum tristes mestique redissent ubi ho-
die dicta capella est sita. ecce virgo gloriosa mater domini dulcissima eis ne-
a loco tam sancto discedere precepit. securitateque pollicita mox dispa-
ruit. Monachi vero metuentes ne forte fantasma esset quod viderant. deum
deuotius exorauerunt ut si vera fuisset apparitio id aliquo eis signo da-
to ostendere dignaretur. Mox eis orantibus fons viuis desub pedibus
eorum emanans. ipsos maiorem in modum letificauit. qui usque hodie us-
giter scaturiens ascendentibus montem illum siue descendentibus multe
est consolatio. Sed et vermes venenosi non modo procul inde ausu-
gerunt sed usque in hodiernam diem nequeunt appropinquare loco eidem.

Ab illo loco ascendentes multo cum labore ad arcum venimus lapideum.
qui ab vno latere crepidinis usque in aliud tensus in modum porte curva-
tur. Certaque didicimus narratione quod nullus indeorum hanc potest ingre-
di portam. et hoc pluribus fertur probatum.

Demum in summitate illius montis puenientes in quandam quasi pla-
nitiem deuenimus unde mons oreb sine alterius cuiuscumque montis con-
glutinatione in altum erigebatur. Nam inferiores montes omnes sibi
coherent. In ipsius montis oreb pede capellam reperimus sancti Helie.

Jo. B.

16

quam et per ostium quoddam ingressi sumus. Sunt autem tres capite
vno muro in ambitu clauise et ostio vno. Prima est sancte marie. scilicet
sancti helisei. tertia sancti helie. et in qualibet earum est indulgentia septem
mensium totidem carnis. In hunc locum zelosissimus ipse domini vates helias
se recepit. postquam memorabile illud pegit facinus de consuetudine propheta-
tarum baal. et interfectione eorum qui erant numero quadringenti quinqua-
ginta viri. quos comicos et comprehensos duxit ad torrentem cyson. et ibi
eos occidit ad unum. ut diffuse habetur tertijs regum. xviii. capitulo. Quo
comperito et cognito jezabel nequissima mulier. dixit per misericordiam ad heliam.
hec faciant michi dii et hec addant nisi hac hora cras posuero animam tuam
sicut animam unius ex illis. Timuit ergo helias et abiens in desertum proie-
cit se subter vnam iuniperum. petiuitque anime sue ut moreretur. Cumque ob-
dormisset in vmbra iuniperi. Ecce angelus domini tetigit eum dixitque illi
Surge et comede. Respexit et ecce ad caput suum subcinericius panis et
vas aque. Comedit ergo et bibit. et rursus obdormiuit. Rursusque an-
gelus domini secundo tetigit eum dixitque. Surge comede. gravis enim tibi res-
tat via. Qui surgens comedit et bibit. et ambulauit in fortitudine cibi
illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad mortem dei
ore. Cumque venisset illuc mansit in spelunca illa de qua hic dicitur. et ecce
sermo domini ad eum dicens. Quid hic agis helia? At ille respondit. Zelo ze-
latus sum pro domino deo exercituum. quia dereliquerunt pactum domini filij israel
Altaria tua destruxerunt. et prophetas tuos occiderunt et derelictus sum
ego solus. et querunt animam meam ut auferant eam. etc. Ibi etiam in ostio
spelunce stans vidit dominum in sibilis aure tenuis et accepit ab eo in man-
datis ut vngeret prophetam pro se helizeum filium Saphat. ut habetur tertijs
Regum. xix. capitulo. Ab hoc ergo loco sancto preceps ascendentes ve-
nimus ad grande petram de morte abscisam que in via fertur cecidisse dum
helias in verticem montis ascendere vellent. significans ipsum prophetam in
iudeam prius redire debere. et heliseum loco sui consecrare ut iam dictum
est. Inde rursus in summitate quandam venimus montis eiusdem. vbi
in petra voragine illam vidimus miraculose factam. in qua Moyses
iussu dei se recepit dum posteriora eius vidit. Optauerat equidem videre fa-
ciem eius dicens. si inueni gratiam coram te. ostende michi gloriam tuam. ad
que deus. Ego inquit ostendam tibi omne bonum etc. Rursusque non potes-
tis aut videre faciem meam non enim videbit me homo et viuet. ecce inquit
est locus apud me et stabis super petram. cumque pertransibit gloria mea ponam
te in foramen petre. et protegam te dextera mea donec transeam. tollamque
manum meam et videbis posteriora mea. faciem autem meam videre non poteris.
ut habetur Exodi. xxxiii. In ipsam voragine licet artam et strictam
in qua moyses tunc stetit recuruis. peregrini se immittere solent ex de-
uotione. Inde in cacumen sanctissimi montis orebuenimus Ibi par-
ua quedam et pulchra est edificata capella ferreo ostio firmiter clausa.
statque in eo loco vbi sanctus propheta Moyses decalogum in duabus

tabulis lapideis digito dei exarata accepit. stans cum domino solus super verticem montis Synai. de quo ita habetur Exodi. xxxiii. Ascendit moyses in montem synai sicut ei preceperat deus. portans secum duas tabulas quas perciderat instar priorum. Cumque descendisset dominus per nubem. stetit moyses coram eo invocans nomen domini. quo transiente festinus moyses catus est pronus in terram. et adorans ait. Dominator domine deus misericors et clemens. patiens et multe misericordie ac verus. qui custodis misericordiam in milia. qui auferis iniquitatem et scelera atque peccata. nullusque apud te per se innocens est. qui reddis iniquitatem patrum in filiis ac nepotibus in tertia et quarta progeme etc. Fuit ergo ibi vir sanctissimus moyses cum domino. xl. dies et. xl. noctes. panem non comedens et aquam non bibens. Cumque descendisset de monte Synai. tenebat duas tabulas testimonij. et ignorabat quod cornuta esset facies sua ex consorcio sermonis dei. quod videntes Aaron et filij israel. timentur prope accedere. unde et posuit velamen super faciem suam quando loquebatur ad eos ut habetur ibidem.

Hanc capellam aperiente nobis fratre qui de monasterio nobiscum ascenderat. discalciatis nudisque pedibus pro reverentia loci intravimus. nosque ut iustum erat devotius prostravimus in terram. et locum illum in quo moyses legem de manu accepit duobus signatis lapidibus reverenter deosculabamur. Ad latus dicte capelle spacio. xv. passuum est spelunca quam et ingressi sumus. in qua Moyses ieiunavit. xl. diebus et. xl. noctibus ut legem domini accipere mereretur. supra illam vero iam dictam speluncam est quedam muschlea ad quam quotidie confluit peregrini arabes et saraceni ob honorem moysi quem valde venerant. asseruntque magnam fuisse prophetam. Grandis insuper est ibi cisterna bona continens aquam et frigidam atque sanam valde. de qua dicit moyses aquam hausisse. unde et fons moysi appellatur. Per circuitum grandes ibi apparent muroz tunne. et creditur ibi olim monasterium fuisse. Habet mons iste hoc singulare. quod rotundus sursum protenditur. nec alijs montibus codependet. nec tamen omnibus altior est. sed omnibus singularior et ascensu difficilior. Sunt enim a monasterio in eius usque summitate circiter septem milia graduum. demptis locis in quibus rectis passibus ascenditur. et non per gradus. Ex illo monte sancto mare rubrum prospeximus et sinum indicum ac brachium illud maris eiusdem in quo pharao persequens filios israel fuit submersus. In ipsa capella est plenaria omnium peccatorum remissio. ex qua egressi consederunt fecimus collationem. ut ad residuos labores essemus expeditiores.

Expleta collatione paululumque recreati descendimus de monte contra occidentem propeceps viam periculosam. terribilem. et saltuosam valde tandemque venimus ad monasterium ad. xl. sanctos nuncupatum. ubi modica facta pausatione montem Synai per viam adhuc longe asperiorum et duriorum ascendimus per inuias crepidines. per stopulos pruptos. per petras suppendentes. per horribiles saltus. perque precipites cliuos. per intensissimos desuper solis ardores. hoc vero solum habuimus refrigerium. quod

duos in tali ascensu fontes reperimus aquam frigidam continentes
vnde refocillabamur.

Norro cū iam pene in cacumen venissemus. reperimus collum montis
adeo tortuosum ac longū q̄ obstupum. nec alia erat nobis via. itaq̄
p̄ stōpulos nos sursum traximus. Atq̄ multos post labores et sudor
res in summitate montis puenimus. erat autem dies. xxx. septembris.
Igitur ad locū illum sanctissimū accedentes in quē angeli gloriose vir
ginis et martiris Katherine corpus ex Alexandria detulerunt. in quo
etiā loco p̄ trecentos iacuit annos sub angelicis excubijs. donec scilicet
cuiusdam abbati fuit reuelatū. vt corpus sacrum inde tollens ad mona
sterium vbi iam est transferret. cū ingenti leticia et exultatione atq̄ des
uotione nos ibidem prostrauim. ipm̄ deo sculantes. ymmo nos totos
in locū sacri corpusculi inticentes. eidem corpora nostra cōmensurauis
mus. **E**st autem locus ille talis dispositionis. Mons Oreb et mons
alle Synai suis cacuminibus p̄ grande distinguuntur interuallum. sed
radicibus cōiunguntur. At in eoz̄ medio p̄satum monasteriū. v̄. sancto
riū est collocatū. Verū cacumen montis Synai vbi virgo beata Ka
therina vt dictū est fuit deportata manibus angelicis. multum excedit
cacumen montis oreb. sed et cūcta montiū cacumina per circuitū eius.
In summitate autē illius saxosa quedam exstat planicies. impressio
nem habens corporis humani nō ferro inscisam nec arte aliqua factā.
sed ipsa solidissima petra in modū cere mollis se prebuit ad contactum
corporis sacri formabilem. Sunt et ibidem ex vtroq̄ latere sepulcri
alie quedā impressiones. signa angelice custodie p̄ferentes. qui ab hōc
sacro corpusculo creduntur nūquā discessisse. In hōc vt dixi loco supra
q̄ credi potest gaudio afficiebamur. p̄ eo q̄ in extremo nostre longissi
me et laboriose peregrinationis. atq̄ sumptuose termino constitui. nil
nobis restare noueramus. nisi q̄ ad patrum solum faciē nostrā (deo
propicio aliquando peruenturi) conuerteremur. Finita ergo oratio
ne. iocundam ibi fecimus collationē comedentes et bibentes que apud
nos erant. deo et virgini sacre iocundissimas gratias persoluentes. In
de circumiacentes perspeximus regiones. et longe lateq̄ terram contē
plabamur. Videbatur autem nobis q̄ dēpto deserto per quod venim.
vndiq̄ rubro concluderemur mari. Adeo parum videbatur a nobis di
stare. tribus videlicet leucis solum. cū tamen et veritate duorum distet
spacio itinereq̄ dierū. In ipso autē mari rubro plerasq̄ vidimus insu
las steriles et desertas. sed et vltra eiusdem maris rubri brachiū. altissi
ma illa mōtana a longe prospeximus in Tebayda regione. vbi sanctus
Paulus. Anthonius et reliqui plurimi patres heremiticā vitā duxere
Ibi etiam videtur nominatissimus ille maris rubri portus Thez ap
pellatus. vbi omnes naues speciebus onuste aromaticis. ex India ves
nientes applicant. Inde Alexandriam et inde venecias pergentes:

Unde in nostras et alias partes deferuntur. Ibi etiam desertum Belin
et Sur vidimus. vbi moyses cum filijs israhel transito mari rubro. ca
stra primū metabantur. Inde ad radicem montis hui⁹ sancti applicā
tes. vbi et maiorem partē xl. annorū quibus in solitudine vagabantur
exegerunt. Insup in regione que erat inter mare rubrū et montē Sy
nai locus nobis demonstrabatur. in quo sanctorū virorū monasteriū fer
tur esse. qd̄ modernis temporibus nemo potest inuenire. quāuis campa
narum pulsus ad omnes horas canonicas ibi quotidie audiatur. dixe
runt tamen quidam arabes se in eo fuisse. sed moy vt exierunt viam et
monasteriū pdidisse. Nonnulli etiam ex fratribus monasterij sancte ka
therine conati sunt illud exquirere. qui dicunt se sonum quidem audia
uisse campanarū. sed monasteriū ipm minime inuenisse. Ex illo etiam
loco ortum vidimus amenissimū arboribus fructiferis consitū. et p̄ser
tim dactylis copiosum. qui est fratrum iporū dicti monasterij sancte ka
therine. Ex hoc etiā loco eminenti Phasga mons maximus videtur.
Phasga autem mons est maximus cōtinens in se multos particula
res montes. Nam in hoc monte sunt Abarim et Nebo. qui sunt colles
super quos ascendit moyses vt videret terminos terre promissionis an
teq̄ moreretur et in valle eiusdem montis in campestribus Moab. sep
ulture traderetur. vt patet Numeri. xxxvij. et Deutronomij vltimo.
Hic mons fuit in finibus moabitarum et amonitarū. diuidens terrā
eorum a terra amorreorū. quā postea possederunt Ruben et gad. et di
midia tribus manasse vt patet Deutronomij tercio. Radices vero isti⁹
montis. tangunt mare rubrū quod est mare salissimum sicut dicitur
Deutronomij tercio tam in textu q̄ in glosa. Unde isti montes diuis
debant terram quam inhabitauerūt moabite et etiam amonite a terra
quā in possessionem receperunt israhelite. vnde vsq̄ ad verticem eius
dem montis peruenit moyses. et ex illo loco totā terram promissionis
fuit contemplatus. Ibiq̄ mortuus est. et in valle eiusdem montis vbi
fuerūt campestria moab sepultus est. et vsq̄ hodie occultatus. Sup istū
montē Phasga ascendit Balaam ariolus cum balach rege moabitarū.
vt malediceret populo israhelico. cui⁹ maledictionē dñs conuertit in
benedictionem. vt habetur Numeri. xxxiij. Ex quo patet q̄ mons ille
fuit mons diuisionis. quia terminos malorū a bonorū terminis diuides
bat. Benedictionis vero quā dñs per balaam propheta benedictio
nem populo israhelico coferebat.

Item mons speculationis quia inde moyses terre promissionis termi
nos preiudabat.

¶ Quolito hōre vnus spacio. descendimus per viam qua ascenderas
mus. et ad fontem accessim⁹ sancte katherine. vbi etiā virgūlas excidim⁹
mus quas dicūt esse eiusdē speciei cui⁹ erat rubus in quo dñs apparuit

F. 5

Phasga.

F. 6

moysi. quas etiam valere afferunt et prodesse valde morbum patientis
bus caducum. dum eas secū ferunt. Post multū tandē laborem habitū.
deuenimus ad monasteriū. xl. sanctorū vbi et nocte illa quieuius.

Hoc monasteriū olim monachis habūdabat viris sanctis. quodā autē
tempore irruentibus in eos paganus de thō. xl. ex eis monachi marti-
rio vitam finiūere gladij animaduersione. qui et ibidem sunt sepultri.
vnde etiā ad. xl. sanctos nūcupatur. Jam vero duo dūtaxat monachi
ex monasterio sancte Katherine illac ponūtur. multas crebro inquietu-
dines et molestias ab arabibus sustinentes. **O**mnia illius monaste-
rii edificia ex luto et arūdinibus constant. sola ecclesia dempta. et mu-
ro monasteriū cingente. Habetq; ortum annexū amenū satis et lon-
gum p̄ descensum vallis. sed nō multū latum. **O**liuis. amigdalis. ficu-
bus et alijs arboribus habundantē. propter qđ magnos habuerūt pro-
uentus olim monachi sancte Katherine ex orto illo. sed p̄ locustas et bru-
cos ab aliquot annis omnia sunt vastata et cōsumpta. **I**n eodem orto
est parua quedā capella in spelunca in qua sanctus onoffrius anacho-
riticā vitam fertur duxisse. vt in eius legenda habetur. **I**n p̄fato mo-
nasterio cibo refecti et potu. reptisq; camelis nostris iuxta maceriā di-
cti orti descendimus in vallem. vt girando montē dei oreb in monaste-
rium sancte Katherine reuerteremur. **I**nuenimusq; ad radices montis
petrā oreb. vbi moyses percussit virga bis silicem. et egressē sunt aque lar-
gissime in duodecim locis petre. iuxta numerū duodecim tribuū Isra-
hel. **E**st autē petra illa singularis. nulli coherens monti. sed propriū fa-
ciens coagulum. in maioris miraculi signū. **E**a sup̄ re multa habentur
Numeri. xx. capitulo. vbi inter cetera ita dicitur. **C**ū venissent filij Isra-
hel in desertū Syn. et populis maneret in cades. indigeretq; aqua coie-
rūt aduersus Aaron et moysen. ac versi in seditionē dixerūt. cur edu-
xistis ecclesiā dñi in solitudinē. vt et nos et nostra iumenta moriamur.
Quiare nos fecistis ascendere de egipto. et adduxistis in locū istū pesti-
mum quī feri non potest. nec ficum gignit nec vineas nec malagrana-
ta. **I**nsuper et aquam nō habet ad bibendū. **T**andem ad p̄ces moysi et
aaron ait dñs. **T**olle virgam et congrega populum tu et aaron frater
tuus. et loquimini ad petrā coram eis. et illa dabit aquas. cuiq; edu-
xeris aquas de petra. bibet omnis multitudo et iumenta eius etc.

Inde paulatū p̄cedentes venimus iuxta locū illum vbi chore filius
ysaar. filij chaath. filij leui et dathan atq; abyron. filij eliab on quoq;
p̄heleph de filijs ruben surrexerūt contra Moysen. alij quoq; filiorum
Israēl dūcenti quinquaginta viri proceres synagoge. et qui tēpore cō-
ciliij per nomina vocabātur steterūt aduersum moysen et aaron. et dixe-
runt. **S**ufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorū est. et in ip̄is est
dñs. cur eleuamini sup̄ populū dñi. et multa hūc in modum. **T**andem
ait dñs ad moysen. **P**recipe vnīuerso populo vt sepetur a tabernaculis
chore dathan et Abyron. quo facto **D**athan et **A**byron egressi. stabant

in introitu papilionū suarū cū uxoribus et liberis et omni frequentia.
et ecce dirupta est terra sub pedibus eorū. et aperiens os suū deglutivit
eos cū tabernaculis suis et vniuersam substantiā eorū. descenderūtq;
vivi in infernū. operi humo et perierūt de medio multitudinis. sed et
ignis egressus a dño. interfecit ducentos quinquaginta viros qui offe-
rebant incensum vt habetur numeri. xvj. cap. Ibi quondā insigne fuit
monasteriū ad sanctos Cosmā et damianū appellatū. p̄ sanctū Anasta-
sium quondā fundatū. vbi hodie duo ex fratribus monasterij sancte ka-
therine manent. Estq; ibi ortus et vinea in eo loco vbi res iā dicta fuit
gesta. Inde non longe est fons ille de quo moyses dedit populo bibere
aquas maledictionis. ex quo potu multi filiorū israel mortui ibidem
sunt sepulti post vituli conflationē. Ibi de proximo est sepultura fra-
trum. vbi plus q̄. ix. milia descriptorū quiescūt corpora monachorum.
Ibi et vallis Tholās dicta. vbi desolatū quoddā est claustrū sancti jo-
hannis clumachi nuncupatū. Vbi et quedā spellunca est in qua quon-
dam sancti patres artam rigidāq; penitentiā egerūt. Unde in campū
venimus quendā satis latū. vbi iussit Moyses expectare filios israel
dum ascenderet ipse et josue minister eius in montē Synai ad deū. di-
cens senioribus. expectate hic donec reuertamur ad vos. habetis Aaron
et vr vobiscū. si quid natū fuerit questionis referetis ad eos vt habetur
Exodi. xviii. Itaq; circumto p̄ girum monte oreb. venimus in viam
vallēq; saxosam et strictā per quā in monasteriū sancte katherine res-
urrebamus.

Que .xvi. mensis septembris mane surgentes. omnes nos p̄ con-
fessiones et alias deuotiones p̄parauimus ad sacras reliquias
in p̄fato monasterio sancte katherine videndas. Igitur cogre-
gatis nobis omnibus in ecclesiam venit abbas monasterij cum mona-
chis suis. ad tumbā beatissime virginis katherine multis accensis cāde-
lis circūstantes suo more antiphonas quasdam in lingua greca decan-
tauerunt. Tandem cū difficultate tumba ipsa patefacta. accessit prior
abbas ipse et cum reuerentia deosculatus est sacrū virginis caput. diui-
ne vtiq; sapientie gazophilacium speciale. Pari modo omnes monachi
vnus post vnū faciebant. quos nos peregrini imitantes ex ordine se-
quēbamur. sacras reliquias deosculantes cū deuotione. etiā rebus no-
stris iocalibus easdem contingentes. De bombice autē in qua sacri cor-
poris membra quiescūt dedit abbas omnibus nobis paululū. quā acci-
pientes animo gratissimo. intinximus in lampadem que in capella
sancte marie de rubo pendet.

Porro tumba ipa est in dextera parte chori in eminentiori loco posita
de marmore candido et polito facta. in qua sacrum virginis caput
due manus. et quedam alia corporis membra recondita conseruantur.
Alia vero per mundū varijs sunt in ecclesijs dispersa.

Dehinc in eodem latere chori paruum est ostiolū per quod intratur

ad aliam quādam sanctissimam capellam que dicitur sancte marie de
rūbo. Ibi enim sub altari est locus vbi stetit rubus ardens qui non cor-
burebatur. ad quem dum moyses vellet accedere dictū est ei. Solue cal-
ciamētū de pedibus tuis et quod et nobis monachi in memoriam redu-
centes iusserunt ut itidem faceremus. quod et fecimus atque ita nudipedes
ingressi locum sanctū debita reuerētia deo sculati venerabamur. Et itaque
ibi plenaria peccatorū remissio sicut et circa tumbam sancte **Katherine**
Sunt preterea plures capelle per circuitū illius ecclesie in quibus magne
sunt indulgentie. puta in loco vbi iussit dñs moysi ut assumptis secum
Aaron Nadab et Abiu et septuaginta de senioribus israel ascenderet
in montem et alijs similibus. sed de hijs breuitatis amore silere malo
quā longū frustra texere sermonem. In duodecim etiā columnis ecclesie
plures sunt reliquie recōdite. et appense tabule. eorum sanctorū depicte
imaginibus quorū ibi reliquie conseruātur et quorū festiuitates per diū-
decim menses anni solemnisantur a grecis. Est etiam ibi capella que-
dam latinorū exilis satis et inornata. vbi sacerdotes nostri missas cele-
brantes laycos milites comunicauerūt. Est etiam ibi ecclesia quedam
sarracenorū siue muschlea satis lata et iuxta modū eorum pulchra. tur-
rim quandā habens annexam quam arabes et sarraceni illo venientes
frequentant. Nam et ipsi sanctā venerantur **Katherine**. et sepius eam
veniūt visitatū. Est aut dictū monasteriū sitū in valle inter medios
montes altissimos muro circūdatū. a iustiano imperatore primitus
fundatū. Estque primū monasteriū in greca natione ordinis illius. sunt
enim monachi de regula sancti **Basilij** sub ritu grecorū. Campanas nō
pulsant sed anulīs ereis sonitū faciūt pro conuocatione fratrum ad horas
canonicas. Multi sunt in eo monachi antiqui. paupes cellulas inhabi-
tantes et viles. factas ex luto. magnā quoque seruat asperitatē in vesti-
tu. et abstinentiā in victu. sunt tamen oēs proprietarij. manibus suis la-
borantes. emētes et vendentes. et limor ac cōtentio iugiter est inter eos.
forte in penā et vltionem sue inobedientie. quia ecclesie **Romane** nō sunt
subiecti. Ortū insignem et pulchrū varijs et multis cōstitū arboribus ha-
bent monasterio cōtiguū. et annexū. et fertur quod in eo ortu vitulus au-
reus per **Aaron** fuit cōflatū. Est etiā in eo lapis magnus et rotundus ad
quē dicitur moyses tabulas cōfregisse. in quibus lex digito dei fuit exarata
vbi cognouit populū ydolatrassē. Per ortū illum aqua decurrit male-
dictionis cognominata. de qua ad iussum moysi populus bibere inter-
bibendū actores criminis et rei ydolatrie agnoscebatur. In eodem orto
vidim⁹ in summitate montis quasi vitulū quēndā grandē lapideū in
supercilio montis stantē. et dixerūt nobis monachi quod nemo eundē vitulū
superius posset inuenire. licet inferius videat⁹. vnde nōnulli supsticiose
dicūt dyabolū vitulū cōflatilem illuc deportasse.
In hac valle in qua p̄statū est monasteriū atque etiā in alijs vallibus per
circuitum montis **Synai**. manna inuenitur in Augusto et septembri

dumtaxat quod monachi colligentes et Arabes aduentantibus vendunt peregrinis. Cadit autem versus diem in modum rosis et pruine. appendetque graminiibus guttatim. lapidibus quoque et folijs arborum. cumque colligitur in unum concurrit coagulatum sicut pice. et ad solem vel ignem resoluitur. Est autem gustatum sicut mel dulce. dentibus adhaerens comedentis. de eo multas comparauimus partes. sicut et de ligno illo de quo erat virga moysi sumpta. cum qua tanta fecit mirabilia in terra egypti in decem plagis. Porro in ipso monasterio grandis quedam est cisterna in petra incisa. aquis semper quasi miraculose habundans. Et dicunt monachi meritis Moysi illas se aquas habere. Inde omnia vasa nostra impleuimus ut per desertum aquas haberemus. quia iam tempus imminabat nostri recessus. Arabes frequenter iuxta dictum sunt monasterium. et mirum in modum ipsum grauatur. ita quod dietim abbas eiusdem monasterij. octoginta vel centum arabes in panibus et pultribus pascere cogitur. In eodem monasterio omnium nationum et sectarum persone recipiuntur ad ordinem. exceptis solis armenis et iacobitis. recepti autem more eorum viuere tenentur. et instituta seruare Grecorum.

De regressu de monte Synai versus Chayrum

De igitur xxvij. septembris illucescente rebus omnibus dispositis surreximus ante lucem ut recederemus. et ecce capitaneus arabum cum multis madianitis suis complicibus iura sua iniusta a nobis exigens diu nos retardauit. quod tandem placato pecunijs etiam camelarij nostri impedimento nobis fuere suis rixis et contentionibus quibus etiam ad votum suum conpescimus. profecti sumus in seruore solis in nomine xpi et sponse sue Katherine. transeuntes per uallem per quam et ueneramus. et nocte illa tentoria fiximus inter montana in loco sterili et arido. ubi uix pauculam inuenimus materiam pro ignis nutrimento.

In crastino diluculo inde descendentes uenimus in torrentem quendam delectabilem. petrosis montibus conclusum. arboribus tamen plenum. quo pertransito cum in locum quendam spaciosum uenissemus. onagros quosdam obuios nobis habuimus in decliua montis. Inde sole iam occidente in locum dictum Elphat uenimus ubi fixis tentorijs praestauimus. Eodem sero applicuerunt ad nos quidam sarraceni quatuor camelos oneratos pomis et piris cistis inclusis ducentes. Pater enim monasterij sancte Katherine per singulos annos in septembri mittere consuevit Soldano in Chayrum de fructibus qui per circuitum sancti montis Dreb et Synai crescunt quod munus eo gratius habet Soldanus quo ex locis illis sanctis sibi defertur. Inde suis caris communiticans amicus. Cum eisdem ergo Sarracenis per biduum sequens

proficiscentes p torrentes delectabiles sed steriles et desertos: quorum
aliqui de terra albissima sunt in regione dicta laceraa. circūdati altis
mōtibz in modum crete albescētibz. Tandem die prima octo
bris venimūs de deujs deserti ad regiā et tritam viam. qua a Gazerā
directe transitur in Chayrum. Est autem via illa bipertita. cuius pars
vna tendit de Chayro in Gazeram. alia in portū maris rubri. Thō ap
pellatum. in quem ex India. xvj. dierum interuallo aromaticē species
aduehūtur in nauibus. que non clavis aut alijs ferramentis sunt cō
pacte. sed funibus quibusdam et ligneis tenaculis conglutinate. et id
hac ratione. Naues enim ex India in p̄fatum portum transeūtes cir
ca montes et stopulos magnetis necesse habent ire. Vnde si ferrum in
ipsis esset nauibus. moy magnēs eas attraheret et collideret penitus.
Porro inclinata iam die in torrentem incidimus dicū oronden. vbi si
gentes tentoria propter aquas que illic reperiebantur nocte mansim⁹.
illa. Sunt enim in loco isto plures fontes viui. aquas claras scaturicē
tes. sunt et palme multe ibi. vnde suspicabamur illic esse desertum he
lym in quo filij israhel transito mari rubro castrametantes inuenerūt
duodecim fontes et septuaginta palmas. vt habetur Exodi. xv. capi
tulo. Porro locus vbi nocte illa mansimus plenus erat magnis pediculis
quī dicūtur pediculi pharaonis. et grādes sunt instar nucū auillanaz.
Postera ergo die. id est sc̄da octobris mane surgentes et ceptū iter agen
tes obuium habuimus mammalū cum quēdā cum quatuor camelis.
venientem de thō. pergētē in Chayrū. hic vbi vidit dños nostros pere
grinos nobiles vna cū suis famulis armis accinctos (nam et enses et
arcus cum sagittis secū tulerant per desertū) interrogauit ealim⁹ no
strum cur homines alieni per terrā dñi Soldani sic incederent armati.
Respondentes peregrini dixerūt q̄ dum essent Ierosolimis intellexis
sent quosdam pestilentes homines vagari p̄ desertū. et passim domini
Soldani saluum cōductū violare. spoliātes et depredantes p̄tereun
tes. Quibus resistere inquit et temerarijs obuiare ausibus eorum si
mus parati. Ideo nos gladijs accinxim⁹ et munuim⁹ arcibus vt il
los insolentes pacis turbatores qui saluā guardiam dñi Soldani in
fringūt si forte nos inuaderent condignis afficiamus plagis. Quo res
ponso ille contentus significauit nobis aliquor elapsis diebus. naues
ex India cum speciebus in sepeditū portum thō venisse et actu in ca
melis Chayrum adduci. et inde per Tyllum in Alexandria vbi gaz
lee veneciane illis mercibus onerande q̄tius essent recessure. hanc ob
causam maturauimus venire in Alexandria ne naues venecianas
negligeremus.
Eodem die circa meridiem ad litus maris rubri lati ssumum et aridissi
mum venimus vbi vix figere tentoria poteram⁹. Illic peregrini quid
dam in noctis tenebris nos p̄terierunt qui de Ierusalem in Chayrū et
inde in montem Synai transibant.

Altera die id est tertia Octobris ambulantes iuxta litus maris rubri in eum locum venimus ubi Moyses filius israel traiecit sicco pede per mare. ibi depositis vestimentis balneauimus. et more patrum baptisabamur in mari. Est autem aqua maris rubri non rubea ut vulgus estimat. sed clara et salsa similis relique aque maris magni. Dicitur tamen mare rubrum. quia terra illic rubea est et montes adiacentes ad rubeum tendunt. propter quod et mare ipsum quasi rubrum esse videtur. Vel etiam ideo quia fuit figura sanguinis christi in cruce effusi atque baptismi. efficaciam ex sanguine christi habentis. In litore maris huius ostrearum reperuntur conchilia diversarum specierum et figurarum. corallum quoque album et pleraque alia huiusmodi genera gemmarum. Ibi etiam in maris huius insulis lignum crescit rubeum ad modum preslij. In ipso litore confedentes in iocunditate comedimus et bibimus que habebamus. unde surgentes ad fontes Moysi venimus sic dictos. quia ibi habitasse cum filiis israel perhibetur. Inde ad aquatis gregibus recedentes venimus in campum dictum hanadam adhuc iuxta litus maris. ubi et mansimus nocte illa.

Mane sequentis diei procedentes per litus maris venimus ad montana ubi mare rubrum finitur. Ibi magnifica quedam opera vidimus olim inchoata per regem quendam egyptiorum qui volebat mare rubrum deducere usque in Nilum. et ita orientem et occidentem collegare ut naues ex India per mare rubrum in Nilum deuenire. et inde in mare magnum descendere possent. Unde montes et colles petras et saxa pro meatu maris faciendo iussit transsodi. sed hoc opus grande non profecit resistens sibi sapientibus egypti. quia per influum maris rubri aqua Nili dulcis et apta ad potandum amaricaretur. et sterilis etiam fieret ex secunda. atque hijs in unum confluentibus aquis. magna pars egypti aquarum inundantia posset absorberi. Ita hijs et alijs causis ceptum negotium mansit infectum.

Ex hoc loco pergentes venimus in campum Chaos dictum. ubi nec passiones erigere ob ventorum impetum poteramus. nec aliquod ignis fomentum inuenire. Unde confractis ligneis vasis nostris vacuis putilla genis ignem ex eis accendimus. ut vel offam unam coqueremus.

Media ibi nocte exacta recessimus iter laboriosum per latissimos et pressus steriles campos tota die illa. id est. v. octobris conficientes. ubi nec virens aliquid vidimus. nec aquam reperimus. neque tentoria figere poteramus. eo quod tenuissima arena que illic est copiosa funium clauos tenere non posset et ita sub diuo dormire oportebat.

In crepusculo die. vi. octobris. surgentes processimus per loca arenosa et sterilia. et tandem ad montana venimus sabulosa que non sunt stabilia. sed secundum ventorum flatum mouentur de loco ad locum. sic videlicet quod non simul. et semel sed successiue tollit ventus et fert

Matferea Villa.

Ortus Balsami

superiora sabuli. et in aliam partem traicit. quousq; nil ibi remaneat. sabulo de priori. In fine illorū montanoꝝ congregationem vidimus aquarū multarū instar maris et ciuitatē quandā ac terrā fertilissimā oliuis palinis et alijs arboribus repletā. Erant autē ille aquarū cōgregationes de nobilissimo paradisi flumio Syon. qui nūc Nilus nūcupatur. quo tota egipti terra fecūdatur vt patebit in processū. Igitur contra aquas illas processimus et venimus in villam Matfeream dictā. vbi ortus balsami est. Cū omnibus autē rebus nostris introducti sum⁹ in domū illam in qua fons beate virginis emanat qui irrigat ortū balsami domui eidem annexū. Ibi rebus nostris locatis. camelarijs nostris et ipis camelis licentiā dedimus quos dūtayat ad locū illum cōduximus. quo facto misimus nunciū in Chayrū (parum enim distat a Matferea duobus videlicet miliarib⁹ germanicis dūtayat) et trutzelmanno chayrino nostrū denūciauimus aduentum. petentes vt ad nos veniret. inq; vrbem nos deducere dignaretur. Nullatenus enim absq; eius tuitione possent xpiani vel iudei ciuitatē illam potētissimā ingredi cum salute et pace. Hic nostro cōperto aduētū milita comitatus caetera clientū ad nos venit volens nos statim Babiloniā introducere. Verū propter loci illius in quo eramus amenitatem atq; singularitatem (nam post heremi vastitatē et horrorem solitudinis. desertorūq; sterilitatem locorū. magnope nos ortorū amenitas delectabat et terre habundantia quia solo vno dempro omnia ibi reperimus bona que desiderare poteramus pro cōpetenti p̄cio. et aquas p̄sertim dulces claras et frigidās que rare nobis erant in copia magna placuit nobis vt die illo ibi possemus manere vsq; in crastinū qd et trutzelmannus annuit. hac tamen cōditione. vt vnus ex familia dñorū litanista videlicet Coradus nomine secū pgeret quia et trutzelmannus ipse in eiusmodi instrumentis musicalibus erat peritus. quā adiectā libenter admisimus conditionē dū voto potiremur de manendo. Erat nāq; circa nos fons ille singularis. de quo ipsa virgo gloriosa. et ihesus fons pietatis. Ioseph quoq; virtutis exemplum bibisse dicuntur. Antiqua nāq; patrum habet traditio qd dum ioseph p̄cipiente angelo a terra israhel fugies cū puero ihesu et maria matre ei⁹ huc loci venisset. circuibat p̄ domos ville p̄fate scilicet matfereae aque potū petens. sed nō erat qui tribueret. Tandē virgo fatigata ex itinere se cū puero ihesu hoc in loco ad pausandū collocauit ioseph assistente. Cūq; siti graui estuarent ecce fons ille memoratus ad virginis latus emanauit. de quo bibentes refocillati sunt. Tam nobiles autem fons ipse aquas scaturit qd ibi balsamū ortū est nec vsq; hodie per totū mundū nisi de illius aque crescit fecunditate. Quāq; veteres gentiliū historie narrent balsami vineam in mōtib⁹ Engaddi primū fuisse exortam. et per cleopatram reginā egipti inde eradicatam huc loci fuisse translata. Hoc tamen certū est et frequēti experimento cōpertū qd si ramusculū balsami de isto sumantur orto et in alio loco

plantetur mox arefcunt et depereunt. Ad huius autem aque rigatione
dumtaxat virefcunt qua deficiente deficiunt. Hoc summus quidam por-
tife y romanus. hoc multi teporum successu Soldani temptarunt cona-
ti vineam istam alibi plantare. sed vt dictu est inuanum laborauerunt.
quia non nisi ex hoc fonte balsamum suo manet in flore. Sarraceni au-
tem magnum circa fontem illum puteum foderunt. de quo quatuor ho-
nes aquas hauriunt. et dum eiusdem aquas putei in balsami ortum p-
cannalia infunderet. vt sic copiosius irrigaret mox viros decreuit vir-
gultorum. et ita coacti sunt cannalia de puteo in fontem virginis ma-
rie dirigere et de ipso fonte in ditum mittere. vt sic aque putei commix-
te cu aqua fontis secundaret ortu illum quibus et hodie irrigatur.
In crastino facto mane circa fontem sanctu sollempne officium misse de
virgine gloriosa celebravim⁹. et ita finita missa ibi manducavimus que
apud nos erant. et bibimus ex aquis illis. magnope fonte ipso delectati
Nam et quidam ex nostris in ipm se aliquotiens fonte immertere. robu-
stiores ex inde se evasuros sperantes. Timuru na et sarraceni. frequenti se
ibi abluunt baptisatione. Porro domus in qua eramus intrusi spacio sa
erat et delicio sa quia p fenestras in ipm balsami ortu prospicere pote-
ramus. Unde odor mirificus spirans suavissima sua fragrantia locu
nostre habitationis implevit. Post aliquot horas su puenit trutzelnan-
nus iuxta conditu vt nos conduceret in babilonem. quem no modico
dato auro exoratu fecimus. vt in ortu illu delectabilissimu nos antea
sineret introire qz inde recederemus. qd et fecit per parvu ostiolum nos
introducens. vbi ingressi arbores virgulta et herbas diversaru vidim⁹
specieru. Erant autem quedam adhuc in flore. quedam vero in fructu. quedam
in scda iam reflexione. et odore suavissimo redolebant. In primo mox
ingressu ficulneam quandam grandem et peruetusta sub oculis habeba-
mus. cuius truncus magna pferbat cavaturu. ante qua due pendeabant
lampades ardentes. cuius rei dum inquireremus causam dictu nobis
fuit q dum virgo gloriosa illic peregre vivens nullum haberet locum
ad quiescendu et ipa cu puero ihesu se ad arbore illam quietis gratia re-
clinasset. statim arbor se aperuit et virginem cu filio intus recipiens co-
gruu requiet pbuit locu. et ob id sicut fontem pfatu ita et arborem ista
venerantur no modo xpiani sed et sarraceni. Ex huius arboris fructu
bus quia plena pendeat pomis qui ficus dicitur pharaonis. de licen-
tia comedimus trutzelnanti. Inde procedentes ad aliam quandam mis-
rabilem venimus arborem cuius folia. xv. aut. xvj. pedes habebant in
longitudine. in latitudine vero duos aut paulo plus. fructus autem eius
poma sunt oblonga. quoru xvij. xvij. aut. xv. in vno culano crescunt. si
cut vnie multe in vno racemo. Snt autem poma illa dulcissima quando
qd debita pueniunt maturitate et dicitur must. et quacuqz parte scinda-
tur vtraqz pars scissure crucem cu crucifixi imagine gerit impressam.
Et fertur p d certo q lignum scientie boni et mali. cuius fructus erat

vetitus illius fuerit speciei cuius et arbor hec. Dicitur etiam quod olim ante
papi inuentione in folijs huius arboris prius exsiccatis antiqui scriber
bant. Habent enim folia illa a summo usque deorsum rectissimas lineas
ordinate ab inuicem distantes sicut hodie arte sunt in papiro vel perga
meno. Inde per odoriferas et varias gradientes herbas venimus ad qua
dam maceriam ex luto et ariditate compactam. ubi erat ostiolum paruum sicut
pagulis et seris ferreis firmiter clausum. ante quod custodes stabant cum
fustibus et lignis nobilissimum balsami ortum custodientes et obseruantes
ne quis illum ingredi possit. Ibi iterum nouo dato argento custodibus
hoc nos ordine intromiserunt ut sex duraxat simul ingrederetur. quibus
egressis iterum sex introirent et sic consequenter. hac etiam cautione data ut
nullus nostrum de ramusculis aut de folijs plante illius nobilissime presu
meret vellicare. Precedente itaque truzelmano et ad sensum singulis de
monstrante que longe ante de balsamo legimus et audiuimus nostris
in terris. Nam ramusculum digitis apprehensum contra solem cum flexit.
quasi circulum faciens. ex qua flexura crepante paululum ramusculi
cortice gutta quedam clara et crassa instar olei inde sudauit. qua erupen
te tota aeris superficies miro replebatur odore. et hoc prebatissimum balsa
mum erat. Plures id nobis cernentibus et ammirantibus truzelmannus sa
ciebat. sed et manu cuiuslibet nostrum ab intra dicto oleo ungebatur. que
quidem unctio tante erat virtutis et efficacie. quod mox manu penetraret
et ab alia manus parte sentiretur. Folia etiam balsami manus pressa et
ramusculi duraxat fricati. consimili redolent odore. Porro virgulta bal
sami vix ad mensuram hominis porrigitur in longum. similia pene illis
virgultis in quibus botri crescunt qui dicuntur vulgato vocabulo apud
nos botri sancti iohannis. Ter autem per mensem decembris stipites bal
sami cultello insciduntur in corticibus. et sub scissura vitriola ligantur.
in qua guttatim oleum balsami de vulnere stillat et fluit. et quod primo inde
colligitur domino duraxat Soldano reseruatur. quod optimum balsamum est.
de quo si quis alius tolleret morte mox plecteretur. Inde ipse quatuor
potentissimis regibus suis conuicinis encenia transmittit. videlicet ma
gno cham de Carbey. presbitero Johanni. ysanssa domino tartarorum. et
magno Turco. Quod autem secundo colligitur et tercio non est adeo excellens
ut primum. et id venditur Chayro. raro tamen purum. sed vel oleo vel aqua
rosacea vel alio liquore permixtum. Itaque per ortum illum amenissimum transeun
tes maiorem in modum delectabamur varietate virgulto. et rapieba
mur ex hoc in hoc ammirantes vehementer tam subitam terre illius alter
rationem. Nam extra septem quo villa cingitur matharea omnia sunt
loca inculta. arida. sterilia. et solis ardoribus combusta. magno deserto
continua per quod veneramus. Sed si quis recte consideret eiusdem loci sit
tum mox desinet ammirari. nam nobilissimus paradisi flumini nylus sue
inundationis tempore in matharea usque contingit et totam terram infun
dit. et ita eam reddit secundam. nec dubium quin fons beate virginis ortum

irrigans pdictum ex nylo per occultos terre meatus originem sumat.
Est autē Nilus qui et gyon fluvius mesopotamie de paradiso exiens
Et dicitur limatus vel terreus qz turbidus est et limosus. Dicitur autē
non procul ab atblante et circuit terrā ethiopiae et descendit p egiptum
irrigans planiciem eius. Unde dicit Jeronimus sup Amos. sup verbo
defluet quasi riuus egipti zc. Nilus dispositione dei totā egiptū semel
in anno irrigat. cumulis arenarū claudentibus ostia eius ne defluat in
mare. Post irrigationē autē solutis cumulis redit in alveum suū. et sic
tandem mare ingrediens a mari absorbetur. Hic fluvius nutrit repti-
lia multū nociva et venenosa. sicut cocodrillos. et bestiolam que dicitur
Enidros. de qua ysidorus libro. xij. cap. ij. Enidros inquit est bestiola
ex eo nūcupata qz in aquis versetur et maxime in nylo. que si inue-
nerit cocodrillum dormientē. volitat se in litore primo et intrat per os
eius in ventrem et carpit omnia interiora ei⁹ et sic moritur. Dicit etiā
glosa sup. xxij. cap. Ecclesiastici qz gyon qui et nyllus. fluvius turbu-
lentus est et multū contrahit limi. unde limositatis ratione quā secū dicit
terā per quā transit frugiferam et valde fertilem facit. Hec glosa.
Constat nimirū qz tota terra egipti de se sterilis est et instructiosa. sed
Nilus eam pterfluens nō modo vnda sua pfundit sed et secū nobilissi-
mam glebam de paradiso defert quā terre sterili supfundit. in cui⁹ rei
signum et evidens testimoniū aqua nyli nō nisi turbidissima aduenit
egipto. quā decrecente terram quā operuerat derelinquit terra aliena
pingui et optima cooperatā. de cuius seminati ratione nobilissimi gene-
rantur fructus. Et quia vt dictū est ultra sepes mathree nyllus nūquā
redūdat ideo ultra eā locus est desertus. intra vero eam locus paradi-
see voluptatis.

De ingressū ex Mathrea in Chayrum

Ligitur cū pdicti viridarij amenitatem plustrassemus. advespe-
rascente iam die exiites mathaream cum truzelmāno versus
Chayrū properabamus. habentes a dextris ortos pulcherrimos
varijs arboribus consitos et fructibus cumulatos. in quibus palacia
in castrorū modū videbantur exstructa ita qz chayrū civitas in matha-
rea pene iniciū habere videretur. eo qz orti illi cum domibus a matha-
rea cōtinue vsqz in chayrū protenduntur. a sinistris autē nō nisi sterilem
vidimus terrā quā nyli excrementa non attingit. a dextris vero p or-
tos pdictos in modū maris se effuderat. ita qz arbores et edes in aquis
stabant. Clara igitur adhuc die Chayrū sumus ingressi. sed priusqz ad
hospiciū veniremus ob longū vrbis spaciū et iter magnū profunda iā
nox erat et tenebre ingrūerant ita qz nō absqz multīs angustijs et labo-
ribus ad domū ipius qui nos a longe pcessit truzelmāni puenimus. p
vicos longos populosos et artos ipm sequentes. graviter a paganis
vexati tracti et inelamati. Tandem in suā receptos cūriam truzelmā-
nus no ster in palaciū quoddā pulcrū et piose pictum ac stratū nos

Nilus

Enidros

Introduxit. ubi noctem egimus illam. Mane autē facto distinctas nobis
cameras assignavit in quas res nostras intulimus. Et quā meli⁹
apud alios fuisset hospicio suscepti et tractati. tamen ei⁹ absq; gravi
offensa inde exire nō satis honeste poteramus. Fuerat autē ipse truzel⁹
māius noster iudeus natus sed relicto iudaismo ad baptismū conuer-
sus factus fuerat xpianus. Demū etiā fide nostra abnegata apo stata
factus est et māmalicus. et ita a Soldano officijs exaltatus p̄duces et
p̄potens euasit ex pecunijs iudeoz et xpianoz quoz p̄tor et ductor
a Soldano est constitutus. a quibus et pecunias p̄phas et nephas cū
dolo et fraude extorquet.

Porro cū die illo in hospicio prefato essemus. varie ad nos bestie mon-
struose adducebatur p̄ mauros de castro dñi Soldani pro spectaculo.
de quib⁹ breuitatis gratia sup̄sedeo. Et ne tedio afficeremur ipse hospes
et patronus noster p̄dicitus ad habitacula domus sue nos circūduxit.
ostendens nobis v̄yores suas duas et eunuchos earū. paramēta quoq;
bellica et arma. sellas ac frena equoz deaurata et domus omnis sue or-
namenta varia et p̄ciosa. Habebat autē bestia quandā inclusam. que
vexata materiā quandā egerebat redolentem per omnia in modum
sci que nō venditur nisi equali pondere aurū remeriatur.

Eandem die sequenti que fuit. v̄. octobris feria scz sexta quā cēlebrem
habent sarraceni. festiuantes in ea. domum exire nequaquā poteramus.
Quo in tempore xpianus quidā ferreis cōpedibus vincetus ad nos ac-
cessit elemosinā et pecuniā aliquā a nobis mendicans pro sua liberatio-
ne. Nam duos in Alexandria pueros a quodā emerat mauro. qđ qz
contra legem machometi est. accusatus de hoc. biennio in carcere fuit ob
id detentus. Eodem sero cū sol occasum peteret p̄mittere hospite nostro
ex sublimioribus domus h̄cis festa vidimus sarracenoz. Habebant
enim tūc solemne ieiuniū quod per mensem integrum octobris singu-
los per annos obseruat. Est autē ieiunij eozū ritus iste. Per diem totū
a solis ortu vsq; ad eius occasum nec comedūt nec bibunt. sed dormiūt
et requiescūt. Nox autem vt sol occidit multa accendūt luminaria in
turribus muschlearum suarū et clamoribus ac vocibus altissonis fidei
sue pronūciant p̄fessionē. quo facto incipiūt crapulis et cōmessationi-
bus se replere. et luxurijs ac sup̄stitionibus insolentissq; multis vacā-
tes. noctem totā ducūt infomne. discurrentes etiā per ciuitatem cū ra-
bulis ligneis. clamoribus et v̄lularibus sonitum faciunt et strepitu
multū. vt si qui somno fortassis grauentur p̄ hęc excutitur ad ingurgis-
tationes et insanias suas solitas. Et hoc per singulas noctes hui⁹ mē-
sis octobris faciunt. seruata tamē differencia secundum sub et supra se-
cundum qđ dies magis vel minus ab eis habentur solemnes. quo enim
festum maius eo nocturna dissolutio maior. Hęc videntes ammiraba-
mur. p̄cipue de tot mille turribus et lampadibus innumeris quibus

singule turres tribus per circuitū ordinibus illuminare decorabantur et resplendebāt. Nā et vrbs tota a luminarib⁹ turriū instar clare diei illuminabat. Siquidem q̄ inter sarracenos locupletiores ceteris sunt. in testamentis suis bona sua pro huiusmodi luminaribus siue lampadibus augendis et multiplicandis. edificandisq; muschleis et turrib⁹ et nutriendis hijs qui isti eis dem sic clamitent. legare solent et cōtribue-
re. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant et missas.

Que .xj. octobris plures ex māmalucis venientes ad nos quere-
bant si quos forte cōpatriotas siue conterraneos inter nostros
inuenissent. Inter quos vnus dūtaxat alamanus erat ex basi-
lea natus. Plures autem vngari viri graues et p̄sone egregie ad dñm
Johannem archidiaconū et canonicum ecclesie trāsiliantensis vene-
runt. virū religiosum et doctū. cōuersatione quoq; benignū et iocundū
qui multa apud illos bona operabatur suo hortatu et exemplo. Nam
plures eorū data fide in manibus eius iurauerūt q̄ quātocius ad sancte
matris ecclesie sinū redire et super apostasia condignam agere peniten-
tiam vellent. Ipse etiā matrimonia eorum more sarracenco contracta
sacramentali ritu rectificauit. et infantes quosdā baptisauit. Hec aus-
tem omnia clam in domo cuiusdam vngari fecit. qui habitū officium
et nomen p̄seferbat māmaluci. sed reuera non erat. neq; enim fidem ab-
negauerat neq; circūcisionem acceperat. sed cogerebat fidelē sub sarra-
cenica veste. cuius rei Soldanus ipse et duo alij de curia erant conscij.
sed propter viri probitatem quia in armis strenuus erat et corporis ro-
bore et animi magnitudine prestans. hoc ipm celabant. scientes procer-
to ante eum moriturū q̄ negaturū fidem. vnde et Soldanus sibi et qui-
busdam alijs bonis viris p̄ literas prouidit. vt ipso mortuo a seruitute
qua Soldano pro tempore obligantur seruire. sint penitus absoluiti.
Is p̄fatus māmalucis humaniter se nobis exhibens ob gratiā memo-
rati dñi Johānis ad multa nos loca per ciuitatem circūdūxit et secre-
tiora pleraq; ostendit. Paucos ibi vidimus māmalucos qui non dice-
rent. verbis saltem. ad sanctā ecclesiam catholicam se reuersuros. quin
et ipse patronus noster pluries assererat suā se velle p̄fidiam deserere. et
redire ad xpianismū. nam et ambē sue vxores erant xpiane. et pariuuli
baptisati. Id enim certū habetur q̄ omnes māmaluci pueros suos ma-
sculos faciūt baptisari. nō ob id quidem (multorum opinione) vt pue-
ri salutem consequantur anime. neq; vt in fide xpiana perseuerent. sed
vt in paternis bonis et officijs fiant successores. Nam abolim omnia
māmalucorū bona. dum rebus excedūt humanis. soldano cōfiscantur
nec potest quisp̄iam sarracenus vel more sarracenco natus. p̄ta non
baptisatus. fieri māmalucis. idcirco māmaluci filios suos baptisatos
mox vbi discretionis annos attingūt. Soldano sistunt. pollicentes se
fidem xpi obnegaturos si paternis bonis et officijs succedere sinantur.

Quo admissio fidem abnegant. et in locum patrum surrogantur. quod
alias nequaquam fieret si ab utroque in Machometica perfidia nutrissentur.
Esto quod ita sit. bonum tamen est nomen saltem christi et sacramentorum
eius usum. inter gentes remanere. affectuque in eis foueri ad ritum nata
legem. Indubitatum enim est michi quod si puri sarraceni terris illis domina
rentur. locus nobis christianis latinis et accessus ad loca sancta transma
rina minime pateret. ob implacabile eorum in nos odium et inexora
biles inimicitias. quibus nobis sunt infesti. sed quia Soldanus ipse et
omnes sui curiales et armigeri atque prefecti locorum sunt mamaluci.
protegitur ab eis.

Die .xij. octobris audita missa (nam dominica vicesima post
octavas sancte trinitatis currebat) didicimus quodam nos
bis referente quod galie veneciane in portu existentes Alexan
drino. speciebus aromaticis onerarentur. atque ad celerem pa
rarentur recessum. quo ex rumore plurima fuimus affecti iocunditate.
quod in eisdem galeis repatriare sperabamus. Eodem die post cuiusdam
adducte bestie quam coppin nominant ludum visum mirabilem. tres christi
ani captivi et pene nudi vincti catenis. lamento miserabili suas deslen
tes calamitates. elemosinam a nobis precabantur. Hanc enim sarrace
ni discretionem suis observant cum captivis. quod tribus in septimana die
bus eos ex suis emittunt custodijs. catenis vinctos. et per vicos popu
losos et curias maiores pro petenda elemosina circuire permittunt. sub
manu custodum. et quicquid ibi acquirunt id tenere et in cibos expendere.
vel etiam inde se liberare et redimere solentur.
Advesperascente iam die cum tempus sarracenicæ comessationis et disso
lutionis incuberet. omnia hospitis nostri familia insanire cepit. et can
tare et cozzare. et cum instrumentis musicis ludere. ipse quoque patronus cum
duabus suis comhoralibus cultu meretricio exornatis. vna cum concu
binis et ancillis. accensis candelis. lectos nostros circumierunt. ut risus
et leticie materiam et causam acciperent ex nobis. unde et noctem illam
habuimus opido inquietam propter clamores et insanias sarraceno
rum cum strepitu et impetu per vicos et plateas currentium et ululantium
in turribus. ut illo in tempore moris est sui usitati.

Die .viiiij. sumpto prandio in partes nos diuidentes. tres aut
quatuor simul et non plures. vicos intrauimus mercatorū.
vbi tantam vidimus hominum multitudinem. tantaq; erat
pressura sicut esse solet Rome ad sanctum Petrum in anno
iubileo. et tot venditores et emptores q; visu mirum. et pene incredibi-
le est auditu. Neq; arbitror tam populosam tam grandem tam potē-
tem atq; prepotentem hodie sub celo esse ciuitatem. sicut est ista Chayru
babilonica. Ibi armis et pannis sericis comparatis et bestiis quibus-
dam monstruosis. in forum venimus vbi homines sicut bestie vende-
bantur. et compatiiebatur anima nostra paruulis ibi sedētib; qui suā
venditionē expectabant. Cūq; māmalicus qui ductor noster erat hinc
inde nos circūduceret. venit mercator quidam inquirens ab eo quanti
precij schlam illi essent quos sic circūducebat. Ad qd māmalicus ipse
subridens parui inquit sunt precij homines illi in foro isto. cito autem
ad aliud ducuntur forum vbi incōparabiles erunt. Neq; tamen ad hec
verba emptor ille desijt. sed pro psona qualibet decem obtulit ducatos
māmalico. donec tandem cōperit eos nō esse venales.

Die vero .viiiij. summo difficulto venientes duo māmalici a
patrono nostro conducti. scdm numerū psonarum asinos et
mucellos (id est asinorū ductores) disposuerant. vt nos p
urbem ad loca quēdā ducerent videnda. Igitur egressi hospiti-
ciū transeūtes per vicū vnum et per vetustissimā quandā ferream por-
tam. venimus ad populosissimas plateas. vbi post multas derisiones
et acclamations probrosas. occurrerunt nobis homines multi miseri
et miserabiles. cathenis inclusi simulq; colligati. elemosinas a nobis
postulantes. Inde per numerosos hominū cameos penetrantes. in locū
quendam venimus vbi supra modū cōpressio hominum magna fuit.
Nam barbarus quidā mercator vtriusq; sexus homines plurimos ha-
bebat venales. ita leui precio et exiguo ac si fuissent res furto ablata. et
pro illis emendis tanta cōfluxerat hominum multitudo. Inde pūlcra
quandā platea ptransita. vbi multe edes alte et noue circūstabant (nā
locus ipe quinquēnio dumtaxat euoluto desertus factus fuerat et arū-
ditibus plenus nūc autem dictis edificijs decorus) ad sinum quendā
nyli venimus. in cui? litore schlam multi de luto paleis resperso late-
res conficiebant et cōfectos soli exponebant coquendos instar filiorū

israhel qui in luto et latere pharaoni seruientes in egipto. tandem pro-
pter onera clamauerunt ad dñm. qui misit eis liberatorem seruu suum
moysen.

Bibi etiam locus ille fluminis quondam fuisse videbatur vbi moyses
in infantulus in carectam ripe fluminis stante prociil sorore ei? et cō-
sideranti euentū rei fuit proiectus. et tandem descendente filia pharao-
nis vt lauaretur in flumine. gradientibus secum puellis per crepidinē
alteri in vistella curpea sunt inuentus in papirione. vt habetur Exodi. ij.
Ibi namq; erat pons arcuato opere factus per flumen vbi egiptij ma-
res hebreorum iuxta pceptum pharaonis proieciabant in aquam. vt ha-
betur in dicto capitulo.

Inde ad maceriam orti cuiusdam ascendim? vbi quondam arbor in-
gens stabat sub qua virgo maria cū puero ihesu fertur quiesse. quam
arbustam et xpiani et sarraceni multum venerabantur. sed suspensis in
quibusdam sedicioso moy arbor aruit ruitq; solotenus. In cuius rei
memoriā sarraceni erecta ibi columna lapidea. factum hoc aureis in ea
litteris scripsere. Hinc ad stationem nauu multarū in nylo profundo
et lato venientes. maximā circa illas vidimus negociationem.

De Babilonia egipti.

Undem per quasdam vetustissimas et spissas valde horri-
bilesq; portas intrauimus Babiloniam. Sed hec babilo-
nia non est illa que fuit secus flumē chobar. sed dicitur ba-
bilonia egipti. que paruo diuiditur intervallo a Chayro.
ita q; non duas faciūt ciuitates sed vnam. cuius pars al-
tera dicitur Chayrum. altera Babilonia. et ipsa tota no-
mine composito Chayrū Babilonia appellatur. et creditur q; olim fue-
rit nūcupata menphis. deinde babilonia. et tandem Chayrū. quod in-
terpretatū idem est q; confusio siue babilonia.

In hac Babilonia ante tempora pharao rex egipti morabatur in in-
genti palacio. quod hodie penitus est desolatū. Ibi etiā tūc temporis
metropolis egipti siue ciuitas maior erat vt ex ruinis eius potest cog-
nosci que hodie videntur.

Transeuntes autē per vicū longum ad cuiusdam ecclesie fores deueni-
mus. quam cristiani possident de cingulo siue cinctura dicti. qui sunt
de fide sancti pauli. Ingressi autem ecclesiam descendimus in criptam

Menphis

te posset transire ipsam vero totā per nouem vel decem horas circūte.
Nam latitudo eius in plerisque locis dimidie leuice germanice occupat
spacium. In plerisque plus Muschleas precio sissimas et plurimas cū tur
ribus valde altis habet. et credo q̄ Rome nūquā tot fuerint ecclesie. s̄
cū ibi sint muschleas. omnes ex marmore polito fabricate. Ita procha
dolor sathanas. suas ibi synagogas ampliavit et multiplicat.

Porro edificia in ista vrbe deforis epilia satis sunt et turpia. utpote ex
luto et latere exstructa. sed deintus comptius disposita sunt et ornata.
mansionibus et habitaculis pulcris distincta.

Preterea populosior est ciuitas illa q̄ alia vlla sub sole. crediturq̄ q̄
tota ytaliam vix tanto habundet populo vt vrbs hec sola. Nam longe
plures in ea sunt homines qui proprijs carentes domibus dormiūt sub
diuo q̄ sint venecijs habitatores. Audita refero. neq̄ enim ipse numera
ui. Nam et iudeorū supra. xv. milia ibi dicebantur habitare. omnes ars
tificia exercentes. vel mercationibus vacātes. Regitur autem ciuitas
ipsa Chayrum et administratur per regem Goldanū. post quem secūz
dus in ordine amiraldus semp̄ appellatur. post illū vero tercius dio
darns. et hij tres toti presunt paganismō. residentiam tamen faciūt in
chayro. Vnde officiales et prefecti in omnia loca. prouincias et ciuita
tes paganorū ex māmalucis transmittūtur. Hoc etiā certum habetur
q̄ ab olim quidam ab oriente et occidente magno et excellenti ingenio
viri. ad illam ciuitatē properauerunt. vt mira et magnalia que de ea au
dierant ibi viderent. Nam pitagoras platoq̄ suis relictis sedibus. in
egiptum laboriosissime migrauerunt. vt mēp̄biticos audirent et vider
rent vates. Apolloni⁹ quoq̄ siue ille magus vt vulgus loquit. siue
philosophū vt pitagorici tradūt. post lustratum orientem vt testatur
Ieronimū. tandem egip̄ū intrauit vt famosissimā solis mensam vi
deret in sabulo que in Chayro creditur in templo solis steti s̄.

Despecta omni ciuitate Chayrina. ad Nilum fluiū nos con
uertimus cōtemplandū. qui eo tempore totū territorū sua ex
crescentia et inundatione operuerat. ita q̄ maior pars Chayri
in vndis stare videbatur. Est autem nylus paradisi fluiūis maxim⁹
et nobilissimū. qui in tres diuiditur ptes principales. et in tribus di
stinctis locis influit in mare. cuius vna pars tantum secus Chayrū et
Babilontam decurrit. veniens per terras presbiteri iohannis. Fluitius
iste in suo descensu sub Chayro adhuc in duas diuiditur partes. quarū
vna ad sinistram pterfluit voy et rosetū ciuitates duas. Alia vero ad
dexterā currit per damiatā ciuitatem magnā maritimā. et est quelibet
harū partiū seorsū multis in locis veno maior et spaciosior. Aqua hui⁹
fluiūis s̄ est turbida instar tyberis in Roma. s̄ vbi ad modicū rps stete
rit fit clara dulcis et suauissima. Preterea nylus vbiq̄ piscib⁹ copiose

Habundat. nec creditur q̄ in hoc partem habeat aquam in toto mundo.
Sunt in Chayro plus q̄ octo milia hominū. qui se illarū aquarū circū
ductione nutriūt et venditione. **S**unt et profunde in ecclesijs et musch
leis fovee. quas dum nylus intumescit aquis replet. q̄ purificate egris
datur in potu. et inde plerūq̄ curantur. **S**unt etiam plurimi ibi campe
li ad hoc solum deputati. ut aquas de nylō ad pfundendū vicōs cōpor
tent. ne pulvis ex frequenti hominū deambulatione nimium eleuetur.
et ita impedimentū prester negociantibus. **N**am vbi huiusmodi nō sic
perfusio eleuatur pulvis in altum velut fumus magnus et densus. et
vix discerni potest an fumus iste ex igne generetur vel pulvere. **A** mul
tis sepe soldanis per superiora tempora missis viris quibusdam cū na
uibus prouisis victualibus. que ad biennū vel triennium sufficerent.
studiose inquisitū est et p̄scrutatum vbi Nylus suam haberet originem
primordiale. **S**ed qui missi fuerant post exactum biennū vel trien
niū cū etiam vltra indiam longe processissent. redeuntes dicebant se
finem seu terminum nylī nullaten⁹ inuenire potuisse nisi q̄ ab oriente
emanat. **D**icebant etiā vltra indiam nullam esse hominū habitatiōē.
sed terram prorsus inhabitabilem. et tantū ibi solis esse ardorem q̄ ferre
nequaquā potuissent. **I**n hoc etiam fluuio reperitur in india lignū illud
p̄ciosum et durissimū. quod albanū dicitur. proueniens ex paradiso per
huius fluuij inde decursum siue descensum. **Q**uasquāq̄ terras nylus pre
terfluit et insundit. fructiferas admodū facit et p̄sertim egiptum. quā
nisi iste fluuius irrigaret tota sterilis esset et inhabitabilis redderetur.
Super ripam nylī muschleam quandam vidimus a longe cum cinis
tertio annexo. et dicebatur nobis q̄ in patrocinio siue festo eius sancti
cui⁹ in honore ipsa est fabricata. omnes mortui ibi sepulti festo ipso du
rante egressi de monumentis sine motu et sensu sic stant cunctis cernē
tibus. et moy euoluta solemnitate in suis se recipiunt sepulcris. et hoc
singulis annis fieri asserebant. nec est adultū aliquis atebant in chay
ro qui idipsum ignoret. nec est dubium quin opere demonū p̄stigiōse id
fiat. **L**acum etiam quendam vidimus prope nylum qui per singulos
ānos in star sanguinis rubescit. in memoriā fortassis illius plage qua
omnes aque egipti in sanguinem fuerūt conuerse.
Ibi etiam vidimus p̄ desertū quasi vsq̄ ad mare rubrū. sed et ortū balz
sami de quo supra in villa matharea. **N**am quinq̄ dūtayat leucis yta
licis distat a chayro vel pauloplis. **V**ltra nylum etiā pyramides mul
tas conspeximus. quas olim reges egipti sua super sepulera fieri procu
rarunt. de quibus vulgus dicit q̄ sunt granaria siue horeea quondam
ab ioseph ibi pro frumentorum repositione edificata. rē. q̄s hinc salz
sum liquet. quia pyramides iste ab intra non sunt cauate.
Circa illas autē pyramides ingens ydolum ysidis adhuc stare videtur.

quod quondam egyptij colebant. Etia supra pyramides ipas magne et
vetustissime ornatur ruine. vbi quonda illa potentiissima et nobilissi-
ma ciuitas egypti stetit. que centu portas habuit. de qua sanctus mauri-
cius cum legione rebea fuit. Per nylium etia ascendendo moy venit
deserta Aran et Saran et Scithy. de quibus in vitaspaciu sepe men-
tio fit. vbiq videntur monasteria hodie desolata sanctorum patru An-
thonij. Nacharij. pauli primi heremite. et alioꝝ multoꝝ. De his enim
locis desertis patres sancti in chayrum venientes. sportas suas et plez-
ctas vendebant. et inde victui necessaria coparabant. Illis in locis. sit-
terioribus anis multi monachi greci morabantur. qui caldgeri comu-
ni vocabulo nucupantur. sed hec omnia in dies deficiunt et decrescunt. ca-
ritate pristina frigescente. Non longe a mote illo. moysi prospeximus
oratorium vbi deum pro pharaone fertur orasse. In eo loco saraceni
muschkeam nuc fecerunt. Rursus in litore nyli sursum eundo est regio
quedam Segetha nominata. vbi aues quedam rare in magno sunt nu-
mero. videlicet psiticus pellicanus et huiusmodi. Gimee quoq canda-
te et catti marini etc. et capte ducuntur Chayru venales in magna mul-
titudine. Capiuntur autem in septembri psertim psitici interdum misseni
simul. Igitur cum singula huiusmodi loca de monte fuissimus cõtem-
plati. descendimus ppreceptis viam profecto periculoissimã. et venim⁹
per multa cimiteria ad sepulturam soldanorum. vbi multe precise et
noue erant edificate muschkee. Nam quilibet Soldanus in loco quem
elegerit. propria edificat muschkeam. Modernus quoq Soldanus cui
nomen Kathubee ingentem et grandem iam sibi cõstruxit cum turri po-
lita et alta valde. et circa illam domos magnas cum cellulis multis
instar monasterioru edificauit. quas sacerdotes de lege et ritu Nachoꝝ
meti inhabitat ab ipso dispositi. qui nocte et die in muschkee et turri cla-
mare et vltulare non cessant iuxta more suu. vnde et nobis ibi transeun-
tibus velut canes latrabant. Ab hoc loco vltim ingressi. magna cum
difficultate ad nostru venimus hospicium. ob hominu cameloru equoꝝ
rum et asinoru pressuras. quas ptransuutes percussi fuimus et tracti. ir-
rist atq clamoribus contumeliosis lacesiti supra modum. Vidimus
quoq plurimas per ciuitatem coquinas p vicos et plateas. quia sarra-
ceni raro intra suas coquunt edes. sed coctos emunt cibos. Et dicebatur
nobis q arciter. vij. milia coctu essent in Chayro. quorum multi p ci-
uitatem cu coquina sua transeunt. portantes super capita sua ignem ar-
dentem. ollas bullentes. et carnes in veribus assantes. hoc sepenumero
vidimus oculis nostris.

De xv. octobris domi mansimus quiescentes. et quia merca-
tores quidam veneciani qui in Chayro erant. auisatos nos
fecerant. vt celerius inde recederemus. instetimus apud pa-
tronum et hospitem nostrum truzschelmannum humiliter

De ror.

deprecantes vt nos quāto cius in **A**lexandriam condūceret anteq̄ na
ues venetorum inde abirent. **H**abent namq; veneti semper vnū ex suis
in **C**hayro qui et consil' vocatur. qui pro defensione mercatorū in **A**lex
andria et mercantiarū apud **S**oldanū laborat.

De **10.** **10.** **10.** octobris que erat festū sancti galli cū esset eclipsis
lune sarraceni vtilatu et clamore ingenti omnes excitabant
ad superstitiones exercendas. quibus tempore eclipsis solis aut
lune studiosius intendūt. **F**acto mane castrū dñi **S**oldani cum truzel
māno nostro intrauim'. vbi r̄mirabilem ordinē et numerū maximū ser
uorū soldani vidimus. multitudinem etiā ingentem equorū et stabula
grandia. et habitacula magna. de quibus omnibus tediosum esset scri
bere et forte etiam creditu difficile. **I**bi primū vetus illud palaciū ho
die desolatū nobis fuit ostensum. qđ quondam greci inhabitabant tem
pore machometi. exstructū fortissimis muris et edificijs vt ruine demō
strant.

Inde in aliud castrū quod **S**oldanus inhabitat processimus. vbi per
duodecim portas. ferreas ingredi oportet anteq̄ ad soldanum veniat.

Per has introducti ipm in throno regis vidimus residentem in vestitu
candido. et plurimos māmalicos in ordine suo cū multo silencio reue
renter ipm circūstantes. **I**bi etiam plures antiqui graues et maturi vi
ri circa ipm astabant. post modicam hōram egrediente truzelmāno no
stro et nos castrū exeutes. venimus in latissimā quandā plateam sive
forum amplum valde. vbi cameli asini et equi venduntur. quorum ibi
tūc maxima copia erat. aderantq; plurimi ex māmalicis qui equos
venales cōtemplantur. **T**andem cum labore domū reuersi quidam ex
nostris facto prandio balnea intrauerūt. **S**unt nempe p̄ciosa et polita
estuarja illis in regionibus et ciuitatibus. ex vario marmore facta. ser
uicia etiā sarracenorū balneatorū satis sunt studiosa. habentq; mirabi
lem modū ad rectificandum mēbra balneantium. quidam vero ex no
stris socijs vagantes per ciuitatem in domū quandā fuerūt adducti in
qua grandis fornax stabat plures habens concavitates. in quas certo
tempore tria aut quatuor milia ponūtur oua gallinarū. anserū. anse
rum et colimbarū. et fimo cooperiūtur. carbonesq; in debita proportio
ne fornaci imponūtur. ex quorum ardore oua calescūt et vitella viuere
mox ac pulli crescere paulatim incipiūt. et ita absq; incubatione mas
trū excubantur simulq; sub manu pastoris ad pascua ducūtur. vt oues
vel ad forum vt ibi vendantur. **E**t quāuis id ficticiū videri possit. ta
mēn reuera ita sese habet. nimirū animalia illa que hūmana arte et in
dustria excubantur. disciplinabiliora sunt hijs que secundū naturā sue
speciei generantur. sequitur enim hōmines sicut pulli suas matres.

Sequenti biduo ad recessum nos parabamus et interdū ad vi
dēdū rara et mira hincinde vagabamur. qui vero ex nostris

Soldanum prius non viderat illo in tempore viderunt. Porro die .xix.
octobris que erat dnica .xxj. post octavas trinitatis. convenientibus no-
bis in vnu vt missam in loco solito audiremus. ecce due vxores truzel-
manni vt missa interessent aduenerunt. ad quarum presentiam dum trepidare
mus qz paganos reputauimus dixerunt se esse xpianas de ecclesia catho-
lica. nec nisi in fide nostra se mori velle affirmabant et ita nobiscum mis-
sam pariter audierunt. Porro pacto prandio rebus omnibus dispositis
ad recessum. bursas nostras aperientes pro hospicio pro familia proqz
nauis conducta. pro asinis et equis qui nos cum rebus nostris ad nylium des-
ducerent pecunias exposuimus non paucas. quo facto precedente truzel-
manno per medium chayri processimus in asinis cum sarcinulis nostris con-
tra nylium. qua in via. irrisiones iterum et contumelias atqz etiam percussiones
sustinuimus non paruas. At vbi ad portum nylii applicuimus? et parata in-
gressi fuissimus nauem. truzelnannus chayrinus ad propria rediens nobis
valedixit. et quendam alium sarracenum dolosum in locum suum surrogauit.
qui nos in alexandriam vsqz conduceret.

De transitu ex Chayro per Nylium versus Alexandriam.

Naqz nauigantes per nylium bidui spacio venimus lento satis cur-
su ad ciuitatem cui nomen rosetum. Inter nauigandum autem pertran-
sito opido quod Doy vocat. Ab inde vsqz rosetum circumspectantes
delectabiles pulcras et fertiles valde ad dexteram et sinistram vidimus regio-
nes habentes ab vna parte Asia. ab alia Africa. Nylius enim has duas mu-
di ab inuicem partes secernit. Opida etiam amena et villas multas vidimus.
terrasqz ortis. agris. et viridarijs amenissimis exornatas. in quibus ca-
namelle. dactili. et alij fructus multipharij crescunt. quorum similes omni-
bus illis in terris non vidimus vsqz. Verum hec amenitas et vberitas tan-
tum in illis erat terris circumiacentibus quas nylius extra aluicem suam effluens
perfundere poterat et irrigare. reliqua vero terra ab vtraqz parte arenosa
erat sterilis et deserta. Habuimus etiam multas naues obuia que de Alex-
andria in chayrum pergebant. et hec a sarracenis funibus sursum per nylium tra-
hebantur. quemadmodum naues ex colonia per renum equis magisteria trahunt.
Alique etiam naues speciebus aromaticis onuste nos comitabantur. vidi-
dimus etiam in flumine nylii plurimos cocodrillos que bestiis. piscibus. et
hominibus insidiatur. erantque aliqui grossi valde et longi ad staturam ho-
minum duorum perungentes. Aliqui etiam maiores. aliqui vero minores. ha-
bentque bestie ille sordidos et horribiles aspectus. corpus vero durissimis
squamis vndique compactum atqz correctum in modum thoracis. quarum forme siue
figure alias lacertis in capite presertim caudis et pedibus assimilantur.
Nusquam reperitur alibi nisi in isto flumine sub chayro et non supra. Des-
rum etiam in mari galilee aliquando inueniuntur sicut et plerique alij
pisces in isto flumine habundant. quorum similes presertim mare galilee
habet. qui in nulla alia reperitur aqua. Unde nonnulli opinantur
que congregatio aquarum dicti maris galilee partim ex nylo effluat

Rossetum

per occultos terre meatus. solent nauē captis coodrillis pelles detra-
here. et easdem desiccatas mercatorib⁹ vendere qui eas in longinquas
ducentes terras. pelles falso asserūt fore draconū.

De itaq; xxij. octobris illucescente in ipm portū rōsseti appli-
cui⁹. nec vltra ducūtur peregrini nauigio p nylum nisi vsq;
hūc vt cōmuniter. et abhinc in camelis et asinis Alexandria
aduehūt. Qd̄ ideo fieri didicimus ne xpiani ostia nylī principalia p
que influit in mare possint explorare aut inuenire. Nam hīs cognitis
et cōpertis a mari magno naues in nylum possent inducere et ita egi-
pto nocumēta inferre. Porro aytea q̄ res nostras de nauī deponerem⁹
intellexim⁹ q̄ oēs asini et cameli illius opidi ad quendā vsū neces-
sariū illo die fuissent assumpti. quo fiebat q̄ nobis nequa q̄ seruire po-
terāt nisi in crastino. dicebaturq; nobis q̄ si die illo tederet ibi nos ma-
nere aliā possemus cōducere nauim et inde vsq; in mare descendere. et
tandem de mari res nostras alexandriam inferre. qd̄ cū nobis placuis-
set conducta nauī alia et sarcinis nostris transpositis de priorū in eam
magnis clamoribus nauclerus prior impetijt nauium. postulans sibi
solū. xxij. scz dycatos qd̄ tamen truzelnāno chayrino antea exsol-
ueram⁹. Sed nauclerus cōstāter affirmabat nil inde se accepisse. vnde
betuiter vt inde recedere et abire possemus nauium denuo soluere oport-
tebat. nec est enim ibi xpiano peregrino locus vel oportunitas iusticiā
inuoandi vel ad iudices recurrēdi. Nimirū priusq; cōtra nequissi-
mū illum truzelnānū chayrinū iure processissem⁹ omnē nostrā sub-
stantiā expo sissem⁹ ymmo et in periculo vite nostre fuisset non
paruo. ob eius tum potentiā tum fraudē. Igitur redempti a veyā per
datas pecunias p aliud nylī brachiū innumeris laboribus remoz tras-
etu et fumiū p aliud nylī brachiū descendimus in mare cursu vltra mo-
dum gardo et lento. Inter hęc quidā sarracenus p densum litū cū lan-
cea ad litus veniens procedere nos prohibebat nisi quilibet nostrū vnū
sibi madinū dedisset. Faciūt autē. xxv. madinū vnū ducatū. datis madi-
nis rursum in litore multū. pspe ximus populū cōfluxisse et multa ho-
minū tentoria sicut sepe antea per desertū videramus. Erant autē ara-
bes qui accurrentes funes ex manibus trahentium nauim rapiēbant
nosq; ad litus tractos cōpellebant iterū aperire bursas dicentes sui ius-
ris esse q̄ quicūq; eos transiret aut sponte propria aliquid eis exhibe-
ret aut certe vi eum spoliarent etiā si Soldanis ipse transiret. Asserunt
enim arabes se ideo omnū esse nobilissimos q̄ spolijs dūta pat viuūt.
et in solitudine morantur. nec ciuitatē nec villam nec domū vllam ha-
rentes sed cum tentorijs de loco ad locū transmigrantes. Ipsīs sic mu-
neribus cōpescitis in quandā venim⁹ planiciē vbi nylus ex vtraq; pte
alieuū suū egressus totā terre supficiē ita operuerat vt q̄si mare videret
quo accidit q̄ naucleri p latitudine refflectia aq̄ cōfusi verū nylī alieuū
pdiderūt. a quo logi⁹ plecti in tenuē deueniētes aquā in incertū ferebāt

quousq; nauis terre limo q; infixā mansit immobilis stans aliquādiu
donec naucleri in aquā descendentes maximo cū labore nauim a loco
propulerunt. quo facto iterum infixā humo stetit. vnde modo simili
amota tandē immobiliter terre adhesit. nec aliquo poterat inde labore
euelli quo nostro periculo allarū nauū naucleri cautiores facti. a via
ipsa nostra diuerterūt. Porro vsq; ad solis occubitū ibi manētes nō par
uam die illa et nocte sequenti miseria patiebāmur. nullum coctū cibū.
sed panem dūtapat payimaciū vescētes et bibentes aquā turbidam ex
nylo in medijs fluctibus diē illam et noctem agentes. In crastino ve
ro diuo munere vento afflante secundiose implētis velis inde suimus
erepti. et ita vsq; ad ostiū quoddā priuatū arte factū per qd nylius in
fluit in mare repente ciecti. Cūq; iam pene in litus venissemus alleyan
drinū iterū nouas exponere pecunias et dare naucleris cogebāmur. de
quibus in cōuentione cum eis mentio nulla fuerat facta. Tandem ex
nauī in terrā descendentes res nostras et sarcinas in singularē reposui
mus locū. eo q; sup litus maris multa substantia de speciebus aroma
ticis erat cōstituta. et sarraceni circa eas et camelarij cum camelis res
ipas in Alexandriam ducturi que adhuc ad tria miliaria germanica
distabat nō parua. Porro cōtentio magna inter camelarios erat. quis
eorū prior suis inueniret res camelis imponendas. Pari modo de re
bus nostris accidit ferendis. Igitur a mari procedentes versus Alex
andriam fertilissima montana palmis repleta habuimus ad dextera
ad sinistra aut latissimū campū in quo salas fontes siue saline extant.
Omnis nāq; aqua tpe inundationis nyli et ex crescentie maris in sal
sapidissimū solis feruore decoquitur. Vnde et regio illa tota est alba qz
sale vndiq; resperfa. Accelerauimus itaq; iter eo q; fame et siti. vigilijs
et laboribus affecti. Quippe q̄ triduo absq; coctis cibarijs fueram⁹ ipo
eodem sero alexandriā ingredi sperabamus. Vidimus autē in Pcessu
multas veteres estructuras siue ruinas q̄i grandis aliqua ciuitas olim
ibi steteret. venimusq; ad quendā cliuū per cui⁹ crepidinē cū ascendisse
mus gloriosam ciuitatē Alexandriā sub oculis habebamus. mare ma
gno pro parte vna cinctam. pro alia amenissimis et fertilissimis ortis
circūseptam. Est enim vbera satis gleba. que suo tempore secunda nyli
aqua irrigatur. ibi crescūt musi fructus scz dulcissimi quoz similes viz
dimus in orto balsami in maxima copia. ita et alij fructus varij de po
merancijs lemonijs dactylis cassia citrinis ficibus et huiusmodi. s̄ piz
ra vel poma ibi crescūt nulla. Sunt etiā in illis virdarijs habitacula
hominū pulcherrima pro hominū recreatione facta 7c. Ibi aues capiūt
tur quedam candide et albissime q̄ merule nuncupantur. Ibi et leopardi
inueniūtur quos arabes adhuc paruos capiūt et vendūt vnū p ducato
Igitur cū ad urbem ipam venissem⁹ portam proximā per quā intrare
volebamus sarraceni clauerūt. atq; nos per totā ciuitatis latitudinem
supra fossata ciuitatis circūire coegerūt et id pedestres. et lum longo et

tedioso ambitu ad aliam venissemus portam. crudeliter reperimus ex
actorem qui de hominibus camelis et asinis vectigal graue exigebat.
quo soluto intromissi per primam portam altam magnam ferreis seris et ia
nuis firmata. putabamus nos in pace usque ad hospicium puenturos. pro
cessimus ergo inter altos muros et fortes et ad aliam portam venimus
ream et grandem. quam multi sarraceni circumstabant. cumque intrare cum
bestiis nostris contenderemus. sustibus nos retrosum abegerunt. moxque
currentes aliqui primam etiam portam. seris et repagulis recluserunt. et re
uersi etiam hanc secundam claudentes. nos in medio stare dimiserunt. atque
ita conclusi inter duas portas altissimis muris et turribus circumsepti ses
tentes paximates nostros comedebamus. et aquam que cara et modica
nobis erat potabamus. nec aliud quippiam etiam hac vice habere poteramus.
Porro nocte illa plerique ex nostris compergrinis murum exterior
rem ascendentes fortalicia et fossata per circuitum contemplabantur. qui
nunquam se pulchriorem aut melius munitam civitatem decoris menibus et
firmis. altisque muris et turribus vidisse affirmabant. abinus autem non
civitas sed pene acerrimus lapidum videtur plena ruinis et desolationibus.
Tum autem mane illuxisset apertis portis per truzelmāno nostro Alex
andrino nuntium misimus rogantes ut citius adueniens nos intro
duceret. qui cum venisset. literam quam a Soldano acceperam. ei dedimus.
dñis in porta residentibus exhibendam. quam acceptam. osculato reverenter
sigillo legerunt. lecta vero litera incipientes a nobilitatibus peregrinis
vni post alium nudantes vestibus perquisierunt. inter quos dominus Johannes
de Solms primus fuit sic perscrutatus. deinde alij per ordinem. Quidquid
autem de pecunia et alijs rebus venalibus apud nos in sportis et saccis
invennerunt. in locum unum seorsum deposuerunt. et cum omnia et singula exacte
perscrutati fuissent secundum rerum proportionem pedagium acceperunt. clericos
et religiosos immunes et absque theloneo transire permittentes. Nam quicquid
infertur vel effertur. decimus de eo denarius exigitur. et nemini in hoc
vlla fit gratia. Ingressi ergo civitatem cum tam miserabiles undique cerne
remus ruinas obstupimus. ammirantes vehementer quod tam miseram civi
tatem circumdarent muri tam firmi et decori. Ducti itaque in curiam regis
sicilicet que est fonticus cathalonio. ab ipso curie inhabitatore qui consul
cathalonio cognominatur. humaniter et benigne fuimus suscepti. as
signatisque cameris res nostras intulimus in eas. Est autem fonticus do
mus grandis in qua et negociatores et merces eorum conservantur ubi et
forum rerum venalium habent. Quamvis enim et veneti in alexandria duos
habent fonticos et januenses unum. peregrini tamen ab omnibus in fontico
cathalonio se recipere consueverunt. Nam et ab eiusdem fontici consule
protegentur truzelmāno Alexandrino sibi auxilium ferente. Mox res
bus collocatis peregrini nobiles conspectui Admiraldi. id est perfecti civi
tatis presentandi per truzelmānum ipsum alexandrinum conducebantur. quos
ille pacifice susceptos. benigneque allocutos singulorum nomina exquirere

in carta iussit edn scribi. sicq; ad sua redire loca permisit. Porro quidā
ex nostris cōperegrinis facta cōuentione cū consule cathaloniensi. cōs
mensales eius fuerūt. cibo et potu pparco vtentes apud eundem. qui ta
men non nisi argenteis vasis inferebatur. Alij vero cū dño de Solms
hi sua manserūt camera. edētes et bibentes iuxta votū et placitū ipoz.
Altera die que fuit. xxv. octobris post auditā missam in capella cur
rie memorate que capellanū habebat sacerdotem religiosum de ordine
p̄dicatoz. clamor magnus et tumultus strepitusq; populozū insonuit
iuxta mare. vnde exterriti in altiora cōscendimus curie loca. inde pro
specturi quidnam esset rē. Et vidim⁹ fustes et grippas cū armatis na
uibus applicare in portū. quē intrātes bambardaz fragoribus et clar
goribus tubarū populozūq; clamoribus aerem replebant. Erant autē
sarraceni quendā p̄potentem de Affrica sarraceni condūcentes qui in
mecham sepulcrū machometi visitatur⁹ peregrinabatur. In mari autē
existentes ijdem sarraceni inuentā nauem cū. viij. xpianis rapuerūt. re
busq; inter se diuisis ipos xpianos Alexandriam vendendo addūce
bāt. Ipos vero sarracenos cū ad litūs applicuissent māmaluci Alex
andrini et ciues armis decorati de ciuitate exeuntes honorifice suscep
erūt. et cum pompa magna ac multis clamoribus ciuitatē introduxes
erunt cum spolio p̄fato.

Die. xxvi. octobris que fuit dñica. xxvij. post octauas trinitatis
audita missa sumptoq; prandio domi mansimus quiescentes.
neq; enim adhuc secure tuteq; exire poteramus. eo q; truzelmā
nūs Alexandrinus (cui quā tenebamur pecuniam nondū exsolueras
mus) debitā nobis needū p̄stitit tutelam. Qua videlicet pecunia soluta
(magna satis) in crastino nos ad portam duxit ciuitatis que ducit
ad mare. et dñs qui in porta sedebant nos exhibens. intrandi et exeun
di quotiens liberet nobis indulxit libertatem.

Sequenti die que fuit Symonis et jude post diuina celebrata. in
eum ducti fuimus locū vbi quondā erat carcer et adhuc est. in quo in
clita virgo et martir sancta Katherina exposita et scorpionibus prius
cesa. diebus duodecim sine cibo et potu māsit clausa fame et siti cruciā
da. sed dñs cibum ei per columbā ministravit. In quo etiā loco regina
et porphirius miles. angeloz viderūt exercitū circa martirem eam con
solantes et ad tollerantiā martirij animantes vt habetur in eius legen
da. In hunc sanctū locum post multos rogatus fuimus introducti. et
vidimus ante dictū carcerem duas marmoreas stare columnas satis
eminentes. ab inuicem passibus duodecim segregatas. sup quas horri
biles ille rote seu machine fuerant locate et posite. quibus virgo ipa spe
ciosa debuit discindi frustatim. sed ea orante cōfracte sunt et quasi qua
tuor milia gentiliū inde necati. Eodem etiā in loco quinquaginta illi
rettores qui de diuersis vocati puincijs illo cōuenerūt. in omī sapiētia
eruditi cum Katherina corā cesare disputatorio certamine pugnaturi.

quos virgo ipsa sacra maxima in labijs eius diffusa gratia adeo deuotus
cit vt et responsis deficerent. et se conuertendos ad xpm apertis vocibus
exclamarent. Cesar ipe furibundus igne fecit cremari. sed vestibus coru
et capillis illesis multo crediderunt in xpm.

Inde transeuntes venimus in locu vbi aula **A**lexandri quondam magni
ferebatur steterisse. nam hodie in signu et memoriã eius stat ibi mire alti
tudinis et latitudinis columna ex lapide vno scissa. capitellum habes
acutum que procul cernentibus quasi turris alta apparet. Est autem colo
ris rubri multis characteribus inscripta qui veteru litere fuisse phibentur
maior multo et altior illa columna que rome ad sanctu Petru hodie
stat. qua dicunt olim ex **A**lexandria iuxta illam fuisse collocatam
et inde roma translata. Est et alia foris **A**lexandriã altissima colu
na qua pompeyanã nominant. quia eã pompeius in sui memoriã fieri
fecit. qua etiam vidimus in ingressu ciuitatis.

Inde progredientes venimus ad ecclesiã ad sanctã **S**abbam appellatã
edificatam in eod loco vbi virgo sancta **K**atherina ante passionem suam
in curia morabatur regali familiã suam defuncto patre **C**osto rege cui
unica erat gubernans. Hanc ecclesiã greci monachi inhabitant.

Locus autem vbi martir xpi **K**atherina fuit decollata hodie monstratur
extra urbem **A**lexandriã. Suntq; ibi due marmoree colonne magne
in eius memoriã quondam erecte. fuitq; ex eo loco corpus eius virginẽ
angelicis manibus in monte **S**ynai transportatũ. **H**ic locus tempo
re passionis et martirij sacre virginis fuit intra ciuitatem **A**lexandri
nam que tunc tps multo maior et latior fuit atq; glorioz q; nunc sit.

Est insup in ipa vrbe ecclesiã quedã ad sanctu marcũ dicta. quam iaco
bite inhabitat in eo loco constructa. vbi ipe sanctus euangelista phibetur
habitaſſe. et sepe numero diuina ibi officia celebraſſe. Quãq; enim pro
sua humilitate pollicem sibi absciderit vt sacerdotio reprobis haberet
tamen dei puante iudicio et auctoritate petri **A**lexandrie est epus or
dinatus. **H**oc in loco missam in pasca celebraſſe sine in collo et missõ
tractus est p ciuitate istam. gratias agens deo. **I**nde reclusus in carce
rem a xpo ihesu et angelis sibi apparentibus confortatus cũ postera die
iterũ ad collum eius funem ligarent ac per ciuitatem traherent ait. **I**n
manus tuas dñe comendo spiritũ meũ et ita spiritũ reddidit creatori.

Hoc in loco a veris religiosis sepultus primũ fuit. s; postmodũ apud
venecias est translatus. Est et alia ecclesiã iacobitarũ in **A**lexandria
que ad sanctu michaelẽ dicitur. in qua est sepultura pegrinorũ xpianorũ
qui ibi manentes debitũ carnis exsoluunt. Nam et dñs **J**ohãnes
comes de **S**olms dñs in **W**ynzenberg iunior et nobilior inter nos cõ
peregrinos dissenteria vexatus cũ diem ibi clausisset extremũ. omni
bus deuotissime susceptis sacramentis. hac in ecclesiã fuit tumulatus.

Cuius transitus et mors profecto merori et luctui nobis multo fuit.
Ostenditur quoq; **A**lexandrie locus in quo sanctus **J**ohãnes elemo

sinarius quondam patriarcha Alexandrinus. martirium suscepit in con-
fessione vere fidei persistens. ut in eius legenda habetur. Sunt preterea in
quatuor fontibus xpianorum in alexandria. pulchre quedam et ornate ca-
pelle. capellanos habentes latinos vel religiosos presbiteros vel seculares
res quas intermanendum ibi sepius visitauimus. Porro hijs diebus qui-
bus alexandrie fuimus. multe naues galie et fustes in portum applicue-
runt. multeque fiebant depredationes. Nam veneri nauem vnam onerariam nea-
politana que alexandriam properabat spoliauerunt. eo quod tunc temporis gra-
ues inter eos et regem Neapolitanum inimicie et guerre versabantur.
Aduenit etiam illis diebus galea quedam xpianorum de trasimarinis partibus
in qua alamanus quidam erat qui et dixerunt nil aliud in sua se habere gas-
lea. nisi nuces auellanas in valore. x. milium ducatorum. que in orientali-
bus non crescunt terris et proinde care illis habentur. Ferturque quod ultra cen-
tum annos ibi sint durabiles. ita quod nec marcescunt nec tabescunt. nec ver-
mibus corroditur. quibus tamen defectibus apud nos ultra vnum seruas-
se annum subsistere non sciunt. Illis etiam diebus videntes Alexandrum qui
per mare vagabatur nauem alienam portum applicare. et eam expugnantes cepe-
runt. captamque introduxerunt in portum victores. spolia inter se distribu-
entes more piratarum. Nisi enim naues alexandriam applicare volentes
potenter sint armate ab ipsis alexandrinis antequam in portum venerint
spoliantur. que cum intrauerint secure sunt quod diu steterunt in eo. Gradus
etenim est sarracenis cura pro custodia portus illius. unde et duos qui
intra ciuitatem habentur montes. qui hominum manibus facti sunt assidue
conscendunt ut maria contemplantur. longe lateque inde prospicientes si
quia videant vela que mox vbi viderunt Amiraldo denunciant. qui cur-
soriam emittens nauiculam de conditione inquit aduentantium. Et quod
forte creditur sit difficile tamen omnino ita sese habet quod narabo. Ipse
Amiraldis semper apud se quasdam disciplinatas habet columbas sic
edoctas ut quocumque preperint inde in ipsius Amiraldis curiam reuertantur.
Harum duas aut tres naucleri emissi in occursum nauium secum recipientes
educunt per mare. usque ad locum in quo aduentantes possunt explorare.
vbi mox conscriptam cedulam continentem que scitu necessaria sunt ad colu-
lum vnius suspendunt columbe. eamque sinistram auolare. que continuo vo-
latu ad mensam usque Amiraldis zedam afferens quales sint venientes
indicat. Quod si post primam emissam columbam aliud quidpiam amiraldo
fuerit significandum mox secundam emittunt columbam vel etiam terciam si ne-
cesse fuerit. et ita longe antequam naues portum intrent amiraldis de eis est
edoctus. Dicitur etiam quod alias habet columbas quas usque in Hayrum
transmittit ad Soldanum tempore quo aliquis repentinum et arduum inci-
derit negocium sibi necessario significandum. Porro si naucleri ab ipso ami-
raldo missi nauium condiciones inuestigare nequuerint. hoc ipsum per co-
lumbas sibi renunciant. qui statim armatas mittit fustes tradens in man-
datis ut aduenientes inuadant depredentur. et spolient. quod et faciunt

nisi eos inuenerint fortiores ut dictum est iam supra.

De tandem .xxix. ad loca ciuitatis uidentia hincinde euagantes. merces p̄sertim considerauimus fonticoꝝ qui omnes pleni mercibus erant. p̄ter soluzi fonticiū cathaloniorum in quo nihil aliud nisi quidam seuſimus iacebat leopardus sine ligatus. Præterea sarraceni et xpiani passim in eo pariterq; comedeabant et bibeabant. Ianuensiū uero fonticiū domus utiq; pulcra et magna erat. et multi negociatores et merces p̄ciose in ea. Inde ambos uenetoꝝ p̄strauimus fonticos. et p̄ter merces quas ibi reperimus copiosas. uisidimus struciones in eis grandes incedere que ferrū sibi proiectū comedeabant. Porcū etiā ibi ueneti nutriebant que solum et unicum in transmarinis partibus illic cōspeximus. Multo enim magis sarraceni abhominantur porcōs q̄ iudei. qui nec illum unum paterentur uiuere nisi ad preces uenetoꝝ Soldanus ei uitam indulſisset. Demū thurcorū intrauimus fonticiū. in quo negociantiū multus erat tumultus. sic et in fontico mauroꝝ et ethiopum. sic et in fontico tartaroꝝ. ubi p̄ter cetera. nobilissimas res id est homines. uilissimo precio uidimus uenales utriusq; sexus. iuuenes et iuuenulas. pueros et puellas. mulieres etiā quasdam qui paruulos habebant ad ubera pendentes. qui omnes ibi sui expectabant uenditionem. et uilissime tractantur atq; turpissime dum ab emporibus probantur. sani ne sint aut egri. ualentes aut inuasi. huiusmodi rē. Denudantur etiā puellæ et currere atq; saltare coguntur. et hūc in modū varie exquiruntur an sint sine defectu uel non rē. Singulis autē noctibus omnes fontici per sarracenos a foris clauduntur ne quis ingredi possit uel egredi. sed et hijs diebus quibus ipi in muschleis congregantur et quando p̄cipuas habent solemnitates. nec sunt in Alexandria domus uel dictis fonticis pulciores et ornatiores. Hijs p̄spectis ad mare accessimus ubi magnus erat hominū conuentus circa mercatores qui species aromaticas saccis imponebant. Siquidem dū in camelis species ad mare de fonticis educuntur nauibus inferende. sarracenoꝝ officiales stantes in litore saccos euacuant. p̄scrutantes ne forte aliquid preciosum inter species absconditū efferatur. Cūq; ita circa species laboratur pauperes et inopes multi adcurrunt. ea que manus fagerint imponentiū raptim colligentes. et que furtim auferunt moy in uia sedentes uendūt.

De uero .xxv. octobris due quædam alie ueneciane galæe uenientes de Africa. quas galæas de Traffico cognominant. portui applicuere Alexandrino. pari modo ibi onerande sic ut et ille quatuor que ibi erant iam onerate. Eodem die tractare cepimus et conuenire cum galæarum patronis. sup nostro cum

eis recessu. et pro certo duriores eos nobis reperimus q̄ sarracenos. **N**ā
quia sciebant nos cum eis oportere recedere. multum nimis et insolitū
a nobis nauilium exigebant. **F**aciū q̄ est vt in ipsa cōuentione peregrin
orum societates ab inuicem solueretur. illis in istam galeam alijs in
altam se recipientibus. nos vero in galea domini capitanei et domini
consulis venetoz esse maluimus. cuius galee patronus. dominus erat
Sebastianus cōtirem. cōtulerunt se quo q̄ ad nos dñs **J**ohānes archi
diaconus transsiluanis de vngaria. et frater **F**elx ordinis p̄dicatorū
de **V**lina lector. **C**ōuentione autem facta. pluribus adhuc mānsimus
Alexandrie diebus. inuiti tamen et coacti. galearum expeditionē p̄sto
lantes. quo in tēpore dominus de **S**olms vt supra memini. rebus ex
cessit humanis. cuius sepulture et funeri. debitam et oportunam operā
impendimus. plancū amarum facientes super eum. **H**ijt autē in nos
cte ip̄a quē diem p̄cedebat omnīū sanctorum. **Q**uo mortuo in eam quā
conduximus secessimus galeam. alexandriam vltērius deinceps non
ingredientes saltem admanendum. sed in galea dormiuimus manduca
cantes et bibentes cū patrono. **P**ersuasum siquidem nobis erat vt octo
vel decem diebus ante galeaz recessum. clandestine eas ingrederemur
atq̄ res nostras non simul et semel sed per partes et diuersis temporis
bus educeremus. quia per singulas custodias sarraceni de omnibus re
bus et personis graue exigūt pedagium siue theloneum. decimū dena
rum de centesimo iuxta suū compotum recipientes. **S**unt autem tres
custodie inter mare et ciuitatem. **Q**uarū prima est circa portam inferi
orem que ducit in urbem. **S**ecunda vero longe ab ea in exteriori por
ta que ducit ad mare inter muros ciuitatis. **T**ercia autem est in litore
maris. **I**n hijs omnibus officiales **S**oldani. omnes tam intrantes q̄
exeuntes diligenter examinant et p̄scrutantur. et potissimum melcato
res et merces eorum. **E**go vero auxilio trūtzelyanni nostri **A**lexans
drini. cui non paucos propinavi ducatos. obtinui q̄ res mee p̄ dictas
custodias sine p̄scrutatione fuerunt educte.

Porro die tertia nouembris ad iussum capitanei galea nostra in al
tum fuit ducta secūs nouū castellum. quia iam naues parate erant ad
recessum. vnde omnes peregrini consocij nostri qui adhuc in ciuitate
manebant ad suas se presentarunt galeas. que oēs iussu et nutu suo. ex
ordine nostre cōiungebantur. iuxta dictū castrum qd̄ profecto egregiū
est et forte portū cōcludens muniensq̄ **A**lexandrinum. **E**st enim por
tus ille multum scopulosus. et per scopulos a litore vsq̄ in mare mus
rus multis turribus p̄clarus et munitus est deductus. atq̄ in extremis
tatibus scopuloz et mūri illius. castrum est exstructum p̄fatum in ma
ri. quod modernus **S**oldanus fieri fecit consilio et industria vsus cu;

insdam māmalici alamanani ex **O**ppenheim diocesis **M**aguntine
nati. qui iam pridem relicto paganismo. ad sancte matris ecclesie sinū
reuersus est locuples et p̄dines.

In portū illum nulla potest ingredi nauis nisi castro huic loco **S**olz
dani reuerentiam exhibeat velum remittendo. Verū cum in loco illo
consiſteremus diebus quatuordecim ibi mansimus. longissimas haben
tes horas et tedio grauissimo affecti. om̄i quasi momēto galearū trāsitū
expectantes. quo in tempore multis fuerunt vexati molestiis galearū
patroni. et vnus etiā corū grauiter vulneratus a sarracenis. multaqz
eis euenerūt incomoda. qui post galee educationem a terra in altum. de
nuo ciuitatem intrauerūt. Illis etiā diebus scisma fuit inter patronos
alijs recedere uolentibus. alijs adhuc manere amplius contendētibz.
et nisi dñs capitaneus sequestrū se et medium interposuisset. ab inuicem
fuisſent diuisi. **O**bstetit enim nec uoluit ut quisquā recederet donec om
nes et singūli expediti essent ad plenum.

Igitur cum dies quintadecima nouembris aduenisset. omnibus ad re
cessum p̄paratis. prospero flante vento. solitis nauibus. leuatis ans
choris. expansisqz uelis extra portū euecti. **A**lexandrinā postergauim
us ciuitatem. subtracto litore ab oculis nostris ita q̄ in crastino lon
gius eieci nullam prorsus uidimus terram vndiqz circūdati mari.

Erat autē galea nostra cursus velocissimi vnde et alias longe p̄cede
bat. **E**rit panibus deficientibus alexandrinis. papimates siue bis
coctos cepimus manducare. et qd̄ mirum erat in oculis nostris pisces
nobis salsi de danubio uidelicet sturiones ministrabantur. sed turci per
quorum regiones danubijs sunt illos ad terras transferūt sarraceno
rum a quibus ueneti eos emūt. **N**auigauimus igitur ex **A**lexandria
per mare hicarium in mare carpatū. **U**nde die sextadecima nouem
bris optata flante aura uedoci cursu intrauimus mare creticum. et fui
mus die. xvij. illucescente proiecti vsqz ad promontoria crete siue **C**an
die. insulam tamen ipsam non sumus ingressi. **I**ngenti uero fuimus le
ticia permoti cū huc loci uenissēmus. pro eo q̄ iam quinqz ferme spacio
mensium nullas fidelium uideramus terras. iamqz nobis uidebatur qua
si patriam nostrā attingissēmus. cum ipsam fidēlem et glorioſam insulā
eretam siue **C**andiam sub oculis habebamus. licet longissimis adhuc
distaremus interuallis a solo natali. **Q**uipe qui iuxta cicladas insu
las p̄ hellespontū. et seuissimū mare maleum nauigaturi. adhuc achaiā
albaniam. dardanidem corziriū. hyliricum. dalmaciam. **S**chlauniam
croaciam. histriam. et forū iulij ante nos habebamus iuxta earū con
fina prouinciarū uiam facturi.

Die .xviii. cum ad latus memorate insule crete venissemus. iussit capitaneus cursum galee intercipere. veloci remissione ne et proiecta schaffa in mare misit pro phisico qui in alta erat galea mandans ut q̄rtius ad se veniret. Consul enim venecianus grauer ceperat egrotare. pro cuius cura phisicus vocabatur. Eius rei gratia inter duas insulas Candiam scilicet et Nataliam sine profecione voluebamur. Ita et sequenti die festo scz sancte Elisebet instabili vento huc illucq; proiciebamur. quo factū fuit q̄ omnes galee sic fuerunt cōiuncte q̄ de vna ad aliam colloqui poteramus. sed post paululum mutata aura. mare motu inquietissimo feruescere cepit. nec fuit quietas in superioribus galearū q̄ non procellis vndiq; ilis labentibus p̄funderetur. et cum sol occidisset. magis ac magis tempestas inualuit. ita q̄ naucleri et galeothe infirmi superius sub transtris suis iacentes. nec valentes aquarū incidentiū ferre p̄fusionē. magnis apud patronū p̄cibus vix obtinuerūt q̄ in carinam nauis fuerunt intronmissi. vbi species aromaticae et merces alie conseruabantur. Fuerant namq; viginti galeothe infirmati in Alexandria de aquis ibi potatis. Nam ciuitas ipa est subtus vbiq; cauata et super testudines edificata. Nilq; ex crescente omnis illa cōcauitas aquis repletur sub domibus neq; sunt alie ibi aque nisi ille de quibus homines et iumenta bibunt. et dicuntur aque ille esse infecte et pessime. Inualescente autem vento imber maximus descendit. et cūcta infudit prius intacta. quo accidit q̄ patronus et alij veneciani qui hactenus super castellum in puppi manserant ad nos in carinam fugere sunt copulsi. eo q̄ castellū aquis vndiq; replebatur. capitaneus vero et consul in profunda p̄ppis carmerula. clauis desuper ostijs manserūt. Naucleri autem maximos per totam noctem perpeffi labores. continuis cursibus et horrendis clamoribus. infirmos grauabant. quibus nulla requies erat. sed et sani quidam et valentes egrotare ceperunt inter quos vnus erat dñs archidiaconus de vngaria. dñs quoq; consul magis ac magis cepit destitui. duo vero ex galeotis mortui. nocte eadem in mare sunt proiecti.

Sed illucescente die que erat vicesima nouēbris cepit tempestas ipa paulatim decrecere. ac mare ipm magis magisq; mitescere. Tandem ad quandam insulam applicuimus cui est vocabulum Nyro. vbi sub castello q̄ Nyrum dicitur fixis nauibus per iactas anchoras. in barca egrediebamur ad litus vbi inuentis cōsocijs nostris peregrinis p̄ mōrtis p̄cipitem et petrosū clauū ascendimus in ipsum castellum nyrum. et inuenimus inter ascendendū tres ecclesias de ritu grecorum. vnā inferius circa litus. aliam in montis ascensu. terciā in ipo castello superius. quas ingressi gratias egimus laudantes et glorificantes deū qui nos in terras reduxit xpianorū. nichil autem reperimus venale ex

hijs que victui erant necessaria nec panes neq; oua rē. Nam qui pri-
mi ascenderant tulerant omnia. Est autem ipm castellum satis popu-
losum hominibus qui in paruis habitant domūcūlis quasi tugurijs.
de fructibus insule viuentes. nec sunt alij eiusdē insule habitatores aut
incole nisi isti de castello prefato. Estq; insula ipsa fertilis satis et pin-
guis glebe. Est quoq; castellum ipm vetustissimū a grecis quondam
potentibus pro maris tutela et custodia super abruptas petras exstru-
ctum. Ex eo enim p latissimū mare contra insulas aeladas et candidā
patulis habetur prospectus. De crepidine montis aqua descendit claz-
ra et dulcis sed non multū frigida. in vasculis tamen reseruata statim
frigescit. Sub monte etiā riuus quidam dulcem continens aquā per
vallē currens illabitur mari.

Quam vero dies .xxj. illufcesceret clamor ingens cuiusdam las-
mentabiliter flentis in nostra audiebatur galea. eratq; vtilitas
tus ille filij dñi consulis. qui scilicet consul nocte eadem vni-
uerse carnis debitu exsoluens diem clauserat extremū. hunc nō solum
filijs sed cuncti qui virū nouerant plangebant. Iussit itaq; filius des-
functi patris corpus in terram eductū poni in capella que ibi in litore
erat. super qđ illic positū irruens planctum magnū fecit. quem sui con-
cūtes a corpore auulsim in galeam reduxerūt. Corpus vero exenteratū
lotum. vinctū. et aromatibus conditū ligneo locello imposuerūt. pice et
clauis bene firmato. sicq; venecias ad suum iam pridem electum monu-
mentum ferebant sepeliendū. Hijs omnibus cū interessemus. certa di-
dicimus experientia. cōfictum esse mendaciū. quo dicitur q; corpus ex
anime siue mortuū per mare non possit duci. et pceptū illius figmenti
pergrini etiā nobiles. barones et milites qñi pro tempore in mari res-
bus excedūt humanis statim in vndas mittūtur nec vel ad terras pxi-
mas sinūtur vehi gratia sepeliendi. Eodem die quatuor mortuos de ga-
leis sepulture tradidimus in terrā quē et mater est vniuersorū.

Que .xxij. festo scz sancte Cecilie virginis et martiris cum sustu-
lissimus. in maris magni et spaciosi latitudinem vento non sa-
tis bono immo aduerso proisus incidimus. Qui quidē ventus
cōtrarius. versus traciam nos impulsit. atq; sub paucarū spacio horarū
si eius fuissēmus impetū insecuti. Constantinopolim aut troyam aut
Throgpontū. vel altius etiā Athenas mirrē et Galathas appulisset.
vel etiam in parthos insulam. Erat quidem ventus ille optimus na-
uigantibus in macedoniā sed nobis inutilis proisus. Conatu proinde
maximo ad resistendū tali vento a naucleris facto. tandem cum mul-
to labore. longe sub nyo incidimus in portū vnum. desertū quidem sed
firmum. stephanum nomine. et ibi nauēs stabilauimus. et quatriduo

mansimūs. tedio grauiſſimo affecti. vento illo aduerſo p momenta ſur-
gula augmenta capiente. Id quoq; pter cetera in malum noſtrū adie-
ciebatur q; in nullum caſtellum introire ſinebamur. Audierant enim
non paucos ex galeis vita ſunctos fuiſſe. putabantq; galeas oēs peſte
infectas. idcirco nos abſominabantur et prohibebant. ingreſſum negā-
tes. neq; vendere nobis quicq; volebant. non obſtante q; dñi eorum ci-
ues ſc; veneciani erant in galeis. Sunt enim loca iſta omnia inſule et
caſtella ſub ditione venetorum licet ea per ſe nō regūt vt Candiam Cy-
prum et huiusmodi. ſed alicui grecorū cōmittunt regenda et admini-
ſtranda ſub tributo. **T**ypia tamen inſula de qua ſupra mentio habita
eſt ſub dominio eſt cuiuſdam ductis grecorū qui et turco tributarius eſt
et cōfederatus. Sunt autem regiones ille aſpere et duriffime glebe. ſed et
acer ſatis incōueniens. Idq; nobis magnopere ibi formidini erat ne for-
te ibi diutius manere oporteret. quēadmodū alexandrinis galeis. āno
accidit ſuperiori. que hoc in loco amplius q; triginta diebus moram fa-
cere ob ventorū contrarietatem et pugnam in mari cogebantur.

Inde tandem nauigantes in mare maleum mare vtiq; ſeuiffimū per-
uenimus. in quo plurima pericula cōſequentibus fuiſſimus experti die-
bus. que vix vllis poſſent enarrari verbis aut literis deſignari. Et p-
fecto vt eſt apud virgiliū. venimus nymborū in patriam. loca ſera ſurc-
tibūs auſtris. inter ſuctantes ventos tempeſtatesq; ſonoras. Ibi ven-
ti nutu colli principis ſui. vt poete ſingūt velut agmine ſacto. Qua da-
ta porta ruūt et terras turbine perſtant. Incūbuntq; mari totūq; a ſe-
dibus ymis. **O**na eurūq; notūq; ruunt creberq; procellis. **A**ffricus et
vaſtos volūt ad litora fluctus. **H**oc in genere dicto vt hſtorie mos
geratur nauigatio iſta per mare illud tempeſtuoſum pre ceteris pericu-
loſior. et accuratius et latius neceſſe eſt vt explicetur.

Igitur ſub diem. xxviii. nouembris. mutato vento non qui-
dem in meliorem ſed fortiozem. ſerebamur contra maleam
imperu grandi. ac ſi vi eam vincere contenderemus. Verum
tamen gubernatores noſtri parū ſpem habentes de tranſitu
malee. ſequebantur ventū fortune iudicio ſe cōmittentes. Si enim illa
die maleam viciffemus. in craſtinū motoue fuiſſemus. et conſequenter
facilem nauigationem per **A**chaiam. **M**oream. **Y**liricum. **D**almaciam
et **C**roaciam. in **H**iſtriam et **I**taliā habuiſſemus. **E**ſt autem malea

promontorium grecie asperrimū. qđ quinquaginta milia passuum in
fra mare protenditur. circa quod vnda adeo seua est. et inopportune im-
pellitur vt naues pertransire volentes a se repellere et psequi videatur.
Dyoret enim nauigantes de macedonia et grecia in Achaia et Mo-
rean. pertransire ad cornu illius promontorij qđ est multum altum.
acutum. et scopulis de profundo maris in altum vsqz ad nubes se er-
gens. cuius cacumen estate et hyeme est niuibus opertum. tot autē ven-
ti in cornu illo cōueniūt qđ mare cōfusissimū reddūt et nauigationem
difficillimam. Dum enim nauigantes contra tam per adiutorū alij
cuius venti vsqz ad actem pducti fuerint. mox vt proa rostrū ad mo-
dicum extendere incipit. afflant aliquando septem aut octo aut nouē
venti. qui omnes proa reuersa nauem cū impetu reiciūt. vnde sepe cons-
tingit qđ naues per tres aut quatuor menses in ista parte malee manes
re cogūtur. Illa difficultas semp fuit ibi.

Vnde vetustissimi poete reperūtur in carminibus suis yronice cōpassi
fuisse grecis. pro eo qđ cum dijs pugnātes innumerabilem multitudinē
hominū perdidērūt. quos si seruassent suffecissent ad hoc qđ per medium
malee gurgitem fodissent et a supremo vertice rupem scidissent vsqz ad
fundum maris et manibus interfectoz cānale et viam nauibus fecis-
sent ne in perpetuū nauigantes tantū laborem et tantā temporis pdi-
tionem paterentur girando maleam. Et profecto si mons malee esset
per medium diuisus. multo citius redirent naues de oriente in occiden-
tem. et de Asia in Europam. nec potest fieri nauigatio nisi quasi ad cō-
tactum cornu malee. cum reliqua maris latitudo sit tota scopulis ple-
na. **D**ictus est autem mons ille malea a maleo rege tirrenorū. qui
turbam eneā primū inuegit et in montanis illis degens piratica ces-
de viare infestabat. Fecitqz in monte templū appollinis. et montem
suo nomine nūcupauit. Nūc vero dudum destructo templo appollinis
in cornu malee edificata est capella sancti michaelis. vnde et vulgares
cornu hoc alam sancti michaelis nomināt. et opinantur qđ sanctus mi-
chael ala sua ventos cōcutiens stans supra cornu. nauies dum sibi pla-
cet repellat. Idcirco marinarij in victoria malee laborantes. orationes
ad sanctū michaelē faciūt et vota vouent vt dignetur alam qua ven-
tos mouet et mare concutit retrahere. quatenus possint transire.

In radice malee est ciuitas que Malfasia dicitur. iuxta quam crescit
precipūū vinū qđ nominant malfaticū. et ab hoc vino transtulit vul-
gus nomen in vinum creticū. quod nūc per mundū dicitur malfaticū.
quod tamen non est de malfasia sed de creta vel Candia vel mo-
tona. Cauēt autē nauū gubernatores ne ad malfasie portū applicēt. qđ
dicūt pessimos grecos ibi habitare. ideo potius sinunt naues reuerti ad

insulas cicladum p multa maris spacia. et dicunt q a malicia hominu
montana dicuntur malea. Igitur cu tota die contra maleam nauigasse
mus et cornu eius attigissemus repente retrusi sumus et adeo impetuo
se reiecti q tota classis fuit dissoluta et nulla galea mansit cu alia ita
prope vt posset alia videre. et cum hoc feruissimam tempestatem passi su
mus ita q galestroli cogerentur vela tempestatibus apta appendere.

V. **A**rum die .xxix. iteru contra maleam ire temptauimus licet ven
tum non nisi pro sex panis accatonis habuerimus exiguum. no
bis autem contra maleam properantibus aduolabant etiam alie
galee coserue nostre quas pdideramus. Dum autem aduesperasset prope
promontoria fuimus et contra cornu velocissimo cursu properauimus.
Sed cu iam aciem attingere vellemus et magno conatu vna galea post
aliam in suo ordine ptransire satageret. ecce ventus contra nos erupit
et primas galeas rapuit et impetuosissime retrusit contra sequentes que
accedebant. fuit q mirabile visu et non expertis incredibile q naues in
eodem freto lateraliter iuncte contra se procedebant. agitate contrarijs
ventis. ille contra maleam pleno velo vehebantur. alie a malea inflatis
velis econtrario redibant. et circulum cu nauibus fecimus sicut solent
circuire corizantes. Reiectis ergo omnibus galeis in freto inuuliter re
tro maleam iactabamur. arte obsistentes ne ventus nos in cicladas in
sulas reportaret et ita diem fieri prestolabamur.

Die .xxx. que erat Andree apostoli et dnica prima aduentus. sur
rexit ante lucem ventus omnino nobis contrarius et fortis. Quod
videntes gubernatores nostri et de transitu malee desperantes.
comiserunt vela ventis et iactati sumus contra aquilonem grandi impe
tu iteru in insulas cicladum longius a malea q sit a colonia vsq ve
necias extra viam nostram. Et intrauimus per scopulos et rupes festina
tissime vsi cautelis et ingenijs multis.

Porro per quoddam canale angustum et strictum ingressi in portum latum et
securum ac montibus altis munitum incidimus in radice insule mulo dicte
naues stabillentes. Reperimus autem in ipso portu quatuor onerarias
naues venecianas que venerant de syria. et in barutho capadocie onera
susceperant mercium. Hi autem qui in nauibus illis erant cu classem
nostram vidissent ingredientem ad se. concrepabant tubis buccinis et tim
panis etc. et emittebant bombardaru sapa sperica contra montana co
clamabantq in vnum vocibus altissimis. pariformiter et nostri facie
bant in signum leticie et iocunditatis. et videbatur mare et terra moueri
a sonitu bombardaru et clamantiu et buccinantiu. Classis illa de syria
sicut et nostra multis diebus laborauerat in transitu malee. sed inua
num. Fuerunt etiam ibi alie naues que de malea in hunc portum fue
rant proiecte.

Quinta decēbris augmentati sunt vēti cōtracti et disposuerūt se
ōes naues ad tēpus manere in portū illo. Eodē die misit capi-
tanens nauum sīrie nuncios per omnes galeas. et inuitauit ad pran-
dium alios capitaneos et patronos et omes principales officiales na-
uium et gubernatores et dominos. et instaurauit grande cōiuiū ex-
tra galeam in litore maris. Descenderūt ergo in terram tres capitanei
scilicet capitaneus nauū Alexandrinarū cum suis tubicinibus. qui
sub se habuit quatuor galeas oneratas p̄ciosis mercibus et bene arma-
tas. Capitaneus item nauū de Syria cum suis tubis. qui etiam sub
se habuit quatuor patronos quatuor galearum. Capitaneus quoq; de
Africa aliter de Traffica cū suis habens sub se duas galeas armatas
et oneratas. Isti in quā tres capitanei cum decem patronis et omibus
nauū nobilibus dñis et officialibus ad tabulas paratas in litore con-
federūt. Post epulas diuersis exercicijs et solacijs varijs in litore col-
lidentes pulcrū cernentibus spectaculum prebuere. Erāt autē in illis
decem galeis vt opinor vltra sex milia hominum quorū maior pars in
litore solacij et cōiuiij causa conuenerat.

Edie illa ad uesperascente singuli in singulas galeas suas in scaffis
ascenderunt et mansimus in illo portu per dies aliquot.

De quinta decēbris facta tranquillitate classē soluimus
et tractu remorum naues passim omnes educebantur. quia
non erat tunc ventus sed bonatya id est tranquillum. Sic
enim a nautis maris tranquillitas appellatur. Vnde om-
nes deum p̄cabantur pro felici transitu malee. Verrista vero quidam
ita exorabat. Ach pater omnipotens tantis miserere periculis. Atq; tuis
thesauris ventos dimitte secūdos.

Agitur cum de scopulis ad mare latū venissemus surrexit ventus la-
teralis pro transitu malee inuicilis proorsus. processimus tamen cōtra
maleam cū tota classe. s̄ facta nocte inualuit ventus nimis cōtra nos
et tenebris ingruentibus facta fuit seuiissima tempestas. et mare eleua-
batur sine cessatione supra galeam. Eleuauerūt se flumina. eleuauerūt
vocem suam mirabiles elationes maris. mirabiles proorsus Incidebāt
proinde aque supra modū. ita vt audenter dixerim q̄ in illa nocte vlt-
tra cencies fluctibus inuoluti fuimus et vndis operi penitus. nō qui-
dem continue sed subito nauis operitur et in ictu oculi transit. Omnia
autem superiora galee in aquis natabant. Et ipsi marinarij tota nos-
cte in aquis currentes vela crebro mutabant.

Porro tempestate illa durante cum naues ab inimicem longius essent
separate vna vi ventorum acta ad latus nostre galee grandi impetu

impegit vehemēter. Barcamq; collateralem dirupit penitus et destruxit
nostra vero coquinam fregit earum et omnia que in ea erant.
Quantū autem terrorem contactus ille galearum nobis omnibus in-
cussit. quantus strepitus fragor et clamor et angustia fuerit non fac-
ile explicari potest. nos enim qui inferius eramus in carina omni mo-
mento interitū expectantes cōclusi in tenebris trepidi maiorem in mo-
dum suspensis sic animis stabamus. Cū autem infelix illa nox trās-
isset omnes vertiginosi effecti sanctū inuocabamus qua poteramus de-
uotione Nicolauum cuius imminēbat festū dicentes. **S**uscipe nauarū
pater nicolae precatu. **A**sis et solita nūc pietate tuis. vel similem in
modum.

Que sexta decembris vbi lux clara refluxit vidimus nos nullū
habere adiutorium et ventum inutilem fortem nimis existere.
desperantes ergo iterū vela vento cōmisimus. qui rapta classe
eam cursu velocissimo in cycladas insulas reportauit ad locū vnde nu-
dius sterius egressi fueramus in portū nullo. ibiq; naves tonfalis allis
gatis et anchoris immersis hyemare ibi timuimus. pro eo q; in diebus
patronorū maris solito implacabilis habuim⁹. **S**unt enim se-
cundū marinarioꝝ estimationem singulares patroni maris sanctus
Clemēs. sancta **K**atherina. sanctus **A**ndreas. sancta **B**arbara. sanctus
Nicolaus. sancta dei genitrix maria. et sancta **L**ucia. omnibus his die-
bus difficilem habuimus nauigationem demptis vltimis duobus. in
quibus si maleam non vicissemus per hyemē totam ibi manere coacti
fuissemus. hoc firmiter tenent marinarij. **M**ultis enim superstitionibus
vacant in nauibus quando nauigatio nō est iuxta eoz vota. **A**lij dis-
cebant q; peregrini terre sancte essent in causa quia res fortunas secum
ducerent de locis sanctis vel aquā jordanis quā simpliciter dicūt im-
pedire nauigationem.

Que septima decembris inutilem ventū habentes. eodem mansi-
mus in loco. post prandiū vero plures orationis gratia ad lu-
tus nauigantes in capella que ibi erat in honore virginis **M**a-
rie dedicata eidem sese cōmendauerūt. **A**lij cantabāt crebro hos versus.
deuotius ad virginem ipam clamitantes. **S**alue splendor firmamenti
tu caliginose menti desuper irradiā. **P**laca mare maris stella ne inuol-
uat nos procella et tempestas obuia. **V**idebatur autē nobis tanq; sese
virgo maria sic nos affaretur. vento in melius mutato. et classe ad re-
cessum aptata. **P**ergite iam miseri sancta theotocos inquit. **E**t velis in-
flatis portus intrate salubres. **A**n te solis ergo occasum portum exiui-
mus et tota nocte in lumine lune tranquilla nauigatione profecti ven-
tum sequebamur optatū.

De autem octava que erat festum conceptionis beate virginis
fortiter processimus contra maleam eaque post meridiem cons-
pecta conterriti sumus metuentes iteratam repulsionem. Sed
advesperascente die vento semper in melius confortato repente cornu illud
seuissimum malee sine labore pene superantes sub unius hore spacio
decem et octo miliaria pertransuimus. Hoc cum fieret ingenti omnes
gaudio fuimus exhilarati tubicines pre leticia canebant et omnes ga-
lothe conclamabant omnesque pariter vociferabantur deum laudantes.
Interea vero non incidens prohibuit ne ventum bonum sequi iuxta vo-
tum possemus. quia ad latus sinistrum promontorium malee habuimus.
Ad dexterum autem mare scopulis et cauitibus plenum. nec erat portus
in quem intrare possemus. Idcirco remiserunt gubernatores omnia ves-
la. nauis ad latiora loca natare permitentes. dimittentes eas ibi ad for-
tem in deuisis aquarum currere sicut currit equus lasciuus et effrenis.
nunc cum proza nunc cum puppi se erigens. nunc ad hoc nunc ad illud latus
se inclians. et motibus continuis et importunis agitabatur inter se-
uos fluctus nec stabat nec progrediebatur. propterea noctem inquietis-
simam habuimus plusquam in tempestatibus vllis. Statim autem ut sol re-
fulsit quinque erectis velis. progressi sumus inter scopulos et cautes atque
die. xiiii. decembris ad motonam venimus ciuitatem. Eo tempore per die
naturalem centum et triginta miliaria confecimus velocissimo nauis-
gio. et inuenimus ibi sex galas quas ante amiseramus inter tempesta-
tes. Ibi ergo portum ingressi et nauibus stabilitis ingressi missam in com-
uentu fratrum predicatorum audiuimus cum multo desiderio quod diu multam
missam audiueramus. Post missam omnes pariter peregrini ex
omnibus galis congregati conuenimus in domo dominorum teuthonicorum
comedentes et bibentes in leticia multa gratias agentes deo qui nos de
magnis liberatos periculis mutua visione fecit letantes. quia ab alex-
andria usque huc nunquam simul omnes fuimus. Peracto prandio. quod per dies
aliquot didicimus nos ibi mansuros propter negotiationem mercatorum
res nostras in hospitium comportauimus. Motona est ciuitas in cornu
Achaie sita in terra continenti prope turchiam. unde thurci ad mundi-
nas ebdomodales illac conueniunt cum christianis.

De decimasexta decembris galas ingressi et classe soluta ad
insulam oppositam quam nescio quam ob causam nominant sapi-
entiam applicuimus. et distat per mare teuthonicum a moto-
na per intermedium canale profundissimum. et quia non erat utilis ven-
tus ciectis anchoris classem ad pedem montis sapientie naucleri stabili-
terunt.

De decima octaua in noctis medio dum omnia essent in si-
lencio subito aspirauit ventus salubris et bonus. et statim
supra silencio clamores magni excitabantur per classem

classen et ad recessum se parabant. leuando anchoras. sursum trahendo
barcas et scaphas. erigendo vela. soluendo et complicando spiras. que om-
nia fiunt cum violentia festinantia et continuis ac altis clamoribus.
Classe ergo soluta a loco illo eieci sumus per ventum in altum mare
vbi mox iterum orta est seuisima tempestas cuius similem ante non ha-
buimus. et durauit per diem et noctes duas. Omnes autem domini de castel-
lo transfugerunt ad nos in carnem. nec fuit memoria cibi aut potus hac
tempestate durante. quia coquina erat in aquis tota.

De. vii. redeunte vento gratiori quo et prius vsi fueramus.
multas rapta in insulas thurcorum et xpianorum transiimus.
vtruta in insulam Samaffra. Limka. Schesslamam et Azan-
ta. Sophloniam que capta fuit per thurcum Anno superiori
vide licet Millesimo quadringentesimo octuagesimo.

De vicesima mane venimus ad insulam corzicam que alias
Corfun appellatur bona et fertilem. Et reperimus ibi classem
armatam et magnam caristiam panis et omnium necessarium.
Idcirco capitaneus classis armate male ferebat coquens
de capitaneis classis onerarie quod declinassent in illum portum. cum vii ibi
pro suo exercitu necessaria essent. Fuit enim magna multitudo nauium
et hominum mirabilis compressio. Illa insula est principium grecie. et est
romani portus munimentum. ab ea enim facilis est nauigatio in Sici-
liam in Trinacria Sardiniam Apuliam et ytaliam. Ex opposita eius
parte est Dorea. Achata. et in paucis horis vento flante nauigatur in
Patras ciuitatem vbi sanctus Andreas crucifixus fuit. et in Constan-
tinopolim et Scutarim et in Calcedoniam insulam. et in ciuitates
Sicilie Cathanam et Siracusanam vbi sunt montes ethne. ignem spi-
rantes. in quibus cyclopes fabri iouis fulmina fabricant secundum poe-
tas.

De vicesimatercia sustulerunt simul omnes galie numero de-
cem cum vna nauis et vna grippa. atque ita educta classe extra
portum intrauimus cum bono vento canalit latum. quod diuis-
dit Corziram et Dardamiam insulas. Letabantur autem valde
gubernatores nostri de aura bona. quia alias periculum grande immi-
net nauigantibus in isto canali. pro eo quod in fundo ibi est quedam abissa
lis vorago que vomit aquas maris et sorbet. et dum naues ad locum
veniunt subsistunt et rotantur. ita quod oportet eas funibus trahere de loco
illo. Magna ergo celeritate nauigauimus impellente nos vento. et ad
insulas gazopolis venimus. percurrentes rupem draconis. Ibi enim
in mari ut supra habitum est rupes quedam est in qua draco olim latitans
euolabat aliquando supra ciuitatem ex opposito in morte sitam et suo flatu ho-
mines interficiebat. vnde homines ciuitatem dereliquerunt quam usque hodie deserta

est habens muros. et turres. et edes adhuc fortes et recentes. Sub ciuitate illa deserta vidimus ecclesiam beate virginis in qua dicitur ardere miraculose lampas quedam semper sine humano amuniculo aut fomento aliquo percursis insulis. **S**axopolis ecce in occasu solis subita horrenda incidit tempestas tota nocte illa durans cum validissimo et importunissimo vento. qui grande velum galee nostre in plures dirupit disciditque partes et multos remos destruxit in vno latere. et alias ac caldaria circa ignem subuertit. ipsumque ignem extinxit. **U**nde maximus in galea ortus fuit clamor inuocantium deum sanctosque omnes et vota repromittentium. vnde et illud tunc expansum fuit velum (papasigo ytalico sermone cognominatum) quod non nisi in extremo periculo et ultimo exitio apponitur. **S**ic itaque nauigantes nimio timore percussi per singula momenta submersionis discrimen expectabamus. nimirum procellis usque ades ascendentibus et excrecentibus vndis equore toto commoto ut nil penitus de galea videretur nisi malus navis. sed neque alie galee que in latere nobis erant iam apparebant simili ex causa. nichilque erat omnibus in galeis infra vel supra quod aquis maneret intactum. **I**demque frequenter accidit nobis inter redeundum ex Alexandria. **N**eq; tamen nouum est vel insolitum ibi periclitari naues. cum legamus sanctam helenam in hoc mari adriatico passam fuisse tantam tempestatem ut cogereretur vnum clavum quo dominus ihesus cruci affixus fuerat proicere in mari ut sedaretur tempestas. **A**deo enim seruus est hoc mare ut nonnumquam in tempestatibus saxa grandia de profundo eleuet. et tanquam lignum per suspiciem aque iacet de vna parte golfi in aliam.

De xxiiij. vigilia scilicet natiuitatis domini sedata fuit tempestas. et tediousa tranquillitas siue bonarum subsedita. nec poteramus aliquem portum apprehendere ut festum instans celebrarem. **I**n nocte natalis domini eramus in mari. et per totam noctem fuit tantus tumultus in nauibus nostris quod vix poteramus dicere officium nostrum. galestrois instinctu ut credo diaboli tunc plus solito laborantibus vti semper solent in diebus festiuis. **N**ec simpliciter laborant. sed cum execrandissimis iuramentis blasphemis iurgiis et conuiciis mutuis etc. **I**ta noctem illam sacratissimam pariter et die dominici natalis exegerunt. **E**odem die vidimus funem Albanie vel Achaje. et principium regni hungarie. et intrantes ylliricum in quendam sterilem portum stannum dictum applicuimus. **I**n die sancti stephani soluta classe procedentes partes Dalmatie attigimus. et vidimus ibi Ragusium ciuitatem prepotentem de qua etiam supra habitum est et ornatis vndique galeis signis et vexillis ut fieri solet magnoque sacro fragore ex bombardis. in modum triumphi peruenimus. **N**eq; applicuimus ad ciuitatem propter festum tamen et reuerentiam domine natiuitatis cum trinfecto duxat nauigauimus. **H**ec ciuitas Ragusina dicitur esse opulentior: in christianitate. ibi pulchrum et notabilem conuenium habent fratres predicatorum. **D**einde venimus in Cursulam ciuitatem venetorum que et Drepo vocatur. nec portum transire poteramus. prohibente nos vento.

—g

—g

Ragusina

Sole autē ad occasum vergente incidimus asperissima loca et ventis
cōfortatis ingrauiatū est mare cōtra nos nimis. Quapropter gubernatores
nostri anxij in dubio stabant suspensi. canale asperimū habentes
pre oculis et portū nullum in quē declinarem. deuiauerāt enim a vero
cānali p̄ quod alie galee secure ibant. Cū autē venissemus ad latiore
locū cānalis. temptauimus stabilire nauem et immerso solide inueni-
mus excessiuā aque profunditatē et paululū p̄cedentes iterū inieci-
mus solide et fundū quidem inuenimus sed nō ad votū quia tamen nox
erat obscura in foribus nec sidera apparebāt nō poteramus procedere
propter stillam et caribdim. Deiecimus ergo grandē anchorā que fuit
dum petens nō inuenit nec scopulos nec sapa nec arenā quib⁹ morda-
cem dentē infingeret. s̄ currentē galeā sequebatur arans terrā de quo vlt-
tra modū torquebātur gubernatores. Rursum ergo cū ingenti labore
retraximus anchorā et in alio loco inieciimus. nec inuenit cui inherere
posset. s̄ cū magno nostro periculo galeā sequebatur. tandem tamen hē-
sit. debilitē tamē vt videbat. Ideo nemo nocte illa secure dormire po-
terat. sed omnes solutionē nauis expectauim⁹. que si soluta fuisset ex-
tremū nobis periculū fuisset. **I**n die sancti Johannis euāgeliste solu-
ta nauī conabamur procedere. s̄ nec ventoꝝ nec siderū adiutorū affuit
nobis. s̄ aura obscura que semp̄ nauigātibus est molestā. Tandem in-
undante pluuia cōuertimus nos in yllirici montana. et portū tortu-
dicū intrauimus. in quo alias duas galeas nostre classis reperim⁹. et
erat portus inhabitabilis. desertus. et maledictus. in quo magno tedio
fuimus affecti rē. **I**n die innocentū classē soluimus et cū prospero
vento profecti vidimus ad australem plagam Apuliā ytalie p̄ maris
brachiū Arinaclia et Sicilia diuisam. et in cornu apulie qd̄ in adria
cum mare extenditur vidimus montē Garganū. In hui⁹ montis ra-
dicibus est Hepontus ciuitas olam a Diomede montis victore cōdita
Ibi fuit palladis templū in quo diu seruata sunt epij frumēta. in quo
etiā bipēnes erce et arma diomedis deposita ostendebātur. In hoc mor-
te Anno dñi q̄dringentesimo octuagesimo primo. fuit facta apparitio
sancti Michēlis. In processu venim⁹ ad oppositū Lizine ciuitatis dal-
macie. s̄ repente lizinā postergantes in Cravaciā proiecti sumus et cir-
ca solis occasum de latitudine maris ad montana cravacie que est na-
tio vna dalinacie declinātes inter scopulos et rupes Sibicinēses na-
ues alligauimus in portu sterili. qui tamen erat tutus et bene munitus
In montibus enim et collibus maritimis iuxta quos portus tuti sue-
stant signa que nauigātes cernētes cōfugiūt de mari tpe periculoso ad
loca illa. Mansimus autē in portu illo vsq̄ ad sextū diem cum tedio
maximo. Verū in die sancti siluestri pene omnes de galeis in insulam
adiacentē nauigauim⁹. in qua inuenimus vnā capellam iuxta quam
fuit domus fratru de terciā regula sancti Francisci. Capella hęc de gra-
marie nūcupatur vbi virgo ipa gloriosa in innumeris chouscat miras

culis. Ad eā etiā in marinis cōstituti periculis multi se deuouent multā
ra offerentes cū illo salui pūenerint.

In crastino die videlicet circūcisionis mane galeā exeuntes in eadem
capella celebrauimus. **I**ta etiā die villam ptransiimus quē lano de
cista appellatur. **E**t de veteri more et cōsuetudine id ibi obseruat q̄ vbi
eo ventū fuerit. quisquis in galeis et nauib⁹ alteri quidpiā debet. moy
soluere cōpellitur et satisfacere p̄ sententiā iudicū in singulis galeis ad
hoc deputatoꝝ cui cōtrahere nemini licet neq; ab ea appellare. **A**lie
quoq; dissensiones et discordie si que sunt in galeis p̄ eosdem iudices et
arbitros sedantur modis oportunis.

Die secūda januarij vbi ventus cōquieuit edu verūt classē extra por
tum illum sic in latū venissemus surrexit ventus cōtrarius repellēs
triremes cōtra Appuliā et ideo magna vi redupimus naues ad mōta
na cravacie. et in portū larmo dictū incidimus. ibiq; naues stabiluimus
mus expectantes ventū. **S**olaciosus fuit portus ille. altissimis scopu
lis circūdatus et p̄fundissimū habens cānale. educi autē nos fecimus
et in cacumēn altioris scopuli vel rupis manibus reptantes de rupe ad
apem ascendimus vsq; ad signū qd̄ in summitate stabat demōstrans
portū ibi stetim⁹. et longe lateq; p̄ mare respexim⁹. et cōiectis oculis
in occidentē maxime exultationis et iocūditatis hausimus occasionē.
Vidimus enim a longe niueos nostros alpes suis candidis cacumini
bus nubes attingentes. qui faciūt terminū maris et finē ytalie et lom
bardie et principū alamanie. **S**ub monte est villa quedā quā ingressi
vt emeremus aliquid nichil in ea reperimus nisi pauprimos schlatos.

Die tercia januarij cum h̄no vento portū illū egressi veldi cursu ad
Zaram ciuitatē veterem venimus. et deinde ad nouā zaram quā nau
bus stabilitis ingressi sum⁹. **S**equenti die mansimus ibi et ecclesias
ac reliquias videntes corpus sancti senis Gymeonis in ecclesia metro
politana reperimus.

Nocte sequenti incidimus in Cornerū qui est pessimus maris distri
ctus et periculosissimus quia mare ibi rapadissimo cursu cōtra ancho
nam tendit. et nisi gubernatores arte et industria prohibeant mare nas
uem rapit et in portū achonensem longe positū deportat. **I**n illo come
ro grauiissimam noctem egimus et tempestatem valde horribilem passi
sumus et inquietudinem.

Allicescēte autem die mitigat⁹ est ventus et venimus in **H**istriam
que est natio dalinacie et **P**olam ciuitatem vidimus. et circa vesp̄as
in portum rubinensem venimus. **D**e nauibus autē exeuntes in ciuitatē
Rubinā que in monte est ascendimus ad vesp̄as in ecclesiam sancte
Eufemie virginis. **A**uditis vesp̄is quia collegium est ibi. aperuit no
bis prepositus ecclesie tumbam sancte eufemie virginis. et corpus eius

integrum vidimus. Miraculose enim de calcedonia ubi fuit martiris
sata venit in eadem grauiſſima tumba p vndas in rabinam. Hijs vis
ſis naues reingreſſi ſumus.

Die ſeptima ſoluta eſt claſſis et nauigauimus vſq; ad parentiu ciuita-
tatem Hiſtrie. et illo die ibi deguimus. qua ad eſperascente claſſem re-
ingreſſi eſt nocte leuatis anchoris cum optimo vento nauigauimus. et
cum ingenti leticia. valde enim periculoſum eſt ibi quando non ſunt
venti optati. pre leticia ergo noctem illam pene inſomniam duximus
et mane.

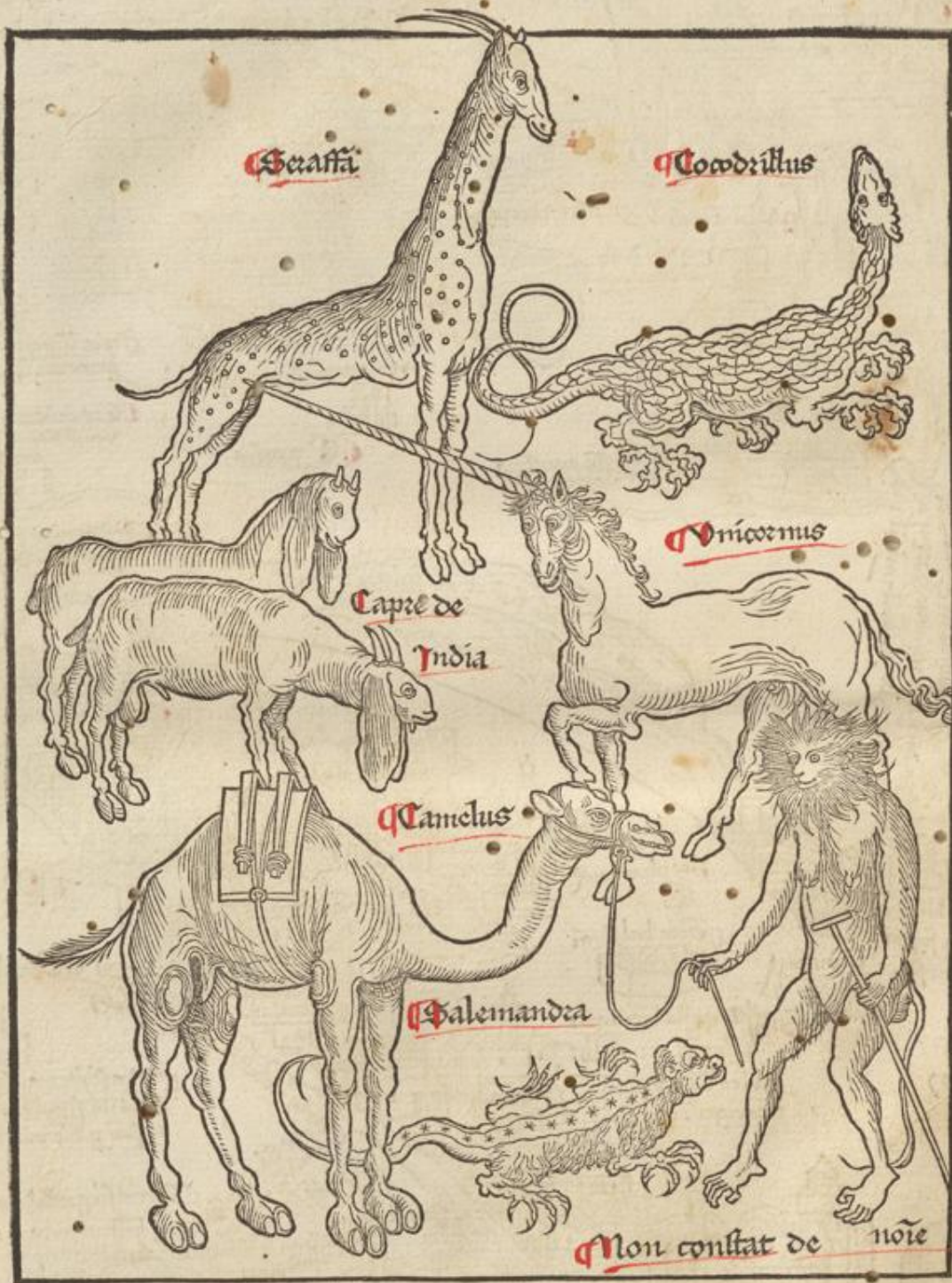
Die octaua venecias ciuitatem vidimus. Porro cito veneti nos vide-
runt. omnes campanas ciuitatis copulſauerunt. et plurimi in barca ob-
uiam nobis venerunt vti ſoliti ſunt facere in aduentu ſelici et ſecundo na-
uium vel galearu ſuaru. Ante portu aut ſancti Nicolai extra caſtella
claſſe ſtabilita multo q; auro patronis ſolito. in barca portum et ci-
uitatem ingreſſi ſumus in hoſpicia noſtra. letantes maiorem in modu
atq; gaudentes. nimiru q; optata denuo litora apprehendimus. multu
prius et terris iactati et alio. Sed et magnifice deo gratias egim. qui
nos de magnis ſepe periculis et anguſtijs ſua clemencia et miſericordia
atq; beatiffime virginis et martiris Katherine haud dubiu interuen-
tu liberant reduxit q; cum ſalute ipe omniu ſaluator et liberator xpus
ieſus in ſecula benedictus Amen.

Secunde peregrinationis ad diuam virginem et martirem
Katherinam in montem Synai proceſſus. Finit feliciter.

Haec animalia sunt veraciter depicta sicut vidimus in terra sancta.

Prima
 Hiera
 Aru
 Ven
 Nifera
 Iro
 Saffig
 Dren
 Anper
 Sella
 Nydo
 Daygo
 Duro
 Santp
 Sang
 Inful
 Frujo
 Inful
 Jara
 Ad
 Vero
 Cor
 con
 In
 S
 C
 Ad
 Jell
 Gol
 Pra
 Lira
 Rifa
 Cozu
 Lira
 Lira
 Aug
 Mel
 Rag
 Crom
 Rag
 Hud
 Inco

Iste sunt insule a venecijs vsq; Rodum.

Historia

Priona q̄ et villa. distans a venecijs centū miliaribus ytalicijs. sita in //

Dssera et Aersera.		<u>xl</u>	
Arbia		<u>xx</u>	
Vega		<u>xxx</u>	
Nossera		<u>v</u>	
Tyo		<u>xx</u>	
Cassigo	Distans ab insula	<u>xxx</u>	miliarib; In dalmacia
Dressina	proxime posita	<u>ij</u>	
Impetina		<u>v</u>	
Sellia		<u>ij.</u>	
Tybo		<u>xx</u>	
Paygo		<u>v</u>	
Ponto duro		<u>xx</u>	
Santpontello		<u>i</u>	
Sancta maria de mela		<u>i</u>	
Insula grandis de zara		<u>v</u>	
Fruso		<u>xx</u>	
Insula longa	distans ab insula	<u>i</u>	miliaribus in Dalmacia
Zara vetus	proxime posita	<u>vi</u>	
Ad sanctū Clementem		<u>vii</u>	
Verga		<u>v</u>	
Northera cū multis alijs adia		<u>vii</u>	
centibus que hic nō nominantur.			
Insulare		<u>xx</u>	
Sibenigum		<u>xij</u>	
Calcisco		<u>v</u>	
Ad sanctū archangelum		<u>iiij</u>	
Iessulo		<u>dimidiū</u>	
Boita		<u>ij</u>	
Brassa		<u>xij</u>	
Lizina		<u>xviii</u>	
Lissa	distans ab insula	<u>xl</u>	miliaribus in Dalmacia
proxime posita		<u>xviii</u>	
Corzula		<u>xij</u>	
Kalaza		<u>vij</u>	
Lagusta		<u>xx</u>	
Augustin		<u>xxx</u>	
Melida		<u>i</u>	
Ragus		<u>vij</u>	
Crema		<u>xviii</u>	
Ragusa vetus		<u>xviii</u>	
Budua		<u>xviii</u>	
Antiphara		<u>xviii</u>	

Sequitur quedam comunia vocabula de ydionate sarraceno in
latinum translata.

C aput	X as	F ulgur	b arcl	A sinus	S amar
F rons	s abala	T onitru	r ad	V acca	b accara
C rinis	S har	G rando	b arath	v itulus	k hel
O culus	a yn	N ix	d elh	C apra	a nse
A uris	e den	G lacies	s ijlich	O vis	g aneme
N asus	o nff	P anis	c hobij	A uca	w ofze
O s	f om	P anis	c orban	A nser	o cte
L abium	f offe	C arnes	l abem	G allus	d ic
L ingua	l esan	C aseus	y iobn	g allina	t esese
D ens	z centi	p iscis	s omel	c olumba	k emame
C ollum	a ngel	a nis	t haye	c anis	k epb
G uttur	m abla	p isa	k ellie	c anis	k olpb
P ectus	s adar	S aba	f ul	l eo	e st
C or	k aff	l ens	a ddes	l eo	s eleey
F ecor	k odet	O rdem	s aye	v esius	d ubbe
P ulmo	k ebd	f ruentiu	c hamebe	l epus	a rnepb
S tomachus	b athar	P omum	d offaba	l upus	d ijb
V enter	k ref	p irum	e ngassa	C atta	k att
B rachium	z ende	F icus	t hine	O us	s ara
m anus	y d	A ngurij	b athich	m ors	m aur
D igitus	z abech	p ulmentu	t abich	m ortuus	m eyer
D orsus	d aber	O vi	k eyde	A nima	n effiz
L atus	j omb	S onus	e gep	I nferu	g ehennem
C rus	s algt	v ini	n ebij	C imiteriu	m eyba
G enu	r ocube	v as	v gwee	s epulcru	c aper
T ibia	k ahkeel	f ons	a yn	C astu	c ah
P es	r efle	a qua	m oy	L iber	k ereb
P edica	k ehim	c isterna	b yr	a ltare	b ufel
P lanta	t arrefle	f luminu	n abar	d ucatus	d ucat
D ens	a lla	A ceru	h all	d enarius	d enar
A ngelus	m elack	C ivitas	m edine	m edius	m edir
S anctus	c addis	v illa	d ayan	T remus	t erem
D yaabolus	s agichan	C astru	c arije	F lus	g elt
R ex	m elack	E cclēsia	c amisse	B oni	s ijd
D ns	a rab	T emplu	b aijkel	m alum	s arr
D na	r abbe	d omus	b aije	d ulce	k ellu
N obilis	m erhesim	c lastru	b up	a maru	m orr
R usticus	v ellab	t urris	b arho	p ulcru	c ayeh
A gricola	v illab	f enestra	t acta	a lbū	a bijas
S utor	e ffelch	j anua	b ab	n igrum	e snec
S artor	b ijath	v ia	t rije	m agister	m affe

Cocus	tobach	Doctoz	dahan	Pistor	bestian
Seruus	abijf	Ancilla	ceryen	episcopus	osthopff
Sacerdos	schem	sacrista	kadeloch	Vir	rasok
Mulier	amara	Pater	ebb	Pater	onim
Filius	ebn	Filia	bencht	frater	achb
Soror	och	amicus	mech	ppianus	nazerani
Cellum	Szama	Sol	schiem	Luna	kamar
Stella	nesine	nubis	gear	Ventus	bauwa
Pluvia	martir	Lux	daw	dies	nahab
Nix	layf	Tenebre	dalne	Aer	sohb
Porta	bab	coquina	madbach	camera	mensel
Infirmaria	maristan	Capuciu	cober	Pileus	stadrin
Tunica	taub	camisa	camis	cingulu	zennar
Caliga	hoff	calcus	serbul	pallium	goffara
Frigus	barth	calor	harr	terra	ard
Mons	ezekeb	vallis	wodin	ager	achlyr
Dirus	besta	arbor	segara	Herba	basis
Urtica	carren	Spina	schocke	camellus	Szime
Equus	faras	Fur	kerami	nequa	farrir
Peccator	carthij	meum	lij	tui	lact
Vos	endom	Ille	hadact	Ego	ena
Ita	ij velcij	Non	la	hodie	ylcom
Cras	gadda	cras	buctara	plane	svoiij
Suis	li	Deus	methaij	ferum	hadid
Lignis	vd	Lapis	basar	Ignis	lumen
Unum	wokije	duo	etneyr	tres	telare
Quatuor	arba	quinq	campf	sex	sythij
septem	sada	octo	theman	noyem	tyfza
decem	eyschara	vndecim	wokytasch	duodecim	temctasch
tredecim	telatasch	quordecim	arbarasch	quindecim	capstasch
Sedecim	sichtasch		decem et septem		sabarasch
decem et octo	themantasch		decem et noyem		tijstasch
Viginti	ascharin		viginti vnu		wokytascharin
viginti duo	etneyntascharin		viginti tres		telaretascharin
viginti quatuor	arbarascharin		viginti quinq		campstascharin
viginti sex	sichtascharin		viginti septē		sabarascharin
viginti octo	tementascharin		viginti nouē		tefzatascharin
Triginta	talatin				

In sequentes historias psatiuicula incipit felicitet.

Dobus explicitis atq; absolutis itinerarijs nostris diuo munere. haud incognu reor. quedā adiecta facere. que p̄cipue generosoꝝ atq; nobiliū animōs magis oblectēt. quibus potissimū hoc in ope moꝛē gessi talia scribendo. que eis lectu sciūq; haud inutilia sed neq; fastidiosa forent. Verū uti in primordio hui⁹ libelli cōmōstratū fuit. optarem vehēmētē p̄ter eū quē michi p̄stituerā finem principis palent etiā hūc nichilomin⁹. meo labori accedere fructū. uti ex hīs que narrauimus. deuotoꝝ xp̄icolariū animi et pectora. magis magisq; ut dies in perfidissimos et truculentissimos xp̄iani nominis et sanguinis hostes turcos videlicet et sarracenos. zelo bono cōcitaretur roboraretur accederēt. ad exterminandū eos de finibus suis vel saltem ad resistendum eis dem dū nostros occupare fines. de populari. et deuastare tēptāt audentq; q̄ libere. quippe nemine ex aduerso repūgnātē. in p̄niciem nō modo totius reipublice xp̄iane. s; et pudorē maximū. Ad huius instituti p̄p̄sitiū nō nichil cōduceret si serenissimi et illustrissimi principes. generosi strenui. et nobiles viri. ymmo vniuersi xp̄i fideles crebro resuoerent. relegerētq; vel saltem nouissima damna et exterminia plurima que p̄fidi a paucis emensis annis ymmo nostris ferme tēpōribus ecclesie intulerūt. et q̄ ea pene innumera sint neq; paucis emetiri neq; esse abscondita alicui vel parū anno so possint. tamen quo intimius orthodoxoꝝ cordibus imprimātur. paucula ex plurimis. et expaulo ante gestis huiusmodi malis nobis illatis excerpta. hīs inserenda nō ab re putauī. p̄sertim q̄ in superioribus etiam de aliquibus huiusmodi mētio habita est. Igitur de Constantinopolis et Thigroponti in primis expugnatione breuissime. postea de Rodis. vrbis obsidione latius. Ac demū ydrunti. captione sub cōpendio agam.

De Constantinopolitane vrbis expugnatione.

Anno dñi Millesimo quadringentesimo quinquagesimo secūdo ciuitas Constantinopolitana cū esset obseſsa a turcis. miserunt greci oratores ad summū pontificem Nicolāū quintū. implorantes auxiliū gentiū et pecuniarū. quos nō exaudiuit Nicolaus. indignū ducens ytaliam exhaustam pecunijs propter expensas gueraru. grauare nouis exactionib⁹. p̄maxime cū sciret grecos se suis pecunijs posse iuuare si exponere vellent cōducendo gentes. Sed nudati omni amore reipublice et tantū priuate rei sue cōseruāde intenti. in hoc inciderūt iudiciū. ut victi et capta ciuitate serui effecti. res priuatas suas et publicas pdiderūt. Et q̄ habuissent. si voluissent expendere patuit. q̄ magne diuitie et thesauri multū reperi sunt apud plures p̄sonas etiā mulieres. sed cupiditas excecavit eos. De ipa autē captione dicte ciuitatis

per thurcos. Reuerendissimus pater et dñs cardinalis ruthenis epus
Sabinensis. grecus. nomine ysidorus. qui tñc erat ibi legatus pape sic
scribit qui p̄sens fuit. sed manus illoꝝ euasit ne occideretur vel capere
qꝫ ingressis in ciuitatē thurecis. habitū dimisit et apparatus cardinalis
tus et vestibus vilibus indutus inter fugientes e ciuitate se immiscuit
incognitus. et inde ad Peram ciuitatē nō longē a Constantinopoli dis
stantem. se duci p̄ mare p̄curauit. Audite hęc inquit in principio suarū
litterarū. Audite oēs gentes auribus p̄cipite qui habitatis orbem. Au
dite hęc omnia q̄ fidelem orbis partē colitis. Ministri. pastores. p̄
cipēs omnū ecclesiarū xp̄i. vniuersi quoqꝫ reges et principes xp̄icole.
ac vniuersus dñi populus cū religiosis cunctis. Audite et notū sit vo
bis. qꝫ p̄cursor veri anticristi terroꝝ princeps et dñs. seruus autē tot
dñoꝝ quot vicioꝝ. cui⁹ nomen est Mahumet inimicus crucis xp̄i. He
res rei et nominis illius primi pseudo prophete et latoris legis spurcis
sime agarenorū. filius sathane omnū flagiciosissimus. qui furis inue
ctus et insania sanguinē xp̄ianorū sine intermissione sicit. nec extingui
valet eius sitis post eoꝝ innumeras cedes. Tantoqꝫ odio cōtra xp̄m et
mēbra eius mouetur. ut eradere nomen ei⁹ de terra nitatur. Et inspecto
aliquo xp̄iano sibi obuianti se inde existimet sordidatū vt oculos ab
uiat et os immūdū se proficēs prius. Hoc igitur tā terribile et horridū
monstrū. exigentibus d̄meritis xp̄ianorū. iusto dei iudicio. in eos seuire
et crassari p̄missus. ciuitatē imperialem nouam romā. olim felicissimā
nūc miserimā et omni calamitate oppressā. Constantinopolim. diu
obsessam cepit. expugnauit. spoliavit omnibus bonis et pene delēuit.
Quis autē vt verbis v̄t̄ar̄ prophete d̄abit capiti meo aquā et oculis
meis fontē lacrimarū. vt plorare valeā die ac nocte interfectos populi
illius. et scelestissima sacrilegia in ea captura p̄petrata. Quis hui⁹ horri
bilitatis memor nō obstupescat. nō litargicus fiat. nō p̄ dolore obmu
tescat. Nec tamē cūcta enormia explicabō. ne p̄t̄ aures audire refugiāt
sed ex paucissimis relatis cogitetur alia. Hic nephandus. nominibus
blasphemie plenus. ciuitate recepta post decapitationē imperatoris. cū
omni sua p̄genie et nobilitate. plurimos ferreis manibus et cōpedibus
alligatos. ac collis eoꝝ funibus cinctis. extra urbem deduxit. nobiles
plebeios. monachos et monachas. mares et feminas. virtute et cōditio
ne p̄claros. vituperabiliter detraeos. mūltis iniurijs refertas vt mēre
triculas et in lupanari prostiuitas trahēbant. tanta et talia cōtra eos
agebant. quāta de brutis animalibus et qualia sine rubore fari mini
me quis valeat. Adollescuntulos vtriusqꝫ sexus a parētibus segregabāt
et diuisim de eis p̄cio negociabatur. Infantes corā genitoribus suis vt
agniculos mactabāt. Matres filijs et geniti genitricibus priuabatur.
Germani a fratribus. v̄pores a viris. nurus a socribus. ligentibus et
vlulantibus segregabatur. disūcti cōsanguinei et amici. in diuersis res
gionibus serui venditi dūcebatur. S̄ q̄ amare lacrimę. quāta suspiria.

quot clamosi singultus inter amicos et notos. que miserabiles voces
emittebantur inter tantas cedes. seruitutes. expulsiōnes. et cōtumelias
Principes barones et dñi. subulcor. porcarior. hominū. effecti sunt
famuli. **I**ntra decēniū pueros ad ritus sue p̄fide secte cōpellebant. **H**eu
quomodo obscuratū est aurū frigidū sapientie. p̄ tenebras ignorantie.
Aurū dignitatis p̄ igrōbilitatē seruitutis. **Q**uomō mutatus est color
optimus grece eloquentie. in barbaricē turchie. **L**apides sanctuarij si qui
erant cōstantes in fide. dispersi sunt in capite omnīū viarū iacentes. p̄
strati. **D**e ceteris taceamus. humana sunt. s̄ de iniurijs. sub sannatio
nibus. cōtumelijs. opprobrijs. scelestibus erga diuina. que lingua va
leat explicare. quis intellectus capere. que aures patitur audire. ni fal
lor. nūq̄ ita inhonorat⁹ deus. **V**enerūt gētes gehene dedite. in hereditatē
tuā. que israel est te videns p̄ fidem. **P**ossuerūt templū sanctū tuū ecc
lesiam nobilissimā sancte sophie cū alijs. **I**magine dñi no strī ihesu
xpi et matris eius virginis gloriose et sanctor. ac sanctarū dei. insignia
vniuersae crucis cōspuentes. cōfringētes. cōcultātes. sacrosancta euange
lia. missalia et reliquos ecclesie libros dilacerantes. deturpātes. cōburē
tes. **S**acrās vestes sacerdotū. reliquaq̄ ornamenta ecclesie scindentes.
ad indumentū suū et ornatū sumentes. vel pro vilī p̄cio cōferentes. vas
sa dñi. et cultui dedicata. in eis comedentes et bibentes. in reliquiū con
flata ad prophanos vsus trāsserebant. **P**ossuerūt deniq̄ carnes sancto
rum tuor. morticina seruoꝝ tuor. reliquias beator. corpor. escas vola
tilibus celi. disspētes hincinde carnes sanctorū tuor. quos occidebāt
bestijs terre. q̄ non erat qui sepeliret. **A**ltaria suffoderūt inuocātes no
men maledicti machometi. cū laudantes de victoria. **P**ro pudore
q̄ mingebāt. stercoꝝ sabant. omnia vituperabilia exercebāt in templis
imaginibus et reliquijs sanctis. **S**ancta canibus dabant. margaritas
sacramētoꝝ ante porcos proiciebāt. **C**ū hec recolo totus ex horrore cōtre
misco. nec vltērius stilo exorare queo illoꝝ piacula et fidei xp̄iane reli
gionis dedecora et irrisiones iniecta. **M**onasteria tā monachoꝝ q̄ mo
nialū inuadentes omnia diripiebant. eicientes illos de habitationib⁹
suis. xenodochia infirmoꝝ destrūiebāt. **E**t si de multis et magnis exci
dijs et exterminijs ciuitatū. historiographi etiā gentiliū referāt. fere
nulla posset desolationi huius coequari. **N**ullū incolam intra reli
querūt. nō grecū. nō latinū. nō armenū. nō iudeū. urbem ipam suis cui
bus nudatā quasi desertā effecerūt. **F**ortū actus et opa proprijs oculis
vidi. et cū aliquibus cōstantissimis viris vna. plura p̄pessus sum ma
la et pericula. licet de manibus eorū me eripuerit deus vt jonā de ven
tre ceti. **E**xpugnata Constantinopoli. **P**eram nō multū distantē occu
parūt. menia ei⁹ ad solum vsq̄ deducētes. **E**x campanis ecclesiarum
bombardas cōflauerūt. crucem que erat in cacumine turris eius cū ipa
turri cōtriperūt. **R**empublīcā ad nichilū deduxerūt. **J**udicē et principē

eius thurā constituentēs. **P**edagia. gaidagia. impositiones. et grana
 mina illuc applicantibus vel pmanentibus suapte statuerūt. **H**is
 atrocissimis rebus nō cōtentus callidissimus et cruentissimus macho-
 met. xpicolatū summus inimicus. ad vltiora se extendit et trimes
 inter magnas et parvas iam centum. septuaginta pparavit et ad mare
 egeū misit ad insulas cicladas sibi subiciendas. **E**t inde se pparat cum
 infinito exercitu ad tres vrbes notabiles et potentes prope danubium
 sitas transmigrare et expugnare. vnā quā videlicet **P**eriston nūcupa-
 mus. aliā **F**orobiū. terciā bello stadū. **I**ntendens post totam pcurere
Hungariā. spoliare. deuastare. et contereere vt neminē retro se dimittat
 impedire ad alia pficisci volentē. qm ad ytalīā q̄citius trāsmigrare cō-
 tendit. pparare quoq; conatur galeas magnas et parvas. trecentas. na-
 ues magnas viginti. pedestriū et equiestriū exercitū vltra centū milia.
Et sic a durachio brundusū transire cōtendit. que ciuitas sita est in res-
 gno **I**psie. **Q**uapropter de pcor exoro atq; exhortor vos omnes xpico-
 las. vt zelo fidei et xpiane religionis pro vestra libertate gladio accin-
 gamini cōtra tam diuos hostes diuini cultus et omnis sanctimonie et
 vite moralis. **E**t primo quidē abicientes omnē dissensionē. emulationē
 remittentes inuicē offensas. sicut et xps donauit omnib; pacē et vnio-
 nem sumope inter vos amplectamini. vt vniti et inde fortiores effecti-
 cōfidentes in adiutorio altissimi (cuius est victoria et bellum nō multi-
 tudinis) ipm sathanā cū satellitibus suis sub pedibus vestris cōtereere
 valeatis. **L**icet enim in multitudine cōfidat et feritate suo p. plures ta-
 men sunt qui nobiscū sunt ymmo dñs ipse miliciarū pro cui; fide et re-
 ligione pūgnatis ita q; centū ex vobis psequi et superare valeāt mille
 ex illis. et mille ex vobis decem milia. **I**gnauia enim et impericia bel-
 li innata sunt eis. **H**ec in substantia sunt in literis p̄dictis et si aliqua
 liter verba sunt immutata etc.

De Nigroponti captione.

Fidelis quidē et p̄potens vrbs **N**igropontensis xpiani nomi-
 nis titulo. fideq; insignis. ab olim veneciane ditioni et potentia
 tui subiecta. ciuitas. p̄fecto oppido populosa. negociosa. sed et
 rerū omnium opulentissima. ciuiūq; optimorū refertissima. terra quoq; et
 mari diligentissime munita. portu p̄sertim tutissimo de mari gaudens.
 deniq; muris et menibus et tūribus firmissimis vndiq; cincta et circū
 septa. ita vt proorsus inexpugnabilis omnium opinione crederetur. **Q**ue

etiam ciuitas **Calcedes** alio vocabulo cognominata **Dyrosceit** in insula
Cyboie sita. Insula inquam in frumento. vino et oleo cunctisq; terre nas-
centibus maiore in modum fertili et secunda. potissimum autem apris val-
de pro nauium galearumq; fabrica lignis habundans. hoc modo sub tur-
corum venit potestate et direptione. capta et expugnata Anno dñice in-
carnationis **Millesimo quadringentesimo septuagesimo primo** vertente.

Clarissimis quidem venetis semper ab olim **thurcos** oppido fuisse
infectos. tum ob eorum in xpm fidem sinceram. tum etiam maximam eorum cum
inuidebant potentiam. nemo qui grauissima inter eos hincinde habita-
discidia. bella vltro citroq; fortiter gesta. guerrarum strepitus et cunctos
sepe congressus legit vel audit dubitare potest. Hinc itaq; et hostili odio
in ipsos venetos **thurcus** infectus. et nobilis atq; pduictis urbis **Calce-**
dis. **cyboie** situs oportunitate. opibus quoq; et celebritatis gloria alle-
ctus Anno quo supra **Dinariu** **lechum** principem **hassam** cognominatum
tyranus ipse **Dachomet** cum exercitu copioso nauali et terrestri ad expu-
gnandum ciuitatem ipsam **Nigropontensem** destinauit. Tandem post **long-**
gam urbis obsidione ipemet cum longe copiosiori exercitu ex **bizancio**
admoit. pontemq; facto ex nauibus trans aquam profundam satis et latam que
urbem preterfluit. militum in litus traiecit. et ex ea parte qua non putabat
muros aggreditur machinis. quatit oppugnat. iactuq; plurimorum la-
pidum spericorum diruere festinat. Nam et traditor quidam omnium nequissi-
mus atq; pessimus. machinarum scilicet omnium que in ciuitate in muribus et
turribus atq; propugnaculis erat magister et prefectus **Thomas** scilicet **li-**
burni cognominatus. signum thurcis dedit. ut in loco sue stationis mu-
ros ubi debiliores erant. bombardarum ictibus verberaret facile ruituros.
quod et factum est. Sicq; prodigione res acta est non equo Marte pugnatum
Interea classis **veneciana** in subsidium et tutelam urbis et ciuitum obse-
sum missa. negligentius agens. vagabatur per mare. capiendis januen-
sum et **Cathaloniorum** aliorumq; xpianorum nauibus intenta magis. quibus
ad suam firmandam classem ratibus adiunctis. **venecianus** capitaneus cum
rei gratia aduenerat non satis probe est persecutus. Cum enim potentem ni-
mis iam haberet classem. que rem conficere prospere deo propicio potuis-
set. ad insulam quidem **cyboie** properauit. seque ostendens maximam obse-
sum iam vndeque ciuibus ex urbe spectantibus leticiam suo aduentu infudit
Ita ut manus utrasque per animi et cordis exultatione et iocunditate ex-
panderet in celum. sed frustraui eos iniquus ille capitaneus spe sua. opi-
nione sefellit. turbauit exitu infauisto. tristitia affectu ingenti. haud du-
bitum quin longe maiori quam ante gaudio letificarat. Nam cum tanta esset fle-
tuum classe ipse formidulosus. inter inimicorum morsus mortisque horrende
cruciatu ciues fideles dereliquit. et preclare urbis miseranda direptio-
nem prospiciens. nil prosus effecit neque propitius voluit applicare. cum
tamen omnes pontes quos thurci fecerant. facile sua classe armatissi-
ma irrupere potuisset. Quibus omnes singularium patroni nauium per classem

passim cōtra eū cōclamarēt. graniterq; omnino suā negligentia ferret. crebro ingemiantes cur trepidaret cur non accederet cur de industria tam insignem tam fidelem tam opulentā ciuitatem perditū iri pmitteret. Ille surda hęc aure hauriens in eodem loco immobilis inutilisq; p mansit. Itaq; dum in mari nil agitur et classis inuacuū p seuerat fixa atq; defensionis signū obsessis ciuibus nullum proorsus datur. quin potius tutationis fiducia sub oculis eripitur. turcorū princeps animosius agens. res bellicas fauentibus satis. prospere votueq; prosequitur. ad menia properat intrepidus. assiliū parat. ordinat cōflictū. et qd in talibus cōducit plurimū. accitis militibus. accurata eos oratione corrobora. rat. premia etiā magna pollicens hijs qui primi muros cōscenderent. atq; ita vniuersorū animos adeq; reddidit in preliū audos et accensos. q; per duas dies noctesq; cōtinuas cū ingenti fragore summo studio vic maxima vr̄bem oppugnabat. Quāq; enim a ciuibus deintus machinis grauiissime vulnerarentur. ac inter bombardarū ictus veluti cānes interficerentur. repellerēturq; eminus nōnūq;. omniū generū missilibus. suozū tamen inter necē et stragem innumerā. plurimāq; mortis imaginē. tanto cū impetu et conatu turci irruptos occuparūt muros. ymmo tanta alacritate alter alteri succedere cōtendebat. vt eozū nemo pedem referre. stare nemo cōpertus sit. cuncti vero animosissime assilire visi. q; frequentissimi interirent. His eos muris aduolasse ferunt. his inde fuisse precipitatos nostrorū audacia. tandē vero vbi nostri auxilio classis quā sub oculis cernebāt penitus destituti. longaq; defatigati oppugnatione et exhausti laboribus. rem omnē pditā vident. fracti animis in vr̄bis forum pariter cōueniūt. et cōfortati diui sacramēti eulazistie vel cōspectione vel simpone. irūpentibus iam thurcis. manus enixissime cū eis cōferūt. trucidant quotquot possunt. neciq; dant innumeros. et ortis infernalibus immittūt. donec tandē et ipsi pro xp̄i fide constantissime agonisantes. mortē subiūt haud dubiū beatā. Et qd femineo sexū magnopere gloriosum extitit. hęc inter cedem miserabilem. plurimas egregia forma fideq; feminas. tum nuptas tum virgines. armis indutas ferūt more amazonū pugnauisse. sicq; inter reliqua mortuorū cadauera fuisse reptas. quasi nō antea voluissent occūbere q; p̄s dissimozū turcorū suis tenellis manus effudissent cruore. quo vel sic inimicū nobis sanguinē libassent. et p̄stitissent obsequiū deo in ipso articulo mortis. Verū viri illi curesq; clarissimi. proditorē illū nepharzum lyburni superius memoratum. sup̄stitem habere nolentes. dignis prius supplicijs pro reatu de eo sumptis crudeliter interemerūt. Hęc inter agendū. vr̄bis dūta pat̄ proz paulus erico appellatus. in arcē cōfugit adherētib; sibi paucis quibusdā primorib; ciuitatis. paucis aliūde euadētib;. Capta itaq; turcus vr̄be. victoriaq; adepta. oēs ytalici generis puberes. palis acutissimis fecit affigi. alios saxis elisit. alios sectos p̄ mediū diuisit. alios varijs penis atq; horridis affectos cruciatib; ad

supera (haud dubiū) trāsmisit: grecanā tantum gentē sub hasta vendi
 pcepit. Unde factū est vt omnes calcidis platee et vie. cruore occisorū
 repleantur. Interea prioris vrbis filia vnica. virgo castissima. puella
 decora facie. et venūsto aspectu. thurco ob suā pūlcritudinē ingentē. ad-
 ducta. cum turpitudini et fede cōmixtioni consentire proorsus rēneret.
 protinus iugulata proq; fide castitatis martirio procul dūfio corona-
 ta. sponso virginū xp̄o sponsa ipa in euū est in celis cōiūcta. Porro qui
 in arce erāt data sibi a thurco fide de vita seruanda. pacto q; firmata q;
 salū eūaderent si arcem libere in deditiōe traderēt. exinde cōfidenter
 exierūt. sed mox egresso ipse fidefragus tyrānus arce potitus. omnes
 ad vnū iussit exemplō trucidari. Hunc in modū (profecto miseran-
 dum) ciuitate pdita. occisis incolis. cede expleta. venetoz capitaneus.
 classe soluta. quā omnium arbitratu sola omnipotentis voluntate exce-
 pra facile tantā defensasset vrlem si vir fidus et fortis fuisset. cū paruo
 honore. fructu nullo. opprobrio sempiterno. rebus infectis. ymmo tur-
 pissime neglectis. venecias remeant. moxq; apud senatū accusatus. de-
 fensionis quidā locū accepit. sed post multas iniuanū adductas fal-
 sas rationes et excusationes in peccatis. tandem nō satis dignā p me-
 ritis accepit vltionē. exilio relegatus. atz ppetuo profligatus cū omni-
 bus suis a ciuitate veneciarū in opidū cui est vocabulum **Utinū**. Ita
 res hęc. finem accepit tristē proorsus et infelicem.

Hoc modo equitant **T**hurci tempore pacis dū ob aliquā solemniz-
 tatē suae solacij causam. festiuiori vntur apparatu. **G**uerrarū vero tpe
 eodē pene habitu s; armatura alta. ensibus sez accincti z c in plū p̄gūt.

De Rodie urbis obsidione

Hodie urbis obsidionem descripturus causas in primis nar-
rare institui. que thurcorum tyrannu machometu potissime
impulerit. ut tanto conatu Rodios aggredetur. Licet em
cu thurcis no parua discidia rodij habuerit ab olim. tamen cu
eo qui nuc imperat. post Constantino polis expugnatione gratia gesse
re bella. Inimicus quide vires in dies augens insolentior reddit. Cuius
quatuor. et viginti circulo annoz coplures sibi vicinas ditiones subea
gisset animo inflatus egre admodu egit Rodia urbem. equituz ihero-
solimoz ditione finitimā. ei? imperio libera absolutaqz esse. Maxime
qz diverso tpe quatuor classibus instructis. castella et Rodioz agros
inuasit. obsederit. oppugnauerit. ex quibus ignominia. discrimen et
cladem reportauerit. Ex thurcis naqz multi trucidati. palo suffixi. fur-
cis suspensi. sagittis affecti. lapidibusqz cesi. calamis puitis suffossi. gla-
dijs obiecti. membratim discepti. perierunt. terra mariqz succubuerunt
hostes. Cospecta igitur rodioz militu generositate. qd vi asequi no pos-
sunt. dolo veru cia tentare decreuit. Sepius submissis sibi greculis qui
sibi parent. cofederatione cu rodijs inire equa coditione pmisa. dumoz
do quippia tributi titulo ccederetur. Cu vero reiectu vectigal sepenus-
mero videret. arte pace tractat. ea rata habet si tacita tributi coditione
orator iherosolimoz cu munusculis tribunal suu adeat Arbitratus qui-
dem se munera tributi titulo accepturu. q rodioz magister munera vo-
citaret. Fallit quoqz hostis huc codimeto. nec rodij coditione recipit.
eiqz coniungi cotempnit. qui fide xpi psequitur. qua ex pfeffionis vo-
to tutatur. defendit. iuuat. Hijs de causis rabidus hostis odium contra
Rodios inexorabile cocipit. mentes destinavit urbem si posset pdere.
et rodioz nomen penitus delere. Impulsus quoqz est quorunda psua-
sionibus. qui ad turcos defecerant. abditaqz urbis cognouerant. Inter
quos primu locu obtinuit vir nepharius et perditu ingenij Anthonijs
meligabo Rodius no infimo loco natus. qui rem domestica iam pridē
dilapidauerat. Is rei domestice penuria ductus. diutius cogitans quo-
na modo Rodijs infestus esset. et patrie cladem afferret. urbis propu-
gnacula. turres. menia. abdita loca. munitiones. diligētius speculatus.
civitatisqz situm. edificia describens ad thurcu traiecit. Constantinopoli
quoqz degens. bone pollicitationis spe urbis potiude data. quendam
hassam greculum ex nobili palio logozu familia natum. ad nephandu
facinus allexit. Secutus est huius vestigia euboycus quidam Deme-
trius Sophonia vir quida suspiciosus et maleficus. qui post euboy-
cam direptione ad turcu defect. aliqn rodi habitauit et postea nuci no-
mine de pace tractauit. hic etiā suator obsidionis extitit. Factis itaqz
hijs in oriundis suadendisqz annis tribus. tandem res basse placuit.

Profuit ad id inducendū apostatarū plurimorū qui fidem abnegauerāt iniquitas. qui puerorū suasis pbarūt. Asserebat p̄dicator Anthoni? urbem nonnullis locis veterib⁹ muris vetūstate collapsis. facillime inimico patere. ac paucos ciues defensoresq; adesse. et plerūq; comēatū triticiq; penuria laborare. subsidia a tot⁹ quinque regionib⁹ rodios expectare. q̄ tēpori adesse nō poterint. Idē testatur demetrius. Id quicq; sequaces astipulant. Hijs iactis fundamentis suadebat facin⁹ aggredi oportere. Du hęc bizancij agitarētur. Rodioꝝ clarissim⁹ princeps et magister Petrus danbussō vir quidē magno et excellenti ingenio ac prudentia. illustri familia apud galliā celticā natus. quē ea nō latebāt. diuino instinctu doctus vetustiora urbis loca delapsa et minus inuenta toto triennio magnifice erexit. munit. ampliavit. excogitavitq; frumētū vini magnā et comēatū copiā cōparare. Religiososq; et mercenariōs milites accire quo urbem tueret pro quibus deuēndis et cōducendis epistolas mādatorias ad diuersas urbis puincias destinauit. Ita nutu dei et magistri opa ciuitas munitur. comēatus cōparatur. naues ac milites ad turtionē accedūt. Proditor anthoni? hōꝝ inscius arbitrat⁹ omnia apud rodios negligētius p̄teriri. Instigat bassam vt prope rēt et rem memoratu dignā aggrediatur. idipm suadere conatur demetrius. Quo effectū est vt bassam ad turtū ea ex ordine referret. Sepius quoq; inter turti satellites re agitata de rodie urbis expugnatione cōsultatur. de qua varia oritur sententia. quibusdam narratibus rem penitus inanē esse. nec id posse facile cōsequi ob urbis magnificentiā et militum generositatē. qui asiaticis pares censi nō debent. quibus morē potius operere q̄ aliqd turpiter inbecillo q̄ agere animo est. alijs rem facilem causis assertis affirmatib⁹. nec tamē paruo tpe quibusuis magistrū prouidisse. Quare si cū celeritate atq; diligentia exercitus maritimus atq; terrestris cōparet. urbem haud dubio expugnaturū iri putat. Accersūtur ad hęc cōsultatōnē diffinendā machinarū viri periti. inter quos numeratus est Georgius vir vasto subtiliq; ingenio q̄ ex cijs ad thurcū dudū defecerat. Constantinopoli quoq; degēs v̄porem et liberos nutriebat. a thurco dilectus et plurimis gratijs dotatus. Is aliqui rodii fuerat. vrbemq; tabula designauerat. s̄ tūc nō tam munita fuerat. Preterierāt nāq; anni viginti ab eo tpe quo eam viderat. Descripserūt quoq; et thurci iussu plures egregij artifices rodie urbis situm. s̄ Georgius cūctos superauit. Magnis itaq; rationib⁹ adductis. vicit tandem sententiā vt urbis oppugnatio vt magna fieret. huic fundamento inherētes. nullos tā crasso muros esse qui machinarū impetū demoliri non queant. magnāq; turci esse potentia. q̄ duo imperia. duodecim regnator prouincias. totaq; vrbes subegit. Hostem quoq; non parum mouit Rodie urbis situs ad cōparandas classes aptissimus. insuleq; celebritas magnis laudibus ab antiquis predicata. quam ob loci magnificentiam. aeris salubritatem. et ad orientis prouincias cristianorum

subigendas comoditatem. potentes quondam romani beniuolam et sibi
amicam reddere. Putatque si hoc potius fuerit. finitimis subactis di-
trionibus fines suos per egeu ioniuque facile pelagus platuru. Resisten-
tibus itaque quibusdam pelaris bassis in sinistru psagientibus. classis
instauratur. exercitusque coparatur. Decretumque est ut milites terrestres
iter faciant. traiecto que hellesponto per asiam in Licia que rodioz insu-
le adiacet pergant. et per fretu liciu a phisco antiqua continentis ciui-
tate duo de viginti milibus passuu distante rodium nauigent. reliquus
vero machinaru et belli ingenioz apparatus cu parte copiaru classe de-
uehitur. Bassa pathologus expeditionis pfectus classem conscendens
anthoniu perquiri iubet. quem paulo ante morte turpiter obisse coepit.
Accersito igitur Demetrio satellitem adhibet. Tunc passim rumor exijt
classem et copiosum exercitu in rodios parari. Turcus ut hec res late-
ret. aditus. portus. passus custodit. prohibetque ne quis nuncium deferat.
Sed non valuit eius astucia magistris solerciam prohibere. qui assidue
literis et nuncijs ex turchia apparatu intelligit. nonnulli quoque ex nuncijs
in dolo versari sunt. Nam cu exercitus in licia degeret classem. ope-
rientes affirmauerunt vira excessisse thurcu et ex alijs causis exercitum
illuc adesse. Dum hic reru status esset. summa cura princeps noster hos-
stium dolos acute prospiciens cuncta disponit. et de psidijs Langonis
castelli sancti Petri seracii. lindi. moneleti ordinat que loca defensori-
bus comeatibus machinis et ceteris bellis aptis muniuntur. Omnis plebs
cu supellectili rodium et opida intrat. orderi que maturu fuit colligitur.
Procius frumentu crudu (nondum enim messis aderat) que vrbem circu-
dabat. puit cuiuslibet facultas fuit. populuz eradicat. colligit. et in do-
mos portat. Du hec magno cum tumultu agerentur. vigil in specula
montis qui in occidente vergit sacello sancti stephani sacri nunciat clas-
sem apparere. exensisque velis nauigare. Magna quippe populi frequen-
tia ad hoc spectandu coecurrit. tota ciuitate trepidatur. populus clamore
elicta resonat. classis phiscu nauigare properat ut milites qui terre-
stre iter fecerant conscendant. et rodioz fretu transito repente velis conuer-
sis ad nostra declinat litora. Apulit itaque ea classis veloz centu.
Decimo kalendas iunij Anno incarnationis verbi diuini Millesis-
mo quadringentesimo octuagesimo. militeque primu in terra exposito in
vertice montis sancti stephani et circa eius montis colles castrame-
tati sunt. machinas quoque et bellica ingenia in litus exponerunt eo in lo-
co que ab ipso monte defluens aqua abluit qui a rodioz obice collis spe-
ctari non potest. Hijs pactis pars ad deuesendu terrestrem exercitum
phiscu nauigat. In classis aduentu quidam thurci equestres pedestresque
versus vrbis menia audacia quadam fretu irruunt. eruptione autem a no-
stris facta hostes fugantur. funduntur. quidam quoque ex eis trucidantur.
Postea du nostri comessarentur altera eruptione facta turci propellunt
caduntque nonnulli. ex nostris vero miles vnus perijt. que incautus manu

conferebat cuius spolia et cadaver nostri sibi vendicāt. turci capite abs-
ciso illud lancee suffigūt. ad suos quoqz cū plausu reuertūtur. Post
die eius diei qua classis appulit. hostes tres ingentes machinas in ortis
ecclesie sancti anthonii vicinis arboribus omnis generis fructuū cōsti-
tis collocat. turrim quoqz sancto Nicolao dicatā in vertice molis sitā
oppugnare conatur. easqz machinas lignearū munitionū propugna-
culis operiūt defendūtqz. Nostri vero munimētis que repara vocāt cō-
spectis. tria tormēta que bombardā vocātur ab hostiū dextera in ortus
lo palatij militū auerunt. Itatuūt. eiusqz diei diluculo Georgiū ma-
chinarū egregius artifex de quo habitus est sermo repente ad sasse ripā
que magistri palatij munit visus est. amice oēs salutās clamansqz vt
introducatur. ab rerū ignaris pene cōfōditur. defenditur ab alijs. ex tē-
ploqz ad magistrū pdūcit. Vir em erat corpore procero. forma elegāti-
satis eloquēs. magna astucia. cui germania patria est. Rogatus de cau-
sa aduentus respōdit zelo fidei cōpulsus et publico xpiane religionis
cōmodo suusus ad nostros defecisse. placide excipitur. laudaturqz. pro-
positū si in eo p̄stet. De hostis exercitusqz habitu dispositione qualita-
te cōsultus cōstanter. prudēter. intrepideqz respōdit. Inter cetera edocet
numerū militū omīs generis centū milia vel circiter adesse. classē eā
quā dixim⁹ machinas sedecim ingentes deue xisse. quarū longitudinis
dimensio dūoz palmoz et viginti fertur. que vehēmētissimo veloci-
moqz iactu globos sapeos rotūditatis palmoz nouem plerosqz vnde-
cim torquēt. De hui⁹ viri defectioe varie quidem sententie suboriūtur.
Quidā exploratorē affirmāt. et fugā cōmento asserūisse vt rodios sal-
lat. Nonnullorū asseritio fuit gum callidū et maleficū virū esse. multa qz
olū effinxisse. Quibus dā alijs sententibus. et in bonā partē defectio-
nem interpretantib⁹. qz prudens esset et penitēs erroris id fecerit. sapideqz
intelligeret hec rodios machinari nō posse vbi tam prudentē principem
et exptissimos milites sciret degere. Augent suspitiones epistole ex cas-
stris turcorū in ciuitate sagittis misse. que georgiū insimulant et ab eo
cauendū esse dictitant. Magister ingenio solers et p̄spicax Georgiū ar-
ta custodia seruari iubet. sex robustissimis comitibus adhibitis. in hijs
que machinarū iactū et bellorū ingenia spectāt ipius arte caute vtitur.
Omni igitur conatū turci ad expugnationē turris et molis sancti Ni-
colai incūbunt. si h̄moi potiantur. putāt urbem in suā potestātē facile
uenturā. Est enim moles ipa trecentoz circiter passū in mare protēsa.
miro artificio ab antiquis manufacta. q̄ suo p̄gressu portū triremibus
aptū a pre occidentis efficit. Cui⁹ introitus cautibus cōcluditur. vt tri-
remis introire vix possit. In molis quidē vertice septentrionem spectā-
te arx de qua sermo est. magnifice nostra etate erecta est. vbi prisca tē-
poribus collosus ille ingens rodus vnū de septem mirabilibus mūdi
positus erat. Qui post tres et quinquaginta annos quo fusus est terre
motu cornit. oēsqz port⁹ rodij spectat. Machinis quoqz illic collocatis

sublimes quedā turres que portū claudūt valde oppugnari ac dirui-
naues quoq; ne portū subeant prohiberi aut difficile possunt. Loci igitur
tur et turris oportunitate hostis affectus. omni conatu arcem aggredi
tur. quatit oppugnat. iactuq; trecentoz lapidū spericoz diruit eā. p̄ser-
tim partē que occidentē spectat. Ruina quidē turrim munit. Licet em̄
suo p̄n̄tre ictuūq; vehementia sapa ingentia ex quib; edificata erat
laberentur. tamē materia calce arena et lapillis immixtis cōfecta adeo
demoliri nō potuit. q̄m̄ turris portior pars staret. ex quo facilis ascen-
sus hosti negetur. Terrori fuit tanti edificij lapsus. Multoz etiam an-
noz opus illustre. t̄pis momēto ruit. Preter quoq; plurimoz opimoz
nem. ingentes et impetiose machine. illam arcē lacerat. deturpāt. deua-
stant. Cū autē turris labefacta vix tutabilis videretur. statuit magister
industria. ingenio. vigilantia. roboreq; militū eam arcem tutari. q̄ mu-
rorū crassitudine defendi nō potuit. Adhibitis viribus summa cura pa-
rantur que turri et molī p̄sidio sunt. Milites igitur in primis strenuis-
simi deliguntur qui locū defendant. vallumq; ex lignis efficiunt qd̄ tur-
rim claudat. fossamq; cautibus excisus circumducūt. Adlocatur in turri
p̄sidiū validū pro loci capacitāte. Turris nāq; iussu magistri qui assē-
diū cogitatu tuitioni loci inuigilans nō formidat. cimba vectus diru-
ptam arcem visere dū machine lapides torquerēt calce et lapide opplet
ut locus vix cōmilitonū capax reddatur. Constituitur et aliud p̄sidiū
equestrū et pedestriū in antemurali. qd̄ a turri sancti Petri ad inferio-
rem mandrachij partē protēditur. qui trāsitū turris prohibeāt. Humi-
le nāq; mare et vadosum illic trāsiri potest. vbi et vegetū munitiones
parate. et tabule clauoz in fisionē infesto in profundo fixe sunt. q̄ im-
pedimēto essent hosti vadenti. In vallo autē radice molis milites ele-
ctissimi locati sunt q̄ pugnatibus nostris p̄sidio sint. Vbi magister in-
signis armis auroq; fulgens facinori clarissimo intendebat. Disponū-
tur ea parte muroz. vrbis bombarde et tormēta que triremes et turcoz
navigia expugnēt. p̄fringantq;. Prope quoq; cautes eius arcis cimbe
cōbustibilibus cōplete stationē habent. que in oppugnatione incendās-
tur et hostiū classi incendiū afferāt. His rebus magno subtiliq; inge-
nio dispositis. fuit vigilie. p̄stolatur hostiū inuasio. Dentū exorto licet
fero. dū zephiri placide flarent. thurcoz triremes a litore cantū mōtis
sancti stephani solūt superatoq; saburre promontorio navigant. eāq;
turrim propugnāt. Primo cōgressū anteq; in terrā descendant ingenti
clamore et tympanoz sono voces edūt. ut terrori multitudo sit. Nostrū
autē in armis dispositi presto adsunt. Cū enim triremis turrim propu-
gnāt. machine sapa iaciūt p̄sidiū qd̄ in turri locatū erat armoz vi. Ba-
listis. iactuq; lapidū. hostem p̄pulsat. Pelluntur turci. fugātur. truci-
dantur. Ea in pugna quēadmodū postea a p̄fugis relatū est. septingen-
ti thurci interiire. plurimi ho vulnerati sūt. Victoria polit; princeps
insigni equo vectus illustri comitatus phalāga. vrbē more triūphātis

Handwritten mark or signature.

intrat. facellumq; quo imago sacratissime virginis philermi montis
miraculis p̄celebris posita erat. visitans gratias agit. et demū ad resi-
ciendos animos militum domū reuertitur. **P**er dita tūc spe arcis mo-
lisq; potiūde. visoq; valido p̄sidio thurci grandioribus viribus arcē ag-
gredi. aliaq; loca oppugnare. mentia diruere studēt. vt defensoribus di-
stractis. vnq; momento molem et loca dirupta inuadant. ne vires no-
strozū vnite essent. et dū diuersas partes tutari cogitarem̄s. negligens
tius in mole res agitur. **S**equenti igitur nocte magno clamore vno
rum. onera subeuntū cūcta resonāt. machinas ad menia hebreozū vehūt
An̄te hos muros octo ingentes machinas collocat que munitionibus
defense in menia saxa grandia iaciūt. **A**liā machinā prope radicem mo-
lis que ad septentrionē vergit. in cuius vertice damnati. extremo affi-
ciūtur supplicio. ponūt q̄ in vertice montis molis molendinoꝝ. se ut
molendina supra molem edificata globos sapeos torqueat. **H**ostium
proposito agnito magister solita prudentia cūcta dirigens. diuinis sup-
plicationibus cū populo et cōmilitonibus inuitēs. munitiones ad in-
teriora vr̄bis parat. **J**udeozū edes que in pomerio erecte erāt diruūtur.
vallum paratur. fossa cauatur. et murus fosse summa arte et diligētia
obicitur. **I**nter diu noctuq; operi intēditur. **N**ō magister. nō baiului.
nō priores. nō milites. nō ciues. nō negotiatores. nō matrone. non mu-
pte. nō virgines ope vacant. lapides. terrā. calcē. humeris portāt. **A**uro
argento sup̄fectili nō parciunt. vt publice saluti cōsulatur. **M**achine
hostiū vehementissimo impetu menia quatūt. et faciē egregioꝝ lapidū
diruūt. **T**anta enim erat iactus violentia tormentozū. vt omnibus ad-
mirationi fuerit. **N**ullusq; rodi degen̄s vbi ex omni natione latini no-
minis nōnulli versabantur cōpertus est. qui nō affirmaret vllō vnq;
tpe tales machinas vidisse aut audiuisse. **I**d quoq; **G**eorgius perfuga
affirmant. et nusq; terrarū tam grādes inueniri asserit. **D**um em̄ saxa
iaciūt in lapidū exitu sonus ingens editur. qui tonitruū instar resonat.
firmusq; tam q̄ nubes crassa diuturno tpe in aere vento fertur. quozum
sonus plerūq; ab opidanis **C**astelli rubei auditus est. qd̄ a **R**odo centū
milibus passū orientē versus distat. **I**psē quoq; machine mirabilis
quoddā efficiebat. **M**achinarū posteriora in munitionē que palis terre
affixis fabricatur. tam grandē impetū reddebant. vt instar motus ter-
re. edificia vr̄bis paululum hōc pulsu mouerentur. **S**pe igitur in me-
nium tuitione pdita. totis viribus vallo fossa et munitionibus interio-
ribus tutamen cōstituimus. **N**ec hōc hosti sufficiūt. **A**ggreditur quitype
alio terrore vepare. **C**ollocat enim omni ex parte tormēta et mortaria
que ex transuerso edificia vr̄bis verberant. diruāt. mortalesq; cōterant.
Hec tormēta mortaria dicta. interdū noctuq; saxa in aera sublimē ia-
ciūt. **E**rat quippe populo ingenti terroꝝ. qui in aere tam grandes glo-
bos sapeos cōspiciebat. **N**on enim parua an pietatē id nostris incussit.
Plus tamen noctu q̄ interdū terroꝝ attulit. **N**ullus in priuatis do-

mibus tutus videbatur. Quilibet latebras queritabat. verum ei vulnere
mens humana vedetur. Iussu magistri mulieres. infantem et omnes im
becillis etas. in postero collo catur. et crassa trabe proteguntur. Ea namque
ingenia raro illic decidit. Ad urbis quippe frequentiora loca dirigunt
tur ut mortales coterant. domosque querant. Iuvenes vero et robusti
qui interdum saxa suscipiebant. tormenta facile vitabant. Noctu autem
quidam carceras subterraneas. quidam valvas crassissimas. quidam fornices
et sacras edes querentes sub eis trepidum somnum carpebant. Hoc quoque
miraculo fuit nutusque dei factum esse haud aliter creditur. qui precibus
supplicationibus assidue ecclesijs et altaribus exorabatur. et cum plura
saxa machine torquerent. pauci tamen mortales et quedam bruta eorum
iactu interierunt que potius domorum ruina iactu lapidis collapsarum quam
saxei globi potere attrita sunt. Hostes quoque id parum arbitrati. duas
machinas ex grandioribus in eminentiori loco qui ad hesperum vergit.
ex quo urbs prospicitur collocant. que assidue urbem et loca edificijs
frequentiora saxa torquent. Nec ipse machine licet terrori essent. damnum
insigne ediderunt. nec mortales occiderunt. impedire namque ambigunt oras
tionibus que deo. eius genitrici intemerate et beato Johanni baptiste
fiebant. Bassa vero principis nostri vigilantiam et ingenium conatibus
suis inficere coniectans. Magistrum dolo interficere aggressus est. submis
sis quibusdam qui defectionis preceptum eum adorarentur. Quo evecto ar
bitratur verum facile portitum. Hoc quidem nefandum facinus pflugam
quidam veneno perficere statuit. comite accito qui postridie cum toxico ur
bem intraret. Hic pflugam Bassa grandia pollicetur. facinus perficiant.
Qui prior ingressus est examine prudentium. ut ceteri subiciant. contrarijs
sermonibus deprehenditur. crimenque ultro pandit. Nonneque ut caueat
princeps. quia plurime in eum sunt parate insidie. Damnatus pflugam. se
curi percussus interiit. Cum vero sceleris comes venenum gestans ad nos
transiret. a quibusdam vix confoditur. Unde perterritus ad turcos reuertitur.
Dum hostis ytalie stationis menia oppugnat. nocte ad ripam. fosse
munitione ac repara. diligentius erigit. hostilibus munimentis fosse ad
hibitis conspectis. de hinc dirimendis consilium agitur. Deliguntur fortissi
mi iuvenes quinquaginta. quibus miles ordinis preficitur egregius.
Eruptione itaque facta. per fossas occulto nostri vadunt. Qui ad partem mu
nitioni obiectam ventum est. scalis erectis ripam fosse extemplo conscendunt.
sagittis. gladijs et saxis hostes persequuntur. fugant. trucidant. Ea in pu
gra turci decem gladio cesi sunt. municio fracta. Gregij iuvenes vi
ctoria potiti. quatuor capitibus hastis affixis urbem obviantes intrant.
opidanorum ingenti plausu excipiuntur. Magister victores muneribus
donat. ad incitandum iuvenum animos et alios ad queque egregie obsequia
afficiendos. Paucis diebus interiectis. turci turris potius desiderio
compulsi. superiorumque repulsa accensi. arcem sancti Nicolai grandiori co
nata arte et ingenio aggrediuntur. munimenta quoque et propugnacula

iactu machinarū demolūtur. **Q**uod p̄teritur. summa diligentia restituitur. parant ad conflictū lignēū pontem. qui ex sacello sancti Anthonij turtis in molem transitū p̄beat. Pons autē ex lignis varijs vegetibus conexis. quibus asseres clauis cofixe erant costructur. latitudo sex milium equo gradu fronteq; dimicantiū capax fuit. longitudo vero tāta erat que litus utriq; cōtingeret. Pontem in mare turti ad ripā molis traduceret ingenio proponūt. Anchoram enim rudenti affigatā quo sine pons religatus erat circa molem hostes in mare deuehūt. ut tracto sine anchoraq; mordaci dente renitente pons in vltiorem molis ripam natare cōpellatur. Anostri arte cognita. nauta quidā rerū martiniarū non ignarus. noctu vndis se obruit. anchoram soluit sine cautibus remissis alligato qui parua vi dissoluitur. Egregium facinūs ad magistrū detulit. qui aureo munere donatus. gaudens comitū plausu ad stationē molis redertitur. **T**hurco p̄opto dolo cum primū pontis deiectionē experitūtur. decepti statuūt scassarū remigio. pontem ad ripam transuehere. Hostis quoq; tante rei intentus. ad oppugnationē treemes triginta parat. bene quidem munitas et ad conflictū ornatas. **P**reter has quoq; adijciunt nonnulla oneraria nauigia. parandarias vulgo dictas. ex quibus quedam machinis et fixis globis tormentis adaptatis. omiste fuere ut si turtis victoria potirentur repente ex eo loco portū turres meniaq; diruerent. p̄sternerēt. demolirentur. **N**ec p̄termittūt celeriores cymbas disponere que thurcoz strenuissimos quosq; ad molem deuehant. qui primi nostros aggrediantur. et cū eis manus conferāt. quibus pliantibus ceteri ex ponte et treemibus in molem descendant. **I**mponūtq; treemibus et parandarijs non paruas machinas quibus nostros proffernere possent. **G**randes quoq; machine que turrim diruerant ad tempus ineundi cōflictus officio fungātur. **P**rimiceps vero noster. rerū summe inuigilans. subtiliq; ingenio et solerti mente cuncta diiudicans. fretus strenuissimi cuiusq; cōmilitonis sententia qui ex occidentali nātionē aderam. nec defuerūt pleriq; indigene. greci. ingenio manuq; prompti. summa cura arcis defensionē cōsilit. **S**uspiciati enim post primā pugnam q̄ cōtigit. turris et moles propugnaculis. fossa vallisq; habundantijsq; munitur. accersitis operarijs fere mille qui inter diu noctuq; cautibus excisis. rupibusq; demolitis quod expetitū cōficiūt. nec impensarū parcitur sarcinis. **P**residia quoq; in turris ruina collocantur. parit et alia presidia in radice molis disponūt. que nostros casu urgente opitulentur. **R**ebus sic ad pugnam paratis subdubitariere nostri. ne thurci duobus locis vrbem eodē momento aggredierentur. ut vires partirentur. et quod cupiūt facilius conficiāt. **C**ui incomoditati et periculo magistrī prudētia. p̄uidit. **P**residia quoq; robustissimoz in menibus iudeoz ac ytalie stationis que iam iactū machinarū partim demolita erant statuit. qui tuitioni intendant. nec suo sine iussu discedāt. **N**ō est qui sane nō diiudicaret ac sentiret nostrā

salutem in turris tuitione collocatā esse. Quo fit ut vno ore oēs tamq̄
fidei veri athlete eius tuitioni cōsulerent. et ut cōmune xpianoz domi-
ciliū seruarēt. In quo plurimoz equitū iherosolimoꝝ ac nobiliū infi-
moriūq; latinoꝝ pariter grecorū rhodiorūq; virtus et animositas emis-
cunt. qui cōcordi audacia et animositate asyllum et tutissimū xpianozū
refugiū rhodiā urbem tūtātur. Duo mercenarij iuuenes qui turris p̄s-
idio ascripti sunt cōprehendūtur arma in pelagus deiecisse. qui facinos-
re p̄petrato ad thurcū deficere proponūt. Crimine dānati. capitis sup-
plicio afficiuntur. Ad turris demū oppugnationē thurci tercio decimo
kalendas iulij intempesta nocte terra marisq; summo silencio accedūt.
Vbi vero pugna mire conantur. grandi cū clamore tympanozūq; sono
inuadūt. No stri quidē arrectis auribus. hostiū impetū cōperientes. vbi
eos adesse cōperiūt. gladios stringūt. balistis et tormentoz iactu hostes
laccessunt. deturbantq;. Hostiū triremes ac cymbas litozibus adherent.
Pons quoq; traducitur quo conscenso hostes transeūt. No stre quidem
machine in muris collocate globos sapeos torquet. Pons natans fran-
gitur. thurci mergūtur. quatuor quoq; triremes et nauigia tormentis
onusta iactu machinarū prosternuntur. et vndis obruūt. Thurci fre-
quentes qui ex cymbis et triremibus in molem descenderāt. a nostris
cedūt. trucidanturq;. Ignes etiā in classem solutis lintribus immit-
tuntur. Nec thurci impigri bombardis respondent. ignes iaciūt. sagitz-
tas impetuosissimas ex balistis et cathapultis torquent. magna vi in
obscuro. nisi dū ignes iaculati luce plerūq; p̄berent. Acriter pugnatur.
et media nocte vsq; ad horā decimā diei sequentis durans pugna. pro-
pulsatiq; hostibus victisq; dirimitur. Vidi ses toto triduo hostiū cada-
uera litore iacentia auro argento. insigniq; veste fulgentia et cōplura
mari fluctūantia que pelagi estus ut natura solet in superficie ferebat.
quozū spolijs cōplures potiti sunt. et ex his non parū comodi vendi-
cant. Insignis quidē hec pugna fuit morte clarozū viroz qui thurcis
p̄erant. quozū interitus merore et luctum hosti attulit. p̄sertim generis
thurci viri quidā strenuissimi a thurcoq; dilecti. mors magno fuit me-
roꝝ. Cuius cadaver post tridū mari ebulliente in molis litus denecū
reperitur. eiusq; spolijs quidā ex nostris potitur. Perfuge qui post pre-
lium ad nostros defecerūt edocent exercitū magnam cladem accepisse.
thurcosq; ea in pugna duo milia quingentos cecidisse. ex eoq; bassam
ingentē merore cōcepisse. qui tres dies intra papiliones. frequentia cō-
militonū prohibita se cōtinuit. et stragem thurco celerius denūciat. eo
quoq; mens ei? roditur q; post tantā ruinā turri illatā arce potiri nō
potuerit. Et q; tantā in eius oppugnatione ignominia acceperit. ex
istimās turcensem numerosum exercitū inualidū esse. qui turrim diru-
ptam expugnare nō valuerit. Cū autē thurci spem turris expugnande
p̄didissent conatū. studiū. industriā. omnesq; vires ad civitatē omni ex
parte oppugnandam cōuertūt. Et licet ad menia iudeozū. ac ytalie

stationis animū potissime cōuertant. nō cessant tamen circūquaq; mu-
ros verberare et demoliri. **H**ostis ceptū opus cōtinuat. assiduo q; cona-
tu aggreditur propositū cōficere. **E**x cogitat itaq; turci ad urbem inges-
sio occulto propinquare fossas laborinthop similes effodiūt q̄s lignis
arborū ramusculis cōceptis edifcāt terra q; operiūt. vt latenter ad foss-
sas urbis accedant. **P**ropugnacula quo q; multis in locis cratibus de
viminib; cōceptis edificāt. ex quib; assidue sagittat. colubrinis quoq;
ac serpentinis nostros deturbant. fatigant. pensant quo q; eis cōducere
et aliquā partē fossa. que in vrbibus adiacet opplere. **O**pera itaq; ab hoste
adhibita lapides cōgerere nō cessant. et occulto in fossam iaciūt. **O**per-
bis assiduitate ps fosse opplatur. antemurale quo q; equatur. ex quo et
muroz ruina in dorst formā redacta facillimus cōscensus in menia ef-
ficatur. **P**recellentissim; princeps noster rodioz magister his cōspectis
diuino quodā ingenio agendis incūbens nil p̄mittere decreuit qd̄ sa-
luti urbis cōducere videat. **N**aturitateq; ac solita modestia vtens. mē-
stribus ad cōcionē vocatis conatus et discrimina grauit̄ et prudenter
explctat. **A**dhorebat enim lateri nobilissimus eius frater excellens mi-
le; **A**nthonius danbussōn dñs de montello ad vicecomitē. vir quidē cō-
silio et armis clarus. qui paulo ante ex gallijs robustis comitatus vi-
ris orientē sancti sepulcri visitandi gratia cupiens sumope tā gloriose
certamini interesse trāsfretat. **I**s enim a fratre patrū decreto ob fidē
integritatē. agendorū experientia artisq; militaris disciplinā cōmilito-
nūm dux et urbis capitaneus designatus magnanimi et prudentis ca-
pitanei munia obiit. et rerū summe cōsult. **A**derant nō pauci equites
iherosolimoz p̄cellentes dānūm priores senatorij ordinis p̄ceptores et
fratres nobilibus familijs in occidentali plaga nati. **A**ffuerūt negocia-
tores prudentia pollentes. ac rodij ciues. greci quo q; ingenio p̄diti qui
vnanimi cōsensu de tutanda vrbe cōsultant. **E**xcellunt profecto pluriz
morū cuiusq; generis instantiū p̄bitas. generositas. virtus. ac magna
nimitas. quoz sententijs excūssis principis nostri solertia. qd̄ optimū
diudicatū est elegit. **N**ostri vero. cuiusdā expti suasu. machina versis-
sem qd̄ tribuccū vocant. ingētia saxa in muntiones et hostium fossas
torquens erigere statuūt. **E**dificaturq; celeriter machina periti viri sen-
tentia. nautazq; et architectoz opa. **Q**ue vbi erecta est. vir peritus gra-
uia saxa in hostes iacit. multosq; cōserit. munimēta diruit. damnaq; ir-
tulit. nō parumpendenda. **E**x cogitatū quo q; est eā partē fosse que lapi-
dibus a turcis oplata erat euacuare. **S**ed cū id palam effici nō possēt.
cuniculo in pomerio effosso exitū sub lapidibus nostri habent. et clam
lapides in urbem cōportāt. **S**entiūt p̄fecto thurci qui fosse propinquē
erant lapidū cōgeriem minui. et ascensus oportunitatē adimi. nisi quā
totus qd̄ cupiūt efficiant. **T**roci enim muroz ruina cōspecta. statuit
muntionibus inniti. que impetū machinarū sustineāt. **M**uroz igitur
lapsi munimēta et repara nostri obiciūt. que in hūc facta sunt modū.

Aurus crassitudinis palmorum duorum in pomerio ex opposito mentum
ducitur. palmus ex roburissimum ligno terre infigitur. glis ramusculis
fructibus quoque intermixtis intus ponitur. assiduoque attritu infusa
aqua firmatur. densaturque. **P**rovidentius in sup. ingenijs hostes in ipso con-
gressu propellere et propulsare. **I**gnis artificiosos parat varijs mo-
dis recodite s. cadis pice sulphure. copustibiliq. materia repletis. ac fac-
culis laminis ferreis. pulvereque machinarum refertis. que ingenia exicio
hosti futura sint. **I**ngens preterea cylindrorum copia affertur. que in hostes
ruant eosque proterant. **V**aria quoque propugnaculorum forma editur que tur-
cis impedimento nostris sint adiumento. **D**elecebant conspicientes virorum
ingenia que remedia excogitabant ac plaudabant. **A**dducitur Georgius
proditor. forti comitatus. caterum ad custodiam data. **C**onsultus de hijs que
tutioni futura sint. remissius tardiusque respondet. nec de se experimen-
tum ab eo expectatum prebet. quemadmodum pollicitus erat. sperabat quippe
vir iniquus et callidus videns mirorum iacturam et facilem ascensum per
ruinam civitatem in hostium potestate futuram. **Q**uedam tamen protulit. ut eius
astucia occultaret. **S**uadet machinam parari que in machinas hostium iaci-
at. **Q**uod ut factum est turcus machine ictus ex adverso dirigit. murumque non
parum ledit. **D**um hec ageretur. epistole ex castris in urbem sagittis dirigun-
tur. que Georgium insimulant. **N**ec Georgius licet verbis discrimen vide-
ret verbis procacibus se abstinet. **Q**ue ut ad noticiam deveniunt vehementer
in eum suspicio oritur. **Q**uibus ex causis vinculis et carcere arceatur. **D**e-
putanturque qui virum examinent et causas defectionis perquirant. **E**xami-
natus contradictorijs ac conjecturis sufficientibus convictus torquetur. **I**n
tormento et extra rogatus. ultro fatetur iussu thurcorum tyranni ad rho-
dios defecisse. ut urbem si posset proderet. quemadmodum plura opida pro-
didit. **S**in minus rodi perinsultre versaretur cuncta diligentius acutiusque
perquireret et specularetur. **M**ores quoque et status ac conditiones incolarum
et regionis intelligeret ac demum si classis non vinceret ad thurcum re-
verteretur. docturus que ad urbis expugnationem conducere. **P**ropone-
bat namque turcus hanc urbem in sua ditione redigere que ut conficeret mul-
tis pollicitationibus ac pluribus donis allectus Georgius exiit. cri-
men convictus supplicio capitis datur. et in proparibus spectante po-
pulo sine furce ligato Georgius suffocatur. ut animam exalavit. popu-
lus cum plausu ad privatas stationes revertitur letus et gaudens de ne-
ce proditoris christiane religionis que tot animas perdere voluit et ad iugur-
lationem et fidei orthodoxe abnegationem tot preclaros viros. castissimasque
matronas. sacrasque virgines. et plebem christianam perducere studuit. **A**nt
tandem penas sceleri debitas vir perfidus. vigilans et semper aliquid cogi-
tans. turcensis classis prefectus bassa. alteras literas in urbem iacere stu-
det que grecos indigenas et cives latinos ad deditionem hortatur. vita
et suppellectili salua promissa. multaque immunitate pollicetur. **S**olum
urbis ditionem expostulat et interitum militum ac principum religionis ihs.

rosolamorum affectat. Si secus rebus suis consulant ad unum omnes inter-
victuros affirmat. Putavit vir nepharius populum insidiam inuenire et qui
metu terreretur vel muneribus alliceretur. si reperit orthodoxe fidei ple-
bem deuota ac ordini iherosolamorum fida consilioque et armis mutua equi-
tatem et latinorum nostrorum conuersatione expertam. Ea igitur inuicem ter-
tante alio videtur comento. Mittit ad ecclesiam beate marie virginis he-
leomenitree greculum qui dudum ad thurcos defecerat qui digressus allo-
quens ait bassam oratorem ad principem nostrum velle destinare dumodo
tutus inditus pateat. Respondetur ut illic ad ripam fosse nuncium mit-
tat. aderitque in boleduardo qui nomine magistri respondeat. Affuit postea
die basse orator qui nostris prius salutatis ait. Prefectum classis se non
parum immo vehementer admirari quod tam potenti principi resistere au-
deamus. qui duo impem tot regna tot urbes tot prouincias totque po-
tentatus subiugauit. Quare suadet ut nostre urbi et agris indoleamus
nec patiamur tam crudele facinus perpetrare nec urbem diripi et ad iugum
latrone viros et mulieres ad raptum et ignominiam duci. bellum an pax
prestitur sit dicamus. Pollicetur quippe breui forma et compendio pacem
si libuerit se prestiturum. et nos possessores urbis et agrorum permansuros.
Aliter minas addens promittit prope diem. ciuitatem in sua potestate
transitura. direptionisque prebituram. et omne genus crudelitatis executu-
rum. Cui principis nostri vice aderat edoctus respondet. Non possu-
mus satis admirari. vos qui cum classe et impetuosis machinis castro-
rumque copia. urbem nostram circumdatis. nos ad pacem hortari. cum id a
militantium officio alienum videatur. Verum. figmento agere videmini. ut
animos tentetis. Scitis nec pollicitationes nec munera vestra nos
mouere. aut ad aliquid indecens conficiendum allidere. Nec profecto mi-
re vestre nos terrent. Sumus enim unanimes. nec discrimen est inter
grecum et latinum. Christum enim colimus vna fide et firma mente. pro quo
pugnare parati sumus. et mortem potius oppetere quam machometo con-
iungi sicut facebant promissa et mine. quibus nos mouere conamini.
Cum vestra classis domesticos lares reniserit. si oratores de pace tracta-
turos mittetis de re consulabimus. Cum armati et exercitu percincti estis
officium bellantium perficite. et vobis deo propicio constanti animo respon-
debimus. Cognoscetis quoque non cum asiaticis et effeminatis viris con-
tendere. sed cum catholicis fortissimis manu conferere. Quo dicto thurci
vultu demisso ex templo discedunt. Dum thurcis maiori conatu. inge-
nio. arteque resistitur ipsoque insania incenditur. Pudet quippe eos tantum
exercitum non pualere. et sui tyranni formidolosam potentiam a rodibus con-
temni. Furibundi itaque machinis. mortarijs sagittis. cathapultis. dies

noctesq; urbem laecessunt. infestant. deterrent. expeririq; satagunt si res
diorum animi facinora obire preclara audeant. quoadmodum preclara
et magnifica verba proferunt. Secundū igitur alterum prelium ad
turrim molis diui Nicolai commissum. diebus septē et triginta exactis.
vires in urbis menia augent. faciemq; civitatis usurpant. Nova quidē
dem vrbs. crassissimo muro cuncta turribus in celum erectis ornata. ar
temurati quoq; et propugnaculis aptissimis munita. trium milium
quingentorū spericorum saporū frequentissimis ictibus laceratur. des
turpatur. demolitur. Tamq; ruinam plereq; domus civium et magni
stratus palacia perornata ac magnifica patiuntur. ita ut prioris urbis
facies penitus perdita videretur. ac tanquā gigantei cadaveris sarcina
na prostrata iaceret. Attolunt sunt plurimoz animi. sed princeps vir
quidem magna sapientia. generositate atq; magnanimitate. preclaris
ac magnificis comitatus equitibus. pugnatorūq; globo fortissimo. str
patus. spem in deum immortalem. ac filium eius dominū nostrū ihesū
xpm. eiusq; genetricem. precursorem quoq; sanctū Johannē bap
tistam dirigens. cunctozū mentes solidat. Nec defuerunt magnanimi
baiulini priores. pceptores. ac fratres sacri ordinis iherosolimitani pari
ter negociatores. indigeneq; et greci qui p fide orthodoxa fortiter pu
gnare non formidant. Non deterrebat profecto animos. muroz formi
danda ruina. non metum incutiebat facilis hostiū ascensus. non machi
narum impetuossimi iactus mentes perturbant. Autūmant turci par
uo momento urbem subigere. Putant nostri spe et fide pleni. machome
tanam gentem facile propulsatum iri. Hinc turci in auroa et solis
occasu ad ripam fossarū fistulis et tympanis. eburcensibus solitū can
tum edunt. exultantq; de futura victoria. Nostri in pomerio tūbarum
clangore iubilant. Princeps noster pclarissimus. ingenti acūmine pre
ditus prope diem hostilem iniusionem futurā cōiectat. Naturo igitur
consilio presidia menium instituit. Hisq; prestantes viros preficit.
subsidia quoq; nō negligit quibus et electissimos sui ordinis cuiusvis
nationis baiulinos et equites posse voluit qui presto casu urgente ad
esse debeant. Ipse vero partes subsidij nō recusat. Quinymmo assiduo
labori nō parces. in pomerio menium lapsorū residet. Illic formū quis
nō diuturnū sumit. cenitat. versatur. Magistri vestigia strenuissimū.
q; sequit. nec primi. nec mediocres. nec infimi onus recusant. Turci

197
vero in castris. preconis voce promulgant. urbis suppellectilem in dis-
reptionem transiturā. impuberem etatem sub iugum vrsidem abneget
mittendam. Proiectos vero et adolescentes ad vnum iugulandos. et
qui viui capti essent. palis quos ad id exequendū octo milia parauer-
unt cruciandos ciuitatis ditione thurcorū tyrāno reseruata. His dis-
tulgatis properant thurci ciuitatem aggredi. priusquā id moliantur
Machometum suo more inuocant. corpus lauant purgantq. Saccu-
los ad ruginam parant. funiculos ad captiuos religandos zonis con-
nectunt. Prædie q̄ pugna inretur. totaq̄ nocte diei cōtinue ac dilucis-
lo q̄ mane quo pugnatū est p̄cessit. octo machine muris obiecte saxa
ingentia assidue torquent. Quod loco propugnaculorū adhibitū erat
diruūt. Digiles quoq̄ ac custodes et menium. presidia partim occidūt.
vt muris quisquā superflare vix possēt. nisi summo astu occultaretur.
et scalas ad signum campanæ paululum descenderet et demū cōscende-
ret. Nec tempus datum est pro pugnacula denuo instaurandi cū bom-
bardarum ictus frequentiores essent. ita vt tam paruo tempore trecenta
vel turres saxa iacta sint. Thurci vero iactu machinarum peracto
ad signum actus mortarij quod pridem eo in loco constituerant con-
fertissimi magno impetu quā celeriter quinto kalendas Augusti rūs-
nam orto sole conscendūt. Erat nāq̄ facilis vt diximus eis ascensus
ymmo facilior quā nostris per scalas. Superiora quoq̄ murorum loca
occupant. trucidato q̄ illic erat q̄ primo tanto impetui resistere ne-
quiuit anteq̄ subsidia nostra scalas ascenderent et illic hostilia signa
statuūt. Idem quoq̄ faciunt ad turrim yralie cuius verticem oppu-
gnāt. Clamor vndiq̄ oritur. manus quoq̄ viriliter cōseritur. magnaq̄
vi pugnatur. nostri quoq̄ a dextro sinistroq̄ cornu fortiter hosti resi-
stunt. vbi affuerunt gloriose dimicantes nōles prestantissimus dñs de
montelio capitaneus armis pollens. batulini quoq̄ et equites ihero-
solimorū ac negotiatores non pauciq̄ indigene et cuiusuis nationis
strenui. quorū quidam inter confertissimos hostes acriter dimicantes
cecidere. alij multis vultuibus acceptis vitā seruauere. Scalas quoq̄
que q̄tuor erat quib⁹ inuicū iudeorū descendebat vna principis nostri
inssu p̄fracta qua thurci descendere ceperāt extemplo cōscensis. Claris-
sim⁹ magister et princeps noster petrus dambussōn p̄clara comitat⁹ co-
horte. magno fortisq̄ animo hosti se obicit. scalasq̄ cōscēdit hostē viriliter

oppugnat. propulsat. quosdamque trucidat. Nec aliter ipse suique comis
liones quibus comitatus erat pro fide catholica et republica xpiano-
rum pugnauere quam olim gloriosi machabei pro cultu diuino et hebreorum
libertate preliati sunt. Nec haud secus quam plerique romani principes pro
tutanda patria dimicauere qui ob seruatam rempublicam patres patrie
meruerunt appellari. Hos enim precellentissimos viros imitatus prin-
ceps et magister non ster discrimina non formidans vulneribus quinque
in corpore susceptis. quorum unum letale censebatur. nisi medicorum cura re-
mediu attulisset. rhodioque rempublicam tutatus est. seruauit. restituit. De
quo preclarum quidem facinus pater patrie optimo iure appellandus est.
Thurci enim propulsi armati. duo milia quingenti super muros erant
confertissimi nostros secum manus conferentes armorum ut propellere ni-
tebantur. Primorum tamen virtus inuicta persistens diuino presidio sus-
fulta nequaquam loco cessit. Sequebatur quoque thurcos quasi muris potiti
erant ingens thurcorum multitudo que totum campum adiacentem ruinam
vallum et fossam expleuerat ut terra vix conspici posset. Affirmat per
fuge quadraginta milia turcorum adesse. Pugnatum est diuibus hostis animi
bigua fortuna modo ad nostros modo ad thurcos victoria inclinante.
Tandem diuina clementia principis et nostrorum virtute fouente. turci
funduntur. propulsantur. cedunt. tantoque impetu et celeritate terga ver-
tunt. ut stupis necem et vulnera afferrent. Spectaculo nobis fuit quod
a nostris interpugnandum gestum est conspiceret. Ex turcis quippe qui
nostros fortiter lacebant super muros stantes trecenti a nostris in
vicum iudeorum precipites trahuntur et impelluntur. Erat namque mu-
ri altitudo ad intra fere pedum viginti. Hi omnes ad unum trucidati
sunt. et cadauera vulneribus deformia passim iacentia intra urbem vi-
sa sunt. Cum thurci pedem referrent. et ad castra tenderent. nostros
consecuti sunt. et complures intra munitiones occiderunt. quorum spoliis
ac insigni tyranni vexillo auro argentoque ornato quod tante victoriae
monimento exstitit potiti. magno cum plausu urbem per murosque rui-
nam intrant. Cecidere ea in pugna thurci tria milia quingenti. quo-
rum cadauera intra urbem. super menia. fossa. munitionibusque hostium et
mari reperta sunt. Et postmodum ad liem vitandam que passim defor-
mia et lacera iacebant coeusta. Interiere prout per fuge diuiserunt cum
exercitus a bassa recenseretur aderam. ex thurcis obsidionis tempore
nouem milia. vulnerati que sunt milia quindecim. magnisque incomodis
latibus exercitum affectum affirmant. Fama satis constans est et pa-
lam a per fugis vulgatur thurcos visionis miraculo exterritos tanta
trepidatione loco cessisse ac pedem retulisse. Aunt enim cum vexilla

veilla dñi nostri ihesu xpi ac virginis marie ac sancti Johannis bap-
tiste religionisq; iherosolimoꝝ in conflictu iussu principis erecta sunt.
cruce aurea in aere splendidissima hostes vidiſſe. Apparuisse insuper
candidissima virgine clipeu et hastam gestantem. ac homine vili veste
oblitum splendidissimo comitatu stipatum presidia adesse. Que visio
tantu terrore eis incuſſit. vt nullo pacto progredi ausi sunt. Fatendum
quoq; est hanc victoriam de celo dimissam esse. Quomodo tam parua
militum nostroz copia hosti potentissimo iam muris potito resistere
potuisset. nisi diuini presidii affuisset. Quomodo tam parua tempo-
ris morula. tanta hostium manus cecidiſſet nisi angelus de victoria
ntuſſet et inimicos trucidasset. Erant enim tot occisoru cadavera. et
ita perpulcre ordinata. vt no horaru sed dienu opus esse videretur. et id
potius diuinitus q; humanitus contigiſſe putetur. Quis hostem menia
possidentem. iamq; victoria lasciuente et exultantem teruit. Deus cle-
mentissimus. Quis hostem ne scalis descenderet anteq; subsidia cõscen-
derent prohibuit. Deus fortissimus. Quis eorum mentes obcecavit vt
post primam pugnam no aggrediuntur nostros. et multis vulneribus
oppressos et defatigatos oppugnent. Deus clementissimus. Quis tam
potentem hostem qui tot et tanta regna subiugauit. prohibuit. ne hunc
iherosolimoꝝ principatu. mediocrem quide ac ceteroz cõparatione te-
nuem. post Constantinopolitane urbis excidium sue ditionis faceret.
Deus sapientissimus. Agamus igitur gratias de tanto beneficio ei qui
nos ab impioꝝ manibus p̄ſernauit. Thurci enim spe potiunde urbis
ducti queq; crudelitatis genera exercere proponebant. si nephando op-
tatu frustrati tanq; pecudes trucidantur. propulsantur. vincuntur. Ex
templo pugna comissa ad primu lapidem castra et papiliones thurci
collocant. machinas ad litus maris deuſerunt. et nauigijs onerant vul-
neratos. et quos ex licia traiecerant multos dies vsq; ad eoz discessum
in turciam cu omni supellectili reueſerunt. Dicos vineas pdia si que in-
tacta illesa q; remanserant vastant. depopulantur. incendunt. ingenti pec-
cudis multitudine subacta. Dum hec thurci moliretur et discessum pa-
rarent. apparuere subsidiarie naues quas p̄cellentissimus Sicilie rex
Ferdinandus fidei catholice deuotissimus rodijs mittebat. Que ad au-
ram post meridiem thurcis cõspicientibus cum rhodioꝝ plausu. et gra-
eijs altissimo datis portu intrare no formidant. Hostis machinas q̄s
ad hoc parauerat in eas dirigit. Factu machinaru vna detrimentu ma-
lo excipit. altera incolumis euasit. Anchoris ante aditu portus naues
subnive vi tormentoru et maris estu feruente paulum ab aditu disce-
dunt. Hespero adueniente et procella ingruente naus q̄ lesa fuerat por-
tum intrat. altera vela ventis dare cõpellitur. Postridie eius diei cum
ea naus portum subire niteretur vento deficiente dum placidu reddi-
tur mare. nec longius a classe turcensi distaret. triremes turcoꝝ vigin-
ti exercitu et rodijs cõspicientibus nauim aggrediuntur et oppugnant.

Qui navi deiecerunt viriliter se tutar. **H**oris vero tribus navali pre-
 lio machinarum iactu pugnatum est. Tandem nostri victores evasere. In
 qua pugna triremium profectus occiditur. Hac quoque incommoditate acces-
 sit ad suos hostis revertitur. et navis subsidiaria postera die portum ple-
 nis velis intrare non formidat. Attulit profecto hec naues nuncium quod
 Rhodios non parva affectu leticia. Pontifice quippe littere recitatur. que
 Rhodiorum animos paterna monitione solidavit. Subsidia quoque navium
 parata pandunt que prope diem ventura erant. Preterea grande expedi-
 tionem parari nunciant. que ne dum Rhodios obsidione liberare. verum etiam ini-
 micam classem expugnare. ac posteruere possit. Rhodii leto accepto nun-
 cio clementissimum romanum pontificem Sixtum quartum miris laudibus col-
 lunt. laudant. predicant. deoque pro eius felici statu humiles preces fundunt.
Hic quoque rumor ad thurcos transiit. qui perterriti ceptum discessum acces-
 lerant. Pactis igitur novem et octoginta diebus Rhodiorum litore classem
 solvens per hunc navigare properat. Illic milites et suppellectilem exor-
 nerat. ubi dies undecim morata ad domesticos lares cum clade et igno-
 minia revertitur. Qui obsidionis pericula exoptus est et reipublice sum-
 ctus officio cognovit ad laudem dei. christiane religionis exaltationem
 et Rhodiorum gloriam rerum gestarum commentarium edidit.

De captione civitatis ydruntine.

Mane postea quam insula rodi divino potius miraculo quam alias ma-
 ris illius pro magna parte solo equatis a turcorum obsidione et fu-
 rore fuit liberata. atque ita ipsi turci spe sua et conatu impiissimo
 frustrati fuerunt. indigne valde opprobrium illud ferentes. atque plurimis
 quas eis christianorum negligentia paravit elati vicioris tantis stragibus et
 calamitatum generibus. quibus regna. provincias. civitates et loca pluri-
 ma christianorum hactenus affecere nequaquam contenti. neque sparsi sanguinis se-
 delium multitudine satiati. arbitrabantur facile ignominiam quam a Rodia-
 nis acceperant in ceteros christicolos posse retorquere. Proinde classem de-
 nuo instaurant validissimam et copiosum exercitum parant. presertim
 maxime mari adriatico vicinas. terra marique inuadere et successive in-
 diram et miserabilem redigere servitutem animose contendunt. Nimirum cum ipse
 thurcorum tyrannus crudelissimus. auro et hominibus habundans et domi-
 nandi mira cupiditate inflamatus. optime intelligeret gentes sibi vicinas.
 bellis frequentibus per eum attritas. arma sumere non audere. et solos
 fideles ungaros muri loco ad orientem remansisse. in italos ex tunc venire
 decrevit. Ergo post ceteras cruentissimas iacturas et strages quas christia-
 nis populis ipsi nequissimi hostes fidei turci in alijs terris intulerunt.
 post hereditam tot civitatum eversionem. miserabile excidium. et lamentabiles atque

vniuerso pene orbi terrarū notissimos conatus. vobisq; vrbis postremo
 cū ingenti multitudine gentiū. terra mariq; obsidione In Apuliā res
 gni Sicilie prouinciā cū magno exercitu et classe ex velona applicue
 re. Est in ea prouincia ciuitas quedā archiepāli sede insignis. atq; popu
 loru multitudine et rerū omniū opulentiā nō minime pstantis ydruntū
 appellata. vnius noctis nauigatione a predicta ciuitate Velona. q̄ sub
 thurcorū est potestate distās. Hanc ipi immanissimi turci post aliquot
 dierū obsidione et muroꝝ eiusdem machinarū impetu euersionē. tandē
 (heu rem miserā et afflictā) cruentissimo bello vi et armis ceperūt. ex
 pugnauerūt. spoliauerūt. vris partim cesis. partim acerbissime seruitu
 tis iūgo subiectis. matronis stupratis. virginibus raptis. sanctimonia
 libus sedatis. adolescentibus immaniter cruciatis. senibus hominū et
 equoꝝ calcibus cōculcatis. Sacerdotibus etiā intra ecclesiā pro defen
 sione fidei. hūiles pces instāter altissimo porrigentibus. ferarū more iū
 gulatis. et ipō archiepo ydruntino sene et annofo. pontificalibus induto
 sacratissimā cruce manibꝝ tremulis tenēte ferra lignea crudeliter in fru
 ssa diuisa. pgnantibꝝ quoq; cū semiuuis corpusculis inaudita crudeli
 tate dilaniatis. atq; dilaceratis. demū ciuitatē ipā ydruntinā in suā di
 stione redactā. hominibꝝ et numero copioso. muris. victualibus. vallis.
 machinis. armis et alijs ad defensionē necessarijs mirū in modū muni
 uerūt. Tandē ipō turcoꝝ principe machometo. haud longe post ex hac
 lince subtracto. filius eius in regno successit. qui hodie thurcis imperat.
 prefatam ciuitatem ydruntinam regi reddidit Neapolitano. ex causis
 quās breuitatis gratia ptermitto. Atq; ita thurcis vrbē et Apulie pro
 uincia pulsis xpianis incolis denno ydruntum inhabitatur. Hec de
 historijs istis breuiter dicta sufficiant.

De regimine peregrinātū in trāsmare scribit Hall me
 dicus in hūc modum.

In mari peregrinātū si subuersio et vomitus acciderit. Utatur
 suppo hesterē vel granatoꝝ cū menta. vel pomoru mūzoꝝ cū
 tamarindis sugat. et odoret granata poma mūza coctana. mi
 nuatq; cibū. Si autē incipit ei vomitus dominari mūdetur stomachus
 eius coleris. et utatur deinceps supradictis. sitq; cibus eius acerba. vel
 qui sit de acerbis. Rasis autē medicus dicit. Qui p mare vult incedere
 orob fructuū et medicinas quibus vti cōsuevit secum deferat. Prius ta
 mē q̄ ingrediatur mare p aliquot dies cōmestioni qua cōsuevit vti.
 debet minuire. taliq; cibo vti qui sit de hijs que rigidū stomachū faciūt
 Ea quoq; die q̄ mare primū ingredit aquā nō intueat. s̄ ea odorare et
 comedere paulatim incipiat. q̄ vomitū reprimūt. Quibus ita gestis si
 stomachi subuersio acciderit et vomuerit. aliquatenꝝ vomere pmitten
 dus est. qm hoc ei nō nocebit. Q̄ si plus q̄ necesse est hoc ei accidat orob
 fructuū quasi sorbendo atq; lambendo sumat. et sumach et granatoꝝ
 grana et huiusmodi accipiet.

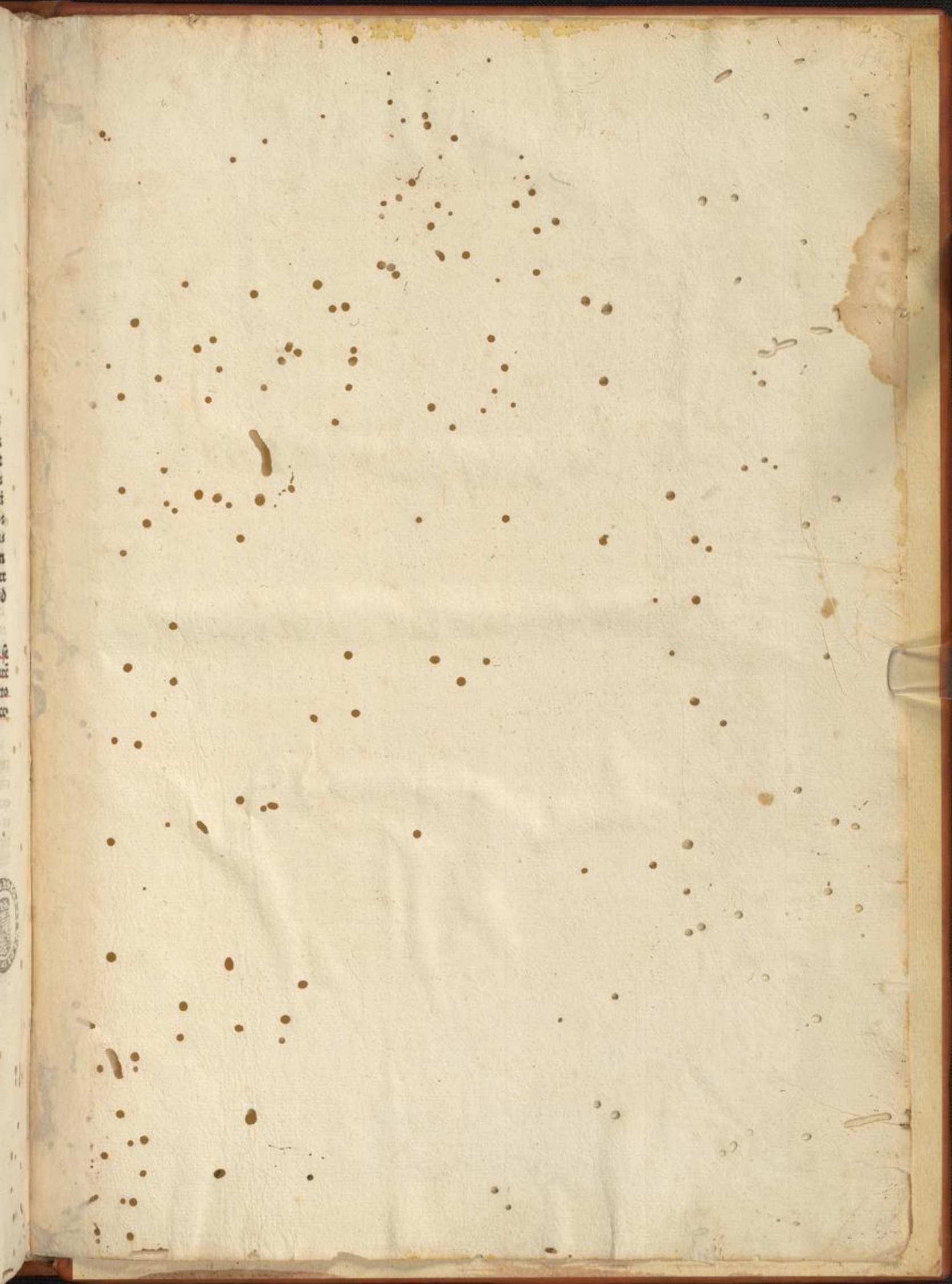
De canthela contra pediculos ac pulices et muscas in mari

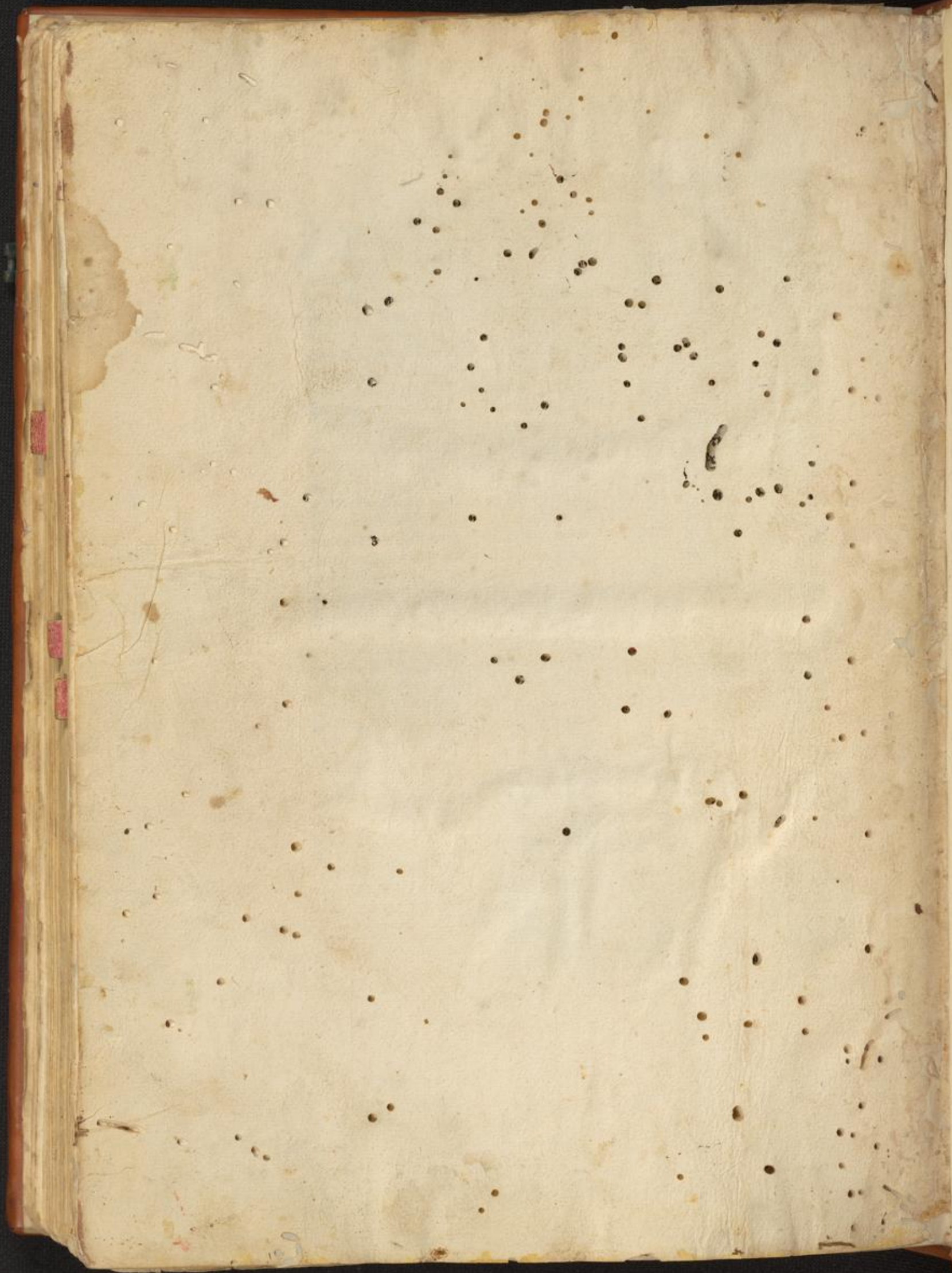
Halt vbi supra

Accidit autē peregrinanti copia pediculorū in corpore propter sitidorem et puluerem ac balnei paucitatem. Quōd cū euenerit corpus eius cathaplasinetur cā argento uiuo occiso. cū oleo adiuncta aristologia longā et defelsa. Mane quoq; balneum ingrediatur et corpus eius fricatione valida mundetur. caputq; cū carafaslito et boraco lauētur. Nasi autē vbi supra. Pediculorū grauationē prohibent vsus balnei et lauacri. pānorū frequēs mutatio. proprieq; vt pānus q̄ carni adheret lineus sit. tarde nāq; pediculis repletur. huiusmodi autē interficat argentū uiuū exinctū si oleo misceatur. et ex eo fila lanæ inungatur. que sup se aliq̄s impendat aut ex eis se ringat. Pulices cū herba que dicitur canchar in lecto posita fuerit quasi ebrii et paralytici fiunt. nec salire nec se mouere possunt. Si vero aqut in qua tribuli cocti fuerint domus roretur. pulices omnino destrucuntur. aqua similiter in qua ruta decoquitur aut oleander eos interficit. Culices ex fumo palæe et ex fumo vaccini stercoreis et q̄ maxime ex fumo calami et nigelle surgantur. Musce vero aqua in qua niger elleborus coquitur et arsenici citrini vel olubani fumo necantur. Alia pleraq; medicinalia puta cōfectiones et h̄moi sanitatis p̄seruatiua. cōseruatiua aut cōfortatiua satis cōmunia sunt. et facile quisq; peritū medicū potest habere cōsultum qui has voluerit subire peregrinationes. sup hijs rebus quas sibi interpretationē necessarias arbitrabitur. Ideo de eis supsedere q̄ quidpiam scribere maxime q̄ me nō satis deceat malo.

Sanctarū peregrinationū in montem Syon ad venerandū xp̄i sepulcrū in Ierusalem. atq; in montē Synai ad diuā virginē et matrem Katherinā opusculum hoc Totentiū p̄ Erhardū reiwich de Traiecto inferiori impressum In ciuitate Moguntina Anno salutis. M. cccc. lxxxvi. die. xj. Februarij Finit feliciter.

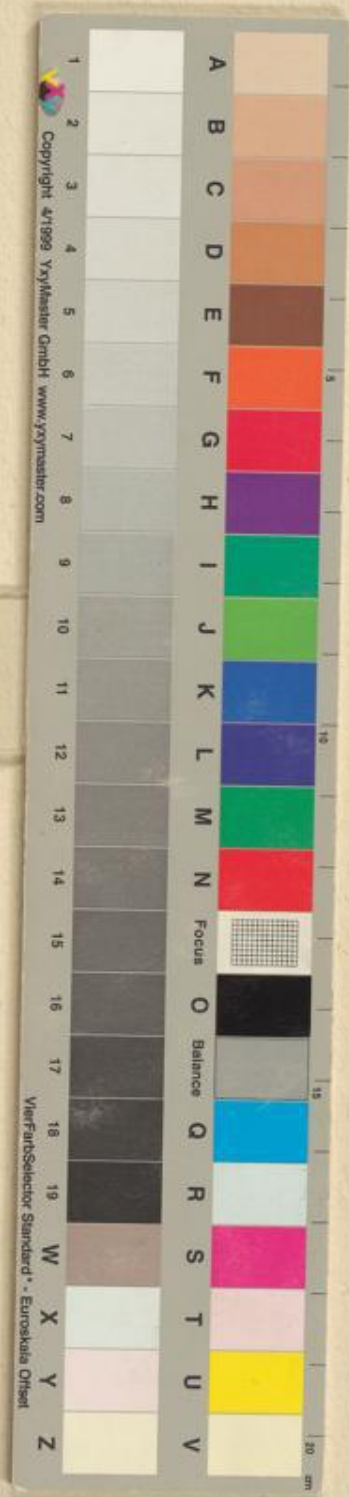

restauriert April 1975, Hrs.

restauriert April 1975, Hr.